ROBERT LOUIS STEVENSON

CUTEZĂTORII

SAINT-IVES
SAU AVENTURILE UNUI PRIZONIER FRANCEZ

Coperta de DUMITRU RISTEA

ROBERT LOUIS STEVENSON

SAINT-IVES
sau
AVENTURILE UNUI PRIZONIER FRANCEZ

în românește de
CORNELIU RUDESCU și
NICOLAE AGATON POPA

EDITURA ALBATROS

București • 1978

Robert Louis Stevenson

SAINT-IVES,
BEING THE ADVENTURES OF A FRENCH
PRISONER IN ENGLAND

New York Charles Scribner's Sons
1908

NOTA EDIȚIEI ENGLEZE

Povestirea care urmează a fost dictată de R. L. Stevenson și așternută în scris de doamna Strong, fiica vitregă și secretara sa, între ianuarie 1893 și octombrie 1894. Cu șase săptămîni înainte de a muri, Stevenson a întrerupt povestirea ca să continue romanul Weir of Hermiston *(Stăvilarul din Hermiston). Cele treizeci de capitole, pe care le dictase (ultimele aparent nerevăzute), lăsau să se întrevadă sfîrșitul povestirii, iar doamna Strong cunoștea în linii mari cum se va desfășura mai departe acțiunea. Spre mulțumirea cititorilor, cărora nu le-ar fi plăcut o povestire neterminată, delicata sarcină de a scrie capitolele în continuare a fost încredințată domnului Quiller-Couch, a cărui contribuție începe cu capitolul XXXI.*

S. C.

Capitolul I

POVESTEA UNU LEU HERALDIC[1]

În luna mai 1813 am avut nenorocul să cad în mîinile inamicului. Cunoscînd bine limba engleză, fusesem trimis în misiuni de un anumit gen. Cu toate că nu pot concepe ca un soldat să refuze îndeplinirea unei misiuni riscante, perspectiva de a fi spînzurat ca spion nu-mi surîdea cîtuşi de puţin, aşa că am simţit o uşurare la gîndul că voi fi închis ca prizonier de război. Am fost aruncat în cetatea Edinburg, situată în mijlocul acestui oraş, pe vîrful unei impresionante stînci, împreună cu mai multe sute de tovarăşi de suferinţă, soldaţi de rînd ca şi mine, dar din păcate, cei mai mulţi dintre ei oameni simpli, ignoranţi. Englezeasca mea, care mă vîrîse în încurcătura asta, mă ajuta acum să mă descurc destul de bine. Am avut fel de fel de avantaje. Eram deseori chemat să fac pe interpretul cînd era vorba de comunicarea ordinelor sau de plîngerile prizonierilor şi astfel am ajuns în relaţii, aproape de prietenie, cu ofiţerii care răspundeau de paza noastră. Un tînăr locotenent m-a ales ca adversar la şah, joc în care eram foarte priceput, şi pentru gambitele mele mă răsplătea cu ţigări excelente. Comandantul batalionului lua de la mine lecţii de franceză în timpul micului dejun şi uneori amabilitatea lui mergea pînă la a mă invita să iau masa cu el. Îl chema Chevenix. Era băţos ca un tambur major şi egoist ca un englez, dar ca elev era foarte conştiincios şi ca om foarte corect. Nu puteam bănui că, pînă la urmă, trupul lui ca o vergea de puşcă şi faţa-i inexpresivă se vor interpune între mine şi dorinţele mele cele mai scumpe ; că viaţa mea avea să fie la un pas de dezastru din cauza acestui ostaş scrupulos, ordonat şi rece ca gheaţa. Nu-l simpatizam defel, dar aveam încredere în el ; şi vi

[1] Emblema Scoţiei. (N. T.)

s-ar părea poate un lucru de nimic, tabachera lui cu tutun de prizat era pentru mine nespus de binevenită.

Este într-adevăr ciudat cît de copilăroși pot să devină oamenii în toată firea și ostașii încercați ! Nu trecuse mult de cînd prizonierii erau în lagăr — care, în treacăt fie zis, nu se deosebește prea mult de o creșă — și ajunseseră preocupați de cele mai ridicole atracții copilărești : un biscuit dulce sau o priză de tabac erau lucruri după care se dădeau în vînt !

Noi prizonierii ofeream un spectacol nenorocit. Ofițerilor li se oferise posibilitatea unei relative libertăți, în schimbul cuvîntului de onoare, și acceptaseră. Cei mai mulți dintre ei locuiau în mahalalele orașului, la familii modeste, și se bucurau de libertatea îngăduită suportînd cum puteau știrile tot mai rele despre soarta împăratului. Întîmplarea făcuse ca eu să fiu singurul gentilom rămas printre soldații de rînd. În mare parte erau italieni ignoranți, dintr-un regiment care suferise grele pierderi în Catalonia. Ceilalți erau simpli muncitori pe ogoare, tescuitori de struguri sau tăietori de lemne, care se pomeniseră înălțați, pe neașteptate și cu forța, la glorioasa demnitate de soldat. Aveam o singură preocupare în comun : cei cu oarecare îndemînare manuală ne treceam orele de captivitate lucrînd jucării și *articles de Paris* [1], iar lagărul era zilnic vizitat, la anumite ore, de foarte mulți oameni de prin împrejurimi, care veneau să se bucure de suferința noastră sau — mai bine zis — de victoria lor cu sacrificiul altora. Unii treceau printre noi cu jenă sau simpatie. Alții — tot ce poate fi mai jignitor în lume — căscau gura la noi de parcă am fi fost niște babuini, încercau să ne convertească la religia lor rustică din nord, ca și cînd am fi fost sălbatici, sau ne torturau cu veștile despre înfrîngerile armatelor franceze. Buni, răi sau indiferenți, în schimbul amărăciunilor pe care ni le lăsau în suflet ne ofereau și o consolare : aproape toți obișnuiau să cumpere obiecte din primitiva noastră producție manuală ; ceea ce întreținea un puternic spirit de emulație între prizonieri. Unii erau foarte iscusiți (francezii fiind dintotdeauna neîntrecuți în talente) și prezentau spre vînzare adevărate minuni de îndemînare și gust. Unii aveau o înfățișare mai

[1] Articole pariziene ; obiecte decorative care se fabricau numai la Paris (în franceză în original) (N.T.).

atrăgătoare ; trăsăturile frumoase ale feţei aveau acelaşi efect ca marfa frumoasă şi mai ales un aer tineresc (prin mila pe care o inspira vizitatorilor noştri) se dovedea o sursă aducătoare de cîştiguri băneşti. Alţii cunoşteau puţin limba şi puteau să-şi recomande într-un mod plăcut nimicurile pe care le aveau de vînzare. Eu nu puteam avea pretenţii la primul din aceste avantaje, pentru că eram lipsit de orice îndemînare. Aveam însă cîte ceva din celelalte daruri, şi cum negustoria noastră era pentru mine foarte distractivă, n-am putut răbda să nu le fructific. N-am dispreţuit niciodată manierele elegante, şi este un motiv de fală naţională ca fiecare francez să exceleze în această privinţă. Ca să-mi atrag unele categorii de vizitatori, aveam un fel al meu de a mă adresa şi chiar de a lua o anumită expresie a feţei pe care mi-o puteam schimba după caz. Dacă era o doamnă nu pierdeam niciodată prilejul să-i complimentez înfăţişarea, iar dacă era un bărbat aveam grijă să laud faima ţării sale în război. Şi cînd măgulirile mele nu-şi atingeau scopul, eram totdeauna gata să bat în retragere cu o glumă plăcută, ceea ce mi-a adus reputaţia de „tip original“ sau „nostim individ !“. În felul acesta cu toate că eram un meşteşugar stîngaci, am reuşit să mă descurc destul de bine ca negustor, să-mi procur unele delicatese şi să obţin tot felul de înlesniri după care tînjesc deopotrivă copiii şi prizonierii.

Pe mine cu greu m-aş putea descrie ca predispus la melancolie. Într-adevăr, nu aceasta e firea mea şi, spre deosebire de camarazii mei, aveam multe motive să fiu mulţumit. În primul rînd nu aveam familie ; eram orfan şi burlac ; în Franţa nu mă aşteptau nici soţie, nici copii. Apoi, n-am putut niciodată să uit cu totul emoţiile prin care am trecut în momentul cînd am fost luat prizonier ; şi, cu toate că o închisoare militară nu e chiar un paradis, era totuşi preferabilă spînzurătorii. În al treilea rînd — mi-e aproape ruşine s-o spun — îmi plăcea locul unde ne aflam acum : o fostă fortăreaţă medievală autentică, aşezată pe o culme, care domina nu numai o vastă întindere a mării, munţilor şi a cîmpiei din vecinătate, ci şi străzile acestei mari capitale, pe care le puteam vedea ziua mişunînd de mulţimea locuitorilor, iar noaptea strălucind în lumina felinarelor. Şi, în sfîrşit, deşi nu eram nepăsător la constrîngerile din închisoare şi la puţinătatea raţiilor, îmi aminteam că tot aşa de rău mîncasem

uneori în Spania şi că pe deasupra acolo mai trebuia să fac şi gărzi şi să mărşăluiesc zece, douăsprezece leghe. Principala mea nemulţumire era, de fapt, costumul pe care trebuia să-l purtăm. În Anglia exista oribilul obicei de a-i obliga să poarte uniforme ridicole, ca semn distinctiv pentru mulţime, nu numai pe osîndiţi, dar şi pe prizonieri şi pe copiii din şcolile instituţiunilor filantropice. S-ar fi zis că un geniu al răului se amuzase să realizeze o capodoperă a ironiei din îmbrăcămintea pe care eram obligaţi s-o purtăm : jachetă, vestă şi pantaloni galbeni ca pucioasa sau muştarul şi cămaşă de bumbac cu dungi albastre şi albe. Era bătătoare la ochi, ieftină şi stîrnea rîsul privitorilor de parcă eram o trupă de clovni de la bîlci, şi nu soldaţi călîţi în războaie, unii purtînd nobile cicatrice ale bravurii lor. Numele vechi al stîncii pe care se afla închisoarea noastră (l-am aflat mai tîrziu) era *Painted Hill* [1]. Ei bine, acum era colorată în galbenul ţipător al costumelor noastre, iar laolaltă cu uniformele soldaţilor care ne păzeau, făcute bineînţeles din cunoscuta stofă roşie britanică, alcătuiam un adevărat tablou viu al iadului. De cîte ori mă uitam la camarazii mei simţeam că mă cuprinde mînia şi mă îneacă lacrimile văzîndu-i batjocoriţi în halul acela. Aşa cum am spus, cei mai mulţi erau ţărani, poate ceva mai dezgheţaţi datorită instrucţiei militare, totuşi greoi, necioplîţi, fără altă educaţie în afară de cea de la cazarmă. Într-adevăr, nicăieri n-aţi fi putut vedea armata noastră mai compromiţător reprezentată ca aici, în această cetate a Edinburgului. Adesea îmi imaginam cum arătam eu însumi şi roşeam. Aveam impresia că ţinuta mea mai îngrijită accentua acel efect ridicol de travesti. Îmi aduceam aminte de zilele cînd purtam uniforma aspră, dar onorabilă, de soldat, şi de trecutul îndepărtat, cînd atîtea lucruri minunate, gingaşe şi fermecătoare îmi însoreau copilăria... Dar trebuia să-mi alung din minte aceste duioase şi întristătoare amintiri : timpul lor trecuse de mult şi acum aveam alte preocupări. Nimic nu oglindea perfidia guvernului britanic mai izbitor ca un amănunt din regulamentul nostru disciplinar : eram bărbieriţi numai de două ori pe săptămînă. Ce umilinţă poate fi mai supărătoare pentru un bărbat căruia i-a plăcut toată viaţa să fie proaspăt bărbierit ? Zilele de

[1] Muntele boit. (N. T.)

bărbierit erau luni şi joi. Să zicem că eram bărbierit joi ; vă imaginaţi cum puteam să arăt duminică seara ! Iar sîmbăta, cînd arătam aproape la fel, era ziua preferată a vizitatorilor.

La tîrgul nostru se perindau oameni de tot felul : şi bărbaţi şi femei şi sfrijiţi şi voinici şi urîţi şi frumoşi. Dacă oamenii şi-ar da cît de cît seama de puterea frumuseţii, nu s-ar mai ruga decît zeiţei Venus, chiar dacă i-ar cere doar bucuria de a privi o femeie atrăgătoare. Vizitatoarele noastre nu se prea puteau lăuda, în general, cu această însuşire ; totuşi, aşa cum stăteam retras într-un colţ, ruşinat de mine însumi şi de ridicola mea înfăţişare, simţeam adesea acea pură, subtilă şi rară plăcere de a surprinde cîte o privire fugară a unor ochi pe care nu aveam să-i mai văd niciodată şi nici să doresc a-i revedea.

Venea acolo, îndeosebi, o tînără domnişoară, care să fi avut optsprezece, nouăsprezece ani, înaltă, cu o înfăţişare distinsă şi un păr bogat în care soarele descoperea suviţe de aur. De îndată ce intra în curte (ne vizita destul de des) parcă ceva mă făcea conştient de prezenţa ei. Avea un aer de o candoare angelică şi totuşi plin de viaţă ; păşea ca o Diană şi fiecare gest al ei avea o graţie firească. În una din zile sufla un vînt puternic din răsărit ; drapelul mai-mai să se desprindă de pe prăjina de care era prins ; sub noi, fumul din hornurile oraşului era purtat încoace şi încolo şi împrăştiat în mii de forme ciudate ; iar departe pe estuarul Forth puteai vedea cum se clătinau vapoarele ancorate. Tocmai mă gîndeam cît de oribilă era vremea în acea zi, cînd apăru ea. Vîntul îi flutura părul schimbîndu-i mereu culoarea ; rochia i se mula pe corp cu contururi de statuie ; capetele eşarfei îi fîlfîiau în jurul urechilor şi ea le prindea la loc cu o neasemuită îndemînare. Văzut-aţi un eleşteu, într-o zi vijelioasă, cum deodată prinde viaţă şi sclipeşte de parcă ar fi viu ? Tot aşa faţa acestei domnişoare se însufleţise şi se împurpurase ; şi cum stătea uşor aplecată înainte, cu buzele întredeschise şi o divină nelinişte în ochi, îmi venea să bat din palme, să aplaud şi s-o aclam ca pe o autentică fiică a vîntului. Ce s-a petrecut în capul meu, nu ştiu. Era joi, eram proaspăt bărbierit şi m-am hotărît ca în acea zi, nu mai tîrziu, să-i atrag atenţia asupra mea. Se apropia de locul unde stăteam de obicei cu marfa mea, cînd am observat că i-a căzut batista din mînă ; în clipa următoare vîntul i-o

luă și o aduse lîngă mine. M-am ridicat imediat și am prins-o : uitasem de hainele mele de culoarea mușta-rului, uitasem că eram soldat de rînd și că trebuia s-o salut soldățește. M-am înclinat adînc și i-am oferit batista.

— *Madame*, i-am zis eu, batista dumneavoastră. Vîntul a adus-o la mine.

Am privit-o drept în ochi.

— Vă mulțumesc, domnule, zise ea.

— Vîntul mi-a adus-o, am repetat. Aș putea să con-sider această întîmplare drept un semn rău ? Un proverb englez spune : „vîntul rău nu aduce nimănui ceva bun".

— Așa-i, zise ea zîmbind. Dar se mai spune și că „o faptă bună se cere răsplătită". Vreau să văd ce ai dum-neata de vînzare.

Mă urmă pînă unde aveam întinsă marfa, un loc ferit de vînt, la adăpostul unui tun.

— Cum vedeți, *mademoiselle*, nu sînt un meșteșugar prea priceput. Asta s-ar zice că e o casă ; dar, observați, hornul stă piezîș. Cu foarte multă indulgență, ați putea spune că e o cutie, dar vedeți cît de stîngaci e lucrată. Mă tem că la oricare v-ați uita i-ați găsi un cusur. Pe firma mea ar trebui să stea scris *Rebuturi de vînzare*. Eu nu țin prăvălie, ci un muzeu umoristic.

Am aruncat zîmbind o privire peste mărfurile mele, apoi spre ea și imediat am luat un aer serios.

— Nu este oare ciudat, am adăugat, ca un bărbat în toată firea și pe deasupra militar să se ocupe cu astfel de fleacuri și ca o inimă tristă să producă lucruri atît de caraghioase la vedere ?

În acel moment o voce dezagreabilă a strigat-o pe numele de Flora. Fata a cumpărat ceva în grabă și s-a întors la grupul ei.

După cîteva zile reveni. Dar mai întîi să vă spun de ce venea atît de des. Mătușa ei era una din acele groaznice englezoaice ajunse fete bătrîne, despre care lumea a auzit multe ; neavînd ce să facă și cunoscînd cîteva vorbe franțuzești, începuse, cum zicea ea, *„să se intereseze de prizonierii francezi"*. Cu statura ei masivă și semeață de mare doamnă, se vînzolea aferată prin tîrgușorul nostru, privindu-ne cu insuportabile aere de superioritate bine-voitoare. Plătea, ce e drept, cu generozitate, dar felul ei sfredelitor de a ne examina prin lornion și de a face pe ghidul pentru cei ce o însoțeau, ne scutea de orice re-

cunoştinţă. În urma ei venea un alai de gentlemeni bătrîni, mototoli şi servili sau domnişoare anoste, hlizite, care o priveau şi o ascultau ca pe un oracol.

— Uite, acesta sculptează într-adevăr drăguţ. Dar nu-i aşa că-i caraghios cu favoriţii ăia mari ai lui ? spuse ea. Iar acesta — adăugă ea arătînd cu lornionul de aur spre mine — e un om cu totul ciudat.

„Omul ciudat", credeţi-mă, scrîşnea din dinţi. Mai avea această doamnă obiceiul de a se opri în mijlocul nostru, salutînd cu capul de jur împrejur şi adresîndu-ni-se într-o limbă despre care îşi închipuia că e franceză.

În ziua respectivă, mătuşa ei veni urmată de un grup ceva mai numeros ca de obicei, pe care îl purtă încoace şi încolo prin tîrg, dăscălindu-i mai îndelung şi cu mai puţin tact decît în alte dăţi. Îmi ţineam tot timpul ochii plecaţi. În zadar. Mătuşa ei trecu pe lîngă noi şi ne prezentă ca pe nişte maimuţe în cuşcă ; dar nepoata rămase tot timpul departe de grup, în partea opusă a curţii. În cele din urmă, plecă aşa cum venise, fără să-mi dea vreun semn. Deşi am urmărit-o din ochi foarte atent, n-aş putea spune că privirea ei s-a oprit măcar o dată asupra mea. Am rămas plin de amărăciune şi dezamăgire. De ciudă, i-am alungat chipul din minte ; mi-am zis că gata, am sfîrşit-o cu ea pentru totdeauna, că fusesem ridicol, închipuindu-mi că-i plac. Noaptea, după ce m-am culcat, somnul nu s-a apropiat o clipă de mine şi m-am zvîrcolit în pat, gîndindu-mă la nurii ei şi blestemîndu-i indiferenţa. Pentru compatrioţii ei nu eram decît un prizonier, un sclav, o fiinţă vrednică de dispreţ, ridicolă. Din treaba asta trebuia să trag o învăţătură : nici o fiică înfumurată a duşmanilor mei nu-şi va mai bate joc de mine ; nici nu va mai avea vreodată ocazia să creadă că am privit-o cu admiraţie. Sînt o fire neasemuit de hotărîtă şi independentă, animată de cel mai profund sentiment de mîndrie patriotică. Înainte de a aţipi, mi-am amintit de toate infamiile Angliei şi de toate am învinuit-o pe Flora.

În ziua următoare, stăteam la locul meu obişnuit şi la un moment dat am simţit că cineva se oprise lîngă mine. Cînd mă uit, ea era. Nu m-am ridicat imediat, la început din fîstîceală, apoi din tactică ; dar ea rămase mai departe în picioare şi se aplecă uşor spre mine, ca din

milă. Mă privi sfioasă şi mă întrebă cu glas scăzut dacă sufăr din cauza captivităţii şi dacă duc lipsă de ceva.

— Mademoiselle — i-am răspuns — nu sînt învăţat să mă plîng. Sînt soldat al lui Napoleon.

Ea oftă.

— În definitiv, dumitale trebuie să-ţi pară rău pentru *La France*, zise ea roşind puţin şi rostind cuvintele cu un accent cam ciudat.

— Ce pot să vă spun ? i-am replicat. Dacă dumneavoastră aţi fi dusă departe de ţara aceasta, care vi se potriveşte atît de bine încît şi ploile şi vînturile par să vă vină ca nişte podoabe, credeţi că nu aţi regreta-o ? Toţi încercăm, desigur, un regret ! Fiul îşi regretă mama, soldatul patria. Sînt sentimente fireşti.

— Dumneata ai mamă ? mă întrebă ea.

— În cer, mademoiselle. Şi mama şi tata au pornit pe acelaşi drum spre cer, ca atîţi alţi oameni loiali şi bravi ; şi-au urmat regina pe eşafod. Aşa că, vedeţi, nu sînt prea mult de compătimit în închisoarea unde mă aflu : nimeni nu mă aşteaptă, sînt singur pe lume. Nu acelaşi este, de pildă, cazul camaradului aceluia cu şapcă de pînză. Patul lui e vecin cu al meu şi-l aud cum oftează noaptea. Are o fire sensibilă, foarte sentimentală şi, în întunericul nopţii, uneori şi ziua cînd mă poate lua deoparte, plînge după mama sa şi după iubită. Ştiţi ce l-a făcut să mă ia drept confident ?

Ea mă privi lung, vru să spună ceva, dar tăcu. Privirea ei mă pătrunse de o nespusă căldură.

— Fiindcă, în cursul unui marş, am continuat eu, am văzut cîndva clopotniţa din satul său. Această asociere spune mult. S-ar părea că un mic detaliu, în cazul lui clopotniţa, poate întruchipa toate acele instincte omeneşti care fac viaţa frumoasă şi anumiţi oameni şi locuri să-ţi fie dragi.... sentimente de care, pare-se, mie nu-mi este dat să mă bucur.

Mi-am sprijinit bărbia pe genunchi şi am rămas privind în jos. Pînă atunci vorbisem ca s-o reţin, dar acum nu mi-ar fi părut rău să plece. E atît de greu să produci o impresie şi cît de uşor s-o spulberi ! Mi-am dat imediat seama că pentru ea situaţia devenise stingheritoare.

— Am să iau jucăria asta, zise ea punîndu-mi în mînă o monedă de cinci silingi şi şase peni şi plecă înainte de a-i putea mulţumi.

M-am retras lîngă metereze, dinapoia unui tun. Frumuseţea ei, expresia ochilor, lacrima care-i tremurase sub geană, compasiunea din glas şi acea eleganţă naturală care caracteriza gesturile ei degajate — toate s-au unit ca să-mi subjuge imaginaţia şi să-mi înfierbînte inima. Ce spusese ea de fapt ? Nimic semnificativ ; dar ochii ei îi întîlniseră pe-ai mei şi aprinseseră în mine o văpaie ce avea să nu se mai stingă niciodată. O iubeam, şi nu-mi mai era frică să sper. De două ori vorbisem cu ea şi de ficcare dată fusesem bine inspirat ; îi cîştigasem simpatia, găsisem cuvinte pe care sigur şi le va reaminti, care îi vor suna în urechi noaptea, în pat. Ce importanţă mai avea că nu eram bărbierit şi că aveam o îmbrăcăminte caraghioasă ? Eram totuşi un bărbat şi îi întipărisem în minte imaginea mea. Eram bărbat, iar ea — începeam cu emoţie să-mi dau seama — era totuşi o femeie. Dragostea nu poate fi stinsă de toate şuvoaiele din lume ; şi dragostea, această lege a firii, era de partea mea. Am închis ochii şi pe fundalul acela de întuneric îmi apăru imaginea ei mai frumoasă ca în realitate. „Ah", îmi ziceam, „şi tu draga mea, şi tu vei purta cu tine un chip pe care-l vei privi mereu şi mereu îl vei înfrumuseţa. În întunericul nopţii şi ziua pe stradă vei avea mereu în minte chipul meu şi-mi vei auzi glasul şoptindu-ţi, dezmierdîndu-te şi punînd stăpînire pe sfioasa ta inimă. Oricît de sfioasă ţi-e inima, acolo stăpîn sînt eu, acolo mi-e acum sălaşul ; să lăsăm timpul să-şi desăvîrşească opera, să mă zugrăvească în culori tot mai vii şi tot mai atrăgătoare."

Apoi, m-am uitat la mine şi am izbucnit în rîs.

Gîndiţi-vă şi dumneavoastră : cum era cu putinţă ca un cerşetor, un soldat de rînd, un prizonier în travesti galben, să trezească pasiunea acelei fete frumoase ! Nu voiam să-mi pierd nădejdea, dar îmi dădeam seama că partida trebuia jucată subtil şi strîns. În faţa ei trebuia să păstrez o atitudine prevenitoare, amabilă, să nu-i dau motive de neliniște, să nu o sperii, să-mi păstrez taina ca pe ceva de ocară şi să aştept ca sentimentele ei pentru mine (dacă voi reuşi într-adevăr să i le trezesc) să sporească în voie, nu mai repede decît îi spunea inima. Deşi eram bărbat, nu puteam să întreprind nimic, deoarece închisoarea mă ţinea ca legat de mîini şi de picioare. Nu puteam să mă duc eu la ea ; la fiecare vizită trebuia să o fascinez astfel încît s-o fac să vină ea la mine ; şi aceasta era o

problemă de tactică subtilă. De fapt, așa procedasem la ultima ei vizită ; era cu neputință să nu mai revină după convorbirea noastră ; și în acest scop mi-am făcut un plan. Un prizonier, chiar dacă se află într-o situație foarte nepotrivită pentru un îndrăgostit, dispune totuși de un important avantaj : nu prea are la ce să se gîndească și își poate trece întreagă vremea analizînd pe toate fețele dragostea și se poate pregăti din timp cum să și-o arate mai bine. Cîteva zile m-am străduit să sculptez un obiect care era nici mai mult nici mai puțin decît emblema Scoției. Un leu heraldic ridicat în două labe. Mi-am dat întreaga silință să-l execut cît mai bine și cînd am socotit că era gata, am gravat pe soclu următoarea dedicație :

À LA BELLE FLORA
le prisonnier reconnaissant
A. d. St. I. d. K. [1]

Tot sufletul mi l-am pus în gravarea acestor litere. Socoteam că nimeni nu putea privi cu indiferență ceea ce eu făcusem cu atîta ardoare ; speram că inițialele îi vor sugera cel puțin originea mea nobilă. M-am gîndit că era mai bine să i-o sugerez numai ; simțeam că misterul era atuul meu. Contrastul dintre situația și manierele mele, dintre modul de a mă exprima și îmbrăcămintea pe care o purtam, precum și faptul că ea ar fi putut să se gîndească la mine încercînd să combine literele, toate acestea aveau să-i mărească interesul față de mine și să-i captiveze inima..

Nu-mi mai rămînea acum decît să aștept și să sper. Nimic nu-mi caracterizează mai bine firea decît faptul că, în dragoste ca și în război, am preferat totdeauna ofensiva ; așa că acele zile de așteptare au fost pentru mine un adevărat examen al răbdării. E adevărat că, după ce au trecut. o iubeam și mai mult, fiindcă dragostea, ca și pîinea, sporesc prin frămîntare. Afară de asta, mă cuprinsese o teamă grozavă : ce mă voi face dacă nu va veni, cum voi putea îndura pustiile-mi zile fără această mîngîiere ? Cum voi putea să-mi revin, să mă intereseze lecțiile maiorului, șahul locotenentului, marfa de doi peni din tîrg și plusul de o jumătate de peni la rația de închisoare ?

[1] Frumoasei Flora, prizonierul recunoscător. A.d.St.I.d.K (Anne de Saint-Ives de Kéroual) (în franceză în original). (N. T.)

Trecură zile, săptămîni. Nu aveam curajul să le număr, şi nici astăzi nu am curajul să mi le amintesc. Dar, pînă la urmă, veni. Am văzut-o, în sfîrşit, apropiindu-se de mine însoţită de un tînăr cam de vîrsta ei, şi am ghicit îndată că-i era frate.

M-am ridicat şi m-am înclinat, fără să spun nimic.

— Vă prezint pe fratele meu, domnul Ronald Gilchrist, zise ea. I-am vorbit despre suferinţele dumneavoastră. Îi pare rău că vă aflaţi în această situaţie.

— E mai mult decît am dreptul să-i cer, am răspuns. Între gentilomi astfel de sentimente sînt totuşi fireşti. Dacă fratele dumneavoastră s-ar fi întîlnit cu mine pe cîmpul de luptă, ne-am fi înfruntat ca doi tigri, dar cînd mă vede aici dezarmat şi neputincios, nu se mai gîndeşte că-i sînt duşman.

La aceste cuvinte imberbul protector se înroşi pînă la urechi de încîntare, cum de altminteri mă aşteptam.

— Ah, stimată domnişoară, am continuat, şi în patria mea sînt mulţi compatrioţi de-ai dumneavoastră, care lîncezesc la fel ca mine aici. Şi vreau să sper că şi acolo se găsesc doamne franţuzoaice care să le aducă o nepreţuită mîngîiere prin simpatia lor. Dumneavoastră aţi fost generoasă cu mine şi, mai mult, mi-aţi dat speranţă. Şi cu toate că nu aţi mai venit de mult timp pe aici, nu v-am uitat. Îngăduiţi-mi să vă spun că cel puţin am încercat să răspund la bunăvoinţa dumneavoastră şi vă rog a accepta acest lucru fără valoare, pentru simpatia arătată unui prizonier.

Spunînd acestea, i-am oferit leul făcut de mine, pe care ea îl luă, îl examină cam stînjenită şi apoi, văzînd dedicaţia, exclamă uimită :

— Dar cum aţi reuşit dumneavoastră să-mi cunoaşteţi numéle ?

— Cînd un nume este atît de potrivit cu persoana care-l poartă, nu e greu să-l ghiceşti, am zis eu, înclinîndu-mă. De fapt, nu a fost nici o minune la mijloc. În ziua cînd v-am găsit batista, o doamnă v-a strigat pe nume, iar eu l-am reţinut imediat şi nu l-am mai uitat.

— Este un obiect foarte, foarte frumos şi voi fi totdeauna mîndră de această inscripţie, zise ea. Hai, Ronald, trebuie să plecăm.

Se înclină spre mine aşa cum salută o doamnă pe un egal şi trecu mai departe, vizibil îmbujorată (pot să jur).

Eram nespus de mulţumit. Inocentul meu şiretlic avusese succesul dorit ; acceptase darul fără să facă cel mai mic gest de a mi-l plăti şi nu va întîrzia să răspundă la avansurile mele. În chestiuni de inimă nu eram un novice, ştiam că acum am un ambasador permanent la curtea doamnei mele. Leul meu putea fi stîngaci sculptat, dar era lucrat de mine. Mîinile mele îl lucraseră şi-l ţinuseră ; cuţitul meu sau mai precis, după urmele lăsate, cuiul meu ruginit gravase literele şi, oricît de simple erau cuvintele gravate, ele îi vor repeta mereu că-i eram foarte recunoscător şi că o găseam frumoasă. Tînărul se uitase cam nedumerit la mine şi roşise cînd o complimentasem pe sora lui. Mai mult, am observat că mă privise cu multă suspiciune ; totuşi atitudinea lui fusese atît de bărbătească pentru un adolescent, încît nu i-am putut refuza simpatia mea. Iar cît privea motivul care o făcuse să-l aducă şi să mi-l prezinte, nu puteam s-o admir îndeajuns. Mi-a părut mai mult subtil decît ingenios, şi mai tandru ca o îmbrăţişare. Exprimat în cuvinte, însemna : „Eu nu te cunosc şi nu pot să te cunosc. Îţi prezint pe fratele meu... pe el poţi să-l cunoşti... acesta este drumul spre mine... urmează-l".

Capitolul II

POVESTEA UNUI FOARFECE

Eram cufundat în aceste gînduri cînd sună clopotul anunţînd plecarea vizitatorilor. Îndată ce tîrgul nostru s-a închis, am fost chemaţi să ni se distribuie raţiile, pe care cu acest prilej ni se îngăduia să le mîncăm oriunde doream în interiorul curţii.

Am spus înainte că modul de comportare al unora din cei care ne vizitau era insuportabil de jignitor ; dar poate fără ca ei să-şi dea seama — tot aşa cum, la o menajerie, curioşii pot înfuria în o mie de feluri, dar fără intenţie, admirabilele nefericite animale de după gratii. Nu-i mai puţin adevărat, însă, că unii dintre compatrioţii mei erau peste măsură de susceptibili. Unii dintre aceşti bătrîni *whiskerandos* [1], de obîrşie ţărănească, deprinşi de tineri să lupte în armate victorioase şi să circule printre populaţii subjugate şi înspăimîntate, suportau greu situaţia schimbată de acum. Printre ei era unul cu numele de Goguelat, o brută şi jumătate, care nu avusese niciodată contact cu civilizaţia, ci doar cu disciplina militară şi care, datorită unei excepţionale fapte eroice, fusese ridicat la gradul — pentru care nu era pregătit — de *maréchal des logis* [2] în al 22-lea regiment de infanterie. În măsura în care o brută poate fi un bun soldat, fusese într-adevăr un bun soldat ; pe piept îi atîrna crucea şi aceasta fusese cîştigată prin bravură ; dar în tot ce făcea în afara îndatoririlor profesionale, se comporta ca un stîlp de cîrciumă ignorant, certăreţ şi bătăuş. Eu, ca gentilom prin naştere şi om instruit ca gusturi şi maniere, eram omul pe care îl înţelegea cel mai puţin şi-l detesta cel mai mult ;

[1] Bărbat bărbos ; de la numele lui Don Ferolo Whiskerando, personaj din comedia „Criticul sau o tragedie în repetiţie", de Robert Brinsley Sheridan (1751—1816). (N. T.)

[2] Sergent, în infanteria franceză (în franceză în original). (N. T.)

simplul fapt de a da ochii cu vizitatorii noştri îi producea o stare de iritare, pe care şi-o descărca imediat pe cea mai apropiată victimă şi foarte des pe mine.

Aşa se petrecu şi acum. Abia ni se serviseră raţiile şi mă retrăsesem într-un colţ al curţii, cînd am observat că se îndrepta spre mine. Pe faţă avea un zîmbet plin de ură ; în urma lui venea o ceată de tineri netoţi, în faţa cărora trecea drept deştept, dornici să vadă ce se va întîmpla. Simţeam că aveam să fiu obiectul uneia din nesuferitele lui glume. Se aşeză lîngă mine, îşi aşternu mîncarea şi bău în bătaie de joc în sănătatea mea, din cana cu bere distribuită de administraţia închisorii. Apoi îşi dădu drumul la gură.

Mi-e cu neputinţă să aştern pe hîrtie tot ce-a spus, dar admiratorii săi, care credeau că deşteptul lor se întrecuse pe sine însuşi, se tăvăleau de rîs. Cît despre mine, mai întîi am crezut că mi se face negru înaintea ochilor. Nu-mi închipuisem că netrebnicul are atîta spirit de observaţie ; dar ura îi ascuţise auzul, şi ascultase atent conversaţia noastră, iar acum cunoştea chiar şi numele Florei. Încetul cu încetul mi-am revenit, dar în clipa următoare mă cuprinse o mînie care m-a uimit şi pe mine.

— Ai terminat ? l-am întrebat. Dacă da, vreau să-ţi spun şi eu două vorbe.

— Ooo, poftim, aveţi tot dreptul, zise el. Drepţi ! porunci el celorlalţi. Marchizul de Carabas [1] la tribună.

— Foarte bine, am spus eu. Vreau să-ţi aduc la cunoştinţă că sînt un gentilom. Tu nu ştii ce înseamnă asta, nu-i aşa ? Ei bine, am să-ţi spun eu. Este un fel de animal caraghios. Se trage dintr-un soi ciudat de creaturi numite strămoşi şi care, ca şi broasca rîioasă şi animalele parazite, au ceva ce se numeşte sensibilitate. Leul este gentilom ; nu se atinge de un hoit. Eu sînt gentilom şi nu pot suporta să-mi murdăresc degetele pe o scîrnăvie. Stai liniştit, Philippe Goguelat ! Stai liniştit şi nu scoate o vorbă, ca să nu spun că eşti şi poltron ; ochii gardienilor sînt aţintiţi asupra noastră. În sănătatea ta ! i-am zis şi am băut din berea închisorii. Te-ai găsit să vorbeşti de rău o copilă, care ar putea să-ţi fie fiică, şi care a fost generoasă cu mine şi cu alţi cerşetori ca noi. Dacă te-ar auzi împăratul, i-am spus eu salutînd, ţi-ar smulge crucea de pe pieptul

[1] Personaj din „Motanul încălţat" de Perrault, din care şansonetistul P. J. Béranger a făcut prototipul vechii nobilimi. (N. T.)

tău mătăhălos. Eu nu pot face asta ; nu pot lua ceea ce majestatea sa ți-a conferit ; dar un singur lucru îți promit... îți promit, Goguelat, că în noaptea asta vei muri.

În trecut, îndurasem atît de multe de la el, fără să reacționez, încît cred că insul ajunsese să-și închipuie că răbdarea mea nu are sfîrșit, și la început rămase uimit. Îmi plăcea să cred că vorbele mele pătrunseseră prin pielea lui groasă ; afară de asta, bruta era într-adevăr un erou demn și-i plăcea să se comporte ca atare. Indiferent ce l-a determinat, cert e că își recăpătă repede stăpînirea de sine și luă (trebuie să recunosc) o atitudine cavalerească.

— Iar eu îți promit, jur pe coarnele diavolului, că îți voi oferi acest prilej ! zise el închinînd iarăși în sănătatea mea, iar eu i-am răspuns cu aceeași scrupuloasă solemnitate.

Știrea despre această provocare se răspîndi repede printre prizonieri ; fețele lor se iluminară parcă prinse de neastîmpărul spectatorilor de la cursele de cai. Trebuie, de fapt, să fi gustat mai întîi viața activă de soldat și apoi să fi lîncezit un timp în atmosfera de plictiseală dintr-o închisoare, ca să poți înțelege — și poate chiar să scuzi — încîntarea camarazilor noștri. Goguelat și cu mine dormeam în aceeași baracă, ceea ce simplifica foarte mult problema. Se constitui deci un comitet de onoare dintre colegii de baracă. Președinte a fost ales un sergent-major din al patrulea regiment de dragoni, îmbătrînit în armată, militar distins și om cumsecade. Acesta și-a luat în serios însărcinarea ; a stat de vorbă cu fiecare dintre noi și a comunicat comitetului răspunsurile noastre. Al meu a fost cuviincios dar ferm. I-am spus că tînăra domnișoară, despre care Goguelat vorbise în termeni grosolani, fusese în mai multe rînduri generoasă cu mine. I-am amintit că faptul de a fi ajuns să cerșim, vînzînd cutii pentru hapuri, ca să le cîștigăm mila, era o situație cu totul neobișnuită pentru soldații imperiului. Știm cu toții că pe la margini de pădure se aciuiesc vagabonzi, care se ploconesc în fața trecătorilor ca să-i milostivească cu o jumătate de peni și după ce binefăcătorii lor se îndepărtează îi împroașcă cu tot felul de insulte și sudălmi.

— Dar, i-am zis eu, sînt convins că nici unul dintre noi nu va cădea atît de jos. Ca francez și soldat, datorez recunoștință acestei domnișoare și mă simt obligat să apăr onoarea ei și a armatei. Dumneata ești mai în vîrstă

decît mine şi superiorul meu. Spune-mi dacă am sau nu dreptate.

Era un camarad în vîrstă, liniştit. Mă bătu condescendent pe spate şi-mi zise :

— *C'est bien, mon enfant* [1] ; după care se întoarse la comitet.

Goguelat a fost la fel de intransigent ca şi mine.

— Nu-mi plac scuzele şi nici cei care le prezintă, a fost singurul său răspuns.

Aşa că nu mai rămase decît stabilirea detaliilor înfruntării. În ce priveşte locul şi timpul nu aveam de ales. Trebuia să tranşăm diferendul în timpul nopţii, pe întuneric, după trecerea rondului, pe porţiunea liberă din mijlocul barăcii în care dormeam. Problema alegerii armelor a fost mai dificilă. Aveam, de fapt, o mulţime de unelte de care ne foloseam în confecţionarea jucăriilor ; dar nici una nu era potrivită pentru lupta dintre doi oameni civilizaţi şi, nefiind de forme şi dimensiuni identice, s-a considerat că e extrem de greu să se asigure şanse egale combatanţilor. În cele din urmă a fost desfăcut un foarfece ; şi cum între timp, au găsit într-un colţ al curţii două beţe zdravene, au legat strîns de fiecare cîte o lamă de foarfece, cu sfoară muiată în răşină. De unde provenea sfoara nu ştiu, dar răşina am luat-o de la stîlpii încă verzi ai barăcii, din care mai mustea şi acum. Aveai o senzaţie ciudată cînd ţineai arma asta în mînă, căci nu era mai grea decît o cravaşă şi nici n-ai fi crezut că putea fi mai periculoasă. Apoi au depus cu toţii jurămînt că nu se vor amesteca în duel şi — în cazul în care urmările ar fi fost grave — nu vor trăda numele supravieţuitorului. După care, toate fiind puse la punct, am aşteptat în linişte clipa desfăşurării duelului. Noaptea se lăsă înnourată ; nici o stea nu se vedea pe cer cînd primul rond de noapte trecu prin baraca noastră şi făcu ocolul bastioanelor ; şi în timp ce ne ocupam locurile, se auzeau somaţiile santinelelor de la posturile îndepărtate ale închisorii dominînd freamătul oraşului. Leclos, sergentul-major, ne aşeză în poziţie, ne încrucişă beţele şi se retrase. Ca să nu ne pătăm hainele cu sînge, ne dezbrăcasem pînă la piele şi răcoarea nopţii ne învălui trupurile ca un cearşaf umed. Adversarul meu era mai priceput ca mine la scrimă ; era mult mai înalt, de o statură aproape uriaşă şi în aceeaşi

[1] Foarte bine, copile (în franceză în original). (N. T.)

măsură mai voinic. Prin întunericul ca smoala din baracă era imposibil să-i văd ochii ; și din cauza flexibilității beţelor, nu puteam risca un clasic duel. M-am hotărît deci să profit de statura mea mai scundă și îndată ce se va da semnalul de începere a luptei să mă aplec înainte și în acelaşi timp să fandez. Asta însemna să-mi joc viaţa pe o singură carte ; dacă nu-l răneam mortal, nu-mi mai rămînea nici o șansă de apărare ; dar ceea ce mă îngrozea și mai mult era gîndul că procedînd astfel riscam să mă trezesc cu faţa în lama foarfecelui său, izbindu-mă cu forţa îndoită a asalturilor noastre ; iar faţa și ochii doream să-i feresc cel mai mult.

— *Allez !* [1] zise sergentul-major.

Amîndoi am fandat în acelaşi moment şi cu egală furie ; și amîndoi am fi fost sigur străpunşi dacă nu aș fi recurs la manevra mea. Așa, însă, el nu reuși decît să-mi atingă umărul, în timp ce foarfecele meu i se împlîntă sub centură într-o regiune vitală ; iar cînd acel colos se prăbuși de la înălţimea lui peste mine, mă trînti la pămînt și mă lăsă în nesimţire.

Cînd mi-am revenit, zăceam întins pe patul meu și prin întuneric am putut deslușî conturul a vreo douăsprezece capete îngrămădite în jurul meu.

— Ce s-a întîmplat ? am exclamat.

— Taci ! zise sergentul-major. Domnul fie binecuvîntat, totul e-n regulă.

Am simţit că-mi strînge mîna și că glasul îi era înăbuşit de lacrimi.

— N-ai, copile, decît o zgîrietură, continuă el. Tăticul a avut grijă de tine. Ţi-am bandajat umărul, te-am îmbrăcat din nou și totul va fi bine.

Atunci am început să-mi reamintesc cele întîmplate.

— Dar Goguelat ? am îngăimat eu.

— Nu poate fi mișcat din loc. A păţit-o. Proastă treabă, zise sergentul-major.

Ideea că omorîsem un om cu o jumătate de foarfece îmi făcu silă. Dacă aș fi ucis o duzină cu puşca, baioneta, sabia sau cu oricare altă armă obișnuită, sînt sigur că nu aș fi avut atîtea remuşcări. Și la această senzaţie de dezgust părea să contribuie și circumstanţele neobișnuite ale întîlnirii noastre : întunericul în care ne luptasem, goliciunea noastră și chiar răşina de pe sfoară. M-am dus la adversarul

[1] Începeţi ! (în franceză în original). (N.T.)

meu întins jos, am îngenuncheat lîngă el şi n-am putut decît să-i pronunţ numele plîngînd.

El mă îndemnă să mă stăpînesc.

— Camarade, zise el, m-ai învăţat cum să mă port. *Sans rancune !* [1]

Vorbele lui îmi sporiră repulsia faţă de fapta mea. Noi, doi francezi expatriaţi, ne încăierasem într-un duel contrar regulilor, ca nişte fiare. Iar el, care fusese toată viaţa o brută, murea acolo, pe pămînt străin, din cauza unei oribile răni, înfruntînd moartea cu un curaj demn de Bayard. Am stăruit să fie chemaţi gardienii şi să fie adus un medic.

— Poate mai e cu putinţă să-l salvăm, am strigat eu.

Sergentul-major îmi aminti de angajamentul pe care ni-l luasem.

— Dacă tu ai fi fost rănit, zise el, ai fi zăcut acolo pînă venea patrula să te găsească. S-a întîmplat să fie Goguelat... deci şi el tot acolo va rămîne ! Hai, copile, e timpul să ne culcăm.

Şi, cum eu insistam, zise :

— Champdivers ! Asta-i slăbiciune. Mă superi.

— Hai, căraţi-vă la paturile voastre ! adăugă Goguelat, adresîndu-ne tuturor unul din jovialele sale epitete spurcate.

Aşadar, ne-am dus toată grupa la culcare şi în întuneric ne-am prefăcut că dormim, deşi numai de somn nu ne ardea. Nu era totuşi prea tîrziu. De jos, din oraş şi din împrejurimi, ajungeau pînă la noi scîrţîit de roţi, tropăit de picioare şi glasuri vesele. Peste puţin, perdeaua de nori se risipi şi pe cerul ce se putea zări între streşinile barăcii şi conturul neregulat al parapetelor apăru mulţime de stele. Goguelat zăcea întins pe podea şi din timp în timp nu se putea stăpîni să nu geamă.

Afară, departe, se auzea rondul ; îl auzeam cum se apropia tot mai mult. În sfîrşit, dădu colţul barăcii noastre şi acum puteam să-l vedem : două şiruri de soldaţi şi caporalul cu un felinar, pe care-l legăna încoace şi încolo ca să lumineze ungherele curţii şi ale barăcilor.

— Hait ! strigă caporalul cînd ajunse lîngă Goguelat.

Se opri şi-şi apropie felinarul. Inimile noastre băteau de mai să ne spargă pieptul.

---

[1] Fără pică ! (în franceză în original). (N. T.)

— Ce dracu mai e și asta ? strigă el și cu glas speriat chemă garda.

Într-o clipă eram toți în picioare ; în fața barăcii se strînseseră mai multe felinare și soldați ; un ofițer își făcu loc cu coatele. În mijloc zăcea trupul uriaș, gol și murdar de sînge al lui Goguelat. Cineva îl acoperise cu pătura sa, dar în zbuciumul agoniei muribundul se dezvelise.

— Asta-nseamnă omor ! strigă ofițerul. O să vedeți voi, bestiilor, ce-o să pățiți mîine.

Cînd fu ridicat și întins pe targă, Goguelat ne adresă un voios rămas-bun însoțit de sudălmi grele.

Capitolul III

ÎN POVESTIRE INTRĂ MAIORUL CHEVENIX ŞI IESE GOGUELAT

Starea lui Goguelat nu lăsa nici o speranţă de însănătoşire, aşa că i se luă imediat o depoziţie în legătură cu cele întîmplate. El o ţinu una şi bună : că s-a sinucis, fiindcă se scîrbise să mai vadă atîţia englezi. Doctorul jura că explicaţia lui nu stătea în picioare, deoarece venea în contradicţie cu aspectul şi direcţia rănii. Goguelat răspunse însă că el e mult mai ingenios decît îşi închipuie alţii, că împlîntase arma în pămînt şi se aruncase în vîrful ei, „aşa cum a făcut Nabucoḍonosor", adăugă el, făcînd cu ochiul la cei de faţă, după care doctorul, un bărbat spilcuit, mărunt, roşcovan şi irascibil din fire, pufni dispreţuitor şi-l înjură.

— Nu se poate scoate nimic de la el ! ţipă doctorul. Este un adevărat sălbatic. De-am putea găsi măcar arma !

Dar arma încetase să mai existe. Puţină sfoară unsă cu răşină s-ar mai fi putut găsi prin şanţurile cetăţii ; prin colţuri se mai puteau descoperi bucăţi de beţe rupte şi, afară, în aerul plăcut al dimineţii, un ochi atent ar fi observat un fercheş prizonier tăindu-şi unghiile cu un foarfece.

Puteţi fi convinşi că autorităţile, văzînd că de la rănit nu pot scoate nimic, nu ne-au lăsat nici pe noi ceilalţi în pace. N-a rămas nici o piatră nerăsturnată. Am fost iarăşi şi iarăşi interogaţi, ba cîte unul, ba cîte doi şi chiar trei deodată. Am fost ameninţaţi cu tot felul de pedepse imposibile şi ademeniţi cu tot felul de neverosimile recompense. Eu am fost interogat de vreo cinci ori şi de fiecare dată am ieşit cu fruntea sus. Semăn bătrînului Souvaroff : nu pot admite ca un soldat să se fîstîcească în faţa vreunei întrebări ; soldatul trebuie să răspundă aşa cum merge la luptă, fără şovăială şi voios. Duceam eu lipsă de pîine, bani sau simpatie, dar niciodată de

răspunsuri. Niciunul din camarazii mei, chiar dacă a fost luat mai pe nepregătite, nu a fost mai puţin ferm, şi pot spune că ancheta n-a ajuns la nici o concluzie, iar moartea lui Goguelat a rămas o taină a puşcăriei. Aşa erau veteranii Franţei ! Aş fi însă nesincer dacă nu aş recunoaşte că ne aflam într-o situaţie specială ; în împrejurări obişnuite, unul din ei s-ar fi putut încurca în răspunsuri sau, intimidat, ar fi mărturisit. Dar mai strîns decît simpla camaraderie pe toţi ne lega o taină : planul pe care-l pusesem la cale toţi deopotrivă. Nu este greu de ghicit natura tainei. În închisori nu pot încolţi decît o singură dorinţă şi un singur gînd. Şi faptul că tunelul nostru era aproape terminat ne îmbărbăta şi ne dădea speranţe.

Cum am spus, din interogatoriu am ieşit cu fruntea sus ; şedinţele comisiei de anchetă au pierdut treptat orice interes, ca o melodie pe care nu o mai ascultă nimeni ; dar cu toatè că însuşi adversarul meu m-a apărat, pînă la urmă aproape m-am dat de gol singur. recunoscînd natura disputei, ceea ce avea să mă împingă în viitor într-o aventură foarte neplăcută. Era a treia dimineaţă după duel, iar Goguelat era încă în viaţă, cînd veni iarăşi vremea să mă duc la majorul Chevenix pentru lecţie. Ocupaţia asta îmi făcea plăcere ; nu pentru că mă plătea bine — nu-mi dădea, de fapt, mai mult de optsprezece peni pe lună, preţul obişnuit, fiind zgîrcit din fire — ci fiindcă îmi plăcea micul dejun pe care-l luam cu el şi — în oarecare măsură — chiar el ca persoană. Era cel puţin un om instruit ; pe cînd ceilalţi cu care aveam uneori ocazia să stau de vorbă, chiar dacă nu ţineau cartea de-a-ndoaselea, ar fi fost în stare să-i smulgă foile ca să-şi aprindă luleaua. Căci trebuie să vă spun că într-o anumită privinţă grupul nostru de prizonieri se găsea într-o situaţie excepţională : în cetatea din Edinburg nu exista un program de instruire a deţinuţilor, ca în alte închisori în care oamenii intrau neştiutori de carte şi ieşeau pregătiţi. Chevenix era chipeş şi surprinzător de tînăr pentru gradul de maior : înalt de şase picioare, bine făcut, cu trăsăturile feţei regulate şi ochii cenuşii-deschis. Era imposibil să-i găseşti un cusur, dar luat în totul nu era plăcut. Poate, fiindcă era prea curat ; în jurul lui plutea în permanenţă miros de săpun. Curăţenia e bună, dar nu pot suferi bărbaţii cu unghiile lăcuite.

Și mai era, fără îndoială, prea reținut și distant. Ofițerul acesta tînăr nu avea nimic din înflăcărarea tinereții, nimic din promptitudinea soldatului. Amabilitatea lui era rece, nespus de rece, iar prudența enervantă. Poate că din cauza firii lui, cu totul opusă firii mele, mă apropiam de el cu suspiciune și rezervă, chiar în acele zile cînd îmi era de folos.

Ca de obicei, i-am controlat exercițiul și am notat șase greșeli.

— Hm, făcu el uitîndu-se pe hîrtie. Șase. Foarte neplăcut ! Niciodată nu reușesc să-l fac ca lumea.

— Ah, dar faceți progrese uimitoare ! l-am lăudat eu.

Nu voiam să-l descurajez, mă înțelegeți, dar era din naștere incapabil să învețe limba franceză. Cred că pentru asta era necesară un pic de pasiune, dar el își îneca pasiunea în clăbucii de săpun.

Puse exercițiul pe masă, își sprijini bărbia în palmă și se uită scrutător în ochii mei.

— Cred că trebuie să stăm puțin de vorbă, zise el.

— Sînt la dispoziția dumneavoastră, i-am răspuns ; dar tremuram de emoție pentru că bănuiam despre ce vrea să vorbească.

— Îmi dai de cîtva timp lecții și sînt înclinat să am o părere bună despre dumneata. Cred că ești un gentilom.

— Am această cinste, domnule.

— În tot acest timp ți-ai putut da și dumneata seama ce fel de om sînt. Nu știu ce impresie ți-am făcut, dar probabil că și dumneata ești dispus să crezi că sînt un om de onoare, continuă el.

— N-am avut nevoie să mă conving, este evident, am răspuns înclinîndu-mă.

— În acest caz, foarte bine. Ce știi despre acest Goguelat ?

— Răspunsul meu l-ați auzit ieri, în fața comisiei de anchetă, am început eu. M-am trezit numai după...

— O, da, mă întrerupse el. Te-am auzit ieri în fața comisiei și-mi amintesc că „te-ai trezit numai după aceea". De altfel, aș putea să-ți repet pe de rost vorbele pe care le-ai spus acolo. Dar, dumneata îți închipui că te-am crezut măcar o clipă ?

— Nu m-ați crede nici dacă le-aș repeta și aici.

— S-ar putea să n-am dreptate... vom vedea îndată. Impresia mea e că nu „le vei repeta și aici". Impresia mea

e că, venind în această cameră, îmi vei spune ceva înainte de a o părăsi.

Am ridicat din umeri.

— Să mă explic, continuă el. Mărturia dumitale este, bineînțeles, fără noimă. N-am luat-o în seamă și nici comisia.

— Vă mulțumesc !

— Ca să nu mai lungim vorba, dumneata trebuie să știi ce s-a petrecut. Voi toți din baraca B trebuie să știți. Aș vrea totuși să te întreb ce rost are să continui farsa și să susții chiar față de mine, prietenul dumitale, această versiune de necrezut ? Hai, hai, prietene, dă-te bătut și să luăm în glumă toată povestea.

— Ei bine, aștept să continuați, fiindcă văd că ați pus-o la inimă, i-am răspuns.

Se așeză încet, și rămase picior peste picior.

— Pot foarte bine să înțeleg că trebuia să luați unele precauții, începu el. Cred chiar că ați depus un jurămînt. Pot înțelege foarte bine și asta. (Ochii lui reci, scrutători mă urmăreau tot timpul.) Pot înțelege de ce, fiind vorba de o chestiune de onoare, dumneata te vei strădui să-ți respecți cuvîntul.

— Chestiune de onoare ? am repetat eu cu un aer nedumerit.

— Așadar, n-a fost o chestiune de onoare ? insistă el.

— Ce n-a fost... ? Nu înțeleg, m-am făcut eu că nu pricep.

El nu dădu nici un semn de nerăbdare ; rămase doar cîtva timp tăcut, apoi reîncepu pe același ton liniștit și amabil.

— Comisia de anchetă și eu am fost de acord să nu ținem seama de mărturia dumitale, care nu putea păcăli nici un copil. Între mine și ceilalți ofițeri există însă o deosebire, întrucît eu îmi cunosc omul, ei însă nu. Ei văd în dumneata un soldat de rînd, iar eu știu că ești un gentilom. Pentru ei, mărturia dumitale era un lanț de minciuni care-i făcea să caște de plictiseală. Eu însă mă întrebam : oare cît de departe va merge un gentilom ? Firește, nu atît de departe încît să ascundă un omor ! Astfel că... atunci cînd te-am auzit spunînd că ai fost trezit de caporal și că nu știi nimic despre cele întîmplate, am dat alt înțeles declarațiilor dumitale. Acum, Champdivers, zise el ridicîndu-se sprinten și venind spre mine

înviorat, am să-ţi spun eu ce s-a petrecut, iar dumneata mă vei ajuta pentru ca să se facă dreptate. În ce chip mă vei ajuta, nu ştiu, căci nu mă îndoiesc că te afli sub jurămînt... dar într-un fel sau altul o vei face. Fii atent la ce-am să-ţi spun acum.

În acel moment, îşi puse mîna pe umărul meu şi-l strînse cu putere ; dar, dacă a mai zis ceva sau nu, nu v-aş putea spune nici astăzi. Căci, parcă diavolul îl îndemnă : umărul de care mă prinse era chiar cel străpuns de foarfecele lui Goguelat. Rana nu mai era decît o zgaibă, se vindeca de la sine, dar strînşoarea maiorului Chevenix îmi provocă o durere îngrozitoare. Am simţit că ameţesc, faţa mi se acoperi de broboane de sudoare şi probabil mă îngălbenisem ca un cadavru.

El îşi retrase imediat mîna.

— Ce-i cu dumneata ? Ţi-e rău ? mă întrebă el.

— Nimic. Un acces de slăbiciune. Mi-a trecut.

— Eşti sigur ? Eşti alb ca foaia de hîrtie, zise el.

— O, nu, vă asigur ! N-am nimic. Mi-am revenit, am îngăimat eu.

— În cazul ăsta, îmi dai voie să continui ? Mă poţi urmări ?

— O, desigur ! am exclamat eu, ştergîndu-mi sudoarea de pe faţă cu mîneca, fiindcă vă daţi seama că pe vremea aceea nu aveam batistă.

— Numai dacă eşti sigur că mă poţi urmări. A fost un acces prea brusc şi acut, zise el bănuitor. Dar dacă eşti sigur că mă poţi urmări, foarte bine. O chestiune de onoare între voi camarazii este firește cam greu, poate chiar imposibil de rezolvat după toate regulile. Dar un duel poate fi foarte nereglementar ca formă şi totuşi în anumite circumstanţe destul de cinstit în fond. Mă înţelegi ce vreau să spun ? Oricum, eşti gentilom şi soldat.

Spunînd acestea, îşi ridică iarăşi mîna gata să mă prindă de umăr. N-aş mai fi putut îndura şi m-am ferit.

— Nu ! Asta nu, am strigat. Nu puneţi mîna pe umărul meu. Nu pot suporta. Am reumatism, m-am grăbit să adaug. Umărul mi-e umflat şi mă doare foarte tare.

Se întoarse la scaunul său şi-şi aprinse pe-ndelete un trabuc.

— Îmi pare rău că te doare umărul, zise după un timp. Să trimit după doctor.

— Nu-i nevoie. E un fleac. M-am obișnuit. Nu mă supără cîtuși de puțin. În orice caz, n-am încredere în doctori.

— Foarte bine, adăugă el așezîndu-se și continuînd să fumeze cîtva timp într-o tăcere pe care aș fi făcut orice ca s-o curm.

— Ei bine, reluă el în sfîrșit, cred că acum nu mai am ce să aflu. Aș putea spune că știu tot.

— Ce anume ? l-am întrebat, bravînd.

— Ce s-a petrecut cu Goguelat.

— Vă cer iertare, dar nu înțeleg ce vreți să spuneți.

— Ah, omul acela a căzut în duel și încă de mîna dumitale ! Nu sînt copil.

— Vă înșelați. Am însă impresia că aveți o deosebită predilecție pentru speculații.

— Vrei să verificăm ? întrebă el. Doctorul e aici aproape. Dacă nu ai o rană deschisă la umăr, atunci greșesc. Dar dacă ai... (Mă amenință cu degetul)... te sfătuiesc să te gîndești bine. Verificarea prezintă un inconvenient tare neplăcut : ceea ce ar putea să rămînă numai între noi doi ar deveni un fapt notoriu.

— Oh, înțeleg ! am zis zîmbind. Accept orice, afară de doctor ! Nu-mi place tagma asta.

Ultimele lui cuvinte mă liniștiră destul de mult, dar nu complet.

Maiorul Chevenix continuă să fumeze, uitîndu-se cînd la scrumul trabucului, cînd la mine, apoi zise :

— Și eu sînt militar, am avut și eu cîndva un duel și mi-am răpus adversarul. Nu vreau să pun pe nimeni într-o situație neplăcută dacă a fost vorba de o chestiune necesară și corectă. Și măcar atîta lucru am și eu dreptul să știu, iar pentru asta îmi ajunge cuvîntul dumitale de onoare. Altminteri, îmi pare foarte rău, dar trebuie să chem doctorul.

— Nici nu recunosc, nici nu neg nimic. Dar, dacă vă mulțumiți cu acest gen de declarație, îmi dau cuvîntul meu de gentilom și soldat, că între noi prizonierii nu s-a petrecut nimic care să nu fi fost onorabil și curat ca lumina zilei.

— E-n regulă, zise el. Asta-i tot ce voiam să știu. Poți pleca, Champdivers.

Și, în momentul cînd ieșeam pe ușă, adăugă rîzînd :

— Apropo, trebuie să-ţi cer scuze ; fără să-mi dau seama, am folosit tortura !

În aceeaşi după-amiază, doctorul veni în curte cu o foaie de hîrtie în mînă. Părea necăjit şi furios, şi sigur nu avea intenţia să fie politicos.

— Atenţiune ! strigă el. Care dintre voi ştie puţin englezeşte ? O ! exclamă el zărindu-mă. Tu, cum te cheamă, aici erai ? Eşti omul nimerit pentru treaba asta. Spune camarazilor tăi că celălalt camarad e pe moarte. Ceasurile îi sînt numărate. Ce mai încoace şi încolo, cred că-n noaptea asta se duce. Şi mai spune-le că nu aş vrea să fiu în pielea celui care l-a spintecat. Asta să le-o spui mai întîi.

M-am conformat.

— Apoi să le spui că ăsta... cum îl cheamă ?... Goggle, camaradul lor, doreşte să vadă pe cîţiva dintre ei, înainte de a primi ordinul de marş. Dacă am înţeles bine, doreşte să vă sărute sau să vă îmbrăţişeze, sau mai ştiu eu ce prostii din astea. Ai înţeles ? Acum iată lista scrisă de el, pe care e mai bine să le-o citeşti dumneata. Eu nu mă descurc deloc cu numele astea afurisite ale voastre. Să răspundă fiecare *prezent* şi să treacă lîngă zidul de colo.

Cînd am văzut primul nume de pe listă, m-a cuprins o ciudată nelinişte. Nu doream deloc să văd iarăşi propria-mi operă ; la gîndul ăsta se încrîncena carnea pe mine. Şi cum puteam şti în ce fel avea de gînd să mă primească ? Depindea numai de mine să mă duc sau nu : puteam să sar peste primul nume — doctorul nu avea cum să afle — şi să rămîn pe loc. Dar, spre marea mea mulţumire de mai tîrziu, n-am stăruit nici o clipă asupra acestui gînd : m-am îndreptat spre zidul indicat de doctor, m-am întors cu faţa spre ceilalţi, am citit cu voce tare numele „Champdivers" şi am răspuns „prezent".

Pe listă eram vreo şase cu toţii. Imediat după apel, doctorul porni spre spital şi noi după el, ca o echipă de corvoadă, pe un singur şir. Se opri la uşă, ne spuse că „acela" vrea să-i vadă pe fiecare separat şi, după ce le-am explicat această dorinţă, am intrat neînsoţit în infirmerie. Era o cameră mică, văruită ; dincolo de fereastra dinspre sud se deschidea o vastă perspectivă cît cuprindeai cu ochii, iar de jos, din piaţă, se auzeau clar strigătele negustorilor ambulanţi. Goguelat zăcea înghesuit pe un mic pat de lîngă fereastră. Faţa arsă de soare nu-şi

pierduse cu totul culoarea, dar peste ea se aşternuse deja masca morţii. În zîmbetul lui era ceva sălbatic, o disperare, care-mi tăie răsuflarea ; numai moartea sau dragostea au văzut expresia asta. Iar cînd vorbi, glasul lui stins părea sfios faţă de cel aspru de altădată.

Îşi întinse braţele parcă vrînd să mă îmbrăţişeze. M-am apropiat de el foarte stingherit şi m-am lăsat în voia braţelor lui cu nestăpînită reţinere. El însă se străduia doar să mă tragă mai aproape de buzele lui.

— Să ai încredere în mine, şopti el. *Je suis bon bougre, moi*[1]. Am să duc taina cu mine în iad şi-am să i-o spun numai diavolului.

De ce aş mai reproduce vorbele spurcate pe care le mai spuse ? Tot ce gîndea în momentul acela era cu adevărat nobil, deşi nu se putea exprima decît în limbajul glumelor ordinare. Apoi, mă rugă să-l chem pe doctor şi cînd acesta intră, se ridică puţin în pat şi, arătînd întîi spre sine, apoi spre mine care plîngeam lîngă el, repetă de cîteva ori :

— *Frinds... frinds... dam frinds.*[2]

Spre marea mea mirare doctorul păru foarte înduioşat. Clătină spre noi din capul lui mic cu perucă cîrlionţată şi zise de mai multe ori :

— Foarte bine, băiatule... *me comprong.*[3]

Goguelat dădu apoi mîna cu mine şi mă îmbrăţişă, iar eu am ieşit din cameră plîngînd în hohote, ca un copil.

De cîte ori n-am văzut oameni din cei mai detestabili plecînd din viaţă foarte fericiţi ! Sfîrşitul lor e de invidiat. Goguelat a fost un om urît de toţi în viaţă, dar în ultimele sale trei zile a cîştigat inimile tuturor prin admirabila sa cinste şi tărie sufletească. Cînd, în aceeaşi seară, se răspîndi printre prizonieri vestea că nu mai era, toţi am început să vorbim în şoaptă ca într-o casă îndoliată.

Cît despre mine, eram peste măsură de tulburat şi nu-mi dădeam bine seama de ce ; a doua zi de dimineaţă, cînd m-am trezit, eram liniştit ; dar peste noapte mă cuprinsese o nestăpînită furie şi deznădejde. Va să zică eu îl omorîsem şi el făcuse tot ce putuse ca să mă apere ; parcă-l vedeam jubilînd, cu zîmbetul acela nesuferit pe

---

[1] Sînt un tip cumsecade (în franceză în original). (N.T.)

[2] Prieteni... prieteni... prieteni buni (pronunţat stîlcit în engleză). (N.T.)

[3] Înţeleg (pronunţat stîlcit în franceză). (N.T.)

față. Remuşcarea e un sentiment atît de nelogic, încît eram gata să mă cert cu toată lumea pentru un singur cuvînt ori o singură privire. Bănuiesc că această stare de spirit mi se citea pe faţă ; şi ceva mai tîrziu, cînd l-am întîlnit pe doctor, l-am salutat şi m-am oprit să-i vorbesc, el mă privi cu milă şi foarte surprins.

L-am întrebat dacă era adevărat că Goguelat murise.

— Da, zise el, camaradul s-a dus.

— A suferit mult ?

— Nu, deloc. S-a dus cu zîmbetul pe buze.

M-a privit o clipă şi apoi l-am văzut ducînd mîna la buzunarul de la vestă.

— Uite, ţine asta ! N-are rost să te frămînţi, şi-mi puse în palmă o monedă de doi peni, după care plecă.

Ar fi trebuit să înrămez moneda de doi peni şi s-o atîrn pe perete, fiindcă din cîte ştiam eu acesta fusese singurul gest de caritate al doctorului. Dar atunci am rămas locului uitîndu-mă la moneda din palmă şi am rîs dîndu-mi seama cît de greşit interpretase doctorul starea mea de spirit. M-am dus apoi la parapet şi am aruncat-o cît mai departe, ca pe un „preţ al sîngelui“ [1]. Se înnopta. Printr-o ambrazură am văzut, dincolo de valea îngrijită ca o grădină, lampagii cu scări grăbindu-se să aprindă felinarele de pe Princes Street. Cum stăteam şi priveam plin de tristeţe, am simţit că cineva şi-a pus mîna pe umărul meu şi m-am întors. Era maiorul Chevenix, îmbrăcat într-un costum de seară, cu cravată frumos legată. N-am negat niciodată că omul ştia să se îmbrace.

— Ah, făcu el, mi-am închipuit eu că dumneata erai, Champdivers. Aşadar, s-a dus ?

Am dat din cap în semn de confirmare.

— Haide, haide, vino-ţi în fire, zise el. Este, bineînţeles, foarte trist, foarte dureros. În definitiv, totul s-a sfîrşit destul de bine, atît pentru dumneata cît şi pentru mine. După vizita dumitale la el şi moartea lui sînt cît se poate de liniştit.

Aşadar, îmi datoram viaţa numai şi numai lui Goguelat.

— Aş dori să nu mai vorbesc despre asta.

— Ei bine, zise el, doar o vorbă şi sînt de acord să dăm uitării acest subiect. Pentru ce v-aţi bătut ?

---

[1] Preţul pe care-l plătea ucigaşul, drept compensaţie, celei mai apropiate rude a celui ucis. (N. T.)

— Oh, pentru ce se bat totdeauna bărbaţii ?

— O femeie ?

Am ridicat din umeri.

— De necrezut ! zise el. Nu mi-aş fi închipuit că era în stare de aşa ceva.

La aceste cuvinte n-am mai putut să-mi stăpînesc indignarea :

— El ? N-a îndrăznit niciodată să i se adreseze... De cum a zărit-o şi-a îngăduit să vorbească despre ea cu cele mai grosolane cuvinte ! Cred că şi pe el l-a miluit cu o piesă de şase peni şi dacă a făcut-o numai milostenia ei îl va putea duce în rai !

În acest moment, am observat că mă examina atent din cap pînă-n picioare, apoi îşi ridică brusc privirea şi-mi spuse :

— Noapte bună, Champdivers. Vino mîine dimineaţă să iei micul dejun la mine şi să vorbim despre alte lucruri.

Trebuie să recunosc că nu s-a purtat urît cu mine ; iar acum cînd, după atîta vreme, aştern pe hîrtie cele petrecute atunci, pot spune că a fost chiar binevoitor.

Capitolul IV

SAINT-IVES PRIMEŞTE UN TEANC DE BANCNOTE

Într-o dimineaţă, la scurtă vreme după aceea, am constatat cu surprindere că eram obiectul unei vădite atenţii din partea unui civil pe care nu-l mai văzusem pînă atunci. Era un om de vîrstă mijlocie, cu faţa de culoarea dudelor, nişte ochi rotunzi, negri, sprîncene caraghioase în smocuri, frunte bombată ; şi era îmbrăcat după moda quakerilor [1]. În ciuda înfăţişării lui simple, avea acel aer impenetrabil al omului care ştie ce vrea. Mi-am dat seama că mă examina de cîtăva vreme de la distanţă, deoarece între noi stătea netulburată o vrabie, pe afetul unui tun. Cînd privirile ni se întîlniră, se apropie de mine şi mi se adresă în franceză, limbă pe care o vorbea destul de curgător, dar cu un accent oribil.

— Am plăcerea să mă adresez domnului viconte Anne de Kéroual de Saint-Ives ? mă întrebă el.

— Da. Nu folosesc acest nume, dar am dreptul să-l port. Deocamdată mă numesc simplu Champdivers şi sînt la dispoziţia dumneavoastră. Era numele mamei şi e foarte potrivit pentru un soldat.

— Nu cred că-i numele complet al mamei dumneavoastră, zise el, căci după cîte îmi amintesc avea particula „de". Se numea Florimonde de Champdivers.

— Da, este adevărat, şi sînt foarte încîntat să întîlnesc un gentilom atît de bine informat asupra blazonului meu. Este şi domnul un gentilom ?

Am rostit aceste cuvinte pe un ton arogant, deoarece voiam să-mi ascund curiozitatea trezită de această vizită, dar imediat mi-am dat seama cît de nepotrivit şi caraghios trebuie să fi sunat în gura unui soldat de rînd, în veşminte de prizonier.

---

[1] Membrii unei secte religioase, caracterizată prin austeritate, răspîndită îndeosebi în Anglia. (N.A.)

Și el, pare-se, gîndi la fel, pentru că zîmbi.

— Nu, domnule, răspunse el, de astă dată vorbind în englezește. Nu sînt „gentilom" cum spuneți dumneavoastră, mă mulțumesc să fiu doar un simplu muritor de rînd, calitate pe care nu o consider mai prejos de nobilul dumneavoastră blazon. Numele meu e Romaine... Daniel Romaine... avocat în London City... și sînt la dispoziția dumneavoastră. Dar, ceea ce vă va interesa poate mai mult, am venit aici la cererea fratelui bunicului dumneavoastră, contele.

— Cum ? am exclamat eu, domnul de Kéroual de Saint-Ives își mai aduce aminte de mine și binevoiește să se considere rudă cu un soldat al lui Napoleon ?

— Vorbiți bine englezește, observă vizitatorul meu.

— A fost a doua mea limbă încă din copilărie. Am avut o bonă englezoaică. Tatăl meu vorbea cu mine englezește și m-am perfecționat în această limbă cu un compatriot al dumneavoastră și bun prieten al meu, un domn Vicary.

Pe fața avocatului apăru o expresie de vădit interes.

— Cum ? se miră el. L-ați cunoscut pe sărmanul Vicary ?

— Mai bine de un an, și timp de cîteva luni am stat ascunși în același loc.

— Iar eu i-am fost secretar și succesor al biroului său de avocatură. Minunat om ! Pentru niște afaceri ale domnului de Kéroual s-a dus în acea blestemată țară de unde avea să nu se mai întoarcă niciodată. Știți cumva în ce condiții s-a sfîrșit ?

— Din păcate știu. A murit într-un mod groaznic, de mîinile unor briganzi din cei pe care noi îi numim *chauffeurs* [1]. Pe scurt, a fost torturat și din asta i s-a tras moartea. Uitați-vă aici, am adăugat, scoțîndu-mi un pantof (ciorapi nu aveam). Eram doar un copil și vedeți cum începuseră să se poarte cu mine.

Se uită cu oroare la cicatricea lăsată pe piciorul meu de o veche arsură.

---

[1] Tîlhari care, în timpul revoluției franceze, omorau și jefuiau la drumul mare. Erau numiți *chauffeurs* (încălzitori) pentru că ardeau picioarele victimelor ca să le silească să spună unde își țineau ascunși banii. Șeful lor a fost Schinderhannes zis și Jean l'Ecorcheur (Jean Jupuitorul). (N.T.).

— Sălbatic popor ! l-am auzit murmurînd ca pentru sine.

— Cuvintele acestea au mult farmec în gura unui englez, i-am răspuns politicos.

Asemenea replici erau moneda cu care îmi plăteam prezenţa în mijlocul acestui popor credul. Nouăzeci la sută din vizitatorii noştri ar fi acceptat această remarcă drept firească pentru judecata mea. Avocatul era, pare-se, mai perspicace.

— Observ că nu sînteţi lipsit de duh, zise el.

— Nu, nu chiar de tot.

— Este totuşi preferabil să evitaţi ironia, continuă el. Este o armă periculoasă. Fratele bunicului dumneavoastră a folosit-o, cred, foarte frecvent, dar acum îşi cîntăreşte mult cuvintele.

— Aceasta mă obligă să revin la ceea ce veţi recunoaşte desigur că este o curiozitate firească : cărui fapt datorez plăcerea acestei vizite ? Cum m-aţi recunoscut şi cum aţi aflat că sînt aici ?

Avocatul îşi dădu cu grijă deoparte pulpanele hainei şi se aşeză lîngă mine pe marginea unei lespezi de piatră.

— Este o poveste destul de ciudată, zise el, şi, cu voia dumneavoastră, voi răspunde mai întîi la a doua întrebare. V-am recunoscut după o oarecare asemănare pe care o aveţi cu vărul dumneavoastră, domnul viconte.

— Sper, domnule, că în ciuda asemănării, arăt mai bine decît el.

— Nu ezit să vă asigur că aşa-i, într-adevăr, replică el. După părerea mea, domnul Alain de Saint-Ives nu are un fizic prea plăcut. Totuşi, cînd am aflat că sînteţi aici şi vă căutam, tot asemănarea m-a ajutat să vă recunosc. Iar cît priveşte cum am ajuns să aflu unde vă găsiţi, asta, printr-o întîmplare destul de curioasă, tot domnului Alain i-o datorez. Trebuie să vă spun că de cîtăva vreme a socotit de datoria sa să-l informeze pe domnul de Kéroual despre ceea ce faceţi dumneavoastră. Cu ce scop, vă las să judecaţi singur. Cînd i-a adus prima dată la cunoştinţă că sînteţi în serviciul lui Buonaparte, am crezut că bătrînul gentilom va muri, atît de cumplit s-a înfuriat. Dar între timp lucrurile s-au mai schimbat puţin. Aş putea spune chiar că nu puţin. Am aflat că aţi servit în armata care a luptat în Peninsula Iberică împotriva englezilor, apoi că în urma unui act de bravură aţi fost pro-

movat ofiţer şi că după aceea aţi fost retrogradat soldat de rînd. Şi, cum v-am spus, între timp domnul de Kéroual a ajuns să se împace cu ideea că îi sînteţi rudă, chiar dacă îl serveaţi pe Buonaparte, şi totodată să se mire cum de cealaltă rudă era atît de bine informată despre evenimentele din Franţa. Aşa că s-a născut foarte neplăcuta întrebare dacă tînărul gentilom nu era cumva spion ? Pe scurt, domnule, străduindu-se să vă pună greaşcă, vărul dumneavoastră a devenit obiectul unor grave suspiciuni.

Vizitatorul meu se opri, luă o priză de tutun şi se uită la mine cu un aer binevoitor.

— Dumnezeule ! Interesantă poveste ! am exclamat eu.

— Vă veţi convinge că-i aşa, după ce voi termina tot ce am de spus. Căci au urmat alte două întîmplări. Prima dintre ele a fost întîlnirea dintre domnul de Kéroual şi domnul de Mauséant.

— Cunoştinţa acestui om m-a costat scump. Din cauza lui am fost degradat.

— Într-adevăr ? se miră el. Ei, dar asta-i ceva nou.

— O, nu mă pot plînge ! Greşeala a fost a mea. Am făcut-o cu bună ştiinţă. Cînd cineva are în paza sa un prizonier şi-l lasă să scape, cea mai uşoară pedeapsă la care se poate aştepta este degradarea.

— Dar pentru asta veţi fi răsplătit. Aţi făcut foarte bine, atît pentru dumneavoastră personal, cît mai ales pentru regele dumneavoastră.

— Puteţi fi sigur că, de-aş fi ştiut că fac rău împăratului meu, mai bucuros l-aş fi lăsat pe domnul de Mauséant să ardă în iad decît să-l ajut. N-am văzut în el decît o persoană particulară la ananghie. L-am lăsat să plece din milă. Chiar dacă e în folosul meu, nu vreau ca fapta să fie greşit înţeleasă.

— Bine, bine, zise avocatul, acum însă nu mai contează. Vă înfuriaţi degeaba, credeţi-mă, înflăcărarea dumneavoastră nu-şi mai are rostul. Important în toată povestea asta este faptul că domnul de Mauséant a vorbit cu recunoştinţă despre dumneavoastră şi felul în care v-a descris a influenţat foarte mult părerea unchiului dumneavoastră. După aceea, am venit eu, umilul dumneavoastră servitor, şi i-am prezentat dovada clară a ceea ce bănuisem de multă vreme. Nu mai încăpea nici o îndoială.

Viaţa luxoasă pe care o ducea domnul Alain, îmbrăcămintea şi amantele, jocul la zaruri şi la cursele de cai, toate acestea aveau o singură explicaţie : era în solda lui Buonaparte, ca spion plătit şi om care se ocupa cu afaceri extrem de dubioase. Ca să facă dreptate, domnul de Kéroual a ales calea cea mai bună : a distrus dovézile compromiţătoare pentru strănepotul său şi şi-a îndreptat întreaga atenţie spre celălalt.

— Ce trebuie să înţeleg din asta ? am întrebat.

— Am să vă spun, zise el. Există în firea omului o inconsecvenţă pe care cei de meseria mea au foarte adesea ocazia să o observe. Persoanele egoiste pot să trăiască fără copii, fără să simtă nevoia prezenţei cuiva lîngă el, exceptînd poate bărbierul şi farmacistul. Dar cînd i se apropie sfîrşitul nu concep, pare-se, să moară fără moştenitor. De acest adevăr e bine să ţineţi seama şi dumneavoastră. Vicontele Alain, deşi el nici nu bănuieşte, a ieşit din joc. Unchiúlui dumneavoastră nu i-a mai rămas decît vicontele Anne.

— Am împresia că aveţi o foarte proastă părere despre unchiul meu, contele, am adăugat eu.

— Nu asta am vrut să spun. Unchiul dumneavoastră a dus o viaţă libertină... deplorabil de libertină... dar e un om pe care e imposibil să-l cunoşti şi să nu-l admiri. E de o amabilitate încîntătoare.

— Aşadar, credeţi că în prezent şansa e de partea mea ?

— Bineînţeles. V-am destăinuit însă atîtea lucruri, încît cred că mi-am depăşit mandatul. Nu am avut împuternicirea să vorbesc despre testament, despre moştenire ori despre vărul dumneavoastră. Am fost trimis aici doar să vă comunic că domnul de Kéroual doreşte să-şi întîlnească strănepotul.

— Bine, am zis eu privind la bastioanele zidurilor din jurul nostru, dar în situaţia asta Mohamed este fără îndoială cel care trebuie să vină la munte.

— Vă rog să mă iertaţi, zise domnul Romaine, dar ştiţi bine că unchiul dumneavoastră este bătrîn. Şi încă nu v-am spus că e foarte bolnav şi că s-ar putea foarte curînd să moară. Aşadar, nu mai încape nici o îndoială că muntele trebuie să meargă la Mohamed.

— Remarca asta, din partea unui englez, este desigur plină de înțeles. Prin natura ocupației dumneavoastră sînteți un om care deține secrete omenești și văd că dețineți și pe cel al vărului meu Alain, ceea ce înseamnă că nu sînteți un patriot prea periculos, ca să nu spun mai mult.

— Înainte de orice sînt avocatul familiei dumneavoastră, zise el.

— În acest caz, am să vă spun și eu ceva ce poate nu ar trebui. Stînca pe care ne aflăm este foarte înaltă și foarte abruptă ; de oriunde s-ar arunca cineva, dracul l-ar lua pînă jos ; dar eu am niște aripi care mă pot transporta pînă la poalele ei. Ajuns acolo, n-aș ști însă cum să mă descurc.

— Aș putea, cred, ca tocmai în acel moment să vă fiu de folos, replică avocatul. Să zicem că pe o cale sau alta, pe care nu o bănuiesc și nici nu o sugerez...

L-am întrerupt :

— Înainte de a continua ce-aveați de spus, vreau să fac o precizare. Eu nu mi-am dat cuvîntul de onoare că nu voi fugi.

— Am înțeles perfect, cu toate că unii dintre gentilomii francezi nu se simt prea mult legați de cuvîntul lor.

— Domnule, eu nu sînt dintre aceia.

— Sincer vorbind, nu cred că sînteți unul dintre aceia, replică el. Să zicem, deci, că vă aflați liber la poalele stîncii, continuă el. Deși nu-mi stă în putință să fac prea mult, cred totuși că pot să vă ajut pe drum. În primul rînd, v-aș aduce într-un buzunar ascuns sau în pantof ceva de genul acesta, zise el strecurîndu-mi un teanc de bancnote.

— Nu-i rău, am zis eu ascunzîndu-l imediat.

— În al doilea rînd, reluă el, e cale lungă de aici și pînă la reședința unchiului dumneavoastră din Amersham Place, nu departe de Dunstable. Aveți de străbătut o cale bună prin Marea Britanie, și pentru primele etape sînt nevoit să vă las în seama norocului și a ingeniozității dumneavoastră. Aici, în Scoția, nu am cunoștințe, sau cel puțin din cele lipsite de patriotism (făcu o grimasă)... Dar mai spre sud, aproape de Wakefield, mi s-a spus că se află un gentleman cu numele de Burchell Fenn, care nu e atît de scrupulos ca alții și ar accepta să vă ajute mai departe. De fapt, cu asta cred că se îndeletnicește ; un

individ de care mi-e silă să vorbesc, dar de ăştia ai parte cînd te amesteci cu escrocii ; şi poate că cel mai mare dintre escrocii de azi este, domnule de Saint-Ives, vărul dumneavoastră, domnul Alain.

— Dar dacă e omul vărului meu, ar fi mai bine să mă feresc de el.

— De urma lui am dat prin nişte hîrtii ale vărului dumneavoastră, zise avocatul. Sînt totuşi înclinat să cred că, în măsura care există cît de cît ceva sfînt în meseria asta scîrboasă, puteţi apela la serviciile acestui Fenn. Cred chiar că vă puteţi folosi de numele vicontelui. Şi faptul că fizic semănaţi v-ar ajuta. Ce-ar fi, de pildă, să-i spuneţi că sînteţi fratele său ?

— S-ar putea. Dar, staţi o clipă ! Dumneavoastră îmi propuneţi un joc foarte riscant. Am în persoana vărului meu un adversar, pare-se, foarte periculos, iar eu, ca prizonier de război, nu am prea multe atuuri. Şi, în acest caz, care e miza pentru care intru în joc ?

— Miza e foarte mare, zise el. Unchiul dumneavoastră este extrem de bogat... extrem de bogat. Şi-a dat seama la timp, a simţit cu mult înainte că va veni revoluţia, a vîndut tot ce-a putut şi a transferat prin firma mea în Anglia toată averea sa mobilă. În Anglia posedă domenii întinse ; Amersham Place e un domeniu foarte frumos ; dar are şi mulţi bani, pe care i-a investit foarte chibzuit. Trăieşte într-adevăr ca un prinţ. Dar la ce-i folosesc toate astea ? A pierdut tot ceea ce dă sens vieţii : familie, patrie. Pe rege şi pe regină i-a văzut omorîţi, a văzut toate acele suferinţe şi infamii, continuă avocatul cu glas tot mai înfierbîntat. Pe scurt, domnule, şi-a dat seama de toate avantajele formei de guvernămînt de aici, împotriva căreia nepotul său a luptat şi din nefericire nu o agrează.

— Vorbiţi cu atîta înverşunare, încît trebuie să vă scuz. Totuşi, care dintre noi doi e mai în drept să fie înverşunat ? Omul acesta, unchiul meu, domnul de Kéroual, a fugit. Părinţii mei, mai puţin prudenţi, au rămas. La început au fost chiar republicani şi nu şi-au pierdut nici o clipă încrederea în popor. A fost o mare nesăbuinţă în faţa căreia, ca fiu al lor, mă plec cu respect. Amîndoi au pierit, mai întîi unul, apoi celălalt. Şi, dacă în purtarea mea a mai rămas o urmă de gentilom, aceasta o datorez faptului că toţi cei care m-au educat au murit

pe eșafod și că ultima mea școală la care am învățat manierele a fost închisoarea de la Abbaye. Dumneavoastră credeți că puteți învăța ce înseamnă înverșunarea pe un om cu trecutul meu ?

— Nici nu vreau să încerc, răspunse el. Un lucru nu pot totuși înțelege : cum de un om cu obîrșia dumneavoastră, care a trecut prin atîtea, mai poate sta în slujba Corsicanului. Asta nu pot înțelege. Cred că tot ce este generos în dumneavoastră ar trebui să se ridice împotriva acestui... tiran.

— Dar dacă v-ați fi petrecut copilăria printre lupi, poate că și dumneavoastră v-ați fi bucurat să-l aveți păstor pe Corsican, i-am replicat eu.

— Ei da, poate. Sînt lucruri care nu se pot discuta, încheie domnul Romaine.

Îmi făcu un semn de salut cu mîna, coborî repede cîteva trepte și dispăru în întunericul unei maiestuoase bolți.

Capitolul V

LUI SAINT-IVES I SE ARATĂ O CASA

Îndată după plecarea avocatului mi-am dat seama că uitasem să-i cer o seamă de lămuriri ; și cea mai importantă era adresa domnului Burchell Fenn. Neglijasem un punct esențial. Am alergat pînă la capătul scării, dar am constatat că era prea tîrziu. Avocatul dispăruse. În întunericul de sub bolta care ducea spre poarta cetății nu se mai zărea decît uniforma roșie și arma strălucitoare a santinelei ; nu-mi rămînea decît să mă întorc la locul meu din colțul parapetului.

Nu sînt prea sigur dacă aveam sau nu dreptul să stau în acel colţ. Eram însă un mare favorit ; nici un ofiţer şi cu atît mai mult soldaţii din fortăreaţă nu m-ar fi alungat de acolo, afară doar dacă era absolut necesar ; şi ori de cîte ori doream să fiu singur, mi se îngăduia să stau acolo netulburat, în spatele unui tun. Din acel punct, stînca pornea în jos aproape vertical, acoperită de un desiș de plante cățărătoare. Ceva mai jos, își înălța turela o fortificaţie exterioară ; iar dincolo de vîlcea, aveam priveliștea bulevardului Princes Street, locul de plimbare al locuitorilor de vază din Edinburg. Pentru o închisoare militară, era ceva cu totul neobișnuit să poți cuprinde cu privirea o stradă principală !

Nu e necesar să vă plictisesc cu avalanșa de reflecții provocate de convorbirea pe care o avusesem cu puțin înainte și nici cu speranțele ce mi se deschideau acum în față. Mai întîi să vă spun că, în timp ce reflectam astfel, urmăream cu ochii pe trecătorii de pe Princes Street, care se plimbau încoace și încolo, se întîlneau, se salutau și își făceau plecăciuni, sau intrau și ieșeau din prăvăliile situate în acel cartier. Mintea îmi era preocupată de alte lucruri, dar ochii îmi rătăceau la întîmplare și, tot întîmplător, au urmărit cîtva timp pe un tînăr

gentleman cu păr roşcat şi pelerină lungă, albă, unul din cei care ar fi fost gata să mă trimită pe lumea cealaltă fără prea multă vorbă, dar care deocamdată nu mă interesa cîtuşi de puţin. Părea să aibă multe cunoştinţe ; toată vremea era cu pălăria în mînă şi pot să spun că-l observasem salutîndu-se cu vreo şase persoane înainte de a ajunge în faţa unui tînăr însoţit de o domnişoară, care, după statura înaltă şi înfăţişarea lor elegantă, mi-au părut cunoscuţi.

Era cu neputinţă să-i disting clar de la o depărtare atît de mare, dar simpla bănuială mi-a fost de ajuns ca să mă facă să-mi întind gîtul prin ambrazură pentru a-i putea urmări multă vreme. Această imagine îndepărtată, fie că era a Florei, fie a altcuiva, îmi schimbă într-o clipă şirul gîndurilor. Era foarte bine şi mai ales necesar să-l văd pe unchiul meu. Totuşi, un unchi — şi încă fratele bunicului pe care nu l-ai văzut niciodată — nu-ţi prea stîrneşte imaginaţia ; iar dacă evadam din cetate n-aveam s-o mai întîlnesc pe Flora niciodată. Impresia pe care i-o făcusem, presupunînd că reuşisem s-o impresionez cît de cît, avea curînd să se şteargă. Curînd aveam să fiu doar o vagă amintire, cu care mai tîrziu îşi va amuza bărbatul şi copiii ! Nu, această impresie trebuia să dăinuiască, să i-o întipăresc adînc în minte şi inimă, înainte de a pleca din Edinburg. Şi în acel moment cele două preocupări majore, care cu o clipă înainte îmi păruseră de neîmpăcat, deodată deveniră concordante. Doream s-o revăd pe Flora ; şi totodată aveam nevoie de cineva care să mă ajute la evadare şi să-mi procure alte haine. Concluzia era evidentă. În afară de persoanele din garnizoană, pentru care era o chestiune de onoare şi o îndatorire militară să mă ţină în captivitate, nu cunoşteam în întreaga Scoţie decît pe aceştia doi. Şi, dacă reuşeam să fug din cetate, ei erau totuşi cei care trebuiau să mă ajute. Dar, ca să le vorbesc despre planul evadării mele cît timp mai eram încă în închisoare însemna să-i pun în situaţia dificilă de a alege. Şi nu puteam fi deloc sigur ce-ar fi ales, pentru că într-o situaţie asemănătoare nu ştiu ce-aş fi făcut eu însumi. Era deci limpede că trebuia mai întîi să evadez. Ca evadat, cînd nu mai eram decît un biet fugar fără adăpost, puteam să apelez la ajutorul lor cu mai puţină teamă de a-i jigni şi cu mai multă siguranţă. Pentru asta era însă necesar să aflu unde locuiesc

şi cum pot să ajung la ei ; aşa că, avînd ferma convingere că în curînd vor reveni să mă viziteze, mi-am făurit o serie de planuri ca să capăt această informaţie. Din ce-a urmat se va vedea că primul plan s-a dovedit destul de bun.

După vreo două zile, tînărul Ronald îşi făcu apariţia singur. Asupra lui nu aveam nici o influenţă şi am amînat punerea în aplicare a planului pentru a-i da posibilitatea să mă cunoască mai bine şi a-i cîştiga încrederea. Tînărul părea foarte fîstîcit, căci deocamdată mi se adresă doar înclinîndu-se şi roşind. Apoi, înaintă spre mine cu aerul celui care are de îndeplinit o îndatorire, asemeni recrutului care înfruntă focul inamicului. Am pus deoparte obiectul pe care-l lucram, l-am salutat foarte protocolar, socotind că-i va face plăcere ; şi, văzînd că rămîne tăcut, am început să-i istorisesc isprăvi din campaniile mele, cu o fantezie de care şi Goguelat s-ar fi ruşinat. Se învioră şi se lumină la faţă, se apropie de locul unde şedeam şi, învingîndu-şi timiditatea, îmi puse o seamă de întrebări. Apoi, iarăşi roşindu-se, mă informă că şi el era în aşteptarea unei înrolări.

— Ei, l-am încurajat eu, trupele britanice din Peninsulă sînt trupe de elită. Un gentleman tînăr, plin de entuziasm, poate fi mîndru să se afle în fruntea unor asemenea soldaţi.

— Desigur, zise el, şi eu cred la fel. Găsesc că e ruşinos să stau acasă şi să-mi pierd vremea cu prostia asta de învăţătură, în timp ce alţii, nu mai vîrstnici ca mine, se găsesc pe cîmpul de luptă.

— Vă înţeleg, pentru că şi eu am simţit la fel.

— Sînt... sînt trupele noastre... aşa de bune ? mă întrebă el.

— Ei, am început eu, ar fi ceva de spus : ale dumneavoastră au un cusur... cînd încep să se retragă sînt foarte periculoase. Le-am văzut eu cît de necruţătoare sînt într-o retragere de asta.

— Cred că asta intră în firea poporului nostru, zise el (iartă-l Doamne !) cu un aer de mîndrie.

Îmi stătea pe buze să-i spun : „Am văzut eu firea poporului vostru rupînd-o la fugă, eu avînd cinstea să o fugăresc !“, dar n-am fost atît de prost inspirat să i-o spun. Oricui îi place să fie măgulit, dar mai ales femeilor şi tinerilor. Şi în acea după-amiază i-am istorisit fapte de

eroism britanic, pe care n-aș dori să le credeți întru totul adevărate.

— Sînt foarte surprins, zise el la urmă. Se spune că francezii nu sînt sinceri. Dar dumneavoastră sînteți de o sinceritate demnă de admirat. Cred că aveți un caracter nobil. Vă admir foarte mult și vă sînt recunoscător pentru bunăvoința arătată față de... un tînăr ca mine.

Și-mi întinse mîna.

— Vă voi revedea curînd ? l-am întrebat.

— O, desigur ! Foarte curînd, zise el. Dar aș... aș dori să vă spun ceva. N-am vrut s-o las pe Flora... pe miss Gilchrist, vreau să spun... să vină astăzi. Doream să vă cunosc eu însumi mai bine. Vreau să cred că nu sînteți supărat. Știți doar că trebuie să fim prudenți cînd e vorba de străini.

Eu m-am declarat de acord cu prudența sa și plecă lăsîndu-mă pradă unui amestec de simțăminte contradictorii : pe de o parte, rușinat că profitasem de naivitatea tînărului, iar pe de altă parte, furios că adusesem atîtea osanale orgoliului Angliei. Dar în adîncul sufletului eram mulțumit că mi-am făcut un prieten, sau cel puțin că am început să-mi fac un prieten... din fratele Florei.

Așa cum mă așteptam, a doua zi își făcură amîndoi apariția. Am păstrat o atitudine care exprima atît de subtil mîndria legitimă a soldatului, îmbinată cu umilința apăsătoare a prizonierului, încît aș fi putut servi drept model unui pictor. Jucam teatru, mărturisesc. Dar cînd ochii mei întîlniră fața ei tristă și privirea-i înțelegătoare, mi se urcă sîngele în obraz de rușine și era firesc ! Le-am mulțumit, dar cu reținere ; tactica mea era să arăt nefericit, ca să le pot cîștiga simpatia.

— M-am gîndit că ați fost atît de buni cu mine, un străin și încă prizonier, încît nu știu cum aș putea să vă dovedesc gratitudinea mea. Vi se va părea ciudată destăinuirea mea, dar nimeni aici, nici camarazii mei, nu-mi cunosc adevăratul nume și titlurile. Îmi spun pur și simplu Champdivers, nume la care am dreptul, dar care nu este cel pe care ar trebui să-l port și pe care sînt nevoit să-l ascund de cîtva timp ca pe o crimă. Domnișoară Flora, permiteți-mi să mă prezint : vicontele Anne de Kéroual de Saint-Ives, soldat de rînd.

— Am bănuit eu ! exclamă tînărul. Am bănuit eu că e nobil !

Și am observat că ochii domnișoarei Flora exprimau același gînd, dar mai convingător. În tot timpul acestei conversații, ea își ținu ochii plecați și doar din cînd în cînd și-i îndrepta spre mine cu reținută afecțiune.

— Vă dați seama, am continuat eu, cu cîtă durere vă fac această destăinuire. Pentru mîndria mea, este dureros să mă prezint cu adevăratul meu nume în situația în care mă găsesc acum, un învins și prizonier într-o fortăreață. Am dorit totuși să știți cine sînt. Mai tîrziu, vom auzi poate unul de altul... s-ar putea ca domnul Gilchrist și cu mine să ne găsim într-o bună zi în tabere opuse pe cîmpul de bătaie... și ar fi regretabil să nu ne amintim că ne-am cunoscut cîndva.

Amîndoi erau emoționați și imediat se oferiră să-mi facă unele servicii : să-mi împrumute cărți, să-mi aducă tutun dacă fumez și alte asemenea mici atenții. Toate acestea ar fi fost foarte binevenite înainte de terminarea tunelului. Acum, însă, pentru mine nu însemnau mai mult decît un prilej de a aduce vorba despre ceea ce mă interesa.

— Dragi prieteni... permiteți-mi să vă numească așa unul care pe multe sute de leghe în jur nu are alți prieteni... mă veți socoti poate sentimental și fantezist și poate că sînt într-adevăr. Există însă un serviciu pe care aș vrea să vi-l cer înainte de oricare altele. Stau aici, cum vedeți, pe vîrful acestei stînci situate în mijlocul orașului vostru. Chiar cu puțina libertate de care mă bucur, am putința să văd mii și mii de acoperișuri și vreo treizeci de leghe de mare și uscat. Toate acestea îmi sînt potrivnice. Sub toate aceste acoperișuri trăiesc dușmani de-ai mei ; oriunde văd ridicîndu-se fumul unei case, trebuie să-mi spun că acolo e în fața căminului cineva care citește cu bucurie veștile despre înfrîngerile noastre. Iertați-mă, dragi prieteni, știu că și dumneavoastră faceți la fel, dar din asta nu vă fac nici o vină. Cînd e vorba de dumneavoastră, situația e cu totul alta. Arătați-mi casa dumneavoastră, măcar coșul, sau, dacă nu se poate vedea, cartierul în care se află. Pentru ca, atunci cînd voi privi în jur, să pot spune : *Uite acolo e o casă în care cineva nu se gîndește chiar cu dușmănie la mine.*

Flora reflectă o clipă.

— Este un gînd frumos, zise ea, și în ce ne privește, este adevărat. Veniți, cred că vă pot arăta chiar fumul de la coșul nostru.

Spunînd acestea, mă conduse pe lîngă parapet spre partea opusă, adică spre partea sudică a fortăreţei, la un bastion situat aproape exact deasupra locului pe unde aveam să fugim. De acolo se deschidea în faţa noastră perspectiva la scară redusă a mahalalelor de sub noi, iar dincolo o zonă verde cu contur neregulat ce urca spre dealurile Pentland. Pe coasta unuia din aceste dealuri (cam la două leghe de noi), se vedea un şir lung de pete albe. Flora îmi atrase atenţia asupra lor.

— Vedeţi petele acelea ? Noi le numim „cele şapte surori". Priviţi acum puţin mai jos şi veţi vedea o adîncitură a dealului, vîrfurile cîtorva arbori şi o şuviţă de fum care se înalţă din mijlocul lor. Acolo e Swanston Cottage, unde locuiesc cu fratele meu şi o mătuşă. Dacă vă face plăcere să priviţi într-acolo, mă bucur. Dintr-un colţ al grădinii putem vedea şi noi cetatea... dimineaţa ne ducem adeseori acolo... Nu-i aşa, Ronald ? Şi ne gîndim la dumneavoastră, domnule de Saint-Ives. Dar, îmi pare rău să vă spun, nu o facem cu plăcere.

— *Mademoiselle* ! am exclamat eu abia stăpînindu-mi emoţia. Dacă aţi şti cît de mult îmi alină groaza faţă de acest loc generoasele dumneavoastră vorbe... chiar numai faptul de a vă zări... sper, cred, că v-ar bucura. Voi veni zilnic aici şi mă voi uita la hornul acela drag şi la dealurile verzi şi mă voi ruga pentru dumneavoastră, deşi nu cred că asta vă va folosi la ceva !

— Cine ştie, domnule de Saint-Ives ? zise ea cu glas coborît. Cred însă că e timpul să plecăm.

— E într-adevăr timpul să plecăm, zise Ronald, pe care (sincer vorbind) îl cam uitasem.

La întoarcere, în timp ce mă gîndeam cum să reîncep conversaţia cu tînărul ca să-l fac să uite ultimele şi oarecum prea înflăcăratele mele cuvinte, cu cine aveam să ne întîlnim ? Cu maiorul. Cînd trecu pe lîngă noi, am luat poziţia de drepţi şi l-am salutat, dar părea să n-o vadă decît pe Flora.

— Cine-i omul acesta ? mă întrebă ea.

— Un prieten al meu. Îi dau lecţii de franceză şi a fost foarte amabil cu mine.

— S-a uitat fix la mine... nu pot spune necuviincios, dar de ce trebuia să mă privească aşa ?

— Dacă nu vă place, mademoiselle, să se uite cineva fix la dumneavoastră, îngăduiţi-mi să vă recomand un voal, i-am spus eu în glumă.

Se uită la mine oarecum supărată.

— Dar de ce să mă privească fix ? zise ea.

— O, nu cred că s-a gîndit la ceva rău, interveni Ronald. Cred că a rămas pur şi simplu surprins văzînd că ne plimbăm cu un priz... cu domnul de Saint-Ives.

Dar în dimineaţa următoare, cînd m-am dus la locuinţa lui Chevenix, după ce i-am corectat conştiincios exerciţiul îmi spuse :

— Felicitările mele pentru gustul dumitale.

— Mă iertaţi, dar nu înţeleg.

— O, nu, eu te rog să mă ierţi. Dar înţelegi foarte bine, cum de altfel şi eu te înţeleg.

Am îngăimat ceva despre enigme.

— Ei, am să-ţi dau eu dezlegarea enigmei, zise el rezemîndu-se de spatele scaunului. Asta-i domnişoara pe care Goguelat a insultat-o şi pe care dumneata ai răzbunat-o. Nu te dezaprob. E o făptură fermecătoare.

— Sînt întru totul de acord cu ultimele cuvinte şi dacă vă face plăcere, de asemeni cu primele. În ultimul timp aţi devenit atît de iscoditor, încît bănuiesc că urmăriţi ceva.

— Cum o cheamă ? întrebă el.

— Exageraţi. Credeţi că mi-a spus ?

— Sînt sigur.

Nu m-am putut reţine să nu rîd.

— Şi credeţi că am să vi-l spun ?

— Nu, cîtuşi de puţin, zise el. Să continuăm lecţia !

Capitolul VI

EVADAREA

Momentul evadării se apropia ; dar cu cît se apropia cu atît parcă ne bucuram mai puţin. Din acea cetate nu se putea ieşi în mod demn sau fără risc decît printr-un singur loc : pe poarta principală, pe lîngă cei din gardă, iar de acolo ajungeai în strada principală a oraşului de sus, la care nici nu se puteau gîndi nişte prizonieri evadaţi. Din toate celelalte laturi, cetatea era înconjurată de o prăpastie înspăimîntătoare şi totuşi numai coborînd pe povîrnişul ei puteam să ne redobîndim libertatea. Muncind cu toţi din greu nopţi de-a rîndul, ferindu-ne cu grijă să facem zgomot, am reuşit să pătrundem cu tunelul nostru pe sub fortificaţii, aproape de colţul din sud-vest numit *Cotul Dracului.* N-am întîlnit-o niciodată pe Întunecimea Sa şi n-aveam nici cea mai mică dorinţă s-o întîlnesc (chiar presupunînd că nu mai rămăsese din ea decît „cotul"). Perfida prăpastie pornea vertical de la talpa zidăriei, printre terenuri sterpe, locuinţe periferice răzleţe şi case în construcţie. N-am avut niciodată tăria să privesc prăpastia îndeaproape, deoarece numai gîndul că am să cobor eu însumi pe acolo într-o noapte întunecoasă îmi tăia respiraţia. De fapt, pentru oricine, cu excepţia, poate, a marinarilor şi a meşterilor de clopotniţe, simpla vedere a *Cotului Dracului* ar fi avut efectul unui vomitiv.

Nu ştiu de unde fusese procurată frînghia şi mă îndoiesc că m-a interesat prea mult. Dar nu asta mă neliniştea, ci gîndul dacă, acum cînd o aveam, putea servi scopului nostru. Ne-am străduit, ce e drept, să-i măsurăm lungimea, dar cum puteam şti dacă lungimea ei corespundea cu distanţa pe care trebuia s-o parcurgem pînă jos ? Zi de zi se furişa unul dintre noi pînă la *Cotul Dracului* ca să evalueze această distanţă, fie prin simpla apreciere cu ochiul, fie aruncînd pietre. Un genist şi-a amintit

formula de calculare în acest fel a adîncimii, sau şi-a amintit-o numai în parte, iar restul l-a completat din imaginaţie. Eu n-am avut niciodată încredere în această formulă ; şi chiar dacă am fi cunoscut-o cum scrie la carte, dificultatea de a o aplica în cazul nostru l-ar fi descurajat şi pe Arhimede. Ca să nu ne audă santinelele, n-am îndrăznit să aruncăm pietre prea mari, iar cele pe care le aruncam nu le puteam auzi în momentul căderii. Nu aveam un ceas cu secundar şi, cu toate că toţi ne închipuiam că ştim să apreciem aproape exact durata unei secunde, fiecare o aprecia totuşi diferit. Pe scurt, dacă la această acţiune porneau doi inşi, de fiecare dată se întorceau cu două păreri diferite şi, pe deasupra, deseori şi cu cîte un ochi învineţit. Toate aceste străduinţe îmi provocau rîsul, dar totodată mă iritau şi mă nelinişteau. Nu mi-a plăcut niciodată treaba cîrpăcită sau de care te apuci fără să te pricepi şi mă revolta gîndul că cine ştie ce amărît avea să-şi rişte viaţa pornind de la asemenea aprecieri. Dacă aş fi bănuit numele celui care urma să pornească primul în acea aventură, aş fi fost probabil şi mai îngrijorat.

Acum, tot ce ne mai rămînea de făcut era desemnarea acestui prim aventurier ; şi chiar în această privinţă eram destul de avansaţi, deoarece sorţii căzuseră pe baraca B. Pentru a îmbina echitabil avantajele cu dezavantajele, se hotărîse dinainte ca după primul care va ajunge jos, vor urma în ordine camarazii din baraca lui. Aceasta a produs nespusă bucurie în baraca B şi bucuria ar fi fost şi mai mare dacă nu ar mai fi rămas şi problema alegerii celui ce avea să pornească primul. Dată fiind nesiguranţa în ce priveşte lungimea frînghiei şi adîncimea prăpastiei, precum şi faptul că primul urma să coboare între cincizeci şi şaptezeci de stînjeni, pe o noapte neagră ca smoala şi pe o frînghie absolut slobodă, fără ca jos să fie cineva, măcar un copil, care s-o ţină, puţină şovăială era poate scuzabilă. Dar în cazul nostru era mai mult decît „puţină". Adevărul era că toţi suferam de rău de înălţime, asemeni femeilor, iar în ce mă priveşte, nu odată am fost *hors de combat* [1] în situaţii similare mult mai puţin periculoase decît stînca cetăţii din Edinburg.

[1] Scos din luptă (în franceză în original). (N.T.)

Am discutat acest subiect pe întuneric, între ronduri, dar nu cred că s-ar fi putut găsi un grup de oameni cu mai puţin spirit de aventură. Sînt sigur că mulţi dintre noi, eu cel dintîi, îl regretam pe Goguelat. Unii susţineau cu tărie că era o treabă sigură şi aduceau fel de fel de argumente ; dar cînd venea vorba cine să coboare primul, invocau argumente şi mai tari ca să se eschiveze. Alţii condamnau întreaga idee socotind-o nebunească ; şi, din nefericire, cel mai demoralizant dintre aceştia era un marinar din flota de război.

— Înălţimea, ne spuse el, este mai mare decît a celui mai înalt catarg de corabie, frînghia va atîrna complet slobodă şi nu cred să poată cineva reuşi, chiar şi cel mai curajos şi mai puternic dintre noi.

Din acest impas ne scoase sergentul-major de dragoni.

— Camarazi, interveni el, cred că dintre toţi am gradul cel mai înalt şi, dacă doriţi cu adevărat să coborîm, vreau să fiu eu primul. Totodată, să luaţi în consideraţie şi şansele în cazul în care ar fi să rămîn ultimul. Nu mai sînt tînăr... acum o lună am împlinit şaizeci de ani. De cînd sînt prizonier am ajuns să fiu cam *bedaine* [1]. Braţele mi s-au moleşit şi trebuie să-mi promiteţi că nu mă veţi învinovăţi dacă am să cad şi toată treaba are să se ducă dracului.

— Nu putem accepta ! am zis eu. Domnul Laclas e cel mai vîrstnic dintre noi şi ar trebui să fie cel din urmă care să se ofere. Treaba e simplă : vom trage la sorţi.

— Nu, zise Laclas. Mi-ai dat o idee. Printre noi se găseşte cineva care ar trebui să fie recunoscător celorlalţi pentru că i-au păstrat secretul. Cu atît mai mult cu cît noi toţi ceilalţi sîntem oameni simpli, iar el e cu totul altceva. Lăsaţi-l pe Champdivers... lăsaţi-l pe nobil să plece primul.

Mărturisesc că s-a scurs o pauză destul de lungă înainte ca glasul nobilului în chestiune să se facă auzit. Nu mai aveam încotro. Cînd intrasem în regimentul acela, avusesem la început proasta inspiraţie să fac caz de noblеţea mea. Din această cauză, fusesem adesea zeflemisit de soldaţii de rînd şi poreclit *le monseigneur* [2] şi *le mar-*

[1] Burduhănos (în franceză în original). (N.T.)
[2] Monseniorul (în franceză în original). (N.T.)

quis [1]. Acum trebuia să arăt ce sînt în stare şi să-mi iau revanşa în mod onorabil.

Mica mea ezitare a trecut însă neobservată, datorită fericitei întîmplări că tocmai în acel moment trecea rondul. Iar în cursul acestei tăceri a intervenit ceva care m-a înfuriat. În baraca noastră era un soldat pe care-l chema Clausel, om cu apucături foarte urîte. Făcuse parte dintre discipolii lui Goguelat ; dar, în timp ce Goguelat răspîndea în jurul său o veselie scabroasă, Clausel era pe cît de răutăcios pe atît de moroçănos. Era numit uneori *le général,* alteori cu un nume prea urît ca să poată fi repetat aici. În timp ce toţi tăceam, individul ăsta îmi puse mîna pe umăr şi-mi şopti la ureche :

— Marchize, de nu te duci, am eu grijă să atîrni în ştreang !

Îndată ce trecu rondul, am zis :

— Desigur, domnilor ! Vă voi da o pildă şi cu cea mai mare plăcere. Dar mai întîi, este aici o canalie care trebuie pedepsită. Adineauri, domnul Clausel m-a insultat şi a dezonorat armata franceză. Cer să i se aplice *gauntlet*-ul [2] aici în baracă.

Toţi au întrebat într-un glas ce făcuse Clausel şi, îndată ce le-am spus, toţi se declarară de acord cu pedeapsa. În consecinţă, *le général* trecu printre două rînduri şi fu zdravăn ciomăgit, iar în ziua următoare toţi îl felicitară pentru „noile sale decoraţii". Spre norocul nostru, Clausel era unul dintre primii iniţiatori ai planului de evadare care credeau în reuşita lui ; altminteri, sigur s-ar fi răzbunat denunţîndu-ne. Cît despre sentimentele lui faţă de mine, în privire îi citeam o ură bestială, aşa că am luat hotărîrea să stau în viitor cît mai departe de el.

Dacă ar fi trebuit să cobor chiar în acel moment, cred că mi-aş fi îndeplinit cu mult curaj misiunea. Acum însă era prea tîrziu ; începuse să se crape de ziuă. Apoi, trebuiau să fie anunţaţi şi camarazii din celelalte barăci. După aceea, am avut alt ghinion : în a doua noapte şi cea care-i urmă, o întreagă galaxie de stele lumină cerul,

---

[1] Marchizul (în franceză în original). (N.T.)

[2] Veche pedeapsă militară : vinovatul era obligat să treacă printre două şiruri de soldaţi înarmaţi cu bîte, care îl loveau în momentul trecerii prin faţa lor. (N.T.)

încît pe o distanţă de o milă puteai să vezi şi o pisică mişcîndu-se. Dar, pînă una-alta, trebuie să vă zugrăvesc situaţia demnă de compătimirea cititorului în care s-a aflat vicontele de Saint-Ives în acest răstimp ! Toţi mi se adresau cu glas blajin, compătimitor, ca unuia pe patul de moarte. Caporalul italian, care căpătase o duzină de stridii de la o vînzătoare de peşte, mi le-a pus la picioare de parcă aş fi fost un idol păgîn ; şi de atunci nu mi-au mai plăcut niciodată moluştele. Cel mai bun meşter dintre noi mi-a dăruit o tabacheră pentru tutun de prizat, pe care tocmai o terminase şi despre care declarase adesea cînd încă o lucra, că n-ar vinde-o fără cincisprezece dolari. Şi cred că piesa merita cu prisosinţă banii ! Totuşi, cînd am vrut să-i mulţumesc, mi s-a pus un nod în gît. Pe scurt eram hrănit ca un prizonier într-o tabără de antropofagi şi venerat ca un animal de jertfă. Toate aceste atenţii plictisitoare şi riscanta aventură care mă aştepta mă făceau să mă gîndesc mereu la rolul periculos pe care-l aveam de jucat.

Am simţit o mare uşurare cînd a treia noapte aduse dinspre mare o ceaţă groasă care învălui întreaga cetate. Luminile de pe Princes Street cînd nu se mai vedeau de loc, cînd abia mai licăreau ca nişte ochi de pisică în noapte, iar la cinci paşi de felinarele de pe metereze era un întuneric beznă. Ne-am grăbit să ne culcăm. Dacă temnicerii noştri ar fi fost atenţi, ar fi observat că discuţiile noastre au încetat neobişnuit de devreme. Mă îndoiesc însă că vreunul dintre noi dormea. Fiecare stătea culcat pe patul său, frămîntat în acelaşi timp de speranţa libertăţii şi de teama unei morţi groaznice. În noapte se auzeau apelurile santinelelor ; treptat vuietul oraşului amuţi. Dinspre cartierele învecinate se auzeau strigătele paznicilor de noapte anunţînd ora pe străzi. Altădată, în timpul vizitelor mele în Anglia, ascultasem adesea aceste voci morocănoase, dogite ; sau cînd mă ocolea somnul, mă duceam la fereastră şi mă uitam după bătrînul acela cu pelerină, chipiu, sabie şi pîrîitoare, şontăcăind pe caldarîm. Mă gîndisem adesea cît de diferit trebuie să fi răsunat strigătul lui în camera unor îndrăgostiţi, alături de patul unui muribund sau în celula unui condamnat. În noaptea aceea mi-a fost dat să-l aud eu

însumi dintr-o celulă de condamnat ! Într-un tîrziu, un ins cu glas ca de taur începu să răcnească din strada vecină :

— Trecut de unu și-i o dimineață mohorîtă cu ceață !

Toți ne-am ridicat tăcuți în picioare.

În timp ce mă furișam pe lîngă metereze spre... era să scriu spînzurătoare... sergentul-major, probabil îndoindu-se de hotărîrea mea, se ținea aproape de mine și, din cînd în cînd, îmi șoptea la ureche tot felul de îmbărbătări sîcîitoare. Pînă la urmă nu m-am mai putut stăpîni.

— Fii amabil și dă-mi pace ! Nu sînt nici laș, nici copil. De unde știi dumneata că frînghia e destul de lungă ? Asta am s-o știu eu peste zece minute !

Bătrînul camarad zîmbi pe sub mustață și mă bătu ușor pe spate.

Bine că mi-am trădat starea sufletească numai în fața lui, un prieten ; în fața tuturor camarazilor trebuia să mă comport demn. Apoi veni și momentul să intru în scenă ; și cred că am reușit să fiu la înălțime.

— Așadar, domnilor, dacă frînghia este gata, iată și osînditul, am zis eu.

S-a deschis tunelul, s-a înfipt priponul și s-a întins frînghia. În timp ce mă îndreptam spre tunel, cîțiva camarazi mi-au prins mîna și mi-au strîns-o zdravăn, o atenție de care mă puteam lipsi.

— Fii cu ochii pe Clausel, i-am șoptit lui Laclas. După aceea m-am lăsat în genunchi și pe coate, am apucat frînghia cu amîndouă mîinile și m-am angajat în tunel cu picioarele înainte. Cînd n-am mai simțit pămîntul sub picioare, am crezut că mi s-a oprit inima și, o clipă mai tîrziu, mă bălăbăneam între cer și pămînt ca un „hopa-mitică“ beat.

Frînghia era înnodată din optsprezece în optsprezece inci și unul care nu a trecut printr-o asemenea situație ar putea crede că era foarte ușor să cobori. Dar îndrăcita de frînghie părea nu numai vie, dar că-mi purta o pică personală. Se întorcea pe o parte, se oprea o clipă, apoi mă răsucea pe cealaltă parte, ca pe o felie de pîine pusă la prăjit ; îmi aluneca din strînsoarea picioarelor ca un țipar ; mă ținea într-o continuă încordare istovitoare și, din timp în timp, mă izbea cu putere de stîncă.

Nu îndrăzneam să mă uit, şi chiar dacă m-aş fi uitat n-aş fi văzut decît beznă. Probabil că din cînd în cînd mi se tăia răsuflarea, dar fără să-mi dau seama. Mintea nu-mi era preocupată decît de gîndul cum să las o mînă de pe frînghie şi cum să o prind cu cealaltă, încît cu greu aş fi putut spune dacă urcam sau coboram.

Deodată, m-am izbit de stîncă cu atîta putere, încît aproape mi-am pierdut cunoştinţa ; şi cînd mi-am revenit am constatat cu uimire că nu mă mai balansam, că peretele prăpastiei se înclina în afară la un unghi care îmi permitea să nu mai am senzaţia că susţin în mîini întreaga greutate a corpului şi că un picior sta ferm pe o proeminenţă a stîncii. Am răsuflat mai fericit ca niciodată în viaţă ; m-am prins strîns de frînghie şi am închis ochii cu o nestăpînită senzaţie de uşurare. M-am gîndit apoi că trebuia să văd cît de departe ajunsesem în cursul nefericitei mele călătorii, pentru că habar n-aveam. M-am uitat în sus ; deasupra mea, doar bezna nopţii şi ceaţa. Am întins cu teamă gîtul înainte şi m-am uitat în jos : prin plafonul de întuneric am zărit conturul vag al unor lumini, unele aliniate ca pe străzi, altele răzleţe, ca de la case singuratice. Înainte însă de a le fi observat şi de a fi putut aprecia cît de cît distanţa la care se aflau, o nouă undă de greaţă şi ameţeală mă sili să mă dau înapoi şi să închid ochii. De fapt, în acea situaţie nu aveam decît o singură dorinţă, dar să trecem peste asta ! Şi cum stăteam aşa, un văl mi se luă de pe minte : căci, oricît de curios vi s-ar părea, abia acum am înţeles cît de prost fusesem — cît de proşti fusesem cu toţii — pentru că n-ar fi fost nevoie să bălăngănesc aşa între cer şi pămînt. Ar fi fost mai uşor să mă fi legat cu frînghia, iar ceilalţi să mă fi lăsat încet în jos : dar pînă în clipa aceea nu mi-a trecut ideea prin cap !

Am inspirat adînc, am prins bine frînghia şi am început să cobor din nou. Ce fusese mai greu se sfîrşise şi eram fericit că nu mai aveam să fiu izbit de peretele stîncii. Nu peste mult am trecut probabil pe lîngă o tufă de micşunele, pentru că mireasma lor ajunse pînă la mine cu acea putere pe care o au miresmele în întuneric. Acea tufă a constituit pentru mine al doilea reper, primul fiind proeminenţa stîncii. Am început deci să calculez cît a

durat de cînd am plecat : atîta pînă la proeminenţă, atîta pînă la micşunele, atîta pînă mai jos. Nu ştiam cît mai era pînă la poalele stîncii, dar am făcut socoteala că ajunsesem aproape de capătul frînghiei şi, de asemeni, nu departe de capătul puterilor. Mă cuprinse un fel de nebunie şi eram tentat să dau drumul frînghiei, spunîndu-mi ba că mă găseam la numai cîţiva paşi de terenul drept şi că puteam să-mi dau drumul fără nici un pericol, ba că mă aflam încă aproape de vîrf şi deci nu avea rost să merg mai departe. În timp ce reflectam astfel, am simţit sub mine pămîntul drept şi nu mi-a lipsit mult să izbucnesc în plîns. Mîinile îmi erau groaznic de julite, curajul îmi pierise şi, din cauza îndelungatei încordări şi a bruştei destinderi, picioarele începură să-mi tremure mai rău ca într-un acces de friguri şi eram bucuros că mă pot ţine agăţat de frînghie.

Nu mai era însă cazul să mă dau bătut. Reuşisem să scap teafăr din fortăreaţă ; şi acum trebuia să-i ajut şi pe ceilalţi camarazi să coboare. Nu-mi mai rămăsese decît un stînjen de frînghie. Am prins capătul şi am început să bîjbîi împrejur să găsesc ceva de care să-l pot priponi. Zadarnic : în jur nu era decît o piatră şi n-am găsit nici măcar o tufă de grozamă.

„Uite", mi-am zis, „altă încurcătură acum şi probabil mai afurisită decît prima. Nu sînt destul de puternic ca să ţin frînghia întinsă, iar dacă n-o ţin întinsă, următorul are să se izbească de peretele stîncii. S-ar putea ca el să nu aibă parte de norocul meu orb. Nu e exclus să cadă şi să nimerească drept în capul meu".

Din locul unde stăteam puteam zări din cînd în cînd prin ceaţa acum mai puţin deasă felinarul de la ferestrele unei barăci şi să apreciez înălţimea de la care ar cădea şi forţa îngrozitoare cu care m-ar lovi. Mai grav era însă că noi convenisem să nu facem semnale ; după un interval bine stabilit, măsurat după ceasul lui Laclas, trebuia să pornească de sus alt om. Cam o jumătate de oră am apreciat eu că durase coborîrea mea şi cam tot atît trecuse de cînd aşteptam, ţinînd funia încordată, ca să înceapă a coborî următorul camarad. M-a cuprins teama ca nu cumva conspiraţia noastră să fi fost descoperită şi prietenii mei arestaţi, iar eu să fiu nevoit a-mi petrece

restul nopţii ţinînd în zadar de funie şi să fiu găsit dimineaţa ca un peşte prins în undiţă. Nu m-am putut abţine să nu rîd pe-nfundate, imaginîndu-mi acest caraghios tablou. În momentul următor mi-am dat însă seama, după smucitura frînghiei, că cineva ieşise din tunel şi începuse să coboare. Mi-am zis că trebuia să fie marinarul, deoarece stăruise să urmeze după mine. Îndată ce tăcerea mea prelungită îl asigurase că frînghia era destul de lungă, Gautier — aşa îl chema — uitase argumentele sale dinainte împotriva evadării şi se arătase atît de hotărît încît Laclas cedase. Nu era un om rău, dar era stăpînit de un egoism instinctiv. Era însă cît pe-aci să plătească scump hatîrul ce i se făcuse. Oricît mi-am dat silinţa, nu am putut ţine frînghia întinsă cît ar fi trebuit şi pînă la urmă se prăvăli peste mine de la mai mulţi iarzi şi ne rostogolirăm amîndoi la pămînt. Îndată ce-şi recăpătă suflarea, începu să mă ocărască îngrozitor ; se văită că şi-a rupt un deget în cădere şi iarăşi mă ocărî. L-am poftit să se liniştească şi i-am spus că e ruşinos să se smiorcăie ca un copil. L-am întrebat dacă auzise cumva rondul trecînd acolo sus, căci de unde puteam şti că zgomotul căderii lui nu fusese auzit şi că santinelele nu se aplecaseră peste parapete să asculte.

Dar rondul trecuse şi nu observase nimic ; al treilea om ajunse jos cu uşurinţă. Pentru al patrulea a fost un joc de copil. Înainte însă de a ne fi strîns jos cei zece camarazi, am socotit că nu i-aş nedreptăţi cîtuşi de puţin dacă aş începe să mă îngrijesc şi de mine.

Cunoşteam planul lor : aveau o hartă şi un almanah [1] şi intenţionau să pornească spre Grangemouth, unde urmau să fure o corabie. Dar, presupunînd că aveau să izbutească, nu eram sigur că se vor pricepe s-o manevreze. Evadarea fusese o idee foarte riscantă. Numai nerăbdarea unor prizonieri şi mintea lor de soldaţi de rînd puteau concepe un plan atît de hazardat. Mă purtasem ca un bun camarad şi lucrasem împreună cu ei la tunel, dar acum după mesajul adus de avocat eram nevoit să-i las să se descurce fără mine. De fapt, se puteau lipsi de

[1] E vorba de almanahul nautic cu hărţi ale poziţiei stelelor şi alte informaţii astronomice, folosit pentru navigaţie. (N.T.)

ajutorul meu ; afară de asta, niciodată nu luaseră în seamă sfaturile mele. Așa că, fără nici o explicație și fără să-mi iau rămas bun, m-am îndepărtat pe furiș de micul lor grup. S-ar fi cuvenit, ce-i drept, să aștept să-i strîng mîna lui Laclas, dar ultimul om care coborîse mi s-a părut a fi Clausel, și, după scena din baracă, pierdusem orice încredere în el. L-am socotit în stare de orice perfidie și evenimentele ce-au urmat au dovedit că avusesem perfectă dreptate.

Capitolul VII

CONACUL SWANSTON

Aveam deocamdată două ţeluri. Întîi, să mă depărtez cît mai repede de cetate şi de oraş şi bineînţeles de ceilalţi prizonieri ; apoi, să pornesc spre sud cît mai era încă noapte, ca să ajung dimineaţa aproape de conacul Swanston. Ce aveam să fac acolo nu ştiam, dar nu eram prea îngrijorat, pentru că nutream o încredere oarbă în două divinităţi : Norocul şi Întîmplarea.

La început, a mers destul de greu : m-am rătăcit prin grădini, am dat de case şi am avut chiar ghinionul să trezesc o familie din somn. Capul familiei, bănuiesc, m-a ameninţat de la fereastră cu flinta. Nu ajunsesem însă prea departe, măcar că plecasem de multă vreme de lîngă camarazii mei, cînd o nefericită întîmplare îmi întrerupse fuga. Un ţipăt îngrozitor străpunse deodată liniştea nopţii, urmat de bufnitura unui corp în cădere, apoi de pocnetul unei muschete de pe parapetul cetăţii. Era ciudat cum se răspîndea alarma peste tot, în oraş. În fortăreaţă se porniră să răpăie tobele şi un clopot era tras într-o dungă. Paznicii de pe toate străzile dădură drumul pîrîitorilor. Chiar şi în aceste locuri pe unde rătăceam acum, un fel de ţară a nimănui, se aprinseră luminile pe la case, ferestrele se deschiseră cu zgomot, auzeam cum în apropiere oamenii începură să vorbească de la ferestre şi pînă la urmă am fost şi eu întrebat.

— Cine-i acolo ? strigă o voce puternică.

Cel care strigase, un individ voinic cu coşcogea scufie de noapte, se aplecase peste fereastră şi, cum nu ajunsesem încă în dreptul casei lui, am socotit că era mai bine să-i răspund. Nu era prima oară cînd trebuia să mizez pe accentul meu corect într-o limbă străină şi de fiecare dată am fost bine inspirat. M-am înfăşurat mai strîns în

pătura mea, în chip de pardesiu, ca să-mi acopăr uniforma de culoarea pucioasei, şi i-am răspuns :

— Om bun !

— Ce poate fi zăluzeala asta ? întrebă el.

Nu auzisem în viaţa mea cuvîntul „zăluzeală", dar, cu zarva din oraş, mi-am dat imediat seama ce voia să spună.

— Nu ştiu sigur, domnule, dar presupun că or fi evadat niscaiva prizonieri.

— Blestemaţii ! se înfurie el.

— O, dar o să-i prindă repede, domnule. Au fost descoperiţi la timp. Bună dimineaţa, domnule !

— Cam tîrziu îţi faci dumneata plimbarea, domnule ! adăugă el.

— O, nu, din contră. Prea devreme, vreţi să spuneţi ! i-am răspuns rîzînd şi mi-am continuat drumul foarte mulţumit de succesul meu.

Ajunsesem acum pe o uliţă largă care, după socoteala mea, ducea în direcţia cea bună. Am dat apoi de o ulicioară, de unde se auzea destul de aproape pîrîitoarea paznicului şi unde cred că şase din zece ferestre erau deschise şi oameni în veşminte de noapte de tot felul comentau între ei foarte îngrijoraţi alarma din oraş. Aici, am fost nevoit să trec din nou prin proba unei salve de întrebări, în timp ce zgomotul pîrîitorii se apropia tot mai mult. Cum nu mergeam prea repede şi vorbeam ca un gentleman, iar lămpile luminau destul de slab ca să mi se distingă îmbrăcămintea, am scăpat şi de astă dată cu bine. De fapt, unul dintre ei m-a întrebat unde am pornit la ora asta. I-am răspuns vag şi glumeţ şi cînd am ajuns la capătul acestei ulicioare periculoase am văzut felinarul paznicului intrînd prin celălalt capăt. Mă aflam acum în siguranţă pe un drum de ţară întunecat, fără teamă de a întîlni case luminate şi paznici. Dar nu mersesem decît vreo sută de iarzi cînd din marginea drumului cineva se repezi spre mine. M-am ferit sărind într-o parte şi am luat poziţie de apărare, blestemînd că eram cu mîinile goale şi întrebîndu-mă dacă aveam de-a face cu un poliţist sau cu un hoţ de drumul mare, deşi n-aş fi putut spune pe care l-aş fi preferat. Cel care se repezise la mine se opri o clipă şi prin bezna aceea l-am zărit vag cum se lăsa cînd în faţă cînd într-o parte, ca şi cum ar fi căutat să mă atace dintr-un unghi cît mai avantajos. Apoi, glăsui :

— Drag' priet', îngăimă el şi vorba lui împiedicată îmi atrase imediat atenţia. Drag' priet', fii bu' şi dă-mi o mic' 'formaţie. Ce drum duce la Cramond ?

Am izbucnit în hohote de rîs, m-am apropiat de chefliu, l-am prins de umeri şi l-am întors cu faţa înapoi, spunîndu-i :

— Dragă prietene, cred că ştiu mai bine decît dumneata ce-ţi trebuie şi Dumnezeu să te ierte pentru spaima pe care mi-ai tras-o ! Uite, în direcţia asta poţi să ajungi la Edinburg !

L-am împins într-acolo, iar el porni ca o bilă dată de-a dura şi dispăru imediat în bezna drumului pe care venisem.

După ce am scăpat de năzdrăvanul acela, mi-am continuat drumul. Am urcat un mic deal, am coborît în cealaltă parte printre casele unui sat şi am ajuns în sfîrşit la poalele pantei care ducea spre Pentlands şi, bineînţeles, spre ţinta mea. Urcasem destul de sus cînd ceaţa începu să se răărească ; peste puţin cerul se acoperi de stele şi prin noaptea senină am putut să văd foarte distinct în faţa mea crestele Pentlands, iar în spatele meu valea estuarului Forth şi oraşul fostei mele captivităţi cufundat într-o mare de pîclă. N-am întîlnit decît o şaretă, pe care am auzit-o de departe scîrţîind în noapte în vreme ce se apropia şi trecu pe lîngă mine în faptul zorilor ca o viziune în vis. În şaretă erau doi oameni care nu scoteau o vorbă şi clătinau din cap în pasul calului. Cred că dormeau. Curînd, începură să se arate zorii şi ceaţa să se risipească. Dinspre răsărit cerul se lumina în culori străvezii, iar cetatea de pe stîncă, turlele clopotniţelor şi hornurile caselor din partea de sus a oraşului se conturau tot mai clar, ieşind ca nişte insule din pătura de ceaţă ce se retrăgea. În jurul meu, un pîlc de copaci şi linişte ; drumul urca şerpuit şi n-am întîlnit nici urmă de drumeţi ; păsărelele ciripeau — cred, ca să se încălzească — crengile copacilor trosneau lovindu-se una de alta şi vîntul se juca cu frunzele uscate.

Cînd am ajuns în apropierea locului meu de destinaţie, se luminase bine, dar soarele nu răsărise şi era încă frig. Peste coama dealului se vedea un fronton şi hornul conacului ; ceva mai departe, pe deal, dintre copaci se ridica un conac, înalt, văruit, lîngă un repeziş unde curgea un pîrîiaş ; dincolo de conac se întindeau coaste de deal acoperite cu păşuni. Mi-am amintit că păstorii se scoală

devreme și dacă m-ar vedea pîndind prin împrejurimi, mi-ar fi dat peste cap întregul plan. Am profitat de prezența unui șir de tufărișuri și la adăpostul lor m-am furișat pînă sub zidul care înconjura grădina casei prietenilor mei. Conacul era o clădire cam ciudată. Avea ceva din înfățișarea unei minuscule catedrale complicate. Clădirea nu se vedea de departe, fiind ascunsă între copacii grădinii, iar dinspre partea din care mă apropiam nu i se zăreau de după un dîmb decît streșinile. Zidul grădinii era mărginit de un șir de ulmi înalți complet desfrunziți și fagi cu încă destul de multe frunze roșii, iar în centrul grădinii era un desiș de dafini și ilice aranjați în formă de arcade și cărări șerpuite.

Mă aflam la o aruncătură de piatră de prietenii mei și totuși încă departe. Casa părea cufundată în somn și, dacă aș fi încercat să trezesc pe cineva, nu aveam nici o siguranță că nu dădeam chiar de mătușa cu lornion de aur (de care nu-mi aminteam decît cu spaimă) ori de vreo servitoare netoată care, văzîndu-mă, ar fi izbucnit în țipete. Mai sus de locul unde mă aflam am auzit un păstor strigîndu-și cîinii și l-am văzut coborînd cu pași mari coasta abruptă a dealului în direcția mea. Trebuia neîntîrziat să mă ascund. Boschetele din grădină mi-ar fi oferit fără îndoială un ascunziș bun, dar pe zid era înfipt un fel de panou de avertizare — destul de obișnuit la țară, în Marea Britanie, menit să descurajeze pe oricine ar fi îndrăznit să se aventureze — și pe care scria : „PUȘTI CU RESORT ȘI CAPCANE". Am aflat mai tîrziu că cele mai multe dintre aceste enunțuri erau ca puștile neîncărcate ale quakerilor [1], dar pe atunci nu știam și, chiar așa, riscurile erau destul de mari. Dacă ar fi fost să aleg, aș fi preferat bucuros să mă întorc în fortăreața din Edinburg și în colțul meu din bastion, decît să-mi las piciorul într-o capcană de oțel sau să primesc în plin conținutul unei flinte cu resort. Nu-mi mai rămînea decît o singur șansă : ca Ronald sau Flora să iasă cei dintîi din casă și, pentru a profita eventual de această șansă, m-am urcat pe zid, am găsit un loc ascuns de ramurile dese ale unui fag și am rămas acolo așteptînd.

[1] Pușca neîncărcată simboliza doctrina pacifistă a acestei secte. (N.T.)

Pe măsură ce timpul trecea, soarele dogorea tot mai plăcut. Cum nu dormisem toată noaptea și trecusem prin cele mai cumplite frămîntări sufletești și trupești, nu-i de mirare, oricît de nesăbuit și imprudent vi s-ar părea, că m-a prins somnul și am ațipit. Am fost trezit de un zgomot caracteristic de hîrleț și cînd m-am uitat în jos, am văzut sub mine spatele unui grădinar în haină de grăjdar. Părea foarte cufundat în munca lui ; dar nu peste mult timp, spre spaima mea, se îndreptă din șale, își dezmorți brațele, aruncă o privire în jurul grădinii pustii și savură o priză bună de tutun. Primul meu gînd fu să sar în cealaltă parte a zidului. Dar mi-a fost de ajuns să arunc o privire ca să constat că și drumul pe care venisem mi-era tăiat, deoarece pe terenul din spatele meu erau acum doi păstori și vreo patruzeci de oi. Am spus înainte pe ce divinități mă bizuiam îndeobște, dar în împrejurarea de acum nici una nu-mi putea veni în ajutor. Coama unui zid de piatră împodobită cu sticlă sfărîmată nu este o tribună potrivită și, chiar de-aș fi fost convingător la vorbă ca Pitt [1] și abil ca Richelieu [2], nici grădinarului nici păstorilor nu le-ar fi păsat nici un pic. Pe scurt : în situația stupidă în care mă aflam nu mai aveam nici o scăpare. Trebuia să rămîn acolo pînă ce unul dintre vecinii mei își ridica ochii spre mine și dădea semnalul să fiu prins.

Porțiunea de zid pe care mă aflam cocoțat avea, din păcate, cel puțin douăsprezece picioare, pe partea dinspre grădină ; frunzele fagului din care îmi făcusem un soi de ascunziș căzuseră în parte ; așa că eram expus pericolului de a fi zărit ; în schimb, puteam cuprinde cu privirea o parte din cărările grădinii și, pe sub o arcadă de ilice, peluza din fața conacului și ferestrele. Multă vreme nimic nu m-a neliniștit, în afară de amicul cu hîrletul ; apoi, am auzit deschizîndu-se o ușă și imediat apăru domnișoara Flora, într-o rochie de dimineață. Venea spre mine, plimbîndu-se agale printre straturile grădinii, oprindu-se și uitîndu-se la flori — ea însăși cea mai frumoasă dintre ele. *Acolo* era un prieten ; *aici*, imediat sub mine, un necunoscut, grădinarul. Cum să comunic cu unul fără să atrag

[1] Pitt, William (1708—1778), om de stat englez. (N.T.)

[2] Richelieu, Armand-Jean (1585—1642), cardinal și om de stat francez. (N.T.)

atenţia celuilalt ? Să fac un zgomot era exclus ; abia îndrăzneam să respir. Eram gata să-i fac semn, dacă şi-ar fi ridicat privirea ; ea se uita însă în toate părţile cu putinţă, dar numai spre mine nu. O interesa cel mai mic fir de răcovină ; privi lung spre vîrful muntelui ; ajunse chiar aproape de mine şi stătu de vorbă cu grădinarul despre tot felul de lucruri ; dar nu aruncă măcar o privire spre coama zidului ! În cele din urmă plecă înapoi pe acelaşi drum, spre conac. Atunci, disperat, am desprins o bucăţică de tencuială din zid, am ţintit bine şi am nimerit-o în ceafă. Ea duse mîna la ceafă, se întoarse, se uită intrigată în toate părţile şi, zărindu-mă (între timp îndepărtasem ramurile ca să mă poată vedea), scoase un mic ţipăt de surprindere, pe care şi-l stăpîni imediat.

Afurisitul de grădinar se ridică numaidecît şi o întrebă :

— Ce poruncîţi, domnişoară ?

Prezenţa ei de spirit mă uimi. Se întoarse şi, privind în partea opusă, zise :

— Printre anghinare e un copil.

— Blestematul ! Am să-i arăt eu lui ! exclamă el ameninţător şi dispăru zorit, cu mers legănat, printre arbuşti.

În aceeaşi clipă Flora se întoarse şi veni în fugă spre mine cu braţele întinse şi cu faţa fermecător îmbujorată în primul moment, apoi palidă ca moartea.

— Domnule de Saint-Ives ! zise ea.

— Scumpă domnişoară, i-am răspuns eu, ştiu că un asemenea gest e cît se poate de condamnabil. Dar ce era să fac ?

— Aţi evadat ? mă întrebă ea.

— Şi încă în ce condiţii !

— Dar nu puteţi rămîne aici ! exclamă ea speriată.

— Îmi dau seama. Dar unde să mă duc ?

— Staţi, am găsit ! zise ea după o clipă. Coborîţi pe trunchiul fagului... să nu lăsaţi urme lîngă zid... repede, pînă nu se întoarce Robie ! Aici, eu mă ocup de găini şi am cheile de la coteţ ; trebuie să vă ascundeţi în coteţul găinilor... deocamdată.

Într-o clipă am fost lîngă ea. Am aruncat amîndoi o privire spre ferestrele deschise ale conacului şi spre aleile grădinii, de unde am fi putut fi zăriţi de cineva.

Păru că nu ne văzuse nimeni. Mă prinse de mînă și o luă la fugă. Nu era timp pentru schimburi de complimente : ne gonea din urmă graba. Am început să alerg alături de ea pînă la cel mai apropiat colț al grădinii, unde era o curte împrejmuită cu gard de sîrmă și o magazie din scîndură, ascunsă între copaci, care avea să fie locul meu de refugiu. Mă împinse înăuntru fără nici o vorbă ; în același timp dădu drumul păsărilor afară ; și în momentul următor, m-am trezit singur, închis laolaltă cu șase cloști. În semiîntunericul dinăuntru, le-am zărit privindu-mă sever, părînd că-mi reproșau o nemaipomenită necuviință. În pofida moravurilor ei, găina are totdeauna un aer puritan. Darămite o găină britanică !

Capitolul VIII

COTEȚUL GĂINILOR

Am rămas cel puțin o jumătate de oră în compania acelor deprimante bipede, singur cu gîndurile și grijile mele. Mîinile jupuite mă dureau îngrozitor și nu aveam cu ce să le oblojesc ; mi-era foame și sete, dar nu aveam nimic de mîncat și de băut ; eram frînt de oboseală și nu aveam nici un locșor unde să mă pot așeza. Exista, bineînțeles, o podea, dar nu ți-ai fi putut imagina ceva mai puțin îmbietor.

Cînd am auzit zgomot de pași care se apropiau, buna dispoziție îmi reveni ; cheia se răsuci în broască și intră tînărul Ronald. Închise ușa și rămase rezemat cu spatele de ea.

— Cred că vă dați seama de situație ! începu el clătinînd posomorît din cap.

— Îmi dau seama că mi-am îngăduit prea mult.

— Mă găsesc într-o situație nespus de penibilă și nu știu ce să fac, continuă el.

— Recunosc, dar ce puteți spune de situația mea ?

Întrebarea păru să-l descumpănească și rămase privind țintă la mine, cu acel aer deschis al tinereții și al nevinovăției. Mai că-mi venea să rîd, dar n-am fost atît de crud.

— Sînt în mîinile dumneavoastră, am adăugat eu cu un mic gest de capitulare. Faceți cu mine ce credeți de cuviință.

— Ah ! De-aș ști ce se cuvine să fac.

— Vedeți, alta ar fi situația dacă ați fi ofițer. La drept vorbind, nu sînteți încă un combatant, iar eu am încetat să mai fiu, așa că s-ar putea, cred, să ne considerăm în situația a doi simpli gentlemeni pentru care prietenia trece înaintea legii. Rețineți, am spus doar că *s-ar putea.* Dar să nu vă închipuiți cumva că aș dori să vă impun opinia mea. Războiul aduce cu sine mici întîmplări deli-

cate, pe care fiecare gentleman trebuie să le rezolve cum crede de cuviinţă mai bine. Dacă aş fi în locul dumneavoastră...

— Da, ce-aţi face în cazul ăsta ?

— Pe cuvîntul meu, nu ştiu. Cred că aş sta în cumpănă ca şi dumneavoastră.

— Uitaţi ce, zise el, am o rudă şi ce-ar face el, asta am să fac şi eu. E generalul Graham of Lynedoch... sir Thomas Graham. Nu-l cunosc prea bine, dar îl stimez.

— Şi eu îl stimez foarte mult şi am motive temeinice. Am luptat împotriva lui, am fost învins şi am luat-o la fugă. *Veni, victus sum, evasi* [1].

— Cum ? Aţi fost la Barossa ? întrebă el.

— Am fost acolo şi am scăpat, ceea ce n-ar putea să spună mulţi. A fost o bătălie înverşunată, dar spaniolii s-au purtat detestabil, aşa cum fac ei de obicei într-o bătălie pe viaţă şi pe moarte. Mareşalul, Ducele de Belluno, s-a făcut de rîs şi nu pentru prima oară, iar prietenul dumitale sir Thomas a profitat cum nu putea mai bine, dacă se poate vorbi de mai bine în cazul ăsta. Este un ofiţer brav şi bine pregătit.

— Atunci cred că înţelegeţi de ce doresc să ştiu ce-ar face el în acest caz !

— Ei bine, am să vă povestesc o întîmplare adevărată chiar în legătură cu această bătălie de la Chiclana, sau Barossa cum spuneţi dumneavoastră. Eram în al optulea regiment de infanterie ; pierdusem drapelul primului batalion, dar asta v-a costat scump. Respinsesem nu ştiu cîte atacuri, cînd am văzut venind la pas, foarte încet dar fără nici o şovăire, al optzecişişaptelea regiment britanic, avînd în frunte un ofiţer călare, cu păr alb şi chipiul în mînă, care vorbea foarte liniştit oamenilor din batalioanele sale. Maiorul nostru, Vigo-Roussillon, dădu pinteni calului şi porni spre el în galop cu gînd să-l spintece cu sabia ; dar cînd ajunse aproape, observînd că în faţa sa se afla un om bătrîn, foarte distins şi calm de parcă era la cafenea, îşi pierdu curajul şi se întoarse la ai săi galopînd. Numai că, vezi, au stat o clipă faţă-n faţă şi s-au privit în ochi. Nu mult după asta, maiorul nostru a fost rănit, luat pri-

[1] Am venit, am fost învins, am fugit ; dicton asemănător, dar cu sens diferit, cuvintelor rostite de Cezar după victoria de la Zala (*veni, vidi, vici*) ; în latină în original. (N.T.)

zonier şi transportat la Cadix. Iar într-o bună zi i s-a anunţat vizita generalului, care nu era altul decît sir Thomas Graham. „Ei bine, domnule“, îi zise generalul luîndu-l de mînă, „mi se pare că noi doi am stat faţă-n faţă pe cîmpul de luptă“. Generalul era chiar ofiţerul cu păr alb.

— Ah, exclamă mirat tînărul, ochii strălucindu-i de emoţie.

— Da, dar partea interesantă abia acum urmează. Sir Thomas îl invită la el la masă în ziua aceea şi-i servi şase feluri de mîncare.

— Da, splendid... splendid ! zise Ronald. Şi totuşi situaţia de acum e oarecum diferită... nu-i aşa ?

— Sînt în totul de acord, i-am răspuns eu.

Tînărul reflectă o clipă.

— Ei bine, începu el, îmi iau întreaga răspundere. Cred că-i o trădare faţă de suveranul meu... şi pentru o astfel de crimă există, cred, o pedeapsă dezonorantă... dar, dracu' să mă ia, nu pot să nu vă ajut.

Eram la fel de emoţionat ca şi el.

— Mai că v-aş cere să faceţi altminteri, i-am zis eu. Am fost o brută venind la voi, o brută şi un laş. Sînteţi un duşman nobil şi veţi fi un ostaş nobil.

Şi drept compliment pentru atitudinea bărbătească a acestui tînăr, am luat poziţia de drepţi şi l-am salutat.

Rămase o clipă fîstîcit şi se roşi.

— Acum trebuie să vă aduc ceva de mîncare... dar nu şase feluri, adăugă el zîmbind. Doar ce vom putea aduce pe furiş. Mătuşa e prin grădină, înţelegeţi...

Şi mă încuie iarăşi cu găinile alea indignate.

De cîte ori mi-aduc aminte de acest tînăr, zîmbesc ; dar dacă şi cititorul ar zîmbi ar trebui să mă simt ruşinat. Dacă fiul meu la vîrsta lui îi va semăna, ziua aceea va fi pentru mine fericită şi nici pentru Franţa nu va fi o zi rea.

N-aş putea spune însă că mi-a părut rău cînd, în locul lui, veni sora sa. Îmi aduse cîteva bucăţi de pîine şi o ulcică de lapte, în care adăugase cu dărnicie whisky, după obiceiul scoţian.

— Îmi pare foarte rău, zise ea, dar n-am avut curajul să aduc mai mult. Sîntem o familie nu prea numeroasă şi mătuşa e tot timpul cu ochii pe servitori. Am pus în lapte puţin whisky ...aşa este mai întăritor... şi amestecîndu-l cu

ouă veţi putea face o mîncare bună. Cîte ouă doriţi la acest lapte ? Pentru că pe celelalte trebuie să le duc mătuşii... în felul ăsta îmi justific venirea aici. Aş zice trei sau patru. Ştiţi cum să le bateţi ? Sau să le bat eu ?

În dorinţa de a o reţine mai mult i-am arătat palmele sîngerînde. Cînd le văzu, scoase un ţipăt de spaimă.

— Dragă domnişoară Flora, nu poţi face omletă fără să spargi ouăle şi, vedeţi, nu e lucru uşor să evadezi din fortăreaţa Edinburg. Unul din noi a fost, cred, ucis.

— Şi dumneavoastră sînteţi alb ca varul şi de-abia vă mai ţineţi pe picioare. Uitaţi, luaţi şalul meu şi aşezaţi-vă pe el aici în colţ, iar eu am să bat ouăle. Vedeţi, am adus şi furculiţă. Diseară veţi avea mai multă mîncare ; vă va aduce Ronald din oraş. Nu ducem lipsă de bani, dar nu avem alimente pe care să le putem numi ale noastre. O, dacă noi, Ronald şi cu mine, am fi stăpînii casei, n-aţi mai zăcea dumneavoastră aici, în acest şopron. Ronald vă admiră foarte mult.

— Draga mea prietenă, nu mă mai puneţi în situaţia stînjenitoare de miluit. Cîtă vreme am avut nevoie de miluire am primit-o cu plăcere din mîna dumneavoastră ; dar acum situaţia mea s-a schimbat şi, cu toate că am încă nevoie de multe lucruri, nu de bani duc lipsă.

Am scos teancul meu de bancnote şi am tras-o pe cea de deasupra, pe care scria zece lire sterline, semnată chiar de acel faimos Abraham Newlands [1].

— Fiţi, vă rog, amabilă, aşa cum v-ar plăcea să fiu şi eu amabil cu fratele dumneavoastră dacă s-ar afla în situaţia în care mă găsesc eu, şi primiţi această bancnotă pentru cheltuieli. Am nevoie nu numai de mîncare, ci şi de îmbrăcăminte.

— Puneţi bancnota jos, pentru că nu mă pot întrerupe din bătutul ouălor, zise ea.

— V-am ofensat cumva ?

Îmi răspunse cu o privire care părea să subînţeleagă cele mai divine promisiuni pentru viitor. Se observa şi o umbră de reproş, dar exprima atîta căldură şi cordialitate încît n-am mai putut scoate o vorbă. Nu mi-am luat ochii

[1] În Anglia, din acea vreme, dreptul de a emite bancnote nu aparţinea exclusiv unei singure bănci, ci unui mare număr de societăţi comerciale bancare. Abraham Newlands administra una din aceste bănci şi avea dreptul de a semna bancnote. (N.T.)

de la ea pînă ce n-a terminat de pregătit laptele de pasăre.

— Acum, gustați-l, zise ea.

L-am gustat și am jurat că e nectar. Ea își adună ouăle, se ghemui în fața mea și mă urmări în vreme ce mîncam, cu un aer tandru, matern.

— Ce fel de haine ați dori ? mă întrebă ea.

— Haine pe care să le poată purta un gentleman. Greșit sau nu, cred că ăsta-i rolul care mi se potrivește cel mai bine. Pe domnul Saint-Ives (căci sub acest nume voi călători) mi-l imaginez ca pe un personaj oarecum dramatic și costumația lui trebuie să fie corespunzătoare.

— Există totuși o dificultate, zise ea. Pentru hainele de gata se pune problema de a i se potrivi ca talie, iar îmbrăcămintea unui gentleman elegant... oh, trebuie neapărat să cadă perfect ! Mai ales cu... (se opri o clipă)... manierele dumneavoastră prea distinse pentru obiceiurile de aici.

— Vai de sărmanele mele maniere ! Dar, scumpa mea prietenă, tocmai aceste mărunte distincții fac pe bărbați să sufere. Dumneavoastră sînteți foarte distinsă, vreau să spun că atrageți atenția, chiar cînd veniți în mijlocul unei mulțimi să vizitați pe sărmanii prizonieri din cetate.

De teamă să nu-mi sperii cumva îngerul cel bun, am schimbat imediat vorba dînd cîteva indicații în privința stofei și a culorii hainelor.

Ea făcu ochi mari și exclamă :

— Ah, domnule Saint-Ives... dacă așa urmează să vă numiți... nu zic că nu vi s-ar potrivi. Credeți însă că pentru o călătorie ar fi indicate ? Mi-e teamă... (se opri o clipă și zîmbi)... mi-e teamă că ar fi o nebunie !

— Ei da, și eu nu sînt nebun ?

— Încep să cred că sînteți într-adevăr.

— Așa-i ! Dar prea multă vreme am fost un personaj grotesc. Puteți oare înțelege că cel mai dureros lucru pentru mine în această captivitate a fost tocmai îmbrăcămintea ? Ia-mă prizonier... dacă vrei pune-mă în lanțuri... dar să fiu tot eu. Dumneavoastră nu știți ce înseamnă să umbli ca un clovn printre dușmani, am adăugat eu trist.

— O, dar sînteți prea nedrept ! protestă ea. Vorbiți de parcă i-ar fi trecut cuiva prin gînd să rîdă de dumneavoastră. Nimeni nu s-a gîndit la asta. Tuturor ne pare rău. Chiar și mătușii mele... deși uneori vorbele ei nu erau

chiar de bun gust... s-o fi auzit ce spunea acasă. Se interesa foarte mult de dumneavoastră. Ne întrista fiecare cîrpitură de pe hainele dumneavoastră ; parcă le cîrpise o soră neîndemînatică.

— O soră... n-am avut niciodată. Şi dacă spuneţi că nu v-am făcut să rîdeţi...

— Vai, domnule Saint-Ives ! Niciodată ! exclamă ea. Nici măcar o clipă. Totul era atît de trist. Să vezi un gentleman...

— În haine de arlechin, cerşind.

— Să vezi un gentleman lovit de năpastă şi îndurînd-o cu atîta noblețe, completă ea.

Capitolul IX

UNDE SÎNT TREI, AL PATRULEA E DE PRISOS

Tot restul zilei am dormit în colțul cotețului, pe șalul Florei. Nu m-am trezit decît în clipa cînd în ochi mă izbi o lumină. Am sărit în picioare suflînd greu (în acel moment visam că mă legănam atîrnat în funie de parapetul castelului) și l-am văzut pe Ronald aplecat asupra mea cu un felinar. Mi-am dat seama că trecuse de miezul nopții, că dormisem cam șaisprezece ore și că Flora își băgase păsările în coteț fără ca eu s-o aud. M-am întrebat dacă nu s-a oprit să mă privească în timp ce dormeam. Puritanele găini dormeau acum duse, iar eu, bine dispus, în speranța unei mese bune, le-am urat ironic noapte bună. Am fost condus prin grădină și introdus fără zgomot într-un iatac de la parterul conacului. Acolo am găsit săpun, apă și brice — pe care imberba mea gazdă mi le oferi oarecum rușinat — și un rînd de haine noi. Am simțit o nespusă plăcere, aproape o bucurie de copil, că m-am putut iarăși bărbieri fără să mai depind de bărbierul închisorii. Părul îmi crescuse dezagreabil de lung, dar nu m-am încumetat să mi-l scurtez singur. De fapt, am socotit că nu-mi stătea prea rău, fiind natural ondulat. Hainele erau aproape așa cum mi le dorisem. Vesta era din stofă de lînă fină, pantalonii din cașmir de bună calitate, iar haina îmi cădea extraordinar de bine. În orice caz, cînd mi-am văzut chipul în oglindă, preschimbat ca în poveste, i-am făcut o plecăciune.

— Scumpul meu prieten, i-am spus lui Ronald, nu aveți cumva și puțin parfum ?

— Ah, nu ! exclamă el mirat. Dar la ce v-ar folosi ?

— Într-o campanie parfumul e un element esențial. Dar mă pot descurca și fără parfum.

Apoi mă conduse, cu aceeași grijă să nu facem zgomot, într-o mică sufragerie cu ferestre boltite. Obloanele erau închise, lumina lămpii conspirativ micșorată. Frumoasa

Flora mă întîmpină vorbindu-mi în şoaptă şi cînd m-am aşezat la masă, amîndoi mă serviră cu precauţii, care ar fi părut exagerate chiar pentru „urechea" lui Dionysius [1].

— Mătuşa doarme sus, zise tînărul arătînd cu degetul spre tavan.

Şi gîndul că eram atît de aproape de locul de odihnă al lornionului de aur mă nelinişti şi pe mine întrucîtva. Admirabilul nostru tînăr adusese din oraş o plăcintă cu carne şi m-am bucurat nespus observînd că pusese alături şi o garafă cu acel minunat vin de Porto. În timp ce mîncam, Ronald mă puse la curent cu ştirile care circulau în oraş şi care, bineînţeles, erau toate în legătură cu evadarea. Trupe şi potere călări fuseseră trimise în urmărirea noastră în toate direcţiile, dar după ultimele informaţii nu fusese prins nici un evadat. Opinia oamenilor din oraş ne era foarte binevoitoare. Eram lăudaţi pentru curajul dovedit şi multora le părea rău că şansa de a nu fi pînă la urmă prinşi era atît de mică. Cel care căzuse era unul cu numele de Sombref, un ţăran. Dormea în altă parte a cetăţii, aşa că eram sigur că foştii mei tovarăşi din baraca B scăpaseră şi de asemenea cei din baraca A.

De la acest subiect am trecut pe nesimţite la altele. Nu pot să exprim îndeajuns plăcerea pe care am simţit-o stînd la aceeaşi masă cu Flora, îmbrăcat în haine de gentilom, liber şi în deplinătatea capacităţii mele spirituale şi intelectuale, de care aveam acum mare nevoie pentru a face faţă celor doi prieteni cu firi complet diferite de a mea. În ochii lui Ronald trebuia să apar în postura de cavaler şi ostaş înflăcărat, iar în urechile Florei cuvintele mele să sune în aceeaşi notă profund sentimentală de mai înainte. În noaptea aceea am reuşit să mă întrec pe mine însumi şi să-mi farmec gazdele. Încetul cu încetul am uitat, ei de temerile lor şi eu de prudenţa mea, pînă cînd am fost readuşi la realitate de o catastrofă, la care ne-am fi putut foarte bine aştepta, dar care nu mai puţin ne-a surprins cînd s-a produs.

Am umplut toate paharele.

— Aş dori, am spus eu în şoaptă, să rostesc un toast... sau mai exact trei, dar atît de strîns legate unul de altul

[1] Un loc în carierele de piatră din Siracuza de unde se auzeau cele mai mici zgomote şi unde, zice-se, tiranul Siracuzei, Dionysius, se ascundea ca să afle tainele prizonierilor închişi în acele cariere. (N.T.)

încît nu pot fi separat închinate. Doresc mai întîi să închin în sănătatea unui brav și, cu atît mai mult, generos dușman. M-a găsit dezarmat, fugar și lipsit de ajutor. Ca leul din fabulă a socotit că nu este de demnitatea sa o victorie atît de măruntă și, în loc să-și facă o glorie dintr-o ispravă ușoară, a preferat să cîștige un prieten. Doresc apoi să închin în sănătatea unei frumoase și gingașe inamice. M-a găsit în închisoare, m-a consolat cu neprețuita-i înțelegere și tot ce a făcut de atunci știu că a făcut-o din generozitate și o implor... deși nu îndrăznesc să sper... ca generozitatea ei să se dovedească și iertătoare. Și, în sfîrșit, doresc să închin pentru prima și poate ultima oară în sănătatea... poate încă de pe acum în amintirea... unuia care a luptat, nu totdeauna fără a-i birui, împotriva soldaților din neamul dumneavoastră, dar care, pînă la urmă biruit, a venit aici numai pentru a fi încă o dată biruit de mîna loială a unuia și de ochii de neuitat ai celuilalt.

S-ar putea ca vocea mea să fi avut în aceste momente o rezonanță prea puternică sau ca Ronald, în dorința de a-și exprima cît mai cald ospitalitatea, să-și fi pus paharul cu zgomot pe masă. Oricum, cert este că abia îmi terminasem urările, cînd atenția ne-a fost atrasă de o bufnitură în plafonul de deasupra noastră. S-ar fi zis că un corp foarte greu căzuse pe podea, probabil de la înălțimea unui pat. N-am văzut niciodată consternarea zugrăvită în culori mai vii decît cea de pe fețele gazdelor mele. Mi-au propus să fug repede în grădină sau să mă ascund sub o sofa de lîngă perete. Pentru prima soluție nu mai era timp, pentru că acum se auzeau pași apropiindu-se ; cît privește a doua soluție, am refuzat-o cu indignare.

— Dragii mei, mai bine moartea decît ridicolul, am exclamat eu.

Nu-mi terminasem bine vorba cînd ușa se deschise și în prag apăru un personaj binecunoscut, prietena mea cu lornion de aur. Într-o mînă ținea un mic sfeșnic cu fund plat, în cealaltă, cu o siguranță de carabinier, un pistol. Era înfășurată în șaluri, care nu-i ascundeau totuși complet candida-i cămașă de noapte, iar pe cap purta o bonetă a cărei arhitectură nu prevestea nimic bun. Astfel echipată, intră în cameră, puse jos sfeșnicul și pistolul, ca nemaifiindu-i necesare, se uită în jurul camerei

într-o tăcere mai grăitoare decît ocările. Apoi, cu glas sever și o înclinare abia schițată, mi se adresă mie :

— Cu cine am plăcerea ?

— Doamnă, sînt foarte încîntat să vă cunosc, i-am răspuns eu. Explicația e cam lungă și întîlnirea noastră, deși plăcută, pentru mine este cu totul neașteptată. Sînt sigur că...

Am constatat însă că nu eram sigur de nimic.

— Am onoarea... am încercat eu să continui.

Dar am constatat că nu aveam decît onoarea de a nu mai avea ce spune și că mă aflam la cheremul ei.

— Doamnă, am reluat eu șirul, trebuie să fiu sincer cu dumneavoastră. Ați dovedit bunăvoință și compasiune față de prizonierii francezi. Eu sînt unul dintre aceștia și dacă nu mi-aș fi schimbat înfățișarea, l-ați fi recunoscut în mine pe „individul ciudat" care a avut norocul să vă facă nu o dată să zîmbiți.

Continuînd să mă privească prin lornion, mormăi ceva nemulțumită și întorcîndu-se spre nepoată, zise :

— Flora, cum a ajuns omul acesta aici ?

Vinovații porniră amîndoi o dată să îngăime explicații, care se încheiară cu o tăcere penibilă.

— Cred că puteați măcar s-o anunțați și pe mătușa voastră, îi admonestă ea.

— Doamnă, am intervenit eu, tocmai voiau să facă acest lucru. Că nu au făcut-o încă, e vina mea. I-am rugat să vă respecte somnul și să amîne pentru mîine dimineață formalitatea prezentării mele.

Bătrîna doamnă mă privi cu vădită neîncredere, iar eu n-am găsit altceva mai potrivit decît să-i fac o profundă și, vă asigur, grațioasă reverență.

— Prizonierilor francezi le stă bine acolo unde li se cuvine și nu cred că locul lor e în sufrageria mea, zise ea.

— Doamnă, sper să nu vă simțiți ofensată dacă vă voi spune că, exceptînd castelul Edinburg, nu-mi pot închipui alt loc din care aș dori să plec mai repede.

La care, spre ușurarea mea, am observat pe fața-i împietrită furișîndu-se o urmă de zîmbet imediat stăpînit.

— Dacă îmi îngădui o firească întrebare, care e numele dumitale ?

— Vicontele Anne de Saint-Ives si sînt la dispoziția dumneavoastră.

— Musiu viconte, zise ea, mi-e teamă că ne faceţi prea mare cinste, nouă nişte oameni de rînd.

— Prea stimată doamnă, îngăduiţi-mi să stăm puţin de vorbă serios. Ce-ar fi trebuit să fac ? Unde să mă fi dus ? Şi cum puteţi să vă supăraţi pe aceşti copii cărora li s-a făcut milă de un nenorocit ca mine ? Umilul dumneavoastră servitor nu este un aventurier atît de periculos încît să fie întîmpinat cu pistoale şi... (adăugai zîmbind)... sfeşnice. Este doar un tînăr gentleman la mare ananghie, urmărit de pretutindeni, şi care nu cere altceva decît să scape de urmăritori. Vă cunosc firea, o citesc pe faţa dumneavoastră.

Inima îmi tremura cînd rosteam aceste temerare cuvinte.

— Şi în Franţa, am continuat eu, se află prizonieri englezi nefericiţi, poate chiar la această oră. Poate chiar în această clipă îngenunchează ca şi mine ; prind mîna aceleia care ar putea să-i ascundă sau să-i ajute şi-i săruta mîna ca şi mine...

Şi am dat să fac gestul.

— Ei, ei, opriţi-vă ! strigă bătrîna doamnă, retezîndu-mi brusc apelul la bunele ei simţăminte. Fiţi demn ! Cine a mai văzut aşa ceva ? Şi, pentru Dumnezeu, dragii mei, ce facem cu el ?

— Alungaţi-l, stimată doamnă, am zis eu. Alungaţi-l cît mai repede pe acest ins îndrăzneţ ! Şi, dacă-i cu putinţă şi inima dumneavoastră bună vă îngăduie, daţi-i o mînă de ajutor pe drumul pe care trebuie să pornească.

— Dar ce-i cu plăcinta asta ? exclamă ea revoltată. Flora, de unde-i plăcinta asta ?

Nici un răspuns nu veni din partea amărîţilor şi (aş putea spune) deznădăjduiţilor mei complici.

— Şi acesta-i vinul meu de Porto ? continuă ea. Ei drăcie, nimeni nu vrea să-mi ofere un pahar din vinul meu de Porto ?

M-am grăbit s-o servesc eu.

Mă privi pe deasupra lornionului cu o expresie care mă surprinse.

— Sper că ţi-a plăcut ? zise ea.

— Este un vin într-adevăr excepţional.

— Ei bine, află că tatăl meu l-a pritocit. Puţini se pricepeau ca tatăl meu la vinul de Porto. Dumnezeu odihnească-l !

Se aşeză apoi pe un scaun cu aerul de a fi luat o mare hotărîre.

— Şi deci doriţi să plecaţi într-o anumită direcţie ?

— Oh, am spus luînd şi eu loc pe scaun, nu sînt cîtuşi de puţin un vagabond cum presupuneţi dumneavoastră. Am prieteni distinşi, numai de-aş putea ajunge la ei, şi deocamdată nu doresc decît să fug cît mai repede din Scoţia. Iar pentru drum am destui bani, am adăugat şi i-am arătat teancul de bancnote.

— Bancnote englezeşti ? remarcă ea. Astea nu sînt prea bune în Scoţia. Cred că le aveţi de la vreun nesăbuit de englez. Cît aveţi ?

— Jur că nu m-am gîndit niciodată să le număr ! Dar voi face asta numaidecît.

Am numărat zece bancnote de cîte zece lire sterline fiecare, toate purtînd semnătura lui Abraham Newlands şi cinci ordine de plată de cîte cinci guinee semnate de bancheri din Scoţia.

— Mai bine de o sută douăzeci şi şase de lire sterline ! se miră bătrîna doamnă. Şi purtaţi asupra dumneavoastră o sumă atît de mare fără să-i fi numărat ? Chiar dacă nu sînteţi un hoţ, puteţi fi uşor bănuit că sînteţi.

— Totuşi, doamnă, banii îmi aparţin în mod legal.

Luă unul dintre ordinele de plată şi fluturîndu-l mă întrebă :

— Nu cumva s-ar putea afla de la cine provin ?

— Nu cred. Şi chiar aşa, nu prezintă importanţă. Mi le-a adus un englez, aşa cum bine aţi ghicit cu spiritul dumneavoastră de pătrundere. Au ajuns la mine prin intermediul unui avocat englez, din partea fratelui bunicului meu, contele de Kéroual de Saint-Ives, după cîte ştiu cel mai bogat imigrant francez din Londra.

— N-am încotro, trebuie să vă cred pe cuvînt, zise ea.

— Puteţi avea toată încrederea, doamnă.

— Ei bine, în acest caz e-n regulă. Pe unul din aceste ordine de plată de cinci guinee vă voi da, mai puţin comisionul de schimb, numerar în argint şi bancnote scoţiene, ca să puteţi ajunge pînă la graniţa Scoţiei. După aceea, musiu viconte, va trebui să vă descurcaţi singur.

Mi-am exprimat totuşi politicos îndoiala că suma va fi în cazul meu suficientă pentru o călătorie atît de lungă.

— Dar nu m-aţi lăsat să termin, zise ea. Dacă nu sînteţi un gentleman prea pretenţios ca să călătoriţi alături de doi

ciobani, cred că am găsit tocmai ceea ce vă trebuie și Dumnezeu să nu judece prea aspru o biată bătrînă trădătoare. La ciobanul fermei, au poposit doi oameni, care mîine de cu noapte vor porni la drum spre Anglia... și, după părerea mea, ați face bine să călătoriți împreună cu acești oameni vînjoși.

— Pentru Dumnezeu, doamnă, să nu mă credeți chiar atît de nevolnic ! Un vechi soldat al lui Napoleon nu poate fi bănuit de așa ceva. Dar, stimată doamnă, aș dori să știu în ce scop ? Și cum credeți că mi-ar fi de ajutor tovărășia acestor desăvîrșiți gentlemeni ?

— Stimate domn, nu vă dați deloc seama de situația primejdioasă în care vă aflați, așa că e bine să vă lăsați în grija celor care o cunosc. Poate că n-ați auzit niciodată de potecile turmelor de vite sau despre ciobani : și, desigur, n-am să-mi pierd acum toată noaptea ca să vă explic. E de ajuns să vă spun că... spre rușinea mea !... eu mă voi ocupa de toată treaba asta și că numai în acest fel va trebui să călătoriți. Ronald, continuă ea, du-te repede în deal la ciobani, scoală-i din pat și spune-i lui Sim cît mai deslușit să nu plece fără să dea ochii cu mine.

Ronald nu dorea altceva decît să plece de lîngă mătușa lui și părăsi numaidecît camera și conacul, fără să mai scoată o vorbă, de parcă dorea mai degrabă să fugă decît să dea ascultare unui ordin. Bătrîna doamnă se întoarse apoi spre nepoată.

— Aș vrea să știu ce facem cu el noaptea asta !

— Eu și Ronald ne-am gîndit să-l ducem în cotețul găinilor, zise Flora roșindu-se.

— Iar eu îți spun că nu poate fi dus într-un asemenea loc, replică mătușa. În cotețul găinilor, auzi dumneata ! Dacă trebuie să fie musafirul nostru, nu se cuvine să doarmă în cotețul acela puturos. Cred că cel mai potrivit loc este camera ta, dacă într-o situație atît de neașteptată va accepta să doarmă acolo, iar tu, Flora, vei dormi cu mine.

N-am putut să nu admir prudența și tactul acestei bătrîne pline de autoritate. De altfel, nu aveam nici un motiv să mă opun. Și, înainte de a mă dumeri bine, m-am trezit singur.

Sînt sigur că, pentru a nu mă scăpa din ochi, diavolul meu binevoitor n-a închis ochii toată noaptea. Înainte de a se face ziuă, fu lîngă patul meu cu o lumînare lungă, mă trezi, îmi întinse niște haine îngrozitor de nepotrivite

pentru mine și mă invită să le vîr pe-ale mele într-o legătură, ca fiind cu totul neindicate pentru călătorie. M-am îmbrăcat bombănind necăjit în niște haine din stofă țărănească, aspră ca pînza de sac, care cădeau pe mine ca un linţoliu ; și ieșind din cameră, am constatat că dragonul îmi pregătise un suculent mic dejun. Se așeză în capul mesei, îmi turnă ceaiul și conversă cu mine în timp ce mîncam, cu mult bun simț, dar cu o vădită lipsă de farmec. Cît de mult regretam că era ea și nu Flora, cît de aspru am judecat-o comparînd-o cu încîntătoarea ei nepoată ! Dar dacă amfitrioana mea nu era frumoasă, în schimb se îngrijise de călătoria mea. Intrase în legătură cu cei ce aveau să-mi fie tovarăși de drum, iar planul ei părea să fie cum nu se putea mai bun. Eram în situația unui tînăr englez care fugea să nu fie prins de poliție ; în Scoția se lansaseră mandate de arestare împotriva mea și era necesar să trec granița în ascuns și fără a mai pierde timp.

— Le-am dat foarte bune referințe despre dumneavoastră, zise ea, și sper că le veți întări. Le-am spus că n-aveți pe conștiință nici un păcat, dar că sînteți „hăituit"... dacă acesta este cuvîntul corect... pentru datorii.

— Nu vă supărați, doamnă, dar nu v-ați exprimat bine. Nu sînt un om care se sperie ușor, dar veți fi, cred, de acord că acest cuvînt sună destul de barbar și medieval ca să-l facă și pe un biet străin să tresară.

— Acesta este termenul folosit în legea scoțiană și pe un om cinstit nu trebuie să-l sperie, zise ea. Sînteți însă un tînăr glumeț. Văd că vă arde încă de glume și vă doresc să n-aveți nici un motiv să le regretați.

— Pentru că-mi place să glumesc, vă rog să nu credeți că sînt un om ușuratic. Bunătatea dumneavoastră m-a cucerit, mă supun întru totul hotărîrilor dumneavoastră cu cea mai sinceră afecțiune și vă rog să mă considerați de-acum înainte cel mai devotat dintre prietenii dumneavoastră.

— Bine, bine, zise ea, uitați vine prietenul dumneavoastră devotat, ciobanul. Cred că e grăbit să plece și nu voi avea liniște pînă nu vă voi vedea cît mai departe și pînă ce nu vor fi spălate farfuriile înainte să se trezească slujnica. Avem, slavă Domnului, una care doarme bușteau.

Dimineața începea să mijească și să întunece strălucirea lumînării lîngă care dejunasem. Doamna se ridică de la

masă, iar eu îi urmai exemplul. Mă frămîntasem toată vremea să găsesc o cale să schimb măcar o vorbă cu Flora sau cel puţin să-i scriu un răvaş. Cît timp am dejunat, ferestrele rămăseseră deschise — probabil ca să dispară urmele trecerii mele pe-acolo — şi acum tînărul Ronald apăru pe pajiştea din faţă, iar căpcăunul meu se aplecă în afară ca să-i vorbească.

— Ronald, cel care trecea pe lîngă zid nu era Sim ?

Am prins momentul. Chiar în spatele ei era un toc, cerneală şi hîrtie. Am scris „Te iubesc", dar, înainte de a putea să mai scriu ceva sau să şterg ce scrisesem, eram deja ţinta lornionului de aur.

— Gata ! începu ea ; dar, observînd ce făceam, se întrerupse. Hm ! Vreţi să scrieţi ceva ?

— Cîteva însemnări, doamnă. i-am răspuns eu repede, înclinîndu-mă.

— Însemnări ? zise ea... Sau un răvaş ?

— Cred că-i vorba de o subtilitate [1] a limbii engleze, pe care nu o înţeleg.

— Orice-ar fi, vreau să vă spun deschis ce gîndesc, musiu viconte, continuă ea. Bănuiesc că doriţi să fiţi considerat un gentleman.

— Vă mai puteţi îndoi, doamnă ?

— Deocamdată mă îndoiesc că aţi apucat pe drumul cel bun, zise ea. Aţi venit în casa mea, nu aş putea spune exact cum. Sînteţi de acord, cred, că-mi datoraţi cîteva cuvinte de mulţumire, chiar dacă n-ar fi decît pentru micul dejun. Dar, pentru mine, cine sînteţi ? Dacă lăsăm deoparte înfăţişarea şi manierele, nu sînteţi decît un tînăr fără căpătîi, cu cîteva bancnote englezeşti în buzunar şi cu un preţ pus pe capul dumneavoastră. Eu sînt o doamnă, am fost fără voia mea gazda dumneavoastră şi doresc ca această legătură întîmplătoare cu familia mea să înceteze cît mai curînd posibil şi definitiv.

Cred că mă înroşisem.

— Doamnă, însemnările mele nu prezintă nici o importanţă, şi cea mai mică dorinţă a dumneavoastră pentru mine e lege. Aţi avut... şi aţi binevoit a mi-o spune... o îndoială în privinţa mea. Iată le rup.

Şi cititorul poate fi sigur că le-am rupt cum nu se putea mai conştiincios.

---

[1] În engleză, cuvîntul *note* (răvaş), la plural are sensul de „însemnări". (N.T.)

— Văd că sînteţi un tînăr de treabă, zise dragonul şi mă conduse spre pajiştea din faţă.

Acolo ne aşteptau fratele şi sora şi, după cîte mi-am putut da eu seama la lumina slabă a dimineţii, amîndoi păreau să fi trecut prin clipe grele. Ronald n-a îndrăznit să se uite în ochii mei în prezenţa mătuşii şi era vădit jenat. Cît despre Flora, înainte de a avea timp să-mi arunce o privire, dragonul o şi luă de braţ şi porniră, prin semiîntunericul primelor licăriri ale zorilor, să traverseze grădina fără să schimbe o vorbă. Ronald şi cu mine le urmarăm în aceeaşi tăcere.

Zidul înalt, pe creasta căruia şezusem cocoţat doar cu o dimineaţă înainte, avea o poartă. Bătrîna doamnă o descuie şi în cealaltă parte dădurăm de un bărbat spătos, cu înfăţişare bădărănoasă, care stătea rezemat de un jgheab de piatră, proptit într-o bîtă înspăimîntătoare.

— Sim, i se adresă imediat mătuşa, dumnealui e tînărul domn.

Sim îi răspunse cu un mormăit ininteligibil şi cu un gest al mîinii şi al capului în semn de salut.

— Ei bine, domnule Saint-Ives, mi se adresă bătrîna doamnă, e timpul să porniţi la drum. Dar, mai întîi, să vă schimb ordinul de plată de cinci guinee. Uitaţi, aici aveţi patru lire sterline în bancnote scoţiene şi restul în monede de argint, mai puţin şase peni. Şilingul este, cred, ceva mai ieftin, dar v-am acordat beneficiul îndoielii. Căutaţi să-i folosiţi cît mai chibzuit.

— Iar aici, domnule Saint-Ives, zise Flora, vorbind pentru întîia oară, aveţi un tartan care vă va fi foarte necesar într-o călătorie atît de grea. Sper că veţi accepta să-l primiţi din mîinile unui prieten din Scoţia, adăugă ea cu glas tremurat.

— Stejar veritabil, eu însumi l-am tăiat, zise Ronald şi-mi înmînă o bîtă numai bună într-o încăierare.

Ceremonia acestor daruri şi aerul zorit al ciobanului îmi spuneau că trebuia să plec. M-am lăsat într-un genunchi şi mi-am luat rămas bun de la mătuşă. Am făcut acelaşi gest în faţa nepoatei, dar cu cîtă pasiune ! Pe tînăr, l-am îmbrăţişat şi l-am strîns la piept cu atîta dragoste, încît aproape că l-am sufocat.

— Bun rămas ! Rămîneţi cu bine ! am zis. Nu-mi voi uita în veci prietenii. Amintiţi-vă din cînd în cînd de mine. Rămîneţi cu bine !

Și cu asta, m-am întors și am pornit la drum. Nu făcusem decît cîțiva pași și am auzit în urma mea închizîndu-se ușa din zidul cel înalt. Nu încape îndoială că era opera mătușii ; și din cîte cunosc eu firea oamenilor, sînt sigur că nu m-a cruțat de cîteva vorbe usturătoare. Mărturisesc însă că și de-aș fi auzit-o, nu m-aș fi supărat, deoarece eram convins că dintre admiratorii pe care îi lăsasem la conacul Swanston, mătușa nu era cel mai puțin sincer.

Capitolul X

CIOBANII

Nu mi-a fost prea ușor să mă potrivesc la pas cu proaspătul meu tovarăș de drum pentru că, deși obișnuit avea un mers agale legănat, dizgrațios, cînd socotea necesar putea să meargă și repede. Ne uitam unul la celălalt — eu dintr-o firească curiozitate, el cu un vădit aer de repulsie. Am aflat mai tîrziu că nu mă putea suferi pentru că îngenuncheasem în fața doamnelor și mă luase drept un „caraghios de trubadur".

— Așadar, vrei să mergi în Anglia ? mă întrebă el.

— Da, i-am răspuns eu.

— Probabil că acolo locuiești, zise el, după care iarăși tăcu și nu mai scoase o vorbă vreme de un sfert de ceas de mers fără oprire.

În acest răstimp am ajuns într-o vale pustie care șerpuia printre dealuri. Prin mijlocul ei curgea un pîrîu care din loc în loc făcea ochiuri de apă limpede. Lîngă ochiul cel mai din vale dădurăm de o turmă de oi mițoase și de un bărbat cu înfățișare aidoma domnului Sim, care tocmai își lua prînzul de dimineață cu pîine și brînză. La apropierea noastră, acesta se ridică. (Mai tîrziu am aflat că se numea Candlish.)

— Pe omul ăsta trebuie să-l trecem dincolo, îi zise Sim. Este dorința bătrînei doamne Gilchrist.

— Bine, bine, zise celălalt și, amintindu-și de bunacuviință, mi se adresă cu un zîmbet solemn :

— Bună ziua !

Am fost de aceeași părere și l-am întrebat la rîndu-mi cum o mai ducea.

— Foarte bine, răspunse el, după care, fără alte politeți, porniră amîndoi să mîne oile la drum. Treaba aceasta, ca de altfel întreaga supraveghere a turmei, o făceau doi cîini ciobănești, frumoși și inteligenți, pe care

Candlish şi Sim îi conduceau cu porunci aproape monosilabice. Nu peste mult începurăm să urcăm o coastă de munte, pe o potecă anevoioasă neumblată, pe care nu o observasem pînă atunci. Un necontenit zgomot de rumegat şi ciripitul potîrnichilor albe, neobişnuit de numeroase în aceste ţinuturi, însoţeau marşul nostru, pe care mersul pe-ndelete al acestor ierbivore şi nepotolita lor poftă de mîncare îl făceau plictisitor de lent. Cei doi ghizi ai mei mergeau în mijlocul turmei într-o tăcere calmă, pentru care nu puteam decît să-i admir. Cu cît îi priveam mai mult, cu atît mă uimea mai tare asemănarea dintre ei. Erau îmbrăcaţi cu veşminte din aceeaşi ţesătură aspră de casă ; purtau ciomege identice ; sub nas aveau petele caracteristice ale celor care prizează tutun ; amîndoi erau înfăşuraţi cu cîte un pled, din cele numite tartane ciobăneşti. Priviţi din spate, era cu neputinţă să-l deosebeşti pe unul de celălalt ; ba chiar şi din faţă semănau foarte mult. Iar această impresie era şi mai mult întărită de asemănarea de necrezut dintre firile lor. Am încercat de trei, patru ori să înfiripez un schimb de idei, de simţăminte sau măcar cîteva vorbe simple ca între oameni. Singurul lor răspuns era un „da“ sau un „hm“ şi cu asta dialogul nostru lua sfîrşit fără alt comentariu. N-aş putea spune că asta nu mă necăjea ; dar cînd, după o bucată mai lungă de drum, Sim se întoarse spre mine şi-mi întinse un corn de berbec cu tutun de prizat, întrebîndu-mă : „Obişnuieşti ?“, i-am răspuns cam arţăgos :

— Crede-mă, domnule, că aş priza şi piper, doar-doar s-o sparge gheaţa dintre noi.

Dar nici această vorbă de duh nu dezlegă limbile tovarăşilor mei şi nici măcar nu-i înduioşă.

În acest ritm am ajuns pe o creastă, de unde poteca se vedea coborînd abrupt într-o vîlcea pustie, lungă cam de-o leghe şi închisă la celălalt capăt de dealuri golaşe. În acest punct cu vedere largă, Sim se opri, îşi scoase pălăria şi-şi şterse fruntea.

— Iată-ne ajunşi pe vîrful Howden, zise el.

— Da, da, vîrful Howden, zise Candlish.

— Ţi-e sete, domnule Saint Ivy ? mă întrebă primul.

— Te rog, nu mă chinui. Nu tot aşa îl întreabă şi Satana pe păcătos ? i-am replicat eu.

— De ce te superi, omule ? Vreau să-ţi ofer o duşcă, zise el.

— O, dacă aveţi ceva de băut, nu mi-e mai puţin sete ca tovarăşilor mei de drum.

Sim scoase apoi de sub tartan o sticlă neagră din care am băut toţi pe rînd, închinînd fiecare în sănătatea celorlalţi. Am constatat că în asemenea ocazii aceşti oameni urmau o anumită regulă de politeţe, pe care cititorul poate fi sigur că n-am stat în cumpănă să o respect. Fiecare se ştergea întîi la gură cu dosul mîinii stîngi, în dreapta ţinea sticla şi închina cu glas tare ! „În sănătatea voastră !“ Apoi înghiţea din băutură cît îi era pofta. Această mică ceremonie era, după cîte am putut observa, singura deprindere a însoţitorilor mei care aducea cu politeţea şi se repeta la anumite răstimpuri, de obicei după un urcuş. Din cînd în cînd luau şi cîte o îmbucătură de brînză de oaie şi dintr-o pîine de o formă necunoscută, care pe cît am înţeles (dar fără să afirm cu toată certitudinea) se numeşte „prăjitura tunzătorului de oi“ [1]. Şi pot spune că la atîta s-au redus relaţiile dintre noi în prima zi.

Pentru mine a fost un prilej să observ natura extraordinar de deprimantă a acestei regiuni, prin care drumul şerpuit al turmelor a continuat să ne poarte ceasuri şi chiar zile de-a rîndul. Dealuri după dealuri sălbatice, despărţite de pîraie prin care am fost nevoiţi să trecem sau la marginea cărora ne-am oprit peste noapte ; nesfîrşite întinderi de tufărişuri, nesfîrşite stoluri de potîrnichi albe ; ici şi colo, pe marginea unui pîrîiaş, mici desişuri încîntătoare de sălcii şi mesteceni albi ; ici şi colo, ruinele unei vechi fortăreţe fără însemnătate ; acestea erau trăsăturile caracteristice invariabile ale ţinutului. Uneori puteam zări, dar numai în depărtare, fumul unui tîrguşor, al unei singuratice case de ţară sau al unui conac de pe terenurile de vînătoare. Cu aceste excepţii, pot spune că am trecut printr-un neîntrerupt pustiu — fără îndoială una din cele mai aride regiuni din Europa ; şi cînd mă gîndesc că mă aflam doar la cîteva leghe de capitală — unde tribunalele judecau zilnic fel de fel de pricini, soldaţii păzeau fortăreaţa şi oameni talentaţi de renume creau opere literare sau ştiinţifice — cu atît mai ciudat îmi apărea acest ţinut sărac, nepopulat şi totuşi vestit, prin care călătoream. Dar totodată îmi arăta cît de înţe-

[1] Pregătită din făină de ovăz sau mazăre, obişnuită în Scoţia şi în nordul Angliei. (N.T.)

leaptă fusese doamna Gilchrist, cînd m-a trimis cu aceşti aspri însoţitori şi pe acest drum neumblat.

Nu-mi mai dau seama ce itinerar am urmat, n-am ştiut niciodată exact numele locurilor şi nici distanţele străbătute, iar acum le-am uitat cu totul şi regretul meu e cu atît mai mare cu cît sînt convins că în acele zile am trecut şi ne-am oprit prin locuri pe care le-a făcut celebre pana lui Walter Scott. Ba mai mult, am credinţa că norocul m-a favorizat să-l întîlnesc şi chiar să stau de vorbă cu acest neasemuit scriitor. Omul cu care ne-am întîlnit era un gentleman înalt, voinic, între două vîrste, puţin încărunţit, cu trăsături aspre, dar prietenos şi atrăgător. Călărea pe un poney de munte, învelit cu un pled peste surtucu-i verde şi era însoţit de o tînără amazoană, fiica sa, o făptură fermecătoare. Ne-au ajuns din urmă într-o regiune de tufărişuri, şi-au strunit caii şi ne-au însoţit cam un sfert de oră, înainte de a porni iarăşi în galop pe coasta dealului din stînga. Mare mi-a fost mirarea constatînd că la chemarea acestui ciudat gentleman, neînduplecatul Sim, strigat pe nume cu multă familiaritate, dintr-o dată s-a însufleţit şi a început să discute cu el despre meşteşugul de-a mîna turmele şi despre preţul vitelor, iar acest gentleman nu a socotit sub demnitatea lui să ia o priză de tutun din nelipsitul corn de berbec. Am observat imediat că ochii străinului erau aţintiţi spre mine, dar din conversaţia care a urmat între ei nu am putut în acel moment să prind decît o parte ; restul l-am reconstituit, mai mult sau mai puţin exact, din ce mi-a spus după aceea Sim.

Se pare că gentlemanul îl întrebase :

— Omul acela e fără îndoială un cioban de ocazie.

Sim îi răspunsese că eram un tînăr gentleman care avea motive personale să călătorească în ascuns.

— Bine, bine, zisese el, nu-i nevoie să-mi spui mai mult. Ştii bine că sînt omul legii şi că tăcerea e de aur. Sper însă că nu-i nimic grav.

Sim îi spusese că era vorba doar de o datorie bănească.

— O, dacă ar fi numai asta, zisese gentlemanul şi, întorcîndu-se spre mine, mă întrebă :

— Aşadar, domnule, aflu că dumneata călăteroşti din plăcere prin pustietatea asta ?

— O, da, desigur, domnule, i-am răspuns, vă asigur că mă amuză nespus de mult.

— Te invidiez, zise el. Cînd eram tînăr, am călărit şi eu multe mile pe aici. Tinereţea mea zace îngropată prin aceste locuri, sub fiecare tufă, ca sufletul desfrînatului Lucius. Dar trebuie să ai un ghid. Încîntarea ce-ţi poate oferi acest ţinut o găseşti mai ales în legende, care cresc aici din belşug ca murele.

Apoi, atrăgîndu-mi atenţia asupra unui fragment de zid ruinat, nu mai mare decît o piatră de mormînt, îmi istorisi, drept exemplu, legenda celor care locuiseră cîndva acolo. După mulţi ani, într-o zi cînd mă amuzam citind romanul *Waverley* [1], am dat peste povestirea pe care mi-o istorisise gentlemanul cu surtuc verde în acele locuri pustii ! În minte îmi reapăru aievea ca în vis scena de atunci, timbrul vocii, accentul său nordic şi chiar configuraţia terenului, aspectul cerului şi starea vremii. Necunoscutul în surtuc verde fusese Marele Anonim ! Îl întîlnisem pe Scott ; ascultasem o povestire istorisită de el ; aş fi vrut să-i scriu, să-i arăt că-l cunosc, să-i spun că povestirea îmi sună şi astăzi în urechi. Dar descoperirea venise prea tîrziu, căci marele om plecase deja din lumea viilor, împovărat de onoruri şi de nenorociri.

Scott ne oferi apoi fiecăruia cîte o ţigară, îşi luă rămas bun şi dispăru peste dealuri împreună cu fiica sa. Iar cînd l-am întrebat pe Sim cine era, acesta îmi răspunse :

— Castelanul [2], omule ! Toată lumea îl cunoaşte !

Din nefericire, răspunsul lui nu m-a lămurit atunci prea mult.

Trebuie să vă povestesc însă o altă întîmplare mult mai importantă. Ajunsesem aproape de graniţă. Călătorisem multă vreme pe drumul bătut şi păscut de milioane de turme şi nu întîlnisem încă nici una din cele mînate în mod obişnuit pe acest drum. Dar într-o dimineaţă, foarte devreme, am zărit, cam la o leghe depărtare, îndreptîndu-se spre drumul turmelor, o altă caravană asemănătoare cu a noastră dar mai numeroasă. Amîndoi însoţitorii mei începură îndată să se agite. Se urcau pe movile, priveau cu mîna streaşină la ochi turma care se apropia şi se consultau între ei vădit alarmaţi. Între timp

---

[1] Opera lui Walter Scott, publicată anonim. (N.T.)

[2] W. Scott se considera descendentul vechilor nobili scoţi. Îşi construise un castel la Abbotsford şi ţinea să ducă o viaţă de mare senior. (N.T.)

mi-am dat seama că atitudinea lor reţinută faţă de mine nu însemna cîtuşi de puţin ostilitate şi mi-am luat curajul să-i întreb ce-i neliniştea.

— Oameni răi, îmi răspunse Sim.

Cîinii fură ţinuţi atenţi toată ziua şi turma îşi continuă drumul vrînd-nevrînd neobişnuit de repede. Sim şi Candlish cumpăniră tot timpul situaţia, prizînd tutun şi vorbind mai mult ca de obicei. Recunoscuseră, pare-se, doi inşi din acea caravană — unul cu numele de Faa şi celălalt cu numele de Gillies. N-am putut niciodată să aflu dacă între ei exista vreo veche duşmănie nerezolvată ; dar Sim şi Candlish se aşteptau din partea lor la orice ticăloşie sau acte de violenţă. Candlish se felicită în repetate rînduri pentru gîndul bun „de a-şi fi lăsat ceasul acasă la iubită", iar Sim îşi flutura mereu ciomagul şi îşi blestema soarta că va trebui să-l folosească.

— N-am să stau pe gînduri o clipă să-l ating la scăfîrlie cu ăsta, chiar de-ar fi să intru în păcat, zise el.

— Ei bine, domnilor, dacă ne atacă, îi vom primi cum se cuvine, am zis vîjîind în jurul capului ciomagul de stejar dăruit de Ronald.

— Da ? Te-ncumeţi ? zise Sim cu o licărire de admiraţie pe faţa-i inexpresivă.

În aceeaşi seară, obosiţi de drumul de-o zi fără oprire, am poposit pe un mic dîmb înverzit, din vîrful căruia curgea un izvor cu apă limpede, doar cît să-ţi speli mîinile. Cinasem şi ne culcasem, dar încă nu adormisem, cînd mîrîitul unui cîine ne făcu să tresărim. Toţi trei ne-am ridicat în capul oaselor. Am ascultat o clipă atenţi şi iarăşi ne-am culcat, dar de astă dată cu ciomegele gata pregătite. Un om trebuie să fie străin de ţară, proscris, soldat şi pe deasupra tînăr, ca să nu-i pese de aventură. Fără să am habar de pricina dintre ei sau de urmările probabile ale întîlnirii, eram hotărît să lupt alături de tovarăşii mei de drum, aşa cum altădată nu şovăisem să mă aliniez lîngă camarazii mei în dimineaţa unei bătălii. Nu trecu mult şi din buruieni săriră trei indivizi şi n-am apucat bine să ne ridicăm în picioare, că ne-au şi atacat ; în clipa următoare fiecare luptam cu cîte un adversar, pe care abia îl puteam zări în lumina slabă a amurgului. Nu pot descrie cum s-a desfăşurat lupta dintre ceilalţi. Ticălosul din faţa mea era extraordinar de agil şi priceput în mînuirea ciomagului. De la primul atac m-a silit să

stau în defensivă şi să cedez mereu teren pînă ce, în sfîrşit, am izbutit să-i dau o lovitură şi numai din poziţia de apărare. L-am lovit însă în beregată. A căzut la pămînt ca un popic şi nu s-a mai mişcat.

Acesta a fost, pare-se, semnalul de încetare a confruntării. Ceilalţi combatanţi s-au descleştat unii de alţii imediat ; adversarilor noştri li s-a îngăduit să-şi ridice camaradul căzut şi să-l ducă cu ei, iar eu am înţeles din asta că acest gen de întîlniri nu era întru totul străin de regulile cavalereşti şi că avea mai mult caracterul unui turnir, decît al unei lupte pe viaţă şi pe moarte. Au socotit probabil că eu împinsesem lucrurile prea departe, deoarece în timp ce-şi transportau camaradul rănit, pe faţa adversarilor noştri se putea citi o vădită consternare ; şi nici nu ajunseseră bine dincolo de coama dealului, că Sim şi Candlish şi-au şi trezit turma obosită şi am pornit în marş forţat de noapte.

— Cred că lui Faa îi e foarte rău, zise unul din ei.

— Da, părea rănit de moarte, spuse celălalt.

— E vina lui, zise primul şi iarăşi nu mai scoaseră o vorbă.

După cîtăva vreme, Sim se întoarse către mine :

— Cam tare te-ai grăbit cu ciomagul.

— Poate prea tare, am zis. Mi-e teamă că domnul Faa... dacă acesta îi e numele... a păţit-o rău.

— Nu m-ar mira, răspunse Sim.

— Şi ce se poate întîmpla ? am întrebat.

— Ei, zise Sim, trăgînd aer adînc în piept. Ca să-mi dau o părere, treaba asta nu s-a petrecut cum se cuvenea. De fapt, domnule Saint Ivy, nu ştiu ce să spun. Am avut noi şi înainte de asta capete sparte... şi încăierări din astea ; am avut cîte un picior rupt, poate două ; dar toate astea noi ciobanii ne-am făcut obiceiul să le ţinem numai între noi. N-am avut însă niciodată de-a face cu un mort şi nu-mi pot da seama ce va crede Gillies de cuviinţă să facă în această împrejurare. Afară de asta, se va găsi în mare încurcătură dacă se duce acasă fără Faa. Oamenii se îmbulzesc grozav cu întrebările, mai ales cînd nu-i vorba de ei.

— Asta aşa-i, zise Candlish.

— Mi-am dat seama că urmările puteau fi foarte grave şi pentru a-i linişti am zis :

— Oricum, cel mai bun lucru ar fi să trecem graniţa şi să ne despărţim. Dacă veţi avea necazuri, puteţi pe bună dreptate să aruncaţi vina pe fostul vostru tovarăş de drum ; iar dacă voi fi urmărit, voi căuta să-mi pierd urma.

— Domnule Saint Ivy, zise Sim oarecum înviorat. Să lăsăm asta. Vorba-i că am cunoscut pînă acum tot felul de domni ; şi mai aşa şi mai altminteri ; dar n-am văzut prea des un gentleman care să se bată atît de bine ca dumneata.

Aşadar, marşul nostru de noapte continuă fără întrerupere. Stelele începuseră să pălească, răsăritul să se lumineze şi noi, cîini şi oameni, tot mergeam abia tîrîndu-ne în urma oilor istovite. Sim şi Candlish se tînguiau mereu ; „pentru animale asta-i curată moarte", spuneau ei ; dar gîndul judecăţii şi al spînzurătorii îi zorea tot înainte. În ce mă priveşte, nu eram prea mult de compătimit, căci toată noaptea şi puţinul cît mai avurăm de călătorit împreună, m-am amuzat ascultîndu-l pe Sim care, pentru a-şi arăta admiraţia pentru bravura mea, îşi dezlegase în sfîrşit limba. Candlish rămase tot tăcut ; aşa îi era firea ; dar Sim îşi dădu pe faţă, fără rezervă, firea-i guralivă şi talentul său de povestitor. Cei doi erau vechi tovarăşi de drum, strîns legaţi unul de altul, trăind pe acele nesfîrşite terenuri de vînătoare, în frăţia tăcerii, cum am auzit vorbindu-se despre vînătorii din apus. Aş exagera spunînd că în legătura dintre acei doi oameni hîzi, cu iz puturos de tutun, exista o cît de mică urmă de afecţiune ; în schimb, îi lega o încredere mutuală nemărginită şi fiecare manifesta o surprinzătoare admiraţie pentru calităţile celuilalt. Candlish exclama cu admiraţie : „Sim ăsta e un minunat tovarăş de drum !" Iar Sim mă asigură de repetate ori, trăgîndu-mă deoparte : „Craidon ca bătrînul ăsta împuţit nu găseşti în toată Scoţia". Cei doi cîini păreau că fac parte integrantă din această familie strîns unită şi am remarcat că stăpînii lor urmăreau continuu isprăvile şi apucăturile lor. Aveau o mulţime de povestiri despre cîini, şi nu numai despre cei de acum, ci şi despre cei pe care-i avuseseră în trecut. „Oo, dar asta nu-i nimic, începea Sim. Era un cioban în Manar, pe care-l chema Tweedie... ţi-aduci aminte de Tweedie, Can'lish ?". „Fain tip !" zicea Candlish. „Ei, Tweedie avea un cîine..."

Am uitat povestea ; cred însă că era plictisitoare şi, bănuiesc, născocită, dar călătoria mea cu ciobanii m-a învăţat să fiu mai îngăduitor şi poate chiar credul cînd e vorba de povestiri cu cîini. Splendide şi veşnic neobosite creaturi ! Cînd îi vedeam după o zi de drum zbenguindu-se, lătrînd, sărind, luînd atitudini ciudate şi mişcîndu-şi anume cozile stufoase, de parcă dădeau reprezentaţii în faţa unor spectatori şi căutau să-i încînte prin graţia şi frumuseţea lor, şi apoi cînd mă întorceam şi mă uitam la Sim şi Candlish, care abia mergeau tîrîndu-şi picioarele în urma turmei, dizgraţioşi în tartanele din jurul umerilor încovoiaţi şi cu nasurile mînjite de tutun, mai că aş fi preferat să fiu cîine decît om. Dar simpatia ce le-o purtam cîinilor nu era împărtăşită. În ochii lor eram o făptură invizibilă ca aerul. Rareori mă lăsau să-i mîngîi o clipă sau îmi lingeau în grabă mîna cu limba lor umedă, pentru ca iarăşi să se întoarcă gudurîndu-se la acele zeităţi murdare, stăpînii lor, iar aceştia mai mult ca sigur să-i înjure pentru zbenguielile lor.

Ultimele ore ale călătoriei au fost cele mai agreabile pentru mine şi cred pentru toţi. Cînd veni vremea să ne despărţim, între noi se înfiripase o oarecare intimitate şi o stimă reciproc împărtăşită, care ne-a făcut mai grea despărţirea. Pe la patru după-amiază ne-am urcat pe o coastă pleşuvă, de unde am putut vedea panglica marelui drum al Nordului care avea să-mi călăuzească paşii de-aci înainte. I-am întrebat cît aveam de plată.

— Nimic, răspunse Sim.

— Ce prostie mai e şi asta ! am exclamat. Mi-aţi arătat drumul, mi-aţi dat de mîncare, m-aţi îndopat cu whisky şi acum nu vreţi să primiţi nimic ?

— Păi, am fost angajaţi pentru asta, replică Sim.

— Angajaţi ? Ce vrei să spui ?

— Domnule Saint Ivy, zise Sim, asta-i o treabă care ne priveşte numai pe Candlish, pe mine şi pe bătrîna doamnă Gilchrist. Dumneata n-ai avut nimic de spus în treaba asta, aşa că n-ai nici o obligaţie.

— Dar, omule, eu nu pot accepta să fiu pus într-o situaţie atît de ridicolă. Eu n-am nici în clin nici în mînecă cu doamna Gilchrist şi refuz să-i rămîn dator.

— Nu văd cum ai putea să scapi de asta, zise ciobanul.

— Plătindu-vă aici pe loc.

— Vai, domnule Saint Ivy, dar asta ar însemna plată de două ori pentru acelaşi lucru, protestă el.

— Vrei să spui că n-ai să primeşti banii mei ?

— Cam aşa. Afară de asta, e mai bine să-ţi păstrezi banii pentru cei cărora le eşti datornic. Dumneata eşti tînăr, domnule Saint Ivy, şi nesocotit ; cred însă că de vei fi mai chibzuit şi mai prevăzător, poţi să ai încredere în dumneata. Dar, ţine bine minte ce-ţi spun : cel ce are rînduială, cruţă multă osteneală.

Ei bine, ce-aş mai fi putut spune ? Am acceptat mustrarea şi, luîndu-mi rămas bun de la cei doi, am pornit singur pe drumul ce avea să mă ducă spre sud.

— Domnule Saint Ivy, fură ultimele cuvinte ale lui Sim, nu i-am înghiţit niciodată prea mult pe engleji ; dar aş putea spune că dumneata îmi pari un tînăr foarte cumsecade.

Capitolul XI

DRUMUL MARE AL NORDULUI

În timp ce coboram dealul, în minte îmi sunau ultimele cuvinte ale prietenului meu, ciobanul. Nu suflasem o vorbă acestor oameni despre naţionalitatea sau situaţia mea, pentru că partea — de altfel cea mai frumoasă — a purtării lor fusese faptul de a nu mă iscodi cu nici o întrebare ; totuşi nu se îndoiseră o clipă că eram englez. Aşa îşi explicaseră ei de bună seamă accentul meu ceva mai diferit de al lor. Şi atunci m-am gîndit că, din moment ce în Scoţia am putut fi luat drept englez, aş putea ca în Anglia să trec drept scoţian. În acest caz, nu-mi rămînea decît să le imit dialectul. În timpul cît stătusem în preajma lui Sim şi Candlish îmi însuşisem destul de multe cuvinte din dialectul lor. Simţeam că aş fi fost în stare să spun povestea cu cîinele lui Tweedie atît de natural încît să păcălesc chiar şi pe un băştinaş. M-am gîndit, însă, că numele meu Saint-Ives nu era prea potrivit, dar mi-am adus aminte că în comitatul Cornwall exista un orăşel cu acest nume şi deci aş putea foarte bine să-l dau drept locul meu de baştină şi m-am hotărît să spun că familia mea e din Cornwall şi că am învăţat la o şcoală scoţiană. M-am gîndit apoi să spun că nu am nici o ocupaţie deoarece, nepricepîndu-mă la nimic, m-ar fi putut da de gol şi ultimul neghiob. Aşadar, am luat hotărîrea să mă dau drept un tînăr gentleman destul de înstărit, dar leneş şi cu apucături ciudate, care cutreieră ţara pe banii săi ca să-şi înzdrăvenească sănătatea, să cunoască noi locuri şi să petreacă în chip plăcut.

La Newcastle, primul oraş în care am ajuns, înainte de a mă duce la han mi-am cumpărat cele necesare pentru acest rol — o raniţă şi o pereche de jambiere. Am continuat să port tartanul ca o amintire mult iubită. Era călduros, necesar dacă avea să mă mai prindă noaptea

pe drum și-apoi mi-am dat seama că nu era deloc nepotrivit pentru un bărbat elegant. Astfel echipat făceam destul de bine impresia unui călător căruia îi plăcea să meargă pe jos. Surprinzător era doar faptul că-mi alesesem tocmai acest anotimp, dar le-aș fi spus că trebuia să-mi aranjez niște treburi urgente, adăugînd zîmbind că sînt un excentric. Nu-mi pasă pe ce vreme călătoresc. Ce dracu ! Doar nu sînt de zahăr sau un cocoloșit ca să mă sperii de un pat neaerisit sau de o fulguire de zăpadă ; și bătînd cu pumnul în masă aș fi cerut încă o sticlă de băutură ca un tînăr gentleman gălăgios și jovial ce eram. Tactica mea (ca să zic așa) era să vorbesc mult, dar să nu spun nimic. La mesele de la han, locurile pitorești ale ținutului, preocupările comerciale ale comesenilor și evenimentele politice îmi oferiră un vast cîmp de subiecte, despre care puteam să discut nestînjenit, fără să dau vreo informație despre mine. Nici unul nu era mai vorbăreț ca mine ; mă împrieteneam cu oricine ; și mai aveam o poveste lungă (greu de crezut) cu o mătușă a mea, poveste care putea să-i convingă de naivitatea mea și pe cei mai bănuitori. „Cum !“ își spuneau ei probabil, „prostănacul ăsta să ascundă ceva ! Păi, m-a asurzit cu o poveste despre mătușa lui, de mă doare capul. Abia așteaptă să-i dai prilejul și începe să-ți povestească despre toate neamurile lui de la Adam încoace și despre toată averea lui, pînă la ultimul sfanț. „Un tip serios s-a arătat atît de înduioșat de lipsa mea de experiență, încît mi-a dat cîteva sfaturi : că eram prea tînăr, spunea el, ca să cunosc oamenii (în vremea aceea arătam înșelător de tînăr, încît puteam ușor să spun că aveam doar douăzeci și unu de ani, ceea ce în aceste împrejurări mă ajuta mult), că societatea din cîrciumi e foarte amestecată, că ar fi bine să fiu cu mai mare băgare de seamă și așa mai departe. La care i-am răspuns că nu făceam rău nimănui și că nu mă așteptam ca alții să-mi facă vreun rău.

— Dumneata ești unul din acei oameni prea prudenți cu care eu nu m-aș putea împrieteni, i-am spus. Dumneata ești genul de om circumspect. Lumea, stimate domn, e alcătuită din prevăzători și novici ! Și eu sînt un novice.

— Mă îndoiesc, îmi zise el, că ai s-ajungi prea departe fără să-ți frîngi gîtul.

M-am oferit să facem rămășag că nu se va întîmpla așa și el plecă clătinînd din cap.

Îmi plăcea mai ales să discut despre politică și război. Nimeni nu bîrfea Franța mai înverșunat ca mine ; nimeni nu era mai pornit ca mine împotriva americanilor. Și, cînd diligența poștală care mergea spre nord sosi înpodobită cu frunze verzi de stejar, iar vizitiul și garda erau răgușiți de cît strigaseră „Victorie !“, am mers pînă acolo încît i-am tratat pe toți cu punci preparat de mine însumi fără zgîrcenie, și mi-am exprimat entuziasmul cu vorbe din acestea :

— Pentru strălucita victorie de la Nivelle ! Dumnezeu să-l binecuvînteze pe lordul Wellington și armatele lui fie în veci biruitoare ! Si Soult [1], ticălosul, să mai ia o săpuneală ca asta !

Nicicînd n-a fost aplaudat un orator cu mai multă căldură ca atunci ; nicicînd n-a fost un om mai îndrăgit de mulțime ca mine. Așa am petrecut toată noaptea. Unii dintre cei prezenți nu s-au putut duce în camerele de culcare decît sprijinindu-se unul de altul sau ajutați de slugile hanului, iar ceilalți au dormit pe laurii gloriei acolo unde i-am lăsat. În dimineața următoare, la micul dejun, a avut loc o nouă reuniune de ochi roșii și pumni amenințători. Eu am avut grijă ca patriotismul meu să fie mai puțin înflăcărat. Să nu mă învinovățească nimeni de nepăsare față de înfrîngerile Franței ; Dumnezeu știe cît sufeream în mine. Gîndiți-vă însă că în situația mea nu puteam să mă port altfel ; și de asemeni că firea mea galică, comunicativă, mă împingea să mă avînt în împrejurări neașteptate cu o ușurință de școlar. Uneori, însă, m-am lăsat poate dus prea departe de această poznașă pornire și o dată era cît pe-aici s-o pățesc.

Asta s-a petrecut în orașul de scaun episcopal Durham. La masă eram o societate foarte numeroasă, printre care foarte mulți din acei bătrîni „tory“ rafinați, flegmatici și zgîrciți la vorbă. Eu mi-am luat de la început rolul de vedetă și, venind vorba despre francezii din Peninsulă, le-am dat o seamă de amănunte (spunîndu-le că-mi fuseseră istorisite de un văr al meu, stegar) despre niște orgii canibalice din Galicia, la care luase parte nici mai mult nici mai puțin însuși generalul Caffarelli. Generalul acela nu-mi plăcuse niciodată, fiindcă mă pusese cîndva la arest

[1] Soult, Nicolas, Jean-de-Dieu (1769—1851), mareșal francez, care a luptat sub Napoleon. (N. T.)

pentru nesupunere. Și la descrierea lui în culori negre contribuit probabil și un pic de ranchiună. Nu-mi mai amintesc amănuntele, dar au fost fără îndoială mult exagerate. Cert e că i-am amuzat grozav pe acei nătărăi și sentimentul de siguranță pe care mi l-au insuflat fețele năuce și gurile lor căscate m-a încurajat să merg cam prea departe. Din nefericire, la masă era și un omuleț tăcut, care s-a bucurat mult de istorioara mea. Nu din simțul umorului, deoarece nu făcea deloc haz de cele istorisite ; nici dintr-o mai bună cunoaștere a faptelor, de care era cu totul străin ; ci doar dintr-o simplă coincidență de sentimente.

Îndată ce-am terminat de mîncat, am ieșit în stradă cu gînd să vizitez catedrala și am observat că omulețul mergea tăcut în urma mea. La cîteva case mai departe de han, într-un loc întunecos al străzii, i-am simțit mîna atingîndu-mi brațul. M-am întors repede și l-am văzut uitîndu-se la mine compătimitor.

— Vă cer iertare, domnule, zise el, dar istorioara asta a dumneavoastră a fost nespus de amuzantă. Hî-hî ! Nespus de nostimă. V-am înțeles foarte bine, domnule ! V-am dibuit ! Sînt încredințat, domnule, că de-am putea să stăm puțin de vorbă ne-am da seama că avem multe păreri comune. Uite, colo-i cîrciuma „Clopotul albastru", un loc foarte potrivit. Are bere bună, domnule. N-ați vrea să beți cu mine o cană de bere ?

Era ceva ambiguu și tainic în gesturile omulețului acestuia, încît, mărturisesc, mi-a stîrnit curiozitatea. Și, cu toate că simțeam că săvîrșesc o imprudență, i-am acceptat propunerea și peste cîteva minute ne aflam față-n față la o bardacă de bere fiartă cu zahăr și arome. Aici, cu glas abia șoptit, îmi zise :

— În sănătatea Marelui Om, domnule ! Cred că mă înțelegi ? Nu ?

Apoi se aplecă spre mine pînă ce nasurile aproape ni se atinseră și continuă :

— În sănătatea Împăratului !

Mă simțeam foarte încurcat și, cu toată aparența inofensivă a individului, am intrat în panică. Mă gîndeam că e prea sincer, de fapt prea îndrăzneț, ca să fie spion. Dar, chiar dacă nu avea intenții rele, era totuși un om nespus de imprudent și deci cu totul nepotrivit să fie

încurajat de un prizonier evadat. În consecință, am ales calea de mijloc. Am acceptat toastul în tăcere și am băut fără entuziasm.

El continuă să-l elogieze pe Napoleon, cum nu auzisem niciodată în Franța ori — dacă auzisem — numai din gura slujbașilor plătiți pentru asta.

— Și acest Caffarelli, nu-i un om minunat ? adăugă el. N-am auzit prea multe despre el. Nu vreau amănunte, domnule... nici un fel de amănunte ! Aici ne luptăm cu mari greutăți ca să obținem informații nepărtinitoare.

— Cred că am auzit și în alte locuri despre asemenea greutăți, am spus eu fără să vreau. Cît privește pe Caffarelli, nu-i nici șchiop, nici orb, are două picioare și un nas în mijlocul feței. Mă interesează tot atît cît pe dumneata leșul domnului Perceval ! [1]

Mă privi fix.

— Pe mine nu mă poți înșela ! se oțărî el la mine. Dumneata ai servit sub el. Dumneata ești francez ! Am dat în sfîrșit de unul din neamul ăsta nobil, înaintaș al glorioaselor principii de libertate și fraternitate. Sssst ! Nu, e-n regulă. Mi s-a părut că-i cineva la ușă. În țara asta de sclavi nu ne putem spune nici nouă înșine ce gîndim. Spionul și călăul, domnule... spionul și călăul ! Și totuși undeva arde o lumînare. Aluatul cel bun dospește, domnule... dospește dedesubt. Chiar în orașul ăsta se află cîțiva oameni curajoși, care se întîlnesc în fiecare miercuri. Trebuie să rămîi aici două, trei zile ca să ne cunoști. Nu în casa asta. Avem alta, mai liniștită. Are bere bună... bere blondă slabă. Acolo, te vei afla printre prieteni, printre frați. Vei auzi păreri foarte îndrăznețe, zise el cu glas tare, umflîndu-și pieptul îngust. Monarhie, Creștinism... toate aceste vorbe înșelătoare din trecut... Confreria Liberă din Durham și Tyneside le ia în derîdere.

Perspectiva de a mă duce acolo era nespus de periculoasă pentru un gentleman al cărui unic scop era să treacă neobservat ! Confreria Liberă nu mă atrăgea deloc ; sentimentele îndrăznețe nu erau de mine și am încercat să-l domolesc.

---

[1] **Perceval**, Spencer (1762—1812), om de stat englez, președinte al Consiliului de Miniștri în 1809, a condus războ Napoleon ; a fost asasinat de un nebun pe culoarele Camerei Comunelor. (N.T.)

— Domnule, dumneata uiţi, pare-se, că Împăratul meu a reintrodus creştinismul.

— O, domnule, dar asta-i politică, exclamă el. Dumneata nu-l înţelegi pe Napoleon. I-am urmărit întreaga carieră. Îţi pot explica politica lui de-a fir a păr. Uite, de pildă Peninsula, despre care ai vorbit atît de amuzant, dacă ai vrea să vii cu mine în casa unui prieten care are harta Spaniei, îndrăznesc să spun că într-o jumătate de ceas te-aş putea lămuri perfect cum s-a desfăşurat războiul.

Nu puteam să accept. Dintre cele două alternative, am preferat să am de-a face cu tory-i englezi, şi după ce ne-am dat întîlnire pentru a doua zi, pretextînd o subită durere de cap m-am dus la han, mi-am luat ranița şi pe la ora nouă seara am fugit din acest loc afurisit. Era frig, cerul înstelat şi senin şi drumul uscat, puţin îngheţat. De fapt, nu aveam deloc intenţia să merg prea departe şi pe la orele zece, zărind pe dreapta drumului ferestrele luminate ale unei berării, m-am hotărît să rămîn acolo peste noapte.

Era contrar principiului meu de a frecventa numai hanuri scumpe ; iar ceea ce era să păţesc aici a fost de ajuns ca să fiu şi mai grijuliu în viitor. Fumoarul, în care se strînsese foarte multă lume, era îmbîcsit cu nori groşi de fum de tutun şi plăcut luminat de flăcările cărbunilor din cămin. Chiar lîngă cămin era un scaun liber, care mi-ar fi convenit foarte mult atît pentru căldură cît şi pentru plăcerea de a fi în societate, şi eram pe punctul să-l ocup cînd am fost oprit de un ins din apropiere.

— Iertaţi-mă, domnule, zise el, dar scaunul acesta e al unui soldat britanic.

Un cor întreg de glasuri îi întăriră spusele şi mă lămuriră despre ce era vorba. Soldatul era unul din eroii lordului Wellington. Fusese rănit la Rowland Hill. Luptase sub comanda lui Colburne. Pe scurt, acest individ privilegiat servise în toate corpurile expediţionare şi sub toţi generalii comandanţi din Peninsulă. Bineînţeles, m-am scuzat. Nu aveam de unde să ştiu. Ce dracu ! Nici măcar un soldat n-are dreptul la ce-i mai bun în Anglia ! Vorbele mele fură primite cu aplauze. M-am aşezat în colţul unei bănci şi am aşteptat apariţia eroului, în speranţa unei seri amuzante. Era, într-adevăr, un soldat de rînd. Zic „într-adevăr“, deoarece un ofiţer nu s-ar fi bucurat

de atîta popularitate. Fusese rănit la San Sebastian şi încă îşi mai purta braţul în eşarfă. Din păcate, fiecare din cei prezenţi îl îndopase cu băutură. Faţa lui sinceră de ţăran era îmbujorată de parcă avea friguri, ochii îi străluceau şi priveau împrăştiat, iar cînd se strecură printre admiratorii săi picioarele i se împleticeau.

Două minute mai tîrziu, mergeam iarăşi prin noapte pe drumul mare, şi, ca să explic de ce am fost silit să plec atît de repede, mă văd obligat să-l plictisesc pe cititor cu o amintire din vremea cînd eram pe front.

Într-o noapte, în Castilia, făceam de santinelă în prima linie. Inamicul era la cîţiva paşi de mine. Ni se dăduse obişnuitul ordin să nu fumăm, să nu facem foc şi să nu vorbim. Ambele tabere tăceau chitic ca şoarecii, cînd am observat că santinela engleză din faţa mea făcea semne cu muscheta. I-am răspuns la fel şi ne-am furişat amîndoi în albia seacă a rîului care despărţea cele două armate. Englezul dorea vin, iar noi aveam din belşug. Îmi dădu banii necesari şi eu, potrivit obiceiului, i-am lăsat zălog arma şi am plecat la bucătăria de campanie. Cînd m-am întors cu un burduf de vin, ce să vezi ? Un drac de ofiţer englez năbădăios socotise de cuviinţă să schimbe avanposturile. O făcuse probabil din şicană, dar eu nu mă mai gîndeam acum decît la caraghioslîcul situaţiei mele şi la pedeapsa ce aveam să primesc. Ofiţerii noştri închideau destul de greu ochii la astfel de schimburi de politeţi şi cu atît mai puţin la o vină atît de gravă sau, mai bine zis, o imprudenţă atît de uşuratică. Şi acum imaginaţi-vă în ce încurcătură mă aflam, rătăcind noaptea pe cîmpiile Castiliei încărcat cu un burduf de vin de care nu aveam nevoie şi fără nici o ştire despre muscheta mea, afară doar că era undeva în armata lui Wellington. Englezul meu, însă, a fost ori un om foarte cinstit, ori foarte dornic de băutură, fiindcă pînă la urmă a izbutit să-mi semnalizeze postul unde se afla acum. Iar santinela engleză din Castilia şi eroul rănit de la cîrciuma din Durham era una şi aceeaşi persoană ; şi, dacă ar fi fost ceva mai puţin beat, ori eu mai puţin grăbit s-o iau la sănătoasa, călătoriile domnului Saint-Ives ar fi ajuns la sfîrşit înainte de vreme.

Întîmplarea aceasta îmi dădu de gîndit ; afară de asta îmi stîrni dîrzenia şi — cu tot frigul, întunericul şi pericolul nopţii şi al tîlharilor de drumul mare — m-am

hotărît să nu mă opresc pînă dimineaţa la micul dejun ; o hotărîre binevenită, care-mi oferi în plus prilejul de a observa unul din obiceiurile ce caracterizează şi totodată stigmatizează o ţară. Era aproape de miezul nopţii cînd, departe înaintea mea, am zărit lumina mai multor făclii ; curînd după aceea am auzit zgomot de roţi şi de picioare tîrşîite şi nu peste mult am ajuns în coada unei lugubre procesiuni, cum doar în vis mai vedem. Cam o sută de persoane mărşăluiau la lumina torţelor într-o tăcere adîncă. În mijlocul lor era o căruţă şi în căruţă, pe o platformă înclinată, leşul unui bărbat, elementul central al acestei ceremonii, eroul a cărui îngropăciune avea să fie oficiată la acea neobişnuită oră. Mortul era un om de rînd, sărăcăcios îmbrăcat, în vîrstă de cincizeci, şaizeci de ani, cu beregata tăiată şi cămaşa răsfrîntă ca să se vadă rana. Doar nişte pantaloni albaştri şi ciorapi cafenii îi serveau drept găteală, dacă se poate spune aşa despre un mort. Avea înfăţişarea înfiorătoare a unei figuri de ceară. Din cauza jocului de lumini al torţelor, părea că se strîmbă la noi, se încruntă şi că uneori încearcă să vorbească. Căruţa cu această dezgustătoare încărcătură tragică, înconjurată de acea escortă de oameni tăcuţi şi torţe luminoase, îşi continuă drumul scîrţîind încă o bucată de drum, iar eu am urmat-o plin de uimire, sentiment care nu peste mult avea să se schimbe în oroare. Procesiunea se opri la o încrucişare de drumuri. Făclierii se rînduiră de-a lungul gardului de mărăcini de pe margine şi atunci am văzut că în mijlocul răspîntiei era săpată o groapă, iar alături aştepta o grămadă de var nestins. Căruţa fu dată cu spatele înapoi lîngă marginea gropii, iar leşul tras de pe platformă şi aruncat înăuntru cu o brutalitate lipsită de orice respect. O ţepuşă bine ascuţită îi servise pînă atunci drept pernă. Aceasta fu acum scoasă şi, în timp ce mai mulţi voluntari o ţineau cu vîrful în pieptul mortului, un individ bătu în ea cu un mai greu pînă ce străpunse în cealaltă parte (zgomotul acelor lovituri îl aud şi acum noaptea). Groapa fu umplută apoi cu var nestins şi cei prezenţi, uşuraţi parcă de o greutate, începură imediat să vorbească în şoaptă.

Mi se lipise cămaşa de piele, inima aproape încetase să-mi mai bată şi cu greu îmi reveni glasul.

— Vă rog să mă iertați, am îndrăznit să întreb în șoaptă pe unul de lîngă mine. Ce înseamnă asta ? Ce-a făcut ? E îngăduit așa ceva ?

— Dar de unde vii dumneata ? îmi răspunse el.

— Sînt călător, domnule, și cu totul străin de locurile astea. Rătăcisem drumul cînd am zărit făcliile voastre și așa am ajuns să asist la această... această scenă de necrezut. Cine era omul acela ?

— Un sinucigaș, zise el. Un ticălos, Johnnie Green.

Din lămuririle primite rezulta că era un scelerat care săvîrșise numeroase omoruri și pînă la urmă fiind pe punctul de a fi prins și-a făcut singur seama. Ceremonia de coșmar de la răspîntie era pedeapsa obișnuită în Anglia pentru sinucidere, act pe care Romanii îl cinsteau ca pe o virtute !

La popasul următor am tras la un han luxos, în stil englezesc vechi, unde am fost servit de o cameristă drăguță. Am stat de vorbă și am glumit cu ea în timpul mesei și în vreme ce mi-a încălzit patul cu o drăcie de tigaie din alamă plină cu jăratec, mai mare ca ea ; era pe cît de drăgălașă pe atît de dezghețată și îndatoritoare, s-ar putea spune chiar generoasă. Nu știu de ce, poate din pricina ochilor ei jucăuși, mi-a inspirat încredere și i-am spus că iubesc o domnișoară din Scoția, iar ea m-a încurajat cu deosebită căldură și cu vorbe pline de haz rustic.

In timp ce dormeam, diligența poștală care mergea spre nord se oprise la han pentru cină. Unul din călători uitase pe masă un exemplar din *Edinburgh Courant* și în dimineața următoare drăgălașa cameristă mi l-a pus la micul dejun în față, atrăgîndu-mi atenția că în ziar sînt unele știri din țara iubitei mele. M-am grăbit să-l iau sperînd să mai aflu ceva veşti despre evadarea noastră, dar n-am găsit nimic. Eram pe punctul să-l las din mînă, cînd privirea îmi căzu peste un pasaj care mă făcu atent. Faa era în spital grav bolnav și se emiseseră mandate de arestare împotriva lui Sim și Candlish. Oamenii aceia se dovediseră foarte loiali față de mine. În această situație grea, trebuia să le răspund cu aceeași loialitate. Și, în speranța că vizita la unchiul meu va fi încununată cu succes și mijloacele mele băneşti sporite, am luat hotărîrea să mă

întorc de îndată la Edinburg, să dau pricina lor pe mîna unui avocat bun şi apoi să aştept să văd ce se întîmplă cu ei.

— Da, aşa-i. Sînt într-adevăr veşti despre iubita mea şi încă veşti foarte bune, i-am spus cameristei înapoindu-i ziarul.

Toată ziua aceea, am avut parte de un vînt tăios de iarnă care mă bătea direct în faţă ; m-am înfăşurat în tartan şi mi se părea că simţeam căldura braţelor Florei în jurul meu.

Capitolul XII

URMĂRESC O CABRIOLETĂ ÎNCHISĂ, NU DEPARTE DE DESTINAȚIE

După mai multe etape nu prea lungi, am ajuns în sfîrșit aproape de Wakefield și-n minte îmi veni numele domnului Burchell Fenn. Cititorul poate-și amintește că acest gentlemen își făcuse o îndeletnicire din a ajuta pe prizonierii francezi evadați. Cum făcea el treaba asta ? Avea cumva o firmă : *Transport de evadați, adresați-vă înăuntru* ? Ce preț cerea pentru serviciile sale ? Sau erau gratuite, caritabile ? Întrebări ale căror răspunsuri nu le cunoșteam, dar doream foarte mult să le aflu. Mulțumită stăpînirii desăvîrșite a limbii engleze și bancnotelor lui Romaine, pînă acum mă descurcasem destul de bine și fără ajutorul acestui domn ; pentru liniștea mea sufletească trebuia totuși să dezleg aceste taine și, din păcate, nu știam nimic despre el afară de nume. Nu știam dacă, afară de îndeletnicirea de cărăuș al evadaților, mai avea și altă meserie ; dacă locuia la oraș sau la țară ; dacă era bogat sau sărac ; și nici măcar cum trebuia să vorbesc cu el ca să-i cîștig încrederea. Aș fi făcut o foarte rea impresie dacă aș fi mers pe drumul mare întrebînd în dreapta și-n stînga despre un om asupra căruia nu puteam să dau decît prea puține indicații ; pe de altă parte, ar fi fost o curată neghiobie să ajung la ușa lui și să dau acolo de poliție ! Curiozitatea de a dezlega enigma era însă foarte ispititoare și m-am abătut din drum ca să trec prin Wakefield, cu gîndul că doar-doar îi voi auzi pomenit numele, lăsînd totul pe seama norocului meu dintotdeauna.

La Wakefield, am dormit într-un han bun, mi-am luat micul dejun la lumina lumînărilor odată cu călătorii unei diligențe care mergea în sus și am pornit la drum într-o foarte rea dispoziție la care contribuiseră atît cei din jur cît și frămîntările mele. Era încă devreme ; atmosfera era umedă și rece, iar soarele, abia răsărit, avea să fie

curînd ascuns după o perdea de nori grei de ploaie care porniseră din nord-vest şi de acolo se întinseseră peste întreg cerul. Începu să plouă cu stropi mari cristalini şi nu peste mult se puteau auzi şuvoaiele scurgîndu-se prin rigole şi şanţuri. Mă aşteptam la o ploaie torenţială şi la neplăcerea de a-mi leorcăi hainele, în privinţa cărora îndeosebi eram grijuliu ca o pisică. La un colţ al străzii am zărit, în lumina ultimei licăriri a soarelui, o cabrioletă închisă, cum nu mai văzusem pînă atunci, care mergea înaintea mea la pas, trasă de nişte cai vădit istoviţi. Am grăbit pasul şi treptat am ajuns-o din urmă.

Dar, pe măsură ce mă apropiam, eram tot mai nedumerit. Auzisem că multe din aceste vehicule pe două roţi şi cu capră în faţă pentru vizitiu erau folosite de imprimeriile de stambă. Interiorul cabrioletei era destul de încăpător ca să intre o încărcătură bună de stambă sau la nevoie patru, cinci persoane. Ce-i drept, dacă ar fi călătorit acolo fiinţe omeneşti le-aş fi plîns de milă. Ar fi fost nevoite să călătorească în întuneric, fiindcă nu se vedea urmă de fereastră şi ar fi fost scuturate tot drumul ca nişte sticluţe de doctorie, deoarece cabrioleta, pe lîngă aspectul ei diform, era şi foarte puţin cumpănită pe cele două roţi şi hurducăia din cale-afară. Totuşi, dacă aş fi bănuit cît de cît că era doar o simplă cabrioletă, nu m-aş mai fi gîndit la ea ; dar eram foarte curios să ştiu ce conţinea şi de unde venea. Roţile şi caii erau împroşcaţi cu noroi de toate culorile, ca şi cum făcuseră drum lung şi traversaseră regiuni din cele mai felurite. În zadar vizitiul îi plesnea tot timpul cu biciul. S-ar fi zis că merseseră o distanţă foarte lungă fără oprire, probabil toată noaptea, şi că vizitiul socotea că era în întîrziere la această oră timpurie, puţin după opt dimineaţa. M-am uitat la numele proprietarului scris pe cabrioletă şi am tresărit. Norocul mă ajută şi de astă dată : era numele lui Burchell Fenn !

— Bună dimineaţa, prietene, am zis eu.

Vizitiul, un ins bădărănos, cu păr ciufulit şi faţă ca o gulie, în loc să-mi răspundă la salut dădu mai abitir bici cailor. Bietele animale istovite abia îşi mai puteau duce un picior înaintea celuilalt ; nu-i luară în seamă cruzimea, iar eu, văzînd cît de zadarnice îi erau strădaniile, am zîmbit şi am continuat să mă ţin fără greutate alături de cabrioletă, foarte curios să aflu de ce se grăbea. Nu aveam o înfăţişare atît de spăimîntătoare ca un om să fugă la

apropierea mea ; de fapt, ca orice om care are ceva de ascuns, mă deprinsesem să fiu mai degrabă sfios decît să-i înfricoşeze pe alţii. Vrînd-nevrînd vizitiul se lăsă păgubaş şi-şi puse biciul alături cu aerul unui om învins.

— Va să zică voiai să fugi de mine ? am zis eu. Păi, asta nu-i prea englezeşte.

— Iartă-mă, domnule, n-am vrut să te supăr, zise el ducînd mîna la pălărie.

— De ce să mă supăr ? Tot ce doresc e să mai schimbăm o vorbă pe drum, ca să ne treacă timpul mai plăcut.

Am înţeles că nu-i ardea „să-şi treacă timpul mai plăcut".

— Atunci s-o luăm altfel. Sînt omul care nu se dă înlături să-şi ajute semenii în orice împrejurare, ca apostolul. Pot să-ţi spun că am călătorit în viaţa-mi cu oameni mai acri ca dumneata şi le-am fost de mult folos. Mergi acasă ?

— Da, mă duc acasă, zise el.

— Ce fericită întîmplare pentru mine ! am exclamat eu. Avînd acelaşi drum, vom putea să ne cunoaştem mai bine. Şi atunci de ce nu mă iei şi pe mine. Aş putea să stau pe capră lîngă dumneata.

Omul smuci repede hăţurile, caii se opintiră, dar după doi iarzi se opriră în mijlocul drumului.

— Nu, nu te iau ! zise el ameninţîndu-mă cu biciul. Cu mine nu-ţi merge.

— Nu-mi merge ? Te-am rugat să-mi dai voie să mă urc, dar nici prin gînd nu mi-a trecut să te silesc.

— Trebuie să am grijă de cabrioletă şi de cai. Şi, afară de asta, zise el, nu leg prietenie cu haimanelele. Mă înţelegi ?

— Îţi mulţumesc pentru înduioşătoarea încredere ce-mi arăţi, am zis apropiindu-mă şi mai mult de el în timp ce-i vorbeam. Recunosc totuşi că pe-aici drumul nu-i prea umblat şi fără îndoială se pot întîmpla tot felul de lucruri. Te temi ! Bine faci şi apreciez prudenţa dumitale, firea dumitale bănuitoare de ţăran. În acest caz, de ce nu mă pui în situaţia de a nu putea să-ţi fac vreun rău ? De ce nu deschizi uşa şi nu mă laşi să stau în cuşca asta sau cum vrei să-i spui ?

Şi ca să fiu mai clar, am pus ostentativ mîna pe cabrioletă. Înainte fusese doar speriat, dar acum părea că-şi pierduse graiul şi mă privea înlemnit de frică.

— De ce nu ? am continuat. E o idee bună. Acolo nu ţi-aş putea face nici un rău, chiar de-aş fi monstrul Williams[1]. Important e să mă ţii încuiat. Fiindcă văd că are lacăt. Uşa e acum încuiată, am zis încercînd-o. Apropo, ce fel de încărcătură ai ? Trebuie să fie de preţ, de-o ţii sub lacăt.

Nu răspunse.

Am bătut la uşă ca un valet stilat şi am întrebat :

— E cineva acasă ?

M-am oprit să ascult.

Dinăuntru se auzi un strănut înăbuşit nestăpînit, urmat imediat de altul. Vizitiul se întoarse înjurînd şi începu să-şi bată caii atît de crunt, încît bietele animale se opintiră cu ultima urmă de vlagă şi echipajul porni în galop.

La primul strănut tresărisem şi mă dădusem speriat înapoi ; dar în clipa următoare am înţeles. Aşadar, asta era taina îndeletnicirilor lui Fenn ; aşa-i transporta el pe prizonierii evadaţi, cărîndu-i noaptea în cabrioleta lui acoperită, sub masca comerţului ambulant. Lîngă mine fuseseră francezi ; cel care strănutase era compatriotul meu, camaradul meu, poate chiar prietenul meu ! Şi am luat-o la fugă după cabrioletă, strigînd :

— Opreşte ! Nu-ţi fie teamă ! Opreşte !

Dar vizitiul îşi întoarse doar o clipă faţa speriată spre mine, apoi se plecă înainte răcnind la cai şi lovindu-i cu biciul. Caii goneau acum într-un galop nebun ; şi cabrioleta sălta după ei prin făgaşele drumului într-un halo de ploaie şi împroşcături de noroi. Cu un minut înainte se tîra ca o vacă oloagă ; acum gonea ca trasă de sirepii lui Apolo. Nu ştii niciodată de ce e în stare un om pînă n-ai băgat frica în el !

Am alergat din răsputeri ca să păstrez distanţa, căci acum cînd mă ştiam atît de aproape de compatrioţii mei, singurul meu gînd era să ajung la ei. O sută de iarzi mai departe, cabrioleta coti brusc într-o uliţă lăturalnică ascunsă într-un pîlc de arbori desfrunziţi şi am pierdut-o din vedere. Cînd am zărit-o iarăşi, se depărtase foarte mult şi vizitiul, crezîndu-se în afară de orice pericol, lăsase caii să meargă la pas. Convins că nu-mi mai poate scăpa,

[1] Williams John, un celebru criminal care a săvîrşit mai multe crime odioase la Londra, în anul 1812. (N.T.)

am încetinit pasul ca să-mi recapăt răsuflarea, continuînd să-i urmăresc.

Uliţa făcea o cotitură în unghi drept şi în faţa mea apăru o poartă, dincolo de care începea un drum acoperit cu pietriş şi mai departe am zărit o casă de cărămidă roşie, în stilul arhitectonic cum se construia cu şaptezeci de ani în urmă, a cărei faţadă cu multe ferestre dădea spre o peluză şi o grădină. În spate se vedeau dependinţele şi acoperişurile ascuţite ale hornurilor. Părea că fusese un conac şi între timp ajunsese locuinţa unui arendaş pe care nu-l interesase dichisul exterior. Oriîncotro întorceai ochii se vedeau semnele neglijenţei : tufe de flori răzleţe, crescute peste marginile aleilor, gazonul prost întreţinut, ferestre sparte peticite cu hîrtie sau astupate cu zdrenţe. Arbori deşi, cei mai mulţi pereni, înconjurau locul şi-l fereau de ochii curioşi ai vecinilor. Cînd am ajuns în faţa ei în acea dimineaţă posomorîtă de iarnă, pe o ploaie cu găleata şi cu vîntul vuind în rafale peste bătrînele hornuri, cabrioleta era trasă lîngă treptele uşii principale şi vizitiul discuta aprins cu domnul Burcell Fenn. Acesta stătea în picioare cu mîinile la spate — un bărbat mătăhălos cu trup ca de taur şi roşu la faţă ca luna în vremea secerişului. Şapca de jocheu, vestonul albastru şi cizmele îi dădeau aerul unui desăvîrşit arendaş de treabă.

În timp ce mă apropiam, continuară să discute ; apoi tăcură şi mă primiră uitîndu-se miraţi la mine. L-am salutat scoţîndu-mi pălăria :

— Am plăcerea să mă adresez domnului Burchell Fenn ?

— Da, domnule, zise domnul Fenn ridicîndu-şi şapca de jocheu, drept răspuns la politeţea mea, dar cu privirea absentă şi mişcări lente, ca unul care continua să se gîndească la altceva. Dar dumneata cine eşti ? mă întrebă el.

— Am să vă explic mai tîrziu, am zis. Deocamdată ajunge să vă spun că am venit cu treburi.

Părea că se împacă anevoie cu răspunsul meu, fiindcă rămase cu gura căscată şi nu-şi luă o clipă ochii de la mine.

— Domnule, am continuat, nu vă supăraţi dacă vă amintesc că plouă al dracului şi că un loc la gura sobei şi eventual un pahar cu ceva fierbinte ar fi cît se poate de nimerite.

Într-adevăr, ploaia se transformase acum într-un adevărat potop ; jgheaburile casei huruiau ; văzduhul era tot timpul străpuns de trăznete asurzitoare. Nepăsarea de pe fața-i șiroită de ploaie nu era deloc liniștitoare pentru mine. Dimpotrivă, exprima o îngrijorare care nu dispăru nici cînd îl văzu pe vizitiu întinzînd gîtul de pe capră să ne observe, cu aerul unei păsări hipnotizate. Stăteam astfel tăcuți, cînd deodată prizonierul din interiorul cabrioletei începu iarăși să strănute ; vizitiul, auzindu-l, tresări, dădu bici cailor și dispăru după colțul casei. Fenn înghiți în sec ușurat și se întoarse spre ușa din spatele său.

— Poftiți, poftiți, domnule, zise el. Mă scuzați, domnule, dar zăvorul merge cam greu.

Într-adevăr, îi trebui mult timp să deschidă ușa, care, nu numai că era zăvorîtă pe dinafară, dar zăvorul părea că nu fusese de multă vreme folosit. Cînd în sfîrșit se dădu deoparte și-mi făcu semn să intru înaintea lui, în prag mă întîmpină ecoul caracteristic al zgomotului de ploaie într-o încăpere goală. Holul în care mă aflam acum era destul de mare ; în colțuri erau vase cu plante ; lespezile pardoselii erau mînjite cu urme de picioare pline de noroi și presărate cu paie. Pe masa de mahon, singura mobilă din cameră, fusese înfiptă o lumînare și lăsată să ardă complet, desigur cu mult înainte pentru că picăturile de ceară scurse erau verzi din cauza mucegaiului. Sub efectul acestor impresii proaspete, mă cuprinse o bănuială. Mă găseam închis acolo, cu Fenn și năimitul lui, într-o casă părăsită, cu o grădină neîngrijită, în mijlocul unei pădurici de arbori pereni — loc cum nu se putea mai potrivit pentru o faptă nelegiuită săvîrșită la întuneric. Am avut atunci viziunea a două lespezi scoase din pardoseala holului și a vizitiului care le așternea peste mormîntul meu în acea după-amiază ploioasă, și perspectiva nu-mi plăcu deloc. Mi-am dat seama că nu-i de glumă, că sînt în pericol și că trebuie să-i spun cît mai era timp cine sînt. Tocmai îmi căutam cuvintele cu care să încep, cînd am auzit în spatele meu ușa trîntită cu zgomot. M-am întors și abia am avut timp să-mi mînuiesc ciomagul ca să-mi salvez viața.

Atacul furios prin surprindere și uriașa greutate a agresorului meu erau în avantajul lui. În mîna dreaptă ținea un pistol de o mărime puțin încurajatoare și am fost

nevoit să-mi folosesc întreaga forţă ca să i-l îndrept în altă direcţie. Cu mîna stîngă mă ţinea la piept atît de strîns încît am crezut că mă va strivi sau sufoca. Gura îi era căscată, faţă de culoarea cîrmîzului şi gîfîia îngrozitor, cu icnete animalice. Lupta, pe cît de înverşunat şi neaşteptat începuse, pe atît de repede luă sfîrşit. Chefurile îl buhăiseră, îi îngreunaseră trupul şi-i secătuiseră puterile. Se mai opinti o dată, aproape gata să mă doboare dar, din fericire, în cursul acestei sforţări pistolul se descărcă şi simţii că strînsoarea lui slăbeşte şi că încheieturile îl lăsau. Picioarele nu-i mai putură susţine greutatea şi se prăbuşi în genunchi pe lespezile pardoselii.

— Cruţă-mă, zise el gîfîind.

Eram, nu numai ruşinat de spaima prin care trecusem, dar şi scîrbit : îmi simţeam braţele vlăguite ca o femeie siluită de un monstru de felul acestuia. M-am smucit din scîrboasa-i strînsoare, am înşfăcat pistolul, care — chiar descărcat — putea fi o armă periculoasă în mîna lui şi l-am ameninţat cu patul pistolului.

— Să te cruţ ? Bestie ! am strigat eu.

Glasul i se opri în gîtu-i puhav, dar buzele încă mai articulau disperat aceleaşi cuvinte de implorare. Furia începu să-mi treacă ; dar nu şi întreaga-mi scîrbă. Abia aşteptam să fiu cruţat de această privelişte.

— Ascultă, sfîrşeşte odată cu teatrul ăsta ; îmi faci greaţă. N-am de gînd să te ucid. Înţelegi ? Am nevoie de tine.

Pe faţă îi apăru o expresie de uşurare, mai că aş fi zis plăcută.

— La dispoziţia dumitale cu tot... tot ce doreşti, zise el.

„Tot ce doreşti" era o vorbă mare. Spusă de el, îmi dădu de gîndit.

— Ce vrei să spui ? l-am întrebat. Că-mi vei dezvălui întreaga afacere ?

— Da, răspunse el prompt.

— Ştiu că în afacerea asta e amestecat domnul de Saint-Ives, am zis. Am dat de urma dumitale din hîrtiile lui. Ai să-mi mărturiseşti sincer cine sînt ceilalţi ?

— Da... am să vi-i spun pe toţi ! Sînt nume de vază printre ei. Voi fi martorul acuzării [1].

---

[1] În dreptul englez, cel care depune mărturie contra complicilor săi la săvîrşirea unei crime este iertat de pedeapsă. (N.T.)

— Ca să fie spînzurați toți afară de tine ? Nemernic blestemat ! am izbucnit eu. Înțelege odată că nu sînt nici spion, nici detectiv. Sînt rudă cu domnul de Saint-Ives și mă găsesc aici în interesul lui. Pe cinstea mea, domnule Burchell Fenn, ușor te-ai dat de gol. Hai, ridică-te, nu te mai tîrî pe jos. Ridică-te, morman de păcate !

Se ridică anevoie în picioare. Era vădit descumpănit, altminteri putea să mai fie periculos. Am observat că stătea la îndoială și avea într-adevăr de ce. Individul era un trădător îmbătrînit în rele : încercase să mă omoare și eu, întîi îi zădărnicisem încercarea, apoi îl dădusem în vileag și-l insultasem. Era oare cuminte să mă mai încred în el ? Cu ajutorul lui aș fi putut călători fără îndoială mai repede, dar mai puțin plăcut ; și totul îmi spunea că ar fi fost mult mai riscant. Pe scurt, ar fi trebuit să mă descotorosesc de el numaidecît și pe loc, dar mă ispitea întîlnirea cu ofițerii francezi, pe care-i știam atît de aproape de mine și în a căror societate doream atît de mult și firesc să mă aflu. Ca să-mi văd compatrioții era însă clar că trebuia, înainte de orice, să mă împac cu domnul Fenn, ceea ce nu era lucru ușor. Ca să te împrietenești cu cineva sînt necesare concesii reciproce.

— Ei bine, ce-ai făcut a fost o treabă urîtă, de care cred că nu-ți place să mai vorbim. Și, ca să-ți spun drept, și eu aș vrea s-o uit cît mai repede. Uite, ia-ți înapoi pistolul ăsta puturos, bagă-l în buzunar sau unde-l țineai ascuns. Poftim, ia-l ! Și acum, hai să zicem că ne-am întîlnit pentru prima oară. Îți spun bună dimineața, domnule Fenn ! Vin la dumneata după recomandația rudei mele vicontele de Saint-Ives.

— Adevărat ! ? exclamă el. Adică să trecem peste mica noastră sfadă ?

— De ce nu ? am zis. Asta mi-a dovedit că dumneata ești un om curajos, care nu se dă în lături de la nimic cînd e vorba de afaceri. Cît despre mica sfadă, nu-ți pot spune decît că îndrăzneala dumitale e mai mare decît ți-e puterea. Nu mai ești atît de tînăr ca altădată. Asta-i tot.

— Vă rog, domnule, să nu mă spuneți vicontelui, mă imploră el. Nu neg că inima m-a lăsat oleacă. Dacă în fierbințeala momentului mi-ar fi spus cineva doar un cuvînt, nimic nu s-ar fi petrecut între noi.

— Nu mă îndoiesc. Asta-i și părerea mea.

— Dacă am ajuns să-mi fie teamă de viconte, e că ar putea fi convins să-şi facă o părere pripită despre mine. Or, tot ce mă interesează în afacerea asta, sînt banii. Numai că e obositoare, domnule, tare obositoare. Mă îmbătrîneşte înainte de vreme. Aţi putut singur vedea că genunchii nu mă mai ţin ca altădată. Genunchii şi suflul, astea mă supără. Sînt însă sigur, domnule, că stau de vorbă cu un gentleman, care n-ar putea să bage zînzanie între prieteni.

— Sînt sigur că de aici înainte te vei purta cinstit cu mine şi nu va mai fi necesar să-l informez pe viconte despre cele petrecute între noi.

— Cu care semănaţi... îngăduiţi-mi să vă spun... ca două picături de apă ! Ar fi trebuit să-mi dau seama. Pot să vă ofer o cană de bere pregătită în casă ? Cu voia dumneavoastră ! Poftiţi, vă rog. Vă sînt din inimă recunoscător... doresc din toată inima să pot fi de folos unui gentleman ca dumneavoastră înrudit cu vicontele şi cu o familie de care puteţi fi într-adevăr mîndru. Fiţi atent la trepte, domnule. Cred că aveţi ştiri bune despre sănătatea sa ? De asemeni, de a domnului conte.

Odiosul individ încă mai sufla greu şi gîfîia din cauza furiei cu care se năpustise asupra mea şi acum nu mai era decît o bătrînă slugă servilă, linguşitoare, care începea să mă măgulească cu legăturile mele de familie.

Am mers în urma lui pînă în curtea grajdului, unde vizitiul spăla cabrioleta sub un şopron. Acesta auzise desigur pocnitura pistolului. Era cu neputinţă să nu o fi auzit, pentru că pistolul avea forma unei espingole [1], din cele care se încarcă pe gura ţevii şi pocnesc ca un tun. O auzise dar nu-i dăduse atenţie. Acum însă, cînd ne văzu pe amîndoi ieşind pe uşa din dos, faţa-i, o clipă lividă, vorbea de la sine. Ticălosul sperase să-l vadă pe Fenn ieşind singur şi aştepta să fie chemat pentru acel rol de gropar, pe care i-l atribuisem în viziunea mea.

Nu-i nevoie să-l reţin prea mult pe cititor descriindu-i vizita mea la bucătăria din dos ; cum am pregătit acolo o excelentă bere fiartă cu arome ; nici cum am stat de vorbă — Fenn ca o bătrînă slugă credincioasă îndatoritoare,

---

[1] Armă veche, în formă de puşcă, a cărei ţeavă e scurtă şi răsfrîntă la capăt ca o pîlnie. (N.T.)

iar eu... da !... uimit în fața nerușinării lui care întrecea orice măsură și avea curînd să-mi înfrîngă înverșunarea. Era un farsor atît de priceput încît ți-era drag să-l privești.

Pe scurt, îmi dădu prilejul să-l observ pe acest John Bull [1] în toată goliciunea : lăcomia, cămătăria, ipocrizia și perfidia lui, toate la superlativ, așa că folosiseră la ceva mica neînțelegere și emoțiile din timpul trecerii noastre prin hol.

[1] Numele personajului care personifică poporul englez în culegerea de satire politice (*Istoria lui John Bull*) a scriitorului englez de origine scoțiană John Arbuthnot (1667—1735). (N.T.)

Capitolul XIII

ÎNTÎLNESC DOI COMPATRIOȚI

Îndată ce am socotit nimerit — adică nu înainte ca lui Burchell Fenn să-i fi venit inima la loc și să-și fi recăpătat buna dispoziție — i-am cerut să-mi prezinte ofițerii francezi ce aveau să-mi fie tovarăși de drum. Bănuiam că erau doi și, apropiindu-mă de ușa lor, inima îmi bătea puternic. Acest specimen al Perfidului Albion mă făcea să doresc și mai mult întîlnirea cu compatrioții mei.

I-am găsit găzduiți într-o cameră spațioasă scundă, cu vederea spre curte. În vremurile bune, camera servise probabil drept bibliotecă, fiindcă se mai vedeau urmele rafturilor de-a lungul lambriului. Într-un colț, pe pardoseală, erau patru sau cinci saltele și o grămadă de așternuturi de pat slinoase ; lîngă ele, un lighean și o bucată de săpun, iar în capătul celălalt o masă simplă de bucătărie cu cîteva scaune de brad. Pe unul din scaune, lîngă o caricatură de foc, stătea un ofițer bătrîn, cu păr alb și înfățișare bolnăvicioasă, îmbrăcat într-o manta din păr de cămilă, cu gulerul ridicat ; deși își ținea genunchii aproape lipiți de grătar și mîinile întinse unde era fumul mai gros, tremura de frig. Al doilea ofițer — un bărbat voinic, rumen și chipeș — ale cărui gesturi aduceau cu mersul fudul al cocoșului, genul masculului admirat de femei — părea că pierduse nădejdea să se încălzească la un asemenea foc și acum se plimba în sus și în jos strănutînd cu zgomot, suflîndu-și de zor nasul, bombănind și înjurînd tot timpul ca la cazarmă.

Fenn mă prezentă scurt.

— Domnilor, dînsul e un tovarăș de drum ! zise el și plecă imediat.

Bătrînul îmi aruncă o singură privire stinsă și chiar în acea clipă îl prinse un frison cu zgîlțîituri puternice ca

de sughiţ. Celălalt, întruchiparea desăvîrşită a fantelui cu guturai, mă privi sfidător.

— Şi dumneata cine eşti, domnule ? mă întrebă el.

L-am salutat milităreşte ca pe unul din superiorii mei :

— Sînt soldatul Champdivers din al optulea de infanterie.

— Frumoasă treabă ! zise el. Şi ai să mergi cu noi ? Trei într-o cabrioletă şi, unde mai pui, cu un ilustru soldat de rînd nespălat. Dar cine plăteşte pentru dumneata, distinse domn ?

— Dacă asta îl interesează pe *monsieur*, pentru dumneavoastră cine a plătit ? l-am întrebat politicos.

— Aha, vrei să faci pe deşteptul ! zise el şi schimbă vorba, începînd să-şi blesteme soarta şi să înjure în fel şi chip vremea, frigul, riscurile, preţul evadării şi îndeosebi bucătăria afurisitului de englez. Dar mai mult ca orice părea că-l supără faptul că trebuia să merg cu ei.

— Dacă ai ştii ce te aşteaptă... vai ! vai !... te-ai lăsa păgubaş ! Caii nu pot trage cabrioleta, drumurile sînt numai gropi şi băltoace. Nu mai departe noaptea trecută, colonelul şi cu mine am fost nevoiţi să mergem pe jos jumătate din drum... trăzni-i-ar Dumnezeu !... jumătate din drum prin noroi pînă la genunchi... şi eu cu guturaiul ăsta infernal... unde mai pui pericolul de a fi prinşi. Din fericire n-am întîlnit pe nimeni ; peste tot pustiu... un adevărat pustiu... ca de altfel întreagă această ţară dezgustătoare. Nimic de mîncare... nimic, domnule, decît carne rece de vită şi legume fierte în apă... iar ca băutură doar sos Worcestershire ! Şi pe deasupra frig ! Şi-apoi oamenii... uită-te la ei ! Ce neam ! N-am văzut bărbat chipeş... nici ofiţeri fercheşi !... (se uită încîntat la talia sa)... Şi femeile... nişte beţe ! Nu, sigur, nu-i pot înghiţi pe englezi !

Omul ăsta îmi inspira atîta antipatie încît îmi sări mustarul. Nu i-am putut suferi niciodată pe fanţii ăştia filfizoni chiar cînd erau cuviincioşi şi cu gust îmbrăcaţi : dar maiorul (acest grad avea) era imaginea lacheului de casă mare. Ca să mă declar sau să mă prefac că sînt de acord cu el, mi-era peste putinţă.

— Nici nu era de aşteptat să-i înghiţiţi după ce v-aţi călcat cuvîntul de onoare, am zis politicos.

Se răsuci pe călcîie ca o sfîrleză şi se întoarse spre mine privindu-mă într-un fel pe care cred că şi-l închi-

puia înfricoșător ; dar înainte de a apuca să spună ceva îl opri un nou acces de strănut.

— Eu nu m-am înfruptat din mîncarea asta, am prins eu prilejul să adaug. Se zice că nu-i prea gustoasă. *Monsieur* cum a găsit-o ?

Colonelul se trezi din starea de toropeală de pînă atunci și surprinzător de sprinten se băgă între noi înainte ca să mai putem rosti o vorbă.

— Rușine, domnilor ! E oare acum momentul ca niște francezi și tovarăși de arme, să se certe ? Ne aflăm în mijlocul dușmanilor ; o ceartă, o vorbă mai tare, ajunge ca să ne arunce iarăși în ghearele prizonieratului. *Monsieur le Commandant* [1], ai fost grav ofensat. Îți cer, te rog... la nevoie îți ordon, să nu dai curs acestei afaceri de onoare, pînă ce nu vom ajunge teferi în Franța. Acolo, dacă dorești, mă ofer să-ți fiu de folos în orice calitate vrei. Cît despre dumneata, tinere, ai dovedit cruzimea și ușurința pe care numai tinerețea și le poate îngădui. Domnul acesta e superiorul dumitale și nici nu mai e tînăr... (Închipuiți-vă mutra maiorului la rostirea ultimului cuvînt)... E adevărat că și-a călcat cuvîntul de onoare. Nu-i cunosc motivele... nu mai mult decît le cunoști dumneata. În această vreme de restriște pentru țara noastră s-ar putea să fie patriotismul... s-ar putea să fie o cerință omenească firească. Nu știi de ce a făcut asta și-ți permiți să-i pui la îndoială onoarea. Călcarea cuvîntului de onoare e vrednică de compătimire nu de zeflemea. Și eu mi-am călcat cuvîntul... eu, colonel al Imperiului. Dar pentru ce ? Am dus ani de zile tratative ca să fiu schimbat cu un prizonier englez, dar n-am reușit. Mi-o iau mereu înainte cei cu trecere la Ministerul de Război și eu trebuie să aștept ; iar acasă fiica mea e pe moarte. Acum am să-mi văd în sfîrșit fiica, ăsta-i singurul meu motiv, numai dacă nu va fi prea tîrziu. E bolnavă, foarte bolnavă... pe pragul morții. Nu mi-au mai rămas pe lume decît fiica, Împăratul și onoarea ; și cuvîntul de onoare mi l-am călcat, zică-mi oricine ce-o vrea !

Vorbele lui mă înduioșară.

Acum cînd cunoșteam frămîntarea acestui om, privindu-i fața mi se umplu sufletul de amărăciune și de remușcare și-i cerui maiorului să ne dăm mîna în semn

[1] Domnule maior (în franceză în original). (N.T.)

de împăcare (ceea ce el făcu cu prea puțină plăcere), retractînd încă o dată cele spuse și cerîndu-i mii de scuze.

— La urma urmei, am zis, ce drept am eu să vorbesc în acest fel ? Am norocul să fiu soldat simplu și n-am avut nici un cuvînt de dat sau de respectat. Odată trecut dincolo de meterezele închisorii, sînt liber ca aerul. Vă rog să credeți că regret din suflet vorbele urîte rostite. Dați-mi voie... în casa asta blestemată nu ne poate servi nimeni ? Unde e individul acela, Fenn ?

M-am repezit la una din ferestre și am deschis-o. Fenn, care tocmai atunci trecea prin curte, ridică mîinile disperat strigîndu-mi să mă dau înapoi, se năpusti în casă și în minutul următor apăru în pragul ușii noastre.

— Vai, domnule ! zise el, nu vă mai arătați la ferestrele alea. S-ar putea să vă vadă cineva de pe ulița din dos.

— Am înțeles, am răspuns. De acum înainte voi fi prevăzător ca un șoarece și nevăzut ca o stafie. Dar, pînă una-alta... pentru Dumnezeu !... adu-ne o sticlă de coniac ! Odaia dumitale e jilavă ca fundul unui puț și domnii aceștia mor de frig.

Îndată ce i-am plătit (deoarece știam că aici totul trebuia plătit înainte, mi-am îndreptat atenția spre foc și, fie că aveam mai multă îndemînare pentru treaba asta, fie că acum cărbunii se încinseseră, am izbutit să stîrnesc o vîlvătaie de duduia căminul.

Strălucirea flăcărilor în această zi ploioasă posomorîtă păru să-l învioreze iarăși pe colonel, ca o licărire de soare. Afară de asta, odată cu izbucnirea flăcărilor, în cameră pătrunse un curent de aer care ne scăpă foarte curînd de calamitatea fumului. Iar cînd Fenn se întoarse cu o sticlă sub braț și cu un singur pahar în mînă, în cameră atmosfera se însufleți se.

Am turnat puțin coniac în pahar și m-am adresat colonelului :

— Domnule colonel, sînt un tînăr soldat de rînd. În scurtul răstimp de cînd mă aflu în această cameră v-ați putut convinge că am o fire arțăgoasă și manierele inerent legate de o asemenea fire. Aveți bunătatea să treceți peste aceste lipsuri ale mele și faceți-mi cinstea să acceptați acest pahar.

— Băiatule, zise el privindu-mă cu un aer bănuitor, ești sigur că-ți poți permite această cheltuială ?

L-am asigurat că puteam.

— Atunci îţi mulţumesc. Mi-e tare frig.

Goli paharul şi faţa-i prinse puţină culoare.

— Îţi mulţumesc încă o dată, zise el. Mi-a mers la inimă.

Pe maior l-am poftit să se servească singur. Nu se dădu deloc în lături şi continuă să bea toată dimineaţa, uneori cerîndu-mi permisiunea alteori nu ; şi, înainte să ni se servească masa de prînz, sticla era aproape goală. Mîncarea a fost aşa cum spusese el : carne rece de vită, legume, cartofi, muştar într-o ceaşcă de ceai şi bere într-o carafă cafenie decorată de jur împrejur cu cîini de vînătoare, cai, vînători şi o vulpe în depărtare, iar la mijloc un uriaş John Bull (aidoma lui Fenn), cu perucă cîrlionţată, fumînd din lulea. Berea era bine pregătită, dar nu destul de tare pentru maior care-i adăugă coniac... pentru guturaiul său, zicea el... iar ce mai rămăsese în sticlă dispăru repede în acelaşi scop curativ. Îmi atrase în felurite chipuri atenţia asupra acestui amănunt : scurse ostentativ ultimele picături în pahar, aruncă sticla în aer şi făcu tot felul de scamatorii cu ea. După ce-şi epuiză toate trucurile, văzînd că rămîn surd la aluziile lui, comandă în sfîrşit o sticlă şi o plăti el.

Colonelul nu mîncă nimic. Şedea cufundat în gînduri şi numai din cînd în cînd se trezea doar cît să-şi dea seama unde se afla şi de prezenţa celor din jur. Înainte ca dejunul să ia sfîrşit, căzu într-un somn letargic ; acum zăcea întins pe una din saltele, cu membrele inerte, părînd că nu mai sufla — o adevărată imagine a morţii.

La masă rămăsesem numai maiorul şi eu. Să nu credeţi însă că *tête-à-tête*-ul nostru a durat multă vreme, dar cît a durat a fost foarte animat. Maiorul bău pahar după pahar sau, aşa zicînd, „ca un englez", strigă, bătu cu pumnul în masă, cîntă cu glas tare, înjură şi pînă la urmă vru să arunce farfuriile pe fereastră... noroc că nu mai era în stare ! O petrecere atît de zgomotoasă nu s-a mai văzut niciodată la nişte fugari de la care era de aşteptat să păstreze cea mai desăvîrşită discreţie ; şi în tot acest timp colonelul a continuat să doarmă ca un copil. Văzînd că maiorul o luase razna şi că nu putea fi oprit nicicum, m-am gîndit că scopul scuză mijloacele şi am început să-i umplu paharul şi să-l îndemn cu toasturi să-l bea pînă la fund ; aşa că mai curînd decît m-aş fi

așteptat, limba i se împletici și i se făcu somn. Încăpățînat ca toți bețivanii de felul său, nu l-am putut însă convinge să se culce pe saltea pînă ce nu m-am lungit și eu pe alta. Comedia a luat astfel repede sfîrșit ; nu peste mult dormea buștean și sforăia ca o fanfară militară ; și atunci am putut să mă ridic de pe saltea și să înfrunt singur plictiseala după-amiezii.

Să fi fost ora patru după-amiaza, ploaia încetase și soarele apunea cu puțina-i măreție de iarnă, cînd șirul gîndurilor mi-a fost întrerupt de sosirea unui docar cu doi musafiri. Erau, probabil, fermieri din vecinătate — oameni înalți și trupeși, în mantale lungi și cizme înalte. Cînd au sosit erau foarte îmbujorați de băutură și, înainte de a pleca, beți turtă. Au stat multă vreme cu Burchell în bucătărie, bînd, strigînd, cîntînd fără întrerupere cîntece vesele țărănești din partea locului, și larma lor îmi ținu de urît. Cîntecele lor, deși deloc melodioase, erau totuși altceva decît sforăitul infernal al maiorului de pe saltea.

În sfîrșit, cam pe la orele șase seara, cred, veselii menestreli au apărut în curte lovindu-se în mers unul de altul, conduși de Fenn cu felinarul în mînă. Se urcară cu chiu cu vai, gălăgioși, în docar, unul din ei trase de hățuri și cît ai bate din palme se făcură nevăzuți și neauziți, ca sub efectul unei vrăji. Știu că există o Providență a beților, care ține hățurile în locul lor și le poartă de grijă, și nu mă îndoiesc că acest docar i-a dat mult de lucru !

Fenn porni spre fundul curții cu pași nesiguri și bălăngănind felinarul. Prin ușile deschise ale șopronului l-am zărit pe flăcăul ciufulit trăgînd cabrioleta afară. Acum ori niciodată era momentul să vorbesc cu gazda noastră între patru ochi. Am coborît scara pe bîjbîite și am ajuns la el tocmai cînd examina harnașamentul cailor la lumina felinarului.

— Se apropie ora despărțirii, i-am zis eu, și ți-aș rămîne îndatorat dacă ai spune vizitiului să mă lase la cel mai apropiat punct de Dunstable. Aș fi vrut să merg cît mai departe cu prietenii noștri, colonelul și maiorul, dar treburile nu-mi îngăduie amînare și mă obligă să cobor nu departe de Dunstable.

Spre mulțumirea mea, dădu cuvenitele porunci cu o slugărnicie și mai plecată, poate din cauza băuturii.

Capitolul XIV

CĂLĂTORIA ÎN CABRIOLETA ÎNCHISĂ

Tovarăşii mei de călătorie s-au trezit greu din somn. Colonelul, bietul bătrîn, trăia într-un fel de visare neîntreruptă, manifestată prin aparentă surzenie şi excesivă politeţe, iar maiorul era încă ameţit de băutură. După ce am luat ceaiul lîngă cămin, am ieşit toţi trei în frigul tăios al nopţii, ca nişte răufăcători. Între timp, vremea se schimbase ; după încetarea ploii, se lăsase un frig năpraznic. Cînd am pornit, luna, acum aproape de zenit, arunca reflexe pe ochiurile de gheţuş şi scăpăra mii de scîntei în chiciura de pe copaci. Cu greu ţi-ai fi putut închipui o noapte mai puţin potrivită pentru călătorie. În cursul după-amiezii caii fuseseră însă potcoviţi cu caiele, şi King (aşa-l chema pe vizitiul ciufulit) ne asigură că nu vom avea nici un fel de neplăceri. Şi s-a ţinut de cuvînt ; în ciuda aerului său nătîng, era fără egal în meserie, dovedind o mare iscusinţă în cruţarea cailor şi conducîndu-ne zile de-a rîndul, fără greş, numai pe scurtături.

În interior, cabrioleta închisă, o adevărată maşină de tortură, era echipată cu o bancă pe care ne-am aşezat cu toţii ; uşa a fost încuiată şi într-o clipă ne-a înghiţit o beznă năbuşitoare. Am simţit cum din curte am ieşit cu multă precauţie. Noaptea, cuvîntul de ordine era vigilenţă şi mers la pas ; asta însemna o uşurare a chinurilor inerente călătoriei în astfel de condiţii, de care însă nu ne-am bucurat prea des. În general, am călătorit aproape zi şi noapte, de multe ori destul de repede şi mereu printr-un labirint de poteci şi drumuri lăturalnice nespus de rele. Stăteam atît de stîlciţi pe banca aceea şi eram tot timpul izbiţi de acoperişul şi laturile cabrioletei, încît la sfîrşitul unei etape ajungeam într-o stare cu adevărat de plîns ; uneori ne culcam imediat fără să ne mai gîn-

dim la mîncare și dormeam pînă la următoarea plecare, cînd ne trezeam cu adevărat abia pe drum, la prima zdruncinătură mai zdravănă. Din cînd în cînd ne opream și aceste scurte popasuri ne cădeau ca o binefacere. Uneori însă, cabrioleta se împotmolea, odată chiar s-a răsturnat, și atunci trebuia să coborîm și să dăm ajutor vizitiului. Alteori — la fel ca atunci cînd am întîlnit-o prima oară — caii nu mai răzbeau și trebuia să mergem pe lîngă ei prin noroi sau pe polei pînă mijeau zorii sau pînă cînd, apropiindu-ne de un cătun ori de un drum principal, trebuia să dispărem ca strigoii în cușca noastră.

La halte ajungeam la ore din cele mai ciudate și în locuri de asemeni ciudate. Pot spune că prima mea experiență de acest fel a fost cea mai plăcută ; nicăieri n-am fost tratați atît de bine ca la Burchell Fenn. Era desigur firesc și de așteptat într-o călătorie atît de lungă și în taină. La următoarea haltă am stat șase ore într-un șopron ticsit cu fîn, izolat într-o livadă mlăștinoasă. Ca locul să ni se pară și mai atrăgător, King ne-a povestit că acolo se petrecuse un omor îngrozitor și că acum era bîntuit de stafii ; dar începuse să se crape de ziuă și eram prea obosiți ca să ne mai gîndim la stafii. La a doua și la a treia haltă, am poposit spre miezul nopții pe cîte o pîrloagă. Ca să ne încălzim, am înjghebat un foc la adăpostul cîtorva mărăcini, am mîncat ca cerșetorii pîine și o bucată de slănină și ne-am culcat ca țiganii cu picioarele spre foc. Între timp, King a plecat cu cabrioleta nu știu unde, ca să schimbe caii, iar cînd s-a întors era tîrziu, totuși încă întuneric, și am pornit din nou la drum. La un alt miez de noapte ne-am oprit la o casă de țară veche, spoită în alb, cu două caturi, înconjurată cu gard viu. Luna lucea palidă în ferestrele de sus, iar prin ferestrele de la bucătărie se vedea flacăra focului reflectată în tavan de vasele atîrnate pe perete. Aici, după multe bătăi în ușă, King a reușit să trezească o babornițâ hîdă care stătea de strajă, moțăind pe un scaun la gura sobei. Am fost poftiți înăuntru și omeniți cu o cană de ceai fierbinte. Bătrîna era mătușa lui Burchell Fenn și părtașă fără să vrea la periculoasa lui îndeletnicire. Cu toate că locuința era retrasă și la acea oră puțin probabil să treacă cineva pe drum, King vorbea cu ea numai în șoaptă. Acest necontenit șușotit tainic avea ceva lugubru, ceva specific unei camere de bolnav. Pe nesimțite, teama gaz-

delor noastre ne-a cuprins și pe noi. Am mîncat cu frica-n sîn. Dacă unul din noi zăngănea linguriţa, toţi tresăream, iar cînd a venit vremea plecării am oftat uşuraţi şi ne-am înghesuit pe locurile noastre din cabrioletă cu simţămîntul că scăpasem de o mare primejdie. Cele mai multe prînzuri le-am luat însă fără teamă, în cîrciumi dosnice, la ore neobişnuite, cînd clienţii se găseau la lucru pe cîmp sau în ogrăzi.

N-am avut niciodată motive să-mi schimb prima părere despre colonel. Bătrînul gentleman mi-a părut bunătatea întruchipată şi aceeaşi impresie o păstrez şi acum cînd privesc înapoi. L-am văzut în cele mai grele încercări, la foame şi la frig ; era muribund şi arăta într-adevăr ca un om care nu mai avea mult de trăit ; dar nu-mi aduc aminte să-i fi scăpat de pe buze vreo vorbă pripită, aspră sau altcum necuvenită. Dimpotrivă, căuta tot timpul să se facă plăcut şi, chiar cînd povestea fără şir, vorbea totdeauna sfătos ca un bătrîn erou, puţin ramolit, dar credincios pînă la sfîrşit stindardului său. Se bucurase de o relativă libertate în schimbul cuvîntului de onoare, pe care şi-l călcase din dragoste pentru fiica sa. Încetasem să mai sper că va ajunge în viaţă la patul ei, că va putea să îndure pînă la capăt grelele încercări, oboseala istovitoare şi frigul pătrunzător cu care aveam de luptat în călătoria noastră. Am făcut pentru el tot ce mi-a stat în putinţă : i-am purtat de grijă, l-am învelit, l-am vegheat cînd adormea şi uneori l-am ţinut în braţe pe drumurile prea rele.

— Champdivers, îmi zise el la un moment dat, te porţi cu mine ca un fiu... da, ca un fiu.

Îmi amintesc cu plăcere aceste vorbe, măcar că atunci m-au îndurerat nespus de mult. Tot ce-am făcut n-a ajutat la nimic. Oricît de repede mergeam noi spre Franţa, el mergea şi mai repede spre altă destinaţie. Cu fiecare zi slăbea văzînd cu ochii şi era tot mai apatic. În ultima sa zi începu să ne istorisească iar povestea-i veche cu crucea şi împăratul. Maiorul, care era bolnav, sau cel puţin prost dispus, protestă enervat.

— *Pardonnez moi, monsieur le commandant, mais c'est pour monsieur* [1], îi zise colonelul. Dînsul n-a auzit

[1] Iertaţi-mă, domnule maior, dar asta-i pentru dumnealui (în franceză în original). (N.T.)

încă întîmplarea și e destul de amabil să se arate că-l interesează.

Curînd, pierdu însă firul povestirii și pînă la urmă zise :

— *Qué, que j'ai ? Je m'embrouille ! Suffit : s'm'a la donné, et Berthe en était bien contente* [1].

Cuvintele lui au sunat ca o cortină care cade sau ca un capac închis peste un mormînt.

Se cufundă apoi într-un somn liniștit de prunc, din care trecu pe nesimțite în somnul morții. În acel moment aveam brațul în jurul trupului său și n-am simțit decît o foarte ușoară încordare de-o clipă, atît de blînd luă sfîrșit nefericita-i viață. Abia la halta de seară am constatat că doar lutul colonelului ne însoțea. În timpul nopții am furat un hîrleț de pe cîmp — cred că eram aproape de Market Bosworth — și puțin mai departe, la lumina felinarului lui King, l-am înmormîntat pe bătrînul ostaș al Imperiului, cu rugăciuni și lacrimi, într-o pădurice de stejari tineri.

Cît îl privește pe maior, l-am iertat demult. A dus trista veste sărmanei fiice a colonelului. Mi s-a spus că și-a îndeplinit această îndatorire cu multă blîndețe. De fapt, nimeni n-ar fi putut s-o facă fără lacrimi !

---

[1] Ce am ? Mă încurc ! Ajunge : mi-a dat-o și Berthe s-a bucurat mult ! (în franceză în original). (N.T.)

Capitolul XV

CE-A PĂȚIT SECRETARUL AVOCATULUI

Am amintit în treacăt obiceiul nostru de a mînca la ospătării dosnice de la marginea drumului, cunoscute de King. Era o treabă primejdioasă : pentru a ne potoli foamea înfruntam zilnic pericolul de a ne vîrî capul în gura leului. Uneori, ca să micșorăm riscul, coboram din cabrioletă înainte de a ajunge în fața ospătăriei, intram unul cîte unul și comandam ce doream, ca niște străini care nu se cunoșteau. Tot așa procedam la plecare și ne întîlneam în cabrioletă într-un anumit loc stabilit dinainte, cam la o jumătate de milă mai departe. Colonelul și maiorul știau cîteva cuvinte englezești, dar vai de pronunția lor ! Știau însă destul de bine să comande o felie de slănină sau șuncă și băutură și să cheme la plată. De fapt, oamenii din partea locului nu-și dădeau osteneala și nici nu erau în stare să facă deosebiri între oameni.

Într-o noapte, cam pe la orele nouă, zece, chinul foamei și al frigului ne-a mînat într-o cîrciumă din comitatul Bedfordshire, nu departe de Bedford. În sala de mîncare se afla un individ înalt, slab, să tot fi avut patruzeci de ani, cu înfățișare aparte, îmbrăcat în negru. Ședea pe banca de lîngă foc și fuma dintr-o lulea. Își atîrnase pălăria și peruca într-un cui ; avea capul chel ca o bășică de porc și privirea foarte vicleană, cîrcotașă și iscoditoare. Părea că se consideră mai presus de cei din jur, cu aerul omului de lume rătăcit într-o gloată de țărani, ceea ce poate i se cuvenea pentru că, după cum am aflat mai tîrziu, era secretarul unui avocat. Eu îmi luasem rolul cel mai ingrat, de a sosi ultimul și, cînd am intrat, maiorul fusese deja servit la o masă retrasă. Probabil că înainte de intrarea mea avusese loc o dis-

cuție și mi-am dat seama că în aer plutea o primejdie. Maiorul părea agitat, secretarul de avocat avea o poză triumfătoare, iar cei trei, patru țărani în haine de lucru, care ședeau lîngă el și-i țineau isonul, își lăsaseră pipele să se stingă.

— Bună seara, domnule ! mi se adresă secretarul.

— Bună seara, domnule, i-am răspuns eu.

— Cred că ăsta-i omul care ne poate ajuta, zise secretarul făcînd cu ochiul spre țărani ; apoi, după ce-am dat comanda, mi se adresă iarăși :

— Nu vă supărați, domnule, încotro mergeți ?

— Domnule, nu sînt omul care vorbește despre afaceri sau destinația sa într-un local public.

— Bun răspuns și excelent principiu, zise el. Vorbiți franțuzește, domnule ?

— Nu, domnule, dar vă pot fi de folos cu puțină spaniolă.

— Dar poate cunoașteți accentul franțuzesc ? zise secretarul.

— Dacă-l cunosc !... Accentul franțuzesc ? O, cred că din zece cuvinte pot spune dacă cineva e francez.

— Dacă-i așa, uite, avem o nedumerire și vă rugăm să ne lămurești dumneata. Eu unul n-am nici o îndoială, dar cîțiva dintre oamenii aceștia sînt mai puțin pricepuți. Le lipsește învățătura, mă înțelegeți. După modesta mea părere, fără binefacerile învățăturii un om nu poate umbla în lume, nu poate pricepe ceea ce aude și vede.

Se întoarse spre maior, care părea că i se oprise mîncarea în gît.

— Ei, domnule, zise secretarul, fă-mi plăcerea să-ți aud iar glasul. Unde spuneai că te duci ?

— Domnule, mă du...uc la Lo...ondra, se bîlbîi maiorul.

Îmi venea să-i arunc farfuria în cap, văzînd cît era de prost și cît de puțin talent pentru limbi străine dovedea într-un moment atît de hotărîtor.

— Dumneata ce spui de asta ? mă întrebă secretarul. Nu vorbește cu accent francez ?

— Dumnezeule ! am strigat sărind de pe scaun ca unul care zărește întîmplător o cunoștință. Dumneata ești, domnule Dubois ? Cine ar fi visat să te întîlnesc atît de departe de casă ?

În timp ce-i vorbeam, am strîns cordial mîna maiorului și, întorcîndu-mă spre cel care ne căta pricină, i-am spus :

— O, domnule, poți fi liniștit. Dumnealui e un om de treabă, un fost vecin al meu din Carlisle.

Am crezut că secretarul nu va mai avea ce spune. Nu cunoaștem însă omul !

— E totuși francez ? zise el.

— Da, desigur ! Francez emigrat. Dar nu-i din tabăra lui Bonaparte al dumitale ! Garantez că vederile lui politice sînt la fel de sănătoase ca ale dumitale.

— Mă întreb, însă, de ce domnul Dubois a tăgăduit că-i francez, zise calm secretarul.

Întrebarea m-a luat pe neașteptate și am zîmbit ; dar șocul surprinderii a fost puternic și în următoarele cuvinte am făcut, ceea ce rar mi s-a întîmplat, o greșeală de engleză. În toate aceste luni îmi salvasem libertatea și viața datorită cunoașterii desăvîrșite a acestei limbi și dacă o dată am greșit, nu-i nevoie să vă dau prea multe amănunte. Era o foarte mică greșeală, care ar fi trecut neobservată în nouăzeci și nouă din o sută de cazuri. Acest om al legii a observat-o însă imediat, de parcă era de meserie profesor de limba engleză.

— Aha ! exclamă el. Și dumneata ești francez ! Te trădează limba. Va să zică doi francezi care vin, separat și întîmplător la orele zece din noapte, într-o cîrciumă din centrul comitatului Bedfordshire ? Nu, domnule, asta nu mai merge ! Sînteți prizonieri evadați, dacă nu cumva și mai rău. Considerați-vă arestați. Vă rog să-mi arătați actele.

— Dacă-i așa, cu ce drept ni le ceri ? Auzi, domnule ! Să arăt actele la un simplu *ipse dixit* [1] al unui individ necunoscut dintr-o cîrciumă dosnică !

— Dumneata te opui legii ? zise el.

— Nu, legii nu, domnule. Sînt un om prea corect ca să mă fac vinovat de așa ceva. Dar în fața unui ins fără nume, chel și cu pantaloni de bumbac pe măsura altuia,

[1] Termen juridic ; afirmație neînsoțită de dovadă (în latină în original) (N.T.)

de ce nu ? E dreptul meu de englez get-beget ce sînt Unde-i *Magna Charta* ? [1]

— O să vedem noi, zise el.

Apoi adresîndu-se celor de faţă :

— Unde locuieşte poliţaiul ?

— Vai, domnule ! se miră crîşmarul. Ce vă trece prin minte ? Poliţaiul, după ora zece noaptea ? Doarme beat turtă de mai bine de două ore.

— Da, asta aşa-i, întărîră în cor ţăranii.

Secretarul de avocat rămase pe gînduri. La forţă nu se putea gîndi ; crîşmarul nu se arăta deloc dornic să-l ajute, iar ţăranii erau indiferenţi — doar ascultau cu gura căscată şi, cînd se scărpinau în cap, cînd îşi aprindeau lulelele cu tăciuni din vatră. Pe de altă parte, maiorul şi cu mine îl sfidam şi ne împotriveam nu fără oarecare temei legal. Astfel stînd lucrurile, secretarul îmi propuse să merg cu el la un moşier cu numele de Merton, un om de vază al locului care făcea parte din juriul judecătorului de pace şi locuia doar la trei ulite mai departe. I-am spus că de dragul lui nu fac nici măcar un pas, nici de şi-ar da duhul. Îmi propuse atunci să rămîn acolo toată noaptea, pentru ca poliţaiul să cerceteze cazul a doua zi de dimineaţă cînd va fi treaz. I-am răspuns că voi pleca cînd şi unde-mi place ; că noi călătorim în mod legal, cu credinţa-n Dumnezeu şi rege şi că eu unul nu voi îngădui nimănui să mă oprească din drum. Totodată m-am gîndit că tevatura aceea durase prea mult şi m-am hotărît să-i pun capăt cît mai repede.

— Ia ascultă ! i-am spus ridicîndu-mă, fiindcă pînă acum rămăsesem pe scaun nepăsător. Situaţia asta nu poate fi lămurită decît pe o singură cale... singura cale cu adevărat englezească... şi anume de la om la om. Scoate-ţi haina, domnule, şi cei de faţă vor judeca dacă lupta-i dreaptă.

În ochi îi apăru o licărire care nu mă putea înşela. În educaţia lui trecuse cu vederea un punct esenţial şi specific englezesc : nu ştia să boxeze. Veţi spune că nici eu nu ştiam ; dar pe vremea aceea aveam multă îndrăzneală ; şi-apoi eu îl provocasem.

---

[1] Marea Cartă, legea constituţională din 1215 care garantează libertăţile civile şi politice ale cetăţenilor englezi (în latină în original). (N.T.)

— Zice, am continuat eu, că nu sînt englez, dar ca să spui că budinca-i bună, trebuie mai întîi s-o guști.

Și îndată mi-am scos haina și am luat cuvenita poziție, ceea ce era cam tot ce știam din măiestria asta barbară.

— Ce-i, domnule ? am exclamat eu. Am impresia că te cam codești. Hai, vreau să mă bat cu dumneata ; uite îți ofer un stimulent, deși să mă ia dracul dacă pricep de ce un om trebuie îmboldit ca să primească o provocare.

Am scos din buzunar o bancnotă și am aruncat-o crîșmarului.

— Uite miza, mă voi bate cu dumneata numai pînă la prima sîngerare pentru că, pare-se, nu-ți prea dă ghes inima. Dacă eu voi sîngera cel dintîi, cele cinci lire de acolo sînt ale dumitale și voi merge cu dumneata la orice moșier vei pofti. Dar dacă eu cel dintîi te voi umple de sînge, vei fi de acord că sînt cel mai bun și mă vei lăsa... pentru Dumnezeu !... să-mi văd de drum și de treburile mele legitime. cînd îmi va plăcea. E cinstit așa, oameni buni ? am spus eu adresîndu-mă celor de față.

— Da, da, răspunseră în cor mocîrțanii. Mai cinstit ca așa nu se poate. Hai, domnule, scoateți-vă haina !

Acum, omul legii nu mai avea de partea sa glasul mulțimii și, ceea ce mă încurajă și mai mult să merg mai departe, situația s-a schimbat repede în favoarea mea. Maiorul își plătea acum consumația și crîșmarul îi primi banii impasibil, iar la ușa din dos am zărit fața speriată a lui King. care făcea semne să ne grăbim.

— Aha ! zise adversarul meu, dumneata ești viclean ca o vulpe. Îți citesc însă gîndul. Știu bine ce vrei. Încerci să schimbi subiectul discuției, nu-i așa ?

— Oi fi citind dumneata gîndul meu, domnule, dar dacă-mi vei face favoarea să te ridici, vei afla că pot lovi al dracului de tare.

— Asta n-am pus la îndoială, cred că ai băgat de seamă. Dar, voi neghiobilor, zise el adresîndu-se celor de față, cum de nu puteți vedea că individul ăsta vă prostește pe față ? Nu vedeți că a întors discuția împotriva mea ? Eu îi spun că-i prizonier francez, iar el îmi spune că știe să boxeze ? Ce-are de-a face una cu alta ? Nu m-aș mira că știe să și danseze, fiindcă ăștia sînt și meșteri la dans. Eu zic și susțin cu tărie că e francez. El zice că nu-i. Ei bine, în cazul acesta să-și arate actele.

Dacă le are, de ce nu le arată ? Dacă le-ar avea, n-ar fi primit oare bucuros să ne ducem la moșierul Merton pe care voi toţi îl cunoaşteţi ? Voi sînteţi nişte oameni simpli de treabă din Bedfordshire și oameni mai potriviți să m-asculte n-aş fi găsit. Nu sînteţi în stare să staţi la discuţie cu un francez ipocrit ca acesta. Dar îi spun eu, în locul vostru, să-şi înşire palavrele la alţii, nu aici. În Bedfordshire n-au ascultare. Și-apoi uitaţi-vă la el ! Priviţi-i picioarele ! Mai are cineva de aici picioare ca el ? Priviți-l cum se ține pe picioare. Se mai ține careva dintre voi ca el ? Se mai ține așa crîșmarul de colo ? I se citește pe față că-i francez !

Vorbele lui nu-mi displăceau şi în altă situaţie auzindu-le m-aş fi simţit măgulit : dar îmi dădeam bine seama că, de l-aş fi lăsat să mai vorbească, ar fi putut să întoarcă balanța în favoarea lui. Poate că la box nu era prea îndemînatic ; dar cred că studiase la o școală bună oratoria avocățească. În această situaţie pe muchie de cuțit, n-am văzut altă cale de scăpare decît s-o șterg cît mai repede sub pretextul că nu-mi pot stăpîni furia. Nu era desigur o cale prea demnă ; era destul de vulgară, dar altă alternativă nu aveam.

— Tu, iepure laș ce ești ! am izbucnit eu. Îndrăznești să-mi spui că ești englez și nu vrei să te baţi ? Asta mă scoate din sărite. Plec din localul ăsta unde am fost jignit. Ascultă ! Ce-am de plată ? l-am întrebat pe crîșmar, întinzîndu-i un pumn de arginți. Oprește ce-ți datorez și dă-mi înapoi bancnota.

Crîșmarul. consecvent cu politica lui de a fi totdeauna îndatoritor cu clienții, nu se împotrivi. Poziția adversarului meu era cît se poate de neplăcută. Pierduse pe cei doi însoțitori ai mei și acum era pe punctul să mă piardă și pe mine. Era clar că nu mai putea să asmută asupra mea pe cei de față şi, privindu-l cu coada ochiului, l-am văzut șovăind o clipă. Apoi își luă din cui pălăria și peruca din păr negru de cal și trase din spatele băncii o imensă pelerină cu glugă şi o mică valiză. „Ei drăcie ! mi-am zis. Ticălosul ăsta vrea să mă urmărească !“

N-am ieşit bine din cîrciumă şi omul legii era în urma mea. La lumina lunii i-am văzut bine faţa, pe care se citea hotărîrea neclintită de a nu se da bătut şi totodată un calm desăvîrşit. Mă cuprinse teama.

Pe drumul pe care mergeam acum mă aștepta cabrioleta, probabil la o jumătate de milă mai departe. Am socotit că peste cîteva minute individul — informator, sau nu, al Bow-Street-ului [1] — va fi la cheremul meu. Dar după aceea m-am gîndit că băgăreţul ăsta în nici un caz nu trebuia să vadă cabrioleta. Cîtă vreme nu-l voi fi ucis sau nu voi fi scăpat de el în alt fel, riscam să pierd legătura cu tovarășii mei de drum și să rămîn singur în mijlocul Angliei, pe un drum lăturalnic înghețat, despre care nu știam nici unde duce, cu un copoi în urma mea și fără alt prieten decît bastonul meu de stejar.

Am ajuns amîndoi în același timp la o răscruce de poteci. Cea spre stînga ducea pe sub copaci și era foarte întunecoasă. Nici o rază de lună nu pătrundea prin bolta de ramuri și am luat-o la noroc pe acolo. Ticălosul făcu la fel și cîtva timp am mers fără să scoatem o vorbă ; nu se auzea decît scîrţîitul paşilor noştri pe băltoacele înghețate. Într-un tîrziu, urmăritorul meu chicoti și prinse a grăi :

— Drumul ăsta nu duce la domnul Merton.

— Nu ? Dar ăsta-i drumul meu.

— Deci și al meu, zise el.

Am tăcut iarăși amîndoi și am mers așa poate peste o jumătate de milă, pînă cînd la o cotitură bruscă poteca ne-a scos din nou la lumina lunii. În pelerina cu glugă, cu valiza în mînă și peruca neagră pe cap, călcînd pe gheață calm și hotărît, adversarul meu se schimbase de mai că nu-l recunoșteam. Se schimbase în totul, în afară de aerul său dîrz, cîrcotaș și încrezut, care trăda o îndeletnicire sedentară pe scaune înalte de birou fără spetează. Am mai observat că valiza era grea și, cîntărind în minte toate aceste elemente, mi-am făcut un plan.

— Rece noapte, domnule, i-am zis eu. Ce-ai zice, dacă am alerga puţin ? Mi-au înghețat degetele de la picioare.

— Cu cea mai mare plăcere, zise el.

După voce, părea foarte sigur de el, ceea ce nu-mi prea plăcea. Nu-mi rămînea decît să recurg la violență, dar pentru asta era încă prea devreme. Am luat-o deci la fugă ; el după mine ; și tropăitul paşilor noştri pe drumul tare se putea auzi de la o milă. El porni în urma

[1] Stradă în Londra în care e situată judecătoria de urgență a poliției. (N.T.)

mea în pas cu mine şi se ţinu tot timpul la aceeaşi distanţă. Cu toate că era mai în vîrstă ca mine şi în plus ducea o valiză, nu rămase o palmă înapoia mea. Parcă diavolul îl gonea după mine. În cele din urmă m-am săturat de alergat.

Afară de asta, nu aveam nici un interes să alerg atît de repede. Continuînd să alergăm, aveam să ajungem undeva. În orice moment, la o cotitură, puteam să ne trezim la poarta vreunui domn Merton, în mijlocul unui sat cu un poliţai treaz sau în mîinile unei patrule. Acolo mi s-ar fi înfundat. Trebuia deci s-o termin cu el pe loc, cît mai era cu putinţă. M-am uitat împrejur şi locul mi s-a părut potrivit ; nu se vedea nici o lumină, nici o casă, doar mirişti, pîrloage şi cîţiva arbori piperniciţi. M-am oprit şi la lumina lunii l-am privit mînios.

— Să terminăm odată cu caraghioslîcul ăsta ! i-am zis eu.

Se opri şi el şi se uită la mine, foarte palid, dar fără să dea vreun semn de şovăială.

— Sînt de aceeaşi părere, zise el. Ai vrut să vezi dacă sînt în stare să alerg ; poţi să mă pui şi la proba de săritură în înălţime. Totuna va fi. Trebuie să sfîrşim într-un fel.

Am fluturat bastonul de stejar deasupra capului.

— Bănuiesc că-ţi dai seama în ce fel ? Sîntem numai noi doi, e noapte şi sînt foarte hotărît. Nu ţi-e frică ?

— Nu, zise el, cîtuşi de puţin. Nu ştiu să boxez, domnule, dar nu sînt laş, cum poate ţi-ai închipuit. Poate că relaţiile dintre noi se vor simplifica dacă îţi voi spune din capul locului că umblu totdeauna înarmat.

Am simulat o lovitură cu bastonul la cap, dar el se retrase şi, în aceeaşi clipă, am văzut strălucind în mîna lui un pistol.

— Să nu mai faci asta, domnule prizonier francez ! Nu mi-ar plăcea deloc să te văd mort la picioarele mele, zise el.

— Pe legea mea, nici mie ! i-am răspuns lăsînd jos bastonul şi uitîndu-mă la el nu fără o tresărire de admiraţie. Dar uiţi pare-se un lucru : s-ar putea foarte bine ca pistolul dumitale să nu ia foc.

— Am două, zise el. Niciodată nu călătoresc fără două.

— Te felicit. Văd că n-ai nevoie să-ţi poarte altul de grijă şi asta-i o notă bună. Dar, omule ! Hai să judecăm

liniștit ! Dumneata nu ești un laș și cu atît mai puțin eu ; amîndoi sîntem oameni cu bun simț. Am motive temeinice, indiferent de ce natură, să nu-și vîre nimeni nasul în treburile mele și să călătoresc de unul singur. Te întreb însă răspicat : sînt eu omul să mai rabd situația asta ? Sînt eu omul să-ți tolerez această continuă și... iartă-mă că ți-o spun... nespus de insolentă *ingérence* [1] a dumitale în treburile mele personale ?

— Alt cuvînt franțuzesc, zise el calm.

— O ! la dracul cu cuvintele dumitale franțuzești ! i-am strigat eu furios. S-ar părea că și dumneata ești francez !

— Am avut numeroase ocazii să aud această limbă, explică el. Puțini oameni cunosc atît de bine ca mine asemănările și deosebirile de accent și dialect dintre aceste două limbi.

— Pe deasupra mai ești și înfumurat !

— O, știu să deosebesc oamenii, domnule. Pot să stau de vorbă cu țăranii din Bedfordshire în graiul lor și să mă exprim, cred, cum se cuvine în compania unui gentleman cu educația dumitale.

— Dacă dumneata pretinzi că ești un gentleman..., am dat să spun.

— Pardon, mă întrerupse el, nu pretind așa ceva. Nobilii și oamenii instruiți mă interesează numai din punct de vedere profesional. Sînt un om foarte modest.

— Dar, pentru Dumnezeu ! am exclamat nedumerit. Lămurește-mă cel puțin asupra unui lucru. Cine ești și ce ești dumneata ?

— Domnule, n-am de ce să-mi fie rușine de numele meu și nici de îndeletnicirea mea. Sînt Thomas Dudgeon, secretarul domnului Daniel Romaine, avocat la Londra, și vă stau la dispoziție cu serviciile mele. Adresa noastră, domnule, este High Holborn.

Cît de înspăimîntat fusesem înainte mi-am dat seama numai după profunda ușurare pe care am simțit-o acum. Am aruncat bastonul și am exclamat plăcut surprins :

— Romaine ? Daniel Romaine ? Un bătrîn gîrbov, cu fața roșcovană, cap mare și îmbrăcat ca un quaker. Prietene drag, vino în brațele mele !

— Stai pe loc, îți spun ! zise neîncrezător Dudgeon.

---

[1] Ingerință, amestec în treburile personale ale altcuiva (în franceză în original). (N.T.)

Nu i-am dat ascultare. Nu-mi mai era frică, deoarece simţeam că primejdia trecuse ; că de pistolul pe care-l ţinea în mînă nu aveam a mă teme mai mult decît de valiza pe care o ţinea în cealaltă mînă şi pe care o ridică acum ca o barieră în calea mea.

— Înapoi, altfel trag, strigă el. Pentru Dumnezeu ! Bagă de seamă ! Pistolul...

Putea să strige cît poftea. Vrînd-nevrînd, se lăsă strîns la piept şi i-am sărutat mutra urîtă, cum nu mai fusese şi în veci nu avea să mai fie el sărutat vreodată, încît peruca i se suci şi pălăria îi căzu. Icni în strînsoarea braţelor mele ca o oaie în braţele măcelarului.

— Iacă ! i-am zis eu, slăbindu-mi puţin strînsoarea dar încă ţinîndu-mi mîinile pe umerii lui, *je vous ai bel et bien embrassé* [1]... şi, cum ai spune dumneata, poftim încă o vorbă franţuzească.

Cu peruca peste un ochi, Dudgeon arăta surprinzător de abătut şi buimăcit.

— Curaj, Dudgeon ! am continuat. Greul a trecut, n-am să te mai îmbrăţişez. Dar mai întîi, pentru Dumnezeu, pune la loc pistolul. Îl mînuieşti de parcă ar fi un „vasilisc“ [2] ; mai curînd sau mai tîrziu, sigur o să se descarce. Poftim pălăria. Lasă-mă să ţi-o pun eu cum trebuie, dar întîi peruca. Nu uita în nici o împrejurare ţinuta.

— Şi voiai să tragi în mine, sîngerosule ! am exclamat mai apoi.

— Apoi, dacă-i vorba aşa, şi dumneata ai fost tare necugetat cu bastonul ăla ?

— Fie cum spui, dar asta-i acum de domeniul trecutului, e veche ca regele Pharamond [3]... alt cuvînt franţuzesc, dacă ţii să mai strîngi dovezi. Din fericire acum sîntem cei mai buni prieteni şi avem aceleaşi interese.

— Mergi cam prea repede, domnule... După cîte ştiu, nu mi-ai spus care ţi-e numele, zise Dudgeon.

— Nu. E adevărat ! Nu l-ai auzit însă niciodată !

---

[1] Te-am îmbrăţişat de-a binelea (în franceză în original). (N.T.)

[2] Animal mitologic despre care se spunea că posedă puterea să ucidă doar privindu-şi victima. (N.T.)

[3] Personaj legendar considerat multă vreme ca fiind primul rege merovingian, dar al cărui nume nu figurează în nici o cronică demnă de încredere. (N.T.)

— O mică lămurire..., începu el.

— Nu, Dudgeon, l-am întrerupt. Fii practic. Știu ce dorești. Vrei să cinăm. *Rien ne creuse comme l'émotion* [1]. Și mie mi-e foame, deși sînt mai obișnuit cu emoţiile puternice decît dumneata. Dă-mi voie să-ţi citesc pe față ce menu ai pofti : trei felii de mușchi de vacă în sînge, *Welsh rarebit* [2], o cană de bere neagră și un pahar, două, de vin vechi de Porto, la sticlă... adevăratul lapte al englezului.

Am avut impresia că-n ochi îi miji o strălucire și că-i lăsa gura apă la auzul acestei liste de delicatese.

— Tîrziu nu-i, am continuat. Nu mult peste unsprezece, pun rămășag. Dar unde putem găsi un han bun ? Și fii atent, am zis *b u n,* pentru că vinul de Porto trebuie să fie la înălțimea situației... nu o poșircă de butoi.

— Ei bine, ești, zău, un gentlemen tare poznaș ! Trebuie să facă omul neapărat cum zici. Pe drumul ăsta sîntem la mai puțin de trei mile de Bedford.

— S-a făcut ! Să mergem la Bedford !

I-am trecut brațul pe sub al meu, i-am înșfăcat valiza și l-am luat cu mine fără să se mai poată împotrivi. Nu peste mult am ajuns la un teren deschis, puțin în pantă. Drumul era neted și fără gheţuș. Sub clarul de lună se zăreau pînă departe numai pajiști și cîțiva copaci desfrunziţi. Scăpasem de purgatoriul cabrioletei ; mă aflam foarte aproape de unchiul meu ; de domnul Dudgeon nu-mi mai era frică — aveam deci destule motive să fiu bine dispus. Sub bolta senină a miezului de noapte eram ca două fetițe solitare într-o vastă sală de dans luminată de strălucirea lunii și de candelabrele stelelor, jos podeaua măturată și lustruită, nu lipsea decît orchestra să cînte pentru ca dansul să înceapă. Furat de voioșie, am luat asupră-mi partea orchestrei și am început să cînt :

Veselă nevasta quakerului dănţuia,
Vesel şi quakerul cu ea ţopăia.

---

[1] Nimic nu deschide pofta de mîncare ca emoția (în franceză în original). (N.T.)

[2] Specialitate culinară velșă : brînză și puțin unt, topite împreună cu condimente, întinse sub formă de pastă pe pîine prăjită. (N.T.)

L-am prins după mijloc şi am pornit cu el la vale, în paşi de dans. La început se împotrivi puţin, dar nu putu să reziste ritmului vioi al melodiei, farmecului nopţii şi exemplului meu. De piatră să fi fost şi n-ar fi rămas pe loc ; şi Dudgeon se dovedi că era totuşi fiinţă omenească. Tot mai aprins ţopăiam, luna proiecta umbra paşilor şi a mişcărilor noastre groteşti, şi deodată — ca un adevărat calmant — îmi veni în minte înfăţişarea celui cu care dansam, faţa-i lungă şi ura cu care mă privise de sub căpăţîna lui rasă şi necazurile pe care mi le pricinuise ticălosul, nu cu mult înainte.

Acum începeau să se zărească luminile din Bedford. Puritanul meu tovarăş de drum se opri şi se desprinse de mine.

— Asta-i cam *infra dig* [1], domnule, zise el. Ar putea crede cineva că am băut.

— Dar chiar aşa o să şi fie, Dudgeon. Şi nu numai că ai să bei, bătrîn ipocrit ce eşti, dar ai să te şi îmbeţi... ai să te îmbeţi turtă, domnule... şi-o să-ţi urce altul cizmele în pat. Să-i atragem atenţia hangiului cînd intrăm. Prudenţa nu strică niciodată. Nu lăsa niciodată pe mîine ce poţi face azi.

După asta, nu s-a mai plîns însă de purtare necuvenită. Joaca noastră a luat sfîrşit şi am ajuns la uşa hanului într-o atitudine cuviincioasă. Localul era încă luminat şi plin de consumatori întîrziaţi. Am cerut foarte grav să fim serviţi, ceea ce ne-a atras respectul hangiului şi am fost imediat aşezaţi la o masă retrasă de lîngă cămin, unde, la lumina strălucitoare a lumînărilor, am savurat o cină cum de multe zile îmi doream. Vă amintiţi că zile de-a rîndul călătorisem pitit în acea cabrioletă închisă, pradă frigului, foamei şi atîtor neplăceri, care ar fi descurajat şi pe cel mai dîrz. Acum, însă, faţa albă de masă, paharele de cristal strălucitoare, reflexele focului, perdelele roşii, covorul turcesc, portretele de pe pereţi, feţele liniştite ale oaspeţilor întîrziaţi care-şi prelungeau tăcuţi desfătarea digestiei şi — ultimul dar nu cel mai puţin însemnat amănunt — sticla de excelent vin alb sec de Porto, mi-au creat o dispoziţie pe care n-aş putea s-o numesc decît cerească. Gîndul la colonel, la

[1] *Infra dignitatem*, mai prejos de demnitate, necuvenit, indecent (în latină în original). (N.T.)

cît de bine s-ar fi simțit și el în această cameră agreabilă și la căldura generoasă a acestui foc, iar pe de altă parte amintirea acelui mormînt rece din pădurea de lîngă Market Bosworth, îmi stăruiau în minte ca un *amari aliquid,* ca un gust amar în cerul gurii, dar care, spre ruşinea mea, nu reuşea să-mi întunece cu desăvîrşire simțămîntul de mulțumire din acel moment. La urma urmei, fiecare cu soarta lui ! Eram doar un simplu aventurier care ajunsese sau cel puțin era pe punctul să ajungă cu bine la capătul unor avataruri nespus de periculoase și pline de emoții. M-am uitat la Dudgeon : vinul de Porto i se urcase în obraji și pe fața-i tăbăcită se așternuse un zîmbet tainic, oarecum stupid, dar nu lipsit de o nuanță amabilă. Ticălosul se dovedise brav, o calitate pentru care l-aș admira și pe diavol ; și dacă la început îmi fusese atît de răuvoitor, pînă la urmă își răscumpărase cu prisosință purtarea.

— Și acum, Dudgeon, hai să ne lămurim, am început eu. Pe patronul dumitale îl cunosc şi el mă cunoaşte, are cunoştinţă de misiunea mea și o priveşte cu ochi buni. Deocamdată nu-ţi pot spune decît că mă găsesc în drum spre Amersham Place.

— Aha ! zise Dudgeon. Încep să pricep.

— Mă bucură, i-am zis eu trecîndu-i sticla, pentru că asta-i cam tot ce-ți pot spune. Mai departe, trebuie să mă crezi pe cuvînt. Cum vrei : mă crezi, ori nu mă crezi. Dacă nu, mă duci mîine dimineaţă la High Holborn şi mă pui faţă-n faţă cu domnul Romaine. În acest fel bănuielile dumitale vor fi spulberate ; în schimb, vei provoca mari încurcături în planurile patronului. Și, dacă nu greșesc cînd te consider un om subtil, vei recunoaşte că asta nu dorești cîtuși de puțin. Știi bine ce pățesc subalternii din pricina excesului de zel. După cîte îmi amintesc, fața bătrînului Romaine nu este una de care să nu-ți pese cînd e furios și nu mă îndoiesc că treaba asta ar putea să aibă urmări neplăcute asupra salariului dumitale săptămînal... dacă eşti plătit săptămînal. Pe scurt, lasă-mă să plec singur și să sfîrşim cu povestea asta. Sau du-mă la Londra şi asta va însemna pentru dumneata... după părerea mea... doar un început de necazuri. Alege !

— Am ales, zise el. Du-te mîine dimineaţă la Amersham, sau du-te la dracu dacă poftești... eu unul mă spăl

pe mîini de dumneata și de toată povestea asta. Pe mine n-ai să mă vezi în nici un caz vîrîndu-mi capul între domnul Romaine și un client ! E un om priceput în profesia sa, domnule, dar al dracului de aspru. Nu m-aș mira dacă m-ar concedia ! Dar mi-ar părea rău, adăugă el oftînd, clătinînd din cap și golindu-și amărît paharul.

— Apropo, am o mare nedumerire și te rog să mă lămurești. Ce te-a făcut să te agăți de sărmanul domn Dubois ? De ce după aceea ți-ai îndreptat atenția asupra mea ? Și, în general, ce te-a împins să-ți faci singur atîtea necazuri ?

Dudgeon roși pînă în vîrful urechilor :

— Ei, domnule, mai există și ceea ce se numește patriotism, cel puțin sper.

Capitolul XVI

VICONTELE DOMNULUI ROWLEY SOSEȘTE ACASĂ

În dimineața următoare, pe la orele opt, m-am despărțit de Dudgeon. Între timp ne împrietenisem și l-aș fi luat bucuros cu mine, ba chiar l-aș fi dus la Amersham Place. Era însă obligat să se întoarcă la cîrciuma unde ne întîlnisem, pentru niște afaceri ale unchiului meu, contele, care avea o proprietate în această parte a comitatului. Dacă în noaptea trecută Dudgeon reușea să-și ducă pînă la capăt intenția, aș fi fost arestat pe proprietatea unchiului meu și, culmea ghinionului, chiar de omul său de încredere.

Curînd după-amiază, am pornit spre Dunstable cu o caleașcă închiriată. La simpla rostire a numelui de Amersham Place, toți se arătau îndatoritori și-mi zîmbeau. Se vedea cît de colo că era o casă vestită și că unchiul ducea acolo o viață în stil mare. Pe măsură ce mă apropiam, semnele stimei de care se bucura erau tot mai izbitoare : în Bedford, oamenii își duceau mîna la pălărie, dar în Dunstable se înclinau pînă la pămînt. Hangița mai să mă sărute ; se învîrtea în jurul meu tandră și zîmbitoare, și nu știa cum să mă servească mai atent.

— Dumneavoastră, domnule, sînteți așteptat la Place ? Sper că aveți veşti mai bune despre sănătatea luminăției sale. Am înțeles că luminăția sa, musiu de Cheriuel, e foarte bolnav. Vai, domnule, toți vom simți lipsa sărmanului, dragului, nobilului gentleman și, fără îndoială, înțelept cum nu e altul ! Se spune, domnule, că-i foarte bogat și că înainte de revoluție trăia ca un prinț în țara sa ! Dar, domnule, vă rog să mă iertați. Ce tot vă îndrug eu aici, toate astea le cunoașteți dumneavoastră mai bine ca mine ! Aveți trăsăturile familiei. V-aș fi recunoscut oriunde după asemănarea cu stimatul

viconte. Vai, sărmanul gentleman, cît de grea trebuie să-i fi fost inima zilele acestea.

Deși călătoream într-o caleașcă închiriată, s-ar fi zis că se aflase pînă departe unde mergeam, căci pe unde treceam femeile îmi făceau reverențe și bărbații plecăciuni de pe marginea drumului. Cînd m-am apropiat, am început să înțeleg de unde venea acest respect general. Privite chiar numai din afară, zidurile care împrejmuiau parcul unchiului meu aveau ceva princiar, iar cînd am ajuns să văd edificiul propriu-zis m-a năucit nebunia deșartă a grandorii pe care o emana și am rămas cu gura căscată, privind înmărmurit. Avea aproape dimensiunile palatului Tuilleries. Era orientat cu fațada spre nord și ultimele raze ale soarelui, care apunea ca o ghiulea înroșită în mijlocul învălmășelii unor nori de zăpadă, se reflectau în nesfîrșitele șiruri de ferestre. Un portic cu coloane dorice, care ar fi făcut cinste și unui templu, împodobea fațada. Servitorul care m-a întîmpinat la ușă era de-o politeță desăvîrșită, aproape supărătoare, iar holul în care m-a introdus printr-o ușă dublă de cristal era încălzit și în parte luminat de un îmbietor cămin încărcat cu cioate de fag.

Cînd m-a întrebat pe cine să anunțe, i-am răspuns că sînt vicontele Anne de Saint-Ives, iar el se înclină și mai adînc în fața mea și pășind într-o parte mă prezentă majordomului, un personaj strivitor de maiestuos. Am văzut în viața mea mulți demnitari, dar nici unul de distincția acestui om care răspundea doar la modestul nume de „mister" Dawson. De la el am aflat că unchiul meu se simțea foarte rău și era îngrijit îndeaproape de un medic, că domnul Romaine era așteptat din clipă în clipă și că în dimineața aceea fusese trimis cineva după vărul meu vicontele de Saint-Ives.

— E vorba de un atac neașteptat ? l-am întrebat.

Nu era chiar așta. Se ofilea încet. Se simțise rău cu o zi înainte și trimisese după domnul Romaine și, puțin mai tîrziu, cu de la sine putere, majordomul dăduse de știre și vărului meu, vicontele de Saint-Ives.

— Am socotit, înălțimea voastră, că era cazul să fie întrunită întreaga familie, adăugă el.

Am aprobat atitudinea lui, dar numai din gură, nu și din inimă. Era clar că Dawson era omul vărului meu.

— Și cînd aș putea să-l văd pe unchiul meu, contele, l-am întrebat.

Îmi răspunse că în cursul serii, dar între timp îmi va arăta camera care fusese demult pregătită pentru mine și-mi spuse că voi lua cina cam peste o oră, împreună cu doctorul, dacă domnia mea nu avea nimic împotrivă.

Domnia mea nu avea nimic împotrivă.

— Am suferit însă un accident și din nefericire mi-am pierdut bagajul. N-am decît ce vezi pe mine. Nu știu dacă doctorul este formalist, dar mi-e cu neputință să mă prezint la cină cum se cuvine.

Mă rugă să n-am nici o grijă.

— Vă așteptăm de multă vreme. Totul e pregătit, zise el.

Chiar așa era. Fusese aranjată pentru mine o cameră spațioasă. În ferestrele camerei se oglindeau ultimele licăriri ale apusului unui soare iernatic și reflexele unui foc regesc. Patul era așternut, un costum de haine de seară se încălzea la dogoarea focului, iar din colțul îndepărtat al camerei se apropie de mine surîzînd curtenitor un băiat. Visul în care plutisem pînă atunci părea că atinsese apogeul. Aveam impresia că din casa și din camera aceea plecasem doar cu o noapte înainte și că mă întorceam în propria-mi locuință. Și pentru prima oară în viață am înțeles sensul deplin al cuvintelor „acasă“ și „bun venit“.

— Totul e după dorința dumneavoastră, domnule? întrebă Dawson. Băiatul acesta, Rowley, este numai la dispoziția dumneavoastră. Nu e încă un valet stilat, dar musiu Poul, valetul vicontelui, i-a făcut hatîrul să-i dea cîteva lecții și sper că vă va mulțumi. Orice doriți, vă rog să binevoiți a-i spune lui Rowley și mă voi îngriji personal să fiți mulțumit.

Spunînd acestea, maiestuosul dar de pe acum nesuferitul mister Dawson plecă și am rămas singur cu Rowley. Eu nu cunoscusem niciodată luxul și farmecul rangului meu, ca unul care puteam spune că începusem să vin în contact cu lumea abia în închisoarea Abbaye, printre acele chipuri nobile și tragice ale unor oameni curajoși și loiali care își așteptau ceasul ghilotinei în condiții mizere. Mă obișnuisem să fiu servit de slugi numai în hanuri. Mă deprinsesem să-mi fac toaleta milităreşte, la repezeală, în sunetul goarnei, foarte adesea

la marginea unui şanţ. Aşa că nu-i de mirare că mă uitam cu oarecare sfială la valetul pe care-l aveam. Mi-am dat însă imediat seama că aşa cum eu eram pentru prima oară stăpînul unui valet, la fel şi el trăia pentru prima dată experienţa de a avea un stăpîn. Încurajat de acest gînd, i-am cerut pe un ton plin de siguranţă să-mi pregătească baia. Camera de baie era alături şi într-un timp necrezut de scurt apa caldă era gata. Curînd după aceea, înfăşurat într-un superb halat de casă, m-am aşezat în fotoliul confortabil din faţa oglinzii încercînd o senzaţie de mulţumire deplină, în timp ce Rowley îşi scotea bricele cu un amestec de mîndrie şi teamă, pe care i le înţelegeam foarte bine.

— Ascultă, Rowley, i-am zis eu, nu prea împăcat cu gîndul să intru în foc cu un comandant atît de lipsit de experienţă. O să meargă, ce zici ? Eşti destul de sigur pe armele tale ?

— Da, domnule viconte, răspunse el. Nici o grijă. Domnia voastră să n-aibă nici o grijă.

— Nu te supăra, Mister Rowley, dar pentru mai multă uşurinţă n-ai vrea, cînd sîntem numai noi, să nu-mi mai spui domnule viconte. Ajunge să-mi spui numai domnule Anne. După cum cred că ştii, aşa se obişnuieşte în ţara mea.

Mister Rowley se uită la mine nedumerit.

— Dar dumneavoastră nu sînteţi viconte la fel ca vicontele domnului Poul ?

— Ca vicontele domnului Poul ? am zis eu rîzînd. O, fii liniştit, vicontele domnului Rowley este exact la fel. Numai că, vezi, deoarece aparţin unei spiţe mai tinere îmi port numele de botez alături de titlu. Alain e *Vicontele ;* eu sînt *Vicontele Anne.* Şi, dacă îmi vei spune domnule Anne, te asigur că n-ai să greşeşti.

— Am înţeles, domnule Anne, zise supus tînărul. Dar, în privinţa bărbieritului să n-aveţi nici o teamă. Domnul Poul zice că am multă îndemînare.

— Mister Poul ? Numele acesta nu-mi pare prea franţuzesc.

— Nu. stăpîne, mărturisi el deschis. Nu, domnule Anne, sigur nu-i. Numele lui e, pare-se, domnul Pole.

— Dar domnul Pole e omul vicontelui ?

— Da, domnule Anne. Slujba lui nu-i deloc uşoară. Vicontele e un gentleman foarte pretenţios. Cred că

dumneavoastră nu sînteți, domnule Anne, adăugă el zîmbind confidențial în oglindă.

Rowley să tot fi avut șaisprezece ani, o conformație robustă, față plăcută, veselă și pistruiată și niște ochi jucăuși. Ticălosul avea un aer pe jumătate critic, pe jumătate supus, pe care mi s-a părut că-l recunosc. Mi-am amintit admirația înflăcărată nutrită în anii adolescenței mele față de oameni de mult dispăruți și față de idealurile *lor* de mult perimate. Mi-am amintit cît de dornic fusesem să-i urmez pe acei eroi trecători, cît de ușor îmi spusesem că mi-aș fi dat viața pentru ei și cît de mari și generoși îmi părusеră, mai mari și mai generoși decît în realitate. Și uitîndu-mă în oglindă am avut impresia că în chipul lui Rowley vedeam fantoma proprie-mi adolescențe. Totdeauna am susținut (contrar părerii prietenilor mei) că sînt un fanatic și că pentru nimic în lume n-aș renunța la această trăsătură a firii mele : a adolescentului care-și face un idol din eroul său.

— Bărbierești ca un înger, domnule Rowley, l-am încurajat eu.

— Vă mulțumesc, domnule viconte. Domnul Poul are încredere în mine. Fiți sigur că nu obțineam această slujbă, dacă n-aș fi fost priceput. De o lună vă așteptăm. Vă jur. N-am văzut niciodată atîtea pregătiri. În fiecare zi au fost aprinse focurile, patul așternut și cîte și mai cîte. Îndată ce s-a aflat că sosiți, mi-am luat serviciul în primire și de atunci alerg cînd sus cînd jos, ca un drac. La cel mai ușor scîrțîit de roți pe aleea principală, mă repezeam la fereastră ! De cîte ori n-am fost dezamăgit, dar în seara asta, cînd ați coborît din caleașcă, am știut că erați dumneavoastră. Vai, ce v-au mai așteptat ! Cînd voi coborî la cină, slugile mă vor primi ca pe-un erou. Dacă ați ști cît de curioși sînt să afle cum arătați !

— Ei bine, sper că ai să le spui lucruri bune despre mine : că sînt un om liniștit, serios, bun din fire, harnic și cu o excelentă reputație în locurile de unde vin.

Rîse fîstîcit.

— Aveți păr frumos, cîrlionțat, zise el ca să schimbe vorba. Vicontele și-l frizează. Deși e destul de abundent, Mister Poul zice că nu mai face bucle naturale... firește, vicontele îmbătrînește. A petrecut mult în viață, nu-i așa domnule ?

— Adevărul e că-l cunosc prea puțin. Familia noastră a fost foarte dezbinată, iar eu am fost militar din copilărie.

— Ați fost soldat, domnule Anne ? ! exclamă Rowley, viu surprins. Ați fost rănit ?

Din principiu, nu-l descurajez niciodată pe cel ce mă admiră și, dezvelindu-mi umărul, i-am arătat, fără nici un comentariu, cicatricea rănii pe care o primisem în cetatea Edinburg. Se uită la rană cu smerenie.

— Așa, acum înțeleg ! Asta-i deosebirea. Altă viață. Celălalt viconte a jucat la cursele de cai, la zaruri și așa a dus-o toată viața. Foarte bine, dar cred că asta nu duce la nimic. Pe cînd...

— Pe cînd vicontele domnului Rowley... l-am încurajat eu.

— Vicontele meu ?... Ei bine, domnule, am mai spus-o și acum că v-am cunoscut, o repet !

La această izbucnire sentimentală nu mi-am putut stăpîni un zîmbet. Șmecherul mă văzu în oglindă și iarăși îmi zîmbi.

— O repet, domnule Anne. Știu lîngă cine am să pot trăi bine. Știu cînd un gentleman e gentleman. Domnul Poul să se frece pe cap cu al său ! Vă rog, domnule Anne, iertați-mă că sînt atît de îndrăzneț, zise el roșind ca un rac fiert. Domnul Poul mi-a atras în mod special atenția să nu mă întind la vorbă.

— Înainte de toate disciplina, i-am zis. Urmează-i sfatul.

Și cu asta am trecut la îmbrăcăminte. Am rămas surprins cît de bine îmi veneau hainele : nu *à la diable* [1], la nimereală, ca uniforma militară, sau ca un costum de gata ; ci ca turnat de parcă un croitor cu experiență s-ar fi străduit să le facă pentru un client de vază.

— Fantastic ! Hainele astea îmi vin perfect.

— Nu-i de mirare, domnule Anne. Dumneavoastră amîndoi aveți aceeași talie, zise Rowley.

— Cine ? Care amîndoi ? l-am întrebat mirat.

— Dumneavoastră și vicontele, zise el.

— La naiba ! Adică hainele de pe mine sînt ale lui ? am zis eu neplăcut surprins.

---

[1] Cum dă dumnezeu (în franceză în original). (N.T.)

Dar Rowley se grăbi să mă liniștească. Îndată ce a aflat că voi veni, contele încredințase pregătirea garderobei mele croitorului său și al vărului meu. Și, pentru că i se spusese că sîntem de aceeași înălțime, hainele mele fuseseră croite pe măsura lui Alain.

— Dar toate au fost făcute pentru dumneavoastră, domnule Anne. Puteți fi sigur că domnul conte n-ar face niciodată ceva pe jumătate. A poruncit ca focul să ardă fără încetare ; a comandat haine din cele mai frumoase și... desigur... un valet instruit anume pentru dumneavoastră.

— Într-adevăr, domnule Rowley, minunat foc, splendide haine și mai rar valet ! Totuși trebuie să recunosc că vărul meu... adică vicontele domnului Poul... are o foarte frumoasă siluetă.

— Cred că vă înșelați, domnule Anne, insinuă Rowley. Ca să-l cuprindă hainele, trebuie să se strîngă în corset !

— Haide, haide, domnule Rowley, nu cleveti. S-ar putea să te înșeli. Cei mai mari oameni ai antichității, printre care și Cezar, Hanibal și Papa Ioan, i-ar fi urmat foarte bucuroși exemplul la vîrsta mea sau a lui Alain. Asta-i o calamitate care ne pîndește pe toți, am adăugat eu făcînd o plecăciune în fața chipului meu din oglindă, ca și cum aș fi dansat menuet. Cînd rezultatul e atît de minunat, cine n-ar fi încîntat ?

După ce mi-am terminat toaleta, am ieșit și am dat de alte surprize plăcute. Camera, valetul și noul meu costum întrecuseră așteptările mele ; cina, supa și întregul meniu, au fost o revelație a talentelor omenești. N-am crezut că geniul unui bucătar poate crea mîncăruri atît de diferite și savuroase, din obișnuita carne de vită și de oaie. Vinul a fost excelent, iar doctorul un tovarăș de cină din cei mai agreabili. Nu-mi venea să cred că tot acest belșug și acest lux s-ar putea să devină ale mele. Era într-adevăr o schimbare față de viața de soldat de rînd cu mîncare la cazan și de prizonier cu rație de închisoare, ca să nu mai vorbesc de fugar și de chinurile din cabrioleta închisă.

Capitolul XVII

CASETA

Îndată ce termină cina, doctorul se scuză și plecă grăbit să dea îngrijirile necesare pacientului. Peste puțin am fost chemat și condus, pe o scară monumentală și de-a lungul unor nesfîrșite coridoare, la căpătîiul unchiului meu, contele. Gîndiți-vă că pînă în acest moment nu dădusem încă ochii cu acest formidabil personaj, ci numai cu mărturiile bogăției și bunăvoinței lui. Mai gîndiți-vă că din frageda-mi copilărie auzisem numai vorbe rele pe socoteala lui. Primul dintre *émigrés* nu se putea aștepta la vorbe bune în societatea pe care o frecventa tatăl meu. Chiar și veștile pe care le primisem recent despre el nu-i erau prea favorabile : Romaine mi-l descrisese în culori destul de severe. Așa că, în momentul cînd am fost introdus în cameră, m-am uitat cu un ochi critic la unchiul meu. Zăcea sprijinit pe perne, într-un pat nu mai mare decît unul de campanie și părea că nu respiră. Avea vreo optzeci de ani și arăta această vîrstă, nu atît din cauza feței zbîrcite, cît a trupului care părea sleit de puteri și a ochilor pe care-i ținea închiși, ca și cum îl supăra lumina. În expresia feței lui se citea o șiretenie greu de definit, care mă stingherea. Stătea cu brațele îndoite, asemeni unui păianjen care-și așteaptă prada. Vorbea foarte cumpănit și afabil, dar mai mult în șoaptă.

— Bine ai venit, *Monsieur le Viconte Anne,* zise el privindu-mă fix cu ochii săi sleiți și fără să se ridice de pe perne. Am trimis după dumneata și îți mulțumesc pentru amabila promptitudine cu care ai răspuns la chemarea mea. Din nefericire, nu m-am putut ridica să te întîmpin. Cred însă că ai fost primit cum se cuvenea.

— *Monsieur mon oncle,* i-am spus eu înclinîndu-mă adînc, am venit la chemarea capului familiei.

— Foarte bine. Ia loc. Aş vrea să aud cîteva noutăţi... dacă noutăţi mai pot fi numite cele de acum douăzeci de ani... şi cum ai ajuns să-mi faci plăcerea de a te vedea aici.

Răceala cu care mi s-a adresat şi tristeţea vremurilor de care îmi cerea să-mi amintesc mi-au trezit melancolie. Simţeam în jurul meu un pustiu şi un fel de ostilitate. şi bucuria de a fi sosit cu bine se spulberă cînd am început să vorbesc.

— *Monseigneur,* n-am prea multe noutăţi a vă da. Înţeleg că nu e nevoie să vă vorbesc despre sfîrşitul nefericiţilor mei părinţi. Vă voi spune numai povestea copilului rătăcit.

— Foarte bine. Ştiu destul de multe despre acea nefericită întîmplare. Mă îngrozeşte. Tatăl tău, nepoate, era un om care nu accepta să i se dea sfaturi, zise el. Vorbeşte-mi, dacă vrei, numai despre tine.

— Mi-e teamă că, luînd-o de la început, nu voi putea evita să vă pun la grea încercare sensibilitatea... am zis zîmbind cu tristeţe... pentru că povestea mea începe la picioarele ghilotinei. În noaptea cînd s-a cunoscut lista pe care se afla şi numele mamei, eram destul de matur... nu prin vîrstă, ci prin dureroasele încercări sufleteşti trăite... ca să-mi dau bine seama de măsura nefericirii mele. Ea...

M-am oprit o clipă, şovăind să merg mai departe.

— ...e suficient să spun că s-a înţeles cu o prietenă, doamna de Chasseradès, să aibă grijă de mine şi, prin bunăvoinţa temnicerilor, am putut să rămîn în Abbaye. Nu mai aveam unde să mă duc. În Franţa nu mai exista pentru mine, în afară de închisoare, nici un alt colţ unde să pot pune piciorul. Domnule conte, cunoaşteţi tot atît de bine ca mine ce fel de viaţă era aceea şi cît de repede lovea moartea în societatea înaltă de pe acele vremuri. N-a trebuit să aştept prea mult pînă ce pe listă apăru şi numele doamnei de Chasseradès, după cel al mamei. Ea m-a încredinţat doamnei de Noytot, iar aceasta domnişoarei de Braye, şi după ele au urmat altele. Numai eu am rămas statornic. Cele care au avut grijă de mine, au fost trecătoare ca norii ; o zi, două eram în seama uneia dintre ele, după care urma scena de adio şi apoi sfîrşitul însîngerat undeva departe în acel furtunos Paris, în mijlocul căruia ne aflam. Eram alintatul lor, singura mîngîiere a acestor femei sortite morţii. Dar, domnule conte, niciodată

n-am văzut atîta curaj, deşi am luat parte la bătălii pe viaţă şi pe moarte. Am fost învăţat să le spun tuturor *belle maman* [1] şi o zi, două noua mea „scumpă mămică" avea grijă de mine, se fudulea cu mine, mă învăţa să dansez menuet şi să-mi spun rugăciunile ; apoi, după o fierbinte îmbrăţişare, lua zîmbind drumul predecesoarelor ei. Unele plîngeau. Ce copilărie ! Domnul de Culemberg a fost toată vremea cu ochii pe mine şi a vrut să mă scoată din Abbaye ca să fiu sub protecţia lui, dar scumpele mele mămici una după alta s-au împotrivit. Unde puteam să fiu în mai mare siguranţă, argumentau ele, şi ce s-ar fi făcut ele fără alintatul închisorii ? Ei, dar nu peste mult timp s-a văzut cît de mare era siguranţa în care mă aflam ! A venit groaznica zi a masacrului. Închisoarea a fost invadată şi nimeni n-a mai putut avea grijă de mine... nici chiar ultima mea „scumpă mămică", căci şi pe ea o aştepta aceeaşi tristă soartă. Rătăceam uluit prin închisoare cînd dădu de mine un om din serviciul domnului de Culemberg. Am înţeles că fusese anume trimis pentru mine şi cred că pentru a pătrunde în închisoare a trebuit să recurgă la groaznice acte de barbarie. Acesta a fost preţul plătit pentru neînsemnata mea fiinţă smiorcăită. M-a luat de mînă... a lui era umedă... de sînge... pentru că a mea s-a înroşit... şi m-a dus cu el, fără să mă opun. Îmi amintesc un singur moment din timpul fugii : cel în care am zărit ultima oară pe ultima mea „scumpă mămică". Să vă mai spun ce s-a petrecut ? l-am întrebat pe conte pe un ton cam apăsat.

— Evită amănuntele neplăcute, zise blînd unchiul.

Tonul lui mă potoli ca un duş rece. Mai înainte fusesem mînios pe el şi n-am căutat să-l cruţ ; dar acum mi-am dat seama că nici nu se punea problema cruţării. Din cauza unei firesti lipse de afectivitate sau a vîrstei foarte înaintate, sufletul i se împietrise şi binefăcătorul meu, care ţinea mai mult de o lună focul aprins în camera mea — singura mea rudă afară de Alain, despre care ştiam acum că e un spion plătit — îşi înăbuşise ultimile licăriri de curiozitate.

— Bineînţeles că vremea acelor întîmplări s-a încheiat de mult. Am fost dus la domnul de Culemberg... cred că-l cunoaşteţi pe domnul de Culemberg, da ?

---

[1] Scumpa mea mămică (în franceză în original). (N.T.)

Făcu doar un mic semn de încuviințare, fără să deschidă ochii.

— Era un om foarte curajos și foarte învățat...

— Și foarte religios, adăugă unchiul meu.

— Și foarte religios, cum prea bine spuneți, am continuat. A făcut nespus de mult bine și, în ciuda teroarei, a scăpat de ghilotină. El m-a crescut și mi-a dat educația cîtă o am. În casa lui de la țară, din Dammarie, aproape de Melun, l-am cunoscut pe domnul Vicary, împuternicitul dumneavoastră, care se ascunsese acolo, ca în cele din urmă să cadă victima unei bande de *chauffeurs*.

— Sărmanul Vicary ! zise unchiul meu. S-a dus de nenumărate ori în Franța pentru interesele mele și atunci a fost singura dată cînd n-a reușit. *Quel charmant homme, n'est-ce pas ?* [1]

— Nespus de încîntător, dar n-aș vrea să vă mai rețin cu o poveste ale cărei amănunte vă sînt desigur mai mult sau mai puțin neplăcute. Am să vă spun doar că, la sfatul domnului de Culemberg, cînd am împlinit optsprezece ani mi-am luat rămas bun de la binevoitorul meu tutore și de la cărțile lui și am intrat în serviciul Franței. De atunci am purtat armele în așa fel ca să nu-mi dezonorez familia.

— Vorbești frumos, *vous avez la voix chaude* [2], zise unchiul întorcîndu-se pe pernă cu intenția de a mă studia mai atent. Domnul de Mauséant, pe care l-ai ajutat în Spania, mi-a vorbit foarte frumos de dumneata. Și desigur ai putut să primești o frumoasă educație de la abatele Culemberg, un om de familie bună. Da, vei fi la înălțime. Ai maniere alese, ești chipeș, ceea ce nu strică deloc. În familia noastră toți sîntem frumoși ; am avut și eu succesele mele și amintirea lor mă încîntă și astăzi. Am, nepoate, intenția să te fac moștenitorul meu. De nepotul celălalt, Monsieur le Viconte, nu sînt prea mulțumit : n-a fost prea respectuos cum s-ar fi cuvenit să fie cu un om de vîrstă destul de înaintată. Și mai sînt și altele.

Eram pe jumătate tentat să-i refuz în față moștenirea pe care mi-o oferea cu atîta răceală. M-am gîndit însă că era un moșneag și, în definitiv, ruda mea, iar eu un sărăntoc la mare strîmtoare și cu un dor în inimă pe care această moștenire mă putea ajuta să-l împlinesc. Oricît de glacială era atitudinea lui, nu puteam să uit că din

[1] Ce om încîntător, nu-i așa ? (în franceză în original). (N.T.)
[2] Ai o voce caldă (în franceză în original). (N.T.)

primul moment mi-a arătat multă generozitate — eram cît pe-aci să scriu *afecţiune*, dar acest cuvînt nu s-ar fi potrivit. Îi datoram recunoştinţă şi nu se cuvenea să-i răspund insultîndu-l pe patul de moarte.

— Voinţa dumneavoastră, Monsieur, pentru mine e lege, am zis înclinîndu-mă.

— Eşti înţelept, *Monsieur mon neveu* [1]. Dai dovadă de cea mai aleasă înţelepciune, înţelepciunea tăcerii. Alţii m-ar fi asurzit cu gratitudinea lor. Gratitudine !

Repetă acest cuvînt cu o anumită intonaţie şi zîmbi dus pe gînduri.

— Dar să trecem la ceea ce-i mai important, continuă el. Ca prizonier de război ţi-e îngăduit să moşteneşti o avere în Anglia ? Habar n-am. Deşi locuiesc de mult în Anglia. n-am studiat niciodată legile lor. Pe de altă parte, ce-i de făcut dacă Romaine va sosi prea tîrziu ? Am de îndeplinit două îndatoriri importante : să mor şi înainte de a muri să-mi fac ultimul testament. Dar, oricît aş dori să-ţi fiu de folos, nu pot să-mi amîn cu mai mult de cîteva ceasuri prima îndatorire ca s-o îndeplinesc pe a doua.

— În cazul acesta va trebui, domnule, să mă descurc ca şi pînă acum.

— Nu aşa, zise Contele. Mai am o soluţie. De curînd mi-am retras contul de la bancherii mei, o sumă foarte mare, pe care am s-o trec de pe acum în posesia dumitale. Pentru dumneata va fi totuna, numai că...

Se opri zîmbind cu un aer ironic care mă surprinse ; apoi continuă :

— ...va trebui să ţi-o predau de faţă cu martori. *Monsieur le Viconte* are o fire ciudată şi o donaţie fără martori ar putea fi interpretată drept furt.

Atinse un clopoţel, la care răspunse un om ce părea să fie valetul său cel mai apropiat. Îi dădu o cheie şi-i zise :

— La Ferrière, adu-mi caseta care a sosit ieri. Totodată. prezintă salutările mele doctorului Hunter şi domnului preot, şi spune-le că-i rog să treacă pentru cîteva clipe în camera mea.

Caseta se dovedi a fi mai degrabă un mic cufăr, îmbrăcat în piele. În prezenţa doctorului şi a unui distins preot, un bătrîn zîmbitor, mi-a fost înmînată odată cu o foarte clară confirmare a dorinţei donatorului. Imediat

[1] Domnule nepot (în franceză în original). (N.T.)

după aceea, domnul de Kéroual îmi spuse să trec în camera mea, iar la Ferrière mă urmă cu prețioasa casetă ; martorii au rămas acolo ca să redacteze și să semneze un act de atestare a înmînării ei. Cînd am ajuns la ușa camerei mele, am luat caseta din mîinile lui La Ferrière, i-am mulțumit și am intrat singur. Aici totul fusese rînduit pentru noapte ; perdelele erau lăsate și focul potrivit ; Rowley se mai ocupa încă de așternutul patului. Cînd am intrat, s-a întors spre mine cu o privire bucuroasă de bun-venit, care m-a înviorat. Într-adevăr, niciodată n-am simțit mai mult nevoia unui semn de simpatie, oricît de neînsemnat, ca în acea clipă cînd țineam în brațe o avere. În camera unchiului meu trăisem adevărata trezire din reveria în care plutisem pînă atunci. Îmi umpluse doldora buzunarele și-mi înghețase orice sentiment omenesc de demnitate și de afecțiune. Bătrînețea și rutina vieții îmi înghețaseră sufletul atît de mult încît fu de ajuns o privire din partea tinereții ca să las deoparte orice rezervă față de Rowley : era doar un băietan, inima lui mai putea să se înflăcăreze, mai păstra puțină nevinovăție și sentimente curate, mai putea scăpa cuvinte nelalocul lor, nu era o mașină de cuvinte rostite desăvîrșit și la timpul potrivit ! Începeam să mă liberez de dureroasele impresii din timpul convorbirii cu unchiul meu și să-mi recapăt buna dispoziție. Și sub impresia privirii vesele și deschise cu care mă întîmpină domnul Rowley cînd se repezi să-mi ia caseta din brațe, Saint-Ives redeveni el însuși.

— Stai, Rowley, nu te grăbi, i-am spus. E un moment foarte important. Deși ești în serviciul meu de numai cîteva ore, ai observat desigur că sînt un gentleman cam posac și că nimic nu-mi displace mai mult decît cel mai mic semn de familiaritate. Domnul Pole... sau Poul... a fost foarte inspirat cînd ți-a atras atenția în această privință.

— Da, domnule Anne, zise stînjenit Rowley.

— Acum, însă, s-a ivit unul din rarele cazuri în care sînt dispus să mă abat de la principiile mele. Unchiul mi-a dăruit o cutie... ai putea spune de felul celeia cu daruri de Crăciun. Nu știu ce-i în ea, iar tu cu atît mai puțin. S-ar putea să fiu victima unei păcăleli de 1 Aprilie sau un om foarte bogat. În această cutie, aparent inofensivă, s-ar putea să se găsească cinci sute de lire.

— Doamne, domnule Anne ! exclamă Rowley.

— Fii atent, Rowley, am zis aşezînd caseta pe masă. Ridică mîna dreaptă şi repetă după mine următorul jurămînt : „*Blestemat să fiu dacă voi divulga vreodată domnului Poul sau vicontelui domnului Poul sau oricărui om de încredere al domnului Poul şi nici domnului Dawson şi doctorului, comoara din această casetă ; şi cerul să mă trăznească din senin dacă nu-l voi susţine, apăra, iubi, cinsti cu supunere, sluji cu credinţă şi nu-l voi urma în cele patru colţuri ale pămîntului şi ale mărilor, pe mai susmenţionatul...* (am observat însă că nu-l menţionasem)... *Viconte Anne de Kéroual de Saint-Ives, cunoscut îndeobşte ca Vicontele domnului Rowley. Aşa să-mi ajute Dumnezeu ! Amin !*“

Rowley rosti jurămîntul cu aceeaşi gravitate cu care i-l spusesem eu.

— Acum, uite cheia. Tu ai să descui broasca. Eu am să ţin capacul cu amîndouă mîinile.

Rowley răsuci cheia.

— Adu toate lumînările din cameră şi pune-le alături. Ce-o fi oare în ea ? O gorgonă vie, un drăcuşor sau un arc care descarcă un pistol ? Îngenunchează în faţa miracolului !

Spunînd acestea, am răsturnat caseta cu fundul în sus pe masă. La vederea grămezii de bancnote şi monezi de aur, împrăştiate printre lumînări în faţa noastră sau rostogolite pe jos, am rămas amîndoi încremeniţi.

— Oh, Doamne Isuse Hristoase ! strigă Rowley şi se lăsă pe brînci ca să strîngă monezile de aur căzute. Vai, domnule Anne, ce de bănet ! Ca-n basme ! Ca-n „Cei Patruzeci de Hoţi“.

— Rowley, acum să ne liniştim şi să fim practici. Bogăţia e amăgire, mai ales cînd nu te-ai aşteptat la ea ; şi cel dintîi lucru pe care trebuie să-l facem e să socotim cît mi-ar trebui pentru... să zicem... un trai destul de îndestulat. Dacă nu mă înşel, am aici destul ca să te ţin cu nasturi de aur tot restul vieţii tale. Tu, adună aurul şi eu bancnotele.

Ne-am aşezat, deci, pe covoraşul din faţa căminului şi o vreme nu se auzi decît fîşîitul bancnotelor şi zornăitul monezilor de aur şi din cînd în cînd exclamaţiile de bucurie ale lui Rowley. Numărătoarea banilor a durat mult şi poate pentru alţii ar fi fost plictisitoare, dar nu pentru mine şi nici pentru ajutorul meu.

— Zece mii de lire ! am exclamat eu la urmă.

— Zece mii ! repetă Rowley.

Şi ne-am uitat uluiţi unul la altul.

Atîta bogăţie mi-a tăiat răsuflarea. Avînd suma asta în mîinile mele nu-mi mai era teamă de nici un duşman. În nouă din zece cazuri oamenii sînt arestaţi, nu pentru că poliţia e iscusită, ci pentru că le lipsesc banii ; iar eu aveam în caseta din faţa mea destule mijloace ca să-mi asigur libertatea. Ba, mai mult, cu emoţie mi-am dat deodată seama că, avînd aceste zece mii de lire în mîinile mele, devenisem un pretendent cu şanse la mîna Florei. Avansurile pe care le făcusem Florei în trecut, pe cînd eram soldat simplu, prizonier într-o închisoare militară sau fugar strecurat în casa ei pe uşa din dos, puteau fi scuzate dacă erau socotite acte de disperare. Acum, însă, puteam să intru pe uşa din faţă ; puteam să stau de vorbă cu severa zmeoaică însoţit de un avocat şi să-i fac dovada bogăţiei mele. Champdivers, sărmanul prizonier francez, putea în orice clipă să fie arestat, dar bogatul călător englez Saint-Ives, cu caseta alături în diligenţă, putea să surîdă soartei şi să dispreţuiască orice piedici. Am repetat fericit proverbul *dragostea nu cunoaşte piedici* ! Într-o clipă, datorită acestor bani, dragostea mea devenise realizabilă... în curînd... împlinirea ei depindea numai de mine... şi acum, nimic mai firesc, ardeam de dorinţa de a o împlini cît mai repede.

— Rowley, vicontele tău e un om bogat.

— Amîndoi sîntem, domnule, zise Rowley.

— Da, amîndoi, am repetat. Şi vei dansa la nunta mea, am adăugat eu aruncîndu-i un teanc de bancnote.

Tocmai mă pregăteam să-i arunc şi un pumn de monede, cînd uşa se deschise şi în prag apăru domnul Romaine.

Capitolul XVIII

DOMNUL ROMAINE ÎMI SPUNE VORBE GRELE

M-am ridicat repede să-mi întîmpin călduros musafirul, ruşinat că mă surprinsese în acea situaţie stupidă. Nu refuză să-mi dea mîna, dar mi-o întinse cu răceală şi rezervă, cum nu mă aşteptam, şi, în timp ce mă privea, pe faţa-i severă am observat o mare neliniște.

— Aşadar, aici vă găsesc ? zise el pe un ton puţin încurajator. Tu eşti, George ? Poţi să pleci. Am ceva de vorbit cu stăpînul tău.

Îl conduse pe Rowley la uşă şi o încuie în urma lui. Apoi se aşeză într-un fotoliu lîngă cămin şi se uită aspru la mine.

— Nu ştiu cum să încep, zise el. În acest neaşteptat labirint de boacăne şi greutăţi în care ne-aţi băgat, nu ştiu pur şi simplu de unde să încep. Dar mai întîi ar fi poate bine să citiţi această notiţă din ziar.

Şi-mi înmînă ziarul.

Notiţa era scurtă. Anunţa prinderea unuia dintre prizonierii evadaţi de curînd din fortăreaţa Edinburg. Îi dădea numele — Clausel — şi adăuga că acesta relatase amănuntele odioasei crime săvîrşite în fortăreaţă, denunţînd totodată pe ucigaş.

„Ucigaşul e un soldat simplu, cu numele de Champdivers, care de asemeni a evadat şi care, după toate probabilităţile, a împărtăşit trista soartă a camarazilor săi. În ciuda cercetărilor făcute pe estuarul Forth şi pe coasta răsăriteană, pînă acum nu s-a descoperit nici o urmă a goeletei pe care aceşti disperaţi au pus stăpînire la Grangemouth, şi acum e aproape sigur că şi-au găsit mormîntul în mare“.

Citind notiţa, mă cuprinsese o nespusă descurajare. Într-o clipă mi-am văzut spulberate toate iluziile pe care mi le făcusem pînă atunci ; eu eram transformat din

simplu prizonier evadat în criminal urmărit de lege, fugind de spînzurătoare ; iar iubita mea, care cu puțin înainte îmi părea atît de aproape, se ștergea din zarea năzuințelor posibile. Dar disperarea, reacția mea din primul moment nu dură mai mult de o clipă. Mi-am dat imediat seama că, deși cercetările ajunseseră la concluzia că goeleta naufragiase, planul aproape imposibil al camarazilor mei totuși reușise ; și întrucît se bănuia că și eu îi însoțisem, însemna că dispărusem odată cu ei în naufragiu. Dar dacă mă considerau un leș pe fundul Mării Nordului, nu mai aveam de ce să mă tem pe străzile din Edinburg. Căutat era Champdivers. Ce-avea acesta de-a face cu Saint-Ives ? Maiorul Chevenix m-ar recunoaște dacă m-ar întîlni, asta fără îndoială. Mă văzuse deseori și persoana mea îl interesase prea mult ca să pot spera să-l păcălesc dîndu-mă drept altul. Dar, chiar și în cazul acesta, tot trebuia să recurgă la confruntare și, cum știa ce fel de oameni sîntem, și eu și Clausel, eram sigur că avea să încline de partea onoarei. În același timp mi-a apărut în minte chipul Florei, atît de luminos încît nu m-am mai gîndit la nimic ; sîngele îmi zvîcnea în vine și am jurat s-o văd și s-o cuceresc, chiar de-ar fi fost să plătesc cu capul.

— Foarte neplăcut, fără îndoială. am zis. înapoind ziarul domnului Romaine.

— Neplăcută numești dumneata această situație ? zise el.

— Disperată, dacă vreți, am consimțit eu.

— Dar e adevărat ? întrebă el.

— Ei da, într-un anumit sens e adevărat. Dar la această întrebare pot să vă dau un răspuns mai bun, arătîndu-vă cum s-au petrecut faptele.

— Asta-i și părerea mea, zise el.

I-am relatat în linii mari cearta, duelul și moartea lui Goguelat și i-am descris firea urîtă a lui Clausel. Romaine mă ascultă într-o tăcere posomorîtă dar nu-și trădă cîtuși de puțin sentimentele, doar că la episodul cu foarfecele fața-i roșcovană păli vizibil.

— Trebuie să vă cred ? zise el cînd am sfîrșit.

— Dacă nu, convorbirea noastră nu mai are nici un rost.

— Nu înțelegeți că discutăm probleme de cea mai mare gravitate ? Nu vă dați seama că răspunderea pentru faptele dumneavoastră apasă și asupra mea și că ar trebui să

renunțați la acest aer arțăgos față de avocatul dumneavoastră ? Viața, domnule Anne, ne oferă și momente grele, zise el sever. O brutală încălcare a legii, plină de amănunte foarte neplăcute, pasibilă de pedeapsa capitală, prezența acestui individ Clausel, care... după propria dumneavoastră mărturie... e mînat de sentimente de răzbunare și hotărît să jure strîmb, toți ceilalți martori dispăruți fără urmă... poate înecați, firească pornire împotriva unui francez, care mai e pe deasupra și prizonier evadat, toate acestea constituie pentru avocatul dumneavoastră o înlănțuire de elemente deosebit de grave care nu sînt în nici un chip atenuate de firea dumneavoastră ușuratică și nechibzuită.

— Cum ați spus ? am ripostat.

— Mi-am cîntărit foarte bine cuvintele, replică el. În ce hal v-am găsit, domnule, cînd am venit aici să vă anunț această catastrofă ? Stăteați pe covorul din fața căminului și vă jucați cu o slugă, ca un bebeluș fără minte, pe pardoseala presărată cu monezi de aur și bancnote. E adevărat ? Ce scenă ! Ați avut mare noroc că cel care a intrat am fost eu. Dar putea să fie altul... vărul dumneavoastră sau altcineva.

— În această privință, aveți dreptate. Am renunțat la orice precauții și aveți tot dreptul să fiți supărat. Apropo, domnule Romaine, dumneavoastră cum ați venit și de cînd vă aflați în casă ? am adăugat eu surprins, pentru că nu-l auzisem sosind.

— Am venit într-un faeton cu doi cai, răspunse el iritat. Oricine mă putea auzi. Dar bănuiesc că dumneavoastră nu erați atent, simțindu-vă din cale-afară de liniștit aici, în casa dușmanului dumneavoastră, și aflîndu-vă sub o acuzație pedepsită cu moartea ! Și am ajuns aici demult din moment ce am avut timp să pun în ordine treburile dumneavoastră. Și asta... Dumnezeu să mă ierte... înainte de a vă cere lămuriri în legătură cu notița din ziar. Testamentul fusese pregătit cu cîtva timp în urmă, acum e semnat și unchiul dumneavoastră n-a aflat nimic despre ultima ispravă. De ce ? Ei bine, pentru că n-am vrut să-l amărăsc pe patul de moarte. Și, sincer vorbind, în adîncul inimii l-am preferat pe *ucigaș* spionului.

Fără îndoială că omul se purtase ca un adevărat prieten ; totuși, în furia și îngrijorarea lui, se exprimase cam necuviincios la adresa mea.

— Poate că mă veţi socoti prea sensibil, dar aţi folosit un cuvînt...

— Am folosit cuvîntul din acea scurtă notiţă, zise el izbind ziarul cu palma. E scris aici în şase litere. Şi nu fiţi atît de sigur... pentru că n-aţi trecut încă prin proba tribunalului. E o treabă tare urîtă. Cît se poate de neplăcută. Aş da o sută de lire ca să n-am de-a face cu acest caz. Şi, în situaţia în care ne aflăm, trebuie să acţionăm fără întîrziere. Nu avem decît o singură cale. Înainte de orice, trebuie să părăsiţi ţara şi să vă duceţi în Franţa, ori în Olanda sau, şi mai bine, în Madagascar.

— La asta aş avea de spus două vorbe.

— Nici măcar o silabă ! ripostă Romaine. Nu mai e timp de discutat. Cazul e cît se poate de limpede. În situaţia nespus de neplăcută în care aţi izbutit să ajungeţi, tot ce se mai poate face e să tărăgănăm. Va veni poate o vreme cînd vom putea acţiona mai eficient. Dar nu acum... acum ar însemna spînzurătoare.

— Domnule Romaine, sînteţi victima unei impresii greşite. Nu sînt deloc nerăbdător să mă văd pe banca acuzaţilor. Sînt la fel de dornic ca dumneavoastră să-mi amîn apariţia acolo. Pe de altă parte, nu intenţionez cîtuşi de puţin să părăsesc această ţară, în care mă simt foarte bine. Am o identitate onorabilă, ştiu să răspund prompt, am accent englezesc acceptabil şi, mulţumită generozităţii unchiului meu, destui bani. Nu văd de ce domnul Saint-Ives, avînd toate aceste avantaje, nu ar putea să trăiască liniştit într-o locuinţă particulară, în timp ce autorităţile se distrează căutîndu-l pe Champdivers. Uitaţi că între aceste două persoane nu există nici o legătură.

— Iar dumneavoastră uitaţi pe vărul dumneavoastră. Asta-i legătura. Asta-i veriga. El ştie că Champdivers sînteţi dumneavoastră.

Şi ducînd mîna la ureche, ca pentru a asculta atent, exclamă :

— Pun rămăşag că el este !

Ca un pîrîit de stofă sfîşiată de un croitor expert, pe alee se auzi cum se apropia în goana mare o caleaşcă trasă de patru telegari. Şi, uitîndu-ne printre perdele, i-am zărit felinarele lunecînd ca-n zbor pe panta lină a drumului.

— Da, zise Romaine, ștergînd ochiul ferestrei ca să vadă mai bine. Da, după cum mînă, el este ! Așa își irosește banii pe drumul mare, dobitocul ! Îndopînd cu aur pe oricine întîlnește, numai pentru plăcerea de a ajunge... unde ? Ah, da, într-o închisoare pentru datornici, dacă nu într-o pușcărie pentru criminali.

— Ăsta-i soiul de om ? am întrebat eu privind fix la felinare, ca și cum puteam citi în ele taina firii vărului meu.

— Vă veți da seama cît e de periculos, răspunse avocatul. Pentru dumneavoastră aceste felinare sînt farurile care semnalizează o coastă plină de pericole ! Cînd mă gîndesc la el, am impresia că visez. Cît de falnic și atrăgător era cîndva ! Și cît de aproape e acum de momentul care-l va distruge cu desăvîrșire ! Aici, nimeni nu-l iubește ; mai degrabă e urît ; și în această clipă am sentimentul... la vîrsta mea n-aș putea spune de compătimire, mai degrabă un fel de teamă să nu sfărîm un lucru atît de decorativ, de parcă ar fi un vas mare de porțelan sau o pictură de mare valoare. Da, mă așteptam la asta ! exclamă el cînd apărură și felinarele unei a doua trăsuri. Nu mai încape îndoială că-i el. Prima a fost iscălitura ; a doua, parafa. Două trăsuri, a doua îl urmează cu bagajul, care e totdeauna voluminos, și cu unul din valeții săi. Nu poate face un pas fără valet.

— Observ că dumneavoastră repetați cuvîntul „mare". Oare asta înseamnă că vărul meu are o statură neobișnuit de mare ?

— Nu, zise avocatul. E cam de înălțimea dumneavoastră, cum am și bănuit cînd v-am comandat hainele și văd că nu am greșit. El însă întreține în jurul său, ca să zic așa, o atmosferă : trăiește pe picior mare, toată viața a ținut să facă mult zgomot în jurul persoanei lui, cu caleștile lui, cu caii lui de curse, cu jocul de zaruri și cu mai știu eu ce... ca să impună ! Cred însă că în momentul cînd farsa va lua sfîrșit și va fi zăvorît în închisoarea Fleet [1]... și nu vor mai rămîne să facă zarvă decît Bonaparte, Lordul Wellington și Hatmanul Platoff... lumea va fi mult mai liniștită. Dar asta-i mai puțin important, adăugă întorcîndu-și fața de la fereastră. Noi, domnule Anne, ne aflăm, cum ați spune dumneavoastră militarii,

[1] Închisoare pentru datornici răi platnici. (N.T.)

„sub focul inamicului“ și e timpul să ne pregătim a intra în acțiune. Nu trebuie să vă vadă ; ar fi fatal. Tot ce știe el acum e că-i semănați și asta-i mai mult decît suficient pentru el. Dacă s-ar putea, ar fi bine să nu știe că ați fost aici.

— E absolut imposibil, fiți sigur de asta. Cîțiva dintre servitori sînt de partea lui : Dawson, de exemplu.

— Nu mă îndoiesc ! zise Romaine. De altminteri, acum e prea tîrziu, adăugă el cînd prima trăsură se opri spectaculos în fața porticului. A sosit !

Stăteam ascultînd, cu o ciudată neliniște, diferitele zgomote ce se auzeau în casă, pînă atunci cufundată în tăcere : uși deschise și închise, pași care se apropiau și se depărtau. Era clar că pentru servitori sosirea vărului meu era un moment deosebit de important, aproape o paradă. Și, deodată în forfota asta confuză, îndepărtată, am deslușit zgomotul unor pași ușori și repezi. I-am auzit urcînd scările, apropiindu-se de coridor, oprindu-se la ușă ; apoi, un scurt ciocănit discret.

— Domnule Anne... Domnule Anne ! Dați-mi voie să intru.

Era glasul lui Rowley.

L-am lăsat să intre și am încuiat iarăși ușa în urma lui.

— El e, domnule, zise Rowley gîfîind. A sosit.

— Vrei să zici vicontele ? l-am întrebat eu. Așa am bănuit și noi. Hai, Rowley... zi ! Ce s-a mai petrecut ! Mai ai și altceva de spus, te dă fața de gol !

— Mai am, domnule Anne, zise el.

Apoi, adresîndu-se avocatului, spuse :

— Domnule Romaine, îi sînteți prieten ?

— Da, George, îi sînt prieten, zise Romaine și, spre marea mea surprindere, mă prinse după umeri.

— Atunci e-n regulă, zise Rowley. Domnul Poul a fost la mine ! Vrea să vă spionez. Am bănuit asta de la început. Se tot învîrtea pe lîngă mine și-mi da a înțelege ! Dar în seara asta mi-a spus-o pe șleau ! Să-i aduc din vreme la cunoștință tot ce aveți de gînd să faceți și mi-a dat asta, zise el arătînd o jumătate de guinee. Și eu am luat-o, așa am făcut ! Trăzni-m-ar cerul din senin ! zise el repetînd cuvintele din jurămînt și uitîndu-se la mine rușinat.

Mi-am dat seama că era conștient de greșeala săvîrșită și că o regreta. Expresia ochilor săi trecu repede

de la privirea cu înțeles la cea rugătoare, de la privirea complicelui la cea a vinovatului. Și din acest moment am căpătat convingerea că era un model de valet, cum îmi trebuia mie.

— Să-l trăznească cerul din senin ? repetă avocatul. Netotul ăsta aiurează ?

— Nu. Doar îmi amintește ceva, am zis.

— În sfîrșit... cred că băiatul vă va fi credincios, zise Romaine și, adresîndu-se lui Rowley, adăugă :

— Așadar, și tu ești un prieten al domnului Anne ?

— Dacă-mi îngăduiți, domnule, zise Rowley.

— Mă surprinde, observă Romaine, dar s-ar putea să fie adevărat. Cred că e cinstit. Se trage din oameni de treabă. Ei bine, George Rowley, caută să-i arăți cît mai curînd domnului Poul că meriți jumătatea de guinee, spunîndu-i că stăpînul tău nu va pleca pînă mîine la prînz, poate că nici atunci. Spune-i că mai are multe de făcut aici și încă și mai multe la biroul meu din Holborn. Vezi, bagă bine de seamă... cred că-i primul lucru pe care trebuie să-l facem, zise descuind ușa. Caută să-l întîlnești pe Poul și vezi ce faci. Vino repede înapoi și spune-ne ce-i cu tevatura asta.

Îndată ce Rowley plecă, avocatul luă o priză de tutun și se uită la mine cu un aer ceva mai bine dispus.

— Mare noroc aveți că fața dumneavoastră inspiră atît de mare încredere. Datorită acestei încrederi mă găsesc aici... cu, avocat bătrîn cu experiență... amestecat în această penibilă situație, și tot astfel îmi explic de ce acest fecior de fermier a avut buna idee să primească mita și apoi loialitatea de a veni să spună. Tare aș vrea să știu ce impresie ați face unui juriu !

— Și în ce fel l-aș impresiona pe călău ? am întrebat eu.

— *Absit omen !* [1] zise înspăimîntat domnul Romaine.

În acel moment se auzi un zgomot care făcu să ne tresară inima : un zgomot, ca și cum cineva încerca discret clanța ușii. Înainte de asta, nu se auziseră pași. De la plecarea lui Rowley, în aripa casei unde ne aflam fusese liniște deplină și aveam toate motivele să credem că eram singuri și, deci, că necunoscutul venise într-o misiune tainică, dacă nu chiar dușmănoasă.

---

[1] Ferească sfîntul ! (în latină în original). (N.T.)

— Cine-i acolo ? întrebă Romaine.

— Eu sînt, domnule, răspunse glasul onctuos al lui Dawson. Vin din partea vicontelui, domnule. Doreşte foarte mult să stea de vorbă cu dumneavoastră despre unele afaceri.

— Spune-i, Dawson, că am să vin îndată, zise avocatul. Acum sînt ocupat.

— Mulţumesc, domnule !

I-am auzit paşii îndepărtîndu-se încetişor de-a lungul coridorului.

— Da, zise domnul Romaine, vorbind în şoaptă şi ascultînd foarte atent. Se mai aud şi alţi paşi. Sînt sigur că nu mă înşel.

— Cred că mai era de fapt cineva ! am zis eu. Dar ce mă neliniştește... nu sînt sigur că şi celălalt a plecat. Pînă la capătul scării s-au auzit numai paşii unui singur om.

— Hm... să fie vorba de o blocadă ? întrebă avocatul.

— Asediu *en règle* [1] ! am exclamat.

— Să ne îndepărtăm de uşă şi să analizăm această afurisită situaţie, zise Romaine. Nu mai încape îndoială că a fost şi Alain la uşă. Spera să intre şi să vă vadă ca din întîmplare. Nereuşind, a rămas el sau l-a postat pe Dawson în chip de santinelă ?

— El a rămas, fără îndoială. Dar în ce scop ? Doar nu are de gînd să-şi petreacă acolo toată noaptea !

— De nu ne-ar păsa de el ! zise domnul Romaine. Dar ăsta-i marele cusur al situaţiei dumneavoastră : nu putem face nimic pe faţă. Trebuie să vă scot prin contrabandă din cameră şi din casa asta, ca pe o marfă confiscabilă. Dar cum să încep cînd la uşa dumneavoastră e postată o santinelă ?

— Nu foloseşte la nimic să ne frămîntăm.

— Aveţi dreptate, zise Romaine. Gîndiţi-vă, însă, ce ciudată coincidenţă ca tocmai cînd vorbeam despre înfăţişarea dumneavoastră să vină la uşă vărul dumneavoastră. Dacă v-aduceţi aminte, tocmai spuneam cît de mare încredere inspiră faţa dumneavoastră. Dacă domnul Alain ar fi la fel ca noi ceilalţi... mă întreb ce părere ar avea despre faţa dumneavoastră ?

---

[1] În toată regula (în franceză în original). (N.T.)

Domnul Romaine ședea în fotoliul de lîngă cămin, cu spatele spre ferestre, iar eu în genunchi pe covor începusem să culeg mașinal bancnotele împrăștiate, cînd pe neașteptate o voce mieroasă se băgă în conversația noastră.

— Are o părere foarte bună, domnule Romaine, și vă roagă să-l primiți și pe el în cercul de admiratori despre care vorbeați.

Capitolul XIX

MARE TĂRĂBOI — LA AMERSHAM PLACE

Nicicînd două fiinţe umane n-au sărit în picioare mai iute decît mine şi avocat. Încuiasem şi barasem principalele porţi ale citadelei ; dar, din nefericire, uitasem deschisă uşa secretă a camerei de baie. Dintr-acolo am auzit sunetul trompetelor vrăjmaşe, care pătrunseseră înăuntru şi ne luaseră din spate, zădărnicind toate măsurile noastre de apărare. N-am avut timp decît să-i şoptesc la ureche domnului Romaine :

— Altă scenă la care veţi fi martor !

La care îmi răspunse privindu-mă o clipă cu un aer de implorare, ca şi cum mi-ar fi spus : „nu da în omul căzut la pămînt".

Apoi m-am uitat la duşmanul meu.

Vicontele avea pălăria pusă puţin pieziş pe cap ; era un joben foarte înalt, foarte elegant, cu borurile răsucite în sus. Părul îi ieşea afară în bucle mari, ca la saltimbacii italieni — o modă din cele mai extravagante. Purta o pelerină enormă din stofă de lînă miţoasă, cu guler lat de blană, cum poartă paznicii, numai că pe dinăuntru era căptuşită cu blănuri scumpe. O ţinea pe jumătate desfăcută ca să i se vadă cămaşa scumpă, jiletca multicoloră, giuvaerele atîrnate de lanţurile ceasului şi paftalele de sub pelerină. Picioarele şi gleznele aveau o linie desăvîrşită. Nu puteam nega asemănarea dintre noi, de vreme ce fusese remarcată de atîtea persoane, pe care nu aveam motive să le bănuiesc că s-ar fi înţeles în acest sens. De fapt, nu-i acordasem prea mare importanţă şi nici nu mă interesase prea mult. Era desigur, cum ar spune unii, distins ; o distincţie caracterizată printr-un gen de frumuseţe, ţinută, siluetă şi aroganţă cam ţipător de pitoresc : un bărbat pe care-l puteai vedea pozînd în tribuna principală la un concurs hipic sau fudulindu-se pe Piccadilly,

privind de sus femeile și privit cu admirație de cărbunari. Ce se petrecea în mintea lui în acest moment se putea citi în expresia grăitoare, poate involuntară, a feței. Avea fața palidă pămîntie și gura crispată mai degrabă într-un rînjet de profundă ură, care mă îngrozi, dar totodată mă stîrni să-l înfrunt. Mă măsură de sus pînă jos, apoi își scoase pălăria și se înclină.

— Vărul meu, bănuiesc ? zise el.

— Cred că am această onoare, i-am răspuns.

— Onoarea e pentru mine, zise el, dar glasul îi tremura cînd rosti aceste cuvinte.

— Cred că s-ar cuveni să vă spun bine ați venit.

— De ce ? întrebă el. Această sărmană casă a fost căminul meu de atît de multă vreme că nici nu mă mai străduiesc să-mi aduc aminte. Aici, nu-i nevoie să luați asupra dumneavoastră îndatoririle de gazdă. Acest rol, credeți-mă, mi se cuvine mai degrabă mie. Dar, în treacăt fie zis, trebuie să vă fac un mic compliment. Sînt plăcut surprins că vă întîlnesc în veșminte de gentleman și să constat... (se uită împrejur la bancnotele împrăștiate)... că nevoile v-au fost de pe acum generos satisfăcute.

M-am înclinat cu un zîmbet, poate nu mai puțin plin de ură ca al său, și i-am răspuns.

— Sînt atît de multe nevoi în lumea asta. Cel ce face acte de milostenie alege. Pe unul îl scapă de nevoi, pe altul, nu mai puțin încolțit, poate și datornic, îl lasă să-și îndure mai departe nevoile.

— Răutatea este o trăsătură fermecătoare, zise el.

— Și invidia, cred, am replicat eu.

Și-a dat seama că nu ieșise prea cîștigat din această încrucișare de arme, poate chiar s-a temut să nu-și piardă stăpînirea de sine pe care cu greu și-o strunise pînă atunci, deoarece la replica mea se întoarse repede și se adresă avocatului pe un ton arogant, jignitor :

— Domnule Romaine, de cînd ți-ai luat dreptul să dai ordine în această casă ?

— Nu sînt dispus să recunosc că am dat vreun ordin, afară bineînțeles de cele care intră în sfera răspunderilor mele, replică Romaine.

— Atunci, din ordinul cui mi se refuză dreptul de a intra în camera unchiului meu ? zise vărul meu.

— Din ordinul doctorului, domnule, și cred că nu-i tăgăduiți acest drept, ripostă Romaine.

— Bagă bine de seamă, domnule, se răsti Alain. Nu te bizui prea mult pe calitatea dumitale. Nu-i chiar atît de sigură pe cît crezi, maestre. Nu m-aș mira cîtuși de puțin să te văd descalificat ca avocat pentru ce-ai făcut în seara asta și atunci să te văd cînd am să-ți zvîrl cîțiva bani de pomană, la ușa unei cîrciumi, ca să-ți cîrpești coatele zdrențuite. Din ordinul doctorului ? Cred însă că nu mă înșel ! Dumneata și contele ați ticluit totul în seara asta ; iar acestui tînăr gentleman sărăntoc i s-a acordat favoarea unei întrevederi, în cursul căreia... după cum am plăcerea să constat... demnitatea nu l-a oprit să acționeze foarte bine în propriu-i folos. De aceea nu mă mir că dumneata ocolești să-mi spui adevărul.

— Dacă dumneavoastră numiți asta ocolirea adevărului, am să vă spun totul. Ordinul despre care vorbiți a pornit de la conte, zise domnul Romaine. Nu dorește să vă vadă.

— Și pentru asta trebuie să iau de bun cuvîntul lui Daniel Romaine ! întrebă Alain.

— În lipsa altuia mai bun..., zise Romaine.

Fața vărului meu se încordă o clipă și l-am auzit clar scrîșnind din dinți ; dar, spre marea mea surprindere, continuă pe un ton aproape amabil :

— Domnule Romaine, hai să nu fim oameni meschini !

Trase un scaun și se așeză.

— Îmi dau seama că mi-ai luat-o înainte. L-ai introdus la unchiul meu pe acest soldat al lui Napoleon și a fost, pare-se... cum, nu pot înțelege !... primit cu multă bunăvoință. N-am nevoie de altă dovadă mai bună decît banii aceștia de care l-am găsit pur și simplu împresurat... presupun dintr-o excesivă veselie văzînd pentru prima oară atîția bani. Șansele sînt deocamdată în favoarea dumitale. Dar lupta nu-i cîștigată. Se vor pune probleme privind influențe nefaste, sechestrare de persoană și altele. Am martori. Ți-o spun pe față, pentru că n-ai cum să profiți de această informație. Și dacă ajungem să ne răfuim, nu mă îndoiesc că-mi voi recăpăta ce-i al meu și te voi distruge.

— Faceți cum credeți, răspunse Romaine, dar vă sfătuiesc să nu întreprindeți nimic în acest sens. O să vă faceți doar de rîs. O să vă irosiți zadarnic banii și n-aveți prea mulți, și în plus vă veți alege cu oprobiul public.

— O, domnule Romaine, dar dumneata faci marea greşeală a multora ! Îţi subestimezi adversarul, ripostă Alain. Gîndeşte-te, te rog, cît de neplăcut aş putea deveni, dacă aş vrea. Gîndeşte-te la situaţia *protejatului* dumitale... un prizonier evadat ! Eu joc cu cărţile pe faţă. Dispreţuiesc succesele mărunte.

La aceste cuvinte Romaine schimbă cu mine o privire de triumf. Părea evident că Alain nu aflase încă de prinderea lui Clausel şi de denunţul lui. Uşurat de teama că Alain ar fi putut afla, avocatul îşi schimbă îndată tactica. Strînse cu un aer indiferent ziarul care mai sta încă deschis în faţa lui, pe masă.

— Cred, domnule Alain, că vă faceţi iluzii zadarnice. N-aveţi nici o şansă, credeţi-mă. S-ar părea că urmăriţi să ajungem la o înţelegere, dar nici prin gînd nu-mi trece. Bănuiţi poate că glumesc, ca să vă ascund cum stau lucrurile. De fapt, nu ştiu cum să vă aduc cît mai repede şi mai explicit la cunoştinţă o informaţie care... trebuie să vă spun.... vă interesează în mod deosebit. Unchiul dumneavoastră şi-a anulat în seara asta testamentul şi a făcut altul în favoarea vărului dumneavoastră, Anne. Mai mult, dacă vreţi, puteţi afla asta chiar de pe buzele lui. Iau asupra mea această sarcină, zise avocatul ridicîndu-se. Vă rog să mă urmaţi, domnilor.

Romaine a ieşit din cameră atît de repede şi a fost urmat de Alain la fel de repede, încît abia am avut timp să pun la loc restul de bani împrăştiaţi, să încui caseta şi să-i ajung din urmă, înainte ca să dispară în labirintul coridoarelor din casa unchiului meu. Am plecat însă cu inima îndoită : gîndindu-mă la comoara lăsată de izbelişte, protejată doar de un capac şi un lacăt ca vai de lume, pe care le-ar fi putut sparge sau forţa oricine, mă treceau sudorile de cîte ori îmi aminteam. Avocatul ne-a condus într-o cameră unde ne spuse să luăm loc pînă ce se va consulta cu doctorul, ieşi pe altă uşă, iar pe Alain şi pe mine ne lăsă singuri.

Pînă atunci, Alain nu făcuse nimic ca să-mi cîştige bunăvoinţa ; fiecare vorbă a lui fusese plină de duşmănie, de invidie şi de acel dispreţ care, fiind pornit din mînie, poţi să-l suporţi fără să te simţi umilit. Eu mă arătasem ceva mai îngăduitor şi acum începeam să-mi pară rău de acest om, cu toate că-l ştiam spion plătit. Mi se părea că nu se cuvenea ca el, care probabil crescuse cu

speranța acestei mari moșteniri, să fie azvîrlit din casă în al unsprezecelea ceas și lăsat să se descurce singur cu sărăcia și datoriile lui — datorii de care îi amintisem atît de puțin elegant cu o clipă mai înainte. Așa că, de îndată ce-am rămas singur m-am grăbit să flutur drapelul armistițiului.

— Vere, ai încredere în mine, nu trebuie să mă consideri dușman.

Se opri în fața mea — pînă atunci nu acceptase invitația avocatului de a se așeza și se plimba încoace și încolo prin cameră — luă o priză de tutun și se uită la mine cu un aer plin de curiozitate.

— Nu zău ? zise el. Oare soarta să-mi fie chiar atît de binevoitoare încît să-ți fie milă de mine ? Îți sînt extrem de recunoscător, vere Anne ! Astfel de sentimente nu sînt însă totdeauna reciproce și te previn că, în ziua cînd îmi voi pune piciorul pe gîtul dumitale, îți voi zdrobi șira spinării. Cunoști semnificația șirei spinării ? mă întrebă el cu o insolență care întrecea orice măsură.

Asta era prea mult.

— Cunosc și semnificația unei perechi de pistoale, i-am răspuns măsurîndu-l din cap pînă-n picioare.

— Nu, nu, nu, zise el ridicînd un deget. Îmi voi lua revanșa cînd și cum îmi va plăcea. Sîntem destul de înrudiți ca să ne înțelegem în această privință ; iar motivul pentru care n-am cerut să te aresteze cînd ai sosit și n-am pus în primul desiș de brebenei un pichet de soldați ca să te împiedice să vii ...deși știam mai demult că acest cîrciogar de Romaine urzește la lumina zilei să mă înlăture... e pur și simplu acesta : nu mă hotărîsem cum să mă răzbun.

În acest moment a fost întrerupt de sunetul unui clopot. În timp ce stăteam atenți și ascultam, sunetul a fost urmat de tropăitul multor pași care urcau scările și treceau cu mers tîrșîit pe lîngă ușa camerei unde ne aflam. Cred că amîndoi ardeam de dorința de a o deschide și să ne uităm, dar fiecare din noi, stînjenit de prezența celuilalt, și-a stăpînit curiozitatea și am așteptat în tăcere pînă ce a intrat Romaine și ne-a invitat în fața unchiului.

Romaine o luă înainte și noi după el pe un coridor întortocheat, care ne scoase în camera bolnavului. dinapoia patului. Cred că am uitat să vă spun că această ca-

meră era foarte mare. Acum am găsit-o plină de servitori și slujbași ai casei, de la doctorul și preotul casei pînă la domnul Dawson și intendent, de la Dawson și Rowley la cel din urmă lacheu cu ciorapi albi, cea din urmă cameristă durdulie cu rochie și bonetă curate și cel din urmă rîndaș în jiletca de grajd fără mîneci. În această mare reuniune de persoane — care m-a surprins cît de numeroasă era — cei mai mulți păreau stînjeniți și foarte nedumeriți ; se lăsau cînd pe un picior cînd pe celălalt, căscau gura prostește, iar cei din colțuri își dădeau coate si rînjeau pe ascuns. Unchiul meu stătea ridicat pe perne mai sus decît îl văzusem prima oară, într-o atitudine solemnă, impunătoare. Îndată ce am apărut în spatele său, se adresă celor prezenți cu voce tare :

— Vă iau pe toți martori... mă auziți ?... Vă iau pe toți martori că recunosc drept moștenitor și reprezentant al meu pe acest gentleman pe care cei mai mulți dintre voi îl vedeți pentru prima oară, pe vicontele Anne de Saint-Ivès, nepotul meu dintr-o spiță mai tînără. Totodată vă iau martori că, pentru foarte puternice motive cunoscute numai de mine, l-am repudiat și dezmoștenit pe celălalt gentleman, pe care voi toți îl cunoașteți, pe vicontele de Saint-Ives. Trebuie de asemenea să vă explic de ce v-am pricinuit această neobișnuită neplăcere... aș zice chiar supărare... la vremea cînd încă nu v-ați sfîrșit cina. Domnul Alain a găsit de cuviință să amenințe că va contesta testamentul meu și să pretindă că printre dumneavoastră se găsesc anumite persoane respectabile, pe care se bizuie că vor depune jurămînt așa cum îi va învăța el. Doresc așadar să-i iau putința de a săvîrși asemenea acte și de a închide gura martorilor săi mincinoși. Vă sînt foarte îndatorat pentru felul cum ați binevoit să răspundeți la chemarea mea și vă doresc tuturor o cît mai plăcută seară.

În timp ce servitorii, încă foarte nedumeriți, se îngrămădeau să iasă din camera bolnavului, făcînd reverențe, aranjîndu-și părul de pe frunte, ploconindu-se și alte asemenea gesturi după rangul fiecăruia, m-am întors și am tras cu coada ochiului la vărul meu. Îndurase această nimicitoare mustrare publică, fără cea mai mică tresărire a feței. Acum stătea țeapăn cu brațele încrucișate, privind fix în tavan. N-am putut să nu-l admir în acel moment. Cu atît mai mult atunci cînd, după ce ultimul servitor a

ieșit și am rămas numai noi doi, unchiul și avocatul, făcu un pas înainte spre pat, se înclină demn și se adresă omului care cu o clipă înainte îl osîndise la ruină.

— Domnule conte, ați găsit de cuviință să mă tratați într-un mod pe care recunoștința ce vă port și starea în care vă găsiți mă opresc să-l discut. Mă văd totuși nevoit să vă atrag atenția asupra timpului îndelungat în care am fost deprins să mă consider moștenitorul dumneavoastră. În această situație, am socotit nimerit să-mi îngădui un anumit stil de viață. Dezmoștenindu-mă acum, după douăzeci de ani de serviciu, voi rămîne nu numai un simplu cerșetor, dar și un falit.

Fie din cauza oboselii în urma efortului pe care-l făcuse cu puțin înainte, fie dintr-un sentiment de repulsie pornit din ură, unchiul închisese iarăși ochii și nici acum nu-i deschise. Se mulțumi să spună : „te-am dezmoștenit“ și în timp ce rostea aceste cuvinte pe față i se furișă un zîmbet care dură o clipă, apoi se stinse, lăsînd în urmă doar vechea mască rafinată și de nepătruns a bătrîneții, vicleniei și oboselii. Nu încăpea îndoială că unchiul savura această situație, cum savurase puține lucruri în ultimul sfert de veac. În trupu-i firav flacăra vieții abia mai pîlpîia, dar ura, ca un fel de atribut nemuritor al firii, îi era încă trează și neclintită.

Vărul meu totuși stărui.

— Vorbesc într-o situație neprielnică pentru mine. Cel care m-a înlocuit continuă... probabil nu din politețe cît din prudență... să rămînă în cameră, zise aruncîndu-mi o privire care ar fi putut vesteji un ștejar.

Eram foarte bucuros să mă retrag și Romaine îmi făcu repede semn să plec. Dar unchiul nu se lăsă înduplecat. Fără să-și deschidă ochii și să-și schimbe glasul, mă rugă să rămîn.

— Foarte bine, zise Alain. Dar în acest caz nu voi putea să vă amintesc de cei douăzeci de ani care au trecut peste capetele noastre de cînd sîntem în Anglia, nici de serviciile pe care vi le-am făcut în acest răstimp. Ar fi prea odios. Domnia voastră mă cunoașteți prea bine ca să bănuiți că m-aș putea coborî la o asemenea ticăloșie. Trebuie să renunț la orice apărare... aceasta-i dorința domniei-voastre ! Cu ce am greșit, nu știu ; cunosc doar pedeapsa, iar aceasta e mai mare decît o pot înfrunta. Unchiule, vă implor mila ; iertați-mă și nu mă trimiteți

pe viață în închisoarea datornicilor... Sînt un datornic care n-are cu ce să-și plătească datoriile.

— *Chat et vieux, pardonnez*[1] ? zise unchiul citînd din La Fontaine.

Apoi, deschizînd larg un ochi de culoarea cerului, se uită către Alain și recită apăsînd pe fiecare silabă :

— *La jeunesse se flatte et croit tout obtenir ;*
La vieillesse est impitoyable[2].

Alain se făcu vînăt la față. Se întoarse spre Romaine și spre mine ; ochii îi scînteiau de mînie.

— Acum e rîndul dumitale, zise adresîndu-mi-se. Să fie, barem, închisoare pentru închisoare, amîndoi viconții împreună.

— Nu-i chiar așa, domnule Alain, dați-mi voie, zise Romaine. Mai sînt cîteva lucruri de discutat.

Dar Alain se îndrepta acum cu pași mari spre ușă.

— Stați o clipă, stați o clipă ! strigă Romaine. Amintiți-vă sfatul pe care chiar dumneavoastră mi l-ați dat : să nu-ți subestimezi adversarul.

Alain se întoarse.

— Nu te subestimez, te urăsc ! strigă el plin de mînie. Luați cunoștință de asta, voi doi.

— Înțeleg că-l amenințați pe domnul viconte Anne, zise avocatul. Știți, eu unul n-aș face-o. Mă tem, mă tem nespus că, de veți face ce gîndiți, mă veți sili să merg pînă la capăt.

— Ai făcut din mine un cerșetor și un falit, zise Alain. Ce-a mai rămas să-mi faci ?

— De față cu cei de aici nu mi-ar plăcea să spun ce anume, replică Romaine. Dar sînt lucruri și mai rele decît falimentul și locuri mai rele decît închisoarea pentru datornici.

Cuvintele fuseseră rostite cu atît înțeles, încît Alain nu-și putu stăpîni o tresărire vizibilă și se îngălbeni ca lovit de spadă.

— Nu te înțeleg, zise el.

— Ba da, mă înțelegeți, replică Romaine. Cred că mă înțelegeți foarte bine. Să nu vă închipuiți cumva că în timp ce dumneavoastră vă vedeați de anumite treburi.

---

[1] [illegible] sau bătrînețea să ierte ? (în franceză în original). (N.T.)

[2] Tinerețea-și închipuie și crede că poate totul să obțină / Bătrînețea este neîndurătoare (în franceză în original). (N.T.)

alții au stat degeaba. Pentru că sînt englez, să nu vă închipuiți că nu mă pricep să culeg informații. Oricît de mult respect am, domnule Alain de Saint-Ives, pentru onoarea casei dumneavoastră, dacă voi auzi că întreprindeți ceva, direct sau indirect, în această chestiune, îmi voi face datoria, indiferent cît m-ar costa, adică voi comunica numele spionului bonapartist, care-și semnează scrisorile *„Rue Grégoire de Tours"*.

Mărturisesc că inima mea era acum mai degrabă de partea nefericitului meu văr. Și dacă înainte nu înțelesese, în clipa aceea trebuie să fi înțeles, căci prea îngrozit arătă cînd auzi infamia-i dată pe față. Amuți, își duse mîna la cravată, se clătină și am crezut că se prăbușește. Am dat fuga să-l sprijin, dar văzîndu-mă își reveni, se dădu înapoi din fața mea și-și întinse brațele ca pentru a se feri de ultragiul atingerii mele.

— Nu mă atinge, izbuti el să articuleze cu greu.

— Acum sper că veți înțelege situația în care vă aflați și cu cîtă băgare de seamă trebuie să vă purtați, continuă avocatul fără să-și schimbe tonul. Arestarea dumneavoastră atîrnă... aș putea spune.... de un fir de păr. Și cum veți fi tot timpul sub supravegherea mea și a agenților mei, trebuie să fiți atent pe ce drum umblați. La cea mai mică suspiciune, voi acționa.

Trase o priză de tabac, străpungîndu-l cu privirea pe cel care abia se mai ținea pe picioare.

— Și acum dați-mi voie să vă aduc aminte că trăsura dumneavoastră așteaptă la poartă. Această întrevedere îl tulbură pe domnul conte... nici pentru dumneavoastră nu poate fi plăcută... și cred că nu-i necesar s-o mai prelungim. Nu intră în vederile unchiului dumneavoastră, contele, să mai dormiți sub acest acoperiș.

Alain se întoarse și ieși fără nici o vorbă sau gest și eu mă luai imediat după el. Cred că în fundul inimii îmi mai rămăsese un pic de omenie ; în orice caz, această torturare prelungită, această lentă nimicire a unui om, bucată cu bucată ca sfărîmarea unei stînci, schimbaseră cu desăvîrșire direcția simpatiilor mele. În acest moment îi detestam deopotrivă pe unchiul meu și pe avocat, pentru cruzimea lor cinică.

M-am aplecat peste balustradă, dar n-am avut timp decît să-i aud pașii grăbiți traversînd holul unde mai

înainte se strînseseră servitorii ca să-l întîmpine cu plecăciuni la sosire, dar care acum era gol, semnificînd că și slugile îl părăsiseră. O clipă mai tîrziu, am auzit ecoul ușii trîntite cu putere în urma sa. Furia cu care o trîntise îmi arăta — dacă mai era nevoie — măsura clocotului său de mînie. Într-un anumit sens, l-am înțeles ; a vrut să-și facă o glorie din a trînti ușa în nasul unchiului, al avocatului, al meu și al tuturor celor care fuseseră martorii umilirii lui.

Capitolul XX

DUPĂ FURTUNĂ

Îndată ce vărul meu părăsi casa, am început să analizez destul de mîhnit urmările posibile ale celor petrecute. Fuseseră sparte multe oale și presimțeam că aveam să le plătesc pînă la una ! Fiara turbată și fudulă fusese îmboldită și zădărîtă în fața tuturor slugilor și apoi între patru pereți, pînă ce n-a mai fost în stare nici să audă, nici să vadă, nici să mai judece, după care i se deschisese poarta și fusese lăsată liberă să plece și să se răzbune cum va crede mai bine de cuviință. Am reflectat cu amărăciune că ori de cîte ori eram pe punctul să mă cuminţesc trebuia neapărat ca prietenii mei să se aventureze în cine știe ce acțiune nesăbuită și să-mi încredințeze mie rolul eroului... sau al victimei, ceea ce-i cam totuna. Prima condiție a eroului adevărat e să-și aleagă singur acest rol. Altfel, doi bani nu face. Și vă asigur că, în timp ce mă îndreptam spre camera mea, nu eram deloc în apele mele ; mă gîndeam că unchiul și domnul Romaine îmi jucaseră în arșice viața și viitorul ; îi învinuiam aspru și nu aveam altă dorință mai grabnică decît să nu mai dau ochii cu ei. Am fost deci neplăcut surprins, cînd intrînd în cameră, am dat cu ochii de avocat.

Stătea în picioare rezemat de cămin, posomorît și pe gînduri — cum nu mi-a displăcut să-l văd — și nicidecum mîndru de ce făcuse cu puțin înainte.

— Ei bine, știu că i-ați zis-o ! am început eu.

— A plecat ? întrebă el.

— A plecat, dar cînd se va întoarce o să avem de furcă cu el.

— Aveți dreptate, zise avocatul și mare lucru n-avem ce-i pune în față, în afară de simple amenințări, fără nici o dovadă, ca în astă seară.

— Ca în astă seară ?

— Da ca în astă seară ! repetă el.

— Ca în astă seară, adică cum ? am întrebat eu dorind o precizare.

— Ca născocirile mele fără nici o dovadă din seara asta.

— Dumnezeule ! Va să zică trebuie să admir în purtarea dumneavoastră și altceva decît bănuisem eu ? Nici nu vă puteți închipui cît de curios mă faceți. Am înțeles că ați fost crud cu el. Asta m-a amuzat atunci. Dar nu mi-am putut închipui că spusele dumneavoastră erau simple născociri ! În ce sens, stimate domn ?

Cred că am pus întrebarea asta pe un ton foarte agresiv, dar avocatul nu se sinchisi.

— Născociri în adevăratul sens al cuvîntului, răspunse el serios. Născociri în sensul că nu pot fi dovedite și născociri în sensul că nu pot fi întărite cu mărturii ; născociri în sensul că m-am lăudat și că pot rămîne de minciună. Cum să-l arestez ? Dovezile le-a ars unchiul dumneavoastră. Cînd v-am văzut prima oară, în fortăreața Edinburg, v-am vorbit de asta, dar dumneavoastră ați uitat desigur. A fost un act de generozitate. L-am văzut făcînd multe acte de acest fel și de fiecare dată am regretat. „Asta să-i fie moștenirea“, spunea dumnealui în timp ce actele ardeau ! Nu-și dădea seama cît de prețioase erau. Și cît de prețioase sînt numai timpul ne-o va spune.

— Stimate domn, vă rog să mă iertați dar mă surprinde că ați avut îndrăzneala... în această situație aș putea spune mai degrabă neobrăzarea... să vă arătați deznădăjduit.

— Așa și este, zise el. Sînt deznădăjduit. Sînt pur și simplu deznădăjduit. În fața vărului dumneavoastră mă simt absolut neputincios.

— Acum să lăsăm gluma ! Vorbiți serios ? Atunci de ce l-ați terfelit în fel și chip pe acest diavol ? Și de ce v-ați dat atîta osteneală ca să mă dăruiți cu ceva de care aveam atît de puțin nevoie... un alt dușman ? Ca acum să vă declarați neputincios în fața lui ? „Ăsta-i ultimul meu cartuș“, aveți aerul să spuneți. „Nu mai am altul. Îl trag în el și pe ultimul... ăsta îl va înfuria, dar nu-l va doborî. Și acum vezi ?... e furios, iar eu n-am ce să-i mai fac. Încă o împunsătură, încă un picior în fund. Acum a înnebunit de-a binelea. Ajută-mă. N-am ce să-i mai fac !“ Mă întreb, domnule Romaine, ce v-a împins la această

nesăbuită faptă eroică și dacă numele acestei isprăvi nu-i cumva trădare ?

— Nu m-aș mira să aveți dreptate, zise el. A fost o treabă într-adevăr nesăbuită și mare noroc am avut că am scăpat atît de ușor. Dar trădare n-a fost. Nu, nu, domnule Anne, n-a fost trădare și dacă ați vrea să-mi faceți favoarea să mă ascultați un minut, vă voi demonstra că a avut un rost.

Părea că-și recăpătase obișnuita vioiciune.

— Știți de ce-am procedat așa ? începu el. Nu citise încă ziarul, dar cine-mi putea spune cînd îl va citi ? Putea să aibă acel blestemat de ziar în buzunar și cum era să aflu ? Eram... și pot spune că încă sîntem... la discreția unui fleac, a unui ziar de doi peni.

— Da, e adevărat, nu mă gîndisem la asta.

— Dumneavoastră ați crezut desigur că nu prezintă nici o importanță faptul de a fi eroul unei notițe interesante dintr-un ziar ! zise el pe ton ridicat. Dimpotrivă, ați crezut, nici mai mult nici mai puțin, că această notiță o vor citi doar cîțiva. Dar nu-i deloc așa. Un mare număr de englezi au acum pe buze numele de Champdivers. Peste o zi, două, poșta îl va aduce la cunoștința tuturor, într-atît de minunată e această instituție a noastră pentru răspîndirea știrilor ! Nu uitați asta ! Cînd s-a născut tatăl meu... dar asta-i altă poveste. Ca să revin, în această notiță e sîmburele unor încurcături atît de afurisite, încît mă îngrozesc numai gîndindu-mă la vărul dumneavoastră și la ziar. O privire să fi aruncat pe acele rînduri tipărite și unde ne-am fi aflat acum ? Ușor de întrebat, dar greu de răspuns, tinere domn. Și să vă mai spun ceva : acest ziar e lectura obișnuită a vicontelui. Sînt convins că-l avea în buzunar.

— Vă cer iertare, domnule. Am fost nedrept cu dumneavoastră. Nu mi-am dat seama în ce pericol mă aflam.

— Cred că dumneavoastră nu vă dați niciodată seama.

— Totuși, nu încape îndoială că scena aceea în fața tuturor... am dat să spun.

— Da, a fost o nebunie, mă întrerupse domnul Romaine. Sînt de aceeași părere. Dar acesta a fost ordinul unchiului dumneavoastră, domnule Anne, și ce puteam să fac ? Să-i fi spus că sînteți ucigașul lui Goguelat ? Cred că nu.

— Asta nu ! Doar ar fi încurcat şi mai rău lucrurile. Ne-am fi pus într-o situaţie foarte proastă.

— Nu vă puteţi da seama cît de grav ar fi fost, replică el. Era absolut necesar ca vărul dumneavoastră să plece... şi să plece imediat. Iar dumneavoastră trebuia să plecaţi în seara asta, profitînd de întuneric, dar cum puteaţi cu vărul dumneavoastră în camera vecină ? Aşadar, trebuia mai întîi să plece el şi fără întîrziere. Asta era problema.

— Domnule Romaine, dă-mi voie, dar nu putea unchiul meu să-l invite să plece ?

— Păi, trebuie să vă spun că asta nu era chiar atît de simplu pe cît ar părea, răspunse el. Dumneavoastră sînteţi înclinat să ziceţi că asta-i casa unchiului şi aşa şi este. Dar într-un fel e şi a vărului dumneavoastră. Are aici camerele lui. Le are de aproape treizeci de ani şi sînt pline cu tot felul de nimicuri : balene de corset, pufuri pentru pudră şi alte prostii femeieşti... la care nimeni nu-i poate tăgădui dreptul, chiar dacă cineva ar dori. Noi aveam tot dreptul să-l invităm să plece, dar şi el putea pe bună dreptate să ne răspundă : „Da, voi pleca, dar nu fără corsetele şi cravatele mele. Vreau să-mi strîng mai întîi cele nouăsute nouă zeci şi nouă de cufere pline cu tot felul de mofturi, pe care m-am trudit să le adun în ultimii treizeci de ani... după care mai am nevoie de treizeci de ore ca să le împachetez“. La asta ce-ar fi trebuit să-i răspundem ?

— Un răspuns cu duh ?... Doi servitori zdraveni şi nişte ciomege din măr pădureţ.

— Fereşte-mă Doamne de mintea ageamiului ! exclamă Romaine. Să apar de la început în faţa judecătorului într-o postură condamnabilă ? Nu zău ! Un singur lucru trebuia să fac şi l-am făcut, dar în acest fel mi-am irosit ultimul cartuş. L-am năucit. Şi asta ne-a dat răgaz trei ore, de care trebuie să profităm cît mai repede, pentru că un lucru e cert : mîine dimineaţă va fi din nou aici.

— Recunosc că sînt un prost. Bine se spune, „cît trăieşti multe-nveţi“ ! N-am bănuit nimic din tot ce-mi spui.

— Dar acum cînd ştiţi, tot vă mai opuneţi şi plecaţi din Anglia ? mă întrebă el.

— Da.

— E neapărat necesar, stărui el.

— Și totuși nu pot. E vorba de ceva unde rațiunea n-are cuvînt. Și, ca să nu mai pierdem vremea, îți voi spune doar că e o chestiune de inimă.

— Chiar așa ? zise Romaine clătinînd dojenitor din cap. Puteam fi sigur. Pe îndrăgostiți poți să-i bagi în spital, să-i arunci în închisoare în haine galbene de pușcăriaș, poți să le faci tot ce vrei, ei tot se vor regăsi. Ei bine, faceți cum vreți. Am prea multă experiență ca să mai caut să conving un tînăr gentleman care a avut fantezia să se îndrăgostească. Cunosc prea bine oamenii, slavă domnului ! Vreau totuși să înțelegeți bine ce riscați : pușcăria, banca acuzaților, spînzurătoarea, ștreangul... situații nespus de înjositoare, tînărul meu prieten, oribile, dezgustătoare, monstruoase, care n-au nimic poetic !

— Foarte bine, m-ați avertizat. Nimeni nu mă putea avertiza cu mai multă convingere și talent. Și totuși rămîn la hotărîrea mea. Pînă nu voi revedea pe această domnișoară, nimic nu mă va convinge să părăsesc Marea Britanie. Afară de asta...

M-am oprit. Era cît pe aci să-i spun povestea cu păstorii, dar vorba mi s-a oprit pe buze. M-am gîndit că și răbdarea avocatului avea o limită. Nu eram de prea multă vreme în Anglia și aproape tot timpul fusesem închis în fortăreața Edinburg. Îi mărturisisem că am ucis un om cu o pereche de foarfeci ; și acum să-i spun că am mai omorît un om cu un ciomag de stejar ? Nu, asta era prea mult.

— Pe scurt, am încheiat eu, e o chestiune sentimentală și nimic nu mă va împiedica să mă duc la Edinburg.

Dacă aș fi tras cu pistolul la urechea avocatului, n-ar fi tresărit mai speriat.

— La Edinburg ? repetă el. La Edinburg, unde și pietrele caldarîmului vă cunosc !

— Dar ucigașul nu mai trăiește ! Și-apoi, domnule Romaine, nu îndrăzneala te salvează uneori ? Nu se spune în strategie să ataci unde inamicul se așteaptă mai puțin ? Și unde m-ar aștepta mai puțin ?

— Pe legea mea, aveți dreptate ! exclamă avocatul. Da, desigur, aveți chiar foarte multă dreptate. Toți martorii s-au înecat, afară de unul care e în închisoare. Dumneavoastră v-ați schimbat și sînteți de nerecunoscut... să sperăm... chiar plimbîndu-vă pe străzile orașului pe

care l-aţi făcut celebru prin... să zicem... excentricitatea dumneavoastră ! Într-adevăr, nu v-aţi gîndit rău !

— Aşadar, mă aprobaţi ?

— Oh, să aprob ! zise el. Nici vorbă de aprobare. Singura cale pe care aş aproba-o e să fugiţi în Franţa şi cît mai repede.

— Dar cel puţin nu mă dezaprobaţi întru totul, am încercat eu să-l fac să recunoască.

— Nu întru totul, zise el. Şi chiar aşa, ce importanţă are ? Faceţi cum credeţi. Cu dumneavoastră nu se poate discuta. Şi afară de asta, nu sînt sigur dacă riscaţi mai mult pe o cale decît pe cealaltă. Aşteptaţi să se ducă servitorii la culcare şi să adoarmă, apoi luaţi-o peste cîmp pe un drum de ţară şi mergeţi cît vă ţin picioarele toată noaptea. Dimineaţa, luaţi o caleaşcă sau diligenţa, dacă vreţi, şi continuaţi-vă călătoria cît mai decent şi prudent.

— Da, văd tabloul: Dă-mi voie să mă gîndesc. Va să zică acesta-i *le tout ensemble* [1] pe care trebuie să-l realizez : impresia generală, nu amănuntele.

— Coţcarule ! murmură el.

— Da, acum înţeleg. Mă văd şi cu un servitor, iar acesta va fi Rowley.

— Ca să mai existe şi alt indiciu al legăturii cu unchiul dumneavoastră ? obiectă avocatul. Grozav de prudent !

— Iertaţi-mă, dar chiar aşa şi este. Prudent, acesta-i cuvîntul potrivit. Nu m-am gîndit să încropesc o identitate falsă care să dureze treizeci de ani. Şi nici n-am nevoie de un palat din granit veritabil pentru o singură noapte. Doar un modest adăpost... o imagine fugară... zărită, admirată şi dispărută cît ai clipi. Pe scurt, ceea ce doresc e un *trompe l'oeil* [2], bun doar pentru douăsprezece ore la un han. Nu-i aşa ?

— Aşa e, dar obiecţia rămîne, Rowley e un risc în plus, zise Romaine.

— Rowley va trece drept servitor numai de la distanţă... o figură zărită pe capra unei caleşte trecînd în goana mare pe drum. De aproape, va trece drept un ins distins şi manierat, pe care-l întîlnesc pe coridorul ha-

---

[1] Efectul de ansamblu (în franceză în original). (N.T.)

[2] Aparenţă înşelătoare (în franceză în original). (N.T.)

nului, mă uit înapoi, îl întreb și-mi răspunde : „Servitorul domnului e la numărul 4". De fapt, va trece drept un astfel de ins pentru toți din jur, în afară de mine, bineînțeles ! Ce credeați, vă rog, stimate domn ? Firește, dacă ne întîlnim cu vărul meu sau cu altcineva care a luat parte la spectacolul din seara asta, sîntem pierduți. Cine spune că nu ? Oricum mi-aș ascunde identitatea, oricît de bine m-aș feri, există totdeauna un punct slab ; în mintea dumneavoastră trebuie să găsiți mereu un risc. Cu Rowley sau cu altul, riscul e la fel. Și, ca să nu mai lungesc vorba, băiatul e cinstit, îmi place și am încredere în el. El e servitorul meu sau nimeni altul.

— S-ar putea să nu primească, zise Romaine.

— Pariez cu dumneavoastră pe o mie de lire, că primește ! Dar nu de asta e vorba. Tot ce vă rog e să-l trimiteți în noaptea asta în această aventură peste cîmp și lăsați restul pe mine. Vă asigur că va primi să fie servitorul meu și că se va purta foarte bine.

În timp ce vorbeam, am trecut în cealaltă parte a camerei și am început să caut în dulapul de haine.

— În sfîrșit, zise avocatul ridicînd din umeri, un risc sau altul, e totuna : *à la guerre comme à la guerre* [1], cum ați spune dumneavoastră. Așadar, să vină puștiul și să sperăm că vă va fi de folos.

Tocmai vroia să sune clopoțelul cînd privirea îi fu atrasă de scotocirile mele în dulapul cu haine.

— Nu vă lăsați prea mult ademenit, zise el, de costumele, jiletcile, cravatele și toate zorzoanele alea de care sînteți înconjurat acum. Nu trebuie să mergeți în poștalion ca un dandi. Nici măcar nu mai e la modă.

— Dumneavoastră vă place să glumiți, dar nu știți ce caut. Costumele astea înseamnă viață pentru mine, îmi ascund identitatea și nu pot lua decît puține, n-am să fac prostia să le aleg în grabă. Vreți să știți ce caut ? Mai întîi, ceva cu care să nu atrag atenția ; al doilea, să nu atrag atenția călătorind într-o diligență însoțit de un servitor. Înțelegeți subtilitatea căutării mele ? Caut ceva care să nu fie nici de calitate prea proastă, dar nici prea fină : *rien de voyant, rien qui détonne* [2] ; încît să pot lăsa în urma mea imaginea discretă a unui tînăr chipeș, destul de

[1] La război ca la război (în limba franceză în original). (N.T.)

[2] Nici prea bătător la ochi, nici de prost gust (în limba franceză în original). (N.T.)

înstărit, care călătorește în condiții cuviincioase, pe care hangiul îl va uita peste douăsprezece ore și camerista... binecuvîntată fie !... și-l va mai aminti, poate, cu un oftat. Asta-i adevărata artă de a te îmbrăca.

— Am practicat-o și eu cu succes vreme de cincizeci de ani, zise Romaine rîzînd înfundat. Rețeta mea fără greș e un costum negru și o cămașă curată.

— Mă uimiți. Nu mi-am închipuit că ați putea fi un om care tratează problemele superficial ! i-am zis eu în timp ce stăteam la îndoială între două costume. Spuneți-mi, vă rog, domnule Romaine, am eu capul dumneavoastră ? Sau ați călătorit vreodată cu poștalionul însoțit de un servitor stilat ?

— Nici una nici alta, recunosc, zise el.

— Asta înseamnă că problema e cu totul alta. Eu trebuie să mă îmbrac ca să fiu pe măsura unuia care are un servitor stilat și o casetă îmbrăcată în piele !

M-am oprit și m-am uitat o clipă cu îndoială la casetă.

— Da, și o casetă ! am continuat. Arată ca aparținînd unui om bogat, cu moșii. Asta înseamnă că am un avocat. Este un accesoriu foarte folositor, dar aș dori să conțină mai puțini bani. Răspunderea e prea mare. N-ar fi mai cuminte, domnule Romaine, să iau numai cinci sute de lire și restul să vi-l încredințez dumneavoastră ?

— Dacă sînteți sigur că nu veți avea nevoie de mai mult, răspunse Romaine.

— Nu sînt deloc sigur. În primul rînd, n-ar fi prea înțelept. E întîia oară cînd posed o sumă atît de mare și s-ar putea... cine se cunoaște pe sine ?... să o cheltuiesc repede. În al doilea rînd, ca fugar, cine știe ce nevoie aș putea să mai am pe drum ? S-ar putea ca suma pe care o iau să nu fie suficientă. Dar pot oricînd să vă scriu și să-mi trimiteți.

— Dumneavoastră nu vreți să înțelegeți că acum și aici rup orice legătură cu dumneavoastră, ripostă el. În noaptea asta, înainte de a pleca îmi veți da o împuternicire de avocat, după care nu mai aveți nimic de-a face cu mine pînă vor veni vremuri mai bune.

Cred că m-am arătat nemulțumit, pentru că Romaine stărui :

— Măcar o dată gîndiți-vă puțin și la mine ! Nu trebuie să se știe că v-am mai văzut vreodată pînă acum. Iar în seara asta am stat de vorbă doar cînd mi-ați dat

împuternicirea. Și din seara asta nu v-am mai văzut niciodată... nu știu încotro ați plecat cu treburi, nu era în căderea mea să vă întreb ! Toate acestea vi le spun... băgați de seamă... mai mult pentru siguranța dumneavoastră decît a mea.

— Adică nu trebuie nici măcar să vă scriu ? l-am întrebat puțin nedumerit.

— Am impresia că nu mai judecați. Vorbesc totuși foarte clar. Nici măcar să-mi scrieți nu trebuie ; iar dacă îmi veți scrie, nu vă voi răspunde.

— Totuși o scrisoare..., am început eu.

— Ascultați, mă întrerupse el. Îndată ce vărul dumneavoastră va citi notița din ziar, ce credeți că va face ? Va pune poliția să-mi controleze corespondența. Asta înseamnă că, scriindu-mi, scrieți drept la Bow Street. Și, dacă vreți să-mi ascultați sfatul, va trebui în orice caz să datați scrisoarea din Franța.

— La dracu ! am exclamat eu necăjit, dîndu-mi imediat seama că asta m-ar putea împiedica să-mi duc la bun sfîrșit planurile.

— Dar asta ce mai înseamnă ? zise el.

— În cazul acesta aș mai avea ceva de făcut înainte de a ne despărți.

— Aveți la dispoziție toată noaptea. Dacă plecați înainte de a se crăpa de ziuă, sînt mulțumit.

— Voi fi scurt. Domnule Romaine, am tras atîtea foloase de pe urma sfaturilor și serviciilor dumneavoastră încît nu vreau să rupem legăturile și v-aș ruga măcar să mă recomandați unui locțiitor al dumneavoastră. V-aș fi recunoscător dacă mi-ați da o scrisoare de recomandare către cineva de profesia dumneavoastră din Edinburg... de preferință un om în vîrstă, cu multă experiență, foarte onorabil și foarte discret. Ați putea să-mi faceți favoarea de a-mi da o asemenea scrisoare ?

— Vai, nu, zise el. Sigur nu. Nu fac așa ceva, nici vorbă.

— Mi-ar fi de mare ajutor, am stăruit eu.

— Ar fi o greșeală de neiertat, răspunse el. Cum adică ? Să vă dau o scrisoare de recomandare, iar cînd mă va întreba... eventual... poliția, să fiu nevoit să trec peste acest amănunt ? Nu, categoric. Nu mai stăruiți.

— Se pare că dumneavoastră aveți totdeauna dreptate. De scrisoare nu mai poate fi vorba, îmi dau bine

seama. Dar s-ar putea foarte bine ca stînd amîndoi de vorbă, mai de una mai de alta, să vă fi scăpat numele unui avocat ; auzindu-l l-am reținut ; și profitînd de această informație, m-aș putea prezenta singur. În acest fel îmi voi rezolva mai bine treaba și pe dumneavoastră nu v-aș compromite cîtuși de puțin.

— Ce fel de treabă ? întrebă Romaine.

— N-am spus că am o anumită treabă, dar s-ar putea să am. Asta-i doar o eventualitate, de care trebuie să țin seama.

— Ei bine, zise el cu un gest de cedare. Țineți minte : domnul Robbie, și cu asta am terminat !... Sau stați ! adăugă el. Vă dau ceva care vă va putea servi ca recomandare și nu mă poate compromite.

Și scrise numele său și adresa avocatului din Edinburg pe un cartonaș și mi-l aruncă.

Capitolul XXI

DEVIN FROPRIETARUL UNEI CALEȘTI DE CULOARE RUBINIE

Mai cu împachetatul, mai cu semnarea împuternicirii și consumarea unei excelente mese reci în camera avocatului, trecu de orele două noaptea cînd am fost gata de plecare. Ne-a dat drumul chiar Romaine, pe fereastra cunoscută de Rowley ; era, pare-se, un fel de intrare dosnică în coridorul camerelor pentru servitori, pe unde aceștia plecau și veneau cînd doreau să petreacă pe ascuns o noapte dincolo de zidurile casei. Și-mi amintesc foarte bine mutra acră a avocatului la primirea acestei mărunte informații, cum și-a strîns buzele, și-a încruntat sprîncenele și a repetat de cîteva ori : „am să am grijă ca fereastra asta să fie blocată chiar mîine dimineață !“ Era atît de preocupat de problema asta, încît cred că și-a luat rămas bun de la mine fără să-mi dea prea multă atenție. Ne-a înmînat lucrurile pe fereastră, l-am auzit apoi închizînd-o în urma noastră și am dispărut imediat într-o înfiorătoare întunecime de pădure la vreme de noapte.

Fulgi umezi de zăpadă cădeau domol, se opreau și iarăși începeau să cadă ; aveam mereu impresia ba că începe să ningă, ba că se oprește. Și bezna era de nepătruns. Am mers mult timp cînd printre copaci, cînd printre hotare de grădini, deseori oprindu-ne nedumeriți ca un berbec într-un hățiș. Rowley se aprovizionase cu iască și amnar, dar lui nu-i era frică și nu se lăsă înduplecat să le folosească.

— Nu, nu, domnule Anne, îmi răspunse. Știți doar că mi-a poruncit să aștept pînă trecem dincolo de deal. Nu mai avem mult. Păi ziceați că ați fost ostaș !

M-am simțit cu adevărat ostaș cînd în sfîrșit Rowley se înduplecă să scapere din amnar. De la iască am aprins lămpașul și, ajutați de slaba-i pîlpîire, ne-am continuat drumul prin labirintul potecilor din pădure. Cum eram

amîndoi încălțați cu cizme, îmbrăcați cu mantale lungi și jobene cam de aceeași formă, și încărcați cu caseta, cutia cu pistoale și două valize doldora, m-am gîndit că puteam fi luați drept doi fîrtați care se întorceau după un jaf săvîrșit la Amersham Place.

În cele din urmă am ajuns la un drum de țară, pe care am putut merge ușor alături. Mai erau nouă mile pînă la Aylesbury, prima noastră haltă. După ceasornicul care făcea parte din noul meu echipament, era cam trei și jumătate dimineața, și, cum nu doream să ajungem înainte de a se face ziuă, nu aveam de ce să ne grăbim. Am luat deci hotărîrea să mergem mai agale.

— Ascultă, Rowley, i-am zis eu. Pînă aici toate bune. Mi-ai ajutat să-mi car valizele și-ți rămîn foarte îndatorat. Întrebarea e, ce facem mai departe ? De acolo eu voi pleca într-o călătorie. Vrei să mă însoțești ?

Dădu un scurt chicot și zise :

— Păi, domnule Anne, eram hotărît dinainte. Mi-am pus lucrurile mele aici în valiză... șase cămăși și multe altele. Eu, domnule, sînt gata. Doar să-mi spuneți ce să fac. O să vedeți.

— Măi, dar grozav mai ești ! Ai fost sigur că am să accept.

— Vă rog, domnule, zise Rowley.

Privindu-l la lumina lămpașului, cum se uita în sus la mine sfios și cu bucurie de copil triumfător, am rămas pe gînduri. Nu puteam să-l amestec pe acest nevinovat în primejdiile și greutățile care-mi stăteau în cale, fără să-l previn în vreun fel, ceea ce nu era deloc ușor, căci pe de o parte trebuia să-l fac să le înțeleagă clar, dar în același timp să nu-i spun prea multe.

— Nu, nu, Rowley. Poate că într-adevăr te-ai hotărît să mă însoțești, dar orbește, și de aceea trebuie să te mai gîndești. Serviciul la conte e foarte bun ; de ce să-i dai cu piciorul ? Nu cumva dai pasărea din mînă pentru cea de pe gard ? Nu, nu-mi răspunde încă. Îți închipui poate că sînt un nobil cu viitor înfloritor, cu puțin înainte recunoscut moștenitorul unchiului meu și deci pe pragul de a ajunge în stăpînirea unei foarte mari averi. Poate că în ochii unui servitor cu judecată apar ca un stăpîn minunat, pe care merită să-l slujească și să-i fie pe viață credincios. Ei bine băiete, nu sînt deloc așa.

Cînd am sfîrșit de spus aceste cuvinte, am ridicat lămpașul în dreptul feței lui. Stătea dinaintea mea, în plină lumină pe fondul de beznă al nopții și al fulgilor de zăpadă care nu conteneau să cadă, încremenit ca o stană de piatră între cele două valize grele, asemeni unui asin între două poveri, privind la mine năuc, cu gura căscată ca o țeavă de espingolă. Nu mai văzusem niciodată o față care să exprime atît de viu emoția surprizei, și m-am simțit ispitit să-i vorbesc mai departe, la fel cum un pianist se lasă ispitit de un pian deschis.

— Nu sînt deloc așa, am continuat cu o notă de tristețe în glas. Toate astea sînt aparențe, numai aparențe. Sînt în primejdie, al nimănui și urmărit. În Anglia, doar cîțiva nu-mi sînt dușmani. Din acest moment îmi voi ascunde numele și titlul ; devin un necunoscut, pentru că numele meu e pe lista proscrișilor. Libertatea și viața mea atîrnă de un fir de păr. Dacă vii cu mine, te așteaptă soarta de a fi pîndit de spioni, de a te ascunde și tu sub un nume mincinos, de a urma căi ocolite și poate de a împărtăși destinul unui ucigaș, pe capul căruia s-a pus un preț.

Pînă atunci fața lui trecuse prin întreaga gamă de expresii care oglindeau uimire și durere, în formele cele mai grăitoare, un spectacol vrednic de privit, dar în acel moment deodată se lumină.

— O, nu mi-e frică ! zise el... Mi-am dat seama de la început că mă-ncercați ! adăugă el rîzînd.

Îmi venea să-l bat. Exagerasem desigur și cred că mi-au trebuit două mile bune de mers și o jumătate de oră de elocință ca să-l conving că vorbisem serios. În acest timp, tot căutînd să-i explic cît mai clar pericolul care mă amenința, am uitat că pentru siguranța mea nu trebuia să-i spun prea multe și i-am istorisit nu numai întîmplarea cu Goguelat, dar și cea cu ciobanii și pînă la urmă mi-a scăpat că am luptat cu Napoleon și că eram prizonier de război.

Era mult mai mult decît mă gîndisem eu la început să-i spun ; dar ăsta-i păcatul meu, am limbă lungă. Cred că-i o slăbiciune care uneori nu strică. Rowley era băiețandrul care-mi trebuia. Avea un deosebit simț al aventurii și un cult ascuns pentru soldați și criminali. Biblioteca lui de buzunar era o carte de legende despre viața

lui Wallace [1] de genul celor vîndute de negustorii ambulanți și cîteva fascicule de șase peni din „Lucrările sesiunilor curții cu juri Old Bailey", de Gurney [2] stenograful, preferințe care îi oglindeau perfect firea. Vă închipuiți cît de mult puteau să-l înflăcăreze aceste perspective pe un adolescent cu o asemenea înclinație. Să fie servitorul și părtașul unui fugar, soldat și ucigaș, să trăiască prin șiretlicuri, travestit și cu nume de împrumut, într-o atmosferă apăsătoare de întuneric și taină, toate acestea erau pentru el mult mai pasionante decît mîncarea bună, deși era un mare mîncău ; mai mult, nu avea saț la mîncare. Iar eu, omul de care depindea toată această viață de aventuri, am devenit din acel moment idolul său și mai degrabă și-ar fi tăiat mîna dreaptă decît să renunțe la privilegiul de a mă sluji.

În timp ce înaintam prin ninsoarea care acum, la apropierea dimineții, era foarte binevenită, am stabilit condițiile călătoriei. Eu mi-am luat numele de Ramornie, probabil fiindcă semăna cu cel al lui Romaine. Printr-o ciudată asociație de idei, lui Rowley i-am dat numele de Gammon [3]. Îmi venea să rîd văzîndu-l cît era de necăjit ; ar fi preferat numele comun de Claude Duval ! Am stabilit cum vom proceda la hanurile unde aveam să poposim, am făcut repetate exerciții ca să deprindem cum trebuia să ne comportăm, pînă ce-am socotit că nu vom putea fi luați prin surprindere. Printre aceste pregătiri, fiți siguri, n-am uitat nici de casetă ; cine avea s-o ridice, cine s-o pună jos, cine să rămînă lîngă ea, cine să doarmă cu ea, n-am scăpat absolut nimic ; eu, instruindu-l cu strășnicia unui sergent-instructor și el ascultînd cu atenția unui copil care învață să manevreze o jucărie nouă.

— V-aș întreba dacă n-ar părea ciudat să ajungem la halta diligenței cu tot bagajul ăsta, zise Rowley.

— Ba da, dar cum am putea altfel ?

— Păi, domnule... aș zice că ar părea mai natural dacă dumneavoastră ați ajunge la han singur și cu nimic în mînă... ca un gentleman, știți. Și ați putea spune că servitorul vă așteaptă mai încolo pe drum. Cumva, cred că

---

[1] Wallace, William, erou național scoțian, conducătorul scoțienilor în lupta împotriva lui Eduard I, regele Angliei. (N.T.)

[2] Gurney, Thomas, 1705—1770, stenograf al Curții cu juri Old Bailey. (N.T.)

[3] Jambon, în limba engleză. (N.T.)

mă voi descurca cu afurisitele astea de lucruri, numai să-mi dați o mînă de ajutor să le ridic la pornire.

— Dar înainte vreau să văd dacă ești în stare să le duci singur, domnule Rowley ! Cum adică ? Să te las chiar fără nici o apărare ! Te-ar putea jefui un hoț de drumul mare, copil de-ar fi. Și eu, venind cu caleașca, să te găsesc într-un șanț, probabil cu beregata tăiată. Ideea ta nu e totuși rea și sînt de părere s-o punem în aplicare la următoarea răspîntie.

Așadar, în loc să ne continuăm drumul spre Aylesbury, la prima răspîntie ne-am îndreptat pe cale ocolită spre un punct situat la nord de această localitate, pînă unde am putut să-l ajut pe Rowley la căratul bagajului și unde urma să aștepte pînă la întoarcerea mea în caleașca închiriată.

Ningea vîrtos, întreg ținutul era alb și noi înaintam prin nămeți, cînd la prima licărire a dimineții am zărit un han la marginea drumului mare. La oarecare distanță de han, ascunși de o cotitură a drumului și de un pîlc de arbori, l-am încărcat pe Rowley cu toate bunurile noastre și nu l-am pierdut din ochi pînă ce n-a ajuns cu bine la ușa „Balaurului Verde", care era firma unui han. De aici, am pornit repede spre Aylesbury, fericit că mă puteam iarăși mișca în voie, savurînd buna dispoziție firească într-o dimineață cu ninsoare, deși cu mult înainte de a ajunge eu acolo ninsoarea a încetat și hornurile din Aylesbury fumegau în lumina primelor raze de soare. Curtea era plină de docare și calești și mulțime de călători se grăbeau să intre în birtul hanului sau forfoteau în jurul ușilor. La aceste semne de mare circulație pe drum, m-a cuprins teama că nu voi putea face rost de cai și că va trebui să rămîn în primejdioasa vecinătate a vărului meu. Cu toate că eram flămînd, m-am dus întîi la intendentul cailor de poștă — un ins înalt, vînjos, cu față cabalină — care sta într-un colț al curții, fredonînd o melodie.

Cînd i-am adresat modesta mea cerere s-a trezit din nepăsarea în care părea cufundat.

— O caleașcă și cai ! exclamă el. Fac eu impresia că aș avea o caleașcă și cai ? Să mă ia dracul dacă am așa ceva. Eu nu *vînd* calești și cai... eu *închiriez* cai. De-ați fi și Dumnezeu Atotputernicul ! zise el.

Apoi, deodată se opri ca și cum atunci mă observa întîia oară și mi se adresă cu glas scăzut confidențial :

— Adică staţi, văd că sînteţi un gentleman. Dacă vreţi să cumpăraţi, am ceva potrivit pentru dumneavoastră. O caleașcă de ocazie de la Lycett din Londra. E ultimul model, în perfectă stare, ca nouă. Accesorii de prima calitate, învelitoare curată, loc pentru bagaj, tocuri pentru pistoale... cel mai complet și elegant echipament din cîte am văzut vreodată ! Totul, numai șaptezeci și cinci de lire ! Ca și cum v-aș da-o de pomană !

— Dumneata ai vrea s-o trag eu ca un precupeț taraba ? l-am întrebat. Dacă aș dori să rămîn pe-aici pe undeva, aș prefera să cumpăr o casă cu grădină.

— Ia veniţi s-o vedeţi ! zise el luîndu-mă la braț și ducîndu-mă spre o aripă a clădirii unde caleașca stătea la vedere.

Era tocmai genul de caleașcă la care mă gîndisem pentru scopul meu : somptuoasă, fără să bată la ochi și mai ales elegantă ; căci deși pe intendent nu-l consideram un arbitru al modei, în această privință avea dreptate. Lemnăria era vopsită în rubiniu, iar roţile în verde-șters, felinarele și geamurile străluceau ca cristalul și toate accesoriile aveau un aer de intimitate și discreţie care părea să nu trezească curiozitate și să înlăture orice suspiciune. Cu un servitor ca Rowley și cu o asemenea caleașcă, simțeam că m-aș putea duce de la Land's End [1] pînă în John o'Groat's House [2] și să fiu primit cu plecăciuni de rîndași la toate hanurile. Cred, însă, că fără să vreau am lăsat să se vadă cît de mult mă ispitea să fac tîrgul.

— Hai, ca să servesc un prieten, o las cu șaptezeci ! zise intendentul.

— Dar ce fac de cai ?

— Ei bine, zise el, acum e opt și jumătate. Cînd doriţi s-o aveţi la ușă ?

— Caii și toate cele necesare ?

— Caii și toate cele necesare ! zise el. Serviciu contra serviciu. Îmi daţi șaptezeci de lire pentru caleașcă și de hatîrul dumneavoastră am să v-o aduc înhămată. V-am

[1] Numele unui promontoriu, situat în cel mai sud-vestic punct al Angliei. (N.T.)

[2] Cea mai nordică extremitate a Marii Britanii, situată în comitatul Caithness (Scoția). (N.T.)

spus că nu *vînd* cai, dar pot să vă fac rost, ca să îndatorez un prieten.

— Ce-ați fi făcut ? Nu era cel mai înțelept lucru să cumpăr o caleașcă la mai puțin de douăsprezece mile de casa unchiului meu ; dar în acest fel căpătam cai pînă la următoarea haltă. Altminteri, trebuia să aștept. Așadar, i-am plătit prețul — probabil cu douăzeci de lire mai mult decît făcea — dar era, fără îndoială, un vehicul bine lucrat și echipat cu toate cele necesare. I-am spus că voiam să fie gata cam într-o jumătate de ceas și am plecat să-mi iau liniștit micul dejun.

M-am așezat la o masă din firida unei ferestre boltite care dădea spre partea din față a hanului, de unde am putut să mă amuz privind cum plecau pe rînd călătorii, fiecare manifestîndu-și în felul lui firea în acel moment caracteristic al despărțirii : aroganți sau dezinvolți, cărpănoși sau darnici. Unii erau conduși pînă la scara șeii sau la ușa caleștii de mai marele slugilor, cameriste și chelneri, aproape în grup, iar alții plecau posomorîți, fără vreun semn de simpatie. În timp ce mă amuzam astfel, atenția mi-a fost atrasă de unul pentru care ovațiile luaseră proporțiile unui triumf : nu numai slugile modeste, dar și chelnerița de la bar și hangița și chiar prietenul meu, intendentul cailor de poștă, se îngrămădiseră în jurul treptelor ca să-i adreseze urări de drum bun. Am observat totodată și mult haz, ca și cum călătorul nu era prea mult stimat de acești oameni. M-am aplecat înainte, curios să-l văd mai bine, dar imediat m-am pitit după ceainicul aflat pe masă. Popularul călător se întorsese să facă semne de bun rămas celor de față, cînd ce să văd ! Nu era altul decît vărul meu Alain în persoană. Omul palid pe care-l văzusem la Amersham Place se schimbase izbitor. Foarte îmbujorat, puțin amețit de băutură, încununat cu bucle ca un Bachus, se opri o clipă cu fața spre mine, foarte sigur de el, zîmbind mîndru de popularitatea sa, cu un aer dezgustător de superioritate. Semăna în același timp cu un duce regal, cu un cabotin puțin îmbătrînit și cu un negustor ambulant, copilul din flori al vreunui gentleman. Puțin după aceea gonea în caleașca sa pe drumul spre Londra.

Am răsuflat iarăși ușurat. Am mulțumit lui Dumnezeu pentru ideea fericită de a fi intrat întîi în curtea grajdurilor și nu pe ușa hanului și de a fi ocolit astfel neplă-

cuta ocazie de a mă întîlni cu vărul meu, tocmai cînd cumpăram o caleașcă rubinie. În clipa următoare mi-am dat însă seama că lîngă mine se afla chelnerul. Observase fără îndoială că m-am pitit după serviciul de ceai și se întrebase în sinea lui care să fie pricina acestui ciudat gest. Trebuia deci să fac ceva ca să-i înlătur această nedumerire.

— Chelner ! Cel care a plecat adineauri nu era cumva nepotul contelui Carwell [1] ? l-am întrebat eu.

— Da, domnule, vicontele Carwell, așa îi spunem noi, răspunse el.

— Aha, așa am bănuit și eu. Ei, ei, blestemații ăștia de francezi !

— Aveți dreptate, domnule, zise chelnerul. Nu se poartă la fel ca oamenii educați de la noi.

— Firi nesuferite ? l-am provocat eu.

— Vicontele e o fire brutală, domnule, zise cu pică chelnerul. Păi, să vedeți, nu mai departe decît în dimineața asta. Stătea la masă, luînd micul dejun și citind ziarul. Bănuiesc, domnule, că a dat peste o informație politică sau poate ceva despre cai, pentru că deodată bate cu pumnul în masă și cere un curaçao. A bătut atît de tare în masă încît m-am speriat. Or fi astea, domnule, manierele din Franța, dar, drept să vă spun, nu sînt obișnuit cu asemenea gesturi.

— Zici că citea ziarul ? Ce ziar ?

— Ăsta era, domnule. Cred că el l-a aruncat, zise chelnerul ridicîndu-l de pe podea și oferindu-mi-l.

Aș putea spune că eram pregătit, că știam dinainte la ce să mă aștept ; totuși, cînd am văzut litera rece a ziarului inima încetă să-mi mai bată. Aveam în față împlinirea temerii lui Romaine ; ziarul era deschis la rîndurile despre capturarea lui Clausel. Am simțit că și eu trebuia să iau un curaçao, dar gîndindu-mă mai bine am cerut un coniac. A fost o greșeală, căci imediat am observat în privirea chelnerului o sclipire, ca și cum își dăduse seama că la mijloc era ceva ciudat. Remarcase desigur asemănarea dintre mine și Alain și își explicase jocul meu prostesc dinainte. Reușisem deci să-mi dezvălui identitatea în eventualitatea că Alain s-ar fi hotărît să facă cercetări la Alyesbury și, pe deasupra, îi oferisem, cu sacri-

[1] Transcrierea engleză a numelui franțuzesc de Kéroual. (N.T.)

ficiul celor șaptezeci de lire, un fir pe care mă putea urmări în lungul și-n latul Angliei după caleașca de culoare rubinie ! Chiar atunci sosi la ușă și elegantul echipaj (pe care am început să-l privesc de pe acum ca pe un fel de anticameră de culoare stacojie spre căruța călăului). Mi-am întrerupt micul dejun și am pornit spre nord tot așa de grăbit ca vărul meu Alain spre sud, îndreptîndu-mi nădejdile în direcția opusă și cu aceeași viteză.

Capitolul XXII

FIREA ŞI DEPRINDERILE DOMNULUI ROWLEY

Cred că pînă acum nu cîntărisem îndeajuns primejdiile aventurii în care mă băgasem. Revăzînd chipul vărului meu — atît de mîndru şi jovial cînd l-am zărit întîi şi fierbînd de ură a doua oară — acum cu cîrlionţii săi magnifici în ordine şi cravata înnodată ca pentru cuceriri sentimentale, pornind fără îndoială să asmută agenţii din Bow Street pe urmele mele şi să împrăştie în întreagă Anglia anunţuri, fiecare ţintind spre mine ca o muschetă încărcată — mi-am dat seama că riscul aventurii mele nu era departe de moarte. Am fost la un pas să schimb direcţia cailor la prima poştă şi s-o iau drept spre coastă. Eram însă în situaţia celui care a aruncat mănuşa sau, mai bine zis, a celui care s-a sfădit peste noapte sub influenţa vinului şi, trezit la realitate de lumina zilei şi de frigul unei dimineţi de iarnă, trebuia să răspundă pentru vorbele sale. Asta nu însemna că mă gîndeam cu mai puţină căldură la Flora. Dar în acea dimineaţă, în timp ce fumam îngîndurat o ţigară de foi în colţul caleştii, mi-a venit în minte că poşta fusese inventată şi deci puteam foarte bine să-i scriu un bileţel, să-l sigilez şi să i-l trimit prin diligenţă, în loc să mă duc eu însumi la ea, înfruntînd primejdiile acestei ţări, pe care în această clipă o vedeam împînzită cu spînzurători şi cu agenţi ai poliţiei din Bow Street. La Sim şi Candlish nu m-am gîndit.

Rowley mă aştepta la „Balaurul verde“ cu bagajul pe treptele de la intrare şi, de cum am pornit, între noi a început o conversaţie tare neplăcută.

— Pe cine credeţi, domnule, că am avut aici ? zise el cu sufletul la gură în timp ce caleaşca gonea. Sticleţii roşii ! răspunse tot el şi clătină îngrijorat din cap.

— Sticleții roșii ? am repetat eu nedumerit, neînțelegînd în primul moment această expresie pe care o auzisem totuși adesea.

— Ah ! făcu el. Jiletcile roșii ! Copoii ! Copoii din Bow Street ! Erau doi și pe unul îl chema Lavender ! L-am auzit clar pe celălalt cînd i-a spus : „Atunci, domnule Lavender, dacă ești gata...“ Își luau micul dejun și erau aproape de mine, ca de aici la poștalionul acela. S-au purtat frumos ; nu pe noi ne urmăreau. Pe un potcovar și nu aveam de ce să-i îndrumez pe o urmă greșită. O, nu ! M-am gîndit că nu era bine să-i avem în calea noastră și le-am dat o „foarte valoroasă informație“, cum a spus domnul Lavender. Mi-a dat un mic bacșiș și au luat-o spre Luton. Mi-a arătat și cătușele... Nu el, celălalt,... cît pe-aci să leșin, credeți-mă ! E ceva înfiorător să le simți ! Vă rog să mă iertați, domnule Anne, adăugă el, trecînd în felul lui plăcut de la atitudinea intimă a prietenului la cea a valetului stilat, respectuos.

Nu era momentul să fac caz de distanța dintre noi ! Dar povestea cu cătușele nu mi-a plăcut și de aceea l-am dojenit mai aspru decît era necesar pentru că nu mi se adresase cu numele cuvenit.

— Aveți dreptate, domnule Ramornie, zise el ducînd mîna la pălărie. Vă cer iertare, domnule Ramornie. Dar pînă acum am fost foarte atent și puteți avea încredere că și pe viitor voi fi foarte atent. A fost doar o scăpare.

— Ei bine, băiatule, asemenea scăpări să nu se mai repete, i-am spus foarte sever. Nu uita că e-n joc viața mea.

Nu i-am spus însă greșelile pe care le făcusem eu însumi înainte. Sînt de principiul că un comandant nu trebuie să greșească niciodată. Văzusem cîndva două divizii frămîntîndu-și creierii vreme de două săptămîni cum să cucerească un castel inexpugnabil, lipsit de importanță, dintr-o trecătoare. Știam că o făceam numai din spirit de disciplină, pentru că așa spusese generalul la început și după aceea n-a mai putut să-și ia vorba înapoi. I-am admirat mult tăria de caracter și în tot timpul acestor operațiuni am fost convins că-mi primejduiam viața pentru o cauză bună. Cu proștii și cu copiii, printre care se număra și Rowley, disciplina era și mai necesară. M-am hotărît să par infailibil în ochii lui ; și cînd s-a arătat oarecum mirat că cumpărasem o caleașcă de culoare rubinie, i-am răspuns prompt că în situația noastră trebuia

să mizăm totul pe aparenţe. Sigur, într-o caleaşcă închiriată am fi avut mai multă libertate, dar prestanţa ! Am fost atît de categoric, încît mai să cred şi eu. Nu însă pentru multă vreme, vă asigur ! Aveam tot timpul impresia că odiosul vehicul era suspectat de agenţii din Bow Street şi că pe spate purta un afiş cu numele şi crimele mele. Am dat eu şaptezeci de lire ca să-l cumpăr, dar acum aş fi dat şapte sute ca să mă descotorosesc de el. Caleaşca era un risc, dar cîtă nelinişte îmi pricinuiau caseta şi aurul dinăuntru ! În trecut, nu avusesem altă grijă decît să-mi iau solda şi s-o cheltuiesc. În regiment am trăit fericit, ca în casa tatălui meu ; am fost hrănit de intendenţa împăratului ca prorocul Ilie de porumbeii cerului ; iar dacă se întîmpla ceva rău cu intendenţa, îmi scoteam pîrleala cu cea mai mare eleganţă pe seama primului ţăran ieşit în cale. Acum însă începeam să simt povara bogăţiei şi totodată teama sărăciei. În casetă aveam zece mii de lire, dar eu îi socoteam în bani franţuzeşti, adică două sute cincizeci de mii de franci şi tot atîtea griji. Ziua n-o slăbeam din mînă, iar noaptea, teama să nu mi-o fure cineva mă urmărea şi-n vis. La hanuri mă duceam cu frică la masă şi tot cu frică dormeam. Cînd urcam un deal, nu îndrăzneam să mă depărtez de uşa caleştii. Uneori schimbam locul banilor. Erau zile cînd purtam asupra mea cinci, şase mii de lire şi numai restul îi lăsam să călătorească în casetă ; alteori silueta mea lua proporţiile vărului meu ; din cauza bancnotelor vîrîte în sîn, foşneam la cea mai mică atingere, iar buzunarele stăteau să plesnească sub greutatea monedelor de aur. Erau şi zile cînd mă plictiseam sau mă ruşinam de treaba asta şi atunci puneam toţi banii la loc în casetă şi-i lăsam acolo, fie ce-o fi, ca orice om cumsecade. Pe scurt, lui Rowley i-am dat un slab exemplu de consecvenţă, iar de înţelepciune nici atît.

Lui puţin îi păsa ! Îi era totuna cîtă vreme găsea ceva care să-l amuze şi n-am cunoscut om care să se amuze mai uşor. Îl interesa nespus de mult natura, călătoria şi situaţia sa melodramatică. Toată ziua privea prin ferestrele caleştii, lacom de curiozitate, izbucnind în exclamaţii de admiraţie, fie că avea sau nu ce să admire, iar faptul că din cînd în cînd eram nevoit să-i împărtăşesc entuziasmul, mă plictisea. Pot să privesc cai, chiar şi copaci, deşi nu mă interesează prea mult. Dar de ce să mă

uit la un cal șchiop sau la un copac în formă de Y ? Ce plăcere grozavă puteam simți privind o casă de țară „de aceeași culoare ca a doua de la casa morarului", într-un loc unde nu fusesem niciodată și de care nu mai auzisem înainte ? Nu s-ar cădea să mă plîng, deși erau momente cînd simțeam ca o povară vecinătatea tînărului meu prieten și confident. Sporovăiala lui aproape nu contenea, dar nu era lipsită de amuzament. Cînd îmi punea întrebări, își manifesta curtenilor curiozitatea ; iar naivitatea cu care îmi povestea despre viața lui era fermecătoare. Aș putea să scriu biografiile domnului Rowley, a tatălui și a mamei domnului Rowley, a mătușii sale Eliza și a cîinelui morarului. Mă oprește însă mila față de cititor și unele temeri în legătură cu legea dreptului de autor.

Am observat din primele zile tendința lui de a mă imita, dar nu m-a lăsat inima să-l dojenesc. A început să-mi copieze ținuta ; și-a însușit întocmai un obicei al meu de a ridica din umeri și pot să spun că numai observîndu-l la el l-am descoperit prima oară la mine.

A început să cînte dintr-un fel de fluier ieftin, una din plăcerile lui mulțumită căreia aveam adesea momente de liniște. Cînd l-a scos prima oară din buzunar, m-a întrebat fățarnic dacă știu să cînt. Răspunzîndu-i că nu știu, l-a pus la loc oftînd și spunînd că așa își închipuise el. O vreme rezistă nestăpînitei ispite, pipăindu-și nervos buzunarul, timp în care nu-l mai interesă nici peisajul nici povestirile din viața sa. Dar după cîteva clipe scoase iar fluierul, îl potrivi la gură, îl luă de la gură, iar îl potrivi și cîtva timp jucă această pantonimă.

— Eu mă pricep puțin să cînt din fluier, zise el.

— Te pricepi ? l-am întrebat și am căscat plictisit.

Apoi, nu se mai putu stăpîni.

— Domnule Ramornie, vă rog, v-ar supăra dacă aș cînta ceva ?

Și din acel moment sunetul fluierului ne-a însoțit tot drumul.

Îl pasionau îndeosebi amănunte din bătălii, lupte corp la corp, acțiuni de recunoaștere și altele asemenea. Cum termina cu fluierul se grăbea să-mi istorisească fapte eroice din viața lui Wallace, singurul erou ale cărui isprăvi le cunoștea cît de cît și față de care nutrea un entuziasm sincer. Cînd a aflat că mergem în Scoția, a exclamat :

— Atunci am să văd unde a trăit Wallace !

Dar numaidecît prinse a se mustra.

— Simt că se petrece ceva ciudat cu mine. Parcă-i un făcut, mereu mă leg de cine n-ar trebui. În definitiv, sînt englez și-s mîndru de asta. Pe legea mea ! Păi, să vină niscai franțuji de-ai dumneavoastră aici să ne invadeze, atunci să vedeți. Da, sînt englez pînă-n măduva oaselor, așa sînt. Și ia uitați-vă ! Mi-a căzut în mînă acest William Wallace și m-am simțit imediat legat de el. Nu mai auzisem înainte de un asemenea om ! Ați apărut apoi dumneavoastră și m-am legat de dumneavoastră. Și amîndoi sînteți dușmanii țării mele, neam din neam ! Vă... vă rog să mă iertați, domnule Ramornie, nu vă supărați dacă vă întreb. Acum cînd m-ați luat cu dumneavoastră, ați pornit să faceți vreun rău Angliei... ?

Ultimele cuvinte le rosti repede ca și cum i-ar fi ars buzele. M-au tulburat nespus de mult.

— Rowley, i-am spus, nu-ți fie teamă. Așa cum țin la onoarea mea, tot așa voi avea grijă s-o apăr și pe-a ta. Noi fraternizăm ca soldații din avanposturi. Dar cînd ne cheamă goarna, băiatule, vom sta față-n față, unul pentru Anglia, celălalt pentru Franța, și Dumnezeu să-l apere pe cel cu dreptatea !

Așa i-am vorbit în acel moment, dar în ciuda bravadei mele pușțiul îmi zădărîse o rană veche. Vorbele lui au continuat să-mi sune în urechi. Mustrările conștiinței nu mi-au dat pace toată ziua ; iar noaptea (la Lichfield, cred) somnul nu s-a prins de mine. Am stins lumînarea și m-am întins pe pat hotărît să chibzuiesc îndeaproape la situația mea. Deodată în jurul meu se făcu lumină ca într-un teatru și m-am văzut pe scenă jucînd roluri josnice. Mi-am amintit de Franța și împăratul meu, a căror soartă atîrna de ce avea să decidă războiul, acum cînd luptau pe viață și pe moarte împotriva atîtor cotropitori. Muream de rușine la gîndul că eu mă aflam în Anglia, sperînd să ajung stăpînul unei averi din această țară și alergînd după o fată din acest neam și nu pe meleagurile mele natale mînuind o muschetă și îngrășîndu-le cu trupul meu dacă aveam să cad în luptă. Mi-am amintit că aparțineam Franței. Toți strămoșii mei luptaseră și cîțiva muriseră pentru ea. Glasul meu, ochii mei, lacrimile care acum mă podidiseră, întreaga mea făptură fuseseră plămădite

din pămînt francez și-i dăduse viață o mamă franceză. Fusesem îngrijit și alintat de cele mai frumoase fiice dintr-o zodie nenorocită a Franței și luptasem și învinsesem umăr la umăr cu fiii ei. Eu, ostașul și nobilul celei mai mîndre și viteze națiuni din Europa, ajunsesem să-mi fie trezită conștiința datoriei de sporovăiala unei flăcăiandru într-o caleașcă englezească.

Cînd mi-am dat seama de situația în care mă aflam, n-am mai stat o clipă pe gînduri. În eternul conflict dintre dragoste și onoare, nu aveam de ales. Eram un Saint-Ives de Kéroual. M-am hotărît să pornesc dis-de-dimineață spre Wakefield și Burchell Fenn și să mă îmbarc cît mai curînd posibil pentru a veni în ajutorul patriei mele călcate în picioare și al împăratului meu împresurat. Cu această hotărîre am sărit din pat, am aprins lumînarea și, în timp ce pe străzile întunecate din Lichfield paznicul vestea orele două și jumătate, m-am așezat să scriu o scrisoare de rămas bun Florei. Și atunci — fie sub impresia nopții friguroase, fie prin asociație de idei amintindu-mi de Swanston Cottage, nu știu — în fața mea apărură ca aevea, în lătrat de cîine, două siluete duhnind a tutun și cu mers tîrșîit, amîndouă înfășurate în tartane scoțiene, fiecare înarmată cu o bîtă zdravănă și îndată mi-am plecat capul rușinat că-i dădusem uitării atîta vreme și că abia de curînd mă gîndisem la ei doar în treacăt.

Asta era desigur misiunea mea ! Ca om, nu eram nici francez, nici englez ; în primul rînd eram un gentleman leal și un om onest. Nu trebuia să-i las pe Sim și pe Candlish să plătească pentru vina nefericitei mele lovituri. Ei au socotit de la sine înțeles că onoarea mă obliga să le vin în ajutor ; iar subtilitatea stoică de a pune îndatorirea politică deasupra celei personale, ca om, era cu totul străină firii mele. Dacă între timp Franța se prăbușea din cauza lipsei lui Anne de Saint-Ives, n-avea decît să se prăbușească ! În schimb, m-am simțit surprins și totodată umilit că de atîta vreme purtam asupra mea o îndatorire pe care nu mi-o îndeplinisem, ba chiar o uitasem. Cred că orice om cinstit mă va înțelege cînd îi voi spune că m-am întors în pat și m-am culcat cu conștiința împăcată, iar dimineața m-am trezit cu inima iarăși ușoară. M-a convins îndeosebi primejdia mare a acestei acțiuni : ca să-i scap pe Sim și pe Candlish (presupunînd că va trebui

să merg pînă la capăt) era necesar să-mi asum întreaga vină în faţa curţii de judecată, cu urmările uşor de înţeles. Nu se va putea deci spune că am ales calea cea mai uşoară ci doar că, pus în faţa unor îndatoriri deopotrivă de imperioase, mi-am riscat viaţa pentru cea care nu suferea întîrziere.

Mi-am continuat călătoria cu şi mai multă osîrdie : am mers zi şi noapte, nu ne-am oprit decît atît cît era necesar ca să mîncăm, iar pe surugii i-am stimulat cu bacşişuri, cum făcea vărul meu Alain. Pentru cîţiva peni aş fi putut să iau patru cai. Atît de chinuitor mă zorea tortura conştiinţei trezite ! M-am temut însă că vom bate la ochi. Chiar aşa, cu doi cai şi cu beleaua aceea de culoare rubinie, care mă costase şaptezeci de lire, atrăgeam destul de mult atenţia.

Acum mi-era ruşine să mă uit în ochii lui Rowley. Puştiul izbutise să mă prindă pe picior greşit. Plătisem cu o noapte de nelinişte şi cu o gravă dar binevenită umilire. Îi eram recunoscător, totuşi mă simţeam stînjenit în prezenţa lui. Asta nu se va mai repeta, venea împotriva concepţiei mele despre disciplină. Dacă un ofiţer ajunge să roşească în faţa soldatului, sau un stăpîn în faţa slugii, nu-i mai rămînea decît să facă loc altuia sau să moară. Mi-a venit atunci ideia să-l învăţ franceza şi, începînd de la Lichfield, eu am devenit profesorul uluit iar el şcolarul... cum să spun ?... neaşteptat de perseverent, dar cu desăvîrşire lipsit de talent. Dorinţa de a învăţa nu i-a lipsit o clipă. Era în stare să asculte un cuvînt de douăzeci de ori, cu cea mai mare bunăvoinţă, să-l pronunţe în fel şi chip, cît se poate de greşit, şi în clipa următoare să-l uite iarăşi, de parcă nu-l auzise niciodată. Dacă-l întrebam un cuvînt pe care i-l spusesem, bunăoară *étrier* [1], el răspundea :

— Nu-mi amintesc acest cuvînt, domnule Anne. Cuvîntul ăsta nu se lipeşte de mine.

Şi cînd i-l repetam :

— *Étrier !*

El exclama :

— Da, desigur, îl aveam pe vîrful limbii ! *Eterier !* pronunţîndu-l tot greşit, ca dintr-o pornire iremediabilă. Cum să mi-l amintesc ? adăuga el. A, da, desigur, după *inte-*

[1] Scară de şa (în franceză). (N.T.)

rior ! Am să-mi amintesc că-i ceva care nu se găsește înăuntrul calului.

Dar cînd mai tîrziu îl întrebam cum se spune în franceză „scară de șa", ori îmi spunea că l-a uitat, ori îmi răspundea *exterior*. Nu s-a descurajat însă cîtuși de puțin. Avea impresia că progresează în ritm normal. În fiecare zi mă întreba cu zîmbetul pe buze :

— Începem lecția de franceză, domnule ?

Și eu îi puneam întrebări, cu ample comentarii și explicații, iar el nu era în stare să-mi răspundă nici măcar o iotă. Și atunci îmi lăsam mîinile în jos deznădăjduit și mai că aș fi plîns de bucurie dacă l-aș fi auzit că spune ceva. Cînd mă gîndeam că pînă acum nu învățase nimic și cît timp îi va mai trebui ca să învețe, durata acestor lecții mi se părea o eternitate și mă vedeam la o sută de ani tot profesor și pe Rowley la nouăzeci, tot elev, încă buchisind noțiunile elementare. Trebuie totuși să spun că, în ciuda inevitabilei intimități a călătoriei, bietul băiat nu-și schimbase purtarea. La fiecare poștă se dovedea același valet desăvîrșit, îndemînatic, cuviincios, săritor, atent, care ducea mîna la pălărie ca un automat, străduindu-se ca poziția socială a domnului Ramornie să apară cît mai înaltă în ochii întregului han și dovedindu-se în stare de orice în lume, afară de singurul lucru la care ținusem mult : să învețe franțuzește !

Capitolul XXIII

AVENTURA CELOR DOI FUGARI

De la o vreme peisajul se schimbă. Numeroase semne îmi arătau că nu eram departe de Scoția : configurația dealurilor, varietatea copacilor și luciul pîraielor care însoțeau drumul cel mare. Ne apropiam de o localitate cu oarecare faimă în Britania, Gretna Green [1]. Pe drumul pe care-l parcurgeam acum în caleașca de culoare rubinie, în sunetul fluierului și cu lecțiile de franceză ale lui Rowley, cîte perechi de îndrăgostiți nu vor fi gonit spre nord, în tropotul a șaisprezece potcoave de cai și cîte persoane mîniate — părinți, unchi, tutori, rivali înlăturați — nu vor fi alergat pe urmele lor vociferînd, cu fețele roșii de furie mereu îndreptate spre ferestrele caleștii, cheltuindu-și generos banii în hanuri, încărcîndu-și și reîncărcîndu-și de zor pistoalele, hotărîți să se răzbune ! Nu cred însă că acest gînd mi-a venit în minte înainte ca o întîmplare de pe marginea drumului să mă fi amestecat într-o aventură de acest fel ; aventură în care m-am pomenit jucînd rolul providenței pentru viața altora, spre mîndria mea în acel moment, dar după aceea spre viul meu regret.

La cotitura unui urcuș periculos, am dat peste epava unei trăsuri răsturnate în șanț. Un bărbat și o femeie discutau aprins în mijlocul drumului și doi surugii, fiecare cu perechea lui de cai, priveau la ei de pe șa și rîdeau.

— Sfadă de cu dimineață ! Oho, o caleașcă sfărîmată ! exclamă Rowley întrerupîndu-se la mijlocul cîntecului *Tight Little Island* [2] și băgîndu-și fluierul în buzunar.

Pe mine însă m-a izbit latura sufletească a întîmplării, drama inimilor zdrobite din caleașca răsturnată și nu

---

[1] Localitate la frontiera dintre Scoția și Anglia, unde mergeau să se cunune perechile de îndrăgostiți fugari. (N.T.)

[2] *Minunată insuliță*, pe versurile poetului englez Thomas John Dibdin (1771—1841). (N.T.)

sfărîmarea caleștii ; căci era clar ca soarele de dimineață că ceva nu era în regulă cu această pereche fugară. Cînd un bărbat care gonește cu patru cai și cu punga generos dezlegată, însoțit de o tînără făptură nespus de încîntătoare, ajunge în situația înjositoare de a fi luat în derîdere de proprii lui surugii, nu există altă explicație decît că omul e un neghiob și nu un gentleman.

Mai înainte am spus că văzusem un bărbat și o femeie. Trebuia să fi spus un bărbat și o copilă, fiindcă ea nu avea mai mult de șaptesprezece ani, era drăgălașă ca un înger, destul de nurlie ca să ispitească un sfînt și îmbrăcată în diferite nuanțe de albastru, de la ciorapi pînă la boneta-i strengară, îmbinate într-o fermecătoare armonie cromatică, culminînd cu azuriul ochilor rugători cu care mă privi. Situația era cît se poate de clară ; am înțeles imediat. Părăsind pensionul, tabla de scris, pianul și *Sonatinele* lui Clementi [1], copila se aventurase necugetat în viață, în compania unui fante de rînd, și acum nu numai că regreta ceea ce făcuse, dar își exprima căința cu o sfîșietoare amărăciune.

Cînd am coborît din caleașcă, amîndoi tăcură cu aerul vizibil de a-i fi întrerupt dintr-o sfadă. M-am descoperit în fața domnișoarei și i-am oferit serviciile mele. Cel care-mi răspunse fu însă bărbatul.

— Domnule, nu are rost să ne ascundem, zise el. Această domnișoară și cu mine am fugit și tatăl ei este pe urmele noastre. Eram în drum spre Gretna. Și neghiobii ăștia ne-au aruncat în șanț și-au sfărîmat trăsura.

— Foarte neplăcut, am zi eu.

— Cum nu se poate mai neplăcut ! exclamă el, uitîndu-se îngrozit în josul drumului.

— Nu încape îndoială că tatăl trebuie să fie foarte mîniat, am continuat eu politicos.

— O, Doamne ! se văită fantele. Pe scurt, vă dați seama, trebuie să ieșim din această situație. Și am să vă spun cum... s-ar putea să vă pară o impertinență, dar nevoia nu are lege... dacă ați accepta să ne împrumutați caleașca dumneavoastră pînă la prima poștă, am fi salvați, domnule.

---

[1] Clementi, Muzio, compozitor italian, născut la Roma și mort în Anglia (1752—1832), autor de sonatine, compoziții de studii ș.a. (N.T.)

— Pare o impertinenţă, recunosc, am ripostat.

— Ce-aţi spus, domnule ? zise el ridicînd glasul.

— Am spus că sînt de acord cu dumneata. Da, pare o impertinenţă, şi afară de asta nu e necesară. Cred că treaba asta se poate rezolva în alt mod mai satisfăcător. Ştiţi, fără îndoială, să călăriţi ?

Ideea mea readuse în discuţie motivul sfadei lor de dinainte şi individul apăru în adevărata-i lumină.

— Asta i-am spus şi eu, fir-ar să fie ! Că trebuie să meargă călare ! izbucni el. Şi dacă domnul e de aceeaşi părere, ei bine, ai să mergi călare !

Am păşit între ei.

— Nu domnule, domnişoara nu va merge călare.

Fantele se întoarse spre mine furios.

— Şi cine eşti dumneata să te amesteci în treburile noastre ? se răţoi el.

— Aici nu e vorba de cine sînt eu, i-am ripostat. Pot să fiu diavolul sau arhiepiscopul de Canterbury, ce te interesează ? Important e că vă pot ajuta... ceea ce, pare-se, nimeni altul nu poate. Şi am să vă spun în ce fel. Am să-i ofer domnişoarei un loc în caleaşca mea, dacă în schimb dumneata vei accepta ca servitorul meu să încalece unul dintre caii dumitale.

Mai să mi se arunce la beregată.

— Singura alternativă ce vă rămîne, e să-l aşteptaţi aici pe papà, am adăugat.

Asta îl potoli.

Se mai uită odată buimac în josul drumului şi se dădu bătut.

— Sînt sigur, domnule, că domnişoara vă va rămîne recunoscătoare, zise el fără tragere de inimă.

I-am oferit mîna domnişoarei, ea se urcă foarte bucuroasă în caleaşcă şi Rowley închise uşa, rînjind cu gura pînă la urechi. Cînd am pornit, cei doi surugii insolenţi aplaudară rîzînd cu hohote, iar surugiul meu mînă caii în trap săltat. Toţi erau convinşi că am făcut un act de mare curaj, răpind mireasa din mîinile răpitorului.

Am aruncat pe furiş o privire spre domnişoara. Era într-o stare de tulburare înduioşătoare şi mîinile înmănuşate îi tremurau în poală.

— Domnişoară... am început.

În acelaşi moment copila prinse glas :

— Vai, ce veţi fi gîndind despre mine ?

— Ce-ar putea să gîndească un gentleman cînd vede tinereţea, frumuseţea şi nevinovăţia în grea cumpănă ? V-aş putea spune că sînt destul de vîrstnic ca să vă fiu tată. Dar să trecem peste asta, am continuat zîmbind. Vă voi spune însă despre mine ceva la fel de binevenit ca să liniştească această inimioară cît timp se află lîngă mine. Sînt un îndrăgostit. Nu obişnuiesc să folosesc subtilităţile exprimării engleze, aşa că daţi-mi voie să spun fără ocol că sînt un îndrăgostit fidel iubitei. Există o persoană pe care o admir, o ador şi căreia mă supun. Pe cît de bună, pe atît e de frumoasă. Dacă ar fi aici, te-ar îmbrăţişa. Închipuieşte-ţi că ea m-a trimis... că mi-a spus : „Du-te, fii cavalerul ei ocrotitor !“

— Ah, sînt sigură că trebuie să fie o fiinţă încîntătoare, sînt sigură că trebuie să fie vrednică de dumneavoastră ! exclamă micuţa domnişoară. Ea nu şi-ar uita niciodată demnitatea femeiască şi n-ar face groaznica greşeală pe care am săvîrşit-o eu !

Spunînd acestea, nu se mai putut stăpîni şi izbucni în hohote de plîns.

Plînsul ei nu schimbă prea mult situaţia. În zadar am rugat-o să se liniştească şi să-mi povestească clar, în ordine, nefericita ei întîmplare. Dimpotrivă, continuă să-mi turuie pedant o poveste fără noimă despre o domnişoară de pension cuminte şi o biată neştiutoare surprinsă într-o situaţie penibilă.

— A fost desigur o orbire a minţii, zise ea printre suspine. Nu-mi pot închipui cum de nu mi-am dat seama, dar aşa a fost. Şi el *nu e* un... aşa-i ? Apoi, deodată mi s-a luat un văl de pe ochi... Oh, clipa aceea ! Din prima clipă am observat că dumneavoastră *sînteţi*... A fost destul să apăreţi din caleaşcă şi numaidecît mi-am dat seama ce fel de om sînteţi. Ah, ce fericită trebuie să fie domnişoara aceea ! Cu dumneavoastră nu mi-e teamă, cîtuşi de puţin... în dumneavoastră am desăvîrşită încredere.

— Domnişoară, sînt un gentleman.

— Asta voiam să spun... un gentleman, zise ea. Pe cînd el... nu e. Ah, cum să mai îndrăznesc să dau ochii cu tata !

Şi întorcîndu-şi faţa înlăcrimată spre mine şi deschizîndu-şi braţele într-o atitudine tragică, adăugă :

— M-am făcut de ruşine în faţa tinerelor domnişoare, colegele mele de şcoală !

— O, nu-i chiar așa ! am liniștit-o. Hai, hai, nu exagera stimată domnișoară... ? Iartă-mă dacă sînt prea curios, dar nu v-am auzit încă numele.

— Numele meu, domnule, e Dorothy Greensleeves, de ce l-aș ascunde ? Mi-e teamă însă că va servi doar ca un exemplu rău pentru generațiile viitoare, și cît de diferit mi l-am dorit ! N-a existat în tot ținutul o fată mai dornică să se vorbească despre ea numai de bine. Și ce prăbușire ! Dumnezeule ! Cum mi-am bătut joc de mine ! Și nu mai am nici o scăpare ! Ah, domnule...

Se opri și mă întrebă cum mă cheamă.

Nu e cazul să mă laud și voi recunoaște că am făcut o prostie de neiertat. I l-am spus. Dacă ați fi fost acolo și ați fi văzut-o, răpitor de drăgălașă și firavă, o copiliță ca vîrstă și minte, și dacă ați fi auzit-o vorbind ca din carte, în maniera sălii de clasă și cu atîta disperare inocentă, probabil că și dumneavoastră ați fi făcut la fel. După ce i-am spus numele, ea îl repetă.

— Toată viața am să mă rog pentru binele dumneavoastră, zise ea. În fiecare seară, cînd mă voi duce la culcare, la urmă voi pomeni și numele dumneavoastră.

Abia acum reuși să-mi spună povestea ei, care era așa cum o bănuisem de la început : o clădire de internat, o grădină împrejmuită cu zid, un pom care ascundea o bancă, un fante obraznic care-și dădea aere în biserică, un schimb de flori și de legăminte peste zidul grădinii, o colegă de școală nătîngă drept confidentă, o caleașcă cu patru cai și la foarte scurt timp destrămarea vrăjii pentru mica domnișoară.

— Și acum nu mai pot face nimic, încheie ea tînguitor. Nu văd cum aș mai putea să-mi îndrept greșeala. Oh, domnule de Saint-Ives, cine își închipuia că aș putea fi atît de oarbă și proastă.

Ar fi trebuit să vă spun înainte — dar nu știu exact cînd s-a petrecut — că între timp fusesem ajunși din urmă de cei doi surugii și de Rowley și domnul Bellamy — acesta era numele fantelui — călări pe cei patru cai de poștă, și că aceștia formau un fel de escortă călare mergînd ba înaintea, ba în urma caleștii și că domnul Bellamy venea din cînd în cînd la fereastră obligîndu-ne să conversăm cu el. Dar era atît de rău primit, încît mărturisesc că-mi inspira milă cînd mă gîndeam de la ce înălțime căzuse și

cît de puţină vreme trecuse de cînd domnişoara se aruncase în braţele lui îmbujorată şi drăgăstoasă. Ei, dar de aceste mari lovituri ale soartei au de obicei parte numai cei nedemni, iar Bellamy era acum pe bună dreptate obiect de milă din partea mea şi de batjocură din partea surugiilor săi !

— Domnişoară Dorothy, vrei să scapi de acest om ? am întrebat-o.

— O, de-ar fi cu putinţă ! zise ea fără ezitare. Dar nu cu violenţă.

— Sigur că nu, domnişoară. E de la sine înţeles. Sîntem doar într-o ţară civilizată. Omul acesta e un răufăcător.

— O, nu ! zise ea. Nici prin gînd să nu vă treacă ! Cu toate greşelile lui, ştiu că nu-i chiar atît de josnic.

— Oricum, în acest caz a săvîrşit o nelegiuire... a călcat legea, ziceţi-i cum vreţi, i-am explicat eu.

Şi cum cei patru călăreţi ne-o luaseră înainte cu o bună distanţă, am strigat la surugiul meu şi l-am întrebat cine e cel mai apropiat om al legii şi unde locuieşte. Arhidiaconul Clitheroe, mi-a spus el, un dregător demn de toată stima şi locuieşte la prima sau a doua uliţă înapoi, la numai o milă, două de drumul mare. I-am arătat o monedă cu chipul regelui şi i-am poruncit :

— Du-o pe domnişoara acolo şi în galop.

— Am înţeles domnule ! Ţineţi-vă bine, zise surugiul.

Şi mai repede decît credeam cu putinţă, întoarse caleaşca la dreapta-mprejur şi porni în galop spre sud. Călăreţii — care între timp ne depăşiseră — observară imediat, făcură aceeaşi manevră şi porniră în urmărirea noastră, strigînd în fel şi chip, încît frumosul şi sobrul tablou al unei trăsuri cu escortă, cum fusese cu puţin înainte, deveni cît ai clipi scena unei gălăgioase vînători de vulpi. Cei doi surugii şi ştrengarul meu valet erau, bineînţeles, simpli figuranţi în această comedie. Goneau de dragul amuzamentului, ţinîndu-se în grup, rîzînd cu hohote, fluturîndu-şi pălăriile şi strigînd cum le venea la gură :

— Hei ! Stai, hoţule ! Tîlhar de drumul mare ! Tîlhar de drumul mare !

Cu totul alta fu reacţia lui Bellamy. Îndată ce observă că ne-am schimbat direcţia, îşi întoarse calul cu atîta brutalitate încît bietul animal era cît pe-aci să se răstoarne

pe o parte, și imediat se lansă într-o urmărire disperată. Cînd s-a apropiat, am observat că fața îi era albă de furie și că ținea în mînă un pistol. M-am întors spre sărmana copilă care urma să-i fie mireasă, dar de-acum n-avea să-i mai fie. Ea se dădu înapoi de la fereastră și se întoarse spre mine înfricoșată.

— O, vai, nu-l lăsați să mă omoare ! țipă ea.

— Nu te teme, am liniștit-o.

Fața îi era desfigurată de frică și se prinse de mine, instinctiv ca un copil. La un moment dat caleașca s-a aplecat brusc pe o parte, mi-am pierdut echilibrul și ne-am rostogolit unul peste altul. Tocmai în acea clipă apăru capul lui Bellamy la fereastra de unde domnișoara se retrăsese pentru a se feri de el.

Imaginați-vă situația ! Eu și domnișoara eram răsturnați — sau pe punctul să ne răsturnăm — iar celui ce ne privea îi ofeream un tablou destul de îndoielnic. Caleașca gonea nebunește, sălta și se apleca îngrozitor. Bellamy își vîrî capul și brațul care ținea pistolul, în acea cutie săltăreață, dar cum calul său alerga mai repede decît trăsura, fu nevoit să și le retragă imediat. Totuși pistolul se descărcă ; voit sau întîmplător, n-am să știu niciodată și cred că nici el nu-și mai aduce aminte ! Probabil că intenționase doar să ne amenințe, sperînd că în acest fel ne va sili să oprim. Odată cu pocnetul pistolului se auzi și țipătul domnișoarei, iar gentlemanul meu, crezînd desigur că o împușcase, o luă în josul drumului, îngrozit, coti la prima răspîntie, trecu în zbor peste un gard de mărăcini și dispăru peste cîmp cît ai clipi.

Rowley era gata să pornească în urmărirea lui, dar l-am oprit gîndindu-mă că scăpasem destul de ușor de domnul Bellamy : doar cu o zgîrietură la antebraț și o gaură de glonț în tăblia de culoare rubinie din stînga. Ne-am continuat deci drumul, într-un tempo mai moderat, spre arhidiaconul Clitheroe. Dramatica scenă și ceea ce domnișoarei îi plăcea să numească rana mea îi stîrniră gratitudinea și admirația. Ținu să mă panseze cu propria-i batistă și-mi dădu îngrijiri cu lacrimi în ochi. Ca să nu devin ridicol și pentru că rana nu era decît o zgîrietură de pisică, aș fi cruțat-o bucuros de acest serviciu. De fapt, în locul amabilei îngrijiri i-aș fi propus mai degrabă să-mi repare mîneca hainei, care suferise cel mai mult în cursul

întîlnirii. Am avut însă înțelepciunea să evit o eventuală slăbire a tensiunii emoționale. Faptul că fusese salvată de un erou, că eroul fusese rănit în cursul luptei și rana pansată cu propria-i batistă (care nici măcar nu se pătase de sînge), a contribuit mult ca să-și recapete mîndria de sine și parcă o auzeam povestindu-și pățania „tinerelor domnișoare, colegele mele de școală", în cea mai autentică manieră a doamnei *Radcliffe* [1]. Dacă stăruiam asupra mînecii sfîșiate, aș fi fost grosolan, dacă nu chiar crud.

Nu peste mult ne apăru în față reședința arhidiaconului. Lîngă scară era o trăsură cu patru cai înspumați, care trase deoparte la apropierea noastră și, chiar în clipa cînd coboram, din casă ieși un cleric însoțit de un om mic de statură, cu aer dîrz, roșu la față de furie, fluturînd deasupra capului un sul de hîrtie. Cînd îl văzu, domnișoara Dorothy îngenunche în fața lui într-o atitudine de implorare, spunîndu-i tată, asigurîndu-l că s-a lecuit și se căiește sincer de neascultarea ei și cerîndu-i iertare. Am observat imediat că nu trebuia să se teamă prea mult de severitatea domnului Greensleeves, care se arătă foarte drăgăstos, dornic s-o mîngîie și darnic în lacrimi.

Ca să-mi recapăt calmul și totodată să fiu gata de drum la prima ocazie, m-am întors spre cei doi surugii ai lui Bellamy ca să le răsplătesc truda. N-au avut nici o pretenție de la mine, dar nu știau că sînt fugar. Ori, cînd te afli într-o situație falsă, bacșișul devine o problemă de conștiință. Nu trebuie să lași în urma ta pe nimeni nemulțumit, dar nici prea recunoscător. Toată povestea fusese de la început un fel de aventură copilărească și se terminase în ultimul act ca o melodramă, cu izbucniri dramatice, împăcări și răpirea unui cal de poștă, așa că era cu neputință să nu se afle. Era clar că pe o rază de treizeci de mile împrejur și probabil șase luni de atunci înainte, avea să se vorbească numai despre asta în toate bucătăriile hanurilor. Nu-mi mai rămînea deci decît să mă hotărăsc cît bacșiș să le dau ca să fie cît mai puțin bătător la ochi, destul de mare ca nici unul să bombănească și destul de mic ca nici unul să se laude. Această hotărîre am luat-o

[1] Radcliffe, Ann (1774—1823), autoarea romanelor : *Misterele lui Udolpho, Romanul pădurii, Italianul,* romane tipic gotice, caracterizate prin descrieri de întîmplări senzaționale, misterioase și uneori supranaturale. (N.T.)

însă pripit și fără să chibzuiesc bine. Unul din ei scuipă pe bani ca să-i aducă noroc (cum zicea el), iar celălalt luă o atitudine cucernică și se rugă lui Dumnezeu să mă binecuvînteze. Am simțit că mi se pregătește o manifestație de simpatie și m-am hotărît să plec numaidecît. Am dat poruncă surugiului meu și lui Rowley să fie gata de plecare, m-am urcat iarăși pe terasă și m-am dus cu pălăria în mînă, în fața domnului Greensleeves și a arhidiaconului.

— Sper că nu vă veți supăra, dar nu îndrăznesc să întrerup această încîntătoare scenă de bucurie familială, la care am avut cinstea să contribui și eu puțin.

La aceste cuvinte izbucni o adevărată furtună.

— Puțin ! Asta-i puțin, domnule ! strigă tatăl. Cum puteți vorbi astfel, domnule Saint-Ives ! Dacă mi-am regăsit odorul fără să fi pățit ceva rău din partea ticălosului acela, știu cui trebuie să-i mulțumesc. Dați mîna cu mine... domnule ! Sînteți dumneavoastră francez, dar sînteți de neam bun ! Și, pe legea mea, domnule, jur că puteți avea de la mine orice mi-ați cere, chiar și mîna lui Dolly, pe legea mea.

Rosti toate acestea cu o voce surprinzător de puternică pentru un om mic de statură. Fiecare cuvînt a fost auzit de servitorii care veniseră după el cînd ieșise din casă și care se strînseseră acum pe terasă în jurul nostru, precum și de Rowley și de cei cinci surugii de pe aleea de sub noi. Toți își manifestau admirație față de mine. Un nătărău, parcă diavolul l-ar fi împins, propuse să mă aclame de trei ori și toți mă aclamară bucuroși. Mi-a făcut plăcere auzindu-mi numele răsunînd pe dealurile din Westmoreland, însă faptul era cu totul nepotrivit în acel moment cînd (cum eram convins) anunțurile poliției goneau în urma mea cu o sută de mile pe zi.

Dar asta n-a fost totul. Arhidiaconul a ținut să-mi prezinte felicitările sale și stărui să bem un pahar de vin vechi din Indiile de Vest. Apoi mă conduse într-o vastă bibliotecă splendidă, unde mă prezentă soției lui. În timp ce noi beam vîn vechi în bibliotecă, pe terasă se servi tuturor bere. Mi-au fost adresate toasturi, ne-am strîns mîinile la despărțire, domnișoara (la rugămintea tatălui) m-a sărutat și toți cei de față m-au însoțit pe terasă, unde au rămas în picioare fluturînd pălării și batiste și urîndu-mi călătorie bună cu glas tare de răsunau munții, pînă cînd

am dispărut în trăsură. Ecoul munţilor parcă-mi spunea : „Prostule, iar ai făcut-o boacănă !“

— Se pare că v-au reţinut numele, domnule Anne, zise Rowley. De astă dată, însă, nu din vina mea.

— A fost o întîmplare din cele pe care nu le poţi niciodată prevedea, i-am răspuns cu un aer plin de o demnitate pe care eu nu o prea simţeam în clipa aceea. Cineva m-a recunoscut.

— Care din ei, domnule Anne ? întrebă ştrengarul.

— O întrebare fără noimă, n-are importanţă cine, i-am tăiat scurt vorba.

— S-ar putea totuşi să aibă ! Eu zic, domnule Anne, că am putea da de bucluc... cum aţi spune dumneavoastră... s-ar părea că am nimerit cu oiştea în gard.

— Nu înţeleg ce vrei să spui Rowley.

— Păi, vreau să spun, ce facem cu ăla de colo ? zise el, arătînd cu degetul spre surugiul din faţa noastră, care cînd îşi ascundea cînd îşi arăta, săltat de trapul calului, fundul peticit al pantalonilor bufanţi. Azi dimineaţă v-a cunoscut sub numele de domnul Ramornie... am avut tot timpul grijă să vă spun *domnule Ramornie*, vă amintiţi... şi acum observă că vă numiţi domnul de Saint-Ives şi cine ştie ce-o mai observa ? Asta mă roade, domnule. Nu-mi pare să fie o *poziţie strategică,* cum îi ziceţi dumneavoastră.

— *Parrrbleu !* [1] Lasă-mă în pace ! m-am răstit eu. Acum trebuie să chibzuiesc. Nu-ţi închipui cît mă plictiseşte sporovăiala ta prostească.

— Vă cer iertare, domnule Anne, zise el... (şi după o clipă) ...N-aţi vrea să facem lecţia noastră de franceză, domnule Anne ?

— Sigur nu. Cîntă din fluierul ăla al tău.

Ceea ce făcu, dar cu un aer care-mi părea ironic.

Conştiinţa greşelilor noastre face din noi adevăraţi laşi ! Eram atît de decepţionat de jalnica mea lipsă de tact din cursul dimineţii, încît mă feream să-l privesc în ochi pe tînărul meu servitor, iar în cîntecul lui simţeam aluzii jignitoare.

Mi-am scos haina şi m-am apucat s-o cîrpesc cu ac şi aţă, ca soldaţii. Nimic nu te ajută să gîndeşti mai mult decît cusutul, îndeosebi în împrejurări grele. Şi în timp

[1] Pe legea mea ! (în franceză în original). (N.T.)

ce coseam mi-am dat tot mai clar seama de situație. Trebuia să scap numaidecît de caleașca mea de culoare rubinie. M-am hotărît s-o vînd la prima poștă, pe oricît mi se va da. Trebuia s-o luăm iarăși pe jos și, după ce vom fi ajuns destul de departe, să ne găsim loc într-o diligență spre Edinburg, sub alte nume ! Cîte necazuri și trudă și cîte alte riscuri, cheltuieli și pierdere de timp, numai pentru o vorbă scăpată în fața unei micuțe domnișoare în albastru !

Capitolul XXIV

HANGIUL DIN KIRKBY-LONSDALE

Pînă atunci urmărisem un gînd scump inimii mele, pe care în parte îl înfăptuisem. La hanuri, coboram împreună cu Rowley din caleașca rubinie, amîndoi corect îmbrăcați, sprinteni și voioși ca doi tineri fără grijă, ocupîndu-ne singuri de treburile noastre, comunicînd numai între noi și respectînd întocmai tipicul manierelor stabilite dinainte. Treceam prin micul grup de oameni din fața hanurilor cu aer aferat și distant, totuși afabil în cel mai pur stil englezesc, și intram în han, urmăriți de privirile pizmașe și admirative ale celor de față, un model de stăpîn și servitor pînă în cele mai mici amănunte. Cînd ne-am oprit la hanul din Kirkby-Lonsdale mă gîndeam cu tristețe că jucam pentru ultima oară această scenă. Ehei ! De-aș fi știut că acea scenă avea să se sfîrșească atît de lamentabil !

Fusesem nesăbuit de mărinimos cu surugiii caleștii cu patru cai. În fața mea stătea acum cu mîna întinsă surugiul caleștii mele, cel cu pantaloni bufanți peticiți ; ochii îi sclipeau de lăcomie. Era clar că se aștepta la un bacșiș excepțional. Ținînd seama de drumurile du-te-vino, cu care îmi prelungisem călătoria și de caracterul războinic al disputei cu Bellamy, precum și de exemplul rău pe care i-l dădusem la reședința arhidiaconului, trebuia desigur să mă arăt mult mai mărinimos. Dar asta-i totdeauna o problemă delicată, mai ales pentru un străin. O sumă un pic prea mică dovedește zgîrcenie, iar un șiling prea mult miroase a mită. Bine dispus după orele petrecute la arhidiacon și bucuros că în curînd aveam să scap de grija caleștii rubinii, i-am pus în mînă o bancnotă de cinci guinee. Dar o sumă atît de mare n-a folosit decît să-i aţîțe cupiditatea.

— O, haide hai, domnule, n-oi fi vrînd să mă prosteşti doar cu atît ? Păi cum ! Am văzut cînd s-a tras în dumneavoastră ! zise el cu glas tare.

Nu merita, desigur, să-i dau mai mult. Simţeam că dacă i-aş fi dat mă făceam de pomină în Kirkby-Lonsdale, şi privindu-l mustrător în ochi, dar încă zîmbind, i-am spus foarte hotărît :

— Dacă nu-ţi place, dă-mi-o înapoi.

Băgă bancnota în buzunar cu repeziciune de scamator şi începu să mă împroşte cu ocări în jargonul mahalalelor londoneze, unde de bună seamă se născuse :

— Fă cum crezi, domnule Ramornie... sau domnule Saint-Ives ori dracu ştie cum te-o fi mai chemînd !

Apoi, adresîndu-se grăjdarilor ca să-i cîştige de partea sa, începu :

— Ia luaţi seama aici ! Afurisită treabă făcui. Al dracului de afurisită, aş zice. Am pornit la drum cu un fluierător... cum îl cheamă nu interesează... şi pînă la urmă iese că-i un ditamai *musiu*. L-am cărat toată ziua în sus şi în jos, a făcut pe galantonul, a vînat fuste, a băut zdravăn vin vechi şi acum vrea să scape de mine cu o bancnotă chioară !

Limbajul individului a devenit prea murdar ca să-l mai reproduc aici, aşa că trec peste ce mi-a mai spus.

Între timp, am observat că Rowley fierbea de mînie şi că puţin îi lipsea să se ia la bătaie cu surugiul, punînd astfel vîrf impresiei ridicole făcute de sosirea noastră.

— Rowley ! i-am strigat mustrător.

De fapt ar fi trebuit să-i spun Gammon, cum ne înţelesesem, dar în fierbinţeala momentului greşeala mea a trecut (cel puţin sper) nebăgată în seamă. Totodată îmi atrase atenţia privirea hangiului : un bărbat înalt şi slab, oacheş şi cu înfăţişare irascibilă. Avea nasul coroiat ca clovnii şi atenţia ascuţită a individului uns cu toate alifiile. Îşi dădu într-o clipă seama că mă aflam în încurcătură, se apropie de noi, porunci scurt surugiului să plece şi se întoarse spre mine :

— Domnule, doriţi să luaţi masa într-o cameră separată ? Foarte bine. John, camera patru. Ce fel de vin preferaţi ? Foarte bine, domnule. Doriţi să comand cai odihniţi, domnule ? Nu, domnule ? Foarte bine.

Fiecare din aceste întrebări era însoţită de o mică plecăciune şi începea cu un mic zîmbet de care m-aş fi lipsit bucuros. Politeţea lui era doar din gură. Mi-am dat seama că în sinea lui mă examina foarte atent. Scena din faţa uşii, îndeosebi destăinuirile surugiului, nu-i scăpaseră acestui

martor ; și cînd am fost în sfîrșit condus în camera mea separată, am presimțit că mă aștepta o nouă încurcătură. Tare aș fi dorit să las baltă întreaga acțiune în care pornisem. Adevărul e că acum, cînd numele meu era cunoscut, gîndindu-mă la diligența poștei ce urma să sosească și la anunțurile pe care sigur le conținea, m-a cuprins o teamă atît de puternică încît simțeam că nu voi mai putea lua un prînz liniștit pînă ce nu voi fi scăpat de caleașca rubinie. Așadar, îndată ce-am terminat dejunul, am trimis vorbă hangiului că-l poftesc să bea un pahar de vin cu mine. A venit, am schimbat politețurile de rigoare și imediat am adus vorba despre ceea ce mă durea.

— Apropo, am avut pe drum o încăierare. Cred că ai aflat.

Hangiul aprobă din cap.

— Am avut ghinionul să primesc un glonte de pistol în tăblia caleștii și nu o mai pot folosi. Cunoașteți pe cineva care ar dori s-o cumpere ?

— Vă dau dreptate, zise el. Am văzut-o adineauri ; caleașca e ca și pierdută. Oamenilor nu le plac în general trăsurile ciuruite de gloanțe.

— A fost ceva ca-n *Romanul pădurii*, am adăugat amintindu-mi de tînăra mea prietenă din cursul dimineții și de ceea ce fusese mai mult ca sigur lecturile ei preferate, romanele doamnei Radcliffe.

— Întocmai, zise el continuîndu-și gîndul. Poate bine fac, poate greșesc, nu-i treaba mea să-i judec. În definitiv, e firesc ca oamenilor onorabili să le placă în jurul lor numai lucruri onorabile, nu găuri de gloanțe, nici bălți de sînge și nici oameni cu nume false.

Am luat paharul cu vin și l-am ridicat în lumină ca să-i arăt că nu-mi tremură mîna.

— Da. Așa cred.

— Aveți desigur acte doveditoare că sînteți proprietarul caleștii ?

— Poftim chitanța timbrată și semnată de primirea prețului, i-am spus aruncîndu-i-o peste masă.

Se uită la ea, apoi întrebă :

— Asta-i tot ce aveți ?

— Asta-i suficient. Din ea se vede unde am cumpărat-o și cît am plătit.

— Păi, știu eu ? Trebuie să aveți și un act de identitate, zise el.

— Pentru a dovedi identitatea caleştii ? am întrebat mirat.

— Nu. Pentru a dovedi identitatea dumneavoastră, zise el.

— Stimate domn, bagă bine de seamă ? Documentele rangului meu se găsesc în această casetă. Dar nu-ţi închipui cumva că am să te las să le controlezi ?

— Păi, vedeţi, actul acesta arată că un domn Ramornie a plătit pentru o caleaşcă şaptezeci de lire, zise individul. Asta-i foarte bine, dar cine-mi garantează că dumneavoastră sînteţi domnul Ramornie ?

— Ascultă individule ! am zis revoltat.

— O, individule dacă vreţi dumneavoastră, zise el. Individule, cu dragă inimă. Asta nu schimbă nimic. Sînt, poate, indiscret... chiar obraznic dacă vreţi... dar cine sînteţi dumneavoastră ? Aud că purtaţi două nume ; aud că fugiţi cu tinere domnişoare şi că sînteţi aclamat ca francez, ceea ce-mi pare ciudat. Şi tare v-aţi mai speriat cînd surugiul a început să vă spună cîte şi mai cîte la uşa mea. Pe scurt, domnule, puteţi fi un gentleman foarte cumsecade, dar eu nu ştiu prea bine cine sînteţi şi vă rog să-mi arătaţi actele, sau să mergem la judecător. Alegeţi. Dacă eu n-am destulă cădere, sper că judecătorii au.

— Stimate domn, am îngăimat eu... (căci, deşi îmi recăpătasem glasul, n-aş putea spune că mintea mi-era limpede)... asta-i ceva cu totul neobişnuit şi foarte jignitor. Aşa-i obiceiul în Westmoreland, ca gentlemenii să fie insultaţi ?

— Depinde, zise el. Dacă se bănuieşte că gentlemenii sînt spioni, atunci se obişnuieşte. Şi este un obicei bun. Nu, nu ! zise el deodată, observînd că fac un gest de nerăbdare. Amîndouă mîinile pe masă, domnul meu ! Nu doresc găuri de gloanţe în tăbliile caleştilor mele.

— Domnule, dumneata eşti ciudat de nedrept cu mine, i-am spus eu, acum stăpîn pe mine. Vezi doar cît de paşnic stau, cum nu se poate mai paşnic. Te supără dacă mai iau un pahar de vin ?

Am luat această atitudine din simplă disperare. Singura cale ce mai vedeam cu putinţă era să prelungesc cu cîteva minute discuţia, apoi să capitulez. Dar să nu capitulez nici măcar cu o clipă mai devreme.

— Trebuie să înţeleg că răspunsul dumneavoastră e *nu* ? întrebă el.

— Te referi la amabila dumitale propunere pe care mi-ai făcut-o la început ? În acest caz, stimate domn, răspunsul meu e, cum spui dumneata, *nu*. N-am să-ți arăt fără doar și poate documentele mele și desigur nici n-am să mă ridic de la masă ca să bat drumul pînă la judecător. Țin prea mult să-mi fac digestia, iar judecătoriile mă interesează prea puțin.

Se aplecă înainte, mă privi drept în față și întinse mîna spre sfoara clopoțelului.

— Băgați de seamă, distinsul meu domn ! zise el. Vedeți sfoara asta ? Vă previn că jos așteaptă un băiat : un singur clinchet și pleacă să-l aducă pe polițai.

— Așa îmi vorbești dumneata mie ? Ei bine, gusturile nu se discută ! Nu-mi place din principiu compania polițiștilor, dar dacă dumneata ții să avem unul la desert... (am ridicat calm din umeri)... Dacă ai ști cît de mult mă amuză treaba asta ! Pe legea mea, mă uit cît de ciudat te porți și ca om de lume rămîn uimit.

Continuă să-mi scruteze fața fără să spună o vorbă, cu mîna tot pe sfoara clopoțelului și cu ochii în ochii mei. Momentul era hotărîtor pentru mine. Aveam impresia că mă schimb la față, că nu mai sînt stăpîn pe glas, că zîmbetul pe care-l schițasem degenera în rînjetul de pe mutra celui de pe roata de tortură. Afară de asta, nu știam ce să fac. Îmi ziceam că un nevinovat ar fi reacționat încă de acum o oră la obrăznicia insului și că prin faptul de a fi continuat să îndur tortura, mi-am semnat pur și simplu recunoașterea vinovăției. Pe scurt, eram la capătul puterilor.

— Ai ceva împotrivă să-mi bag mîinile în buzunarele pantalonilor ? am zis eu. Mă ierți că te întreb, dar adineauri păreai din cale-afară de nervos.

Glasul meu n-a fost cum l-aș fi dorit, totuși destul de liniștit. Îl simțeam tremurînd, dar hangiul păru că n-a observat. Se dădu înapoi și respiră adînc, și puteți fi sigur că n-am zăbovit să-i urmez exemplul.

— Deocamdată văd că sînteți un om stăpîn pe sine și-mi place acest gen de oameni, zise el. Nu mă interesează cine sînteți și am să tratez cu cărțile pe față. Vă iau caleașca pentru o sută de lire bani gheață în care vă socotesc și dejunul.

— Cum ai spus ? am întrebat nedumerit, neștiind ce să înțeleg din vorbele lui.

— Dumneavoastră puneți jos o sută de lire, repetă el, și eu vă iau caleașca. E ceva mai mult decît costă, dar știți bine că trebuie să scăpați cumva de ea, adăugă el cu un rînjet.

Nu știu să mă fi amuzat vreodată ceva mai mult decît această nerușinată propunere. Era într-adevăr hazlie și cred că o ofertă mai puțin ispititoare nu era cu putință. A fost totuși foarte binevenită, fiindcă mi-a dat prilejul să rîd ; și am rîs cu atîta poftă, încît îmi șiroiau lacrimi pe obraz. Din cînd în cînd, după ce mă mai potoleam, mă uitam la fața hangiului și iarăși izbucneam în hohote de rîs nestăpînite.

— Ascultă măscăriciule, o să mă prăpădesc de rîs din pricina dumitale ! am exclamat eu ștergîndu-mi lacrimile.

Amicul era acum complet dezorientat. Nu știa încotro să privească, nici ce să mai spună și pentru întîia oară începu să creadă că s-ar putea să se fi înșelat în privința mea.

— Mi se pare, domnule, că dumneavoastră vă place grozav de mult să rîdeți, zise el.

— O, da ! De felul meu sînt un original, am răspuns și am început iarăși să rîd.

Numaidecît schimbă tonul și-mi oferi pentru caleașcă douăzeci de lire. Eu i-am cerut douăzeci și cinci și am încheiat tîrgul. De fapt, m-aș fi mulțumit s-o vînd cu oricît ; m-am tîrguit nu din dorința de a lua un preț mai bun, ci cu gîndul de a-mi asigura, indiferent de preț, o retragere pașnică. Căci, deși ostilitățile încetaseră, hangiul nu părea deloc satisfăcut. În privirea-i tulbure, cu care încă îmi mai scruta fața, se putea citi că tot mai avea bănuieli. Pînă la urmă și le exprimă în cuvintele :

— Toate foarte bune, zise el. Ați făcut un tîrg excelent. Eu trebuie totuși să-mi fac datoria.

Aveam pregătită o scenă de mare efect : să-mi asigur retragerea jignindu-l. M-am ridicat în picioare și i-am spus :

— Ieși afară ! Asta nu mai pot suporta. Te-ai smintit, omule ?

Apoi, oarecum rușinat de izbucnirea mea :

— Pot înțelege o glumă ca oricare altul, dar asta întrece măsura. Trimite-mi servitorul și nota de plată.

După ce a plecat, am rămas eu singur uimit de curajul meu. Îl jignisem ; îl dădusem pur și simplu afară. Acum

ori nicidată putea să recurgă la singura cale firească : să-l aducă pe polițai. Dar în omul acela exista ceva instinctiv perfid. Nu-i plăceau acțiunile clare și, în ciuda istețimii lui, a pierdut prilejul să-și facă faimă. Ne-a lăsat, pe Rowley și pe mine, să ieșim pe ușă și să plecăm pe jos cu toate bagajele, fără a-i indica încotro ne ducem, doar spunîndu-i în treacăt că am venit aici „ca să vedem lacurile“ [1]. Și amicul a rămas privind în urma noastră, cu bărbia sprijinită în palmă, încă neștiind ce să creadă.

A fost unul din cele mai mari succese ale mele. Fusesem dibuit, demascat și somat să îndeplinesc o cît se poate de firească formalitate, care ar fi însemnat pieirea mea și de la care nu aveam nici o cale legală să mă sustrag. Nu mi-am pierdut însă firea, m-am ținut tare și peste orice așteptări eram iarăși liber și pe drumul cel mare. A fost o strașnică lecție și am învățat că niciodată nu trebuie să-ți pierzi nădejdea. Dar totodată a fost și un grăitor îndemn la prudență !

---

[1] Lacurile din nord-vestul Angliei, unde au trăit cîtva timp și au creat poeții romantici din „școala lacurilor“ (Wordsvorth, Coleridge, Southey). (N.T.)

Capitolul XXV

ÎNTÎLNESC UN NĂSTRUȘNIC BINE DISPUS

Trec peste următoarele cincizeci, șaizeci de leghe ale călătoriei noastre. Cititorul a început probabil să se plictisească de atîtea scene de călătorie, iar în ce mă privește n-am nici un motiv să evoc aceste leghe cu plăcere. Am căutat în primul rînd să ne pierdem urma, ceea ce (cum se va vedea) n-am izbutit, pentru că vărul meu putea să ne urmărească în voie fără nici o clipă de zăbavă, după caleașca rubinie, pînă la Kirkby-Lonsdale — unde cred că hangiul a plîns de ciudă aflînd ce prilej de a-și face faimă scăpase și apoi să se țină pas cu pas după noi pînă la poarta stației de diligență din Edinburg, fără nici o oprire. Norocul n-a fost de partea mea, așa că nu văd de ce aș mai povesti amănuntele zadarnicelor noastre precauții care n-au înșelat pe nimeni sau șiretlicurile fără noimă care s-au dovedit destul de naive.

Ziua era pe sfîrșite cînd diligența în care ne aflam a intrat în Edinburg, în sunetul răscolitor al goarnei surugiului și în huruitul atelajului. Aici mă aflam pe cîmpul meu de bătălie, pe locul captivității, evadării și al isprăvilor mele anterioare și în același oraș cu iubita mea. Îmi creștea inima de mîndrie. Rareori m-am simțit mai erou decît atunci. De-a lungul podurile care duceau la castel, am stat lîngă vizitiu cu brațele încrucișate și fața neclintită, privind în ochii fiecărui trecător, așteptînd în fiece clipă să recunosc pe cineva. Sute de oameni se îndreptau spre fortăreața unde (înainte de a o cunoaște pe Flora) mă străduiam să fiu remarcat dintre prizonieri și m-am mirat că nici unul din cei întîlniți nu m-au recunoscut. Dar, fără îndoială, o față îngrijită este prin ea însă-și o deghizare, ca și trecerea de la costumul de culoarea pucioasei la rufăria fină, paltonul cenușiu bine croit, căptușit cu blană

neagră, pantalonii strîmți după ultima modă și pălăria cu boruri răsucite într-un mod cu totul neobișnuit. Era mai ușor pentru mine să-i recunosc pe foștii noștri vizitatori decît pentru ei să identifice în gentlemanul îmbrăcat la modă pe nenorocitul prizonier din cetate.

Eram nerăbdător să pun piciorul pe caldarîm și să mă îndepărtez cît mai repede de mulțimea strînsă ca să întîmpine diligența. Și iată-ne într-o după amiază de sîmbătă, mergînd fără țintă, încărcați cu bagaje, prin cartierul nou al orașului Edinburg. Le căram singuri. N-am vrut să luăm o birjă de piață, nici să angajăm un hamal, care ar fi putut să servească după aceea ca legătură între locuința mea și poștă, caleașca rubinie și Aylesbury. Eram hotărît să rup o dată pentru totdeauna lanțul martorilor și să încep o viață nouă (cel puțin în ce privește măsurile de precauție). Prima mea grijă a fost să găsim o locuință cît mai repede. Era cu atît mai necesar cu cît, încărcați cu voluminoasa noastră povară și în hainele noastre elegante, atrăgeam atenția la acea oră din zi pe străzile acelui cartier frecventat de lumea bună, fanți, filfizoni, tinere domnișoare sau onorabili liber-profesioniști care se grăbeau spre casă pentru cină.

Pe latura nordică a scuarului St. James, am avut norocul să zăresc un anunț de închiriere la o fereastră de la al treilea etaj. Costul și confortul locuinței nu mă interesau. Principiul după care mă călăuzeam era „pe vreme de furtună orice port e binevenit", așa că ne-am îndreptat imediat spre intrarea comună și am urcat scările.

Am fost primiți de o femeie în rochie de finet, cu înfățișare posacă. Am bănuit că toată viața suferise numeroase decepții, ultima poate cu o zi înainte, și cînd am început să-i vorbesc am coborît instinctiv glasul. Ne-a spus că într-adevăr avea camere de închiriat și ni le-a arătat : o cameră de zi și un dormitor, care comunicau între ele și aveau o splendidă perspectivă spre estuarul Forth și comitatul Fifeshire. Erau de dimensiuni foarte potrivite și plăcut mobilate, cu tablouri pe pereți, ornamente din scoici pe polița căminului, iar pe masă cîteva cărți, toate cu caracter religios cum am constatat după aceea, oferite de autori cu dedicații care sunau cam așa : „Cucernicei mele prietene" sau „Cucernicei mele cunoștințe întru Domnul, Bethiah McRanken". Cu această „cucernică

prietenă“ discuţia a mers însă foarte greu şi nici măcar asupra celui mai firesc şi plăcut punct, preţul, n-a vrut să ne spună nimic. A rămas în picioare clătinînd din cap şi din cînd în cînd gîngurind ca porumbeii, icoană vie a descurajării şi a neîncrederii. Avea o voce plîngăreaţă, cum nu mai auzisem vreodată şi cu această voce ne prezentă o serie de greutăţi şi obiecţii.

Nu ne putea oferi nici un fel de servicii casnice.

— Dar bine, doamnă, pentru ce am eu servitor ? i-am spus.

— El ? întrebă ea mirată. Dumnezeule ! *El* e servitorul dumneavoastră ?

— Îmi pare rău, doamnă, că nu vă e pe plac.

— Nu, n-am spus asta. Dar e prea tînăr. Mă gîndesc să nu fie cumva un nelegiuit. Vai, domnule, vă luaţi o mare răspundere. Merge la biserică !

— Da, doamnă, răspunse prompt Rowley şi închizînd ochii, ca din obişnuinţă, repetă, mai mult repede decît evlavios, următorul distih :

Matei, Marcu, Ioan şi Luca,
Binecuvîntaţi-mi aşternutul !

— Hm ! făcu doamna şi păstră o cucernică tăcere.

— Ei bine, doamnă, s-ar părea că nu vreţi să ne spuneţi condiţiile dumneavoastră. Hai... hotărîţi-vă ! Ori da, ori ba.

Deschise încet buzele.

— Aveţi vreo recomandaţie ? întrebă ea cu glas piţigăiat.

Am scos portofelul şi i-am arătat un teanc de bancnote.

— Cred, doamnă, că asta-i fără cusur.

— Doriţi să luaţi micul dejun tîrziu ? veni răspunsul ei.

— Doamnă, dorim să luăm micul dejun la orice oră vă convine să-l serviţi, de la patru dimineaţa pînă la patru după-amiază, am zis eu apăsat. Numai spuneţi-ne preţul, dacă bineînţeles vă îngăduie gura să-l rostiţi.

— Nu v-aş putea servi cina, zise cu jumătate gură.

— Ei bine, vom lua cina în oraş, fiinţă sucită ! am spus rîzînd cu lacrimi. Şi cu asta gata ! Doresc să fiţi gazda mea cu orice preţ şi, în acest scop, voi proceda cum cred eu de cuviinţă. Nu vreţi să-mi spuneţi preţul ? Foarte bine, eu accept şi aşa ! Am încredere în dumneavoastră. Nu vă daţi seama, pare-se că aţi nimerit un chiriaş bun,

dar eu știu foarte bine că am găsit o gazdă de încredere. Rowley, desfă curelele valizelor.

Puteam oare fi sigur că va accepta ? Maniaca era în stare să mă considere necuviincios ! Dar bătălia luase sfîrșit. Ultimele ei cuvinte fuseseră rostite mai mult ca un bun venit decît ca o reluare a ostilităţilor, după care a acceptat cerîndu-ne o sumă modestă, iar eu și Rowley am plecat să cinăm. Pierdusem însă multă vreme. Soarele apusese de mult, felinarele străluceau de-a lungul străzilor și în strada vecină, Leith Road, se auzea vocea paznicului de noapte. În primele momente după sosire zărisem un birt pentru călători, situat în apropiere, pe o stradă din spatele Oficiului de stare civilă. Am pornit într-acolo și ne-am așezat să cinăm, singuri în local la acea oră tîrzie. Dar abia făcusem comanda, cînd ușa se deschise și intră un tînăr înalt, cam pe două cărări, privi împrejur și se așeză la masa noastră.

— Bună seara, prea sobri și venerabili domni ! zise el. Îngădui-veți unui pribeag, unui pelerin... mai precis, unui pelerin al dragostei... să-și arunce vremelnic ancora la adăpostul domniilor voastre ? Nu-mi pasă ce gîndesc alții, dar eu am o grozavă aversiune față de năravul dobitoacelor de a-și devora hrana în singurătate.

— Fii binevenit, domnule, dacă crezi că pot face pe gazda într-un local public, i-am răspuns eu.

Păru surprins și, în timp ce se așeza pe scaun, mă privi fix cu ochi înceţoșați.

— Bag de seamă, domnule, zise el, că dumneata ești un om cu oarecare spoială de carte ! Ce bem domnule ?

I-am spus că am comandat o cană de bere neagră.

— O modestă cană... dușca de sezon ? zise el. Păi, știu eu ? Cred că aș putea să iau și eu o modestă cană de bere. Deocamdată nu stau prea bine cu sănătatea. Prea mult studiu mi-a aprins creierul, prea mult mers pe jos m-a obosit... de fapt mai mult ochii !

— Cred că ai umblat mult, domnule, am insinuat.

— Nu atît de mult ca de obicei, răspunse el. În orașul ăsta... în care mi se pare că dumneata ești un străin, nu-i așa ?... în sănătatea dumitale și ca să ne cunoaștem mai bine !... în orașul ăsta Dunedin [1], străzile au o anumită

[1] Denumirea poetică a orașului Edinburg. (N.T.)

semnificație care face cinste arhitecților și cîrciumarilor... la fiecare sută de iarzi se află un templu al înțelepciunii, așa că persoanele înclinate spre meditație se pot înviora la distanțe destul de mici. Am făcut o mică plimbare în acest îndrăgit cartier, îndrăgit de artă și de natură. Cîțiva distinși colegi... dușmani ai publicității și prieteni ai vorbelor de spirit și ai vinului m-au îndatorat cu societatea lor. „De-a lungul solitarei reci vîlcele din Register Street ne-am urmat drumul nostru șerpuit“ [1], domnule.

— Am observat de cum ai intrat... am început eu.

— O, poți s-o spui fără ocol, mă întrerupse el. Era firesc să observi ! Dă-mi însă voie să-ți spun că eu eram prea fericit ca să observ. Cînd am intrat în încăperea asta, iradiam, cum spune altundeva poetul Gray, „toată splendoarea și generozitatea coniacului“. Strașnic poet Gray ăsta ! Dar ca individ era un fandosit, îl speria o fustiță și un pahar de băutură... Nu era bărbat, domnule, nu era bărbat ! Iartă-mă că te deranjez, dar ce dracu am făcut cu furculița mea ? A, da, vă mulțumesc, eram sigur. *Temulentia, quoad me ipsum, brevis colligo est* [2]. Am mîncat cîndva, domnule, într-un local din Londra sub ceață. Ar fi trebuit să aduc la masă un făclier și l-aș fi adus dacă aceste mici brute ar fi măcar spălate. Mi-am pus în gînd să fondez o societate filantropică pentru spălarea săracilor merituoși și pentru bărbieritul soldaților. Observ cu plăcere că dumneata, deși nu pari să fii militar, ești bărbierit. În lista mea de virtuți, bărbieritul urmează imediat după băutură. Un gentleman poate fi un ticălos fără o lescaie, dar totdeauna va fi proaspăt bărbierit. Uită-te la mine, ce crezi că fac eu cînd mă trezesc cu noaptea-n cap, adică pe la douăsprezece fără un sfert, la amiază ! Fără cel mai mic gînd la firească dușcă de bere sau la tămăduitoarea, deși anosta, apă gazoasă, iau ucigașul brici în mîna-mi șovăitoare și încep să patinez pe marginea veșniciei. Îmbărbătător gînd ! Uneori sîngerez, dar din răni ușor vindecabile. După ce mi-am recoltat țepii din barbă, ies din cameră calm, dar triumfător. Ca să folosesc o

---

[1] Parodie a poeziei : *Elegy Written in a Country Churchyard* (Elegie scrisă într-un cimitir de țară), de Thomas Gray (1716—1771). (N.T.)

[2] În ce mă privește, cred că-i în strînsă legătură cu beția (în latină în original). (N.T.)

expresie răsuflată, n-am să mă laud că lordul Wellington mi-e unchi ! Dar am dat şi eu dovadă de curaj, poate chiar am sîngerat, în faţa primejdiei de moarte a mesei de bărbierit.

Continuă să mă amuze în tot timpul mesei cu vorbe bombastice din acestea şi cum era nespus de limbut, obişnuitul cusur al beţivilor, ajunse repede la concluzia că avusese norocul să întîlnească oameni foarte amabili. Mi-a spus cum îl cheamă, mi-a dat adresa şi m-a rugat să ne mai întîlnim. La urmă mi-a propus să luăm masa la ţară, la o dată apropiată.

— E un prînz oficial, îmi explică el. Demnitarii şi senatul universităţii din Cramond... o instituţie de educaţie în care am onoarea să fiu profesor de Absurditate... se întîlnesc la vechea crîşmă Cramond Bridge, în cinstea amicului nostru Icarus. Avem un loc vacant, fermecătorule necunoscut... ţi-l ofer dumitale !

— Şi cine-i prietenul dumitale Icarus ? l-am întrebat.

— Unul care aspiră să-l imite pe fiul lui Dedal ! zise el. Se poate să nu fi auzit de numele lui Byfield !

— După cum vezi, se poate.

— Cum adică ? Celebritatea e un lucru atît de mărunt ? zise el mirat. Byfield, domnule, e un aeronaut. Îl imită pe Lunardi şi intenţionează să ofere locuitorilor... pardon... nobilimii şi oamenilor instruiţi din împrejurimi... spectacolul unei ascensiuni. Ca unul dintre oamenii instruiţi, îmi pot îngădui să remarc că pe mine mă lasă rece. Nu dau doi bani pe ascensiunea lui. Şi... între noi fie zis... nici alţii. E o treabă răsuflată, domnule... răsuflată ! Lunardi a făcut-o şi cu prisosinţă. Un individ fantezist, uşuratic şi vanitos, după cum mi-a ajuns mie la ureche mai tîrziu... pentru că în acea vreme gînguream în leagăn. O dată e de ajuns. De vreme ce Lunardi s-a urcat şi a coborît, problema e rezolvată. Preferăm să luăm act şi nu dorim să vedem repetîndu-se experimentul *ad nauseam* [1], de Byfield şi Brown şi de Butler şi Brodie şi de Bottomley. A ! Dacă s-ar urca şi nu ar mai coborî ! Dar nu despre asta-i vorba. Universitatea din Cramond, domnule, îşi face o plăcere din a cinsti, nu atît priceperea lui profesională, cît meritele lui ca om, iar Byfield, deşi un ignorant, e un

[1] Pînă la dezgust (în latină în original). (N.T.)

băutor zdravăn, în care poţi avea toată încrederea că nu trişează cu paharele. Sub binefăcătoarea radiaţie a garafei, cei slabi de cuget îi acordă chiar duh.

Vom vedea mai departe că acest ins avea să mă intereseze mai mult decît credeam atunci. De fapt, eram nerăbdător să plec. În timp ce amicul meu tot sporăvăia, o puternică rafală de ploaie bufni în ferestrele birtului şi la acest neplăcut semnal mi-am adus aminte că trebuia să mă aflu în altă parte.

Capitolul XXVI

NOAPTEA LA CONAC

La uşă, era cît pe-aci să fiu împins înapoi de furia dezlănţuită a urgiei şi cînd m-am despărţit de Rowley am fost nevoit să strig ca să mă audă. Pe strada Princess, pe unde am luat-o, vîntul m-a mînat toată vremea din spate şi mi-a şuierat în urechi. Cădea o ploaie torenţială cu gust sărat, ca al oceanului din apropiere. Oraşul cînd se cufunda în întuneric cînd iarăşi se lumina, în ritmul capricios al rafalelor. Felinarele de pe această lungă arteră importantă, acum păreau că se sting de la un capăt la celălalt, ca apoi, cînd furtuna se mai domolea, să se reaprindă toate, strălucirea lor reflectată în caldarîmul umed îngăduind ochiului să distingă vag în bezna nopţii.

Cînd am ajuns la răspîntia cu strada Lothian, situaţia s-a ameliorat simţitor. Întîi, pentru că vîntul mă bătea, dintr-o coastă ; apoi, pentru că mă aflam în partea ferită de vînt, la adăpostul oferit de fosta mea temniţă, Fortăreaţa, şi oarecum furia rafalelor se mai potolise. S-a redeşteptat în mine gîndul cu care pornisem la drum şi am avut senzaţia că înfrunt tot mai uşor vitregia vremii. Cu o asemenea ţintă ce mai conta o mică învolburare a vîntului sau o stropitură de apă rece ? Mi-a venit în minte chipul Florei, mi-am închipuit-o în braţele mele şi inima a început să-mi bată mai puternic. Dar imediat mi-am dat seama cît de iluzorie era împlinirea acestei fericiri. Dacă puteam măcar să zăresc lumina lumînării cînd se duce la culcare, m-aş fi socotit norocos.

Aveam în faţa mea cam două leghe de drum în urcuş şi acum desfundat. Cînd am trecut de ultimul felinar al străzii, m-a învăluit întunericul ; un întuneric străpuns ici şi colo de luminile unor ferme ţărăneşti singuratice, unde, cînd am trecut pe lîngă ele, cîinii urlau cu boturile ridicate în sus. Dar vîntul se mai potolise. Nu fusese decît

o vijelie trecătoare. În schimb, ploaia se transformase într-un adevărat potop care curînd m-a udat pînă la piele. Am continuat să înaintez anevoie prin beznă, luptînd cu gînduri sumbre și urmărit de urletele lugubre ale cîinilor. Nu puteam să-mi dau seama ce-i înfuriase atît de rău și le trezise într-atît vigilența încît să-i facă să turbeze la zgomotul ușor al pașilor mei, în ciuda răpăielilor ploii. Mi-am adus aminte de poveștile ascultate în copilărie și mi-am zis că poate pe acolo trecea vreun ucigaș și dobitoacele adulmecaseră miros de sînge ; dar în clipa următoare m-am cutremurat asociind acest gînd cu propriul meu caz.

Eram într-o stare sufletească de deprimare, cu totul nepotrivită pentru un îndrăgostit. M-am întrebat : fost-a vreodată fată peţită într-o asemenea dispoziție ? Și am fost cît pe-aci să fac calea întoarsă. Nu-i deloc înțelept să riști o convorbire hotărîtoare cînd sufletul ţi-e înnourat, cînd hainele îți sînt mînjite de noroi și mîinile ude. Dar această noapte furtunoasă era prielnică pentru ce-mi pusesem în gînd. Acum ori niciodată puteam găsi o cale să stau de vorbă cu Flora ; și, îmi ziceam, că dacă aveam să stau de vorbă cu ea chiar așa, ud și deprimat cum eram, puteam sigur s-o mai întîlnesc și altă dată.

Cînd am ajuns în grădina casei, situația era cît se poate de potrivnică. Prin găurile obloanelor de la ferestrele salonului se zărea lumină de lumînări ; toate celelalte încăperi erau în întuneric. Copacii și tufișurile șiroiau de apă, iar în locurile mai joase din grădină se formaseră băltoace. Din timp în timp, cînd vîntul iarăși răbufnea, crengile de deasupra capului se izbeau unele de altele cu zgomot sălbatic ; în răstimpuri, întreaga ogradă răsuna de necontenitul ropot asurzitor al ploii. M-am apropiat de fereastră și am izbutit să mă uit la ceas. Era ora șapte și jumătate. Familia nu se retrăgea înainte de ora zece, uneori nici înainte de miezul nopţii și perspectiva unei lungi așteptări în ploaie nu era deloc plăcută. Într-un moment de domolire a vîntului, am putut să aud dinăuntru vocea Florei, care citea ceva cu glas tare. Cuvintele nu se auzeau ; doar un murmur de cuvinte nedesluşite, rostite pe ton liniştit, cald, fără modulaţii, aproape tainic şi nespus de fermecător, propriu firii ei, dar la fel de minunat ca un cîntec. În clipa următoare, asupra casei se abătu

o nouă rafală de vînt ; mugetul ei acoperi glasul și m-am grăbit să mă retrag de la periculosul meu post de observație.

Am fost nevoit să rămîn pe poziție trei ore îngrozitoare îndurînd cu răbdare dezlănțuirea stihiilor. Mi-am adus aminte de cele mai puțin fericite misiuni de pe cîmpul de luptă, cînd eram de santinelă în avanposturi pe o vreme nu mai puțin amarnică, uneori fără cină și așteptînd să am la masa de dimineață parte doar de gloanțe de pușcă. Dar acele momente mi-au părut comparativ ușoare.

Pînă la urmă răbdarea mi-a fost răsplătită. Lumina din salon dispăru și reapăru puțin după aceea în camera de deasupra. Cunoșteam foarte bine planul casei. Știam că bîrlogul vajnicului ei paznic se afla în camera care se luminase acum. Cunoșteam și buduarul Rosamundei mele și cît de potrivit era situat la parter, într-o aripă a casei de unde nu putea fi auzită de înspăimîntătoarea mătușă. Ce-mi rămînea de făcut, se înțelegea de la sine. Mă aflam în fundul grădinii, unde (să-mi fie cu iertare !) mă dusesem să mă încălzesc, plimbîndu-mă încoace și încolo fără să fiu auzit. Noaptea se lăsa liniștită, vîntul se oprise, zgomotul ploii se domolise aproape de tot și se auzeau doar cum picura apa de pe copacii din grădină. Profitînd de acest moment de acalmie, m-am apropiat de casă. Deodată am tresărit la scîrțîitul unui oblon de fereastră și după cîțiva pași am observat un fascicul de lumină străpungînd întunericul. Venea de la odaia Florei, care deschisese fereastra în noapte și acum stătea acolo gînditoare, luminată din spate de două lumînări, fața-i feeric încadrată și învăluită în umbră de părul despletit, într-o mînă cu pieptenele oprit în păr, cealaltă prinsă ușor de una din barele de fier ale ferestrei.

Mergînd numai pe gazon și favorizat de întuneric și de răpăitul ploii care se pornise din nou, dar fără vînt, m-am apropiat atît de mult încît puteam s-o ating. Nu m-a lăsat inima să-i întrerup reveria ; ar fi fost o impietate. Am stat locului sorbind-o din ochi.

Nu-și dăduse seama de prezența mea. Se uita la imaginea ferestrei, proiectată pe fundalul nopții, la umbrele barelor de la geam, la pietrișul lucitor de pe cărare, la bezna de nepătruns în care erau cufundate grădina și dealurile dimprejur și scoase un oftat adînc care răsună în inima mea ca o chemare.

— De ce oftează domnișoara Gilchrist ? i-am șoptit. Își amintește de prietenii plecați departe ?

Întoarse repede capul în direcția mea, singurul gest de surprindere pe care găsi de cuviință să-l facă. Imediat am păşit în lumină şi m-am înclinat adînc.

— Dumneata ! Aici ? zise ea.

— Da, aici. Vin de foarte departe, am bătut vreo sută cincizeci de leghe, ca să te văd. Am așteptat toată seara în grădină. Binevoiește domnișoara Gilchrist să întindă mîna unui prieten la ananghie ?

Mi-a întins mîna printre bare şi, lăsîndu-mă într-un genunchi, i-am sărutat-o de două ori. La al doilea sărut, şi-a retras-o brusc, cu o tresărire mai vie decît la primul, cel puțin așa mi s-a părut. M-am ridicat şi cîtăva vreme am tăcut amîndoi. Sfiala de mai înainte m-a cuprins din nou, mult mai puternic. M-am uitat la fața ei ca să descopăr vreun semn de supărare şi văzînd-o cum mă privea îngrijorată şi apoi întorcînd ochii de la mine, mi-am zis că în sentimentele ei nu se petrecuse nici o schimbare.

— Cum de-ai avut nesăbuința să vii aici ! începu ea. Din cîte locuri sînt sub cer, numai aici nu trebuia să vii. Şi eu tocmai mă gîndeam că ai ajuns cu bine în Franța.

— Dumneata te gîndeai la mine ! am exclamat.

— Domnule Saint-Ives, nu-ți dai seama de pericolul în care te afli. Îmi vine greu să-ți explic, dar sînt sigură. Ah, crede-mă şi pleacă.

— Am cunoscut cele mai mari pericole, dar n-am pus niciodată prea mult preț pe viață, pe această viață pe care o trăim alături de oameni netrebnici. Studiile mi le-am făcut în războaie, un loc nu prea potrivit pentru educație, dar în care omul învață să-şi poarte viața în mînă ușor ca pe o mănuşă şi tot atît de ușor să şi-o sacrifice pentru iubită sau pentru onoarea lui. Dumneata îmi ceri să-mi fie frică şi rău faci. Am venit în Scoția, conştient de pericolul la care mă expun, ca să te văd şi să-ți vorbesc... poate pentru ultima oară. Repet, dîndu-mi seama de pericol. Şi dacă n-am stat la îndoială cînd am pornit, crezi că acum aş putea să dau înapoi ?

— Dumneata nu cunoşti situația ! exclamă ea vădit îngrozită. Locurile acestea, chiar şi grădina aceasta, înseamnă moarte pentru dumneata. Toți cred așa ; numai eu nu cred. Dacă te-ar auzi acum, dacă o şoaptă ar auzi...

mi-e groază cînd mă gîndesc ce s-ar întîmpla. Ah, du-te, pleacă în clipa asta. Te rog.

— Scumpă domnișoară, nu mă opri să-mi împlinesc misiunea pentru care am venit de atît de departe ; și nu uita că dintre toate milioanele de ființe cîte sînt în Anglia, numai în dumneata îndrăznesc să am încredere. Toată lumea e împotriva mea. Ești singurul meu aliat și, pentru că trebuie să-ți vorbesc, trebuie să mă asculți. Ce se spune despre mine e adevărat, dar totodată fals. Pe omul ăsta Goguelat într-adevăr l-am ucis... la asta te-ai referit ?

Aprobă cu o înclinare a capului, dar fără o vorbă ; pe față i se așternuse o paloare cadaverică.

— Dar l-am ucis în luptă cinstită. Pînă la el nu luasem viața nimănui, decît în război, care-i profesiunea mea.

Eram nerăbdător să aud ce va spune ea. Acum greul trecuse și mi-am dat seama că aflase dinainte cum se petrecuse totul. Dar mi-era cu neputință să continui relatarea fără un cît de mic semn de încurajare.

— Dumneata mă găsești vinovat ?

— Nu, nu, deloc. E o chestiune în care nu mă pot pronunța... sînt prea tînără. Nu mă îndoiesc că aveai dreptate să procedezi astfel. Așa am susținut totdeauna... în fața lui Ronald. Bineînțeles, nu și în fața mătușii mele. De ea mi-e frică și o las să vorbească cum vrea. Nu trebuie să mă consideri un prieten neloial. Nici chiar în privința maiorului !... nu ți-am spus că ne arată multă prietenie... Maiorul Chevenix, vreau să spun... l-a îndrăgit mult pe Ronald ! El ne-a adus știrea despre acel odios Clausel, că a fost prins și despre tot ce-a declarat el. Am fost revoltată. I-am spus... cred că i-am spus prea multe vorbe neplăcute... și totuși trebuie să mărturisesc că a fost foarte binevoitor. Mi-a spus : „Dumneata și eu, care îi sîntem prieteni, știm că Champdivers e nevinovat. Dar la ce folosește ? Totul s-a petrecut într-un colț al camerei, ca să zic așa între patru ochi". După aceea mi-a zis : „Oferiți-mi prilejul unei convorbiri confidențiale și am să vă spun mai multe". Și într-adevăr mi-a spus. Mi-a povestit ce mi-ai spus și dumneata... că a fost o chestiune de onoare și că nu ți se poate reproșa nimic. O, trebuie să mărturisesc că-mi place acest maior Chevenix !

Auzind-o, mă cuprinse o chinuitoare gelozie. Mi-am amintit de ziua cînd a zărit-o prima oară, interesul cu

care a privit-o și nu m-am putut stăpîni să nu-l admir pentru ingeniozitatea cu care a profitat de cunoștința noastră ca să-mi ia locul. În dragoste, ca și în război, totul e îngăduit. De aceea, acum eram nerăbdător să vorbesc mai mult decît înainte de a o auzi pe Flora spunîndu-mi aceste cuvinte. Puteam astfel cel puțin să alung odioasa imagine a maiorului Chevenix și am pornit imediat să-i povestesc aventurile mele, aceleași relatate pînă acum, pe care însă le-am redat mai pe scurt și cu totul altă intenție. Fiecare episod dobîndea acum o semnificație deosebită, „fiecare drum ducea la Roma"... adică la Flora.

Cînd am început să vorbesc, am îngenuncheat pe prundișul de sub fereastra joasă, mi-am sprijinit mîinile pe pervazul ferestrei și mi-am coborît glasul pînă la o șoaptă tainică. Flora a îngenuncheat de asemenea de cealaltă parte, încît capetele noastre erau la același nivel, despărțite doar de bare. Astfel așezați și despărțiți, apropierea dintre noi și șușotitul necontenit al glasului meu implorator au acționat treptat tot mai puternic asupra inimii ei și poate nu mai puțin asupra mea. Căci aceste farmece au dublu tăiș. Prostuțele păsărele pot fi ușor ademenite de fluiericea păsărarului, deși e doar o țeavă de trestie. Nu tot astfel o păsărică din specia noastră. Pe măsură ce vorbeam, căpătam încredere în mine și glasul găsea noi modulații. Fețele ni s-au apropiat și mai mult de bare și ne-am lăsat în voia fascinației și a pasiunii. Ne-am spus vorbe de dragoste tot mai fierbinți. O inimă numai cu inima poate fi cucerită.

— Acum aș vrea să-ți spun ce mai poți face pentru mine, am continuat eu. Îți dai desigur seama cît de inevitabil e pentru un om de onoare să accepte primejdia. Mică nu-i primejdia la care mă expun în acest moment. Dar dacă... dar în cel mai nefericit caz, n-aș vrea să-i îmbogățesc nici pe dușmanii mei, nici pe *Prințul Regent* [1]. Am aici o sumă de bani pe care mi-a dăruit-o unchiul meu. Opt mii și ceva de lire. Vrei să-i primești în păstrare ? Să nu-i consideri doar niște simpli bani, primește-i și păstrează-i ca pe o relicvă a prietenului dumitale sau ca pe o prețioasă părticică din el. S-ar putea ca nu peste mult să-mi fie foarte necesari. Cunoști vechea povestire din

[1] Titlu purtat de George, prințul Galilor, în timpul incapacității mintale a regelui George al III-lea (1811—1820). (N.T.)

popor a uriașului care și-a lăsat inima în păstrarea soției sale, socotind că e mai cuminte să se încreadă în fidelitatea ei decît în propria sa tărie ? Flora, uriașul sînt eu... unul foarte mic : vrei să fii custodele vieții mele ? Îți ofer acești bani ca un simbol al dragostei mele. Dacă ești de acord, îți voi dărui în fața lui Dumnezeu numele meu și întreaga-mi avere. Iar de se va împlini nenorocirea care mă paște, de nu-mi va fi dat să te numesc cîndva soția mea, îngăduie-mi cel puțin să sper că te vei folosi de dania unchiului meu, ca văduvă a mea.

— Nu, asta nu. Asta niciodată, zise ea.

— Atunci ce ? Ce altceva, îngerul meu ? În definitiv, ce preț au vorbele ? Pentru mine nu are valoare decît un singur nume, Flora, dragostea mea !

— Anne ! exclamă ea.

— Iubita mea ! am răspuns.

Geloasele bare, fixate sus și jos în piatră și ciment, au stînjenit extazul acelei clipe, dar am tras-o pe iubita mea lîngă mine cît mi-au îngăduit. Ea nu s-a ferit de buzele mele. Brațele i-au cuprins trupul, care se lăsă în voia îmbrățișării mele. În timp ce stăteam așa înlănțuiți și totuși despărțiți, stîlcindu-ne fețele pe barele reci, ironia tăriilor naturii sau, cum prefer să spun, pizma unuia dintre zei, stîrni iarăși stihiile acelei nopți furtunoase. Vîntul începu să clatine din nou vîrfurile copacilor, o aversă de ploaie rece venind dinspre mare inundă grădina și, de parcă diavolul își vîrî coada, un jgheab al acoperișului, care fusese pînă atunci înfundat, începu pe neașteptate să-și reverse apele peste capul și umerii mei, cu forța unei fîntîni arteziene. Ne-am desprins buimăciți ; am sărit amîndoi în picioare ca și cum ne-ar fi surprins ceva. După o clipă, stînd însă amîndoi tot în picioare, ne-am apropiat din nou de o parte și de cealaltă a ferestrei.

— Flora, darul meu e sărac.

Ea îmi prinse mîna și mi-o strînse la piept.

— E îndeajuns de bogat chiar și pentru o regină ! zise ea, cu o intonație mai grăitoare decît vorbele. Anne, bravul meu Anne ! Aș fi fericită să-ți fiu slujnică. Mai că-l invidiez pe băiatul acela Rowley. Dar nu ! reveni ea. Nu invidiez pe nimeni... N-am de ce... sînt a ta.

— A mea pentru totdeauna ! Numai a mea, orice s-ar întîmpla !

— Numai a ta. Cu totul și pentru totdeauna, repetă ea.

Zeul pizmaș, dacă a fost vreunul, trebuie să se fi simțit umilit, văzînd cît de neputincios era în fața fericirii muritorilor. Stăteam sub o adevărată trîmbă de apă ; și ea era udă, dar nu numai din cauza îmbrățișării mele ci și a stropilor împroșcați de furtună. Lumînările se terminaseră și acum eram în întuneric. În camera cufundată în beznă nu mai zăream decît strălucirea ochilor ei. Probabil că ei îi apăream ca o siluetă aureolată de ploaie și de șuvoiul din vechiul jgheab gotic de deasupra capului.

Curînd ne-am simțit mai liniștiți și mai puțin stînjeniți ; și cînd a trecut aversa, care se dovedi a fi fost ultima, am început să vorbim despre ce avem de făcut. Îl cunoștea pe domnul Robbie căruia îi fusesem atît de succint recomandat de către domnul Romaine. Era chiar invitată pentru luni seara la el acasă. Mi-a descris pe scurt, cu un deosebit spirit de pătrundere, firea bătrînului gentleman, ceea ce nu peste mult avea să-mi fie de mare folos. Era, pare-se, un înflăcărat iubitor de lucruri antice și îndeosebi pasionat de heraldică. M-am bucurat nespus, pentru că eu însumi eram, datorită domnului de Culemberg, destul de bine pregătit în această știință și cunoșteam blazoanele celor mai multe familii de seamă din Europa. Chiar în timp ce ea vorbea am luat hotărîrea, deși ei nu i-am spus, să mă întîlnesc luni seara cu Flora, ca oaspete în casa domnului Robbie.

I-am înmînat banii ; adusesem, bineînțeles, numai bancnote. I le-am dat spunîndu-i că vor fi zestrea ei.

— O zestre nu chiar mică pentru un simplu soldat, am adăugat trecîndu-i-le printre bare.

— O, Anne, dar unde am să le țin ? Dacă le găsește mătușa ! Ce-ar putea să-i spun !

— Ține-le lîngă inima ta, i-am sugerat.

— Atunci vei fi mereu lîngă comoara ta, pentru că ești veșnic acolo ! zise ea.

O neașteptată înseninare a nopții ne întrerupse. Norii se risipiră. Pretutindeni pe cer sclipeau stele. M-am uitat la ceas și am rămas surprins constatînd că era aproape cinci dimineața.

Capitolul XXVII

DUMINICĂ

Era de mult timpul să plec din Swanston. Mă întrebam însă cum am să mă descurc mai departe. În seara precedentă mă înțelesesem cu Rowley s-o prevină pe doamna McRankine că m-am întîlnit cu un prieten și nu mă voi întoarce decît spre dimineață. Minciuna era destul de bună, dar greu de crezut acum cînd eram ud leoarcă. Nu mă puteam duce acasă înainte de a fi găsit un adăpost, un foc la care să-mi usuc îmbrăcămintea și un pat unde să mă pot odihni pînă ce se usucă.

Norocul mi-a venit și de astă dată în ajutor. Cînd am ajuns pe coama primului deal, am zărit destul de aproape în stînga o lumină. Probabil că era un bolnav acolo, căci ce altceva putea fi într-o regiune de țară, la o oră atît de nepotrivită ? Am deslușit un zvon de cîntec și pe măsură ce mă apropiam îl auzeam tot mai clar, ca pînă la urmă să-i disting și cuvintele, cum nu se putea mai nimerite pentru acea oră și starea în care se aflau cîntăreții. Cîntecul era „N-are decît cocoșul să glăsuiască și de ziuă să mijească“ și-l cîntau atît de fals și cu atîta înfocare, încît eram sigur că goliseră cel puțin trei sticle.

Am ajuns la o casă de țară modestă, din cele cu două încăperi și o firmă deasupra ușii, așezată la marginea drumului. Lumina din casă răzbătea afară alungînd întrucîtva întunericul și am putut să descifrez inscripția : „Popasul vînătorilor, Alexandru Hendry. Bere Neagră, Bere blondă și băuturi alcoolice englezești. Paturi“.

La prima bătaie în ușă cîntecul încetă și dinăuntru o voce de om cherchelit întrebă sever :

— Cine-i acolo ?

— Un călător cumsecade, am răspuns.

Imediat după aceea, zăvoarele de la uși au fost trase de un grup de tineri uimitor de înalți, cum nu mai văzu-

sem înainte, toți beți criță, dar foarte corect îmbrăcați, unul din ei (probabil cel mai beat din grup) purtînd o lumînare cu care stropea fără să-i pese hainele însoțitorilor săi. Cînd i-am văzut, nu m-am putut stăpîni să nu zîmbesc amintindu-mi teama cu care mă apropiasem de casă. M-au primit cu multă bunăvoință și mi-au luat drept bună minciuna ticluită la repezeală, cum că veneam de la Peebles și că rătăcisem drumul. M-au luat cu ei în camera unde șezuseră — o odăiță de cîrciumă retrasă, cu un cămin în care duduia focul și cu nenumărate sticle pe podea — și mi-au făcut cunoscut că, primindu-mă acum în mijlocul lor, am fost acceptat ca membru vremelnic în „Clubul—celor-înalți-de-șase-picioare“ [1], o societate atletică de tineri de bună condiție care frecventau deseori „Popasul vînătorilor“. Mi-au spus că nimerisem tocmai cînd se aflau într-o „ședință de toată noaptea“ după o hoinăreală de patruzeci de mile care durase toată simbăta și m-au asigurat că toți membrii vor fi treji și în bună stare la serviciul religios de amiază într-o biserică din apropiere — Collingwood, dacă țin bine minte. Eram cît pe-aci să zîmbesc iarăși, dar de astă dată m-am stăpînit ; am socotit că momentul nu era potrivit. Într-adevăr, deși condiția de admitere în club era să ai șase picioare înălțime, toți depășeau cu mult această limită. Cînd i-am privit de la înălțimea mea, m-a cuprins un sentiment de teamă ca în vremea copilăriei și mă întrebam ce mai aveau de gînd să facă. Dar „cei-de-șase-picioare“, deși foarte beți, s-au dovedit nu mai puțin amabili. Cîrciumarul și slugile de la „Popasul vînătorilor“ se culcaseră și dormeau de multă vreme. Fie în puterea obișnuinței fie datorită unui har natural, nu-i supăra hărmălaia din casă și acum zăceau întinși în bucătărie, rînduiți ca mumiile egiptene ; doar că sforăitul lor creștea și scădea ca fîrnîitul unui cimpoi. „Cei-de-șase-picioare“ dădură năvală peste ei, în citadela lor, ca să zic așa. Numărară priciurile și pe cei ce dormeau. Îmi propuseră să mă culc lîngă una din fetișcane sau să scoată pe una din ele ca să-mi facă mie loc. Se împiedicară de scaune și făcură un tărăboi de să trezească și morții, întreaga scenă fiind luminată de același făclier, dar care purta acum două lumînări și se clătina ca un om în bătaia viscolului. Pînă la urmă mi-au găsit un loc, hainele mi-au

[1] Circa 1,83 m.

fost puse la uscat în faţa căminului din cîrciumă şi m-au lăsat, slavă domnului, să mă odihnesc.

M-am trezit pe la ceasurile nouă, cu lumina soarelui în ochi. L-am chemat pe cîrciumar, care îmi aduse hainele uscate şi bine periate şi-mi dădu buna veste că toţi „cei-de-şase-picioare“ se culcaseră şi dormeau buştean după beţie. M-am întrebat nedumerit unde găsiseră loc să se culce şi ei, şi, în timp ce mă plimbam prin peticul de grădină a cîrciumii în aşteptarea gustării de dimineaţă, am ajuns la uşa unui grajd. M-am uitat înăuntru şi am văzut feţele lor roşii de-a valma printre paie, ca stafidele într-un cozonac.

— Mîncaţi-l cît e fierbinte, zise voinica servitoare care mi-adusese nişte *porridge* [1]. Ce-au mai chefuit astă noapte ! Sînt totuşi de treabă şi nici unul nu s-a întrecut cu gluma. Dar hainele lui Farbes... nu ştiu cum o să iasă săul din ele ! adăugă ea oftînd.

Am înţeles că Farbes era făclierul şi în sinea mea i-am dat dreptate.

Cînd am pornit la drum era o dimineaţă splendidă. Soarele strălucea, se simţea primăvara, în aer pluteau miresme îmbătătoare şi cîteva păsărele curajoase cîntau în crîngul pe lîngă care am trecut. Aveam atîtea motive de reverie şi mulţumire în această încîntătoare dimineaţă ! Şi totuşi ceva mă frămînta. Dacă intram în oraş ziua în amiaza mare era ca şi cum aş fi mărşăluit împotriva unei baterii ; fiecare faţă întîlnită ar fi însemnat o ţeavă de tun îndreptată ameninţător spre mine. Deodată mi-a trecut prin minte că aş putea să înfrunt această situaţie mult mai uşor dacă mi-aş fi găsit un tovarăş de drum. Nu departe de Merchiston, am avut norocul să zăresc un bărbat corpolent, îmbrăcat cu haine negre din postav bun şi cu jambiere, care stătea aplecat în faţa unui zid de piatră, cu capul aproape între genunchi. M-am grăbit să profit de această ocazie şi cînd am ajuns în dreptul lui, m-am oprit şi l-am întrebat ce a găsit acolo atît de interesant.

Îşi întoarse spre mine faţa, nu cu mult mai îngustă decît spatele.

— O, domnule, mă întrebam cum de-am fost atît de orb să trec pe acest drum ani de-a rîndul, în fiecare săptămînă, de cîte ori vremea îmi îngăduia, fără să observ

[1] Griş de ovăz fiert în lapte. (N.T.)

pînă acum această piatră, zise el atingînd-o cu un frumos baston de stejar.

Mi-am îndreptat privirea spre locul arătat. Piatra, care fusese încastrată pe partea laterală a zidului, purta urme de sculptură heraldică ; și imediat o bănuială îmi fulgeră prin minte. Înfățișarea omului se potrivea cu descrierea pe care mi-o făcuse Flora despre domnul Robbie și cunoștințele mele de heraldică erau o cale să-mi verific bănuiala. Ar fi fost nespus de nimerit să fac cunoștință, fără prea multă ceremonie, cu omul la care trebuia să mă duc a doua zi pentru povestea mea cu ciobanii și să-i cîștig de pe acum bunăvoința. M-am aplecat și eu ca să mă uit.

— E o tresă de blazon [1] peste trei chefali în treimea de sus, i-am zis. Pare să fie Douglas [2], nu-i așa ?

— Da, domnule, așa e, aveți dreptate, zise el. Pare să fie într-adevăr Douglas. Totuși lipsindu-i culorile și ros de vreme cum e, cine s-ar încumeta să susțină o asemenea părere ? Dar dați-mi voie, domnule, să fiu indiscret. În aceste vremuri de decadență a culturii, cunoștințele dumneavoastră mă uimesc.

— În tinerețe am primit învățătură serioasă de la un bătrîn gentleman, prieten al familiei mele, aș putea spune tutorele meu. De atunci însă am cam uitat-o. Doamne ferește să credeți cumva că aș fi un heraldist ! Sînt un simplu amator fără studii.

— Puțină modestie nu strică chiar unui heraldist, zise amabil noua mea cunoștință.

Pe scurt, am plecat împreună, continuînd să conversăm prietenește pe drumul de țară ce-mi mai rămăsese de parcurs, prin mahalalele și pe străzile Orașului Nou, care acum era pustiu și tăcut, ca un cimitir. Prăvăliile erau închise, nu trecea nici un vehicul, pisicile se jucau în mijlocul străzii la soare, iar glasurile și zgomotul pașilor noștri erau repetate de ecoul liniștitelor case. Era momentul culminant, deplin și straniu, al extazului religios săptămînal pe care trebuia să-l respecte orașul Edinburg : proslăvirea sabatului ; și, mărturisesc, spectacolul nu era

[1] Semn în formă de „V" întors (Λ), folosit pe blazoane. (N.T.

[2] Familie scoțiană cunoscută, care a jucat un rol important în rezistența scoțienilor împotriva englezilor și a regilor din dinastia Stuart. (N.T.)

lipsit de măreție, cu toate că nu era deloc vesel. Puține cinstiri religioase sînt mai impunătoare. În timp ce mergeam și vorbeam, deodată în această desăvîrșită liniște începură să sune clopotele din întreg orașul și imediat străzile se umplură de credincioși îmbrăcați cuviincios, care se duceau la biserică.

— Ah, se trag clopotele ! zise însoțitorul meu. Întrucît sînteți străin de oraș, vă voi oferi un loc în strana mea. Nu știu dacă cunoașteți cît de cît ritualul nostru scoțian ; dacă nu, am să vă arăt eu paginile din biblie. Vă veți convinge că doctorul Henry Gray de la biserica Sfînta Maria, de care aparțin eu, e un bun predicator.

Invitația lui m-a pus în încurcătură. Prezenta un risc pentru care nu eram pregătit. M-am gîndit că, stînd nemișcat în strană, în tot timpul serviciului religios, mulți din cei care pe stradă trecuseră pe lîngă mine aruncîndu-mi doar o privire grăbită, puteau să mă privească în voie și pînă la urmă să mă recunoască. O nefericită întoarcere a capului ajungea ca să le atragă atenția. Cine-i acolo ? s-ar fi întrebat ei. Desigur îl cunosc ! Și cum biserica e singurul loc din lume unde omul are timp să gîndească, pînă la urmă și-ar fi amintit de mine. Am luat totuși hotărîrea să mă duc. I-am mulțumit amabilei mele cunoștințe și am acceptat invitația.

Drumul ne-a dus acum în cartierul de nord-est al orașului, prin suburbii noi, atrăgătoare, spre o biserică de mărime potrivită, recent construită, unde peste puțin aveam să iau loc lîngă bunul meu samaritean, privit de o întreagă congregație de fețe amenințătoare. La început, de teama unui eventual pericol, am fost cu ochii în patru ; dar cu timpul, încredințîndu-mă că nu aveam de ce mă teme și că serviciul religios nu era cîtuși de puțin amenințat să fie tulburat de arestarea unui spion francez, m-am resemnat să ascult predica doctorului Henry Gray.

După ce am trecut această grea încercare, în timp ce ieșeam din biserică prietenul meu fu înconjurat de cunoscuții săi și mare mi-a fost bucuria auzindu-i că i se adresau, așa cum bănuisem cu numele de Robbie.

Îndată ce ne-am depărtat de mulțime, m-am înclinat politicos și l-am întrebat :

— Domnul Robbie ?

— Da, domnule, răspunse el.

— Dacă nu mă înșel, avocat ?

— *Writer to his Majesty's Signet* [1], la dispoziția dumneavoastră.

— Eram, pare-se, sortiți să facem cunoștință, i-am spus eu. Am în buzunar o carte de vizită destinată dumneavoastră. E de la avocatul familiei mele care, la despărțire, m-a rugat să vă prezint salutările sale și speră că veți trece cu vederea peste o recomandare atît de neceremonioasă.

I-am înmînat cartea de vizită.

— A, da, da, vechiul meu prieten Daniel, zise el uitîndu-se la cartea de vizită. Cum o mai duce vechiul meu prieten Daniel ?

I-am dat vești bune despre sănătatea domnului Romaine.

— Nostimă întîmplare, fără îndoială, continuă el. Și fiindcă acum ne cunoaștem... cu atît de mult folos pentru mine !... cel mai firesc lucru e să dăm îndată curs cunoștinței noastre. Îngăduiți-mi să vă invit între predici la o gustare, o sticlă de vin înfundat, pecetluit cu sigiliul meu verde [2]... și, cum nimeni nu ne va tulbura, vom putea sta de vorbă despre blazoane, domnule Dulcie !

Sub acest nume mă prezentasem atunci, pentru a-i cîștiga bunăvoința înainte de a-i spune ce anume mă aducea la el.

— Vă rog să mă iertați, domnule, trebuie oare să înțeleg că mă invitați la dumneavoastră acasă ?

— Asta am vrut să spun. Noi cei de aici avem renume de oameni ospitalieri și mi-ar plăcea să vă convingeți că și eu sînt unul dintre ei.

— Domnule Robbie, sper să mă conving în altă zi, dar nu acum. Doresc să nu mă înțelegeți greșit. Chestiunea care mă aduce în orașul dumneavoastră are un caracter special. Pînă ce nu veți afla despre ce e vorba... de fapt, pînă nu vă veți spune cuvîntul... aș avea sentimentul că v-am furat invitația.

— Bine, bine, zise el ceva mai reținut. Fie cum doriți dumneavoastră, deși vorbiți de parcă ați fi săvîrșit un omor ! Cel păgubit sînt eu. Mă văd silit să mănînc singur,

---

[1] Titulatura unei categorii speciale de avocați din Edinburg. (N. T.)

[2] Culoarea verde a sigiliului avocaților și a mapelor folosite în trecut de aceștia pentru documente și diferite acte. (N.T.)

ceea ce nu e deloc plăcut pentru un om cu constituția mea, să mă mulțumesc doar cu o măsură de vin franțuzesc roșu și să meditez. Dar, dacă chestiunea dumitale are un caracter atît de special, nu suferă desigur întîrziere.

— Trebuie să mărturisesc, domnule, că e într-adevăr foarte urgentă.

— Atunci, să zicem mîine dimineață la opt și jumătate, spuse el. Gestul dumneavoastră vă face cinste dar sper că după ce vă veți liniști veți accepta să luăm gustarea pe care doar o amînăm și să nu uităm sticla. Aveți adresa mea ? adăugă el și mi-o dădu, ceea ce era tot ce doream deocamdată.

În York Place ne-am despărțit foarte politicos și eu am pornit prin mulțimea care se întorcea de la biserică, spre locuința mea din St. James Square.

Aproape de ușa casei, pe cine credeți că am ajuns din urmă ? Pe gazda mea, îmbrăcată într-o elegantă rochie sobră, tîrîndu-l în urma ei pe Rowley, cu cocardă la pălărie și cizme elegante ! Cînd spun că era în urma ei mă exprim metaforic. În realitate, o conducea foarte grav la braț. Am suit după ei scările, zîmbind în sinea mea.

Îndată ce m-au zărit, amîndoi se grăbiră să mă salute, iar doamna McRankine mă întrebă unde fusesem. I-am spus mîndru numele bisericii și al predicatorului, bănuind din neștiință că în acest fel îi cîștig simpatia. Ea însă mă făcu să înțeleg numaidecît că greșeam gîndind astfel.

Sunetul pe care îl scoase avea un înțeles clar, deși mi-e cu neputință să-l reproduc în scris. Și fără zăbavă am urmat calea de care vorbeam mai înainte.

— Nu trebuie să uitați că sînt un străin în acest oraș. Dacă am greșit, stimată doamnă, am făcut-o din simplă neștiință și astăzi după-amiază vă voi însoți la biserică, dacă veți avea bunăvoința să-mi îngăduiți.

Nu se arătă deloc împăcată și plecă bombănind în camera ei.

Așa cum prevăzusem, clopotele abia începură să bată că doamna McRankine se și prezentă să ne însoțească, iar eu mă ridicai imediat și-i oferii brațul. Rowley ne urmă. Începusem să mă obișnuiesc cu primejdiile ședерii mele în Edinburg și chiar mă amuza să dau piept cu o nouă biserică plină de enoriași. Mărturisesc că amuzamentul

nu a durat pînă la sfîrșit. Căci dacă doctorul Gray se lungise cu predica, domnul McCraw nu numai că o lungi dar o mai și încîlci, iar subiectul predicii (un atac pe față împotriva tuturor bisericilor din lume, printre care și a mea), cînd era lipsit de efectul tonic al insultei personale mă predispunea la somn. Dar m-am silit din răsputeri să nu adorm, pe Rowley l-am împiedicat să moțăie folosindu-mă de vîrful unui ac și în acest fel am reușit să rămînem treji pînă la sfîrșit.

Bethiah a fost complet cîștigată prin această „dovadă de pioșenie", deși la asta cred că au contribuit și anumite considerații mai lumești. În primul rînd, doamna n-a avut nimic împotrivă să meargă la biserică la braț cu un tînăr gentleman elegant îmbrăcat, urmată de un servitor spilcuit cu cocardă la pălărie. Mi-am putut da seama din felul cum a pus stăpînire pe noi, ne-a arătat pasajele din biblie despre care se vorbea, mi-a șoptit numele pastorului și ne-a oferit bomboane de mentă pe care (împreună cu ale mele) le-am trecut lui Rowley, și la fiecare nouă atenție față de noi arunca o privire în jurul bisericii ca să se încredințeze că fusese observată. Rowley era un băiat drăguț ; și îmi veți ierta dacă amintesc că și eu eram un tînăr destul de chipeș. La biserică se dusese urmată de un servitor cu cocardă la pălărie și casa îi era luminată de prezența a doi tineri chipeși, care se purtau amabil și respectuos în compania ei și-i acceptau părerile fără replică.

Aceste sentimente meritau să fie încurajate și în drum spre casă, pe cînd veneam de la biserică — dacă se putea într-adevăr numi biserică în sensul cunoscut de mine — am ticluit un plan viclean care să-i stimuleze curiozitatea. Am început să-i fac confidențe în legătură cu aventura mea sentimentală. Îndată ce i-am pomenit de domnișoara către care se îndrepta pasiunea mea, se întoarse spre mine și mă privi grav.

— E frumoasă ? mă întrebă ea.

Am asigurat-o că așa era într-adevăr.

În cele din urmă începu s-o intereseze ceea ce îi povesteam despre idila mea și mă ascultă cu lăcomie ca o mîță care se linge pe bot în fața unei farfurii cu smîntînă ; și, oricît ar părea de ciudat — atît de molipsitoare e pasiunea dragostei ! — nu mai puțină plăcere am simțit

poate și eu, destăinuindu-mă acelei inimi de piatră. Între noi s-a înfiripat astfel o legătură. Din acel ceas s-ar fi zis că alcătuiam o singură familie și nu mi-a fost prea greu s-o conving să ia ceaiul cu noi și să ne prezideze masa. Nu s-a pomenit desigur un trio atît de nepotrivit ca Rowley, doamna McRankine și Vicontele Anne ! Eu însă eram, cu o mică deosebire, de partea Apostolului : „toată cinstirea femeilor !“ Dacă nu izbutesc să plac unei femei, merit să fiu spînzurat cu propria-mi cravată !

Capitolul XXVIII

ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE LUNI : SINDROFIA DE LA AVOCAT

În dimineața următoare, pe la orele opt și jumătate, trăgeam de cordonul clopotului de la ușa biroului domnului Robbie din Castle Street. L-am găsit la birou, într-o cameră înconjurată de mai multe rafturi cu coperte de dosare din tablă verde. Mă primi ca pe un vechi prieten.

— Hai, domnule, dă-i drumul ! Hai, zise el. Dentistul e gata și cred că operația nu vai fi dureroasă.

— Nu sînt la fel de sigur, domnule Robbie, am zîs eu dînd mîna cu el. Dar cu mine nu va fi, cel puțin, timp pierdut în zadar.

A trebuit să-i mărturisesc că am hoinărit cu doi ciobani și turmele lor, că m-am folosit de un nume fals, că am omorît sau aproape am omorît pe un tovarăș de-al lor într-o încăierare undeva într-o regiune pustie și că am lăsat doi oameni absolut nevinovați să zacă cîtva timp într-o închisoare pentru o învinuire de care aș fi putut să-i scap imediat asumîndu-mi-o. I-am spus toate acestea ca să-i pun în față de la început aspectele cele mai primejdioase ale situației mele. El mă ascultă într-o atitudine gravă, dar fără cel mai mic semn de surprindere.

— Înțeleg, domnule, am continuat eu, să plătesc pentru nefericita mea nebunie, dar aș dori mult ca totul să se rezolve, dacă e posibil, fără prezența mea în persoană și chiar fără să se pomenească adevăratul meu nume. Am avut prudența ca în această hoinăreală de agrement să călătoresc sub nume false. Familia mea ar fi foarte neliniștită dacă ar afla ceva despre această ispravă a mea. Dar dacă încăierarea cu acel Faa s-a sfîrșit cumva tragic, iar Todd și Candlish au fost arestați, n-am să stau deoparte, lăsîndu-i să fie canoniți, cu atît mai puțin pedepsiți. Vă autorizez să mă dați pe mîna judecății, dacă veți găsi că altă cale nu-i, sau, dacă veți socoti că nu e necesar, să vă

pregătiţi între timp să-i apăraţi. Vă rog să mă credeţi, domnule, că în pofida impresiei donchișoteşti ce poate vă fac, sînt hotărît să fiu drept.

— Aţi vorbit foarte cinstit, zise domnul Robbie. Nu mă ocup cu asemenea cazuri, cum desigur v-a spus prietenul dumneavoastră, domnul Romaine. Foarte rar accept procese penale sau care au cît de cît atingere cu aspecte penale. Totuși, pentru un tînăr gentleman ca dumneata, pot face o excepţie și cred că sînt în măsură să-l ajut, poate, mai mult decît altul. Mă duc chiar acum la cabinetul procurorului să mă interesez.

— O clipă numai, domnule Robbie, am zis eu. Aţi uitat chestiunea cheltuielilor. M-am gîndit să vă încredinţez, pentru început, o mie de lire.

— Stimate domn, fiţi amabil și aşteptaţi pînă vă voi prezenta nota mea de plată, zise sever domnul Robbie.

— Am socotit că, venind la dumneavoastră aproape ca un necunoscut și încredinţîndu-vă o afacere atît de neobișnuită în practica dumneavoastră profesională, o chezășie substanţială a bunei mele credinţe...

— Nu în acest fel ne facem profesiunea în Scoţia, domnule, mă întrerupse el, cu aerul de a pune capăt discuţiei.

— Totuși, domnule Robbie, vă cer îngăduinţa să precizez că nu m-am referit numai la cheltuielile de judecată. Mă gîndesc și la Todd și la Candlish. Sînt oameni de ispravă ; au suferit din cauza mea o lungă perioadă de întemniţare și doresc să-i despăgubiţi cît mai generos. De aceea v-am oferit cele o mie de lire. Am vrut în acest fel să vă faceţi o idee cît îmi dă mîna să cheltuiesc pentru rezolvarea acestei chestiuni.

— Vă înţeleg foarte bine, domnule Dulcie, dar cu cît voi pleca mai curînd cu atît treaba asta se va încheia mai bine. Secretarul meu vă va conduce în sala de aşteptare și vă va da *Caledonian Mercury* [1] de astăzi și ultimul *Register* [2], ca să vă amuzaţi între timp.

Domnul Robbie a lipsit, cred, cel puţin trei ore. L-am zărit coborînd din birjă la poartă și aproape imediat am fost condus în birou, unde atitudinea sa solemnă m-a

[1] Crainicul Scoţiei. Caledonia, vechea denumire romană a regiunii din nordul Britaniei, corespunzătoare Scoţiei. (N.T.)

[2] Colecţie de hotărîri judecătoreşti, date pe baza dreptului cutumiar. (N.T.)

făcut să presimt veşti rele. Cîtva timp a avut cruzimea să-mi ţină o lecţie despre nemaipomenita neghiobie, „ca să nu spun imoralitate", a purtării mele.

— Am ţinut cu atît mai mult să vă spun părerea cu cît se pare că veţi scăpa cu faţa curată din treaba asta, continuă el cu ceea ce, cred, ar fi putut să înceapă. Faa a ieşit sănătos din spital, iar ceilalţi doi, Todd şi Candlish, ar fi fost demult eliberaţi dacă nu s-ar fi purtat excepţional de loial faţă de dumneavoastră, domnule Dulcie... sau domnule Ivy, cum cred că ar trebui să vă spun acum. Nici unul din cei doi bătrîni nătîngi n-a scos o vorbă din care să rezulte existenţa unei asemenea persoane. Cînd au fost confruntaţi cu versiunea lui Faa despre cele întîmplate, au dat răspunsuri atît de diferite de propriile lor declaraţii anterioare şi fiecare în alt fel, încît procurorul n-a mai ştiut ce să creadă şi a tras concluzia că era ceva la mijloc. Vă închipuiţi cît haz am făcut pe socoteala asta ! Pînă la urmă am avut satisfacţia să-i văd pe cei doi prieteni ai dumitale puşi în libertate şi foarte bucuroşi să pornească iarăşi la drum.

— Vai, domnule, trebuia să-i aduceţi aici !

— Nu mi-aţi dat nici un fel de instrucţiuni în acest sens, domnule Dulcie ! Cum puteam să ştiu că aţi dori să reînnoiţi o cunoştinţă de care aţi avut norocul să scăpaţi atît de bine ? Şi de fapt, ca să fiu sincer, dacă mi-aţi fi dat o asemenea instrucţiune, aş fi refuzat s-o aduc la îndeplinire ! Lăsaţi-i în plata domnului ! Au fost recompensaţi şi mulţumiţi şi au cea mai bună părere despre domnul Saint-Ivy. Domnule Dulcie, cînd am dat fiecăruia cîte cincizeci de lire, ceea ce... orice-ai zice dumneata... e mai mult decît de ajuns, Todd, singurul care a mai avut grai, şi-a aruncat toiagul la pămînt, spunînd : „Da, da, am zis eu că e un gentleman !" La care i-am spus : „Ascultă Todd, tot aşa a zis şi domnul Saint-Ivy despre voi !"

— Aşadar, a fost după cum spune zicala. „Cînd oamenii de lume se-ntîlnesc, complimentele nu mai contenesc."

— Nu, nu, domnule Dulcie, Todd şi Candlish au ieşit din viaţa dumneavoastră şi pentru totdeauna ! În felul lor, sînt oameni cumsecade, dar nu sînt potriviţi pentru cei de rangul dumneavoastră şi ar fi cazul să luaţi hotărîrea de a sfîrşi cu excentricităţile de tot felul... să nu mai legaţi prietenie cu ciobanii, cu vagabonzii sau ţiganii, ci să vă bucuraţi de plăcerile fireşti la vîrsta, averea, inteligenţa

și... dacă-mi îngădui... înfățișarea dumneavoastră atît de distinsă. Dar mai întîi, continuă el uitîndu-se la ceas, să trecem în sufragerie și să împărțim un prînz de burlac.

În timpul prînzului, care a fost excelent, domnul Robbie continuă să-mi vorbească pe aceeași temă.

— Sînteți, fără îndoială, ceea ce lumea numește un dansator. Ei bine, joi seara va fi balul *Consistoriului* [1]. Trebuie să veniți neapărat și în acest scop dați-mi voie să fac onorurile orașului și să vă trimit o invitație. Eu am deplină încredere într-un tînăr lipsit de experiență... dar dacă țineți la mine, să nu mai aud de ciobani sau de vagabonzi ! Și fiindcă veni vorba de asta, mă gîndesc că poate veți duce lipsă de partenere la balul Consistoriului... ei, am fost și eu tînăr cîndva !... așa că, dacă n-aveți nimic împotrivă să participați la ceva atît de plictisitor, cum e un ceai în casa unui avocat burlac, la care vin de obicei nepoții și nepoatele, strănepoții și strănepoatele și pupilii săi și în general întregul clan al descendenților clienților săi, ar fi bine să veniți și dumneavoastră pe la orele șapte. Cred că pot să vă prezint cîteva domnișoare la care merită să vă aruncați privirea și cu care ați putea să dansați la bal.

Îmi descrise apoi pe scurt cîteva dintre domnișoarele mai atrăgătoare pe care s-ar putea să le întîlnesc.

— În sfîrșit mai e cea mai bună prietenă a mea, domnișoara Flora, zise el. Dar nu voi încerca să v-o descriu. Veți aprecia singur.

Cum era ușor de bănuit, am acceptat invitația și m-am întors acasă ca să mă îmbrac cum se cuvenea pentru întîlnirea cu Flora și pentru veștile bune ce aveam să-i dau. Am motive să cred că toaleta mea a avut succes. La plecare, Rowley a exclamat :

— La naiba ! Arătați a-ntîia, domnule Anne !

Pînă și înăsprita Bethiah a fost... cum să spun ?... uimită, deși scandalizată, de înfățișarea mea ; și după ce, bineînțeles, a deplîns deșertăciunea acestor preocupări lumești, nu s-a putut stăpîni să mă admire, în cele din urmă.

— Vai domnule Dulcie, asta nu se cuvine unui creștin adevărat ! zise ea. Totuși, trebuie să mărturisesc că vă

[1] Corpul reprezentativ al bisericii Scoției. (N.T.)

prinde. Și, dacă ați făcut-o pentru fata pe care o veți întîlni diseară, mai că vă iert ! Copiii tot copii rămîn ! zise ea oftînd. Mi-aduc aminte cînd a venit domnul McRankine să mă pețească... e mult de-atunci !... mi-aduc aminte că purtam o rochie verde cu franjuri și aplicații, care... se spunea... îmi venea admirabil. Nu eram ceea ce s-ar putea numi frumoasă ; dar eram palidă, ageră la minte și interesantă.

Și se aplecă peste rampa scării cu o lumînare în mînă ca să mă vadă coborînd.

Sindrofia de la domnul Robbie a fost o petrecere în cerc restrîns. Nu vreau să spun că a fost lume puțină, fiindcă odăile erau pline de musafiri, ci doar că lipsea antrenul. Într-o cameră erau aranjate mese la care cei vîrstnici jucau absorbiți whist ; în cealaltă cameră, mai spațioasă, foarte mulți tineri de ambele sexe se amuzau fără prea multă însuflețire, domnișoarele stînd pe scaun ca să fie curtate și domnii în picioare lîngă ele, în diferite atitudini insinuante sau indiferente. Conversația părea să fie singura distracție ; trebuie să vă mai spun că pe mese erau împrăștiate o mulțime de albume și anuare, pe care tinerii cavaleri le răsfoiau și arătau domnișoarelor pozele. Domnul Robbie era mai tot timpul în camera unde invitații jucau cărți și numai din vreme în vreme, cînd nu era în joc, făcea cîte o scurtă incursiune printre tineri, trecînd jovial de la unul la altul, ca un adevărat unchi al tuturor.

În acea după-amiază, Flora îl întîlnise întîmplător pe domnul Robbie.

— De astă dată, domnișoară Flora, îi spusese el, să vii devreme, fiindcă vreau să-ți prezint o pasăre rară... un domn Dulcie, un proaspăt client al meu de care, mărturisesc, m-am îndrăgostit.

Și avusese amabilitatea să-i descrie înfățișarea mea în cîteva cuvinte, din care Flora își dăduse seama despre cine era vorba. De aceea, la sindrofie venise aproape sigură că mă va întîlni. În același timp era și foarte îngrijorată. Își alesese un scaun lîngă ușă, unde am găsit-o cînd am sosit, înconjurată de o gardă de tineri anoști. Cînd m-am apropiat de ea, s-a ridicat repede și m-a întîmpinat cu cel mai firesc aer și cu cuvinte vădit pregătite dinainte.

— Bună ziua, domnule Dulcie ? E aproape un veac de cînd nu v-am mai văzut !

— Am multe să vă spun, domnișoară Gilchrist, i-am răspuns. Pot să iau loc ?

Căci isteața fată, așezîndu-se lîngă ușă și folosindu-se cu un anume gînd de șalul ei, reușise să păstreze un scaun liber lîngă ea.

Cum era de așteptat, mi-l oferi și tinerii avură bunul simț să plece. Îndată ce m-am așezat, își deschise evantaiul și ținîndu-l în fața gurii îmi șopti :

— Ești nebun !

— Nebun din dragoste, da. Altminteri, nu.

— Sînt exasperată ! Nu-ți dai seama în ce stare mă aflu ! Ce-ai să-i spui lui Ronald, maiorului Chevenix și mătușii mele ?

— Mătușa ? am zis eu speriat. Păcatele mele ! E aici ?

— În camera de joc, la whist, zise Flora.

— Unde va rămîne probabil toată seara.

— S-ar putea, recunoscu ea. De obicei, așa face !

— Așadar, trebuie să ocolesc camera de joc, cum de altfel aveam de gînd. N-am venit aici să joc cărți, ci ca să sorb din ochi o anumită domnișoară cît îmi va pofti inima... de parcă ar putea vreodată pofta să-și sature... și să-i dau cîteva vești bune.

— Dar mai e aici și Ronald și maiorul ! stărui ea. Ei nu stau numai în camera de joc. Ronald mai vine și pleacă. Cît privește maiorul Chevenix...

— Stă tot timpul lîngă domnișoara Flora ? am întrerupt-o eu. Și vorbesc despre sărmanul Saint-Ives ? Am bănuit, draga mea, iar domnul Dulcie a venit ca să-l împiedice ! Te rog, alungă-ți aceste temeri. Nu-mi pasă de nici unul din ei, ci doar de mătușa ta.

— De mătușa mea, de ce ?

— Pentru că mătușa ta, iubito, e o doamnă și mai e și foarte inteligentă, și, ca toate doamnele inteligente, e foarte nestăpînită. Nu poți ști niciodată cum vor reacționa, doar dacă le pui în fața faptului împlinit, cum am procedat cu tine, și apoi discutînd logic, cum încerc acum cu tine. Mătușa ta nu s-ar da în lături să facă un scandal monstru, fără să se gîndească la primejdia care planează asupra mea și nici la ce-ar spune bunul nostru amfitrion !

— Ei, dar ce faci cu Ronald ? Crezi că el nu-i în stare să facă scandal ? Nu-l cunoști !

— Dimpotrivă, am motive să cred că-l cunosc foarte bine ! Dar trebuie să-i vorbesc eu primul... nu Ronald mie... asta-i tot !

— Atunci, du-te, te rog și vorbește-i imediat ! Uite-l colo... îl vezi ?... la celălalt capăt al camerei, stă de vorbă cu fata aceea în roz.

— Adică să pierd acest scaun înainte de a-ți fi dat veștile bune ? Pentru nimic în lume ! Gîndește-te puțin și la mine, draga mea, și la veștile mele bune ! Credeam că cine aduce știri bune e totdeauna bine primit ! Speram că voi fi bine primit și fără asta ! Nu uita ! N-am decît un singur prieten, dă-mi voie să stau lîngă el. Și nu doresc să aud decît un lucru, te rog spune-mi-l.

— Ah, Anne, zise ea suspinînd, dacă nu te-aș iubi de ce aș fi atît de îngrijorată ? Am ajuns o lașă, dragul meu ! Gîndește-te, ce-ai face dacă situația noastră s-ar inversa... dacă tu ai fi în afară de orice primejdie și eu aș fi în pericol și mai ales, ah, ce pericol !

Înainte de a-și termina bine vorba mi-am dat seama că avea dreptate.

— Iartă-mă, draga mea ! m-am grăbit să-i răspund. Nu m-am gîndit pînă acum că primejdia mea are două laturi !

I-am povestit pe scurt cele întîmplate și m-am ridicat să-l caut pe Ronald.

— Vezi, draga mea, te ascult.

Privirea ce-mi aruncă era, ea singură, o răsplată ; și cînd m-am întors să plec, parcă-mi întorceam fața de la soare și în inimă am simțit o căldură liniștitoare ca după o mîngîiere.

Fata în roz era o persoană cochetă, cu priviri galeșe, ochi și dinți mari, care-și mișca umerii în toate chipurile și era foarte vorbăreață. Atitudinea lui Ronald trăda, fără doar și poate, că adora pînă și scaunul pe care stătea ea. Am fost însă foarte crud. Am pus mîna pe umărul lui chiar în momentul cînd se apleca spre ea ca o găină spre puișorul ei.

— Domnule Gilchrist, scuză-mă ! Doar o clipă ! i-am spus.

La atingerea mea, Ronald tresări, se întoarse și mă privi cu o mină de uimire mută.

— Ei da, eu sînt, am continuat. Iartă-mă că tulbur un *tête-à-tête* atît de agreabil, dar știi bine, bunul meu

prieten, că față de domnul Robbie avem o primă îndatorire : nu se cuvine să ne dăm în spectacol în casa lui și de aceea am ținut să te previn și de asemeni să-ți spun că, pentru orice eventualitate, numele sub care trec aici e Dulcie.

— Ia as... cultă, știi ! strigă Ronald. Ei drăcie ! Ce cauți aici ?

— Pssst, pssst ! am făcut eu. Nu-i locul, dragul meu... nu-i locul. Vino la locuința mea, dacă vrei, fie după sindrofie, fie mîine dimineață și vom sta de vorbă liniștiți fumînd o țigară de foi. Dar aici, îți dai seama, e cu neputință.

Înainte de a putea să-și adune gîndurile ca să-mi răspundă, i-am dat adresa mea din St. James Square și m-am pierdut în mulțime. Dar vai ! Nu mi-a fost dat să mă întorc prea ușor la Flora. Mi-a ieșit în cale domnul Robbie, care avea o poftă grozavă de vorbă și în timp ce nu mai conteneа cu pălăvrăgeala, am observat cum tineretul se strîngea iarăși în jurul idolului meu și mi-am blestemat soarta și amfitrionul. Deodată îșI aminti că joi seara urma să iau parte la balul Consistoriului și că în seara asta venisem doar ca să-mi deschidă drumul. Asta îi dădu ideea să mă prezinte unei domnișoare ; dar, deși am fost cît se poate de politicos și chiar cordial cu frumoasa făptură, am condus conversația atît de abil încît am reușit să-l țin pe domnul Robbie tot timpul lîngă mine și să plec împreună cu el cînd corvoada a luat sfîrșit. Ne plimbam braț la braț cînd l-am zărit apropiindu-se de noi pe prietenul meu, maiorul, țeapăn ca o vergea de pușcă și, ca de obicei, supărător de spilcuit.

— O, iată un om pe care aș dori să-l cunosc, i-am spus domnului Robbie, luînd taurul de coarne. N-ați vrea să mă prezentați maiorului Chevenix ?

— Gînd la gînd, stimate prieten, zise Robbie. Domnule maior ! strigă el. Să vă prezint un prieten al meu, pe domnul Dulcie, care s-ar simți onorat să vă cunoască.

Maiorul se roși vizibil, dar în general își păstră calmul. Se înclină și zise :

— Nu sînt sigur, dar mi se pare că ne-am mai cunoscut cîndva !

M-am înclinat la rîndu-mi.

— Da, am spus, însă nu oficial și de multă vreme aștept plăcerea de a ne cunoaște cum se cuvine.

— Sînteţi foarte amabil, domnule Dulcie, dar n-aţi vrea să-mi ajutaţi puţin memoria ? Unde am avut această plăcere ?

— O, ar însemna să începem cu poveşti de adormit copii, am zis rîzînd... dar chiar în faţa domnului Robbie !

— Domnule Chevenix, interveni domnul Robbie, pun rămăşag că atunci cînd l-aţi cunoscut pe clientul meu, trecutul amicul nostru Dulcie era un capitol de viaţă obscur, plin de taine. Pun rămăşag, zise el, făcîndu-mi semn cu cotul, că l-aţi cunoscut sub numele de Saint-Ivy.

— Nu cred, domnule, zise maiorul cu buzele strînse.

— Ei bine, sper să vă poată dovedi că e un om onorabil ! continuă avocatul cu o glumă din cele mai prost inspirate. Nu ştiu nimic despre el ! Cu numele lui false, poate fi un hoţ travestit în gentleman. Frămîntaţi-vă bine mintea, domnule maior, şi dacă vă amintiţi cînd şi unde l-aţi cunoscut; spuneţi-mi şi mie.

— Negreşit, domnule, zise Chevenix.

— Descoaseţi-l bine ! strigă Robbie în timp ce se depărta.

Îndată ce am rămas singuri, maiorul întoarse spre mine faţa-i ţeapănă.

— Ei bine, ai curaj.

— Nu mai puţin decît dumneata onoare, i-am răspuns eu înclinîndu-mă.

— Pot să te întreb dacă te-ai aşteptat să mă întîlneşti aici ? zise el.

— Ai văzut doar că eu am cerut să-ţi fiu prezentat.

— Şi nu ţi-a fost teamă ?

— Nu, am fost cît se poate de liniştit. Ştiam că am de-a face cu un gentleman. Acesta să fie epitaful dumitale.

— Sînt însă oameni care te caută şi nu fac prea mult caz de onoare. Poliţia, stimate domn, arde de nerăbdare să te găsească.

— Asta-i ceva vulgar.

— Dar pe domnişoara Gilchrist ai întîlnit-o ? întrebă el ca să schimbe vorba.

— În faţa ei... după cîte am înţeles... ne găsim pe picior de rivalitate, nu-i aşa ? Da, am întîlnit-o.

— Tocmai o căutam, răspunse el.

Simţeam că sînt pe punctul să-mi pierd cumpătul şi bănuiam că şi el. Ne-am măsurat din ochi de sus pînă jos şi de jos pînă sus.

— Ciudată situaţie, zise el.

— Fără îndoială, dar îngăduie-mi să-ţi spun deschis, domnule, că sufli în cărbuni stinşi... Deşi îţi sînt foarte îndatorat pentru amabilitatea vădită faţă de prizonierul Champdivers.

— Vrei să spui că sentimentele domnişoarei înclină spre o persoană cu situaţie mai bună ? întrebă el zîmbind dispreţuitor. Mulţumesc, nu mă îndoiesc. Şi pentru că mi-ai vorbit deschis, ascultă şi părerea mea. E oare cinstit, e cavaleresc, e demn pentru un gentleman, să compromită o domnişoară prin atenţii care... ştii foarte bine... nu pot duce la nimic ?

Mi-a fost cu neputinţă să găsesc pe loc un răspuns.

— Scuză-mă, continuă el, dar sînt nevoit să curm această convorbire. Îmi pare sortită să nu ajungă la nici un rezultat şi, apoi, sînt şi alte lucruri mai atrăgătoare.

— Într-adevăr, aşa e, nu poate duce prea departe. Dumneata nu poţi face nimic, onoarea te leagă de mîini şi de picioare. Ştii bine că sînt acuzat pe nedrept şi chiar dacă n-ai şti, ca rival al meu nu-ţi rămîne decît să stai deoparte sau să-ţi pătezi onoarea.

— În locul dumitale n-aş mai spune asta, zise el schimbîndu-se la faţă. O singură dată mi-e de ajuns s-o aud, încheie el.

Şi plecă direct spre locul unde se afla Flora, înconjurată de un grup de tineri curtezani insipizi. N-am avut altceva de făcut decît să-l urmez şi între timp să mă mustru pentru lipsa mea de stăpînire.

E foarte amuzant cum adolescenţii dispar îndată ce simt că se apropie un bărbat de douăzeci şi cinci de ani sau mai mult ! La sosirea maiorului şi a mea, insipizii se împrăştiară fără o clipă de şovăială ; cîţiva mai zăboviră cîtva timp în preajmă, ca să zic aşa, cu degetele în gură, dar nu peste mult timp urmară şi ei exemplul celorlalţi şi am rămas faţă-n faţă înaintea Florei. În acel colţ de lîngă uşă era curent. Îşi îmbrăcase pelerina peste braţele-i goale şi blana neagră a garniturii le scotea şi mai mult în evidenţă. Contrastul le făcea şi mai frumoase. Lumina arunca reflexe fermecătoare pe pielea-i netedă şi emoţia îi schimbase culoarea feţei. Privi o fracţiune de secundă la cei doi adoratori rivali şi păru că şovăie. Apoi, se adresă lui Chevenix :

— Domnule maior Chevenix, veniți la balul Consistoriului ?

— Mă tem că nu. Cred că voi fi reținut în altă parte, răspunse el. În fața datoriei trebuie să-mi sacrific chiar plăcerea de a dansa cu dumneavoastră.

Conversația continuă cîtva timp banal, despre vreme, apoi alunecă spre tema războiului. Fără să vrem, de la sine. Războiul era la ordinea zilei și trebuia să vină vorba și despre acest subiect.

— Vești bune de pe cîmpul de luptă, zise maiorul.

— Vești bune, dar războiul mai durează, am zis eu. N-ar vrea domnișoara Gilchrist să ne spună părerea sa despre război ? În admirația sa pentru învingători, nu simte și puțină milă pentru învinși ?

— Desigur, domnule, chiar foarte multă ! zise ea înviorată. Războiul este un subiect despre care cred că nu ar trebui să i se vorbească unei fete. Sînt și voi rămîne... cum numiți asta ?... o necombatantă. Și faptul de a mi se aminti ce au de făcut unii și de suferit alții, ah nu, nu e plăcut !

— Domnișoara Gilchrist are o inimă miloasă de femeie, zise Chevenix.

— Nu fiți prea sigur de asta ! ripostă ea. Mi-ar plăcea să pot lupta și eu.

— De care parte ? am zis eu.

— Mă mai întrebați ! exclamă ea. Doar sînt o fiică a Scoției !

— E o fiică a Scoției — repetă maiorul uitîndu-se la mine — și nici una nu s-ar da înapoi să vă arate milă.

— Iar eu m-aș bucura de fiecare fărîmă de milă pe care mi-ar arăta-o. Mila e înrudită cu dragostea.

— S-o întrebăm pe domnișoara Gilchrist ce crede, zise maiorul. Era să decidă și noi să ne înclinăm în fața hotărîrii ei. Domnișoara Flora, care din două e mai apropiată de dragoste : mila sau admirația ?

— O, nu așa. Să vorbim mai concret. Să prezentăm domnișoarei o situație clară : descrie-l pe îndrăgostitul dumitale, apoi eu îl voi descrie pe al meu și domnișoara Flora să hotărască.

— Înțeleg unde țintiți, dar voi încerca, zise el. Dumneavoastră credeți că mila... și sentimentele înrudite... au cea mai puternică înrîurire asupra inimii. Eu gîndesc mai nobil despre femei. După părerea mea, bărbatul pe care

ele îl iubesc trebuie, în primul rînd, să le inspire respect ; să fie ferm... mîndru dacă vreţi... eventual rece... dar, înainte de orice, ferm. Ele să-l privească cu sfială, ca pînă la urmă să-şi dea seama că faţa-i aspră pe care o arată tuturor celorlalţi se îmblînzeşte numai la vederea lor. Aşadar, mai întîi încredere, zic eu. Asta-i place unei femei, vrednică să fie iubită de eroi.

— Omul dumitale e prea ambiţios... şi prea mult erou, domnule. Al meu e mai modest şi aş zice mai uman. E mai puţin încrezut, nu are acel aer de superioritate trufaşă care se cere admirată ; el zăreşte faţa iubitei, îi aude glasul şi fără să spună o vorbă se îndrăgosteşte. Şi atunci ce-ar putea să-i ceară decît milă ?... Milă pentru slăbiciunea lui, milă pentru dragostea lui, care înseamnă totul pentru el. Dumneavoastră vreţi ca femeia să fie veşnic inferioară bărbatului, să se uite cu teamă la iubitul ideal al dumitale ; ca la o statuie de marmură cu nasul în vînt ! Dar Dumnezeu a fost mai înţelept ; chiar şi cel mai tenace dintre eroii dumitale se dovedeşte pînă la urmă a fi om. Şi acum, am încheiat eu întorcîndu-mă şi înclinîndu-mă în faţa Florei, să apelăm la judecata reginei.

— Şi regina, cum va judeca ? întrebă ea. Sînt nevoită să vă dau un răspuns care nu seamănă deloc a răspuns. Vîntul suflă încotro poftește şi femeia se duce unde o cheamă inima.

Faţa i se îmbujoră cînd rosti aceste cuvinte. Şi de asemeni a mea, fiindcă am înţeles că era o declaraţie de dragoste şi mi-a crescut inima de bucurie. Dar Chevenix îngălbeni.

— Dumneavoastră, domnişoară, faceţi din viaţă o înspăimîntătoare loterie, zise el. Dar nu deznădăjduiesc. Rămîn de partea onestităţii şi împotriva ostentaţiei.

Trebuie să mărturisesc că acum arăta nespus de falnic şi semăna amuzant de mult cu statuia de marmură cu nasul în vînt, cu care îl asemuisem.

— Nu-mi dau seama cum am ajuns la acest subiect, zise Flora.

— Datorită războiului, stimată domnişoară, răspunse Chevenix.

— Toate drumurile duc la Roma, am completat. Despre ce altceva v-aţi fi aşteptat să vorbim Chevenix şi cu mine?

În acest moment am observat oarecare forfoteală și mișcare în camera din spatele meu, dar n-am avut înțelepciunea să le dau atenția cuvenită. Pe fața Florei se produse o schimbare. Îmi făcu de mai multe ori semn cu evantaiul și mă privi cu ochi rugători. Dorea, fără îndoială, să-mi spună ceva... după cîte am priceput, că ar trebui să plec și să las cîmp liber rivalului meu, ceea ce n-aveam de gînd. În cele din urmă nu mai putu răbda și se ridică de pe scaun.

— Domnule Dulcie, cred că e timpul să ne spui noapte bună ! zise ea.

N-am putut deloc înțelege pentru ce și am întrebat-o. La care îmi dădu acest răspuns înspăimîntător :

— Mătușa mea iese din camera de joc.

Cît ai clipi, m-am înclinat și am plecat. Privind înapoi din ușă, am avut plăcerea să zăresc o clipă maiestuosul profil și ochelarii de aur ai doamnei Gilchrist, ieșind din camera de joc. Apariția ei îmi dădu aripi și în momentul următor eram pe caldarîmul din Castle Street, iar umbrele celor care se perindau dincolo de ferestrele luminate, păreau că mă privesc ironic.

Capitolul XXIX

ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE MARȚI: LAȚUL SE STRÎNGE

Ziua de marți a început cu o surpriză. La micul dejun am găsit pe masă o scrisoare adresată „Domniei Sale Domnului Edward Dulcie". În primul moment am tresărit speriat. Conștiința ne face pe toți lași. Cînd am deschis scrisoarea am constatat însă că erau doar cîteva rînduri de la avocat, însoțite de invitația la balul Consistoriului de joi seara. Curînd după aceea, în timp ce priveam dus pe gînduri prin fereastra salonașului, fumînd o țigară de foi, iar Rowley, care terminase puțina-i treabă, stătea pe un scaun, nu departe de mine, cîntînd cu foc din fluier și cu o vădită preferință pentru octava superioară, în cameră intră pe neașteptate Ronald. I-am oferit o țigară de foi, am tras un scaun aproape de cămin și l-am poftit să se așeze... aveam de gînd să-i spun „cît mai comod", dar mi-am dat seama că nimic nu putea fi mai deplasat ca o asemenea invitație. Se vedea clar că stătea ca pe ghimpi: nu știa dacă să primească sau să refuze țigara și, după ce a luat-o, nu știa dacă s-o aprindă sau să mi-o dea înapoi. Simțeam că voia să-mi comunice ceva și nu din partea lui. Aș fi pus rămășag pe oricît că era, de fapt, ceva din partea maiorului Chevenix.

— Așadar, ai venit ! i-am spus eu cu ton de cordialitate reținută, căci nu aveam de ce să-l ajut să iasă din această situație stînjenitoare.

Dacă venea într-adevăr ca mesager al rivalului meu, puteam să-i ofer condiții loiale de discuție, dar nu mai mult.

— Ca să fiu sincer, aș vrea să stau de vorbă numai cu dumneata, începu el.

— De ce nu, sigur, Rowley, treci în dormitor. Dragul meu, am continuat, asta sună a ceva serios. Nimic prea grav, sper.

— Ei bine, am să-ţi spun fără ocol, zise el. Sînt foarte necăjit.

— Pun rămăşag că ştiu de ce ! am exclamat. Şi de asemenea că te pot ajuta.

— Ce vrei să spui ? întrebă el.

— Că ai rămas probabil lefter şi că ai venit unde trebuia. Dacă ai nevoie de o sută de lire sau de orice sumă măruntă ca asta, te rog să-mi spui. O am aici, la dispoziţia ta.

— Eşti desigur foarte amabil, zise Ronald. Adevărul e, deşi nu ştiu cum ai ghicit, că sînt într-adevăr strîmtorat. Dar nu despre asta am venit să-ţi vorbesc.

— Nu ? Se prea poate ! Atunci să nu mai vorbim despre asta ! Dar nu uita, Ronald, că ne găsim în situaţii materiale diferite. Nu uita că tu mi-ai făcut un serviciu care leagă oamenii pe viaţă. Şi cum eu am avut norocul să ajung posesorul unei frumoase sume de bani, fă-mi plăcerea să o consideri ca fiind şi a ta.

— Nu, zise el. Nu pot să-i primesc ; într-adevăr, nu pot. Afară de asta, am venit pentru o cu totul altă chestiune. E vorba de sora mea, Saint-Ives, zise el clătinînd ameninţător din cap.

— Eşti chiar atît de sigur că nu-i poţi primi ? am stăruit eu. Îi am aici, la dispoziţia ta... pînă la cinci sute de lire, dacă vrei. Faci cum crezi, numai nu uita unde-i găseşti cînd o să ai nevoie.

— O, dă-mi pace, te rog ! zise răstit Ronald. Am venit să-ţi comunic ceva neplăcut şi cum naiba să pot dacă nu mă laşi ? E vorba de sora mea, cum ţi-am spus. Poţi singur să-ţi dai seama că această situaţie nu mai poate continua. E compromiţătoare. Nu duce la nimic. Nu eşti omul... îţi dai bine seama... cu care aş putea accepta să aibă de-a face sora mea. Regret, Saint-Ives, că-ţi vorbesc în acest fel. Ştii, e ca şi cum aş lovi un om căzut la pămînt. I-am declarat de la început maiorului că o asemenea misiune îmi displace. Trebuia totuşi să ţi se spună. Iar acum că ţi-am spus, ar trebui, ca între gentlemani, să considerăm chestiunea închisă.

— E compromiţătoare, nu duce la nimic, nu sînt omul, am repetat cumpănind fiecare cuvînt. Da, cred că înţeleg şi mă voi grăbi să fac ce se cuvine.

M-am ridicat, am lăsat jos ţigara şi i-am spus înclinîndu-mă :

— Domnule Gilchrist, ca răspuns la observaţiile dumneavoastră foarte firești, vă rog să-mi îngăduiţi a vă cere mîna surorii dumneavoastră. Posed un titlu nobiliar, de care nu se mai face prea mult caz în Franţa, dar descind dintr-o familie foarte veche, respectată pretutindeni. Pot să port pe blazonul meu însemnele nobiliare a treizeci şi două de familii cu reputaţie nepătată. Am perspective materiale peste media celor obişnuite : cred că veniturile unchiului meu sînt în jur de treizeci de mii de lire, deşi n-am căutat să aflu exact. În orice caz, sînt între cincisprezece şi cincizeci de mii ; mai mici sigur nu sînt.

— Foarte uşor de spus, zise Ronald cu un zîmbet compătimitor. Din nefericire, toate astea sînt în aer.

— Pardon... în Buckinghamshire, am zis zîmbind.

— Vreau să spun, dragul meu Saint-Ives, că nu le poţi dovedi. Pot tot atît de bine să fie şi să nu fie, mă înţelegi ? Nu poţi să aduci în sprijinul acestor afirmaţii mărturia unei terţe persoane.

— O, stai puţin ! am zis eu, ridicîndu-mă repede şi ducîndu-mă spre birou. Scuză-mă un moment.

Am scris adresa lui Romaine pe o bucată de hîrtie.

— Domnule Gilchrist, aveţi aici adresa celui care vă poate da referinţe despre mine. Pînă nu-i veţi scrie şi nu veţi fi primit un răspuns negativ din partea sa, am dreptul să fiu tratat... şi aştept să mă trataţi... ca pe un gentleman.

Asta l-a făcut să-şi schimbe imediat atitudinea.

— Te rog să mă ierţi, Saint-Ives, zise el. Crede-mă, n-am avut intenţia să te ofensez. Dar asta-i partea delicată a acestei afaceri : nu pot spune nimic fără să te ofensez ! Scuză-mă, nu-i vina mea. Oricum, trebuie să-ţi dai singur seama că această cerere în căsătorie... e pur şi simplu cu neputinţă, dragul meu ! E un nonsens. Ţările noastre sînt în război ; tu eşti prizonier.

— Străbunul meu din vremea Ligii [1], am replicat eu, s-a căsătorit cu o hughenotă din Saintonge, după ce a

[1] Pactul încheiat între catolici, în 1576, din iniţiativa ducelui de Guise, aparent pentru apărarea religiei catolice împotriva protestantismului, în realitate pentru a împiedica suirea pe tronul Franţei a lui Enric al IV-lea, care era protestant. (N.T.)

călărit două sute de mile printr-o țară dușmană ca să-și aducă logodnica. Și a fost o căsătorie fericită.

— Păi..., începu el, apoi privi în jos spre cămin și tăcu.

— Păi ?

— Păi, mai e chestia aia... cu Goguelat, zise el continuînd să se uite la cărbunii din cămin.

— Ce ! am exclamat ridicîndu-mă brusc de pe scaun. Ce vrei să spui ?

— Chestia aia cu Goguelat, repetă el.

— Ronald, vorbele astea nu pornesc de la tine. Cuvintele acestea nu sînt ale tale. Știu de unde vin ; un laș ți le-a pus în gură.

— Saint-Ives, de ce mă pui într-o situație atît de delicată ? Și la ce-ți folosește să-i insulți pe alții ? strigă el. Îți spun clar, nu pot lua cunoștință de cererea în căsătorie a unui om acuzat de o asemenea faptă. De asta trebuie să-ți dai singur seama ! E cel mai absurd lucru pe care l-am auzit vreodată ! Și mă mai silești să-ți și argumentez !

— Tu, care ești sau vei fi în curînd ostaș, îmi refuzi cererea în căsătorie pentru că am avut o chestiune de onoare care s-a terminat nefericit ? Te înțeleg oare corect?

— Dragul meu ! Poți, firește, să sucești vorbele mele cum îți convine, zise el cu glas tînguitor. Tu spui că a fost o chestiune de onoare. Ei bine, eu nu pot să spun... nu pot... vreau să spun, ar trebui să-ți dai seama că tocmai asta-i întrebarea ! A fost o chestiune de onoare ? Eu unul nu știu.

— Am onoarea să-ți spun eu.

— Ei, dar vezi, alții spun că nu !

— Ronald, aceia mint și am să-ți dovedesc cînd va veni timpul.

— Să nu mai lungim vorba ! se repezi el. Un om care are ghinionul să se vorbească asemenea lucruri pe seama lui, nu-i omul care să-mi devină cumnat !

— Știi cine va fi principalul meu martor la judecată ? Arthur Chevenix !

— Nu mă interesează ! strigă el ridicîndu-se de pe scaun și plimbîndu-se furios prin cameră. Ce-ai de gînd, Saint-Ives ? Ce mai e și asta ? Am impresia că visezi ! Ai făcut o cerere în căsătorie și eu am refuzat-o. Nu-mi

convine şi n-o doresc. Dar, indiferent de părerea mea... mătuşa n-o va accepta în nici un caz. Nu poţi înţelege, omule ?

— Ronald, ia bine seama, discutăm o chestiune delicată. O cerere în căsătorie e un subiect care nu trebuie tratat cu uşurinţă. Tu ai refuzat-o şi refuzul ţi l-ai justificat prin mai multe afirmaţii. Întîi, că aş fi un impostor ; al doilea, că ţările noastre sînt în război şi al treilea... lasă-mă să vorbesc şi ai să-mi răspunzi cînd voi termina... al treilea, că l-am ucis neloial sau că aşa se spune... pe omul acela Goguelat. Toate acestea sînt, dragul meu, argumente prea şubrede ca să fie acceptate. Dacă ar fi venit de pe buzele altuia, nu-i nevoie să-ţi spun cum aş fi reacţionat ; dar mîinile îmi sînt legate. Îţi sînt atît de îndatorat, ca să nu mai vorbesc despre dragostea pe care o port surorii tale, încît poţi să mă insulţi sub scutul celei mai desăvîrşite impunităţi. Sînt nevoit să-ţi îndur insultele... deşi le îndur nespus de greu... fără să pot întreprinde ceva ca să mă apăr.

Cînd începusem să vorbesc era foarte nerăbdător să mă întrerupă ; dar acum, după ce am terminat, rămase multă vreme tăcut. În cele din urmă zise :

— Saint-Ives, cred că ar fi mai bine să plec. Discuţia asta a fost foarte supărătoare. N-am crezut să spun vreodată asemenea vorbe şi te rog să mă ierţi. Am pentru tine toată stima pe care o datorează un gentleman altui gentleman. Intenţia mea a fost doar să-ţi spun... să-ţi arăt ce m-a făcut să judec aşa şi, pe scurt, că această căsătorie e cu neputinţă. De un lucru însă poţi să fi sigur ; eu unul nu voi face nimic împotriva ta. Vrei să ne dăm mîna înainte de a ne despărţi ?

— Da. Sînt de acord cu tine că întrevederea a fost supărătoare. Să uităm ce-a fost. La revedere, Ronald.

— La revedere, Saint-Ives ! Regret din inimă, zise el şi plecă.

Ferestrele salonaşului meu dădeau spre nord, dar antreul primea lumină dinspre scuar. De aici am putut să-l observ pe Ronald plecînd, mersul său şovăielnic şi cum i-a ieşit în întîmpinare, cine altul decît maiorul Chevenix. Nu m-am putut reţine să nu zîmbesc. Între ei avea să înceapă o discuţie foarte neplăcută. Parcă le auzeam glasurile înfruntîndu-se, ca două săbii încrucişate, în acea nesfîrşită

antifonie de „ţi-am spus eu“ şi „eu nu ţi-am spus“. Nu încăpea îndoială că această vizită nu le folosise prea mult ; iar mie cu atît mai puţin şi pe deasupra rămăsesem foarte descurajat. Ronald nu-şi schimbase părerea şi în cele din urmă mă refuzase. Aşadar, *nimic nou,* dar aceasta nu însemna, cum spune zicala, că *totul mergea bine.* Acum eram sigur că în timpul absenţei mele, cînd voi fi în Franţa, vor folosi toate mijloacele şi tot felul de răstălmăciri ca Flora să renunţe la „înfigăreţul“ francez şi să-l accepte pe Chevenix. Nu mă îndoiam că ea va rezista acestor stăruinţe ; totuşi acest gînd nu mă liniştea şi simţeam că trebuie s-o previn şi s-o pregătesc de luptă. Acolo, în Edinburg, mă găseam la mai puţin de patru mile de mare, dar era o încercare disperată să mă adresez la întîmplare unor pescari, ţinînd pălăria într-o mînă şi cuţitul în cealaltă. Nu-mi rămînea altă cale decît s-o iau înapoi prin comitatele din nord şi să bat a doua oară la uşa lui Burchell Fenn. Pentru asta aveam nevoie de bani şi, după ce lăsasem bancnotele în păstrarea Florei, îmi mai rămăseseră cam o mie cinci sute de lire. De fapt, şi pe aceştia îi aveam şi nu-i aveam, pentru că după prînzul cu domnul Robbie i-am depus — mai puţin treizeci de lire mărunţiş — la o bancă din George Street în schimbul unei chitanţe de depozit pe numele lui Rowley. M-am gîndit atunci ca aceşti bani să-i rămînă lui ca un dar, în cazul în care aş fi fost nevoit să plec pe neaşteptate. Dar acum, chibzuind mai bine, l-am trimis pe bietul băiat în uniforma de valet şi cu cocardă la pălărie, să scoată de la bancă cele o mie cinci sute de lire.

N-a trecut mult de cînd plecase şi Rowley se întoarse roşu la faţă şi cu chitanţa de depozit în mînă.

— Domnule Anne, nu se poate, zise el.

— Cum asta ?

— Păi, domnule, locul l-am găsit uşor şi ăla era sînt sigur, dar să vă spun ce mai spaimă am tras ! zise el. Lîngă uşă stătea un individ pe care l-am recunoscut ! Cine credeţi că era, domnule Anne ? Acelaşi copoi lîngă care am luat dejunul de dimineaţă aproape de Aylesbury.

— Eşti sigur că nu te-ai înşelat ?

— Foarte sigur, răspunse el. Nu era domnul Levender, celălalt era. Ce-o fi căutînd ăsta aici, mi-am zis. Nu-mi miroase a bine.

— Nu, deloc, am recunoscut eu.

M-am plimbat prin cameră reflectînd. Acest agent din Bow Street s-ar putea să se fi aflat acolo din întîmplare. Ar fi totuși o prea ciudată coincidență ca același pe care Rowley îl întîlnise și stătuse de vorbă cu el la „Balaurul verde", nu departe de Aylesbury, să se găsească acum în Scoția, unde nu prea avea el ce căuta și chiar la ușa băncii unde-și avea Rowley contul.

— Te-a zărit, Rowley ?

— Nici o teamă, domnule Anne. Păi, dacă mă zărea m-ați mai fi văzut aici ? Nu-s prost, domnule !

— Ei bine, băiatule, poți să bagi în buzunar chitanța aia. Nu-ți mai folosește la nimic pînă nu vei fi departe de mine. Dar să n-o pierzi, e darul tău de Crăciun. Toate cele o mie cincisute de lire sînt ale tale.

— Vă rog să mă iertați, domnule Anne, dar de ce ? zise Rowley.

— Ca să deschîzi o cîrciumă.

— Nu vă supărați, domnule, nu doresc deloc să deschid o cîrciumă, răspunse el foarte hotărît. Și să vă mai spun ceva, domnule. Cred că sînt prea tînăr pentru treaba asta. Eu, domnule Anne, sînt valetul dumneavoastră, altceva nu doresc.

— Ei bine, Rowley, am să-ți spus de ce ți-i dau. Pentru marile servicii pe care mi le-ai făcut, despre care nu vreau... și nu-i nevoie... să mai vorbesc. Ți-i dau pentru loialitatea și voioșia ta, dragul meu. Ție ți-i destinasem de la început, sînt ai tăi. Dar, ca să fiu sincer, acum trebuie să spun doar că...*vor* fi ai tăi, pentru că, atîta vreme cît va sta omul acela lîngă bancă, nu-i vei putea ridica decît după plecarea mea.

— Decît după plecarea dumneavoastră? repetă Rowley. Dați-mi voie să vă spun că nu veți pleca nicăieri fără mine, domnule Anne !

— Da, băiatule, ne vom despărți foarte curînd, probabil mîine. Asta, pentru binele meu, Rowley ! Crede-mă, dacă polițistul acela din Bow Street a avut cumva un motiv să se afle la bancă, nu pentru *tine* stătea acolo. Cum puteau să descopere atît de repede contul, asta nu mai înțeleg. Să fie doar o ciudată coincidență înșelătoare ? Dar asta-i situația și, nu numai că-mi voi lua foarte curînd rămas bun de la tine, Rowley, dar am să te rog să nu ieși din

casă pînă nu-ți voi spune eu. Ține minte, băiatule, numai în acest fel îmi poți fi de folos acum.

— Păi, domnule, dacă așa porunciți, așa am să fac, firește ! Lozinca mea e : ori tot, ori nimic ! Sînt al dumneavoastră și la bine și la rău, pe viață și pe moarte !

Pînă la asfințitul soarelui nu mai aveam nimic de făcut. Nu-mi mai rămînea acum decît o șansă : să vorbesc cît mai repede cu Flora, singurul bancher căruia mă mai puteam adresa ; și nu înainte de a se înnopta. Ca să-mi trec vremea, am început să citesc *Calendonian Mercury*, cu veștile rele despre campania din Franța și cu documentele tîrzii despre retragerea din Rusia. Și cum stăteam lîngă cămin, acum tresărind furios și umilit de cele ce citeam, acum uitîndu-mă în treacăt, aproape adormit, peste serbedele știri locale, deodată privirea mi-a căzut peste următoarea știre : „*De curînd a sosit la hotelul Dumbreck vicontele de Saint-Ives*“.

— Rowley ! am strigat.

— Porunciți, domnule Anne, răspunse el supus, luînd fluierul de la gură.

— Vino-ncoace, băiatule, ia te uită ! i-am spus întinzîndu-i ziarul.

— Ptiu, drace ! zise Rowley. El e fără îndoială !

— Fără îndoială, Rowley. E pe urmele noastre. Ne-a ajuns destul de repede. Aș putea să jur că a venit împreună cu polițistul acela din Bow Street. Și acum, aici în Edinburg se află tot tacîmul de vînătoare ! Și vînatul și copoii și vînătorii.

— Și ce-aveți de gînd să faceți, domnule ? Vă spun eu ce, lăsați pe mine, vă rog ! Îngăduiți-mi să mă duc la Dum... la hotelul ăla, să văd cel puțin ce are de gînd să facă. Puteți avea toată încrederea în mine, domnule Anne. Nici o grijă, sînt ca musca : mic și nu fac zgomot.

— Nu te miști de aici, Rowley. Ești prizonier, bagă-ți bine în cap. Și eu sînt, sau aproape. Ți-am mai spus-o ; dacă ieși pe stradă, pentru mine înseamnă moarte, Rowley.

— Cum doriți dumneavoastră, domnule, zise el.

— Acum fii atent. Trebuie să te prefaci bolnav, o răceală sau altceva. Nu e bine să trezim bănuielile doamnei McRankine.

— O răceală ? zise el, revenindu-și imediat din starea de descurajare de pînă atunci. Foarte simplu, domnule Anne. Și începu să strănute, să tușească și să-și sufle nasul, pînă cînd nu mă mai putui stăpîni să nu zîmbesc.

— O, știu o mulțime de șmecherii din astea, zise el mîndru.

— Minunat, sînt foarte binevenite acum.

— N-ar fi bine să mă duc chiar acum să mă vadă bătrîna ? întrebă el.

— Ba da.

Și îndată plecă, vesel ca la joacă.

Am luat ziarul și am continuat să citesc distrat, cu gîndul la primejdia ce mă amenința acum, cînd am dat mai jos peste această notiță :

„În legătură cu recentul groaznic omor din Cetate, sîntem rugați să publicăm următoarea informație. Se bănuiește că soldatul Champdivers se află în orașul nostru. E de statură mijlocie sau ceva mai mărunt, are o înfățișare plăcută și maniere foarte alese. Ultima oară cînd a fost văzut purta un costum cenușiu-deschis elegant și cizme cu căpute castanii. E însoțit de un servitor în vîrstă de aproximativ șaisprezece ani, vorbește englezește fără nici un accent și se ascunde sub numele fals de Ramornie. Pentru prinderea lui se oferă o recompensă“.

Într-o clipă am trecut în cealaltă cameră și m-am dezbrăcat de costumul cenușiu-deschis !

Vă mărturisesc, că eram foarte tulburat. Nu e prea ușor să vezi cum se strînge lațul în jurul tău, încet dar sigur, și totuși să-ți păstrezi sîngele rece ; și mă bucuram că Rowley nu era de față ca să mă vadă cît eram de agitat. Mă aprinsesem la față și respiram repede. Nu-mi amintesc să-mi fi pierdut vreodată cumpătul ca atunci.

Și totuși trebuia să aștept și să nu întreprind nimic, să mă duc la masă și să conversez cu guralivul Rowley, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. Iar faptul că nu puteam să conversez și cu doamna McRankine, era altă picătură de amar în cupa mea. Căci ce o frămînta pe gazda mea, de se ținea atît de retrasă, refuza să participe la conversație, ochii îi erau roșii de plîns și tot timpul îi auzeam glasul în vreme ce se ruga fierbinte în camera ei ? Mă înșelam eu sau citise și ea perfida notiță din ziar și recunoscuse costumul cenușiu-deschis incriminator ?

Mi-am amintit acum aerul cu care îmi pusese ziarul pe masă și acel fîrnîit de compasiune și totodată de neîncredere cu care îmi spusese : „Poftim ziarul dumneavoastră, *Mercury* !“

Dar din partea ei, cel puțin, nu vedeam un pericol iminent. Mina ei tragică trăda neliniște ; era limpede că se lupta cu conștiința, dar că bătălia era încă indecisă. Mă chinuia întrebarea cum trebuia să mă port cu ea. Nu puteam risca să ating o mașinărie atît de complicată și misterioasă, cum era structura spirituală a gazdei mele. La o singură vorbă putea să explodeze în cine știe ce direcție, ca un foc de artificii. Și dacă mă felicitam pentru înțelepciunea din trecut de a mi-o face prietenă, acum nu mă dumiream deloc ce atitudine s-ar cuveni să iau. Mi se părea la fel de riscant să stărui în obișnuitele manifestări de strînsă prietenie sau să le evit. Prima atitudine putea fi luată drept neobrăzare și să o supere ; cealaltă însemna de fapt o mărturisire de vinovăție. Tot chibzuind astfel, a început să se întunece pe străzile din Edinburg și vocea unui paznic de noapte grăbit îmi aduse aminte că trebuia să pornesc la drum.

Înainte de ora șapte mă aflam în vecinătatea conacului și, în timp ce urcam coasta grea care ducea la zidul grădinii, am auzit lătrat de cîine și m-am oprit surprins. Auzisem lătraturi și înainte, dar numai din cătunul de pe coasta de dincolo de conac. Acum cîinele era chiar în grădină și-l auzeam cum lătra furios, sărind și smucind lanțul. Am așteptat un moment, pînă s-a potolit accesul de furie al animalului. Apoi, am înaintat cu cea mai mare prudență și în sfîrșit am ajuns lîngă zid. Dar îndată ce mi-am ridicat capul peste coama zidului, cîinele a început să latre și mai înverșunat. Aproape în același timp, ușa conacului se deschise și în prag apărură Ronald și maiorul, cu un felinar. Așa cum stăteau în picioare foarte aproape sub locul unde mă aflam eu cățărat și luminați de felinar, puteam ușor să-i văd și să-i aud ce vorbeau. Maiorul încercă să îmbuneze cîinele, dar acesta în loc să se liniștească, începu să mîrîie nemulțumit și din cînd în cînd să scheaune.

— Bine am făcut că l-am adus pe Towzer ! zise maiorul.

— Unde o fi, lua-l-ar dracu ! zise Ronald ridicînd și coborînd felinarul și transformînd obscuritatea nopții

într-un deconcertant joc de lumină și întuneric. Mă gîndesc să ies și să cercetez.

— Nu sînt de acord, replică Chevenix. Cînd am acceptat să vin aici ca să fac de strajă, am pus o condiție, domnule Ronald. Nu uita! Disciplină militară, dragul meu! Rondul nostru e cărarea asta de lîngă casă. Towzer, stai jos ! Fii cuminte, băiatule, fii cuminte și potolește-te odată ! continuă el mîngîindu-și fiara nedumerită.

— Cînd te gîndești că individul ne poate auzi în acest moment ! zise Ronald.

— Tot ce se poate, zise maiorul. Dumneata ești acolo, Saint-Ives ? strigă el cu voce clară dar măsurată. Doresc să-ți spun doar că ai face bine să te duci acasă. Domnul Gilchrist și cu mine stăm de strajă tot timpul.

Jocul luase sfîrșit.

— *Beaucoup de plaisir,* am răspuns pe același ton. *Il fait un peu de froid pour veiller ; gardez-vous des engelures* ![1]

Aceste cuvinte le-am rostit, cred, într-un moment de nestăpînită furie. Nu-i mai puțin adevărat, însă, că nici Chevenix, în ciuda excelentului sfat pe care i-l dăduse lui Ronald cu o clipă înainte, nu se mai putu stăpîni. Desfăcu lanțul și cîinele sări ca o săgeată direct spre zid. M-am retras, am luat de jos un bolovan cam de douăsprezece livre și am așteptat pregătit. Dintr-o săritură bestia sări pe coama zidului și aproape în același moment proiectilul meu îl lovi drept în cap. Dădu un urlet înăbușit și se rostogoli înapoi de unde venise ; și odată cu el am auzit căzînd bolovanul de douăsprezece livre.

În acel moment, Chevenix răcni cît îl ținu glasul :

— Ticălosul ! Mi-a omorît cîinele !

Iar eu am socotit că era mai bine să plec.

---

[1] Cu multă plăcere. E cam frig pentru strajă. Aveți grijă să nu degerați ! (în franceză în original). (N.T.)

Capitolul XXX

ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE MIERCURI : UNIVERSITATEA DIN CRAMOND

M-am trezit foarte descurajat, ba chiar cu un sentiment ce s-ar putea numi început de panică, și am rămas ceasuri întregi în pat, chibzuind asupra situației. Oriîncotro îmi îndreptam gîndul, nimic încurajator, totul potrivnic și sumbru. Conacul era păzit cu strășnicie ; aveau cîinele acela de pază înfricoșător — doar dacă nu-i făcusem seama ; dar și așa, eram sigur că, pentru a-i suplini lipsa, stăpînul lui va veghea cu și mai multă rîvnă. Pentru a-i dovedi mai grăitor dragostea mea, îi dădusem Florei toți banii de care mă putusem lipsi pe moment, ceea ce pînă la un punct mi se putea ierta. Mă gîndisem atunci că nimic nu putea fi mai minunat decît ca un surghiunit fugărit să coboare ca un Jupiter într-o aversă de aur și să-l toarne cu găleata în poala iubitei. După aceea. într-un moment de curată nebunie, îngropasem ce-mi mai rămăsese într-o bancă din George Street. Iar acum trebuia neapărat să-i iau înapoi, fie dintr-o parte, fie din cealaltă. Dar din care ? Și cum ?

În timp ce mă perpeleam în pat, n-am văzut decît trei căi, toate pline de primejdii. Prima : nu era exclus ca Rowley să se fi înșelat și ca banca să nu fie supravegheată; ar fi deci încă posibil să ridice banii de pe chitanța de depozit. A doua : să apelez din nou la Robbie. Și, în sfîrșit, a treia : să mă duc, cu orice risc, la balul Consistoriului și să vorbesc cu Flora în văzul întregului Edinburg. Am trecut însă repede peste această ultimă alternativă, care implica cele mai mari primejdii și o întîrziere de patruzeci și opt de ore. M-am întors deci la celelalte. În privința lui Robbie, mi-am zis că desigur fusese prevenit să nu mai aibă de-a face cu mine. Întreaga linie de conduită a familiei Gilchrist se afla acum în mîinile lui Chevenix și această măsură de prevedere era prea ele-

mentară ca să n-o fi luat. Dacă nu, bineînțeles, această cale mi-era deschisă : Robbie mi-ar înlesni să iau legătura cu Flora și pînă la ora patru aș putea fi pe drumul către sud și, mai să zic, un om liber. În sfîrșit, trebuia să mă încredințez cu ochii mei dacă banca din George Street era într-adevăr supravegheată.

L-am chemat pe Rowley și l-am chestionat cu de-amănuntul în privința înfățișării polițistului din Bow Street

— Rowley, cum arăta omul acela ? l-am întrebat începînd să mă îmbrac.

— Cum arăta omul acela ? repetă el. Păi, domnule Anne, nu prea înțeleg ce vreți să spuneți. Oricum, nu era frumos.

— Era înalt ?

— Înalt ? Păi, n-aș putea spune înalt, domnule Anne.

— Atunci era scund ?

— Scund ? Nu, n-aș putea spune că era, cum ziceți dumneavoastră, scund. Nu, domnule, nu era chiar scund.

— Atunci presupun că era de înălțime mijlocie ?

— Păi, ați putea spune așa, domnule, dar nu era chiar așa.

Cu greu mi-am stăpînit o înjurătură.

— Avea barbă și mustăți ? am încercat mai departe.

— Barbă și mustăți ? repetă el cu același aer nedumerit candid.

— Pentru Dumnezeu, omule, nu-mi mai repeta vorbele ca un papagal ! Spune-mi cum arăta omul ăla. Pentru mine e foarte important să-l pot recunoaște.

— Încerc, domnule Anne. Dar *barbă și mustăți* ? N-aș putea spune precis. Aș zice și că avea, dar și că nu avea Ba nu, acum nu m-aș mira dacă mi-ați spune că avea și niște favoriți.

— Era roșu la față ? am strigat furios, apăsînd pe fiecare silabă.

— Domnule Anne, cred că n-ar trebui să vă mîniați din pricina asta ! Vă spun tot ce-am văzut ! Roșu la față ? Păi nu, nu atît cît să-l recunoașteți după asta.

Mi-am stăpînit nervii resemnat.

— Era cumva palid ?

— Păi, mi se pare că nu era. Dar, să vă spun drept, n-am dat prea multă atenție la asta.

— Arăta ca un om căruia îi place să bea ?

— Păi, nu. Dacă vreți, domnule, arăta mai mult ca unul căruia îi place să mănînce.

— O, atunci era robust ?

— Nu, domnule, n-aș putea spune că era chiar așa Nu, nu era cum s-ar zice *robust*. Mai degrabă uscăţiv, aș spune.

Era de prisos să mai continui acea convorbire supărătoare. S-a terminat cum a început, doar că Rowley avea acum lacrimi în ochi, iar eu aflasem un singur indiciu clar. Omul descris de el putea fi de orice înălțime, mai mult sau mai puțin robust sau uscăţiv, cu barbă și cu mustăți sau fără, cum o da Dumnezeu. Cît privește culoarea părului, Rowley „nu putea spune exact cum era", dar a ochilor i s-a părut că era albastră — ba, ce zic, a fost singurul punct asupra căruia s-a pronunțat cu un fel de certitudine dramatică :

— Mă jur pe toți sfinții că așa erau, susținu el sus și tare.

Mai tîrziu s-au dovedit a fi negri ca porumbelele, foarte mici și foarte apropiați unul de altul. Asta a fost tot ce-am putut afla de la acel naiv în ce privea fizionomia omului ! Dar alte indicii nu reținuse ? Ba da, însă acestea nu aveau nimic comun cu fizionomia, ci doar cu îmbrăcămintea. Omul purta pantaloni scurți pînă la genunchi și ciorapi albi ; vestonul avea „o culoare deschisă... sau nu chiar atît de deschisă" și purta o „jiletcă de barchet". Și, ca și cum aceste indicații nu ar fi fost de ajuns, mă sculă foarte agitat de la micul dejun ca să-mi arate un cetățean cumsecade și destul de respectabil care trecea prin scuar.

— El e, domnule, exclamă el. E leit acela ! Dar ăsta e mai bine îmbrăcat și poate ceva mai înalt, iar la față nu seamănă deloc, domnule. Și acum cînd mă uit mai bine nu seamănă chiar deloc.

— Nătărăule ! i-am zis și chiar pedantul cel mai pretențios în materie de maniere va fi, cred, de acord că epitetul era îndreptățit.

Îngrijorarea care mă frămîntase pînă atunci deveni și mai apăsătoare cînd în cameră intră gazda. Se vedea clar că nu dormise și de asemenea că plînsese mult. În timp ce ne servea la masă ofta, gemea, respira greu și clătina din cap. Pe scurt, părea că se află într-o stare de surescitare nervoasă gata să se dezlănțuie, ca o petardă supraîncărcată, încît nu m-am încumetat să-i vorbesc și m-am

furişat din casă în vîrful picioarelor — de fapt, pe scară am coborît în fugă — de teamă să nu mă cheme înapoi. Era vădit că o asemenea stare de încordare nu putea să dureze prea mult.

Prima mea grijă a fost să mă duc în George Street, unde am ajuns din fericire tocmai cînd portarul trăgea obloanele. Un individ stătea de vorbă cu el ; purta ciorapi albi şi jiletcă de barchet şi avea o privire de om înrăit pe care n-ai fi dorit s-o întîlneşti pe drum nici măcar ziua. Îmbrăcămintea se potrivea foarte bine cu „semnalmentele" date de Rowley. Apoi, el susţinuse ritos — dacă vă amintiţi — că însoţitorul vestitului Lavender nu era frumos.

De la bancă, m-am dus la domnul Robbie. Am tras de cordonul clopoţelului şi a ieşit o servitoare care mi-a spus că avocatul e ocupat, cum de altfel mă aşteptam.

— Cine să-i spun că-l caută ?

— Domnul Dulcie, i-am spus eu.

— Atunci cred că asta-i pentru dumneavoastră, adăugă ea înmînîndu-mi o scrisoare de pe masa din vestibul.

Scrisoarea suna :

Stimate domnule Dulcie,

Singurul sfat pe care ţi-l pot da e să pleci „quam primum [1]" în sud.

Cu stimă, T. Robbie.

Scurt şi cuprinzător ! Tonul categoric al scrisorii îmi spulbera orice nădejde în ajutorul lui Robbie. De la el nu mai puteam aştepta nimic şi tare aş fi vrut să ştiu ce i se spusese despre mine. Speram că nu prea multe, deoarece mi-era drag avocatul, cu toate că se lepădase de mine. Mă bizuiam întrucîtva pe discreţia lui Chevenix. Nu mă aşteptam să-i fie milă de mine, dar nici să se poarte hain.

Acum trebuia să mă întorc din nou în George Street, să văd dacă omul cu jiletca de barchet mai era de strajă. Pe trotuar, nici urmă de el. Zărind în apropiere, peste drum de bancă, uşa unei scări comune, m-am gîndit că ar putea fi un loc bun de observaţie. Am traversat strada şi am intrat cu aer aferat. Dar înăuntru m-am întîlnit nas în nas cu omul în jiletca de barchet. M-am oprit şi i-am cerut

[1] Cît mai degrabă (în latină în original). (N.T.)

scuze, iar el mi-a răspuns cu accent vădit englezesc, așa că n-am avut aproape nici o îndoială în privința identității lui. Întîlnindu-l, m-am văzut firește nevoit să urc la ultimul etaj, să sun la mai multe apartamente, să întreb de domnul Vavasour, să aflu fără prea mare surprindere că nu locuia acolo, să cobor, iarăși să-l salut politicos pe individul din Bow Street, ca în sfîrșit să ajung liber în stradă.

Gîndurile mele se îndreptară acum din nou spre balul Consistoriului. Cu Robbie dădusem greș ; banca era supravegheată și pe Rowley nu-l puteam expune riscului de a veni în acest cartier. Nu-mi rămînea decît să aștept pînă a doua zi seara și să mă înfățișez, fie ce-o fi, la balul Consistoriului. Trebuie totuși să mărturisesc, că la această hotărîre am ajuns nu fără o profundă groază ; eram pentru prima oară într-o situație în fața căreia curajul mă părăsea. Nu vreau să spun că șovăia sau făcea un pic de nazuri, ca în momentul evadării din Cetate ; ci pur și simplu încremenise, ca un ceasornic oprit sau ca inima unui om mort. Doream, desigur, să mă duc la bal ; și în dimineața aceia trebuia, firește, să-mi caut îmbrăcămintea necesară. Despre asta nu mai încăpea îndoială. Dar majoritatea prăvăliilor se aflau în cealaltă parte a văii, în orașul vechi, și acum am făcut ciudata descoperire că fiziceşte nu eram în stare să traversez North Bridge. Parcă între mine și celălalt mal se deschisese o prăpastie sau se interpusese o mare adîncă. Picioarele refuzau să mă ducă mai aproape de Cetate.

Mi-am spus că asta era o simplă superstiție. Am făcut rămășaguri cu mine însumi și le-am cîștigat. Am coborît pe promenada de pe Princes Street, m-am plimbat și m-am oprit înadins ca să fiu văzut și m-am uitat dincolo de grădină la vechile bastioane cenușii ale fortăreței unde începuseră toate aceste necazuri. Mi-am așezat pălăria pe o parte, mi-am pus mîna în șold și m-am plimbat cu aer fudul pe trotuar, sfidînd primejdia de a fi recunoscut. Și am constatat că puteam să fac toate acestea cu un sentiment plăcut de voioșie și cu o anumită fanfaronadă, care mă ridică în proprii-mi ochi. Era totuși ceva pe care mintea nu accepta să-l înfrunte și picioarele refuzau să-l împlinească : să traversez valea și să intru în orașul vechi. Simțeam că, de îndată ce voi trece, voi fi arestat, că aveam să

fiu dus direct într-o sumbră celulă a temniții și de acolo spre ultima îmbrățișare vulgară a călăului și streangul. Dar nu pentru că aveam vreun motiv întemeiat să mă tem de aceste consecințe. Pur și simplu, nu puteam.

Curajul mă părăsise : ce neplăcută constatare pentru un om în fața unui astfel de pericol iminent și prins într-un joc atît de riscant, din care nu putea spera să iasă cîștigător decît prin noroc orb și sfruntată îndrăzneală. Încordarea durase prea mult și curajul îmi pierise. Mă cuprinse groaza ce precede panica, pe care am observat-o la soldați cînd se da alarma unui atac de noapte, și am plecat imediat din Princes Street, în neștire, de parcă diavolul mă gonea din urmă. Ajuns în scuarul St. Andrew, am avut vag impresia că mă striga cineva. N-am dat nici o atenție și mi-am văzut de drum. Puțin după aceea, am simțit o mînă grea pe umăr și am crezut că leșin. În orice caz, cîteva secunde am avut senzația că se învîrtește pămîntul cu mine ; și cînd slăbiciunea mi-a trecut, m-am găsit față-n față cu „năstrușnicul bine dispus". În ce stare mă aflam nu mă întrebați, dar îmi închipui că eram palid ca un cadavru ; mă clătinam ca o trestie și-mi schimonoseam buzele la el fără să pot scoate o vorbă. În așa hal ajunsese soldatul lui Napoleon și gentilomul care își pusese în gînd să se ducă în seara următoare la balul Consistoriului ! Țin să vă vorbesc despre acest moment de slăbiciune a nervilor, îndeosebi pentru că a fost singurul în viața mea ; afară de asta, e plin de învățăminte pentru militari. Nu voi îngădui însă nimănui să mă socotească laș. Am dat dovadă că nu sînt, și puțini oameni au devenit mai mult. Și cu toate că mă trag din cel mai bun sînge francez și m-am deprins din copilărie cu pericolul, am ajuns totuși să mă dau în spectacol în acel mod oribil, pe străzile orașului nou din Edinburg.

Îndată ce mi-am revenit, i-am cerut scuze. I-am spus că sînt din fire extrem de nervos și că în ultimele ore această stare mi s-a agravat și nu mai puteam suporta nici o emoție.

El se arătă foarte îngrijorat.

— Ești desigur într-o stare a dracului de rea ! zise el. Deși firește, eu sînt de vină... un gest vulgar, nespus de stupid ! Mii de scuze ! Sînteți totuși foarte slăbit și ar trebui să consultați un medic. Stimate domn, un fir de păr

de la cîinele care v-a muşcat e neapărat indicat. Deocamdată, un gin ? Sau stai... e cam devreme, dar, ce, omul e sclavul orelor ?... Ce-ai zice de un cotlet şi o sticluţă la hotelul Dumbreck ?

Am refuzat, spunîndu-i că ar fi un remediu înşelător. Dar cînd mi-a amintit că era ziua cînd se întrunea Universitatea din Cramond şi mi-a propus o plimbare de cinci mile la ţară şi o cină în compania unor tineri năzdrăvani ca şi el, m-am răzgîndit. Tot trebuia să aştept pînă a doua zi seara ; în acest fel puteam să-mi trec mai uşor orele triste ce aveam de înfruntat pînă atunci. De fapt, la ţară era locul cel mai potrivit pentru mine, iar pentru nervi plimbarea era cel mai bun calmant. Mi-am amintit că bietul Rowley simula acasă o răceală sub privirile bănuitoare ale înfricoşătoarei Bethiah şi l-am întrebat dacă aş putea să-mi iau şi valetul ? Sărmanul ! Se plictiseşte, i-am explicat.

— Milostivului îi e milă de măgarul său, observă sentenţiosul meu prieten. Sigur, adu-l :

Harfa, altă bucurie nu avea,
Un copil orfan alături i-o ducea [1]

Şi nu mă îndoiesc, continuă el, că orfanului i se vor da la bucătărie ceva merinde reci, în vreme ce senatul cinează.

Aşadar, revenindu-mi acum complet din starea mea lipsită de bărbăţie — afară doar că nimic nu m-ar fi putut convinge să trec peste North Bridge — m-am dus să-mi cumpăr un frac dintr-o prăvălie de pe Leith Street, unde nu am fost rău servit. L-am liberat pe Rowley din sihăstria ce-i impusesem şi, puţin după ora două, eram amîndoi la locul de întîlnire, în colţul dintre Duke Street şi York Place. Universitatea era reprezentată în mare număr : unsprezece persoane, inclusiv noi, Byfield aeronautul şi Farbes, flăcăul înalt pe care-l întîlnise duminică dimineaţa stropit cu seu de lumînare, la „Popasul vînătorilor". Am fost prezentat şi am pornit cu toţii în direcţia Newhaven şi ţărmul mării, la început pe drumuri de ţară fermecătoare şi apoi de-a lungul unei perdele de dafini de o frumuseţe feerică, pînă la destinaţia noastră : Cramond-on-Almond,

[1] Din „Balada ultimului menestrel" de Sir Walter Scott (1771—1832). (N.T.)

un mic cătun așezat lîngă un pîrîiaș, înconjurat de pădure și cu vedere spre o mare întindere de nisip mișcător, pînă unde o insuliță se înălța ca înfiptă în mare. Peisajul era simplu, dar încîntător. Aerul din acea după-amiază de februarie era înviorător, dar nu rece. În tot cursul drumului, însoțitorii mei zburdară, făcură glume și jocuri de cuvinte ; simțeam parcă mi se luase o greutate de pe piept și de pe creier și am glumit la rîndu-mi cu cei mai veseli dintre ei.

Îl urmăream pe Byfield, pentru că auzisem înainte de el și-i văzusem anunțurile, nicidecum pentru că mă interesa în vreun fel. Era ursuz, prost dispus, foarte tăcut, rece în relațiile cu ceilalți și părea că în sine îl frămînta o mare neliniște. Față de mine s-a arătat destul de afabil, onorîndu-mă cu compania și conversația sa (puțină cîtă era), care nu mi-a făcut deloc plăcere. Dacă aș fi știut cît de strîns aveam să fiu legat de el foarte curînd, mi-aș fi dat mai multă osteneală să mi-l apropii.

În cătunul Cramond ne-am dus la un han cu aspect prea puțin atrăgător, unde fusese pregătită o cameră pentru noi, și ne-am așezat la masă.

— Aici n-ai să găsești mîncare pe săturate sau bucate alese, nici broaște țestoase, nici limbi de privighetoare, zise năstrușnicul meu prieten, al cărui nume, în treacăt fie zis, era Dalmahoy. Deviza Universității din Cramond e, domnule, mîncare simplă și băutură bună.

Rugăciunea de mulțumire a fost rostită de profesorul de teologie într-o latinească macaronică, pe care n-am înțeles-o deloc ; mi-am dat seama doar că rima și că era mai mult zeflemitoare decît reverențioasă. După care, *Senatus Academicus* se așeză și începu să înfulece pe nerăsuflate *eglefin* [1] uscat la soare, cap de oaie, drob și alte bunătăți scoțiene. Prînzul a fost udat cu bere neagră la sticlă, iar după ce s-a ridicat fața de masă au fost aduse pahare și apă clocotită, zahăr, whisky și cele necesare pentru pregătirea grogului. Eu am mîncat zdravăn, n-am ocolit castronul cu băutură și am intrat de cîte ori am putut în focul glumelor cu care era însoțită cina. Am avut chiar îndrăzneala să istorisesc în fața acestor scoțieni povestea lui Sim despre cîinele Tweedie și ei au apreciat că, „pentru un

[1] Pește din familia codului, frecvent întîlnit în Marea Nordului. (N.T.)

englez", am imitat atît de extraordinar dialectul încît am fost numit prin vot unanim la catedra de scoţiană şi din acel moment primit ca membru plin al Universităţii din Cramond. Ceva mai tîrziu, m-am pomenit amuzîndu-i cu un cîntec şi curînd după aceea — poate întrucîtva ca o deducţie — mi-am dat seama că băusem destul şi că ar fi timpul s-o şterg franţuzeşte. Nu mi-a fost deloc greu, pentru că nimeni nu era atent la ce fac, iar buna dispoziţie alungase orice umbră de bănuială.

Camera răsuna de glasurile acestor veseli şi învăţaţi gentlemeni ; am reuşit să ies pe nesimţite şi ajuns afară am răsuflat adînc. Petrecusem o după-amiază şi o seară plăcută şi, bineînţeles, fără să contribui la plată. Dar vai, cînd m-am uitat în bucătărie, maimuţoiul meu era beat criţă, stătea cocoţat pe dulapul de vase, abia ţinîndu-se să nu cadă şi cîntînd din fluier unui auditoriu de slujnice şi de cîţiva plugari din vecinătate.

L-am tras jos cu forţa, i-am îndesat pălăria pe cap, i-am băgat instrumentul în buzunar şi am plecat cu el spre Edinburg. Membrele îi erau ca de cîrpă şi mintea nu-i mai lucra. Am fost nevoit să-l susţin şi să-l conduc, să-i frînez freneticele plonjoane şi să-l aduc iarăşi în picioare. La început a cîntat cît îl ţinea gura, izbucnind din cînd în cînd în hohote de rîs fără noimă. Treptat a trecut într-o stare de melancolie mută : uneori plîngea molcom, se oprea în mijlocul drumului şi spunea foarte hotărît : „Nu, nu, nu", ca apoi să cadă pe spate ; sau să mi se adreseze grav cu „stăpîne" şi, ca variaţie, să cadă cu faţa în jos. Mi-e teamă, însă, că n-am fost tot timpul prea amabil cu acest mic nerușinat, dar situaţia era într-adevăr de nesuportat. Nu ajunsesem prea departe, abia dacă făcusem o milă de la Cramond, cînd am auzit întreg *Senatus Academicus* strigînd în urma noastră şi iuţind pasul să ne ajungă. Unii dintre ei se ţineau destul de bine şi, în comparaţie cu Rowley, arătau onorabil, dar erau foarte bine dispuşi şi porniţi pe pozne, ceea ce avea să fie foarte periculos în apropierea oraşului. Cîntau alandala, se întreceau la fugă, făceau scrimă cu bastoanele şi umbrelele şi, în ciuda acestor exerciţii fizice obositoare, veselia lor creştea pe măsura milelor parcurse. Starea lor de ebrietate era latentă şi statornică, ca un foc mocnit într-o turbărie ; sau, ca să nu-i nedreptăţesc, n-aş numi-o chiar ebrietate, ci mai degrabă

expresia tinereții și a bunei lor dispoziții : o noapte splendidă, o noapte care abia începea, siguri pe picioare și a lor era lumea !

Îi părăsisem o dată cam neceremonios ; nu mai putem încerca a doua oară ; și, împovărat cum eram cu Rowley, nu-mi strica să mi se dea o mînă de ajutor. Vedeam însă cu multă neliniște cum se apropiau felinarele de pe înălțimile din Edinburg și, cînd am ajuns pe străzile luminate, neliniștea mea se transformă în groază. Intrau în vorbă cu toți trecătorii, unora le spunea pe nume. Forbes a oprit un bărbat respectabil și i-a spus :

— Domnule, în numele Universității din Cramond vă ofer titlul de doctor în drept.

Și, adresîndu-i aceste cuvinte, îi puse pe cap boneta scoțiană.

Închipuiți-vă în ce situație primejdioasă se afla Saint-Ives în mijlocul acestor tineri scandalagii, într-un oraș în care îl căutau poliția și vărul său ! Pînă atunci ne continuasem drumul nestingheriți, deși făceam o larmă de să trezească și morții. Dar în Abercromby Place, cred — în orice caz îmi amintesc că erau niște case impunătoare așezate în semicerc, cu fața spre o grădină — Byfield și eu, care rămăsesem în urmă din cauza lui Rowley, ne-am oprit. Sălbaticii noștri începuseră să smulgă clopoțelele și plăcile cu numele locatarilor, de pe uși !

— O, asta-i prea de tot ! zise Byfield. Ei, drăcia dracului ! Sînt un om respectabil... o persoană cunoscută, pentru Dumnezeu ! Nu-mi convine să fiu dus la poliție.

— Nici mie, am spus eu.

— Ascultă, să-i lăsăm baltă, zise el.

Ne-am întors și am pornit la vale dincotro venisem.

Tocmai la timp : se auzeau glasuri și clopote de alarmă, ici și colo paznicii începuseră să-și învîrtească pîrîitorile ; era clar că Universitatea din Cramond avea curînd să se încaiere cu poliția din Edinburg. Am iuțit pasul și, împingîndu-l înaintea noastră pe aproape neînsuflețitul Rowley, nu ne-am oprit pînă ce n-am ajuns la cîteva străzi mai departe, de unde abia se mai auzea zarva.

— În sfîrșit, domnule, am scăpat cu bine ! Văzut-ați vreodată o asemenea hoardă de barbari ? zise Byfield.

— Domnule Byfield, ne-am primit pedeapsa cuvenită. N-aveam ce căuta acolo, i-am răspuns.

— Nu, într-adevăr, domnule, bine ați spus ! E ceva nemaipomenit ! Și cînd te gîndești că ascensiunea mea e anunțată pentru vineri ! zise furios aeronautul. Frumoasă treabă ! Byfield, aeronautul, în cercetarea poliției ! Ei poftim ! Dar, domnule, veți putea să-l duceți acasă pe nenorocitul ăsta al dumneavoastră ? Dați-mi voie să vă ofer cartea mea de vizită. Locuiesc la hotelul Walker and Pool, unde mi-ar face mare plăcere să vă revăd.

— Plăcerea va fi reciprocă domnule, i-am spus.

Trebuie să mărturisesc, însă, că aceste vorbe le-am rostit fără convingere și, în timp ce-l priveam pe domnul Byfield îndepărtîndu-se, nu aveam nici o dorință de a continua cunoștința cu el.

Acum mai aveam de trecut o grea încercare. Mi-am cărat inconștienta povară sus în locuința noastră, unde mă primi gazda cu o bonetă de noapte albă și înaltă și cu o expresie de rău augur. Ne-a aprins lampa în salonaș și, după ce l-am așezat pe Rowley într-un fotoliu, rămase într-o atitudine încremenită. Simțeam că era gata să izbucnească. Vocea îi tremura de emoție.

— Vă anunț, domnule Dulcie, că trebuie să plecați, zise ea. Casele oamenilor cumsecade...

Și, cu același calm abia stăpînit de pînă atunci, plecă fără să mai spună o vorbă.

Am privit în jurul camerei, la îndobitocitul Rowley, la focul stins din cămin ; am revăzut în minte ridicolele întîmplări din cursul zilei și al serii și am rîs în sinea mea — un rîs amar, stînjenit. *

---

* *Nota editurii engleze.* Aici, povestirea scrisă de R.L. Stevenson se întrerupe, iar capitolele următoare sînt scrise de A.T. Quiller-Couch.

Capitolul XXXI

ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE JOI : BALUL CONSISTORIULUI

M-a trezit răcoarea zorilor și am constatat că nu mai eram în stare nici măcar să rîd amar. Cinasem cu *Senatus Academicus* din Cramond ; atîta îmi mai aminteam. Era joi, ziua balului Consistoriului. Dar pe invitație scria că balul va începe la ora 8 seara și pînă atunci mai aveam deci de trecut douăsprezece interminabile ceasuri. Acest gînd m-a hotărît să sar imediat din pat și să-l sun pe Rowley să-mi aducă apă pentru bărbierit.

Rowley nu părea să se grăbească și am tras a doua oară de sfoara clopoţelului. Drept răspuns am auzit un mormăit și în pragul ușii apăru sau, mai exact, stătea clătinîndu-se, valetul meu ideal : fără guler și nepieptănat ; înfățișarea lui era expresia vie a rușinii și a ținutei neîngrijite. Mîna în care ținea cana cu apă caldă îi tremura și conținutul se împrăștia pe încălțăminte. Am început cu o dojană, dar nu m-a lăsat inima să continui. În definitiv, vina era a mea ; iar băiatul dovedise un fel de eroism înfrîngîndu-și greaţa ca să se scoale din pat.

— Nu-i deloc plăcut, i-am spus eu.

— Vă rog, domnule, certați-mă ! Merit, domnule. Să mă bată Dumnezeu, dac-oi mai face una ca asta.

— Să-ți fie de învățătură și să nu te mai văd în halul ăsta.

— Nu se va mai repeta niciodată, domnule Anne.

— Fără doar și poate, Rowley. Asta se poate întîmpla o dată și oamenilor cumsecade, dar necumpătarea duce pe nesimțite la viciu.

— Desigur, domnule.

— Astă-noapte mi-ai dat mult de furcă și acum trebuie să mă răfuiesc cu doamna McRankine.

— Cît despre asta, domnule Anne, nici o grijă, zise el cu o sclipire strengărească în ochii-i congestionați. A și ve-

nit cu pîine prăjită şi cu o cană de ceai pe tavă. Bătrînica mai mult latră decît muşcă, vă cer iertare, domnule. Vreau să spun că nu-i rea.

— Asta mă îngrijora !

De un lucru eram sigur : în dimineaţa aceasta nu trebuia să-l las pe Rowley să mînuiască briciul pe barba mea. L-am trimis deci înapoi în pat, poruncindu-i să nu se scoale pînă ce nu-i voi da eu voie şi am început să-mi fac toaleta pe-ndelete. Perspectiva întîlnirii cu doamna McRankine, în pofida celor spuse de băiat, nu-mi făcea nici o plăcere.

Într-adevăr, m-a bucurat atît de puţin cînd a intrat să-mi aducă *Mercury*, încît m-am apucat să zgîndăresc de zor cu vătraiul cărbunii din vatră ; iar cînd mi-a adus micul dejun eram cufundat în lectura ziarului. A pus tava pe masă cu zgomot şi a rămas alături cu mîinile în şolduri, într-o vădită atitudine de provocare.

— Ei bine, doamnă McRankine ? am început eu, ridicîndu-mi ipocrit ochii de pe ziar.

— *Bine* ? Hm !

Am ridicat capacul de pe micul dejun şi am văzut o mustrătoare scrumbie afumată [1].

— Rowley a făcut o prostie astă-noapte, i-am spus apăsînd înadins pe nume.

— *Măgarul trage la grajdul stăpînului*, zise ea arătînd cu degetul spre scrumbie. Altceva nu veţi mai primi, domnule... Dulcie, dacă aşa vă cheamă.

— Doamnă, înţeleg, vreţi altceva nu scuze, am zis întinzîndu-i peştele în vîrful furculiţei şi punînd capacul la loc. Vreţi să plecăm, e clar. Foarte bine. Îngăduiţi-i lui Rowley o zi ca să se dreagă şi mîine veţi scăpa de noi.

M-am ridicat să-mi iau pălăria.

— Unde vă duceţi ?

— Să caut altă locuinţă.

— Eu una nu v-aş sfătui... băgaţi de seamă ! N-am închis ochii toată noaptea !

Se trînti într-un fotoliu.

— Domnule Dulcie, să nu faceţi una ca asta ! Gîndiţi-vă la mielul ăsta nevinovat !

— La purceluşul ăsta !

---

[1] În engleză, scrumbia afumată semnifică dorinţa de a devia conversaţia la alt subiect decît cel în discuţie : semnificaţie care-şi are originea în obiceiul de a tîrî o scrumbie afumată pentru a distrage atenţia cîinilor de vînătoare. (N.T.)

— E prea tînăr ca să moară, zise ea suspinînd.

— În principiu sînt de acord cu dumneavoastră, dar nu văd de ce ar trebui să moară Rowley. Spuneți mai bine că e prea tînăr ca să depună mărturie sub jurămînt.

M-am întors de la ușă.

— Doamnă McRankine, cred că aveți inimă bună. Știu că sînteți curioasă. Faceți-mi, vă rog, plăcerea să stați liniștită pe scaun și să mă ascultați.

M-am așezat și eu pe scaun, m-am aplecat peste colțul mesei și i-am povestit situația fără omisiuni și fără atenuări. Cînd i-am descris duelul cu Goguelat răsuflarea i se opri ; și iarăși, mai rău, cînd i-am povestit cum am coborît pe stîncă. În legătură cu Alain reflectă : „Îmi dau seama ce-i poate pielea", iar despre Flora zise de două ori : „Mă întreb dacă n-am întîlnit-o ?" Mai departe mă ascultă liniștită ; apoi, se ridică și se duse pînă la ușă fără să spună o vorbă Acolo se întoarse spre mine și zise :

— Foarte ciudată poveste. Dacă răposatul McRankine mi-ar fi povestit așa ceva, i-aș fi spus în față că minte.

Două minute mai tîrziu, o auzeam tunînd și fulgerînd pe scări, de răsuna întreaga casă. Aprinsesem pulberea și racheta se spărgea în capul vlăguitului Rowley.

Și acum trebuia să-mi trec cumva orele pînă la vremea balului. M-am așezat să citesc ce mai scria despre mine în *Mercury* : „Soldatul francez evadat, Champdivers, urmărit în legătură cu oribilul omor din Cetate, e încă liber..." În continuare, repeta anunțurile din ziua de marți. „Liber !" Am pus ziarul deoparte. Ca să-mi alung gîndurile, am început să măsor camera cu pasul și să recit frînturi de poezii latine, despre care domnul de Culemberg îmi spusese cu mult în urmă : „Fiule, cine știe cînd, dar într-o bună zi, amintindu-ți-le, vei afla în ele mîngîiere, poate chiar încîntare." Ce om bun ! Am pășit pe covor în ritmul alcaicelor lui Horațiu.

Virtus recludens immeritis mori coelum
...hm, hm... *raro...*
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede Poena claudo [1]

[1] Horațiu, Ode și epode, cartea a III-a, oda 2, versurile 21—22 și 32—33 : Virtutea deschide cerul celor care nu merită să moară... Vinovatul, deși își continuă drumul, rareori nu-i ajuns din urmă de pasul șchiopătat al pedepsei. (N.T.)

M-am oprit la fereastră. Nu era o imprudenţă, fiindcă burniţa rece uda geamurile şi căldura din cameră le aburea pe faţa dinăuntru.

„Pede Poena claudo" ! Degetul meu scrise aceste cuvinte pe sticla aburită. Deodată se auzi clinchetul clopoţelului de la uşa din stradă şi m-am întors în grabă lîngă cămin, cu sufletul la gură. După nesfîrşite minute, intră doamna McRankine cu costumul meu de bal de la croitor. L-am dus în camera de alături şi l-am aşezat pe pat : jachetă verde-oliv şi vestă albă brodată cu rămurele verzi şi flori albastre de nu-mă-uita. Tot examinîndu-le cu de-amănuntul, s-a făcut amiază şi am fost chemat la masă.

Oficierea mesei e de două ori blagoslovită : de prizonieri şi de cei fără poftă de mîncare, pentru că marchează scurgerea timpului şi face din veşnicie timp măsurat. Molfăind cotletul şi bînd pe-ndelete măsura de bere neagră, am zăbovit destul de mult ca doamna McRankine, cu faţa-i de sibilă cumaeană [1], să intre de două ori ca să strîngă masa, şi îndeajuns de destinsă ca să mă întrebe cu un calm nefiresc dacă am de gînd să stau toată noaptea la masă.

După-amiaza trecea spre înserare şi odată cu asta gazda apăru cu tava pentru ceai. La ora şase, m-am retras ca să mă îmbrac. Şi acum închipuiţi-vă cum arătam cînd am ieşit din cameră, convins că aveam o jachetă care-mi venea ca turnată şi o pereche de pantaloni strîns ajustaţi pe picioare. Simplitatea maiestuoasă a înfăţişării mele (atît de potrivită mlădiţei unei familii nobile exilate), era atenuată de nota uşuratică a jaboului şi a manşetelor cu volane ale cămăşii, compensată de efectul tandru al vestei de culoare feciorelnică, brodată cu nu-mă-uita (semn al statorniciei) şi încheiată cu nasturi roz-coral (semn al speranţei). Mulţumit de această impresie, m-am dus în camera lui Rowley, Cavalerul Tristei Figuri, unde l-am găsit mai puţin palid dar tot spăşit, ascultînd ce-i spunea doamna McRankine, care stătea lîngă patul lui cu o carte deschisă şi-l îndopa cu învăţături potrivite din *Cartea Proverbelor* [2].

Odată se lumină la faţă.

— Tii, că straşnic mai arătaţi ! domnule Anne.

---

[1] Una din preotesele zeului Apolo, din Cumaea (Italia), înzestrată cu darul profeţiei ; termen folosit azi cu sensul de femeie bătrînă rea. (N.T.)

[2] Din Vechiul Testament. (N.T.)

Doamna McRankine închise cartea și mă examină cu admirație mai reținută.

— Aș zice că arătați mai bine.

— Cred că-mi vine bine, am zis răsucindu-mă mulțumit de mine.

— După beție, vreau să spun. Așa arăta și răposatul McRankine.

— Să trecem însă la chestiuni serioase. Și mai întîi socoteala pentru pensiunea și locuința noastră.

— Am s-o fac sîmbătă.

— Foarte bine. S-o rețineți din ăștia.

I-am înmînat douăzeci și cinci de guinee. Îmi mai rămîneau în buzunar cinci guinee și o coroană.

— Restul, cît va mai fi, să-l folosiți pentru întreținerea și cheltuielile curente ale lui Rowley. Sper că nu peste mult timp va putea să-și ridice de la bancă banii care, cum prea bine știe, îi stau la dispoziție.

— Dar dumneavoastră o să veniți înapoi, domnule Anne, nu-i așa ? zise tînărul.

— Mă tem, băiatule, că nu-i prea sigur. Trebuie să mă asculți, nu uita ! i-am spus văzîndu-l că era gata să sară din pat. În Edinburg îmi poți fi de mai mult ajutor. Tot ce ai de făcut e să aștepți pînă trece primejdia și să te duci pe ascuns la domnul T. Robbie din Castle Street sau la domnișoara Flora Gilchrist de la conacul Swanston. De la oricare din ei vei afla ce trebuie să faci. Uite aici adresele lor.

— Cît despre băiat, nu vă faceți grijă, zise doamna McRankine. Va trăi ca-n sînul lui Avram. Bineînțeles, fără băutură.

Rowley tresări speriat.

— De el răspund eu, adăugă ea.

— Stimată doamnă..., am dat să spun.

— El e „un tăciune scos din foc“ [1], continuă ea. E bun să curețe pe păcătoși.

Nu-i plăcea să fie contrazisă. I-am lăsat băiatul „în grijă“ și, echipat cu o pereche de galoși din garderoba răposatului McRankine, am ieșit în strada măturată de ploaie.

Invitația mă trimitea la o adresă din Buccleuch Place, nu departe de George Square. Acolo am dat de o mulțime

[1] Citat din Vechiul Testament, Zaharia, III, 2, (N.T.)

de oameni cu hainele ude, strînși în jurul a două felinare și a unei tende din pînză vărgată. Un fascicul de lumină cădea de sub tendă pe trotuarul înnoroiat. Invitații începeau să sosească. Am intrat grăbit, am prezentat invitația și am urcat pe scara decorată cu steaguri, frunze verzi de stejar și embleme naționale. Sus mă aștepta un venerabil lacheu.

— Garderoba e la stînga, domnule, zise el.

M-am supus și mi-am lăsat pardesiul și galoșii în schimbul unui tichet rotund din metal.

— Numele dumneavoastră, domnule ? mormăi el uitîndu-se la invitație în timpul cît m-am oprit o clipă în vestibul ca să arunc o privire peste sala de bal, cîmpul meu de acțiune.

Apoi, își drese glasul și anunță tare :

— Domnul Dulcie !

Putea să fie o simplă indicație de regie : „*O bătaie de tobă. Intră vicontele travestit*“. Totuși, sincer să fiu, această intrare m-a cam speriat. Dansul tocmai luase sfîrșit și muzicanții din balcon începuseră să-și acordeze instrumentele. Foarte puține din scaunele rînduite de-a lungul pereților erau ocupate și ambianța încă nu se încălzise. De fapt, sosiseră doar invitații de mîna a doua și acum priveau atent din fundul sălii spre ușă, în așteptarea notabilităților. Așadar, intrarea mea provocă o neliniștitoare curiozitate. Oglinzile, reflectoarele, candelabrele, toate îmi părea ca niște ochi îndreptați spre mine și, în timp ce înaintam pe pardoseala ceruită, pînă și scîndurile dădeau a înțelege că mă recunosc. Un maestru de ceremonii, scund și rotund ca rozeta de pe reverul hainei, se desprinse din grupul cel mai apropiat și veni spre mine cu un fel de mers de patinator și un zîmbet insinuant.

— Domnul..., Dulcie, dacă am auzit bine ? Cred, nouvenit în capitala noastră nordică și, sper, dansator ?

M-am înclinat.

— Îngăduiți-mi, domnule Dulcie, plăcerea de a vă găsi o parteneră, adăugă el.

— Dacă vreți, prezentați-mă domnișoarei de acolo, sub loja muzicanților...

Recunoscusem pe iubita tînărului Ronald, fata în rochia roz de la recepția domnului Robbie, acum în toaletă verde-deschis.

— Domnișoara McBean... domnișoara Camilla M[illegible]an ? Cu plăcere. Dovediți mult spirit de discernămînt, domnule. Fiți amabil și urmați-mă.

Mă conduse și mă prezentă. La înclinarea mea, domnișoara McBean răspunse cu mult joc din umeri și mă prezentă, la rîndu-i, mamei sale, o doamnă mustăcioasă, într-o rochie neagră de tafta și cu o pălărie *premier empire*, garnisită cu flori roșii de mac.

— Un prieten al domnului Robbie, sînt sigură, șopti doamna McBean, înclinîndu-se. Uite, Camilla dragă, sir William și Lady Frazer... în rochie de tafta florentină liliachie... ce bine îi vine diadema de diamante ! Astă-seară au sosit devreme. Și cum spuneam, domnule...

— Dulcie.

— Desigur, cum spuneam, un prieten al domnului Robbie... o foarte veche cunoștință a mea. O, de-ați putea acum măcar să-l dezbărați de obiceiurile lui de holtei ! Rămîneți mult timp în Edinburg ?

— Mă tem, doamnă, că va trebui să-l părăsesc mîine.

— Bănuiesc că ați văzut toate locurile noastre celebre ? Dar Cetatea ? Ah, atracțiile Londrei... ei, nu clătinați din cap, domnule Dulcie. Cred că cunosc dintr-o privire un londonez. Și totuși vă surprinde, poate, cît de repede progresăm și noi în Edinburg. Camilla dragă, domnișoara Scrymgeour și-a tivit rochia din crep de China cu garnitura de panglică... știi, cea de satin negru cu bordură de perle pe care am văzut-o ieri în prăvălia cea nouă de pe Princes Street : cea lată de șase peni pentru poale și de trei farthingi pentru corsaj. Dumneata, domnule Dulcie, poți să ne spui dacă într-adevăr anul acesta se poartă garnituri de panglici la Londra și la Bath [1] ?

Dar orchestra începu să cînte și am condus-o pe Camilla, care atîta aștepta, spre careul de dans. După dans, doamna și domnișoara (care avură amabilitatea să-mi laude talentul de dansator) acceptară să fie conduse în salonul unde se servea ceai. Invitații începuseră să sosească unii după alții, în grupuri compacte ; și, stînd la masa de ceai, le auzeam numele strigate cu glas tare la ușa sălii de dans, dar nervii mei nu tresăriră la nici unul. Eram sigur că

[1] Stațiune balneară mondenă, situată în sud-vestul Angliei. (N.T.)

Flora va veni ; și tot atît de sigur că paznicii ei îndrituiți sau complezenți nu se așteptau să mă găsească la bal. Dar minutele treceau și pînă la urmă am fost nevoit să le conduc pe doamna și domnișoara McBean la locurile lor de sub balcon.

— Doamna Gilchrist... domnișoara Flora Gilchrist... domnul Ronald Gilchrist ! Domnul Robbie ! Maiorul Arthur Chevenix !

Primul nume bufni ca o ghiulea în probă și am încremenit — dar numai pentru o clipă. Înainte să se termine de strigat numele lor, am condus perechea McBean la locurile lor de amarare și am pornit să înfrunt linia de atac a adversarilor mei. Fețele lor spuneau tot. Obrajii Florei se îmbujorară și buzele ei schițară cea mai drăgălașă exclamație de uimire. Domnul Robbie luă o priză de tabac. Ronald se roși pînă la urechi, iar maiorul Chevenix îngălbeni. Pe fața neînfricatei doamne Gilchrist nu tresări un mușchi.

— Ce înseamnă asta ? mă întrebă ea oprindu-se și privindu-mă prin lornionul cu ramă de aur.

— Doamnă, am zis aruncînd o privire spre Chevenix, aș putea spune o expediție de despresurare.

— Doamnă Gilchrist, zise maiorul, desigur nu veți...

Dar nu l-am lăsat să termine :

— Doamnă, de cînd a ajuns viteazul maior să se substituie domnului Robbie, ca sfătuitor al familiei dumneavoastră ?

— Hm ! făcu doamna Gilchrist.

Cuvînt care, singur, nu mă liniștea prea mult ; dar se uită spre avocat.

— Stimată doamnă, zise el răspunzînd privirii ei. Se pare că acest prea nesocotit tînăr și-a dat foc corăbiilor și fără îndoială nu-i pasă dacă în acest pîrjol eroic ne arde și degetele noastre. Totuși, ca sfătuitor al familiei dumneavoastră — continuă el apăsînd pe aceste cuvinte ca să mă convingă că nu-l simpatiza pe înfigărețul Chevenix — cred că nu cîștigăm nimic prelungind această scenă în fața atîtor oameni. Nu vreți să mergem în camera unde sînt jocuri de cărți ?

Ea acceptă brațul oferit și plecară lăsîndu-l pe Ronald roșu și încruntat și pe maior galben și descumpănit.

— Patru din șase mai rămîn doi, am zis și, luînd-o pe Flora de braț, am condus-o departe de adversarii mei reduși la tăcere.

— Și acum, draga mea, i-am spus eu după ce ne-am așezat pe două scaune retrase, te rog să te porți ca și cînd acum ne-am întîlnit pentru prima sau a doua oară în viață. Deschide evantaiul... așa ! Acum ascultă-mă. Vărul meu, Alain, este în Edinburg, la hotelul Dumbreck. Nu, nu lăsa în jos evantaiul.

Îl ridică, dar micuța-i mînă tremura.

— Dar asta nu-i nimic, am continuat eu. A adus cu el poliția din Bow Street și, pe cît se pare, în acest moment urmăritorii mei răscolesc de zor orașul ca să afle unde locuiesc.

— Iar tu zăbovești și te mai și arăți aici !... mai ales aici ! Asta-i nebunie curată ! De ce ești atît de nesocotit, Anne ?

— Pentru simplu motiv că am fost un neghiob, draga mea. Am depus banii ce-mi mai rămăseseră la banca din George Street și banca e supravegheată. Ca să pornesc spre sud, am nevoie de bani. Așa că trebuia să te întîlnesc ca să-ți cer bancnotele pe care ai fost atît de amabilă să le primești în păstrare. Te-am căutat la Swanston și am constatat că te afli sub supravegherea lui Chevenix, ajutat de un cîine cu numele de Towzer. Probabil că pe Towzer l-am omorît. Dacă-i adevărat, s-ar putea ca credinciosul Chevenix să aibă nu peste mult timp o soartă asemănătoare, ca să-i țină de urît. A început să mă plictisească acest Chevenix.

Lăsă evantaiul din mînă, brațele îi rămaseră moi în poală într-o atitudine de deznădejde și se uită la mine, cu un aer de mărturisită vinovăție în frumoșii ei ochi.

— Și în seara asta am lăsat bancnotele acasă, la loc sigur... cînd m-am îmbrăcat pentru bal... prima dată cînd le-am scos de la pieptul meu ! Ah, necredincioasa de mine !... Ce nevrednică de încredere sînt !

— Dar, scumpa mea, cred că nu-i nici o nenorocire. La noapte, cînd ajungi acasă... le pui într-un loc ascuns... să zicem în colțul zidului din fundul grădinii...

— Stai, să mă gîndesc, zise ea.

Ridică iarăși evantaiul și dinapoia lui ochii i se umbriră în timp ce chibzuia și eu o priveam atent.

— Știi dealul peste care trecem înainte de a ajunge la Swanston ? Sus e un pîlc de brazi ca o aripioară de pește. Acolo, pe panta dinspre răsărit, e o carieră de piatră. Să fii acolo la ora opt... cred că am să reușesc să-ți aduc banii.

— Dar de ce să riști ?

— Te rog, Anne... Lasă-mă, te rog, să fac și eu ceva ! O, dacă ai ști ce înseamnă să stai acasă liniștit, în timp ce ființa... ființa cea mai dragă...

— *Vicontele de Saint-Ives !*

Numele strigat la ușă îi întrerupse cuvintele șovăielnice, ca dangătul unui clopot de alarmă. Am văzut că Ronald, care stătea de vorbă cu domnișoara McBean, cîțiva iarzi mai departe, se răsuci pe călcîie, se întoarse spre mine și mă privi stînjenit. Nu mai aveam timp să mă ascund. Ca să ajung în salonul unde se servea ceaiul sau în cel unde se jucau cărți, trebuia să traversez un spațiu deschis de doisprezece pași. Ne aflam chiar în fața intrării principale și odiosul meu văr era acum acolo, în picioare, cu lornionul ridicat, provocator, plin de sine, duhnind a pomezi, expresie vie a manierelor de prost gust. Ne-a observat imediat ; a întors capul și a vorbit cu cineva din vestibul. Apoi, a pornit direct spre noi, pasu-i fudul întregind dușmănosu-i aer de triumf. Florei i se curmă răsuflarea cînd m-am ridicat să-l întîmpin.

— Bună seara, vere ! i-am spus eu. Am aflat din ziare că ai făcut acestui oraș cinstea de a-l vizita.

— Da, stau la hotelul Dumbreck unde, dragul meu Anne, nu mi-ai oferit încă plăcerea să mă cauți.

— Am bănuit că mi-o vei lua înainte cu această politețe. Dar se vede treaba că nu te așteptai să ne întîlnim.

— Vai, nu. Ca să fiu sincer, secretarul Comitetului de organizare a balului mi-a îngăduit azi după-amiază să arunc o privire peste lista invitaților. Am tot dreptul, vere, să fiu grijuliu în privința societății pe care o frecventez.

Netot ce-am fost ! Nu mă gîndisem cîtuși de puțin la acest pericol evident.

— Am impresia că am zărit în preajma străzii pe unul din ultimii tăi prieteni intimi.

Se uită atent la mine și izbucni într-un hohot de rîs prefăcut.

— Ah ! Mult ne-ai dat de lucru ca să te vînăm. Ai, pare-se, dragul meu Anne, o predispoziție iepurească de a

te întoarce pe propriile-ţi urme. Şi, zău, nu mă miră ! încheie el aruncînd o privire obraznică spre Flora.

Pe el l-ai fi putut vîna numai după miros. Duhnea a parfum.

— Prezintă-mă, *mon brave*.

— Mai bine mă împuşti decît să fac asta.

— După cîte ştiu, de acest privilegiu se bucură numai militarii.

— În orice caz, nu se bucură...

M-am oprit să rostesc cuvîntul. Mă avea în mînă, totuşi puteam cel puţin să joc partida cuviincios pînă la sfîrşit.

— Uite, îndată va începe contradansul, caută-ţi o parteneră şi-ţi făgăduiesc că vei fi vizaviul nostru.

— Mult curaj mai ai, vere.

Se înclină şi plecă să-l caute pe maestrul de ceremonii. Eu i-am oferit Florei braţul.

— Ei, ce impresie ţi-a făcut Alain ?

— E un bărbat frumos, recunoscu ea. Dacă unchiul tău s-ar fi purtat altfel cu el, cred că...

— Iar eu cred că nici o femeie din lume nu poate deosebi între un gentleman şi un maestru de dans ! Destul să pozeze o dată, de două ori şi credeţi că cine ştie ce-i de capul lui. Fetiţa mea dragă... e un om de nimic !

Rămase pe gînduri. Am aflat mai tîrziu de ce. Se pare, mă rog, că aceeaşi remarcă făcuse şi cretinul de Chevenix despre mine.

Ne aflam aproape de intrarea principală. Am trecut prin faţa uşii şi am aruncat o privire în vestibul. În capul scării stătea postat, bineînţeles, amicul meu cu vestă de barchet, de vorbă cu un acolit mai urît decît el, o scîrnăvie cu păr roşcat şi picioare crăcănate, îmbrăcat în haine cenuşii.

Eram pur şi simplu prins în capcană. Am întors capul şi în mulţimea care ne separa am zărit privirea lui Alain şi zîmbetul lui drăcesc. Îşi găsise parteneră. Era chiar doamna Frazer, cea cu rochie de tafta liliachie şi diademă de diamante.

Nu ştiu de ce, în această afurisită situaţie fără ieşire m-a cuprins o ciudată bună-dispoziţie. Vă rog să mă credeţi că am condus-o pe Flora la careul de dans cu o voioşie, poate nefirească, dar nicidecum prefăcută. Un scoţian m-ar fi socotit un om care merge la moarte. Cum spune

cîntecul (n-are importanță dacă îl cunoșteam atunci sau l-am citit mai tîrziu în biblioteca soției mele) :

Cît de vesel, cît de nepăsător
Cît de resemnat se ducea ;
Cînta un cîntec săltăreț și sprinten dansa
Sub... [1]

nu mai spun ce urma.

Orchestra începu să cînte și în timp ce „sprinten dansam", vărul meu mă privea cu prefăcută admirație. Contradansul are o figură caraghioasă numită, cred, *La Pastourelle* [2]. Apuci cu fiecare mînă cîte o mînă a doamnelor aflate de-o parte și de alta a ta și vînturi apoi brațele încoace și-ncolo, întocmai ca englezul din poveste care oferea spre vînzare două neveste la bîlciul din *Smithfield* [3] ; iar celălalt dansator se dă înapoi, înaintează, întinzînd și retrăgînd brațele, ca un cumpărător sfielnic.

Am trăit o viață de groază și luptă
Și-acum mor din pricina trădării... [4]

În timp ce Alain se da înapoi din fața noastră, i-am zîmbit zeflemitor. Îndată ce dansul a luat sfîrșit l-am văzut scuzîndu-se grăbit, părăsind-o pe doamna Frazer și ducîndu-se la ușă ca să se încredințeze că oamenii săi erau la post.

M-am trîntit pe un scaun alături de Flora, rîzînd.

— Anne, cine e pe scară ? mă întrebă ea în șoaptă.

— Doi copoi din Bow Street.

Văzut-ați vreodată o porumbiță prinsă în plasă ?

— Scara din dos ! zise ea repede.

— Și aceea trebuie să fie păzită. Totuși să ne convingem.

Am traversat salonul în care se servea ceaiul și, întîlnind un chelner, l-am tras deoparte :

---

[1] *Sub* (spînzurătoare) ; cîntecul se referă la un osîndit dus la spînzurătoare. (N.T.)

[2] Păstorița ; a patra figură din contradansul francez. (N.T.)

[3] Piață în Londra, unde aveau loc turnirurile, bîlciul de Sf. Bartolomeu (23 august), execuțiile capitale și mai tîrziu tîrgul de vite. (N.T.)

[4] Din același cîntec al osînditului la spînzurătoare. (N.T.)

— E cineva de pază la intrarea din dos ? l-am întrebat.

— Nu știu, zise el.

— Pentru o guinee ai putea să afli ?

Se duse și se întoarse în mai puțin de un minut :

— Da, e un polițist.

— E vorba de un gentleman „hăituit" pentru datorii, i-am explicat eu amintindu-mi barbarismul auzit cîndva, pentru mine încă fără înțeles.

— Nu sînt iscoadă, replică el.

M-am întors și cu destul dezgust am constatat că neomenosul Chevenix îmi și ocupase scaunul.

— Am impresia că nu vă simțiți bine, domnișoară Flora ! i-am spus eu.

Biata copilă era într-adevăr palidă și tremura.

— Domnule maior, uitați-vă, e pe punctul să leșine. Duceți-o repede în salonul unde se servește ceai. Eu mă duc s-o aduc pe doamna Gilchrist. Trebuie transportată acasă.

— N-am nimic, îngăimă ea. O să-mi treacă. Te rog nu...

Se uită în sus la mine și-mi înțelese gîndul.

— Da, da, vreau să mă duc acasă.

Îl luă de braț pe maior, iar eu am plecat repede spre camera unde se jucau cărți. Din fericire, doamna Gilchrist tocmai terminase un rober și era pe punctul să se ridice de la masa verde. Partenerul ei fusese domnul Robbie și, cînd am zărit grămăjoara de arginți din fața ei, care-mi spunea că era cîștigătoare, mi-am binecuvîntat steaua pentru prima oară în seara aceea.

— Doamnă Gilchrist, i-am șoptit eu, domnișoarei Flora îi e rău... căldura din sală...

— Mie nu mi s-a părut că e cald. Aerisirea e foarte bună.

— Domnișoara dorește să fie dusă acasă.

Își mai numără o dată banii cu mult calm și-i băgă într-o pungă de catifea.

— Doisprezece șilingi și șase peni, anunță ea. Ai avut cărți bune, domnule Robbie. Acum, musiu Viconte, să mergem și să vedem ce-i de făcut.

Am condus-o la salonul pentru ceai și domnul Robbie ne urmă. Flora stătea întinsă pe o sofa, într-o stare de vi-

zibilă extenuare, în timp ce maiorul se învîrtea în jurul ei, cu o ceaşcă de ceai.

— L-am trimis pe Ronald după trăsură, zise el.

— Hm, făcu doamna Gilchrist, uitîndu-se ciudat la el. Ce să-i faci, ai ghinion. Nu ne rămîne decît să-mi dai mie ceaşca de ceai şi dumneata să ne aduci şalurile de la garderobă. Tichetele sînt la dumneata. Aşteaptă-ne în capul scării.

Îndată ce maiorul plecă, flegmatica doamnă mestecă ceaiul şi-l dădu pe gît, fără să-şi ia ochii de la nepoată. După ce goli ceaşca, se întoarse o clipă cu spatele la domnul Robbie şi am observat pe faţa ei o strîmbătură. Oare să fi înghiţit strîmb ceaiul, cum spun copiii ?

Nu. Cred... cred mai degrabă că doamna Gilchrist se străduise cît putuse să-mi facă cu ochiul şi să-mi arate că pricepuse şiretlicul, deşi niciodată n-am îndrăznit şi nici nu voi îndrăzni vreodată s-o întreb.

În aceeaşi clipă intră tînărul Ronald, care ne anunţă că trăsura era trasă la scară. M-am furişat spre uşă ca să fac o recunoaştere. În sala de bal era mare înghesuială. Dansul era în toi şi vărul meu ţopăia de mama focului în acel moment, cu spatele spre noi. Flora se sprijini pe Ronald şi grupul nostru ajunse, ocolind pe lîngă perete, la uşa principală şi în vestibul, unde ne aştepta Chevenix cu braţele încărcate de haine.

— După ce plecăm, dumneata şi Ronald puteţi să vă întoarceţi şi să petreceţi, zise bătrîna doamnă adresîndu-se maiorului. Veţi găsi desigur o trăsură de piaţă să vă ducă acasă.

Ochii ei zăboviră o clipă pe cei doi copoi care se aţineau atenţi în spatele maiorului. Apoi, se întoarse spre mine :

— Noapte bună, domnule, şi vă rămîn îndatorată pentru serviciile ce mi-aţi făcut. Sau staţi... fiţi amabil şi conduceţi-ne pînă la trăsură. Domnule maior, daţi-i acestui domn cîteva din şalurile acelea.

Ochii mei nu îndrăzniră să-i arate recunoştinţa. Am coborît treptele, doamna Gilchrist în frunte, Flora sprijinită de fratele ei şi de domnul Robbie, maiorul şi cu mine în urmă. Cînd am pus piciorul pe prima treaptă, copoiul cu păr roşcat făcu un pas înainte. Cu toate că nu mi-am

luat ochii de la desenul șalului Paisley [1] al doamnei Gilchrist, i-am zărit degetul atingîndu-mi brațul și l-am simțit ca atingerea unui fier înroșit în foc. Celălalt copoi — cu vestă de barchet — îl trase de mînecă și-i spuse ceva în șoaptă. Mă văzuseră că sînt cu capul descoperit și fără pardesiu și și-au zis desigur că nu-i observasem și că doar le conduceam pe doamne la trăsură și aveam firește să mă întorc. M-au lăsat să trec.

Odată ajuns în strada plină de lume zgomotoasă, am trecut repede în cealaltă parte a trăsurii ferită de lumină. Ronald alergă în față la vizitiu (care era Robie, grădinarul) și-i zise :

— Domnișoarei Flora i s-a făcut rău. Du-le acasă cît poți de repede !

Apoi fugi sub tenda de la intrare.

— Uite, ține o guinee ca să mîni și mai repede ! i-am strigat eu din cealaltă parte a caprei și, din întuneric și ploaie, i-am întins moneda și i-am pus-o în palma udă.

— Ce naiba înseamnă asta ! zise el și se aplecă să se uite.

Eu însă mă întorsesem și eram din nou lîngă scara trăsurii. Ușa fu închisă cu zgomot.

— Gata ! se auzi un strigăt.

S-ar putea să mi se fi părut, dar odată cu strigătul am avut impresia că aud vocea lui Alain, înjurînd de pe treptele Sălii Consistoriului. Îndată ce Robie a dat bice cailor, am deschis repede ușa de pe partea mea și am căzut grămadă în poalele doamnei Gilchrist.

Flora dădu un țipăt înăbușit. M-am retras, m-am așezat pe un teanc de pleduri de pe bancheta din fața doamnelor, am tras de chinga ușii și am închis-o.

Doamna Gilchrist nu scoase o vorbă.

Trebuia, firește, să-mi cer scuze. Roțile huruiau și hurducăiau pe caldarîmul din Edinburg și ferestrele zornăiau sub bătaia capricioaselor rafale de vînt. Am trecut pe lîngă un felinar de stradă și în firava-i lumină aruncată o clipă în trăsură prin geamul aburit, n-am putut să zăresc decît profilul amenințător al ocrotitoarei mele ; apoi iarăși dispăru în beznă.

---

[1] Șal cu desene caracteristice, viu colorate, confecționate în localitatea Paisley din Scoția. (N.T.)

— Doamnă, o mică explicaţie... doar cît să liniştesc puţin indignarea dumneavoastră... justificată, vă rog...

Zdronc ! Zdronc ! Şi tot liniște mormîntală în trăsură. Robie mîna bineînțeles cît putea de repede şi acum eram dincolo de rarele avanposturi de lumină de pe şoseaua care străbate districtul Lothians.

— Doamnă, cred că în mai puţin de cinci minute... dacă îmi îngăduiţi...

Am întins mîna în semn de stăruitoare rugăminte şi în întuneric am întîlnit mîna Florei. Degetele ni se încleştară înfiorate şi timp de cîteva fericite secunde pulsaţiile noastre intonară la unison, în tăcerea apăsătoare : Te iubesc ! Te iubesc !

— Musiu Saint-Ives ! se auzi o voce hotărîtă şi Flora îşi retrase mîna. Nu mă dumiresc ce rost are treaba asta a dumitale... presupunînd că are cît de cît un rost. ceea ce mă îndoiesc... dar am impresia că v-am făcut un serviciu. Şi, mai precis, a doua oară.

— Doamnă, un serviciu pe care nu-l voi uita niciodată.

— Ei bine, am să risc, domnule. Dar fiţi amabil şi nu vă-ntreceţi cu gluma.

Se lăsă din nou tăcere şi am mai gonit o milă şi jumătate, poate două, cînd doamna Gilchrist coborî cu zgomot fereastra uşii şi scoase capul cu boneta-i rotundă în bezna nopţii.

— Robie !

Robie opri.

— Domnul vrea să coboare, zise ea.

Era doar o măsură de prudenţă, pentru că ne apropiam de Swanston. M-am ridicat.

— Doamnă Gilchrist, sînteţi o femeie tare cumsecade şi, cred, cea mai inteligentă din cîte am cunoscut.

— Hm ! făcu ea.

Înainte de a păşi afară m-am întors să strîng încă odată mîna Florei şi piciorul mi s-a prins de ceva pe care l-am tras cu mine în drum. M-am oprit să-l ridic şi am auzit uşa trîntită cu zgomot.

— Doamnă... şalul dumneavoastră !

Dar trăsura pornise. Roţile mă împroşcară şi m-am trezit singur pe respingătoarea şosea.

În vreme ce încă urmăream luminile roșii ale trăsurii care aproape nu se mai vedeau, am auzit un alt huruit de roți și am zărit în depărtare două perechi de lumini galbene, apropiindu-se dinspre Edinburg. Abia am avut timp să fac un salt în lături și să sar peste împrejmuirea unui imaș mocirlit de ploaie. Am rămas acolo ghemuit, cu apa pînă la glezne și prin ploaia piezișă trecură pe lîngă mine ca niște năluci două trăsuri de piață, mînate nebunește de vizitiii lor.

Capitolul XXXII

ÎNTÎMPLĂRILE DIN DIMINEAȚA DE VINERI: TĂIEREA NODULUI GORDIAN

Am scos ceasornicul din buzunar. O palidă rază de lună, strecurată prin nori, licări pe cadran. Era unu și paisprezece minute! „Trecut de ora unu, și o dimineață mohorîtă cu ceață". Mi-am amintit glasul de taur al paznicului din noaptea evadării noastre din Castel, chiar modulațiile acelui glas, și acest ecou al aducerii-aminte păru că marca iarăși ora de încheiere a unei zile hotărîtoare. Într-adevăr, din acea noapte limbile ceasornicului se rotiseră de jur împrejur de nenumărate ori și acum erau iarăși la vechiul punct de plecare. Văzusem revărsatul zorilor și lumina zilei, gustasem din fericirea de a fi respectat de semeni și acum mă găseam din nou în bezna stigiană, din nou în umbra acelui infernal Castel, tot urmărit de lege — poate cu mai puține șanse ca oricînd de a scăpa — și jucăria stihiilor, fără alt acoperămînt deasupra capului decît un șal Paisley cu desen țipător. Am reflectat că în tot acest timp călătorisem mult și înfruntasem nenumărate primejdii, doar ca să schimb un costum gălbui, culoarea mustarului, cu un șal Paisley și cu niște haine de bal care nu se potriveau nici cu șalul nici cu clima din Pentlands. Voioșia de la bal, curajul de a lupta, ultimul fior transmis de mîna Florei se stinseseră în mine. În păienjenișul tot mai des al ceții dinspre mare, mă simțeam ca o veveriță într-o cușcă învîrtitoare. Groaznică oră! Mai bine zis, șapte groaznice ore, deoarece Flora nu avea să sosească înainte de ora opt și atunci dacă izbutea să se strecoare prin îndoitul cordon al iscoadelor.

M-am întrebat ce să fac pînă atunci. Să mă întorc în oraș, nici nu putea fi vorba. Nu cunoșteam în preajmă alt adăpost decît „Popasul vînătorilor" al lui Alexander Hendry. Presupunînd însă că voi nimeri acolo (deși pe ceața aceea șansele erau împotriva mea), va accepta oare Ale-

xander Hendry, trezit din somn, să dea ospitalitate unui călător fără alt bagaj decît un șal Paisley ? Putea să creadă că-l furasem.

Pînă la urmă am petrecut restul orelor de întuneric pe coasta mustind de apă a dîmbului. Grozav de bună fusese doamna Gilchrist ! Înfășurat în șalul acestei doamne spartane, ghemuit pe un bolovan — în timp ce ploaia îmi cădea pe capul descoperit, se scurgea de-a lungul nasului, îmi pătrundea în pantofi și mi se prelingea picătură cu picătură pe șira spinării — am simțit pumnalul sfîrtecător al remușcării, l-am împlîntat mai adînc și mi-am încleștat dinții ca și cum aș fi vrut să muşc din mine. La un moment dat, am ridicat brațul spre cer și i-am cerut socoteală. Parcă aș fi tras de sfoara unui duș. Cerul răspunsé nechibzuitului cu un potop de nemeritate lacrimi de ploaie ; și nechibzuitul nu se mișcă din băltoaca lor și-și recunoscu nechibzuința. Totuși cerul se milostivise și-l ascunsese vederii altora pe acel bufon al umilinței. Mai mult n-am să vă spun !

Vuietul vîntului prin văgăuni și șopotul apelor care șiroiau pe coasta dealului umpleau liniștea nopții. Drumul cel mare se afla cam la cincizeci de iarzi mai jos de bolovanul pe care stăteam. Curînd după ora două (pe cît mi-am dat seama), dinspre Swanston se iviră lumini de felinare care se apropiau și pe lîngă mine trecură două trăsuri de piață spre pîcla opalescentă care învăluia luminile din Edinburg. Cînd au ajuns în dreptul meu, am auzit pe unul din birjari înjurînd și am înțeles că galantonul meu văr nu binevoise să înfrunte vremea rea și de la Sala Consistoriului plecase direct la hotelul Dumbreck, lăsînd urmărirea pe seama simbriașilor săi.

După aceea, nu vă îndoiți desigur, am dormit iepurește, tresărind mereu. Am urmărit luna coborînd cu haloul ei de ceață și parcă am văzut fața purpurie și degetul dojenitor al domnului Romaine. Și m-am pomenit explicînd, lui și domnului Robbie, că propunerea pe care ambii mi-o făcuseră, să-mi ipotechez moștenirea, să încalec pe-o mătură zburătoare și să-mi pierd urma, nu se potrivea cu felul de a privi lucrurile de pe stînca și din fortăreața Edinburg și de care nu mă puteam despărți, așa cum nu poți scăpa de un lanț la picioare. M-am văzut apoi gonind cu Rowley în caleașca rubinie, printr-un stol de „sticleți“

și m-am trezit de-a binelea în ciripitul aievea al păsărelelor și în lumina albă a zorilor mijind deasupra dealurilor.

Adevărul e că ajunsesem foarte aproape de sfîrșitul puterii mele de îndurare. Din pricina frigului și a ploii, la care se adăugase descurajarea din acele clipe, nu-mi mai dădeam seama ce se petrecea cu mine ; nu mai știam dacă ce mă rodea era regretul nechibzuinței sau pur și simplu foamea. Înțepenit, vlăguit, necăjit și descumpănit, am părăsit bolovanul de penitență și am coborît, abia ținîndu-mă pe picioare, pînă în drum. Am aruncat o privire în sus și-n jos să văd dacă nu se arătau niscaiva copoi sau urme ale lor și cam la două bătăi de pușcă am zărit o piatră de hotar, cu o placardă albă pe ea, împroșcată cu noroi. Groaznic gînd ! Oare să anunțe prețul pus pe capul lui Champdivers ? Cel puțin, mi-am zis, să văd cum e descris. Dar ce mă atrăgea într-acolo era vraja spaimei. Crezusem că, după cele îndurate în cursul nopții, șira spinării mele s-a deprins cu ceea ce se numește „fiori reci".

Abia cînd m-am apropiat mi-am dat seama de eroare. Pe placardă scria :

EXTRAORDINARA ASCENSIUNE AERIANA ! ! !
în
uriașul balon
„LUNARDI"

Profesorul (diplomat) BYFIELD,
cunoscut în întreaga lume
Promotor al aerostaticei și al aeronauticei,
Are onoarea să aducă la cunoștința nobilimii
și a cărturarilor,
din Edinburg și din împrejurimi...

Șocul, contactul brusc cu sublima lume a lui Byfield, m-a luat pe neașteptate. Am ridicat mîinile, am izbucnit într-un hohot de rîs drăcesc și am sfîrșit în lacrimi. Rîsul și plînsul, laolaltă, îmi scuturau trupul frămînzit ca pe-o frunză. Am luat-o razna peste cîmp, cînd într-o parte cînd în cealaltă, cuprins de o veselie pe cît de nestăpînită pe atît de prostească. La un moment dat m-am oprit din pricina unui spasm muscular și am rămas uimit auzindu-mi propriul glas. Vă veți întreba dacă nu cumva orbecăim în căutarea locului de întîlnire cu Flora. De fapt, nu se putea

să nu-l găsesc : adîncitura coamei ce se vedea vag prin ceață, șirul de pini din vîrf care spre vest se îngusta în forma unei aripioare dorsale de pește. Îmi îndreptasem deseori ochii într-acolo, din cealaltă parte a locului ; o parcursesem cu privirea de la un capăt la celălalt în ziua cînd Flora a stat alături de mine pe turnul fortăreței și mi-a arătat cu degetul fumul de la conacul Swanston. Numai că din partea asta coada peștelui (așa zicînd) prezenta o crestătură ; și prin această crestătură trecea cărarea spre vechea carieră de piatră.

Am ajuns acolo cu puțin înainte de ora opt. Cariera era pe partea stîngă a cărării, care ducea mai departe și ieșea pe coasta de nord a dealului. Pe acea coastă nu era necesar să mă arăt. Am măsurat pe cărare cam cincizeci de iarzi și m-am plimbat încoace și încolo, numărînd într-o doară pașii ; dacă m-aș fi oprit un minut, frigul m-ar fi pătruns pînă la oase. O dată sau de două ori am coborît în carieră și am privit vinele pietrei dăltuite ; apoi m-am întors la pașii mei de veghe. Opt și zece minute ! Ce prostie ! Să-mi închipui că ar putea înșela atîtea iscoade ! Și foamea al naibii mă mai chinuia...

Un rostogolit de piatră, zgomot de pași ușori pe cărare și inima mi-a tresărit. Ea era ! Venea și pămîntul iarăși se acoperi cu flori, ca sub picioarele zeiței al cărei nume îl purta. Cert e că din clipa sosirii ei vremea începu să se îndrepte.

— Flora !

— Sărmanul meu Anne !

— Șalul mi-a fost de mare folos.

— Ești mort de foame.

— Din păcate, asta-i destul de adevărat.

— Știam eu. Uite, dragul meu.

De sub șalul cenușiu din țesătură groasă, care-i acoperea capul și umerii, scoase un coșuleț și mi-l întinse.

— Plăcintele trebuie să fie calde. Din cuptor le-am pus direct în șervet, zise ea.

Și am pornit amîndoi, ea înainte, spre cariera de piatră.

I-am lăudat spiritul de prevedere. În acea vreme încă nu aflasem că primul gînd al femeii, cînd bărbatul îndrăgit are necazuri, e să-i dea de mîncare. Am desfăcut șervetul pe o piatră mare din carieră și am început ospățul : plă-

cinte, turte din făină de ovăz, ouă răscoapte, o sticlă cu lapte și o butelcuță cu *usquebaugh* [1]. Masa am pregătit-o împreună. Era primul nostru act casnic ; primul mic dejun al lunii noastre de miere, cum l-am numit eu ca s-o tachinez.

— Oricît de flămînd aș fi, mor de foame cu mîncarea dinainte dacă n-o împarți cu mine, i-am spus eu. Deocamdată nu știu dacă doamna dorește zahăr...

Ne-am aplecat peste piatră, unul către celălalt, și fețele noastre s-au atins. Obrazul ei rece, ud de ploaie, mica buclă jilavă și acel sărut, multă vreme aveau să-mi dăinuie în amintire și încă mai dăinuie.

— Mă întreb însă cum ai putut să scapi de ei ?

Puse jos turta de ovăz din care se prefăcuse că mușcă.

— Janet... fata noastră care mulge vacile... mi-a împrumutat halatul și șalul ei, și pantofii ăștia. La ora șase se duce la muls și i-am luat locul. M-a ajutat ceața. Sînt tare nesuferiți.

— Sînt într-adevăr. Chevenix...

— Vreau să spun, pantofii ăștia. Mă gîndesc și la sărmanele vaci.

— Pentru instinctul animalelor..., am zis ridicînd paharul. Să sperăm că vor găsi o cale să distragă atenția celor doi detectivi plătiți și a celorlalți doi benevoli.

— Mă bizui mai mult pe mătușa mea, zise Flora, cu unul din acele zîmbete fugare adorabile. Dar Anne, să nu pierdem vremea. Sînt atît de mulți împotriva ta și atît de aproape. O, nu glumi !

— Acum vorbești ca domnul Romaine.

— De dragul meu, iubitule ! zise ea, împreunîndu-și mîinile ca pentru rugă.

I le-am prins peste masă și desfăcîndu-le i-am sărutat palmele.

— Iubita mea, înainte să se însenineze...

— Se înseninează, mă întrerupse ea.

— Să mai așteptăm puțin. Înainte să se însenineze, trebuie să fiu dincolo de vale și să apuc pe drumul ocolit al păstorilor. Spune-mi cum pot să ajung acolo.

---

[1] În scoțiana din nordul și nord-vestul Scoției: „apa [illegible] fel de whisky.

Își retrase o mînă, o introduse în decolteul corsajului și scoase teancul meu de bancnote.

— Dumnezeule ! am exclamat. Uitasem de bani !

— Pe tine, cred, nimic nu te învață minte, zise ea oftînd.

Cususe banii într-un săculeț de mătase impermeabilă. Cînd l-am luat, cald cum îl ținuse la sînul ei tînăr, l-am întors pe cealaltă parte și am văzut, brodat cu fir roșu, un singur cuvînt „Anne", sub „Leul ridicat în două labe", emblema Scoției, o copie a sărmanei jucării sculptate de mine. Cît de mult mi se părea că trecuse de atunci !

— Originalul îl port cu mine, zise ea cu glas scăzut.

Am îndesat săculețul în buzunarul de la piept, i-am prins încă o dată amîndouă mîinile și am îngenuncheat pe piatră înaintea ei.

— Flora... îngerul meu ! Mireasa inimii mele !

— Ssst ! făcu ea, ferindu-se înapoi.

Din susul cărării se auziră venind pași grei. Abia am avut timp să-mi arunc pe cap șalul doamnei Gilchrist și să-mi reiau locul, cînd pe lîngă gura carierii trecură grăbite două țărănci durdulii. Ne-au văzut, fără îndoială ; într-adevăr, s-au uitat atent la noi, au mormăit ceva în timp ce treceau pe lîngă noi și și-au văzut de drum. Ne-am privit întrebător.

— Și-au închipuit că sîntem la un picnic, i-am șoptit eu.

— Ce mă miră e că nu s-au arătat surprinse, zise Flora. Înfățișarea ta...

— Privit pieziș cu șalul ăsta și cu picioarele ascunse după piatră, puteam să fiu luat drept o bătrîioară la picnic.

— Nu prea e ora și mai ales vremea pentru picnic, răspúnse grijulia mea fetiță.

N-am apucat să-i răspund și se auziră alți pași. De astă dată drumețul era un bătrîn cu înfățișare de fermier în tartan ciobănesc și cu bonetă scoțiană stropită de burniță. Se opri în fața noastră și clătină din cap, sprijinindu-se în toiag ca un om bolnav de reumatism.

— Urîtă dimineață, zise el. Socot că-ți fi din Leadburn ?

— Nu. Din Peebles, i-am spus eu grăbindu-mă să-mi strîng șalul în jurul afurisitelor mele de haine.

— Peebles ! reflectă el. Nu m-am încumetat niciodată să merg pînă la Peebles. M-a bătut gîndul să mă duc, dar n-am fost sigur dacă, ajuns acolo, o să-mi placă. Ştiţi ce ? V-aş zice să nu zăboviţi cu mîncarea, mai bine strîngeţi şi lăsaţi distracţia pe altă dată. Îmi pare că şi eu am întîrziat.

Plecă mai departe. Ce-o fi vrut să spună ! ? Ascultam zgomotul paşilor îndepărtîndu-se. Înainte însă de a se stinge, am sărit în picioare şi am prins-o pe Flora de mînă :

— Ascultă ! Parcă-s trîmbiţele cerului ; ce înseamnă asta ?

— Aduce cu *Farmecul vînătorii scoţiene,* în varianta lui Gow, executată de fanfară.

Ah, zei invidioşi ! Oare să fi pus la cale Olimpul, în batjocură, să ne facem jurămintele de despărţire în acordurile *Farmecului vînătorii scoţiene,* cu un semiton mai jos, în varianta lui Gow executată în auzul tuturor ?

Cîteva secunde (cum spune un bard briton tîrziu), „ne-am uitat unul la altul cu nestăpînită îndoială, tăcuţi“ [1]. Apoi Flora porni repede pe cărare şi se uită de-a lungul ei şi la vale !

— Anne, trebuie să fugim ! Vin şi alţii încoace !

Am lăsat rămăşiţele împrăştiate ale micului prînz şi, ţinîndu-ne de mînă, am luat-o la fugă pe cărare înspre nord. Nu departe, la o cotitură, cărarea ne-a scos, printr-o tăietură, pe coasta despădurită a dealului şi ne-am oprit gîfîind.

Drept sub noi se deschidea o pajişte înverzită unde se strînseseră vreo două, trei sute de oameni. Şi deasupra acestei mulţimi, adunată ciotcă asemeni unui roi de albine, se înălţau nu numai deprimantele acorduri al *Farmecului vînătorii scoţiene,* dar şi o momîie de mărimea şi forma uriaşului care ieşise din sticla pescarului, descris în ingenioasa *O mie şi una de nopţi* a lui *Galland* [2]. Era balonul lui Byfield, uriaşul „Lunardi“ în curs de umflare.

— Ei, fir-ar al dracului Byfield ! mi-a scăpat mie în grabă.

— Cine e Byfield ?

---

[1] Din sonetul lui John Keats (1795—1821), *Citind prima oară Homer-ul lui Chapman.* (N.T.)

[2] Galland, Antoine (1646—1715), orientalist francez, traducătorul povestirilor din *O mie şi una de nopţi.* (N.T.)

— Un aeronaut morocănos, draga mea, care, cum vezi, e proprietarul acelui balon cu dungi roșu-închis și albastru-deschis și pe care l-a pus, împreună cu fanfara aia, taman în drumul pe unde trebuia să fug eu. Omul acesta mă urmărește ca o ursită.

Dar imediat m-am oprit.

— Și, în definitiv, de ce nu ? am exclamat.

În clipa următoare m-am întors, pentru că Flora scosese un scurt țipăt de surprindere. În spatele nostru, la gura tăieturii, stăteau maiorul Chevenix și Ronald.

Ronald se apropie de noi și, fără să răspundă salutului meu, o prinse de mînă pe Flora :

— Ai să vii numaidecît acasă.

Am pus mîna pe umărul lui.

— Asta, în nici un caz, pentru că... după cîte s-ar părea... în cel mult zece minute vom asista la momentul culminant al spectacolului.

Se întoarse spre mine înfierbîntat.

— Pentru dumnezeu, Saint-Ives, nu căuta ceartă cu lumînarea acum, mai ales acum ! N-ai compromis-o îndeajuns pe soră-mea, omule ?

— Dacă la sfatul unui oarecare maior de infanterie ai pus sub supraveghere pe sora dumitale, cred că din bună-cuviință ai putea să păstrezi cuvîntul „compromis“ pentru împrejurări mai puțin publice. Afară de asta, cred că i se poate îngădui surorii dumitale să se arate indignată de purtarea unor adversari atît de puțin simțitori la sentimentele ei.

— Maiorul Chevenix e un prieten al familiei, zise tînărul, dar imediat roși.

— Al familiei ? am repetat eu. Oare, rogu-te, mătușa dumitale i-a cerut ajutorul ? Nu, stimate Ronald, nu. La asta nu-mi poți răspunde. Și pentru că nu te dai înlături să mă jignești în fața surorii dumitale, te somez, domnule, să-ți retragi cuvintele.

— Dă-mi voie, interveni maiorul, făcînd un pas înainte. Ronald are dreptate, nu e aici locul să vă certați, mai ales că, așa cum ai spus și dumneata, momentul culminant nu e departe. Ofițerul de poliție cu oamenii lui au împresurat dealul. I-am văzut adineauri urcînd pe coastă și pot să-ți mai spun că jos, în drum, s-a oprit trăsura vărului dumitale. Într-adevăr, am urmărit-o pe domnișoara

Gilchrist cînd a urcat dealul şi, dîndu-ne seama că ţinta ei ar putea fi cariera de piatră, ne-am înţeles între noi să urcăm coasta pe partea asta. Priveşte într-acolo ! zise el arătînd cu mîna.

M-am uitat în susul coastei. În acest moment, pe coama dealului, la vreo cinci sute de iarzi în stînga, apărea un ins îmbrăcat în gri. Foarte aproape în urma lui venea amicul meu cu jiletcă de barchet. Amîndoi coborau, pitindu-se, spre noi.

— Domnilor, s-ar părea că trebuie să vă mulţumesc. Stratagema voastră a fost în orice caz bine intenţionată.

— Doamnei Gilchrist trebuie să-i mulţumeşti, zise rece maiorul.

Ronald strigă îngrijorat :

— Grăbeşte-te Saint-Ives ! Întoarce-te repede pe cărarea carierei de piatră. Îţi dau cuvîntul că nu te vom împiedica.

— Îţi mulţumesc, prietene, am altă idee. Flora, i-am zis eu luînd-o de mînă, aici ne despărţim. Următoarele cinci minute sînt hotărîtoare. Fii curajoasă, scumpa mea şi gîndurile tale să mă însoţească pînă mă întorc.

— Oriunde vei merge, mă voi gîndi la tine. Orice s-ar întîmpla, te voi iubi. Du-te şi Dumnezeu să te aibă în pază, Anne !

Se întoarse spre maior roşie şi oarecum stînjenită, dar cu un superb aer de sfidare.

— Repede ! strigară în acelaşi timp şi ea şi fratele ei.

I-am sărutat mîna şi am luat-o la fugă în josul dealului.

Am auzit un strigăt în spatele meu. M-am uitat înapoi şi am văzut că urmăritorii mei — acum trei, cu rotofeiul meu văr drept hăitaş — îşi schimbaseră direcţia în momentul cînd am sărit peste un pîrîiaş şi m-am îndreptat spre ţarcul plin de lume. La poarta unde se plătea intrarea, un grăsan adormit, puhav ca o saltea de puf, moţăia pe un scaun cu trei picioare, lîngă o masă de scîndură, cu un găvan în care erau monede de şase peni, în faţa lui. Am dat buzna peste el, cu o monedă de o coroană în mînă.

— N-am cum să vă dau restul, zise el, trezindu-se şi bîjbîind într-un carnet de bilete roz.

— Nu-i nevoie, am răspuns eu ; i-am smuls biletul şi am intrat repede pe poartă.

Înainte de a mă amesteca în mulţime, m-am mai uitat o dată înapoi. În frunte era acum copoiul cu jiletcă de barchet, care ajunsese la pîrîu : în spatele lui, la cîţiva iarzi, venea copoiul cu păr roşcat ; şi mult mai în urmă, pe panta mai puţin abruptă dinspre răsărit, cobora vărul meu gîfîind (îmi imaginam cu plăcere cît de greu). Portarul stătea aplecat peste bariera de la intrarea în ţarc şi încă mă urmărea cu privirea, uimit. Fără îndoială, văzîndu-mă cu capul descoperit şi în haine de bal, mă luase drept un chefliu rătăcit care petrecuse toată noaptea şi acum, la ziuă, făcea pe măscăriciul.

Asta mi-a dat o idee. Trebuia să ajung în mijlocul mulţimii şi mulţimea e totdeauna îngăduitoare cu un om beat. M-am silit să fac o impresie cît mai convingătoare de beţiv vesel. Mergînd pe două cărări, sughiţînd, înghiontind, scuzîndu-mă în dreapta şi-n stînga cu cuvinte fără şir, mi-am croit drum printre spectatori ; şi-ei îmi făcură loc cu cea mai mare bunăvoinţă.

Am credinţa că am izbutit să revărs peste această mulţime valuri de veselie şi hohote de rîs. Lumea simţea nevoia unui divertisment. Oamenii morocănoşi, mai puţin entuziaşti, nu se duc niciodată la un spectacol public. Ploaia încetase şi apăruse soarele, dar cei cu umbrele nu se lăsau înduplecaţi să le închidă şi le ţineau ridicate, cu un aer neîncrezător care sfida semnele de bunăvoinţă ale naturii şi spasmodicele îndemnuri ale celei mai proaste fanfare din Edinburg.

— O să fie curînd plin, Jock ?

— O să fie.

— Peste un minut o să pornească ?

— N-ar fi de mirare.

— E a şasea oară că-l vedem ?

— Cam aşa.

Am reflectat că, de-ar fi venit să-l îngroape pe Byfield, nu să-l glorifice, aceşti oameni ar fi manifestat un interes mai viu.

Însuşi Byfield, aplecat peste nacela de sub baldachinul roşu-închis şi albastru-deschis, acum uşor legănat de vînt, conducea operaţiile de umflare cu o mină întunecată. Poate că-şi făcea socoteala încasărilor. În timp ce mă înghesuiam să ajung în faţă, ajutoarele lui scoteau furtunul prin care fusese introdus hidrogenul şi „Lunardi“ trăgea uşor de frînghiile de ancorare. Cineva m-a împins în glumă şi

am ajuns clătinîndu-mă în spaţiul liber de sub balon. Aici am auzit un glas strigîndu-mă şi m-am întors.

— Dulcie, asta înseamnă într-adevăr prietenie ! Părtaş de petrecere şi stîlp al bătrîneţelor mele, cum o mai duci cu sănătatea ?

Era năzdrăvanul Dalmahoy. Stătea agăţat şi totodată proptit de una din cele douăsprezece funii care priponeau nacela de pămînt şi stîngăcia cu care făcea această treabă îi da un aer de om beat atît de natural, atît de desăvîrşit, încît gîndindu-mă la modestele tertipuri cu care mă strecurasem prin mulţime, s-ar fi cuvenit să roşesc.

— Iartă-mă că nu-i dau drumul, zise el. De fapt, noi l-am ţinut pe loc toată noaptea. Byfield ne părăseşte... ca să ispăşească în împărăţia necălcată de piciorul omului :

Încrengătura înaripatelor cu penele lor văzduhul despică,
Nu tot astfel scrumbia şi cu atît mai puţin ursul [1].

— Dar Byfield o face... o face în uriaşul său *Nebunardi.* O mişcare cu acest cuţit... dacă bineînţeles nu nimeresc propria-mi mînă... şi frînghia e retezată, iar prietenul nostru comun pleacă spre empireu. Se va întoarce... o, nici o grijă... se va întoarce !... şi va lua iarăşi de la capăt treaba asta afurisită. E legea gravitaţiei, cum spune Byfield !

Dalmahoy încheie cu o imitaţie din gură a goarnei poştalionului ; şi, privind în sus, am văzut capul şi umerii lui Byfield, aplecaţi peste balustrada nacelei.

Din felul cum eram îmbrăcat şi mă manifestam trase concluzia firească.

— Ah, Dulcie, se văită el, pleacă... du-te de-aici ! Nu-mi ajunge un nebun sadea ? Voi, fraţilor, îmi luaţi în bătaie de joc spectacolul !

— Byfield ! am strigat repede, nu sînt beat. Întinde-mi repede o scară ! O sută de guinee, dacă mă iei cu tine !

Înapoia mea la nici zece iarzi, am văzut în mijlocul mulţimii capul roşcat al copoiului în haine cenuşii.

— Asta dovedeşte că eşti beat. Pleacă sau cel puţin stai liniştit. Vreau să ţin o cuvîntare. Îşi drese glasul.

---

[1] Citat din *Pelerinajul Omului,* de John Hookham Frere, om de litere şi publicist englez (1769—1846). (N.T.)

— Doamnelor și domnilor...

I-am arătat teancul de bancnote.

— Uite banii... te implor, omule ! Poliția e în urma mea, în mulțime !

— ...spectacolul pe care l-ați onorat cu luminatul dumneavoastră sprijin... (către mine)... ți-am spus că nu pot.

Aruncă o privire înapoia lui, în nacela.

— ...luminatul dumneavoastră sprijin nu are nevoie de prea multe cuvinte de introducere și laudă.

— Bravo ! Bravo ! strigă Dalmahoy.

— Prezența dumneavoastră dovedește sincerul interes pe care-l purtați...

Am desfăcut bancnotele sub ochii lui. Se uită cu coada ochiului, dar continuă și mai hotărît :

— Spectacolul unui călător solitar...

— Două sute ! am strigat tare.

— Spectacolul a două sute de călători solitari... s-a zămislit în mintea unui Montgolfier [1] și a unui Charles [2]... (către mine)... O, încetează odată ! Nu sînt orator public ! Ce dracu...

În mulțime se iscă o forfotă.

— Scoateți-l de-acolo pe bețivul ăla ! strigă o voce.

În același timp am auzit vocea vărului meu strigînd cît îl ținea gura să i se facă loc să treacă. I-am zărit cu coada ochiului fața congestionată și asudată, în momentul cînd trecea furios pe lîngă butoiașele aparatului de hidrogen ; și în aceeași clipă Byfield desfăcu o scară de frînghie, o fixă și m-am cățărat ca o pisică.

— Tăieți funiile ! i-am spus eu.

— Prindeți-l ! urlă vărul meu. Opriți balonul ! E Champdivers, ucigașul !

— Tăieți funiile ! strigă tare Byfield ; și spre marea mea ușurare l-am văzut pe Dalmahoy tăindu-le cum nu mă așteptam de repede.

O mînă m-a prins de călcîi și m-am desprins cu greu lovind cu piciorul. Mulțimea urla furioasă. Am simțit că lovitura mea nimerise în dinții cuiva ; și, în timp ce mulțimea dădea năvala și balonul își lua zborul, am încălecat peste balustradă și am sărit în nacelă.

---

[1] Frații Mongolfier, inventatorii aerostatelor. (N.T.)

[2] Charles, Jacques-Alexandre, fizician francez, primul care a folosit hidrogenul pentru aerostate (1746—1823). (N.T.)

Mi-am recăpătat imediat calmul și m-am aplecat în afară. Îmi sta pe buze să-i strig lui Alain un adio elegant, dar văzînd sutele de capete întoarse în sus și fețele lor mînioase, am tăcut. Ei reprezentau adevărata primejdie pentru mine. Furia lor sălbatică pe neașteptate dezlănțuită și nesatisfăcută. O citeam clar în privirile lor și mi se făcu lehamite. De altfel, Alain nu m-ar fi auzit. Lovitura mea de picior îl trîntise peste el pe copoiul cu jiletcă de barchet și acum, sub trupul greu al simbriașului său, zăcea cu fața la pămînt, cu nasul îngropat în mocirlă, cu mîinile înainte aidoma unui înotător.

Capitolul XXXIII

AERONAUȚII NEÎNDEMÎNATICI

Toate astea le-am văzut dintr-o aruncătură de ochi, să zic în trei secunde sau mai puțin. Hărmălaia de sub noi se pierdu în depărtare pînă ce nu se mai auzi decît un slab murmur confuz. Deodată din acea rumoare izbucni un țipăt de femeie ; un țipăt puternic, înspăimîntător, urmat de tăcere. Apoi, ca o haită de cîini stîrnită, mulțimea reluă strigătul, multiplicîndu-i nota de spaimă.

— Hei ! Ce dracu se întîmplă ? mă întrebă Byfield și se duse repede spre balustrada nacelei. Dumnezeule, e Dalmahoy ! exclamă el.

Zănaticul acela se bălăbănea între cer și pămînt, sub noi, atîrnat de capătul unei funii. Tăiase priponul balonului înaintea celorlalți ; și, deoarece îl retezase sub locul de unde îl apucase, ba mai mult, avusese nefericita idee să-l înfășoare de două ori în jurul încheieturii, rămăsese prins în funie după ce fuseseră tăiate celelalte pripoane. Cum era de așteptat, cînd balonul se desprinsese de pămînt îl ridicase și pe el, iar instinctul lui întunecat de alcool făcuse restul. Acum, prins cu ambele mîini de funie, plutea în văzduh ca un miel răpit de vultur din mijlocul turmei. Așa am judecat însă mai tîrziu.

— Ancora ! strigă speriat Byfield.

Funia de care atîrna Dalmahoy era fixată de fundul nacelei și nu puteam s-o prindem cu mîna. Ne-am chinuit să dezlegăm repede ancora și i-am strigat amîndoi :

— Pentru dumnezeu, ține-te bine ! Prinde ancora cînd vine spre tine ! Dacă pici, îți frîngi gîtul !

În cursul unui balans i-am zărit fața palidă, desfigurată de groază sub fundul nacelei.

Am coborît ancora și i-am imprimat o mișcare de balans.

Dalmahoy a pendulat pe lîngă ancoră, a prins-o cu o mînă și a scăpat-o. Cînd ancora a trecut din nou pe lîngă el, iarăși a scăpat-o. La a treia încercare se lovi de ea, aruncă un braț peste o gheară a ancorei, apoi un picior și imediat l-am tras repede înăuntru. Era palid, dar tot vorbăreț.

— Vă cer iertare, prieteni. Afurisită treabă, dar am fost și tare neîndemînatic. Îți mulțumesc, dragă Byfield. Te rog, un nevinovat întăritor... doar două degete.

Apucă sticla și o ridică, dar deodată se opri cu gura căscată și mîna în aer.

— Leșină, am strigat eu. Încordarea...

— Încordare pe dracu, Dulcie ! Ce-i aia ? zise el privind peste umărul meu.

În aceeași clipă am auzit o voce — nu a aeronautului — vorbind în spatele meu ca din nori :

— Vă iau martor, domnule Byfield...

Acum, vă rog să judecați și dumneavoastră. În ultimele șase zile trăisem în condiții de necontenită alarmă. Nu-i de mirare și, sper, rușinos, că în această nouă încercare a nervilor mei atît de încordați, am tresărit și am început să tremur ca acul din cutia busolei.

Pe podeaua nacelei, la picioarele mele se afla o grămadă de pleduri și haine, din care își făcură treptat apariția mai întîi o mînă, care ținea strîns o căciulă ruginie de castor, apoi o față omenească cu ochelari, oarecum revoltată, și la sfîrșit ce mai rămăsese dintr-un omuleț în haine negre ponosite. Se ridică în genunchi, cu vîrfurile degetelor sprijinite pe podea și se uită pe deasupra ochelarilor la aeronaut, cu un aer de reproș.

— Vă iau martor, domnule Byfield !

Byfield își șterse fruntea asudată.

— Stimate domn, bîgui el, greșești... nu-i vina mea... vă explic îndată. Apoi, ca să schimbe vorba :

— Dați-mi voie să fac prezentările. Domnul Dalmahoy, domnul...

— Numele meu e Sheepahanks, zise apăsat omulețul. Scuzați-mă, dar...

Dalmahoy îl întrerupse cu un șuierat glumeț :

— I-auziți ! I-auziți ! Tăcere ! „Numele său e Sheepshanks[1]. Prin munții Grampian își păștea tată-său tur-

[1] În românește: Picioare-de-oaie (N.T.)

mele... o mie de oi“ [1]... și nu mă îndoiesc că aveau numărul corespunzător de picioare. Să te scuz, Sheepshanks ? *Stimate* domn ! La altitudinea asta un singur picior era mai mult decît ne puteam aștepta ; pluralul sporește cuvenitele scuze.

Dalmahoy se opri din alocuțiunea sa euforică, se prinse de o frînghie și făcu o plecăciune.

— Iar numele meu, domnule, i-am spus lui Sheepshanks — cînd acesta, privind nedumerit în jur, dădu ochii cu mine — e Anne de Kéroual de Saint-Ives, la dispoziția dumitale. Nu-mi dau cîtuși de puțin seama cum și de ce vă aflați aici, dar am impresia că sînteți o revelație. În ceea ce mă privește, am continuat eu — amintindu-mi abia acum restul strofei pe care în zadar mă străduisem s-o recit în salonașul doamnei McRankine — vă recomand versurile inegalabilului roman Flaccus [2]“

Virtus, recludens immeritis mori
Coelum, negata temptat iter via,
Coetusque vulgares et udam
Spernit humum fugiente penna [3].

— Dumneata știi latinește, domnule ? l-am întrebat.

— Nici măcar o iotă.

Se lăsă pe teancul de pleduri și, ca să mă convingă, întinse mîinile spre aeronaut :

— Vă iau martor, domnule Byfield !

— Atunci o să am plăcerea să vi le tălmăcesc ceva mai tîrziu, i-am spus eu și m-am întors să privesc pămîntul, de care ne depărtam mai repede decît bănuisem.

Îl priveam de la o înălțime de șase sute de picioare sau cam așa ceva, cum afirmă Byfield după ce-și consultă barometrul, adăugînd că asta nu însemna mare lucru. De mirare era că balonul reușise să se înalțe cu jumătate din nebunii Edinburgului. Am trecut cu vederea eventuala inexactitate și tonul irascibil al acestei evaluări. Aruncase,

---

[1] Citat din tragedia *Douglas* de dramaturgul scoțian John Home (1722—1808), bazată pe o veche baladă scoțiană. În textul original Home folosește numele de *Norval*. (N.T.)

[2] Quintus Horatius Flaccus, poet roman (65—8 î.e.n.). (N.T.)

[3] *Ode și epode*, cartea a III-a, oda 2, versurile 21—24 ; Virtutea deschide cerul celor care nu merită să moară și nu-i primește pe cei care îndrăgesc trecătoarele plăceri pămîntești. (N.T.)

explică el, peste o sută de livre de balast. Măcar de-ar fi căzut peste vărul meu ! Pentru mine şase sute de picioare era o înălţime considerabilă şi priveliştea era încîntătoare.

„Lunardi“ se înălţase aproape vertical prin atmosfera calmă, străpunsese ceaţa dimineţii şi acum plutea nestingherit sub cerul de un albastru minunat. Datorită iluziei optice, ţinutul de sub noi părea concav, cu liniile de la orizont curbate în sus ca marginea unui castron nu prea adînc ; de fapt un castron încărcat cu ceaţă de mare, dar pentru ochii noştri o spumă fină sclipitoare ca laptele covăsit, bătut cu vin şi zahăr. Umbra călătoare a balonului, proiectată pe această spumă, nu mai era umbră ci doar o pată de o nuanţă diafană ; un ametist, ai fi zis, lipsit de toate atributele vizibile în afară de culoare şi strălucire. Uneori tremura uşor la o imperceptibilă adiere sau poate sub vibraţiile razelor de soare ; spuma se scutura şi se fragmenta ; şi în adîncurile ochiurilor din ceaţă apăreau petice de pămînt lucrate de mîna omului, vag conturate şi însorite, coaste despădurite şi arate din ţinutul Lothians, corăbii ca nişte puncte pe estuarul Forth, capitala ca un roi de albine afumat de un copil neastîmpărat şi parcă auzeam zumzetul lor.

Am luat repede ocheanul din mîna lui Byfield, i-am potrivit focarul pe unul din acele luminişuri şi ce să vezi ? La capătul ocheanului, ca reflectată în oglinda de apă a unei fîntîni adînci, o coastă de deal verde şi trei siluete în picioare. O mică pată albă fîlfîia şi n-a încetat să fîlfîie pînă ce ochiul acela în nouri, s-a închis. Batista Florei ! Binecuvîntată fie mîna curajoasă care o flutura ! Mai ales într-un moment în care (după cum mi s-a spus mai tîrziu, dar ştiam şi fără să mi se spună) inima „îi căzuse în călcîie“ sau, mai exact, în călcîile pantofilor Janetei, mulgătoarea ! Fără seamăn în multe privinţe, Flora nutrea, ca mai toate făpturile de sexul ei, o firească şi incurabilă neîncredere în descoperirile minţii bărbatului.

Trebuie să mărturisesc că şi încrederea mea în aeronautică era foarte îndoielnică. Chiar dacă am uitat să descriu la vreme emoţiile prin care am trecut cînd am coborît „Cotul dracului“, cititorul şi-a dat desigur seama că sînt foarte slab de înger cînd e vorba de înălţime. Nu mă dau în lături să recunosc. Puneţi-mă pe-o suprafaţă plană şi am să merg săltînd, nepăsător ca o piatră dată de-a

dura ; aruncați-mă în aer ca piatra din poveste și dracul mă va lua. Chiar și ușoara instabilitate a corăbiei pe mare o îndur mai mult cu resemnare decît cu încredere.

Dar, spre nespusa mea ușurare, „Lunardi" urca și plutea aproape fără cea mai mică trepidație. Numai citind barometrul sau aruncînd bucățele de hîrtie peste marginea nacelei, ne puteam da seama că totuși se deplasa. Din cînd în cînd ne învîrteam încetișor, așa ne spunea busola lui Byfield ; altminteri n-am fi observat. De amețeală nici vorbă, pentru simplul motiv că lipsea cauza. Eram singurul punct în spațiu și nu aveam cum să ne comparăm cu un altul. Eram una cu tăcerea desăvîrșită în care pluteam. Și vorbind numai în numele vicontelui Anne de Saint-Ives, pot să afirm că, timp de cinci minute, m-am simțit desprins de zbuciumul lumii ca un prunc nou-născut.

— Ascultă, zise Byfield apropiindu-se de mine, sînt, știi, o persoană cunoscută și treaba asta mă pune într-o situație a dracului de neplăcută.

— Așa e. Dumneata ai anunțat că vei călători singur și aici sîntem patru.

— Dar ce puteam să fac eu, rogu-te, dacă în ultimul moment au dat buzna peste mine *doi nebuni ?*

— Mai rămîne să explici și prezența lui Sheepshanks.

Byfield începea să mă enerveze. M-am întors spre pasagerul clandestin :

— Poate că domnul Sheepshanks ne va lămuri.

— Eu i-am plătit dinainte, începu acesta, grăbit să profite de ocazia oferită. Afară de asta sînt un om însurat.

— Situația dumitale e de pe acum din două puncte de vedere mai bună ca a noastră. Continuați, domnule !

— Ați avut adineauri amabilitatea să-mi spuneți numele dumneavoastră, domnule...

— Vicontele Anne de Kéroual de Saint-Ives.

Domnul Sheepshanks reveni la ce spusese înainte :

— Sînt un om însurat și... vedeți... doamnei Sheepshanks, ca să zic așa, nu-i place călătoria cu balonul. E de baștină din Guthrie, Dumfries [1].

— Ceea ce, desigur, e o explicație.

---

[1] Comitat în sudul Angliei, considerat înapoiat în acea vreme. (N.T.)

— Pe mine, domnule... dimpotrivă, studiul aerostaticei mă preocupă de multă vreme. Aș putea, domnule... aș putea de fapt spune, că a fost pasiunea vieții mele.

Dinapoia ochelarilor, ochii lui blînzi se luminară.

— Mi-aduc aminte de Vincent Lunardi. Am fost de față în grădina Heriot, cînd a făcut ascensiunea cu balonul în octombrie 1785. A coborît la Cupar. A fost primit cu mare cinste de Societatea jucătorilor de golf, iar la Edinburg i s-a oferit titlul de cavaler al frăției Beggar's Benison, o societate cu scop filantropic, mai bine zis cu caracter secret, mai tîrziu dispărută. Era un bărbat slab la față. Purta o pălărie ciudată... ca să zic așa... un tricorn, care a ajuns la modă abia după aceea. Odată și-a amanetat ceasul la mine, domnule. Asta-i profesiunea mea. Spre regretul meu, și l-a răscumpărat mai tîrziu... Altminteri aș fi avut plăcerea să vi-l arăt. O, da, teoria călătoriei cu balonul a fost multă vreme pasiunea mea. Dar din respect față de doamna Sheepshanks, m-am abținut s-o pun în practică pînă azi. Și, ca să vă spun adevărul, soția mea e încredințată că am plecat „să mătur pînzele de păianjen" din Kyles of Bute [1].

— Există într-adevăr pînze de păianjen în Kyles of Bute ? întrebă Dalmahoy pe un ton nefiresc de calm.

— O figură de stil, domnule... adică să mă recreez acolo. Domnului Byfield i-am plătit anticipat cinci lire. Am chitanța lui. Iar învoiala a fost să mă ascund în nacelă și să fac ascensiunea numai cu el.

— Vreți să spuneți, așadar, că prezența noastră vă supără ?

— Nicidecum... cîtuși de puțin, se grăbi el să mă liniștească. Aș fi putut însă nimeri peste parteneri mult mai puțin agreabili. Și-apoi învoiala e învoială, încheie el.

— Ai dreptate. Byfield, înapoiază domnului Sheepshanks cele cinci lire.

— Haida-de ! ripostă aeronautul. Dar cine ești dumneata de-mi poruncești !

— Cred că la întrebarea asta am răspuns pînă acum de două ori ca să mă auzi și dumneata.

— Musiu Viconte Cutărică de Nu-știu-ce ? Nu neg !

— Te îndoiești cumva ?

---

[1] Defileu în nordul Scoției. (N.T.)

— Nu puțin. În ce mă privește, poți să fii Robert Burns [1] sau Napoleon Bonaparte sau oricine, începînd cu mama Grachilor pînă la măgarul lui Balaam. Dar la început te-am cunoscut drept domnul Dulcie și poate crezi că eu sînt domnul Nu-pricepe, zise el și întinse mîna spre sfoara supapei.

— Ce vrei să faci !

— Să cobor.

— Cum ?... Înapoi în țarc ?

— Asta-i cam greu, pentru că ne-a luat un curent dinspre nord și ne deplasăm cu o viteză de 30 de mile pe oră. Pe cît îmi dau seama, la sud de noi sînt munții Broad Law.

— Dar de ce să coborîm ?

— Deoarece mi-am amintit că cineva din mulțime te-a strigat cu un nume care nu era cel de Dulcie și cu un titlu care nu suna a „viconte". Atunci mi-am zis că e un truc al polițistului, dar acum încep să am serioase îndoieli.

Individul era primejdios. M-am aplecat calm să iau de jos un pled, deoarece atmosfera devenise dintr-o dată foarte rece.

— Domnule Byfield, aș dori să-ți spun ceva la ureche, dacă n-ai nimic împotrivă.

— Cum dorești, zise el, lăsînd din mînă sfoara supapei.

Ne-am aplecat amîndoi peste balustrada nacelei și i-am spus cu glas scăzut :

— Dacă nu greșesc, numele strigat era Champdivers ?

Byfield clătină din cap.

— Gentlemanul care a scos acel ridicol, dar nespus de primejdios strigăt, era vărul meu, vicontele de Saint-Ives, îți dau cuvîntul meu de onoare.

Observînd că se îndoia de spusele mele, am adăugat pe un ton glumeț :

— Poate nu-ți vine a crede că toată povestea asta a fost o joacă între prieteni ?

— Nu, nu, răspunse el categoric. Afară de asta nu va fi crezută nici acolo jos.

— Așa cum nici eu nu cred că balonul dumitale va coborî, i-am ripostat ridicînd brusc tonul. Ai dreptate să stărui în bănuielile dumitale, pentru că sînt într-adevăr Chamdivers.

---

[1] Poet preromantic scoțian (1759—1796).(N.T.)

— Uciga... ?

— Asta, nu. Pe omul acela l-am omorît în duel cinstit.

— Ha ! Ha ! făcu el uitîndu-se la mine neîncrezător. Asta va trebui să dovedeşti.

— Măi, omule, n-oi fi vrînd să-ţi fac dovada aici, în balon.

— Nu-i vorba s-o faci „aici sus", zise el întinzînd mîna spre sfoara supapei.

— Atunci, să zicem „acolo jos". Dar acolo jos nu-i treaba acuzatului să-şi dovedească nevinovăţia. După cîte ştiu, în legea englezească sau în cea scoţiană se spune că acuzatorul trebuie să facă dovada vinovăţiei. Am să-ţi spun ce pot într-adevăr să dovedesc. Pot dovedi, domnule, că în ultima vreme ne-am întîlnit şi că nu mai departe de miercuri am luat cina cu dumneata şi cu domnul Dalmahoy. Ai putea spune că noi trei ne-am reîntîlnit aici întîmplător ; că niciodată n-ai avut vreo bănuială în privinţa mea ; că năpustirea mea în aparatul dumitale te-a surprins şi că, în ce te priveşte, a fost ceva cu totul neaşteptat. Dar întreabă-te dacă un juriu inteligent ar putea da crezare unor asemenea scorneli.

Byfield arătă vădit tulburat.

— Afară de asta, am continuat eu, va trebui să justifici prezenţa lui Sheepshanks ; să recunoşti că ai înşelat publicul anunţînd o ascensiune de unul singur şi că ai trîmbiţat această ispravă în faţa mulţimii credule, în timp ce ascundeai în nacelă un pasager. Spuneai că eşti o personalitate cunoscută ! Ei bine, domnule, te asigur că de astă dată lumea întreagă te va cunoaşte.

M-am oprit, am respirat adînc şi l-am ameninţat cu degetul :

— Acum ia aminte la ce-ţi spun, domnule Byfield. Trage de sfoara aia şi un aeronaut grav compromis va coborî în cea mai puţin îngăduitoare lume cu putinţă. De fapt, scamatoriile dumitale, domnule, nu mai au crezămînt. Publicul e sătul de dumneata şi de ascensiunile dumitale ; ceea ce ţi-ar fi putut spune cel din urmă copil din mulţimea de azi. O puteai citi pe feţele tuturor şi data viitoare chiar orbul dumitale orgoliu va trebui s-o recunoască. Gîndeşte-te bine. Ţi-am oferit două sute de guinee ca să mă iei în balonul dumitale. Acum dublez această ofertă, dar cu condiţia să devin proprietarul balonului pe toată durata acestei călătorii, iar dumneata să-l manevrezi

cum doresc eu. Uite banii, dar din aceştia să restitui domnului Sheephanks cele cinci lire.

Faţa domnului Byfield se făcu galben-vînătă ca balonul său. Îi rănisem amorul propriu şi omul nu se simţea deloc bine.

— Dă-mi răgaz să mă gîndesc, îngăimă el.

— Firește.

Nu mă îndoiam că se va da bătut. Totuşi armele de care mă folosisem nu-mi erau deloc pe plac şi singura mea scuză era situaţia grea în care mă aflam. M-am întors uşurat spre ceilalţi. Dalmahoy se aşezase pe podeaua nacelei şi-l ajuta pe Sheepshanks să desfacă un sac de voiaj.

— Asta-i whisky... trei sticle, zise micul cămătar. Nevastă-mea mi-a spus : „Acolo unde te duci ai să găseşti desigur whisky, Alexandre". Bineînţeles că am să găsesc i-am răspuns, dar mă cam îndoiesc de calitatea lui ; şi-apoi drumul e lung. Itinerarul meu, domnule Dalmahoy, era de la Greenock la Kyles of Bute şi înapoi, iar de-acolo de-a lungul coastei la Saltcoats în patria lui Burns. I-am spus că în cazul în care ar avea să-mi comunice ceva, să adreseze scrisoarea dirigintelui poştei din Ayr [1]... ha ! ha !

Se opri şi se uită dezamăgit la Dalmahoy, părîndu-i-se că nu înţelesese gluma.

— Ayr... aer, îi explică el. Un mic joc de cuvinte.

— Skye [2] ar fi fost mai bine, zise sec Dalmahoy.

— Skye ?... Vai, extraordinar... minunat, minunat. Numai că, vedeţi, adăugă el repede, nevastă-mea nu se aşteaptă să fiu în Skye.

Un minut mai tîrziu, mă trase deoparte :

— Minunat om de societate prietenul dumitale, domnule. Maniere foarte alese. Numai că uneori, dacă mi-e îngăduit să spun, nu-i prea ager la minte.

Mîinile îmi amorţiseră de frig. În tot acest timp balonul urcase şi termometrul englezesc al lui Byfield arăta treisprezece grade. Am luat din grămada de pe podea un pardesiu mai gros, în buzunarul căruia am avut norocul să găsesc o pereche de mănuşi îmblănite ; m-am aplecat să arunc o privire în jos, dar fără a înceta să mă uit cu

---

[1] Localitate în Scoţia, a cărei denumire se pronunţă la fel ca *Air*, aer. (N.T.)

[2] Localitate în Scoţia, a cărei denumire se pronunţă la fel ca *Sky*, cer. (N.T.)

coada ochiului la aeronaut, care stătea în cealaltă parte a nacelei rozîndu-şi unghiile.

Ceaţa de pe mare se risipise şi sub noi se întindea, de la o mare la cealaltă, sudul Scoţiei ca o hartă monocromă. Mai departe se vedea Anglia cu estuarul Solway, împlîntat în coastă ca un vîrf de lance lat şi lucitor uşor îndoit la capăt şi munţii Cumberland ca nişte biete gorgane la orizont ; în rest, ţinut plat ca fundul unei farfurii. Fire albe de drumuri legau oraş de oraş ; dealurile care le separau păreau turtite şi oraşele ghemuite ca de frică, cu mahalalele chircite, aşa cum melcul îşi strînge coarnele. Avea dreptate poetul din vechime cînd spunea că zeii din Olimp nu aveau vederea prea ageră. Ai fi zis că ţesătorii de dantele din Valenciennes desenaseră acele oraşe şi drumuri, acele ochiuri de *guipure* [1] şi legături de cea mai fină împletitură. Şi în timp ce mă gîndeam că tot ce vedeam acolo jos — cu acele căi şi noduri de comunicaţie — constituia o naţiune, că în fiecare din acele noduri tăcute trăiau mii de oameni, fiecare gata să moară pentru tejgheaua şi coteţul lui de păsări, mi-am zis că emblema împăratului meu s-ar cuveni să fie albina, simbolul agonisirii, iar a Britaniei, fără îndoială, pînza păianjenului, simbolul capcanei.

Byfield traversă nacela şi se opri lîngă mine.

— Domnule Dulcie, am reflectat la oferta dumitale şi o accept. E o situaţie foarte neplăcută...

— Pentru o personalitate cunoscută, am completat eu ca să-l măgulesc.

— Destul, domnule ! Te rog, să trecem peste asta. Vorbele dumitale de adineauri m-au făcut destul să sufăr, cu atît mai mult cu cît îmi dau seama că în parte sînt adevărate. Un aeronaut, domnule, are ambiţie... şi cum şi-o poate împlini ? Publicul şi ziarele îl susţin cîtva timp, îl sărbătoresc, îl elogiază şi-l aplaudă. Dar, în sinea lui, publicul îl pune alături de saltimbanc şi, cînd s-a săturat de exhibiţiile lui, nu-l mai bagă în seamă. Este oare de mirare că el uită uneori acest risc ? Totuşi nu e un saltimbanc... nu, mă jur !

Omul vorbea sincer emoţionat. I-am întins mîna.

— Domnule Byfield, vorbele mele au fost prea aspre. Dă-mi, te rog, voie să le retrag.

---

[1] Dantelă de aţă cu ochiuri. (N.T.)

Scutură din cap.

— Au fost adevărate, domnule, adică în parte adevărate.

— Nu sînt chiar atît de sigur. Așa cum spui și cum încep și eu să văd, un balon poate să modifice perspectiva ambițiilor unui om. Poftim banii și pe deasupra îți dau cuvîntul meu că nu ajuți un criminal. Cît timp se poate menține în aer „Lunardi" ?

— N-am verificat niciodată, dar după calculul meu douăzeci de ore... la nevoie chiar douăzeci și patru.

— Vom verifica noi. Curentul, după cum văd, e tot dinspre nord-est, adică pe busolă la jumătate dintre nord-est și nord. Dar altitudinea ?

Se uită la barometru.

— Puțin sub trei mile.

Dalmahoy auzi și chiui.

— Ei, prieteni, haidați la masă. Sandvișuri, biscuiți și cel mai pur *glenlivet* [1]... Ospățul lui Alexandru : [2]

Bătrînul Timoteus laurii să-i ofere,
Sau ambii deopotrivă cununa lui să-mpartă ;
Un muritor la ceruri pe drept el înălțat-a...

De whisky s-a îngrijit Sheepshanks. Înalță-te, Alexandre... vezi doar că nu mai ai lumi de cucerit și după ce verși cuvenita lacrimă, scoate dopul. Hai Dulcie, hai demn urmaș al fiului lui Dedal, dacă tu nu ești flămînd, eu sînt și tot așa *e*... Sheepshanks... Cum dracu să faci acordul numelui ăsta cu un verb la singular ? *Verbum cum nominativo* [3]... ar trebui să spun : tot așa *sînt* „Picioarele-de-oaie".

Byfield scoase dintr-o lădiță o plăcintă cu carne de porc și o sticlă cu vin de Xeres (cuminecătura preferată și asortimentul cuvenit, explică el) și ne-am așezat să mîncăm. Gura lui Dalmahoy umbla cum umblă melița. Lui Sheepshanks i se adresa cu deferență afectuoasă

[1] O varietate de whisky scoțian, după numele localității unde se fabrică. (N.T.)

[2] Din oda „Ospățul lui Alexandru sau puterea muzicii" a poetului John Dryden (1631—1700) ; Timoteus (447—357 î.e.n.), celebru muzician și poet din antichitate. (N.T.)

[3] Predicatul se acordă cu subiectul în număr și în persoană. (în latină în original). (N.T.)

ca regescului fiu al lui Filip [1], ca Omului din Ross [2], ca divinei Clarinda [3]. L-a numit profesor de Diplomaţie Maritală la Universitatea din Cramond. I-a trecut sticla şi i-a cerut drept toast să cînte ceva :

— Fii amabil, Sheepshanks, şi fă să răsune bolta cerească.

Sheepshanks zîmbi radios, dar în loc de cîntec ne făcu o banală urare. Omuleţul se amuza grozav.

— Plin de duh, amicul dumneavoastră, o comoară de duh, într-adevăr, zise el.

Nu eram într-o bună dispoziţie, poate şi din cauza frigului. Simţeam că hainele mele de bal erau prea subţiri şi, afară de asta, o mare dorinţă de somn. Poftă de mîncare nu aveam, dar am dat pe gît o jumătate de paţar din whisky-ul lui Sheepshanks şi m-am ghemuit sub grămada de pleduri. Byfield mă ajută îndatoritor să mă învelesc. În felul cum i-am mulţumit a simţit poate o notă de neîncredere, pentru că socoti de cuviinţă să-mi dea noi asigurări.

— Domnule Dulcie, să nu vă îndoiţi de mine.

Ştiam că pot să am încredere în el, ba chiar începeam să-l privesc cu simpatie.

Toată după-amiaza am dormit în această poziţie. Auzeam în vis turuind cînd glasul lui Dalmahoy cînd al lui Sheepshanks şi-mi dădeam vag seama că deveneau tot mai gălăgioşi. Îl auzeam pe Byfield dojenindu-i, pe cît se părea în zadar, pentru că la un moment dat m-am trezit, ca să constat că Sheepshanks se poticnise de mine în timp ce demonstra cu o sticlă goală mişcările aruncării cu bîrna.

— Vechi sport scoţian, îmi explică Dalmahoy ştergîndu-şi lacrimile de rîs nestăpînit. Unchiul maică-si n-a rămas acasă în patruzeci şi cinci [4]. Îmi pare rău, Dulcie, că te-am trezit ; culcă-te, puişorule !

Alexandru cel Mare. (N.T.)

[2] Citat în scrisoarea poetului englez neoclasic Alexander Pope (1688—1744), *Catre lordul Bathurst*, care împreună cu alte trei scrisori alcătuiesc poemul etico-filozofic *Eseu despre Om*. „*Omul din Ross*" se referă la John Kyrle (1637—1724), mare filantrop. (N.T.)

[3] Numele cu care poetul Robert Burns se adresa doamnei Agnes McLehose, în corespondenţa cu aceasta. (N.T.)

[4] Anul 1745, cînd a avut loc rebeliunea iacobiţilor din Scoţia — partizanii fostului rege Iacob al II-lea şi ai urmaşilor săi — împotriva dinastiei de Hanovra. (N.T.)

N-am văzut nimic rău în acea zbenguială. M-am întors pe cealaltă parte și iarăși am ațipit.

Să fi trecut poate un minut cînd mă trezi un țiuit în urechi și o durere ascuțită în tîmple de parcă mi-ar fi fost despicate cu dalta. În aceeași clipă mi-am auzit numele strigat cu putere ; m-am ridicat în capul oaselor și m-am pomenit privind cu ochii pe jumătate închiși — din cauza luminii puternice a lunii — fața speriată a lui Dalmahoy.

— Byfield... am dat eu să spun.

Dalmahoy mi-l arătă cu degetul. Aeronautul zăcea la picioarele mele, prăbușit ca o uriașă marionetă, cu mîinile și picioarele răschirate. Peste picioarele lui stătea culcat Sheepshanks cu capul rezemat pe o lădiță și privea în sus, zîmbind mulțumit.

— Încurcată treabă, îmi explică Dalmahoy gîfîind. Cu Sheephanks nu se poate sta de vorbă, nu știe să bea ca un gentleman. I-a venit chef să aruncăm balast. Byfield și-a ieșit din fire și nimic nu-i mai rău pe lume. Cu un singur lucru mă laud, că pot să ascult de glasul rațiunii. În zadar am încercat să-l stăpînesc pe Sheepshanks. Byfield îl trîntește la podea... prea tîrziu... leșină. Sheepshanks vrea să dea alarma... trage de sfoară... o rupe. Cînd sfoara se rupe, „Lunardi“ nu coboară... asta-i nenorocirea.

— Așa e, murmură Sheepshanks. Frumos... minunat de frumos.

Am privit în sus.. „Lunardi“ se schimbase : fiecare părticică a balonului se acoperise cu un strat de chiciură ca argintul ; de asemenea, frînghiile și cablurile luceau ca argintul sau ca mercurul lichid. Iar în mijlocul acestei colivii sclipitoare, puțin mai jos de manșonul balonului, dar la cel puțin cinci picioare mai sus de înălțimea la care se putea ajunge cu mîna, bălăngănea sfoara ruptă a supapei.

— Frumoasă treabă ați făcut. Dă-mi capătul acela rupt al sforii și te rog să nu-ți pierzi capul.

— Aș vrea să pot, mormăi Dalmahoy, ținîndu-l strîns între palme. Stimate domn, nu sînt înspăimîntat, dacă asta ai vrut să spui.

Eu însă eram ; și încă îngrozitor. Dar ceva trebuia făcut. Cititorul mă va ierta poate, dacă voi trece repede

peste următoarele două, trei minute, care, la cea mai vagă aducere-aminte, îmi provoacă și azi coșmaruri groaznice. N-a fost deloc ușor să-mi mențin echilibrul pe marginea iadului, ținîndu-mă în disperare de o funie înghețată, să mă cațăr și să simt golul stomacului scufundîndu-se ca o găleată în hăul fără fund. Cred că la acest gest disperat m-au împins numai insuportabilele dureri din tîmple și senzația de sufocare, provocate de altitudinea prea mare la care ne ridicasem, așa cum durerea de dinți îl silește pe om să se suie pe scaunul dentistului. Am legat capetele rupte ale sforii cu care se manevra supapa și am coborît, lunecînd pe funie, în nacelă ; apoi am tras de sfoară ca să deschid supapa, în timp ce cu mîna liberă îmi ștergeam sudoarea de pe frunte. Năduşeala de pe manșetă se prefăcea în gheață.

În mai puțin de un minut, bătăile de tobe din urechi s-au domolit. Dalmahoy se aplecă peste aeronaut, căruia îi curgea sînge din nas și începuse să respire greu. Sheepshanks dormea acum liniștit. Am ținut supapa deschisă pînă cînd am coborît în stratul de ceață din care „Lunardi" probabil se înălțase cu puțin înainte. Umiditatea acumulată atunci aici explica stratul argintiu de chiciură cu care se acoperise. Cum nu mai urca, am ieşit curînd din ceață. Luna își revărsa razele peste adîncul de sub noi, scoțînd la iveală ici și colo pînze de apă singuratice, care dispăreau repede ca niște năluci efemere. Mici ochi de lumină sfredelitori priveau spre noi, apoi se închideau și tot mai des apăreau torțele coșurilor de fabrică. M-am uitat la busolă. Mergeam spre sud — sud-est. Dar unde ne aflam ? L-am întrebat pe Dalmahoy și el zise că am fi pe la Glasgow ; din acel moment l-am lăsat în pace. Byfield continua să răsufle greu.

Mi-am scos ceasul pe care uitasem să-l întorc și am constatat că se oprise. Limbile rămăseseră la patru și douăzeci de minute. Zorile nu mai puteau fi deci prea departe. Optsprezece ore, să zicem douăzeci, și Byfield apreciase că viteza noastră era de treizeci de mile pe oră. Cinci sute de mile...

În fața noastră se vedea o linie argintie : prin întuneric părea o panglică strîns întinsă, cu margini regulate

şi din ce în ce mai lată ; marea ! N-a trecut mult şi am auzit vag murmurul coastei. Am început să fac din nou socoteala : cinci sute de mile ! Şi în mine coborî o binecuvîntată linişte cînd „Lunardi“ trecu pe deasupra franjurilor de valuri sparte de ţărm şi din spuma lor albă se ivi un port pescăresc.

L-am trezit pe Dalmahoy şi i-am arătat cu degetul :

— Marea !

— Aşa s-ar părea. Mă întreb însă care ?

— Canalul Mînecii, omule.

— Cu neputinţă... eşti sigur ?

— Ce zici ? exclamă Byfield, trezindu-se şi apropiindu-se cu pas nesigur.

— Canalul Mînecii.

— Pe dracu ! zise el neîncrezător.

— O, crede ce vrei !

Nu merita să stau la discuţie cu el.

— Ce oră e ?

I-am răspuns că ceasul meu se oprise. Al lui, de asemeni. Dalmahoy nu avea. Am scotocit amîndoi în buzunarele vlăguitului Sheepshanks ; al lui se oprise la patru fără zece. Byfield îl puse la loc şi-şi arătă nemulţumirea cu o lovitură de picior.

— Frumoasă gaşcă, zise el. Trebuie totuşi să-ţi mulţumesc, domnule Dulcie. Am fost la un pas de un deznodămînt fatal şi mintea mea n-ar fi găsit o soluţie mai bună.

— Ei drăcie ! exclamă Dalmahoy. Franţa ! S-a terminat cu gluma.

— Aşadar, şi dumneata ai început să crezi în halucinaţia asta ? zise Byfield ironic.

Aeronautul rămase în picioare, sprijinit de o funie, scrutînd întunericul din faţă. Alături de el, îmi întăream tot mai mult convingerea, dar minutele îmi păreau ceasuri şi zorii încă nu se iveau.

După un timp se întoarse :

— La sud de noi văd o linie de coastă. Trebuie să fie Canalul Bristol şi balonul coboară mereu. Să aruncăm puţin balast dacă idioţii ăştia au mai lăsat cît de cît.

Am găsit doi saci cu nisip şi i-am golit peste bord. Coasta era foarte aproape sub noi, totuşi „Lunardi“ se ridică la timp ca să treacă pe deasupra barierei de stînci.

la cîteva sute de picioare. O mare furioasă se năpustea în țărm și în timp ce ne înălțam tot mai departe de mugetul ei, i-am zărit o clipă fața ca de muribund ; dar nu trecu mult și, spre marea noastră dezamăgire, zburam iarăși la nivelul unei coaste întunecate.

— Ține-te bine ! strigă Byfield.

Abia am avut timp să mă prind strîns de funie cînd... buf !... naccla se izbi de gazon și ne trînti grămadă pe podea. Puf ! Altă izbitură, care ne scutură ca boabele de mazăre în ciur. Mi-am încordat picioarele și am așteptat pe-a treia.

N-a mai urmat nici una. Nacela se învirti nebunește în cerc și treptat reveni în echilibru. Ne-am ridicat și am aruncat peste bord, cum ne venea la mînă, pleduri, haine, instrumente, și iarăși ne-am înălțat. Creasta dealului de care ne-am lovit a rămas în urmă, a dispărut și acum înaintam prin întunericul de nepătruns.

— Ei, drăcia dracului ! zise Byfield, ținutul ăsta nu poate fi nelocuit.

Totuși așa era, pe cît puteam să ne dăm seama. Nu se vedea nici o lumină nicăieri și, cum o nenorocire nu vine singură, luna apusese. Vreme de o oră bună am mers prin haos, în scîncetele lui Sheepshanks care spunea că i s-a fracturat clavicula.

Deodată Dalmahoy arătă cu mîna spre cer. Întunericul ne învăluia ca un sac de jur împrejur și sub noi, dar sus, la zenit, mijea de ziuă. Încet-încet, se făcu ziuă de-a binelea, lumina se întinse și coborî peste noi pînă ce ajunse la o coamă de dealuri îndepărtată, conturată de aurora, peste care apoi se revărsară șuvoaie de reflexe purpurii.

— Dați drumul la ancoră ! strigă Byfield, repezindu-se la sfoara supapei și trăgînd de ea.

Pămîntul se precipită spre noi ca o suprafață plană fără relief. Lumina soarelui, prin care coboram nu atinsese încă pămîntul, care se apropia de noi învăluit în umbră, ca o nevăzută fiară din desiș ; un ținut sălbatic, acoperit cu păduri bătrîne și dumbrăvi. Printre păduri licărea un rîu singuratic. Din vîrfurile copacilor de sub noi, un stol de stîrci își luă zborul spre țărmul din apropiere, cîrîind.

— Nu-i bine, zise Byfield și închise supapa. Trebuie să trecem de pădurile astea. Ia uitați-vă.

În fața noastră rîul se lărgea brusc sub forma unui estuar sclipitor, în care erau ancorate numeroase corăbii. Era mărginit de dealuri înalte, iar începînd de pe malul celui mai vestic deal urca un oraș cu case cenușii rînduite în terase, ca băncile unui amfiteatru : pe fundalul zorilor se vedeau hornurile fumegînd. Terasele se terminau spre sud cu o fortăreață rotundă, și cu o limbă de stîncă, dincolo de care un bric cu pînze albe stătea gata să pornească în larg.

Am traversat rada spre oraș, trăgînd ancora ca pe un pește prins în undiță, doar la o sută de picioare deasupra apei. De pe punțile corăbiilor, fețe uimite priveau spre noi. Echipajul unei corăbii coborî o ambarcațiune ca să ne urmărească ; pînă să atingă apa ne îndepărtasem o jumătate de milă. Trebuia să depășim orașul. La ordinul lui Byfield, ne-am dezbrăcat pardesiurile stînd gata să le aruncăm pentru a ușura balonul. Văzînd însă că vîntul din estuar ne ducea spre suburbii și intrarea în port, se răzgîndi.

— Sîntem între ciocan și nicovală, zise el. Vom încerca cu ancora. Ți-o dau în grijă, Dulcie, cît timp țin deschisă supapa. Să-i tai funia cînd ți-oi spune eu, zise el punîndu-mi în mînă un cuțit.

Am coborît cîteva picioare. Acum eram la nivelul crestei. Ancora a atins-o și cît ai clipi brăzdă pămîntul unei grădini de zarzavat dezrădăcinînd un șir de tufe de coacăze ; se smulse și se prinse de streașina unei dependințe din lemn : șocul smulgerii ne trînti pe podeaua navetei. Am auzit o trosnitură și m-am ridicat la timp în picioare ca să văd șandramaua prăbușindu-se ca o casă din cărți de joc și doi porci ieșind înnebuniți dintre ruine și gonind peste răzoarele din grădină ; dar imediat am fost iarăși trîntit, cînd cîrligul ancorei se prinse de un *cheval de frise* [1] și rămase înțepenit.

— Țineți-vă bine ! strigă Byfield în timp ce naceia se clătina și se opintea, aplecîndu-se cu furie cînd pe-o parte cînd pe cealaltă. Nu tăia funia, omule ! Ce dracu !

Funia ancorei se întinsese ca o coardă peste creasta unui zid înalt de piatră și truditul „Lunardi" atîrna dea-

[1] Armă defensivă, alcătuită dintr-o bîrnă străpunsă de țepușe de fier, folosită pentru a opri șarjele cavaleriei (în franceză în original). (N.T.)

supra unei curți prunduite, ca o uriașă floare grațioasă aplecată, susținută de un lujer foarte subțire. Și, ce să vezi ! Din mijlocul curții priveau încremenite spre noi fețele unui pluton de soldați în uniforme roșii englezești.

Cred că ce mi-a împins cuțitul spre funie a fost groaza din prima clipă cînd am zărit acea uniformă. În două secunde i-am retezat firele și vlăguitul balon se ridică și ne scoase din cîmpul vederii lor. Le mai văd și azi fețele, ca într-un basorelief : ochii holbați și gurile căscate ; fețe deschise și naive de tineri țărani ; o grupă de recruți neîndemînatici la instrucție, aliniați în fața unui sergent cu păr roșcat ; sergentul își ținea bastonul la spate și rămăsese cu fața întoarsă în sus ca și ceilalți și o mutră de „irlandez“ sadea. Și așa mi-a încremenit scena aceea în minte cînd Byfield mi-a strigat să nu tai funia. Rosti într-o suflare întregul vocabular de înjurături englezești și se jură că nu mai voia să facă nimic. Cînd dădu s-o ia de la capăt cu ocările, l-am întrerupt :

— Domnule Byfield, faci rău că ții supapa închisă. Sîntem duși de vînt, cum bine vezi, spre... ba chiar deasupra largului mării. Ca stăpîn al acestui balon, propun să coborîm la o distanță nu prea mare de bricul de colo care, pe cît înțeleg, își strînge pînzele, ceea ce nu poate însemna decît că ne-a văzut și se pregătește să coboare o barcă.

Își dădu seama că aveam dreptate și reluă manevra balonului, dar nu fără a mîrîi. „Lunardi“ porni pieziș în jos ca pescărușul de pe un țărm abrupt, trecu pe lîngă bordul de sub vînt al bricului, la mai puțin de o lungime de parîmă, și căzu în mare.

Zic „căzu“, pentru că trebuie să mărturisesc că șocul ne-a înșelat speranța unei coborîri ușoare. „Lunardi“ plutea, dar totodată era împins de vînt. Și cum în urma lui trăgea nacela ca pe o găleată aplecată, noi cei patru aeronauți, uzi leoarcă și orbiți de apa împroșcată, ne-am agățat bîjbîind de plasa balonului, ba chiar ne-am înfipt unghiile în mătasea impermeabilă. În această nouă situație, balonul se dovedi de o răutate drăcească. Dacă încercam să ne urcăm pe el, se afunda ca o pernă. Ne rostogolea în apa sărată și nu ne da răgaz o clipă să ne uităm înapoi. La mai mult de o milă, în direcția spre care bătea vîntul, am zărit un cuter cu vele care se îndrepta spre noi și m-am

întrebat dacă nu cumva căpitanul bricului lăsase salvarea noastră pe seama lui. M-am înșelat. Am auzit un strigăt în spatele nostru, un clipocit de vîsle și o mînă mă prinse de guler. În acest fel am fost culeși, unul cîte unul, ca niște ciudate specimene apărute din adînc, salvați din ceea ce domnul Sheepshanks cu drept cuvînt a numit, stînd pe banca din luntre și ștergîndu-și ochelarii, „o afurisită întîmplare cum în viața mea n-am mai cunoscut".

Capitolul XXXIV

CAPITANUL COLENSO

— Ce facem însă cu balonul, domnule ? întrebă cîrmaciul.

Dacă ar fi fost după mine, cred că l-aș fi rugat să-l păstreze pentru truda ce și-au dat cu noi, atît de sătul eram de balon. Totuși Byfield le arătă cum să-i desfacă o cusătură a învelișului din mătase impermeabilă și să reteze funiile de susținere ale nacelei, care între timp se scufundase complet și nu mai putea fi ridicată la suprafață. „Lunardi" se dezumflă îndată, ceea ce ușură manevrarea lui ; și după ce l-au legat de un inel de la pupă, echipajul a început să vîslească.

Dinții îmi clănțăneau de frig. Pierdusem mult timp cu operațiile de salvare și încă și mai mult ca să parcurgem distanța dintre noi și bricul ce se oprise, cu vela de deasupra gabiei mari mascată și velele arborelui trinchet strînse.

— Parcă am remorca o balenă, domnule, zise gîfîind vîslașul din spatele meu.

M-am întors să-l văd. Da, vorba și fața erau la fel ca ale marinarului de la cîrmă ; vorba, oarecum englezească ; fața nu aducea deloc cu cea a unui englez neaoș. Cei doi semănau ca două picături de apă, nu mai puțin decît cei doi ciobani, Sim și Candlish, între ei ; să fi avut și unul și celălalt în jur de patruzeci de ani ; erau cărunți, cu riduri în jurul ochilor, caracteristice celor care călătoresc mult pe mare. Și cînd m-am uitat la cei trei vîslași din față, cu toate că erau băieți tineri, aveau aceleași trăsături și erau la fel clădiți ca tovarășii lor mai vîrstnici ; talie subțire, față prelungă severă, ten oacheș și ochi visători. Pe scurt, Don Quichotte de la Mancha, la diferite

vîrste. Am observat că atît adulții cît și tinerii purtau cercei de argint.

La această asemănare reflectam în timp ce vîslele erau ridicate și abordam lîngă scara bricului. La capătul scării am fost prins de mînă și ajutat protocolar de un bărbat înalt, în veston albastru larg și pantaloni de pînză groasă, în vîrstă, gîrbov și firav, stăpînul vasului după aerul lui solemn și capul familiei după înfățișare. Își ridică șapca și ni se adresă cu o curtoazie aleasă, dar (după cît îmi amintesc acum) oarecum rece :

— O aventură tare neplăcută, domnilor.

I-am mulțumit cu toată politețea cuvenită.

— Mă bucur că v-am putut fi de ajutor. Cuterul-pilot de acolo cu greu v-ar fi putut aduce în mai puțin de douăzeci de minute. I-am semnalizat și vă va transporta la Falmouth, ceea ce sper că n-ar fi rău. avînd în vedere că sînteți uzi.

— O înlesnire de care prietenii mei vor fi bucuroși să se folosească. i-am spus. Eu, însă, nu intenționez să mă întorc.

Tăcu, vădit nedumerit de vorbele mele, privirea lui exprimînd curtenitor dorința de a le înțelege sensul. Avea ochi verzi-cenușii sinceri, de o sinceritate naivă, cu marginile irisului umbrite și întrucîtva absenți, ca și cum lumea cu zbuciumul ei nu-l mai interesa. De cîte ori călătoresc, privesc atent în jurul meu și o astfel de privire am surprins cîndva dinapoia ochelarilor unui om foarte bătrîn, care sta la marginea drumului și spărgea pietre ca să-și cîștige o pîine.

— Mă tem că nu vă înțeleg prea bine, domnule, zise el.

— De ce ? Dacă nu mă înșel, aceasta e unul din faimoasele nave poștale din Falmouth.

— În această privință aveți și n-aveți dreptate. A fost într-adevăr un vas poștal și. pot spune, un vas poștal faimos.

Privi în sus, apoi spre mine cu un aer de nobilă resemnare.

— Dar, după cum vedeți, continuă el, vechiul fanion a fost coborît. Acum navighează într-o misiune particulară primejdioasă cu caracter confidențial.

— Ca vas-corsar ?

— Puteți să-i spuneți și așa.

— Dacă e vorba de primejdie, mă atrage și mai mult. Primiți-mă domnule căpitan...

— Colenso.

— Primiți-mă, domnule căpitan Colenso, ca pasager al dumneavoastră. Nu vreau să spun camarad de arme, pentru că priceperea mea în războiul naval e atît de puțină încît aș putea s-o numesc ignoranță. Dar pot să plătesc.

Am băgat repede mîna în buzunarul de la piept și am binecuvîntat-o pe Flora pentru săculețul ei impermeabil.

— Domnule căpitan, îngăduiți-mi să vorbesc o clipă cu prietenul meu, între patru ochi.

L-am tras deoparte pe Byfield.

— Ce s-a întîmplat cu bancnotele dumitale ? Apa sărată...

— Păi, să vezi, eu sufăr îngrozitor de stomac din cauza acidității, zise el.

— Măi omule ! Te-am întrebat eu dacă suferi de stomac ?

— De aceea, nu fac niciodată o ascensiune fără să iau cu mine o sticluță bine astupată cu prafuri *Epsom* [1].

— Și-ai aruncat prafurile și în locul lor ai pus bancnotele ? Grozavă idee, Byfield.

Apoi, cu glas tare :

— Bănuiesc că domnul Dalmahoy vrea să se întoarcă la prietenii săi care-l regretă ?

Năstrușnicul mă corectă pe obișnuitu-i ton glumeț :

— Nu mă regretă, totuși am să mă întorc la ei. Din zgîrcita lor simbrie mai am în buzunar doar optsprezece peni. Dar intenționez să călătoresc împreună cu Sheepshanks și să facem rost de bani cu giumbușlîcurile lui. Va arunca bîrna de la Land's End [2] pînă la Forthside [3], încurajat de aplauzele celor aciuați prin crîșmele din cale și ajutat de generozitatea lor.

---

[1] Localitate în sudul Angliei, cunoscută pentru izvoarele de ape minerale cu bune efecte digestive. (N.T.)

[2] Promontoriu la extremitatea sud-vestică a Angliei. (N.T.)

[3] Estuarul rîului Forth, pe malurile căruia se află orașul Edinburg. (N.T.)

— Un pelerinaj pe care s-ar cuveni să-l facem măcar din respect pentru doamna Sheepshanks, am zis eu.

M-am întors iarăși către căpitanul Colenso :

— Așadar, domnule, vreți să mă primiți ca pasager ?

— Cred că glumiți, domnule.

— Jur că nu glumesc.

Rămase pe gînduri. Se duse la scara tambuchiului și strigă :

— Suzana, Suzana, vino o clipă pe punte, te rog. Unul dintre acești gentlemani dorește să-l luăm ca pasager.

O femeie cu sprîncene negre, de vîrstă mijlocie, scoase capul deasupra scării și se uită la mine. O vacă tot așa s-ar fi uitat rumegînd, peste ostrețe, la un drumeț oprit în poartă.

— Dar de ce s-a îmbrăcat în hainele alea ? întrebă ea pe neașteptate.

— Doamnă, erau hărăzite să le port la un bal.

— Aici n-ai să dansezi, tinere.

— Stimată doamnă, accept această condiție și orice condiție mi-ați pune-o. Tot ce disciplina de pe vas...

Îmi tăie scurt vorba :

— Tată, i-ai spus ?

— Păi, nu. Vedeți, domnule, trebuie să vă spun că asta nu este o călătorie obișnuită.

— De fapt, nici călătoria mea nu e mai puțin neobișnuită.

— Veți fi expus la mari riscuri.

— Pe un vas-corsar asta se înțelege de la sine.

— Riscul de a fi capturați.

— Firește. Deși un căpitan curajos nu se gîndește la riscuri, i-am spus eu și m-am înclinat.

— Ba trebuie să mă gîndesc, răspunse el serios și obrajii i se îmbujorară. Trebuie să vă spun, domnule, că e foarte probabil să cădem în mîinile dușmanului.

— Spune-i că-i sigur, interveni Suzana.

— Da, vreau să spun că sîntem siguri. Conștiința nu mă lasă să nu vă previn, zise el.

Se uită în ochii surorii sale, care dădu din cap.

„O, la naiba cu conștiința ta“ ! am reflectat în mine, dezgustat de acest corsar, nobil în aparență, dar tare slab de înger.

— Ei, am zis eu ca să-l îmbărbătez, o să întîlnim un vas francez, sau... să zicem... unul american ; doar asta-i misiunea noastră, nu ?

— Da, unul american. Asta-i misiunea noastră, da !

— Atunci nu mă îndoiesc că ne vom dovedi la înălțime. Ei, poftim !... tocmai dumneata, fost căpitan de vas poștal !

Deodată m-am oprit, uimit de absurditatea discuției noastre și a atitudinii pe care acest om mă silea s-o iau. Înșiram vorbe umflate unui veteran cu păr cărunt, pe propria-i punte, ca să-l îmbarbătez. Într-o clipă mi-am dat seama că am fost păcălit, că m-am lăsat amăgit să joc rolul ridicol al diletantului înfumurat care dă curaj altuia. Și căpitanul Colenso, care dorea doar să scape de mine, probabil că în sinea lui făcea haz pe seama mea. Pînă și Sheepshanks ar fi simțit într-un minut ironia. Eu însă urăsc de moarte să fiu luat peste picior ; nimănui nu-i place, dar eu nu accept în ruptul capului o asemenea situație.

În orice caz, căpitanul Colenso își disimula perfect hazul. Își muta privirea de la mine la Suzana și iarăși la mine, ca un semn de nehotărîre senilă.

— Nu pot să vă explic, domnule. Consecințele pentru dumneata... deși aș fi în măsură să le atenuez... nu le puteți totuși evita...

Renunță să-mi dea explicații și trecu la rugăminți.

— Aș prefera să nu mai stăruiți ; sincer vă spun, aș prefera ! Mă simt dator să vă rog, domnule, să nu mai stăruiți.

— Eu totuși stărui, am răspuns încăpățînîndu-mă ca un catîr. Vă declar că sînt gata să-mi asum orice risc. Iar dacă țineți cu orice preț să mă întorc împreună cu prietenii mei în cutter, chemați echipajul să mă coboare cu forța. Și cu asta, basta !

— Oh, Doamne Dumnezeule ! Spuneți-mi cel puțin, domnule, că nu sînteți însurat.

— Pînă în prezent, mă aflu în această nefericită situație.

Intenționam să fac o plecăciune doamnei Suzana, dar ea își întoarse umerii lați și am renunțat.

— Fiindcă veni vorba de asta, am continuat eu, vă rog să-mi dați o pană de scris, cerneală și hîrtie. Doresc să trimit o scrisoare prin poșta de la țărm.

Suzana mă invită s-o urmez. Am coborît în cabina principală, o încăpere aranjată cu mult gust, unde am dat de două domnișoare destul de drăguțe, ocupate cu treburi gospodărești, una din ele lustruind o masă pliantă de mahon, iar cealaltă mînerul de bronz al ușii. La un semn al Suzanei, și-au luat cîrpele de șters, mi-au făcut fiecare o reverență și au dispărut. Apoi, mă pofti să iau loc la masă și așeză în fața mea cele necesare pentru scris. Lumina pătrundea în cabină printr-o fereastră largă de la pupă ; iar pe două laturi erau lambriuri și uși de mahon care duceau probabil în cabinele de dormit. Tăbliile ușilor, ca să nu mai vorbesc de mînerele de bronz și de plăcile din jurul lor, sclipeau de te puteai bărbieri în oglinda lor. Dar ce-or fi căutînd toate femeile astea pe un vas-corsar ? m-am întrebat în timp ce încercam o pană de gîscă pe unghie și mă pregăteam să aștern pe hîrtie prima mea scrisoare de dragoste.

Scumpa mea,

Îți scriu aceste rînduri din smerita dorință de a-ți aduce la cunoștință că balonul a coborît cu bine și că Anne al tău se găsește la bordul...

— Apropo, domnișoară Suzana, ce nume poartă acest vas ?

— *Lady Nepean* îi e numele ; iar eu nu sînt domnișoară, ci femeie măritată și mamă a șase copii.

— Vă felicit, doamnă.

M-am înclinat și am continuat să scriu.

...vasului „Lady Nepean", care pleacă de la Falmouth spre...

— Scuzați-mă, dar unde ne ducem ?

— Spre coasta golfului Massachusetts, cred.

— Credeți ?

Dădu din cap.

— Tinere, ascultă sfatul meu, întoarce-te.

— Doamnă, am răspuns pe negîndite, sînt prizonier francez evadat.

Și acum că-mi dădusem drumul la gură, m-am rezemat de speteaza scaunului și ne-am uitat unul la altul.

— Da, am evadat ! am continuat fără să-mi iau ochii de la ea. Cu o mică sumă de bani, dar inima mi-am lăsat-o acolo. Scriu aceste rînduri frumoasei fiice a Britaniei care o are în păstrare. Și acum, ce aveți de spus ?

— Ah, ce pot să spun ! zise ea îngîndurată. Necunoscute-s căile Domnului. Pentru dumneata va fi poate mai ușor !

Pe cît se părea, era un obicei al oamenilor de pe acest vas de a vorbi în enigme. Am luat iarăși pana :

...coasta golfului Massachusetts din Statele Unite, ale Americii, de unde sper că nu peste multă vreme voi porni spre Franța. Deși cred, iubita mea, că ai vești să-mi dai, mă tem că deocamdată nu vor putea să ajungă pînă la mine. Totuși, chiar dacă n-ai avea mai mult să-mi scrii decît „Te iubesc, Anne", scrie-mi și încredințează scrisoarea domnului Robbie, care o va trimite domnului Romaine, iar acesta, la rîndu-i va găsi o cale să mi-o trimită pe ascuns la Paris, Rue du Fouarre 16. Acolo vor fi încredințate văduvei Jupille, cu mențiunea „pentru caporalul care i-a lăudat vinul alb". Își va aduce aminte, pentru că un om care, singurul dintre recruții Franței, a avut curajul să i-l laude, merită să fie ținut minte. Dacă se va prezenta la tine un tînăr cu numele de Rowley, poți să ai deplină încredere în loialitatea lui, nu însă și în istețimea lui. Și acum, deoarece barca așteaptă să ia scrisoarea, sărut numele de Flora și... pînă voi ajunge să-i spun „a mea" și după aceea pe vecie... semnez „prizonierul" ei.

Anne.

De fapt, aveam și alt motiv să scurtez această scrisoare și să o sigilez repede. Mișcările bricului, deși destul de ușoare, pentru mine erau perceptibile și, în aerul închis din cabină, începeam să simt ameteli. M-am urcat repede pe punte și abia am avut timp să-mi iau rămas bun de la însoțitorii mei și să-i dau lui Byfield scrisoarea și instrucțiunile de expediere.

— Și dacă participarea dumitale la aventurile mele, am adăugat, va ajunge cumva în discuție publică, să

apelezi la maiorul Chevenix, acum cu domiciliul în Castelul Edinburg, care cunoaşte destul de bine faptele şi ca om de onoare nu va refuza să-ţi dea o mînă de ajutor. Îl ai şi pe Dalmahoy care o să-ţi confirme declaraţia că m-ai cunoscut numai sub numele de Dulcie.

Pe Dalmahoy l-am rugat stăruitor să primească o bancnotă pentru cheltuielile sale de călătorie şi ale lui Sheepshanks.

— Stimate prietene, protestă el, nici prin vis nu mi-a trecut... bineînţeles, dacă eşti sigur că nu-i vei simţi lipsa... dar numai cu titlu de împrumut... şi, pot spune, un gest tare frumos din partea ta.

Cuterul-pilot trebui să aştepte pînă ce el redactă un fel de chitanţă în care eu figuram ca trezorier şi distribuitor al ajutoarelor (honoris causa) pe lîngă Senatul Universităţii din Cramond-on-Almond. Între timp, domnul Sheepshanks îmi strînse foarte emoţionat mîna.

— Am trăit clipe de neuitat, domnule, zise el. O să am multe de povestit nevestei mele, la întoarcere.

„Probabil că doamna va avea şi mai multe să-i spună", am reflectat eu. Se urcă în cuter şi cînd porniră Dalmahoy îi trase în glumă căciula de castor pe ochi, în chip de salut.

— Vergile la tribord ! strigă căpitanul Colenso către echipajul său.

Vergile au fost manevrate şi *Lady Nepean* porni încet în timp ce eu, rezemat de parapetul vasului, îi urmăream cu privirea pe prietenii mei şi încercam să mă conving că în aerul proaspăt mă simt mai bine.

Căpitanul Colenso observă că mă simt rău şi mă sfătui să mă duc în cabină şi să stau culcat. În ciuda refuzului meu nu prea hotărît, mă luă amabil de braţ ca pe un copil îndărătnic şi mă conduse jos. Am intrat pe una din uşile de mahon din cabina principală şi acum, vă rog, nu-mi cereţi să vă descriu următoarele patruzeci şi opt de ore petrecute în acea singurătate. Groaznice ore !

Pofta de mîncare nu mi-a revenit nici după trecerea acestui răstimp, cu toate că domnişoarele de pe vas mă îmbiară cu cele mai uşoare mîncări obişnuite pe mare. Bărbaţii îmi întindeau şezlonguri pe punte şi mă salutau cu respectuoasă compasiune. Toţi erau cît se poate de amabili,

dar peste măsură de tăcuți. O aureolă tainică de nepătruns plana în jurul lor și peste *Lady Nepean*. Măsuram cu pași nesiguri puntea într-un necontenit coșmar, pradă celor mai contradictorii presupuneri. La bord se găseau opt femei ; ceea ce nu se potrivea cu un adevărat vas-corsar ; toate erau fiice, nurori sau nepoate ale căpitanului Colenso. Dintre bărbați — cu totul douăzeci și trei — cei pe care nu-i chema Colenso se numeau Pengelly. Cei mai mulți, fără îndoială, țărani la prima lor călătorie pe mare, după înfățișarea lor amărîtă și mișcările neîndemînatice, oameni proaspăt aduși de la coarnele plugului, după umblet, dar fără culoarea rumenă a obrajilor, caracteristică muncii la cîmp și în aer liber. Căpitanul Colenso se plimba pe puntea de la pupa, cu obișnuiții săi pași tîrșiiți, mîinile sub pulpanele vestonului, scrutînd atent vasul cu un aer vag îngîndurat. Din cînd în cînd se oprea ca să arate vreunuia dintre improvizații săi marinari cum să potrivească vergile, sau ca să-i corecteze legătura unui nod. Niciodată nu-i certa și rareori ridica glasul. După felul cum vorbea și respectul firesc de care se bucura, părea că el și familia lui au trăit în medii sociale diferite. La un moment dat am avut totuși impresia că dezleg cheia metodei prin care își impunea autoritatea. Chiar și cel mai neîndemînatic dintre oamenii săi își îndeplinea sarcina cu un aer grav, concentrat, ca și cum ajuta la realizarea unui scop mai îndepărtat ; am observat asta în timp ce făceau noduri „în ochiuri duble" sau altă treabă, cu aceeași nepricepere.

Pe la mijlocul celei de a doua săptămîni, am întîlnit o furtună, o tornadă, din care am scăpat repede deoarece am trecut pe la periferia ei, dar destul de înfricoșătoare cît a durat pentru un călător întîia oară pe mare. Abia tîrziu după-amiază, am îndrăznit să scot capul afară și să arunc o privire împrejur. Înaintam prin valuri spăimîntătoare de patruzeci de picioare și cînd ajungeam pe creasta lor, bordul se înclina uneori pînă ce de la tambuchi priveam drept în lunecoasele genune cenușii și mă simțeam ca o muscă pe tavan. *Lady Nepean* își opintea bătrînele-i bîrne doar cu o terțarolă a velei de pe arborele trinchet și cu vela de deasupra gabiei strînsă. Căpitanul coborîse arboreturile și priponise tunurile din cală ; ruliul

era totuși atît de puternic încît nici o mînă nu s-ar fi ținut în picioare pe punțile măturate de urgia apelor. Toți erau înghețați, afară de căpitan și de timonierul de pe puntea-pupa. Timonierul, un flăcăiandru — de fapt, cel de la cîrma bărcii care ne salvase — stătea țeapăn la timonă cu mîinile încleștate pe cavile ; deși își ținea ochii ațintiți pe habitaclu, fața-i palidă trăda că gîndul îi era tot timpul la infernul valurilor de la pupă. Aplecat lîngă el, căpitanul Colenso, în cizme marinărești și haine impermeabile, arăta întinerit și transfigurat : cu trupul legănîndu-i-se ușor la fiecare înclinare și plonjare a bricului, fața calmă și încrezătoare, ochii cu urme de sare în jurul lor, puțin contractați, dar ageri și sclipitori ca de copil. Chipul bărbatului-erou !

Începeam să-l îndrăgesc pe căpitanul Colenso și în dimineața următoare, în timp ce navigam liniștit cu o briză ușoară în travers, am profitat de ocazie ca să-i arăt admirația mea pentru felul cum s-a comportat *Lady Nepean.*

— Da, zise el dus pe gînduri, bătrînica a trecut destul de bine prin furtună.

— Cred că nu am fost nici un moment în ceea ce ați putea numi un adevărat pericol.

Mă privi în față cu un aer neașteptat de serios.

— Dumitale poate nu-ți vine să crezi, dar în tinerețea ei era foarte iute.

— Nu încape îndoială că misiunea ei de acum îi cere să fie încă iute, am zis eu.

Numai un nepriceput în ale marinei era în stare să creadă că bătrîna corabie greoaie putea servi ca vas-corsar; dar era singura mea supoziție și nu renunțam la ideea că aceasta îi era misiunea.

— Nu va fi nevoie s-o punem la încercare, zise el.

— Atunci vă bizuiți pe tunurile vasului ?

Observasem cu cîtă rîvnă le purta de grijă. Erau de bronz și luceau ca tăbliile de la ușile cabinei comandantului.

— Dacă-i vorba de tunuri, nu demult am fost nevoit să le pun la încercare, răspunse el. În ultima călătorie sub comanda mea... era imediat după izbucnirea războiului cu America... ne-am întîlnit cu o goeletă în largul golfului

Massachussett... eram în drum spre Halifax. Avea douăsprezece tunuri scurte cu încărcătură de nouă livre și nouă tunuri lungi de nouă livre, pe lîngă unul uriaș pe un afet turnant. Noi aveam tunurile pe care le vezi... opt de nouă livre și un tun de urmărire de același calibru... tunuri poștale, cum le numim noi. Dar după două ore de luptă l-am pus pe fugă.

— Și ați salvat curierul poștal ?

Stăteam pe două cuști pentru păsări, de sub puntea-pupa.

— Iartă-mă, te rog, zise el ridicîndu-se brusc. Trebuie să dau un ordin ; și urcă în grabă scara de la puntea-pupa.

Stima mea pentru căpitan creștea. Afară de asta, era atît de amabil, atît de politicos și-și suporta mîhnirea, oricare i-ar fi fost cauza, cu o resemnare atît de nobilă, încît m-am surprins compătimindu-l chiar în momentele cînd mă simțeam indignat de nefireasca sa rezervă și a echipajului său.

În ziua următoare, însă, stima mea pentru căpitan se spulberă foarte repede. Eram toți la masă în cabina principală, căpitanul în fruntea mesei fărîmițîndu-și ca de obicei biscuitul, căzut într-un fel de transă, cînd Reuben Colenso, fiul lui cel mai mare și secundul vasului, își băgă fața gravă pe ușă, cu vestea că la aproximativ patru mile în bordul de sub vînt se vedea un vas. M-am dus după căpitan, pe punte. Cînd fusese zărit prima oară prin ceață, vasul străin, o goeletă, se îndrepta spre noi ; acum stătea să ne aștină calea. Pe la ceasurile două, cînd ne aflam la două mile de vas, am văzut că arbora pavilionul britanic.

— Pavilionul acela n-a fost cusut în Anglia, observă căpitanul Colenso, examinîndu-l prin binoclu.

Obrajii lui, de obicei palizi de nuanța fildeșului, caracteristică bătrînilor, se înroșiră și am băgat de seamă că întregul echipaj era cuprins de o emoție ascunsă. cît despre mine, nu mă așteptam la o soartă mai bună decît să devin țintă în bătălia care avea să urmeze ; m-a surprins totuși, că n-a dat ordin să se distribuie cuțite de abordaj și să se scoată praf de pușcă din cală ; pe scurt, n-a făcut un gest ca să pregătească nava pentru acțiune

sau ca să-şi pună oamenii în dispozitiv de luptă. Cei mai mulţi se strînseseră în jurul tambuchiului de la provă, fără să le pese de tunurile pe care le lustruiseră cu atîta grijă toată dimineaţa. Ne-am continuat drumul fără cea mai mică deviere de la traseul nostru şi ne aflam în raza de bătaie a tunurilor, cînd goeleta înălţă pavilionul american şi ne trimise în faţă o ghiulea drept avertisment.

M-am uitat fix la căpitanul Colenso. Avea oare de gînd să se predea fără o împuşcătură ? Schimbase binoclul cu un megafon şi aştepta fîstîcit, faţa-i penibil încordată. M-a cuprins o vagă bănuială dezonorantă. Venise aici ca să-şi trădeze drapelul. Am ridicat privirea : sus flutura pavilionul britanic. Şi, în timp ce-mi întorceam capul, n-aş putea spune că am văzut, mai degrabă am simţit o fulgerare luminoasă şi am auzit zgomotul asurzitor al detunăturii, cînd vasul american derutat de atitudinea noastră se răsuci cu prova sub vînt şi ne împroşcă punţile cu o salvă de bord brizantă. Luase desigur drept provocare faptul că nu coborîsem pavilionul şi îşi închipuise că îi vom aborda.

Nu ştiu dacă pe căpitanul Colenso l-a trezit privirea mea sau bubuitul concomitent al tunurilor. Dar, în timp ce fumul se învălătucea printre noi, l-am văzut aruncînd megafonul şi alergînd cu o mină îngrozită la capătul pupei unde se afla funga. Trădătorul uitase să coboare pavilionul!

Acum era însă prea tîrziu. În timp ce manevra funga, o ploaie de gloanţe mătură puntea-pupa. Căpitanul Colenso ridică amîndouă mîinile, se răsuci pe călcîie şi se prăbuşi la picioarele timonierului, iar pavilionul dezlegat coborî încet peste el, ca pentru a-i acoperi ruşinea.

Împuşcăturile încetară imediat. Am rămas în picioare pradă unui sentiment de compătimire amestecată cu repulsie, dorind şi totuşi fiindu-mi silă să-i privesc sărmanu-i trup, cînd o femeie — Suzana — trecu ţipînd pe lîngă mine şi căzu în genunchi alături de el. De sub faldurile roşii ale drapelului am văzut prelingîndu-se o dîră de sînge, care şerpui pe duşumea, zăbovi o clipă la despărţitura dintre două scînduri şi se prefăcu într-o băltoacă de formă ciudată. Am privit-o atent. Conturul ei semăna izbitor cu harta Irlandei. Mi-am dat seama că

cineva îmi vorbea și, ridicînd privirea, am văzut un american slăbănog cu obraji supți, care venise la bord și se oprise lîngă mine.

— Ascultă amice, nu cumva ești-tare de urechi ? Sau trebuie să-ți repet că nu pricep cîtuși de puțin de ce toată tevatura asta ?

— Eu, oricum nu vă pot da nici o lămurire, domnule.

— Cu atît mai puțin *Lady Nepean !* Cel de colo e căpitanul ? Mi-am închipuit. Mort, hei ? Ei bine, n-are decît să stea acolo mort, deși mi-ar fi plăcut să stau cinci minute de vorbă cu el, ca să aflu de ce a făcut asta.

— Ce-a făcut ?

— Păi, a venit cu *Lady Nepean* tocmai aici unde, după toate probabilitățile, comandantul de escadră Rodgers nu putea fi mai departe de Rhode Island. Ce îndrăzneală ! Dar dumneata ce învîrtești pe blestemata asta de navă poștală ? Ei, drăcie ! Dar multe femei mai aveți la bord !

Într-adevăr, în acel moment alte trei îndurerate făpturi îngenuncheau și se tînguiau lîngă trupul căpitanului. Bărbații se predaseră — arme de aruncat nu aveau — și fuseseră strînși pe puntea prova, sub paza unui cordon de iankei. Unul zăcea în nesimțire pe punte, iar doi sau trei sîngerau din răni provocate de schije. Vasul inamic, avînd bordul liber cu unul sau două picioare mai jos decît parapetele de pe *Lady Nepean* făcuse puține victime pe punte, dar în compartimentele de sub punți erau probabil numeroși răniți.

— Îmi dați voie, domnule căpitan..., am zis eu.

— Numele meu este Seccombe, domnule. Alpheus Q. Seccombe de pe goeleta *Manhattan.*

— Domnule căpitan Seccombe, sînt un simplu pasager la bordul acestui vas și nu știu nici ce căuta aici, nici de ce s-a comportat în acest fel, care mă face să roșesc pentru pavilionul lor... pe care de altfel am toate motivele să-l urăsc.

— Ei, lasă asta ! Cu mine nu-ți merge. Ce s-a petrecut e foarte grav și nu pe dumneata te învinovățesc, fii sigur. Căpitanul a aruncat în apă curierul poștal ?

— Cred că nu avea ce să arunce.

Mă privi curios.

— Dumneata nu pari să fii englez.

— Nicidecum. Sînt vicontele Anne de Kéroual de Saint-Ives, evadat dintr-o închisoare britanică de prizonieri francezi.

— Dacă poți dovedi, ai noroc. Vom cerceta cu toată atenția.

Se uită împrejur și strigă :

— Cine-i secundul acestui bric ?

I se făcu loc lui Reuben Colenso să iasă în față. Avea o rană la cap de unde se scursese un fir de sînge care se uscase pe obrazul drept, dar păși destul de hotărît.

— Duceți-l jos, porunci căpitanul Seccombe. Iar dumneata domnule Cum-te-cheamă, arată-ne drumul. Unul din noi va da de rost daraverei ăsteia.

Ajunși în cabina principală, se așeză în capul mesei și scuipă solemn pe podea.

— Așadar, domnule, dumneata ești sau, mai exact, ai fost secundul acestui vas ?

Prizonierul — între două santinele — își mototolea nervos boneta împletită.

— Vreți, vă rog, să-mi spuneți, domnule, dacă tatăl meu e mort sau mai trăiește ?

— Seth, băiatule, am nevoie de aer.

Una din santinele, un vlăjgan, se duse și deschise un hublou de la pupa. Înainte de a răspunde, căpitanul Seccombe scuipă pe fereastră cu o desăvîrșită dexteritate.

— Bănuiesc că da. Cum se numește bricul ?

— *Lady Nepean*.

— Vas poștal ?

— Da, domnule... cel puțin...

— Ascultă, secund Colenso-junior, de aici pînă la spînzurarea dumitale de vergă e numai un pas și poate ai să-ți cruți truda unei minciuni de prisos dacă am să-ți spun că în august, anul trecut, pachebotul *Lady Nepean*, comandat de căpitanul Colenso, în drum spre Halifax a întîlnit vasul corsar *Hitchcok* în largul marelui banc de nisip de la Newfoundland și după două ore de luptă l-a pus pe fugă. Erai la bord ?

— Da, la tunul de la pupa.

— Foarte bine ! În ziua următoare, tot în largul bancurilor, s-a întîlnit cu comandantul de escadră Rodgers de pe fregata *President*, a Statelor Unite, și i s-a predat imediat.

— După ce am aruncat în apă curierul poştal.

— E adevărat. Totuşi acest neînfricat erou v-a tratat cu indulgenţa unui adevărat fiu al libertăţii.

Glasul căpitanului Seccombe luă o intonaţie oratorică.

— A observat că sîngerai din cauza rănilor primite în cursul luptei, ţi-a acordat ospitalitate la bordul vasului său şi n-a îngăduit să ţi se ia cel mai mic lucru. Ba mai mult, l-a lăsat pe tatăl dumitale să se întoarcă în Anglia cu vasul său, împreună cu întregul echipaj şi toţi pasagerii de la bord, doar pe cuvîntul lor de onoare că se vor înapoia în portul Boston cu un număr egal de prizonieri americani din Anglia. Tatăl dumitale a jurat pe Vechiul şi pe Noul Testament, pe fiecare în parte şi laolaltă, iar *Lady Nepean* a plecat spre patrie ca un miel scos din gura lupului, cu un singur ofiţer american la bord. Şi cum a primit cîinosul vostru guvern acest nobil act de încredere ? Într-un mod, domnule, care ar fi făcut să roşească şi pe cel din urmă diac. L-au refuzat. La adăpostul unei declaraţii cum că schimbul de prizonieri în largul mării nu va fi recunoscut valabil, acest despot sperjur şi slujitorii săi au trecut peste jurămîntul căpitanului lor şi au reţinut bricul, iar ofiţerul american s-a întors acasă cu mîna goală. Tatălui dumitale i s-a spus să-şi reia serviciul, nemurirea sufletului neavînd preţ într-o ţară în care conştiinţa era oprimată. Şi acum, secund Colenso, îmi vei explica poate de ce a avut nerușinarea să vină la mai puţin de două şute de mile de o coastă unde numele lui mirosea mai rău decît putoarea viermilor.

— Se înapoia, domnule.

— Cum adică ?

— Se înapoia la Boston, domnule. Tatăl meu nu era bogat, dar pusese ceva bani deoparte. Nu s-a mai întors la serviciu, deşi i se spusese că ar putea. Întîmplarea aceea îl apăsa greu. Noi îl iubeam foarte mult pe tata, fiindcă toţi de aici alcătuiam, ca să zic aşa, o familie, măcar că unii dintre noi aveam soţii şi familii, iar unii erau tocmai de la Redruth, muncitori la minele de cărbuni.

— Nu ocoli adevărul.

— Păi, ăsta-i adevărul, domnule căpitan. Înţelegeţi, ne înapoiam. Prin cîte trecuse, *Lady Nepean* multe parale nu mai făcea. Valora o mie două sute de lire. Poşta nu se

aștepta la mai mult. Noi am cumpărat-o cu o mie o sută, împreună cu tunurile, iar reparațiile au costat cam o sută cincizeci ; dar veți găsi registrele de socoteli în dulapul de colo. Tata avea cam cinci sute și ceva, puși deoparte.

Căpitanul Seccombe își retrase picioarele de pe masă, se aplecă înainte și se ridică pe jumătate.

— *L-ați cumpărat ! ?*

— Asta vă spuneam, domnule, deși tata v-ar fi explicat mai clar. Și-a destăinuit acest gînd întîi lui Dumnezeu, apoi nouă. Gîndul ăsta îl apăsa greu. Suzana, sora mea, s-a ridicat atunci și ne-a spus : „Cred că dintre voi toți sînt cea mai înstărită, pentru că am o bucată de pămînt. O putem vinde, căci pentru cei ce se tem de Dumnezeu întreaga lume e patria lor. Nu putem duce prizonieri americani, dar putem să mergem noi în locul lor și comandantul Rodgers, cînd va vedea ce fel de prizonieri i-am adus, va fi bucuros să ne primească. Ce va face cu noi, Domnul va hotărî". Așa ne-a vorbit sora mea, domnule. Bineînțeles am ținut ascuns acest gînd, și celorlalți le-am spus că *Lady Nepean* se duce în Canada și că întreaga familie pleacă într-acolo ca emigranți. Pe acest gentleman l-am cules în largul portului Falmouth ; probabil că v-a spus.

Căpitanul Seccombe se uită lungă la mine și eu la el. Reuben Colenso stătea în picioare, frămîntîndu-și în mînă boneta.

După un timp, americanul își întrerupse tăcerea cu un fluierat :

— Dacă așa stau lucrurile, trebuie să mă întorc la Boston, deși înseamnă să scot bani din buzunar. Chestia asta e de competența comandantului de escadră Bainbridge. Ia loc, domnule Colenso.

— Aș dori să vă întreb, zise umil prizonierul, dacă înainte de a mă pune în lanțuri pot să mă duc pe punte să-l văd pe tata. Doar o clipă, domnule.

— Da, domnule, poți să te duci. Și dacă reușești să le convingi pe doamne să mă aștepte, vin și eu peste cîteva minute. Vreau să-i aduc omagiul meu. Părerea mea, adăugă el pe gînduri după ce prizonierul plecă, părerea mea e că povestea acestui om este *adevărată*.

Cinci minute mai tîrziu, în timp ce stăteam pe punte lîngă trupul neînsufleţit al căpitanului, repetă acest cuvînt.

— Un adevărat om, domnule, doar dacă nu mă înşel.

De fapt, problema e de competinţa celor care se ocupă cu dezlegarea cazurilor de conştiinţă. În peregrinările mele mi-am dat seama că oamenii sînt mai mari decît guvernările : uneori, mai înţelepţi, dar totdeauna mai oneşti. Ferească-mă sfîntul de o situaţie ca aceea care l-a dus la moarte pe acest bătrîn căpitan ! A avut de ales între loialitatea faţă de rege şi loialitatea faţă de conştiinţa sa şi probabil nu ştia cum să le împace. Cred însă, că pînă la urmă a ales, socotind că a ţine partea ţării sale mai departe e o ruşine la care nu se poate înjosi. Într-o asemenea situaţie, unui om îi este poate îngăduit să-şi trădeze ţara spre onoarea ei. Cel puţin aşa am gîndit cînd l-am încredinţat mării înfăşurat tot în pavilionul pe care-l coborîse, cînd bunele sau relele servicii ce i-a adus luaseră sfîrşit.

Două zile mai tîrziu am ancorat în marele port Boston, unde căpitanul Seccombe a raportat comandantului Bainbridge cele istorisite de Reuben Colenso şi i-a predat prizonierii aduşi cu el. Comandantul Bainbridge i-a reţinut, în aşteptarea răspunsului de la comandantul Rodgers. După cîteva săptămîni prizonierii au fost trimişi la Newport, Rhode Island, ca să fie interogaţi de acest comandant şi, spre onoarea republicii, au fost puşi în libertate doar pe cuvînt de onoare. N-am aflat, însă, dacă după terminarea războiului s-au întors în Anglia sau au depus jurămînt ca cetăţeni americani. Eu am fost mai norocos. Comandantul a permis căpitanului Seccombe să mă reţină pînă ce consulul Franţei avea să cerceteze cele relatate de mine ; şi vreme de două luni cîte i-au fost necesare consulului pentru treaba asta, am fost oaspete în casa căpitanului. Aici am cunoscut pe domnişoara Amelia Seccombe, o distinsă tînără făptură care — cum spunea naivul ei tată — „făcuse mari progrese în cunoaşterea francezei şi ar fi fericită să schimbe idei în această limbă cu dumneata". Domnişoara Seccombe şi cu mine nu ne-am mărginit conversaţia numai la franceză ; dar observînd înclinarea ei de a înlocui vorba cu limbajul mai cald al privirilor, mi-am luat inima în dinţi, i-am

mărturisit taina mea și i-am vorbit cu multă admirație despre Flora. Așadar, în această odisee a mea, n-a fost nici o Nausicaa[1]. Dimpotrivă, admirabila fată și-a însușit cauza mea și a stăruit cu atîta căldură pe lîngă tatăl ei și consulat, încît la 2 februarie 1814 îi trimiteam un prietenesc salut de la puntea vasului *Shawmut*, care pleca de la Boston spre Bordeaux.

[1] Eroina din *Odiseea* lui Homer, cap. VI—VII, fiica lui Alcinous, regele Feacilor, care l-a primit pe Ulise după naufragierea pe țărmul insulei Skeria (Corcyra) din marea Ionică (N.T.)

Capitolul XXXV

LA PARIS :
ALAIN ÎȘI JOACĂ ULTIMA CARTE

În ziua de 10 martie, la apusul soarelui, *Shawmut* trecea pe lîngă fortul *Pointe de Grave* și întra în estuarul Girondei, iar a doua zi de dimineață, la ora 11, arunca ancora ceva mai jos de Blaye, în salvele de tun de pe *Regulus 74*. Ajunsesem la timp, fiindcă acolo se aștepta din zi în zi să sosească o flotă britanică, cu misiunea de a coopera cu ducele D'Angoulême și cu contele Lynch ; acesta se pregătea în acel moment să-și lepede tricolorul de pe umăr și să predea orașul Bordeaux lui Beresford [1] sau, dacă preferați, Bourbonilor. Știrile despre intenția lui ajunseseră pînă la Blaye, așa că nici nu pusesem bine piciorul pe pămîntul scumpei mele Franțe, că am și plecat spre Libourne sau, mai exact, spre Fronsac, iar a doua zi de dimineață după sosirea mea acolo, am pornit spre capitală.

Sistemul de diligențe era însă atît de dezorganizat (războiul sărăcise țara de animale și de vizitii valizi), iar întreruperile pe drum atît de frecvente, încît aș fi putut merge la fel de repede și pe jos. Mi-au trebuit cincisprezece zile bune ca să ajung la Orléans, iar la Étampes (unde am ajuns în dimineața zilei de 30), vizitiul hodorogitei diligențe a refuzat categoric să meargă mai departe. Cazacii și Prusacii erau la porțile Parisului.

— Noaptea trecută, zicea el, se vedeau focurile din bivuacurile lor. Dacă monsieur ascultă atent, poate auzi bubuitul tunurilor.

---

[1] Beresford Wiliam (1768—1854), general englez; a luptat în Portugalia, alături de generalul Wellington, împotriva lui Napoleon. (N.T.)

Împărăteasa fugise din palatul Tuileries. Încotro? Vizitiul, hangiul, oamenii din mulțime, ridicau din umeri indiferenți.

— Probabil la Rambouillet, spuneau ei.

Habar n-aveau ce se întîmpla sau se putea întîmpla. Ba că împăratul era la Troyes, ba la Sens, ba nu departe de Fontainebleau, dar nimeni nu știa sigur unde. Zile de-a rîndul se scurseseră pe acolo refugiați din Paris și nu se mai găsea de închiriat nici măcar o căruță sau un patruped, fie din simpatie sau pentru bani, deși ore întregi am căutat pretutindeni în Étampes.

În sfîrșit, către seară mi-a ieșit în cale o birjă de piață, trasă de o iapă sură costelivă, care după numărul de înmatriculare era din Paris; rătăcea pe stradă la întîmplare, condusă de un vizitiu care doar măgulitor s-ar fi putut spune că era beat. Îndată ce l-am oprit, începu să se văicărească și să îndruge vorbe fără șir, din care reieșea că în ziua de 29 adusese din capitală o familie de burghezi și că ultimele trei zile și le petrecuse cutreierînd prin Étampes și ultimele trei nopți moțăind mahmur în trăsură. De data asta aveam o șansă și l-am întrebat dacă, plătindu-i, m-ar lua cu el înapoi la Paris. Tot văicărindu-se, îmi spuse că ar mai putea merge o bucată de drum.

— În ce mă privește, adăugă el, nu-mi pasă de moarte, dar monsieur știe că nu vom ajunge niciodată acolo.

— Încă o bucată de drum e mai bine decît în Étampes, i-am spus eu.

Cine știe din ce motiv, vorbele mele i-au părut grozav de hazlii. Îmi spuse că eram un om curajos și mă pofti în trăsură. Peste cinci minute hurducăiam spre Paris. Înaintam foarte încet, fiindcă iapa sură ajunsese la capătul puterilor, iar monologul stăpînului evolua în același pas tărăgănat cu al ei. Tot ce povestea era numai în legătură cu ultimele trei zile petrecute în Étampes. S-ar fi zis că trăise atît de intens necazurile îndurate în acele zile încît nu-și mai amintea nimic din ce se întîmplase înainte. Despre război și recentele evenimente politice nu putea să-mi spună nimic.

Bănuind că împăratul se afla aproape de Fontainebleau, m-am așteptat să întîlnim santinele călări, dar nu

ne-a oprit nimeni și puțin înainte de zorii zilei am ajuns la Longjumeau fără să întîlnim pe drum vreo ființă omenească. Acolo, am trezit din somn pe proprietarul unui cabaret, care ne-a prevenit printre căscături că mergeam la moarte sigură ; și, după ce am adăpat-o pe sura și am luat o gură de rachiu dezgustător, am pornit iarăși la drum. Cînd a început să se lumineze de ziuă, am ascultat atent să auzim bubuitul tunurilor. Dar în Paris era liniște. Am trecut prin Sceaux și am ajuns într-un tîrziu la Montrouge și la barieră. Era deschisă, părăsită ; nu se vedea nici o santinelă, nici un vameș.

— Unde vrea Monsieur să coboare ? mă întrebă vizitiul și după un efort de memorie adăugă că are soție și doi copii adorabili într-o mansardă din *Rue du Mont Parnasse* și în apropiere un grajd pentru iapă.

I-am plătit, am coborît și de pe caldarîmul pustiu l-am urmărit cu privirea îndepărtîndu-se.

Dintr-un gang de la spatele meu apăru în fugă un copil, care se împiedică în picioarele mele. L-am prins de guler și i-am cerut să-mi spună ce s-a petrecut la Paris.

— Nu știu, zise copilul, dar mama se gătește ca să mă ia la paradă. *Tenez !* [1]

Și-mi arătă cu mîna.

Departe, la capătul străzii, am văzut înaintînd primele rînduri ale unui regiment de prusaci în uniforme albastre, care traversa Parisul ca să ocupe poziții pe drumul spre Orléans.

M-am lămurit. Parisul capitulase ! Iar eu intrasem dinspre sud la timp — de parcă dorisem — ca să fiu martor la intrarea dinspre nord a Majestății Sale Împăratul Alexandru. Nu peste mult timp eram și cu unul din mulțimea celor care se îndreptau spre poduri, ca să se răspîndească în lungul drumului pe care venea Majestatea Sa, de la Barrière de Pontin la Champs Elysées unde urma să aibă loc marea paradă. M-am hotărît să pornesc în aceeași direcție și, luînd-o de-a lungul cheiurilor, puțin înainte de ora zece am ajuns în Place de la Concorde, unde mă opri o mică scenă ciudată.

---

[1] Uitați-vă ! (în franceză în original). (N.T.)

În mijlocul pieței se strînseră vreo douăzeci de tineri — aristocrați după îmbrăcăminte și înfățișare. Fiecare purta la pălărie o eșarfă albă și cocarda Bourbonilor, iar conducătorul lor, un tînăr slăbănog, cu păr de culoarea finului, scosese din buzunar o hîrtie și-i declama conținutul cu o voce prea puternică pentru gîtlejul lui :

— În împrejurările actuale, Parisului îi revine cinstea de a grăbi zorile păcii universale. Cuvîntul lui este așteptat cu interesul firesc stîrnit de un scop atît de înalt... *et cetera.*

Mai tîrziu am căpătat o copie a proclamației Prințului Schwarzenberg și i-am identificat imediat stupida-i retorică.

— Parisieni ! continuă el, aveți în fața voastră exemplul celor din Bordeaux...

Da, da, îl aveau chiar sub ochii lor ! Tînărul cu păr de culoarea fînului își termină cititul cu un *Vive le roi !*, pe care ceata figuranților îl repetă în cor. Mulțimea privea nepăsătoare. Cîțiva se îndepărtară încetișor ; dar un călăreț cu păr cărunt, în mare ținută de colonel al Gărzii Naționale (în care am recunoscut pe ducele de Choiseul-Praslin), în trecere pe acolo, își struni calul și adresă tinerilor cîteva cuvinte de aspră mustrare. Doi, trei dintre ei răspunseră repetînd în derîdere strigătul de „*Vive le roi*". Reprezentația lor, în fața unui auditoriu atît de rece, nu mai prezenta nici un interes, cînd deodată apărură vreo zece, cincisprezece tineri regaliști călări, cu gînd s-o însuflețească, printre care Louis de Chateaubriand, fratele lui Talleyrand, Archambaut de Périgord, nemernicul marchiz de Maubreuil și... vărul meu, vicontele de Saint-Ives.

Am simțit ca o palmă impertinența, sfruntata lui neobrăzare și, cu toate că mă aflam între necunoscuți, obrajii mi-au luat foc. O clipă m-am gîndit să plec. Ar fi fost mai bine. Întîmplător, privirea lui n-o întîlni pe-a mea cînd trecu în galop ușor pe lîngă mine, țanțoș ca un tenor burtos în șa, pomădat și cu aerul lui de șnapan înfumurat. La capătul cravașei purta o batistă albă de dantelă, lucru destul de insipid. Dar cînd și-a rotit murgul pur sînge, am văzut că imitase exemplul declasatului Maubreuil și decorase coada calului cu o Cruce a

Legiunii de Onoare. Asta m-a făcut să scrîșnesc din dinți și să rămîn pe loc.

— *Vive le roi ! Vivent les Bourbons ! À bas le sabot corse* [1].

Maubreuil adusese un coș plin cu brasarde și cocarde și elegantul călăreț începu să se învîrtească încoace și încolo oferindu-le mulțimii indiferente. Alain ținea în mîna întinsă o cocardă cînd intră în micul grup unde mă aflam și ochii noștri se întîlniră.

— *Merci*, i-am zis, *retenez-le jusqu'à ce que nous nous rencontrons... Rue Grégoire de Tours* [2].

Brațul în care ținea cravașa cu batista de dantelă se ridică de parcă-l înțepase. Înainte însă de a avea timp să-l coboare. m-am pierdut în mulțimea care se îmbulzi în jurul lui nedumerită, totuși foarte agresivă. Cîțiva strigară : *À bas les cocardes blanches !* [3]

— Cine-i javra aia ? l-am auzit pe Maubreuil întrebîndu-l în timp ce se zorea să-i vină în ajutor.

— *Peste !* [4] răspunse el. O tînără rudă de-a mea care se grăbește să-și piardă capul. Prefer totuși să-mi aleg eu momentul pentru treaba asta.

Am luat cuvintele lui drept o izbucnire de ură și după ce m-am îndepărtat îndeajuns, am găsit că erau chiar hazlii. Întîlnirea noastră mi-a tăiat cheful să mai casc gura la paradă. M-am întors și am traversat iarăși Sena, ca să mă duc în *Rue du Fouarre*, la văduva Jupille.

Rue du Fouarre, cîndva o stradă cunoscută, foarte frecventată, era acum poate la fel de murdară ca oricare alta care își trimitea scursorile în Sena printr-o singură rigolă, iar văduva Jupille nu fusese o frumusețe nici pe vremea cînd urma ca vivandieră al 106-lea regiment de infanterie și nici înainte de a se fi măritat cu sergentul Jupille din acel regiment. Ne împrietenisem cu ocazia unei răni ușoare pe care o căpătasem la Algueda, într-o

---

[1] Trăiască regele ! Trăiască Bourbonii ! Jos copita corsicană ! (în franceză în original). (N.T.)

[2] Mulțumesc, păstreaz-o pînă cînd ne întîlnim... în strada Grégoire de Tours (în franceză în original). (N.T.)

[3] Jos cocardele albe (în franceză în original). (N.T.)

[4] Aproximativ : „Lua-l-ar ciuma“ (în franceză în original). (N.T.)

ciocnire de avanposturi și de atunci m-am obișnuit să fiu îngăduitor cu asprimea vinului ei alb, în amintirea alifiilor tămăduitoare cu care mă îngrijise ; iar după ce sergentul Jupille a fost secerat de o schijă pe frontul de la Salamanca, iar Filomena lui s-a retras ca să conducă cîrciuma mamei sale din Rue du Fouarre, ea mi-a înscris numele în capul listei viitorilor clienți statornici. Mă socoteam — așa zicînd — unul din cei care contribuiseră la vadul casei și, în timp ce pășeam pe puturoasa stradă, reflectam : „Slavă Domnului că un soldat al imperiului se mai poate bizui și pe atîta în Parisul din aceste zile. *Est aliquid, quocumque loco, quocumque sacello...*“ [1]

Madame Jupille m-a recunoscut imediat. Ne-am repezit unul la altul și ne-am îmbrățișat. Prăvălia era goală, deoarece tot cartierul plecase la paradă. După ce-am deplîns împreună nestatornicia capitalei, am întrebat-o dacă primise scrisori pentru mine.

— Nu, camarade.

— Nici una ! ? am exclamat nedumerit.

— Nici una..., zise madame Jupille privindu-mă ștrengărește. Poate că domnișoara e foarte discretă.

— Ah ! Ce vrei să spui, femeie șîcîitoare ?

— Ei bine, să fie de-atunci vreo zece zile, a venit un străin care m-a întrebat dacă am cumva știri de la caporalul care mi-a lăudat vinul alb. „Cum vine asta ? Nu înțeleg“, i-am spus. „Toată lumea mi-l laudă“.

Nici chiar așa ! am reflectat eu în sinea mea.

— „Caporalul de care vorbesc se numește sau se numea Campdivers“, a zis el. „Se numea ! ?“ am exclamat eu. „Doar n-oi fi vrînd să spui că a murit“. Și îți mărturisesc, camarade, că mi-au venit lacrimile în ochi. „Nu, n-a murit“, a zis străinul, „și cea mai bună dovadă e că va veni în curînd aici ca să întrebe dacă i-au sosit scrisori. Să-i spui că, dacă așteaptă o scrisoare de la...“ uite, i-am scris numele pe o bucățică de hîrtie și am lipit-o pe paharul ăsta de vin...“ de la domnișoara Flora Gilchrist, să aștepte în Paris pînă cînd un prieten va găsi o cale să i-o predea în mînă. Iar dacă te întreabă ceva despre mine, să-i spui

[1] În orice loc există un mic sanctuar... (în latină în original). (N.T.)

că vin din partea domnului"... *tenez !* am scris și numele àsta dedesubt... da, ăsta-i, zise ea uitîndu-se pe bucata de hîrtie..." din partea domnului Romaine".

— Ce dracu l-a apucat să fie atît de prudent. Ce fel de om era trimisul acesta ?

— O, un om serios, sobru și cu vorbire aleasă. Ai fi zis un valet de casă mare sau poate un secretar de notar. Era foarte simplu îmbrăcat, în haine negre.

— Vorbea franțuzește ?

— *Parfaitement*. Și ce vrei să-ți mai spun ?

— Și n-a mai venit după aceea ?

— Ba da, chiar alaltăieri și părea foarte deceptionat. L-am întrebat dacă domnul are ceva de adăugat la mesajul său. „Nu", a spus el. Adică, stai, a mai zis : „Spune-i că în nord totul merge bine, dar să nu părăsească Parisul pînă nu-l văd".

Vă puteți închipui cît l-am ocărît pe domnul Romaine pentru aceste vorbe ocolite. Dacă în nord totul mergea bine, ce motiv de prevedere puteau să-l îndemne să nu predea scrisoarea Florei ? Și, în orice caz, cum m-ar fi putut pune în primejdie scrisoarea ei, aici la Paris ? Mă bătea gîndul să nu mai țin seama de nimic și să plec imediat cu diligența la Calais. Dispoziția dată de avocat era totuși categorică și desigur supărătorul lui mesaj în doi peri ascundea un anume motiv. Afară de asta, trimisul său putea să revină în orice moment.

Așadar, împotriva dorinței mele, am socotit cuminte să închiriez o cameră la madame Jupille și să-mi astîmpăr nerăbdarea. Veți spune că nu mi-a fost greu să-mi omor timpul la Paris, între 31 martie și 5 aprilie 1814. Intrarea trupelor aliate, ingrata trădare a lui Marmont[1], abdicarea împăratului, cazacii care umpleau străzile, redacțiile ziarelor care lucrau fără preget cu noii lor redactori, colportînd de dimineață pînă seara tot felul de știri contradictorii ; la fiecare cafenea, alt zvon : la fiecare colț de stradă, o

[1] Marmont, Auguste-Frédéric-Louis (1774—1852), mareșal al Franței, ridicat de Napoleon pe cele mai înalte trepte ale ierarhiei militare și aristocratice, în loc să apere Fontainebleau, unde se retrăsese împăratul după cucerirea Parisului de către trupele aliate, în 1814, s-a dat de partea acestora, obligîndu-l să abdice. (N.T.)

busculadă sau un început de busculadă ; și din oră în oră, un val de proclamații, placarde, manifeste, caricaturi și foi volante cu versuri injurioase, a căror zarvă o auzeam vag ca-n vis în timp ce băteam străzile adîncit în speranțele și nedumeririle mele. N-aș putea spune că nepăsarea mea însemna egoism ; ci mai degrabă că un adînc dezgust mă înstrăina de țara mea. Dacă acest Paris era într-adevăr o realitate, eu eram o închipuire, un strigoi, iar Franța — Franța pentru care eu luptasem și părinții mei urcaseră pe eșafod — o țară care nu existase niciodată și patriotismul nostru o înșelătoare pîlpîire. Să nu mă judecați prea aspru dacă în zbuciumatele mele plimbări fără țintă am trecut peste puntea dintre țara de care nu mă mai legau nici rude, nici prieteni, ci doar un infructuos trecut, și țara în care o ființă omenească, una măcar merita dăruirea mea.

În a șasea zi, adică 5 aprilie, mi-am pierdut răbdarea. La dejun, cu o sticlă de Beaujolais dinainte, m-am hotărît ; și de la restaurant m-am întors direct la locuința mea, unde am rugat-o pe madame Jupille să-mi dea o pană, cerneală și hîrtie și m-am așezat să-l anunț pe domnul Romaine că, fie ce-o fi, în douăzeci și patru de ore de la primirea acestei scrisori să mă aștepte la Londra.

Nu terminasem încă prima propoziție cînd se auzi o bătaie în ușă și madame Jupille mă anunță că doi domni doreau să mă vadă.

— Poftește-i înăuntru, i-am spus lăsînd pana jos foarte emoționat.

Și o clipă mai tîrziu în pragul ușii apăru... vărul meu Alain.

Era singur. Se uită, rînjind semnificativ, cînd la mine cînd la scrisoare, înaintă și își puse pălăria pe masă lîngă scrisoare și mănușile alături de pălărie.

— Vere, zise el, uneori dai dovadă de o uimitoare iuțeală de picioare, dar în general ești foarte ușor de vînat.

Mă ridicasem în picioare.

— Bănuiesc că vrei să-mi vorbești despre o chestiune importantă din moment ce, în ciuda recentelor tale ocupații politice, ți-ai dat osteneala să mă găsești. Dacă-i așa, te rog să fii concis.

— Nici o osteneală, mă corectă el afabil. Am ştiut tot timpul că eşti aici. De fapt, te aşteptam încă dinainte de a sosi tu şi ţi-am trimis pe omul meu, Paul, cu un mesaj.

— Un mesaj ?

— Desigur... în legătură cu o scrisoare de la frumoasa Flora. L-ai primit ? Mesajul, vreau să spun.

— Aşadar, nu era de la...

— Nu. evident, nu era de la domnul Romaine. căruia — zise el aruncînd iarăşi o privire la scrisoare — văd că-i scrii doar pentru a-i cere explicaţii. Şi deoarece bănuiesc că ai să mă întrebi cum naiba am reuşit să-ţi iau urma în această puturoasă vizuină, dă-mi voie să te informez că *a, b* într-un singur cuvînt se pronunţă în engleză *ab* [1] şi că Bow Street-ul, cînd urmăreşte un infractor, nu se dă în lături să-i deschidă corespondenţa.

Am simţit că-mi tremura mîna cînd am apucat stinghia de sus a scaunului, dar am izbutit să-mi stăpînesc glasul şi să-i răspund destul de calm :

— O lămurire, domnule viconte, înainte de a-mi face plăcerea să te arunc pe fereastră. După cîte îmi dai a înţelege, m-ai reţinut aceste cinci zile în Paris, folosindu-te de o minciună. Pînă aici e-n regulă. N-ai vrea să-mi faci favoarea de a-ţi completa interesanta destăinuire, informîndu-mă de ce ai făcut asta ?

— Cu cea mai mare plăcere. Planurile mele nu erau încă puse la punct... îmi lipsea un mic amănunt, asta-i tot. Acum îl am şi pe acesta.

Luă un scaun, se aşeză la masă şi din buzunarul de la piept scoase o hîrtie împăturită.

— Poate că pentru tine e o noutate faptul că unchiul nostru... regretatul nostru unchi, dacă vrei, a murit acum trei săptămîni.

— Odihnească-se în pace !

— Iartă-mă dacă voi trece repede peste această pioasă urare.

La amintirea unchiului său, Alain şovăi o clipă, îşi stăpîni ura şi trase o înjurătură printre dinţi, trădîndu-şi marele lui of. Se răcori şi continuă :

— Nu-i nevoie să-ţi amintesc o anumită scenă... prea teatrală. mărturisesc, pentru gustul meu... pusă la cale

[1] *Ab* abrevierea cuvîntului *absconder* (evadat). (N.T.)

de avocat la căpătîiul lui. Nu-i nevoie nici să te pun la curent cu ultimul lui testament. S-ar putea să-ţi fi scăpat însă faptul că lui Romaine i-am dat atunci un avertisment clar, cînd i-am făgăduit că voi ridica chestiunea neîngăduitei influenţe exercitate asupra unchiului meu şi că pentru asta am mărturii. De atunci am strîns şi alte dovezi, dar acţiunea mea ar fi şi mai convingătoare dacă ai avea amabilitatea să semnezi hîrtia pe care am onoarea să ţi-o prezint, încheie el şi mi-o aruncă peste masă nedespăturită.

Am luat-o şi am despăturit-o :

„Eu, vicontele Anne de Kéroual de Saint-Ives, fost soldat în armata bonapartistă sub numele de Champdivers şi mai tîrziu prizonier de război sub acelaş nume, în Castelul Edinburg, declar prin aceasta că pe unchiul meu contele de Kéroual de Saint-Ives nici nu l-am cunoscut, nici nu m-am aşteptat să-l moştenesc şi nici n-am fost recunoscut de el ca moştenitor pînă cînd am fost căutat şi găsit de domnul Daniel Romaine în castelul Edinburg. ajutat de el cu bani ca să evadez şi apoi introdus de el pe furiş, la căderea nopţii, în Amersham Place. Mai declar că pînă în seara aceea nu l-am văzut niciodată pe unchiul meu şi nici de atunci încoace ; că atunci cînd l-am văzut era ţintuit la pat şi în ultimul stadiu de senilitate. Am motive să cred că domnul Romaine nu l-a informat complet despre împrejurările în care am evadat şi mai ales despre răspunderea mea în moartea unui camarad prizonier, cu numele de Goguelat, fost sergent în al 22-lea regiment de infanterie“.

Această mostră din conţinutul preţiosului document e de ajuns. De la început pînă la sfîrşit era o ţesătură de afirmaţii denaturate, cu aluzii dezonorante. L-am citit pînă la capăt şi l-am aruncat pe masă.

— Iartă-mă, te rog, dar ce vrei să fac cu asta ?

— Să o semnezi, zise el.

Am început să rîd.

— Te mai rog o dată să mă ierţi, dar... deşi te-ai costumat, pare-se, ca pentru un rol de operă comică, nu cred că poate fi vorba de aşa ceva.

— Totuşi o vei semna.

— O, nu mă plictisi.

M-am aşezat şi mi-am pus un picior peste braţul scaunului.

— Şi dacă n-o semnez, ce-ai să faci ? Pentru că trebuie să te fi gîndit şi la această alternativă.

— Dacă m-am gîndit la această alternativă ?... Desigur, răspunse el zîmbind. Jos se află un individ, pe nume Clausel, iar la cîrciuma *Tête d'Or,* o escortă a poliţiei.

Situaţia nu era deloc plăcută. Dar dacă Alain venise cu gîndul să mă sperie — ceea ce detest şi nu pot accepta — pierduse demult această şansă, pentru că mă atinsese la coarda simţitoare a firii mele. L-am privit pătrunzător studiindu-l ; şi pe măsură ce-l studiam mă convingeam că jocul lui trebuia să aibă undeva un punct slab, pe care trebuia să-l descopăr.

— Mi-ai amintit de avertismentul pe care l-ai dat domnului Romaine. E urît ca noi, din aceeaşi familie, să discutăm acest subiect ; dar poate îţi aminteşti şi de avertismentul cu care domnul Romaine ţi-a răspuns la această ameninţare ?

— Bluf ! tinere domn. L-a ajutat să-şi atingă scopul în acel moment. Am fost uluit... mîrşăvia, monstruozitatea şi netemeinicia ameninţării lui mi-au tulburat judecata.

— Aşadar, era nefondată.

— Cea mai bună dovadă e că, în ciuda ameninţării lui, a dispreţului făţiş şi a nepăsării cu care am primit-o, domnul Romaine n-a mişcat un deget.

— Vrei să spui că unchiul a distrus dovada ?

— Nu, cîtuşi de puţin ! replică el revoltat, deoarece contest că ar fi existat vreodată o asemenea dovadă.

M-am uitat în ochii lui.

— Alain, i-am spus eu calm, eşti un mincinos.

Un val de sînge îi întunecă faţa pomădată, trase o înjurătură şi, vîrînd două degete în buzunarul vestei, scoase un ţignal.

— Dacă mai spui o vorbă ca asta, chem poliţia.

— Bine, bine, să ne întoarcem la discuţia noastră. Zici că omul acesta, Clausel, este cel care m-a denunţat ?

Clătină din cap.

— Soldaţii imperiului se cumpără la preţ ieftin în momentul de faţă la Paris, am zis eu.

— Atît de ieftin încît opinia publică ar fi mulţumită dacă toţi domnii Champdivers i-ar ucide pe toţi domnii Goguelat şi pentru asta ar fi împuşcaţi sau ghilotinaţi. Nu-mi dau seama cum se va proceda în cazul tău şi mă îndoiesc că opinia publică s-ar sinchisi.

— Şi totuşi, am obiectat eu, trebuie să respecte anumite formalităţi judecătoreşti preliminare, de exemplu, ascultarea martorilor. S-ar putea să mă găsească nevinovat.

— M-am gîndit şi la această puţin probabilă şansă, dar mai e ceva. Sincer vorbind, m-ar mira ca un juriu britanic să treacă averea contelui de Kéroual de Saint-Ives în mîinile unui prizonier bonapartist evadat, trimis în judecată pentru uciderea unui camarad prizonier şi achitat din lipsă de probe.

— Dă-mi voie să deschid fereastra de un deget, două, am spus eu. Stai, pune-ţi la loc ţignalul, nu am de gînd să te azvîrl pe fereastră... cel puţin nu chiar acum ; şi nici nu vreau să fug. Dar îmi faci impresia că ai nevoie de puţin aer proaspăt. Aşadar, Monsieur, spui că pe ticălosul acela îl ai în mînă. Ei bine, n-ai decît să te foloseşti de el. Dar, înainte de a rupe stupida dumitale hîrtie, dă-mi voie să stau şi eu de vorbă cu acolitul dumitale.

M-am dus spre uşă şi am strigat din capul scării :

— Madame Jupille, fii bună şi spune-i celuilalt musafir să urce.

M-am întors din nou la fereastră şi am rămas acolo, privind afară la respingătoarea rigolă de-a lungul căreia se scurgeau în Sena zoaiele unor boiangerii din capătul străzii. Şi cum stăteam aşa, am auzit paşii celui chemat.

— Trebuie să vă cer iertare, domnule, pentru această neaşteptată apariţie...

— Ei !

Dacă vorbele ar fi fost o detunătură de armă descărcată în spatele meu nu m-aş fi întors mai repede la auzul lor.

— Domnul Romaine !

Într-adevăr, el se arătă în pragul uşii, şi nu Clausel. Şi nici pînă azi nu ştiu dacă eu sau Alain îl priveam

cu mai vădită consternare, deşi cred că expresiile feţelor noastre trădau sentimente cu totul diferite.

— Domnul viconte, zise Romaine apropiindu-se, a făcut de curînd o tranzacţie. Mi-am luat îngăduinţa să fac şi eu una, iar pe domnul Clausel l-am lăsat jos ascultînd cîteva argumente prezentate de domnul Dudgeon, secretarul meu particular. Vă pot asigura, adăugă el chicotind, că se vor dovedi pe deplin convingătoare. Citesc pe feţele voastre, domnilor, că priviţi apariţia mea drept ceva de natura miracolului. Dar cel puţin domnul viconte trebuie să-şi fi dat pînă acum seama că e ceva cum nu se poate mai simplu şi firesc. V-am dat cuvîntul meu că n-am să vă scap din ochi, domnule Alain. Şi atunci, poate fi oare considerat mai mult decît o ispravă obişnuită faptul că, aflînd de negocierile dumneavoastră pentru un schimb de prizonieri în favoarea lui Clausel, l-am urmărit pînă la Dover şi, cu toate că am scăpat vaporul, am ajuns la timp la Paris ca să vă văd părăsind amîndoi locuinţa dumitale azi dimineaţă ?... Ba mai mult, ştiind încotro vă duceţi, să ajung la timp în rue du Fouarre ca să vă urmăresc ce măsuri luaţi ? Dar m-am întins cu vorba, domnule Anne. Mi s-a încredinţat o scrisoare pentru dumneavoastră. Cu permisiunea domnului Alain, vom continua conversaţia după ce o veţi citi.

Îmi înmînă scrisoarea şi se duse lîngă cămin unde luă o lungă priză de tabac, în timp ce Alain îl urmărea cu privirea ca un buldog gata să sară la el. Am deschis scrisoarea şi m-am aplecat să ridic o mică anexă care căzuse din plic.

Scumpul meu Anne,

Rîndurile tale mi-au dat viaţă şi, fericită, ţi-am scris o scrisoare pe care n-am să te las niciodată s-o citeşti, pentru că mă uimeşte pe mine însămi. Cînd însă m-am dus la domnul Robbie, mi-a cerut să vadă scrisoarea ta şi, cînd i-am arătat plicul, mi-a spus că fusese deschisă şi dacă îţi scriu ce facem noi pentru tine s-ar putea ca aceste veşti să folosească duşmanilor tăi. De fapt, noi am făcut ceva pentru tine şi această scrisoare (care e doar o scrisoare obişnuită) are ca scop să te încunoştin-

teze că meritul nu aparține în întregime domnului Robbie, sau domnului Romaine (care, după descrierea domnului Robbie, trebuie să fie un bătrîn gentleman urîcios, deși bine intenționat fără îndoială). Dar, marți, după plecarea ta, am stat de vorbă cu maiorul Chevenix și cînd i-am spus că îmi pare rău de el (deși nu-l încălzea prea mult), și-a schimbat atitudinea față de tine într-un fel pentru care n-am putut decît să-l admir. Mi-a declarat că îmi dorește fericirea și că o va dovedi. Mi-a spus că învinuirea ce ți se aduce este numai de competența autorităților militare și are motive să creadă că ai fost vîrît în această afacere din cauza unei chestiuni de onoare, ceea ce e cu totul altceva decît se spunea ; că el ar putea nu numai să facă în acest sens o depoziție scrisă sau ceva asemănător, pe propria sa răspundere, dar că știe destule despre acel Clausel ca să-l silească să declare adevărul. Ceea ce a și făcut a doua zi și l-a pus pe Clausel să iscălească. Domnul Robbie are o copie a declarației lui, pe care o va trimite domnului Romaine la Londra, împreună cu această scrisoare ; și de aceea a venit la mine Rowley (care-i o bomboană) și așteaptă în bucătărie pînă ce termin să scriu în grabă aceste rînduri. El îmi mai spune că maiorul Chevenix a intervenit exact la timp, deoarece prietenii lui Clausel au reușit să obțină un schimb de prizonieri în favoarea lui și acesta urmează să se întoarcă în Franța. Așa că mă iscălesc în grabă,

A ta sinceră prietenă

Flora

P.S. Mătușa e bine ; Ronald își așteaptă angajarea ca ofițer.

P.P.S. Mi-ai cerut să-ți spun și în scris și mă supun :

Te iubesc, Anne.

Anexa era un bilet scris cu litere mari strîmbe și glăsuia :

Iubite Domnule Anne, Onorate Sir,

Sper ca această scrisoare să vă găsească bine, așa cum mă lasă pe mine acum, totul este bine, cum vă va spune

și domnișoara Flora, ticălosul de Clausel a mărturisit adevărul. Țin să vă spun că doamna McRankine se poartă frumos, afară de religie, care nu-i făcută decît să plictisească oamenii și pentru că e văduvă, vina e a ei, nu a mea. Domnișoara Flora zice că pe asta o pune împreună cu a ei și mai e ceva dar e strict secret, așa că altceva nimic deocamdată, domnule.

Al dumneavoastră cu respect,

Jas. Rowley

După ce am terminat de citit cele două scrisori, le-am băgat în buzunarul de la piept, m-am îndreptat spre masă și i-am înmînat grav lui Alain documentul său ; apoi m-am întors spre domnul Romaine, care își închisese cu zgomot tabacherea.

— Cred că nu ne mai rămîne decît să discutăm... mai mult din generozitate sau, să zicem, pentru numele bun al casei dumneavoastră... condițiile pe care le putem acorda vărului... domnului Alain, zise avocatul.

— S-ar părea că ai uitat de Clausel, zise rînjind vărul meu.

— E adevărat, îl uitasem pe Clausel.

Domnul Romaine se duse pînă la capătul scării și strigă :

— Dudgeon !

Dudgeon apăru și prin rigiditatea salutului său se strădui să nege că dansase cîndva cu mine sub clar de lună.

— Unde e individul acela, Clausel ?

— Nu știu dacă *Tête d' Or* se află la începutul sau la sfîrșitul străzii. Bănuiesc că la începutul ei, deoarece rigola se scurge în direcția opusă. În orice caz, domnul Clausel a dispărut acum două minute în aceeași direcție în care se scurge rigola.

Alain se ridică repede, cu țignalul în mînă.

— Băgați-l în buzunar, zise domnul Romaine. Individul acela v-a înșelat. Doar dacă nu i-ați plătit pe baza unei chitanțe, adăugă el cu un zîmbet răutăcios.

Alain nu se dădu însă bătut.

— Se pare, domnule avocat, că ți-a scăpat din vedere un mic amănunt, sau ești mai curajos decît te-aș fi

crezut. Englezii nu sînt încă prea populari la Paris și cartierul acesta nu e dintre cele mai puțin deocheate. Suficient să suflu în țignalul ăsta, să strig „spion englez !“ și doi englezi...

— Zi trei, îl întrerupse domnul Romaine și se repezi la ușă. Domnule Burchell Fenn, fii atît de bun și urcă scările.

Și aici dați-mi voie să spun : Halt ! Sînt situații în lumea asta — sau cel puțin așa cred — prea jalnice pentru a fi așternute în scris, și una din acestea a fost leșinul lui Alain. S-ar putea totuși ca spiritul de echitate britanic al domnului Romaine să nu fi fost întrutotul de acord cu efectul zdrobitor al armei de care s-a folosit. Cît despre Fenn e de ajuns să spun că dezgustătorul escroc intră țanțoș pe ușă, de parcă avea o îndatorire publică de împlinit și numai circumstanțele potrivnice îl împiedicaseră s-o aducă la îndeplinire pînă atunci. În fața domnului Romaine, care-l avea la mînă cu întregul lanț al mișeliilor lui, se ploconi adînc și se arătă foarte dornic să-și denunțe copărtașul trădător. La o strînsoare ca asta sînt sigur că și-ar fi denunțat propria-i mamă. Am văzut gura vajnicului Dudgeon rînjind ca botul unui foxterier deasupra unui șoarece-de-cîmp. Între ei, Alain nu mai avea nici o șansă. În această povestire nu era prima oară cînd mă găseam în situația de a-i lua parte din simplă repulsie față de cruzimea cu care era atacat. Se pare că domnul Romaine luase urma ticăloșiilor lui prin Fenn. Dar ticălosul mai mare păstrase o parte din probe și acum, cînd era la ananghie, dorea să le negocieze cu orice gentleman dispus să se dea totul uitării. La sfîrșit, cînd vărul meu a fost pus cu botul pe labe, tot eu i-am sărit în ajutor. După ce l-am concediat pe Fenn, am reluat discuția în termeni practici. În cele din urmă, Alain a renunțat la toate pretențiile sale în schimbul unei rente viagere de șase mii de franci. Domnul Romaine i-a pus condiția să nu mai calce niciodată în Anglia. Știind, însă, că în cel mult douăzeci și patru de ore de la debarcarea la Dover avea să fie arestat pentru datorii, am socotit că această condiție nu era necesară.

— Bună treabă am făcut azi, zise avocatul cînd am ajuns numai noi doi în stradă.

Eu însă am tăcut.

— Şi acum, domnule Anne, dacă vreţi să-mi faceţi onoarea de a lua cina împreună... să zicem la Tortoni ?... în drum vom trece pe la hotelul meu, Quatre Saisons, în spatele primăriei, ca să comandăm o caleaşcă trasă de patru cai.

Capitolul XXXVI

PLEC SĂ CER MÎNA FLOREI

Şi iată-mă gonind pe aripile dragostei, avînd ca „lest" pe domnul Romaine. De fapt, respectabilul bărbat se sui în vehicul cu mai puţină „gravitate" decît arbora el de obicei. Era vădit îmbătat de victoria repurtată ; dar asta, firește, i se putea ierta. În lumina slabă de asfinţit, îl zăream zîmbind din vreme în vreme de unul singur sau trăgînd adînc aer în piept şi dîndu-l afară cu un puşăit maiestuos. Şi cînd începu să vorbească — ceea ce făcu îndată ce am trecut de bariera Saint Denis — apăru într-o ipostază cu totul diferită de cea a avocatului casei. Se lăsă pe spatele canapelei din caleaşcă, cu aerul celui care subscrisese la Pacea Europei şi apoi luase o cină copioasă. Despre fortificaţii își manifestă părerea doar cu o dispreţuitoare fluturare a locuitorii, vorbi pe larg şi zeflemitor despre abdicarea împăratului, trădarea ducelui de Raguza [1], şansele de viitor ale bourbonilor şi povesti pe seama caracterului domnului Talleyrand [2] cîteva anecdote pe cît de savuroase pe atît de neveridice.

Treceam prin La Chapelle cînd îşi scoase tabachera cu tutun de prizat şi mi-o întinse.

— Eşti taciturn, domnule Anne.

---

[1] Mareşalul Marmont, înnobilat de Napoleon cu titlul de duce al Raguzei (oraş fortificat pe ţărmul Dalmaţiei, republică sub protectorat francez între anii 1806—1808). (N.T.)

[2] Episcop sub vechiul regim, preşedintele Adunării Naţionale după izbucnirea revoluţiei, ministrul de externe al Directoratului şi al Consulatului, arhicancelar al lui Napoleon, a trecut de partea bourbonilor după abdicarea împăratului ; exemplu de diplomat fără principii morale. (N.T.)

— Aşteptam refrenul, *Rule Britannia ! Britannia rules the waves ! Britons never, never, never* [1]... Hai, dă-i drumul !

— Bine, bine, zise el. Totuşi sper că nu peste mult vă veţi obişnui cu acest cîntec.

— O, pentru asta dă-mi răgaz, stimate domn ! Am văzut cazacii intrînd în Paris şi pe parizieni împodobindu-şi javrele cu Crucea Legiunii de Onoare. I-am văzut urcînd un ticălos pe columna Vendôme ca să stîlcească figura de bronz a învingătorului de la Austerlitz. Am văzut „sala" Operei ridicîndu-se în picioare ca să aplaude un grăsan gălăgios care cînta osanale prusacilor, pe melodia *Vive Henri Quatre !* Am văzut în persoana vărului meu Alain de ce e în stare cel mai nobil sînge al Franţei. Dar am văzut şi fii de ţărani, din ultimele contingente de recruţi, încă necopţi, care, deşi seceraţi de mitralii, se săltau în coate ca să aclame Franţa şi pe omuleţul în *gri* [2]. Cu timpul, domnule Romaine, memoria mea va ajunge să confunde pe aceşti flăcăi cu mai-marii lor şi pe mamele lor cu doamnele acelea din sala Operei, după cum cu timpul va trebui să ajung judecător de pace şi locţiitor regal al comitatului Buckingham. Îmi dai a înţelege că acum alta e patria mea, dar noua patrie nu are un loc pentru mine. Pentru a-i face însă pe plac, am căutat şi descoperit tot ce are ea mai bun... în temniţele noii mele patrii. Dar, repet, dă-mi răgaz.

— Ei, lasă, lasă ! zise el în timp ce-mi căutam amnarul ca să-mi aprind ţigara de foi stinsă. Ai să intri în parlament, domnule Anne. Ai talent.

Pe cînd treceam prin Saint Denis, pofta lui de vorbă scăzu simţitor şi la scurt timp după ce am ieşit din acest oraş îşi trase cascheta de voiaj peste urechi şi se instală să doarmă. Eu am rămas treaz alături de el. Noaptea de primăvară era încă rece şi răsuflarea cailor, purtată înapoi de curent, peste felinarele caleştii, întreţinea un neîntrerupt nimb de aburi între mine şi surugii. Deasupra lor şi dincolo de vîrfurile întunecate ale şirurilor de plopi, defilau cohorte de stele. Mi-am înălţat

[1] „Britania stăpîneşte ! Britania stăpîneşte mările ! Britanii niciodată, niciodată, niciodată..." Cîntec englez patriotic, compus de James Thomson (1700—1748), poet scoţian, pe muzică de Thomas Augustin Arne (1710—1778). (N.T.)

[2] Napoleon în uniforma gri a regimentelor de dragoni. (N.T.)

privirea pînă la stegarul tăcutelor lor evoluții. Steaua polară, și spre Casiopeea care pendula sub ea, deasupra pernei pe care se odihnea capul Florei, steaua *mea* polară și ținta călătoriei mele.

Cu acest gînd liniștitor am adormit, dar spre surprinderea și ciuda mea, m-am trezit într-o stare de groaznică agitație. Și pe măsură ce orele treceau surescitarea mea sporea, încît de la Amiens pînă la coastă domnul Romaine a avut mult de furcă cu mine. La hanuri înghițeam pe nerăsuflate mîncarea, bombănind tot timpul din pricina întîrzierii necesare pentru schimbarea cailor. În caleașcă ședeam ca pe ghimpi. Ocăram încetineala cailor. Îmi băteam joc de tabacherea cu tutun de prizat a avocatului și cînd am ajuns pe plaja de la Calais am fost în stare să-i cer socoteală pentru urîtul obicei de a priza tot timpul. Din fericire, am ajuns la vapor chiar în clipa cînd era gata de plecare și ne-am suit în grabă la bord. Am luat cabine separate pentru noapte și, rămas singur în cabina mea, puternicele valuri din travers ale Canalului Mînecii m-au vindecat, ca o baie spirituală, de proasta mea dispoziție, lăsîndu-mă aidoma unei cîrpe ude stoarse, atîrnată pe frînghie în bătaia vîntului.

Am debarcat la Dover cînd se crăpa de ziuă și acolo Domnul Romaine îmi pregătise o surpriză. În timp ce ne apropiam de țărm, de cine dau cu ochii dacă nu de fața radioasă a lui Rowley! Mărturisesc că dintr-o dată stîncile galbene ale Albionului mi-au apărut trandafirii. Mai că l-aș fi îmbrățișat. Cuviinciosul meu valet a rămas cu mîna la pălărie, zîmbind, într-o stare de extaz mut. Așa cum mi-a spus mai tîrziu, „nu știam ce să fac, să tac sau să strig de trei ori ura". Mi-a luat repede valiza și ne-a condus prin mulțime la hotel ca să luăm micul dejun. Aș fi zis că tot timpul cît a stat în Dover și-l petrecuse trîmbițînd rangul și poziția noastră socială, deoarece la ușă patronul hotelului ne-a urat bun sosit, cu adînci plecăciuni. Cînd am intrat, am fost primiți de oaspeții prezenți într-o tăcere respectuoasă care l-ar fi măgulit chiar pe Înălțimea Sa Ducele de Wellington; chelnerii ar fi mers, cred, de-a bușilea de nu le-ar fi fost greu să împace această postură cu un serviciu „la înălțime". În sfîrșit, m-am văzut și eu „cineva" un mare moșier englez; iar după ce am mîncat la repezeală, m-am străduit să-mi însușesc cît îmi era cu putință alura acestei impunătoare clase, cînd am trecut

printre șirurile de ploconeli pînă la ușă, unde ne aștepta caleașca.

— Ei, poftim ! am exclamat văzînd-o și m-am uitat la Rowley.

— Vă cer iertare, domnule, că mi-am îngăduit să iau asupră-mi alegerea culorii, dar sper să n-o socotiți o lipsă de respect.

— Rubinie și verde-deschis... o copie aidoma, doar gaura de glonț lipsește.

— Chiar atît de departe n-am îndrăznit să merg pe răspunderea mea, domnule Anne.

— Luptăm sub vechile culori, băiatule.

— Și mergem cu ea spre izbîndă de astă dată, să mă trăznească de nu, domnule !

În drum spre Londra — în vreme ce domnul Romaine era alături de mine în caleașcă și Rowley cocoțat pe capra din spate — i-am povestit avocatului călătoria noastră de la Aylesbury la Kirkby-Lonsdale.

— *Forsitan et haec olim* [1] ! exclamă el după ce luă o priză de tutun. Rowley ăsta al dumneavoastră pare să fie un băiat de inimă și mai puțin prost decît arată. Proxima dată cînd va trebui să călătoresc cu un îndrăgostit nerăbdător, am să-i urmez pilda și am să-mi cumpăr un fluier.

— Domnule Romaine, nu m-am purtat frumos cu dumneata...

— Lăsați asta, domnule Anne. Numai că a venit prea curînd după modesta mea victorie și poate că mi-ar fi plăcut un cuvînt de laudă... o mică bătaie de palmă pe spate. N-am simțit prea des nevoia unei asemenea îmbărbătări... poate de două, trei ori în viața mea... nu destul de des ca să mă îndreptățească s-o aștept neapărat din partea unui om care în scurtă vreme va avea o soție, ceea ce de fapt e singurul succes în viața unui om, de care merită să te bucuri.

— Și totuși aș jura că te bucuri din toată inima de succesul meu.

— De ce nu ! Vărul dumneavoastră m-ar fi trimis la plimbare în mai puțin de o săptămînă după ce ar fi pus

[1] *Poate că într-o zi !* Sfîrșitul versului 203 din *Eneida*, cartea I, de Vergiliu, în care Enéa își încurajează tovarășii de periplu, spunîndu-le că într-o zi își vor aminti cu plăcere de grelele încercări prin care au trecut. (în latină în original). (N.T.)

mîna pe moştenire. Afară de asta, avea un cusur care mă dezgusta cel puţin la fel de profund ca şi egoismul lui ; simplul fapt de a-l vedea şi de a-i simţi mirosul îmi provoca greaţă. Pe cînd nechibzuinţa dumneavoastră, continuă el aplecîndu-se spre mine cu un zîmbet rece, a fost cel puţin agreabilă şi... pe scurt, cu toate că m-aţi scos adesea din fire, mi-a făcut plăcere să vă fiu de folos.

Vă asigur că aceste vorbe nu mi-au uşurat regretul pentru purtarea mea faţă de el. Am ajuns la Londra noaptea tîrziu şi acolo domnul Romaine şi-a luat rămas bun de la noi. La Amersham Place îl aşteptau o seamă de treburi. După cîteva ore de somn, am fost trezit de Rowley ca să aleg între doi surugii în jachete albastre şi pălării albe şi alţi doi în jachete galbene şi pălării negre, care solicitau cinstea de a ne transporta pînă la Barnet. I-am ales pe cei în albastru şi alb, pe cei în galben şi negru i-am îmbunat cu un bacşiş şi am pornit iarăşi la drum.

Ne aflam acum pe drumul mare al nordului, pe care diligenţa pentru York gonea cu zece mile pe oră în sunetele goarnei paznicului, viteză pe care eu, în acordurile mai doriene ale fluierului lui Rowley, am cerut să o sporească cu o cincime. Dar mai întîi de toate, după ce tînărul şi-a reluat vechiul loc de lîngă mine, nu m-a răbdat inima să nu-l descos în legătură cu peripeţiile lui din Edinburg, ultimele veşti despre Flora şi mătuşa ei, despre domnul Robbie, doamna McRankine şi ceilalţi prieteni ai mei. Din spusele lui a reieşit că se pusese imediat şi cu totul la dispoziţia iubitei mele.

— E într-adevăr minunată, domnule Anne. Cred că la auzul unei asemenea veşti, o să rămîneţi înmărmurit, domnule.

— Fii mai clar, băiete.

— Vă cer iertare, domnule, a fost ce se numeşte dragoste la prima vedere. S-a îmbujorat ca o fecioară şi m-a privit sfioasă şi cu înţeles.

— Poeţii sînt de partea mea, Rowley.

— Doamna McRankine, domnule...

— Regina de Navarra [1], Rowley...

---

[1] Jeanne d'Albret, 1528—1572, regina Navarrei, vechi regat situat pe cele două versante ale Pirineilor, cunoscută pentru firea-i sentimentală. (N.T.)

Dar tînărul vorbea atît de aprins încît îşi îngădui să mă întrerupă :

— Doamnei McRankine, domnule, i-au trebuit ani de zile ca să se obişnuiască cu primul ei bărbat. Aşa mi-a spus.

— Nouă, după cît mi-aduc aminte, ne-au fost de ajuns cîteva zile să ne obişnuim cu doamna McRankine. Bineînţeles, nu cu mîncarea gătită de ea...

— Aşa spun şi eu, domnule Anne. Era mai puţin decît neîndestulătoare. Dacă treceţi peste asta, n-o să mă credeţi, domnule... are în schimb glezne frumoase.

Scoase fluierul şi acum îl potrivea la gură fîstîcit, roşu la faţă ca mărgelele curcanului. L-am privit amuzat şi nu-mi venea a crede. Că Rowley mă lua drept exemplu şi model nu era, bineînţeles, ceva nou. Datinile slugilor de casă mare permit, ba chiar impun, ca atunci cînd stăpînul e îndrăgostit, valetul să cadă pradă, prin simpatie, aceleiaşi pasiuni. Afară de asta, ce putea fi mai firesc decît ca un tînăr de şaisprezece ani să-şi aleagă o doamnă de cincizeci de ani pentru prima experienţă în dragoste. Dar... tocmai pe Bethiah Mc Rankine !

Mi-am stăpînit destul de greu rîsul.

— Rowley, dacă muzica e hrana dragostei, cîntă.

Şi Rowley începu să cînte „Fata pe care lăsat-am în urmă“ [1], la început sfios, dar peste puţin cu nespus patos. De fapt, se întrerupea cu un „of-of !“ şi iarăşi pornea, în timp ce eu băteam măsura şi fredonam :

— Dar acum la Brighton oştirea mă cheamă
Cerule, rogu-te, paşii-mi îndrumă,
Şi iarăşi teafăr să mă-ntorc m-ajută
La fata pe care lăsat-am în urmă !

Din acel moment, această antrenantă melodie a fost „leit-motivul“ călătoriei noastre. Nu ne-a plictisit o clipă. De cîte ori conversaţia noastră lîncezea, Rowley lua fluierul fără să mă mai întrebe şi începea iar să cînte. Galopul cailor bătea tactul ; hamurile zăngăneau şi surugiii săltau în şa după cadenţa ei. Iar presto-ul, cu care se încheia cînd ajungeam la o haltă a poştei pentru schimbarea cailor, merita să fie auzit.

[1] Titlul unui cîntec din *Oxford Song Book* (Cartea de cîntece anonime de la Oxford). (N.T.)

Așa goneam spre casă, cu ferestrele caleștii deschise spre adierile înviorătoare ale primăverii și pieptu-mi vibrînd de tinerețe și vigoare și de fericite așteptări : nerăbdător cum se cuvenea unui îndrăgostit, totuși nu atît de nerăbdător ca să nu gust desfătarea întoarcerii ca un senior cu buzunarul doldora de bani, pe același drum pe care Champdivers se furișase cu teamă în cabrioleta acoperită a lui Burchell Fenn.

Și totuși destul de nerăbdător ca — după ce am trecut în galop peste Calton Hill și am coborît în Edinburg pe noua stradă London, cu vîntul de aprilie în față — să-l las pe Rowley cu valizele la locuința noastră, să zăbovesc doar cît să mă spăl și să iau micul dejun la hotelul Dumbreck și apoi să pornesc, singur în caleașcă, spre Swanston.

Cînd pașii mei pe-acest drum s-or întoarce,
Să afle că tot credincios ei rămas-am.
Și că nicicînd nu mă voi mai duce
De la fata pe care în urmă lăsat-am.

Cînd am zărit, dincolo de coama dealului, frontoanele conacului, am dat drumul caleștii și am mers mai departe pe jos, fluierînd melodia ; dar îndată ce am ajuns la poalele zidului din jurul grădinii, am tăcut și am căutat vechiul loc pe unde îl escaladasem. L-am recunoscut după crengile de fag întinse deasupra drumului și m-am urcat fără zgomot pe creasta zidului, unde altădată m-am ascuns să nu fiu văzut... și crengile lui m-ar fi ascuns și acum dacă aș fi avut răbdare să aștept.

N-am avut însă răbdare să aștept. Și de ce ? Pentru că la nici cincisprezece iarzi stătea *ea !* Ea, Flora mea, adorata mea, cu capul descoperit, învîrstată de razele soarelui de dimineață și umbrele verzui ale crengilor ; avea sandalele stropite de rouă și poala rochiei de dimineață plină cu flori — lalele roșii, galbene și pestrițe. Și în fața ei, cu spatele la mine și cu aceleași petice la subsuorile vestei de grăjdar, stătea Robie grădinarul, sprijinindu-se cu ambele mîini în hîrleț și o dojenea.

— Dar îmi place să culeg lalelele cu frunze cu tot, Robie.

— Cum vreți, domnișoară, numai că asta le distruge bulbii.

Doar atît am avut răbdare să aştept. Cînd Robie se aplecă să sape mai departe, am apucat o creangă cu amîndouă mîinile şi am scuturat-o. Ea auzi foşnetul, îşi ridică privirea şi, zărindu-mă, dădu un mic ţipăt înăbuşit.

— Ce vă doare, domnişoară ? întrebă numaidecît Robie îndreptîndu-se din şale.

Ea însă îşi întoarse faţa şi privi spre grădina de zarzavat.

— Nu e un copil acolo, printre brazdele de anghinare... adică de fragi ?

Robie puse jos hîrleţul şi fugi într-acolo. Ea se întoarse, lăsă lalelele să-i cadă la picioare şi, ah ! acel al doilea ţipăt de bucurie şi fermecătoarea-i îmbujorare cînd îşi întinse braţele spre mine ! Totul se petrecu la fel ca altă dată, numai că acum şi braţele mele erau întinse spre ea.

Drumeţia sfîrşeşte cînd îndrăgostiţii se-ntîlnesc,
Asta trebuie s-o ştie orice tînăr înţelept [1]

Robie alergă, poate, doisprezece iarzi cînd, fie că auzi zgomotul pe care-l făcusem coborînd de pe zid, fie că-şi aminti că i se mai jucase o festă ca asta înainte, se opri. În orice caz, s-a întors spre noi în clipa cînd ne îmbrăţişam.

— Doamne Dumnezeule ! exclamă el.

Rămase un moment înlemnit, apoi plecă repede, cu mersul lui legănat, spre uşa din dos.

— Trebuie să-i spunem imediat mătuşii ! Are să... stai Anne, unde te duci ? zise Flora şi mă prinse de mînecă.

— La coteţul găinilor, bineînţeles.

Ne-am prins de mînă şi rîzînd cu hohote am luat-o la fugă pe aleile grădinii, spre casă. Şi-mi amintesc că, în timp ce alergam, mi-am dat seama că era prima oară cînd aveam să intru în conacul Swanston pe uşa din faţă.

Pe doamna Gilchrist am găsit-o în sufragerie. Pe sofaua din păr de cal se afla un balot de pînză de in, iar iscusita doamnă, cu o panglică de măsurat într-o mînă şi cu un foarfece în cealaltă, se plimba în jurul lui Ronald, care stătea în picioare pe un covoraş din faţa căminului, într-o atitudine foarte bărbătească. Mă privi pe deasupra

[1] W. Shakespeare, A douăsprezecea noapte, III, 3, 42. (N.T.)

ochelarilor cu ramă de aur, trecu foarfecele în mîna stîngă și-mi întinse dreapta.

— Hm, făcu ea. Bună dimineața, musiu. Ce-oi mai fi dorind de la noi de astă dată ?

— Madame, ce doresc se înțelege de la sine.

Ronald veni spre mine.

— Te felicit din toată inima, Saint-Ives. Poți să mă feliciți și tu, am obținut brevetul de ofițer.

— Mai întîi dă-mi voie să felicit Franța pentru că războiul a luat sfîrșit. Te felicit din toată inima, dragul meu. În ce regiment ?

— Al patrulea.

— Al lui Chevenix ?

— Chevenix e un om de treabă. S-a purtat foarte frumos, într-adevăr foarte frumos.

— Într-adevăr foarte frumos, repetă Flora dînd din cap.

— E abil, dar dacă vă așteptați ca pentru asta să-mi placă...

— Maiorul Chevenix, interveni doamna Gilchrist cu vocea-i severă, mă face totdeauna să mă gîndesc la o pereche de foarfeci.

Deschise și închise foarfecele pe care-l avea în mînă și, mărturisesc, mișcarea era cît se poate de sugestivă.

— Tare aș dori, doamnă, să vă sugereze altceva !

În seara acelei fericite zile m-am întors în Edinburg pe o cale, ca să zic așa, aeriană, cu nori trandafirii, neînscrisă pe nici o hartă, care ducea oarecum la locuința mea. Picioarele mele au atins pămîntul abia cînd doamna McRankine mi-a deschis ușa.

— Dar unde e Rowley ? am întrebat-o un moment mai tîrziu, privind în jurul salonașului.

Doamna McRankine zîmbi ironic.

— Rowley ? S-a întors rostogolind ochii în așa hal încît mi-am dat seama că era beat. De o oră e în pat cu o lingură de piperment în burtică.

. . . . . .

Aici pot trage cortina peste aventurile lui Anne de Saint-Ives.

La începutul lunii iunie m-am căsătorit cu Flora și eram instalați de mai bine de șase luni în mijlocul splendorilor din Amersham Place, cînd a sosit vestea fugii

împăratului din insula Elba. În tot timpul zarvei din cele „o sută de zile" (cum le-a numit domnul de Chambord [1]), trebuie să vă mărturisesc că vicontele Anne a stat liniștit acasă. Napoleon fusese idolul meu iar „cocarda albă" nu-mi plăcuse niciodată. Dar aici eram, ceea ce se numește cu un termen juridic impropriu, un englez „naturalizat", care — cum spunea domnul Romaine — „avea mari interese financiare în această țară, ca să nu mai vorbim de răspunderea tot mai mare în respectarea legilor vînătoarei și împărțirea dreptății pe plan local". Cu alte cuvinte, mă aflam într-o situație care l-ar fi ademenit pe orice cazuist să facă tot felul de speculații. Pe mine pot spune că nu m-a ademenit în nici un fel ; totuși nu puțin m-a frămîntat vestea. Iar voi, prieteni, dacă m-ați fi sfătuit să stau deoparte, cumpănind argumentele *pro* și *contra*, eventual ținînd seama și de cunoscuta *hébétude du foyer* [2] și de faptul că Flora avea să fie în curînd mamă, poate că ați fi ghicit și voi aceste frămîntări. În orice caz am stat liniștit și am citit ziarele. Și culmea, am primit și o scrisoare de la Ronald în care ne anunța că al 4-lea regiment primise ordin de marș, mai exact de îmbarcare, și că în cel mult o săptămînă vasul său va acosta la cheiul din Leith ca să-i transporte în Țările de Jos și acolo să se alăture trupelor comandate de ducele de Wellington. Iubita mea Flora, de cum află, ținu cu orice preț să mergem la Edinburg ca să-i urăm drum bun — de astă dată într-un rădvan cu locuri pentru slujnica ei și Rowley. La Swanston am ajuns la timp ca Ronald să petreacă împreună cu noi la conac ajunul plecării. Tînărul arăta foarte elegant în uniforma stacojie, pe care o îmbrăcă pentru a face plăcere doamnelor și pe care ele o stropiră de-a binelea cu lacrimi.

A doua zi, am pornit dis-de-dimineață în trăsură spre oraș și ne-am oprit în mijlocul mulțimii strînse la poalele Dealului Cetății, ca să asistăm la plecarea celui de-al 4-lea regiment. După vreo jumătate de oră de așteptare,

---

[1] Henri de Chambord, duce de Bordeaux, ultimul descendent direct al dinastiei Bourbon, pe care regaliștii îl numesc Henri V. În 1873, partidul monarhist din Franța i-a propus să restaureze monarhia, acceptînd drapelul tricolor al revoluției în locul drapelului alb regalist, dar el a refuzat. (N.T.)

[2] Starea de apatie, specifică vieții de familie (în franceză în original). (N.T.)

de dincolo de ziduri se auziră două bătăi puternice de tobă şi primele note ale marşului regimentului. Santinela de la poarta exterioară să dădu cîţiva paşi înapoi şi prezentă arma ; iar mohorîta boltă a porţii se lumină de uniformele stacojii şi de alămurile fanfarei. Toţi îşi luaseră dinainte rămas bun de la cei dragi ; tropăitul apăsat de pe puntea basculantă era răspunsul lor solemn la fluturările batistelor, aclamaţiile orăşenilor şi plînsetele femeilor.

Se apropiau acum de noi şi în frunte, imediat după fanfară, mergea călare maiorul Chevenix. Ne văzu. O uşoară roşeaţă trecu repede peste faţa lui şi ne salută grav. Nu-mi plăcuse niciodată acest om ; totuşi recunosc că acum făcea o impresie frumoásă. Şi oarecum l-am compătimit ; pentru că în timp ce ochii lui se opriră la Flora, ai ei rătăceau spre ariergarda companiei a treia unde sublocotenentul Ronald Gilchrist mărşăluia cu bărbia în vînt alături de drapelul zdrenţuit. Cînd trecu pe lîngă noi, obrajii lui tineri se îmbujorară şi buzele îi tremurau.

— Domnul să te aibă în pază, Ronald !

— La stî...înga !

Fanfara şi apoi maiorul cotiră în strada North Bridge. Ultimul rînd de ostaşi, cu aghiotantul în spatele lor, abia acum treceau pe strada Lawnmarket. Vizitiul nostru dădu bici cailor ca să mergem în urma lor. Mîna Florei se furişă în mîna mea. Şi m-am întors de la gîndurile mele învălmăşite, pentru a-i alina greul despărţirii de frate.

CUPRINSUL CĂRȚII

Nota ediției engleze 5
I. POVESTEA UNUI LEU HERALDIC 7
II. POVESTEA UNUI FOARFECE 19
III. ÎN POVESTIRE INTRĂ MAIORUL CHEVENIX ȘI IESE GOGUELAT 26
IV. SAINT-IVES PRIMEȘTE UN TEANC DE BANCNOTE 36
V. LUI SAINT-IVES I SE ARATĂ O CASĂ . . . 44
VI. EVADAREA 51
VII. CONACUL SWANSTON 61
VIII. COTEȚUL GĂINILOR 68
IX. UNDE SÎNT TREI, AL PATRULEA E DE PRISOS 74
X. CIOBANII 85
XI. DRUMUL MARE AL NORDULUI 95
XII. URMĂRESC O CABRIOLETĂ ÎNCHISĂ, NU DEPARTE DE DESTINAȚIE 105
XIII. ÎNTÎLNESC DOI COMPATRIOȚI 115
XIV. CĂLĂTORIA ÎN CABRIOLETA ÎNCHISĂ . 121
XV. CE-A PĂȚIT SECRETARUL AVOCATULUI . 125
XVI. VICONTELE DOMNULUI ROWLEY SOSEȘTE ACASĂ 139
XVII. CASETA 146
XVIII. DOMNUL ROMAINE ÎMI SPUNE VORBE GRELE 154
XIX. MARE TĂRĂBOI LA AMERSHAM PLACE . 163
XX. DUPĂ FURTUNĂ 173
XXI. DEVIN PROPRIETARUL UNEI CALEȘTI DE CULOARE RUBINIE 183
XXII. FIREA ȘI DEPRINDERILE DOMNULUI ROWLEY 192
XXIII. AVENTURA CELOR DOI FUGARI 200
XXIV. HANGIUL DIN KIRKBY-LONSDALE . . . 211

XXV. ÎNTÎLNESC UN NĂSTRUȘNIC BINE DISPUS 218
XXVI. NOAPTEA LA CONAC 225
XXVII. DUMINICĂ 233
XXVIII. ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE LUNI : SINDROFIA DE LA AVOCAT 242
XXIX. ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE MARȚI : LAȚUL SE STRÎNGE 255
XXX. ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE MIERCURI : UNIVERSITATEA DIN CRAMOND . . . 266
XXXI. ÎNTÎMPLĂRILE DIN ZIUA DE JOI : BALUL CONSISTORIULUI 277
XXXII. ÎNTÎMPLĂRILE DIN DIMINEAȚA DE VINERI : TĂIEREA NODULUI GORDIAN . 294
XXXIII. AERONAUȚII NEÎNDEMÎNATICI . . . 307
XXXIV. CĂPITANUL COLENSO 326
XXXV. LA PARIS : ALAIN ÎȘI JOACĂ ULTIMA CARTE 344
XXXVI. PLEC SĂ CER MÎNA FLOREI 361

Lei 14

EDITURA ALBATROS